Materialet er digitaliseret af

ARBEJDER MUSEET

The Workers Museum

Titel: Typograf-Tidende
Udgiver: Dansk typograf Forbund
Udgivelsesår: 1877-1878

BRUG OG OPHAVSRET

Hele eller dele af materialet kan være beskyttet af ophavsretsloven og må kun benyttes til personlig brug. Har alle ophavere været døde i mere end 70 år, er materialet i public domain og kan anvendes frit. Husk at kreditere ophaverne.

USAGE AND COPYRIGHT

This document, or parts of this document may be copyrighted with usage limited to personal use. If all authors have been dead for at least 70 years, the document is in the public domain and may be used freely. Remember to credit the authors.

VIL DU VIDE MERE OM ARBEJDERHISTORIEN?

Besøg os på Arbejdermuseet

Søg i vores biblioteks- og arkivsamling

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 1. | København, den 6. Januar 1876. | 4. Aarg.

Glædeligt Nyaar!

Glædeligt Nyaar! alle I brave Kolleger, der trofast have udkæmpet Striden i det gamle Aar med Daad og Raad. Gid det nye Aar maa bringe os den Glæde, at enhver Typograf bliver sig bevidst, at der klæber mange Brøst ved vore Arbejdsvilkaar, og at disse Brøst bør afhjælpes, men at de ikke kunne blive afhjulpne, før Typograferne ved enig Sammenslutning danne en Magt imod Principalerne.

Glædeligt Nyaar! ogsaa til Principalerne. Gid det nye Aar maa bringe dem den Glæde, at alle deres Arbejdere ere Mænd, der vide, baade hvad de *skulle* og hvad de *ville*.

Glædeligt Nyaar! kan I stakkels „Schustere" ogsaa gerne faa, — I, der af lav Egennytte eller af anden slet Grund have ladet Eder forlede til at skade os i den Kamp, der lige saa fuldt gjaldt Eders Interesser som vore. Kun I Underskriftbrydere kan jeg ikke bære over min Samvittighed at ønske „Glædeligt Nyaar!"; kunne I selv gøre Aaret glædeligt, saa værs'go, men Vejen, der fører dertil, er Pokkers trang.

Glædeligt Nyaar! Alle, der føler for Typografernes Fremskridtsbestræbelser! Gid det nye Aar maa se alle brave Typografer paa Skansen. *k.*

Et Par Ord i Anledning af Aarskiftet.

Mange af dette Blads Læsere skue just ikke med det frejdigste Sind ind i det nye Aar. De tunge Skuffelser, det henrundne Aar har bragt, berettige just ikke *for den overfladiske Betragter* til at nære lyse Forhaabninger for det kommende. Men betragter man Sagen lidt nøjere, vil det dog vise sig, at det gamle Aar har været mindre sørgeligt, og at det nye kan bære megen Glæde til os, naar kun Enhver vil give Plads i sit Hjerte for et trøstigt Haab og — ikke alene *haabe*, men — af al Kraft bidrage Sit til, at Haabet kan blive til Virkelighed.

Det gamle Aar har ganske vist bragt os et haandgribeligt Nederlag, det vilde være urimeligt at benægte det; men lige saa urimeligt vilde det være ikke at kunne se og ville indrømme, at Strejken har bragt os meget Godt, der kan benyttes som sikre Grundstene til at bygge paa i Fremtiden — naar man kun *vil* bygge.

Det er jo indlysende, at den Sejr, Principalerne have vundet, er saa dyrt købt, at de ikke ønske igen at „sejre" for det Første. Foruden at være dyrt købt, er den af rent midlertidig Natur; den bliver først en reel Sejr, naar *vi* ville det, naar *vi* som vildfarne Faar løbe hver sin Vej, og naar vi glemme det sande Ord: „Forenede ere vi Alt — som enkelt Mand ere vi Intet."

Ville vi altsaa have noget Godt ud af det Aar, der nys er begyndt, da have vi kun det ene sikre Middel: *Sammenslutningen!* Mærke Principalerne, at de have en Magt for sig, da ville de imødekomme vore Fordringer og opfylde dem, uden at vi behøve at gøre Strejke. Naar vi kun Alle ville tage det fornuftige Parti og hver bære en Sten til Opførelsen af et Dannevirke som Dæmning mod Vilkaarligheden, da har det gamle Aar just ikke været saa bedrøveligt. Heldigst havde det selvfølgelig været, om vi havde vundet Strejken, men — det er nu en Gang saa! Ulykken har dog bragt os lærerige Erfaringer. „Af Skade bliver man klog, men sjælden rig", — nu vel! Rigdommen behøver vi ikke; have vi kun Klogskaben, den Klogskab, der skaber *Enighed*, da besidde vi en stor Rigdom, der vil bringe os den Sejr, vore hensynsfulde Fordringer tilkomme, og da kunne vi trøstig hilse Nyaaret med Jubel. *p.*

Avtomatiske Paalægningsapparater.

(Efter et Brev af Ludwig Lott fra Filadelfia til „Oesterr. Buchdr.-Zeit.")

Charles E. Johnson, Farvefabrikant i Filadelfia, har faaet Patent paa et *axtomatisk* Paalægningsapparat, som er anbragt paa en af *Corttrel & Babcock* i New-York forfærdiget Maskine, der var opstillet i Filadelfia-Udstillingens Maskinafdeling. Maskinen er af og til i Gang, og jeg havde derfor flere Gange Lejlighed til at betragte Paalægningsapparatet i Virksomhed. Ligesom de fleste amerikanske Maskinpresser har denne Bogtrykmaskine en stor Cylinder, hvilken aldrig staar stille under Arbejdet. Ovenpaa Paalægningsbrædtet findes to, $^3/_4$ Tom. brede og 6—8 Tom. lange, Jerntraade, der gaa over Cylinderen og under Holdehagerne. Paa disse Traade føres Arket til Hagerne; saa snart Cylinderen er gaaet en Gang omkrig, aabne Griberne sig og føre Arket over Formen. Denne Indretning anser jeg for at være meget praktisk. For det Første trykker en stor Cylinder meget bedre end en mindre, ti jo mere Cylinderomfanget nærmer sig en jævn Flade, jo bedre bliver Trykket; for det Andet vakler en saadan Cylinder aldrig, som det ofte er Tilfældet hos os; for det Tredje har Paalæggeren bedre Tid til at føre Arket frem, da den, straks efter at Griberne have taget fat i det ene Ark, kan fremføre det næste paa Jerntraadene og saaledes faa tilstrækkelig Tid til at give Arket det rette Leje, medens

den ikke behøver at vente, indtil Cylinderen staar stille. Paa Maskinens venstre Side er anbragt et lille Svinghjul, hvori sidder en Tap, ved hvilken igen er fæstet en ekscentrisk virkende Stang; selve Hjulets Bevægelse staar i Forbindelse med Maskinens. Over Paalægningsbordet er en Skinne, hvori Paalægningsapparatet løber; ved den nævnte Stang paa Hjulet bliver Apparatet ført frem og tilbage i Skinnen. Selve Apparatet er en med Gummi eller Kautschuk beklædt Blikplade. Saa snart denne Plade er ført op og tilbage, falder den ned paa Papirbunken, og ved at gaa frem tager den et Ark med sig til Holdehagerne. Men forinden, medens Pladen føres op, indfører Mekanismen en Naal, der ovenfra nedad og forfra bagud stikker ned i Papirbunken og herved sagte løfter det øverste Ark. Naar dette er sket, falder som nævnt Pladen paa Papiret og fører det øverste Ark ned til Holdehagerne. En anden Indretning, en Slags Jernfingre, som paa Enderne ere belagde med Gummi-Elasticum, omfatte nu Arket og føre det til Sidelinealen, hvorfra det ikke kan gaa videre, uden at det ogsaa paa Siderne har faaet sit rette Leje.

Jeg tilstaar, at hele Indretningen har forekommet mig noget mangelfuld, og Apparatet formaaede heller ikke at gøre noget godt Indtryk paa mig. De ved Maskinen sysselsatte Arbejdere sagte rigtignok til mig, at Indretningen snart vil blive forbedret, men selv om dette sker, nærer jeg ingen store Forhaabninger om denne Selvpaalægger. Lykkes det at afhjælpe Manglerne, saa gør dog Naalen altid temmelig store Mærker i Arket, hvortil endvidere kommer, at Naalen ikke alene stikker igennem det øverste Ark, men ogsaa ofte træffer to eller tre Ark paa en Gang, hvilke desuden undertiden sønderrives; det kan ogsaa hændes, at flere Ark paa en Gang føres frem. Trods Jernfingrene, som føre Arket til Sidelinealen, maa Papiret ligge temmelig jævnt. Ved Skøntryk er dette let, men ved Videretryk forekommer en Del Besvær, hvorfor en Dreng stadig maa staa ved Siden for at rette paa Arket, og uagtet dette lader Registeret dog Meget tilbage at ønske.

Repræsentanten for en Diegelpressefabrik i New-York meddelte mig tilfældigvis, at Fabriken snart vilde optræde med et nyt Paalægnings- og Fratagningsapparat, hvoraf man kunde vente sig bedre Resultat end af Johnsens. Til alle mekaniske Paalægningsapparater har jeg dog ikke nogen Tiltro, ti jeg er overbevist om, at Rotationsmaskinerne (Maskinerne til „endeløst" Papir) snart almindeligt bane sig Vej til større Trykkerier og for større Oplag, og at de nuværende Maskinpresser kun komme til Anvendelse for finere Trykarbejder og i mindre Trykkerier eller for smaa Oplag. Paa nogle Rotationsmaskiner er allerede besørget mangen vel trykt Bog, og Klichéerne kunne anbringes deri saa nøje, at man ikke kan ønske sig bedre Register; lige saa vel som det i Tyskland og Østerrig er lykkedes at tilvejebringe Enhed i Papirformatet, skal det ogsaa komme dertil, at af visse Papirsorter ogsaa Ruller holdes paa Lager. Den Tid turde heller ikke være fjærn, da de fleste periodiske Tidsskrifter med et Oplag, der er værd at nævne, ville blive trykt paa Rotationsmaskiner; den alt større og større Anvendelse af Papirstereotypi skal paaskynde dette Tidspunkt.

Naar man betragter de Aviser, som trykkes paa Rotationsmaskiner og altsaa ikke have Brug for Paalægning, saa staa flere af dem fordelagtig jævnsides med saadanne, som trykkes paa dobbelte, tre- eller firdobbelte Maskiner. De amerikanske Aviser, til hvis Trykning anvendes Hoes 4, 6, 8 eller 10 Feeder, d. v. s. Maskiner med 4, 6, 8 eller 10 Paalægninger, have ikke saa godt Register som de, der trykkes paa Rotationsmaskine, og hos dem træffer man meget oftere paa Falser.

Jeg skal dog ikke forlade den nævnte Maskine med Selvpaalægger, uden at omtale en anden særegen Indretning paa den samme Maskine, hvilken fortjener almindelig Opmærksomhed. Paa Maskinen er nemlig tillige anbragt et galvanisk Apparat, hvis Traade ligge paa de Steder af Cylinderen, hvor Griberne sidde, og der, hvor som bekendt Arket gerne vil slaa Læg. Saa længe intet Læg kommer paa Arket, gaar den med Apparatet forsynede Maskine sin regelmæssige Gang, men bliver der et Læg, saa blottes en Traad, der ved Cylinderens Omdrejning berører en med denne korresponderende og med et Batteri forbunden anden Traad, ved hvilken Berøring foraarsages en elektrisk Strøm, og denne virker saaledes, at Maskinen hastigt stanser, just forinden Arket er trykt. Denne Anvendelse af Elektricitet ved Trykning er lige saa ny som interessant.

Ingen Schustertrivsel.

Naar man vil være et rigtig skikkeligt Menneske og lade sin Gang gennem denne syndefulde Verden lede af Biblens Læresætninger, da skal man som bekendt blandt Andet lade sig forurette og fornærme uden at kny; naar man — for at citere Biblen — bliver slaaet paa det venstre Øre, skal man med Sindsro vende det højre til og udbede sig en lignende Udmærkelse anbragt der, og hvis man havde flere Ører, var der ikke det Ringeste til Hinder for, at man lige saa længe, man havde Ører, kunde modtage Opvarmere, og ved hver ny, man modtog, figurerede man i en bedre Menneskeskikkelse. Endskønt der virkelig ligger noget Smukt i at té sig saa resigneret, tror jeg dog, at det ikke i Længden holder Stik; man opnaar kun, at Fornærmeren bliver mere modig, naar han mærker, at han kan gøre, hvad han vil.

Dersom vi nu f. Eks. med Hensyn til vore „Schustere" rolig ræsonnerede saaledes: „Herregud! De stakkels Mennesker have nu en Gang begaaet den Fejl; den staar ikke til at ændre — det kan ikke nytte at straffe dem!" — hvad vilde da Resultatet blive? Ikke alene det, at en saa nederdrægtig Handling som den, „Schusterne" have begaaet, fik Lov til at hengaa ustraffet, men — og det er det Vigtigste — *Eksemplet var ikke statueret!* Der findes jo altid en Del saakaldte Typografer, der af forskellige Aarsager flakke om fra Trykkeri til Trykkeri, efterladende sig hvert Sted en Forglemmigej hos Principalen, der putter den i Lommen med et: „Her skal han saamæn aldrig komme mere!" Disse Non'er benytte selv-

følgelig det rørte Vande under en Strejke til at fiske i, navnlig naar de vide, at de kunne gøre det uden Eftervér. Er nu end deres Arbejdskraft noget insektagtig og som Følge deraf den Skade, de gøre, lille, saa kunne de dog i Forening med de Mange, der gaa ud af deres gode Skind og lade sig friste af „Faktor"- og lignende „fede" Pladser, øve et svært Tryk til vor Skade.

Jeg er nærmest kommet i Tanker om at behandle dette Emne ved at se den Schustertrivsel, der saa kort Tid efter Strejken allerede finder Sted. Det er forbavsende at se den Ugenerthed, hvormed Dhrr. „Schustere" og Overløbere trænge sig frem alle Steder, hvor Kolleger ere samlede. Til vor Basar for nogen Tid siden, der som bekendt afholdtes til Fordel for Strejken, var der mødt flere af disse hæderlige Medborgere, hvilke have gjort, hvad der stod i deres Magt for at skade Strejken(!). Ligesaa var der til det Foredrag, Hr. Louis Pio forleden holdt, opmarscheret et ret net Schusterkompagni, af hvilke nogle endog tillod sig at have en Mening om, hvorledes den Forening skulde være, som de vilde gaa ind i for at — *svigte*, naar det galdt at staa fast! Endogsaa paa Trykkerierne kan man spore en saadan Dumdristighed; de té sig, som om de ere respektable Kolleger; flere Steder, jeg har besøgt, lader det til, at der er indtraadt en næsten kammeratlig Stemning — *Alt synes at være glemt!*

Det maa jo i og for sig være en Pligt for enhver god Kollega paa alle mulige („lovlige") Maader at sørge for, at de Typografer, der nu gaa ledige, og som baade *kunne* og *ville* arbejde, komme til at indtage de Pladser, der nu „fyldes op", men ikke „opfyldes", af Schusterne, og dette Maal naas bedst ved at „gøre Helvede hedt" for de Slyngler. Principalerne ville saamæn heller end gerne paa en nem Maade befries fra disse Burrer; de fleste af „Schusterne" ere jo Fyre, der under almindelige Forhold ikke kunne holde sig paa et Trykkeri i to Gange 10 Timer, men som under Strejken benyttede sig af Lejligheden til at faa Kontrakt med flere Maaneders Opsigelsesfrist. Det er ikke vanskeligt at sætte Noget i Scene, naar man kun vil. Saa vidt mig bekendt, er der kun et større Trykkeri her i Byen, hvor Flertallet ere „Schustere"; paa dette Trykkeri findes der 14 Schustere (lige op fra 2 „Faktorer" og ned til 1 Forbundter) og kun 1 brav Kollega. Her er der selvfølgelig ikke Noget at gøre, saa meget mere, som eventuel Personaleforøgelse ved „Faktorernes" letforstaaelige Paavirkning kun sker ved „Schusteraffald" fra andre Trykkerier. Paa andre Steder kan der derimod med lidt god Vilje udrettes Meget. Det ligger i Øvrigt i Kollegernes egen Interesse at give „Schusterne" en god Dag, da disse Fyre som bekendt have overgivet deres Selvstændighed til Principalen, der kan skalte og valte med dem efter Behag, og de som Følge deraf ere en Hæmsko for alle smaa Fremskridt, der ellers let vilde kunne lade sig sætte igennem.

Lad os derfor, Kolleger! betragte „Schusterne" som Ukrudt, der ikke maa trives, men skal rykkes op i Tide. Ingen blomraadden Sentimentalitet! *a.*

Forskelligt.

Jernstøbernes Trykkeri i Faaborg, der er godt bekendt af Tidendens Læsere, har nu maattet stanse med sin Virksomhed, og det fra Trykkeriet udgaaende Blad er med det Samme ophørt at udkomme.

„Arbejderen", der var Organ for Husholdningsforeningerne her i Landet, er fra Nyaar ophørt at udkomme. I Bladets næstsidste Numer meddeles en statistisk Oversigt over disse Foreningers Stilling i 1876, hvoraf det fremgaar, at de naa op til det betydelige Tal af 116.

„Kvindetrykkeriet" — som *Kr. Larsens* Trykkeri i St. Kongensgade, der ved Anlægget var baseret paa kvindelig Arbejdskraft og understøttedes af Kvindesamfundet, benævnes — *er gaaet fallit.* Naar Jernstøbernes Trykkeri i Faaborg medregnes, er der saaledes to realisable Trykkerier her i Landet.

Opfinderen af Papirstereotypi. Bogtrykkeren i Lyon, Hr. *Pelagaud*, skriver til Udgiveren af den i Paris udkommende „Typologie-Tücker" bl. A. følgende om Opfinderen af Papirstereotypi: „Hvis jeg kommer til Paris og spørger Bogtrykkere, som jeg der træffer, efter Opfinderen af Papirstereotypien, saa kan Ingen give Svar paa mit Spørgsmaal, og dog er det en Sætter ved Navn *Genoud*, født i Isère-Departementet og død allerede for længe siden. I Aaret 1829 fik han Brev paa sin Opfindelse; han arbejdede da i Rusands Trykkeri i Lyon, hvor jeg i Egenskab af Skribent og Redaktør fik meget trykt. Fire Aar senere overtog jeg Rusands Trykkeri, og mit Kendskab til Genoud blev nu større. Denne Mand har man saa helt og holdent glemt, at jeg maaske er den Eneste, som véd, at han er Skaberen af en Ting, der i Særdeleshed byder Boghandelen meget betydelige Fordele. Jeg anser det for at være i sin Orden at bevare hans Navn for Efterverdenen og henvender mig derfor til Dem for i Bogtrykindustriens Interesse at faa det offenliggjort. I sin Tid overlod Genoud sit Opfindelsesbrev til min Forgænger, Hr. Rusand, for Departementerne Rhone og Loire, og i denne Ret indtraadte jeg senere. Pariserne indbilde sig, at have forbedret Genouds Opfindelse, men det modsatte er snarere Tilfældet, da de anvende Kridt eller Brianconnerjord i Stedet for renset Ler. En Bogtrykker har for mig rost sig af, at han havde taget indtil 4 Klichés af en og samme Matrice, men hvor overrasket blev han ikke, da jeg sagde ham, at jeg havde taget over tyve, og at mine Matricer efter tredive Aars Forløb endnu ere lige gode".

„Alle Alfabeter i Verden" ere blevne udgivne i andet Oplag fra det k. k. Hof- og Statstrykkeri i Wien. Arbejdet omfatter paa 58 Sider i stort Kvart en saa rig Samling af Typer til fremmede Sprog, at sikkert intet andet Trykkeri i Verden kan opvise Magen.

Rusland. Under sit sidste Besøg i Moskou besøgte Kejser Alexander II. det i Begyndelsen af forrige Aarhundrede grundlagde Synodaltrykkeri. Det var første Gang siden Peter den Stores Tid, at en russisk Kejser har besøgt Trykkeriet. Peter den Store arbejdede selv i Trykkeriet, og dette kan endnu op-

vise Prøver paa hans Arbejde. Desuden findes her Modellen til en Presse fra det sekstende Aarhundrede foruden andre russiske og udenlandske typografiske Mærkværdigheder. — I det russiske Riges gamle Czarstad skal der nu rejses et Monument for den første russiske Sætter, *Johann Fedorow*. Det første russiske Bogtrykkeri blev grundlagt i Moskou Aar 1553, og den første Bog, som udgik fra samme, var den med slavoniske Typer i Aaret 1564 udkomne, under Ledelse af en *dansk* Trykker og af *Fedorow* og *Mstislawez* udarbejdede Værk: „Apostlernes Gerninger og Epistler".

England. Arbejdet i de engelske Trykkerier skildres af Fagbladene som meget knapt. I Begyndelsen af Oktober ere Bogtrykkerne vant til at se Arbejdet forøget, ti ved denne Tid pleje Forlæggerne at bestemme Listerne paa Nyheder til Julen, men til denne Jul have de indskrænket sig til det Allernødvendigste, da de mistvivle om at kunne finde Købere til deres Værker. Londons Sætterforening understøttede i Oktober over 300 arbejdsløse Medlemmer, medens Tallet det foregaaende Aar ved samme Tid ikke en Gang naaede til Tredjedelen. Ogsaa Skriftstøberierne lide under de daarlige Tider; nogle arbejde kun den halve Dag og andre lade sine Maskiner staa helt stille.

Bogtrykfarve. *Herm. Gauger* i Stuttgart har nylig anlagt en Farvefabrik. I et os tilsendt Numer af „Gewerbezeitung" roses denne Farve for sine gode Egenskaber; den er tilvirket af kemisk renset Patent-Linolie og er godt sort.

Hoe's Bogtrykmaskiner for endeløst Papir skulle i Følge „New-York Tribune" overgaa Alt, hvad der hidtil er opnaaet i denne Retning. I Anledning af en Kaproening ved Saratoga skulde Midnatsoplaget af „Tribune" for at komme med Jernbanetoget være færdig paa kortere Tid end sædvanlig. Et Minut efter, at den sidste Stereotypiplade var afleveret til Maskinmesteren, var Pressen i Orden til at trykke væk, og 20 Sekunder senere havde man ikke faa trykte Eksemplarer.

Atter en ny Sættemaskine! — Denne Gang er det en Hr *Drummond* fra Kanda, som er Opfinderen Metoden, hvorefter den er konstrueret, en aldeles ny, og Opfinderen skal have eksperimenteret i flere Aar, inden han var saa lykkelig at naa sit Maal. Dette er den sædvanlige Indledning, og derefter kommer Beskrivelsen: „Maskinen er elegant forarbejdet af poleret Staal og Jern med Messingprydelser; Mekaniken, der udmærker sig ved sine Enkeltheder, bestaar af en Kombination af 5 eller 10 Nøgler eller Tangenter, som ere satte i Forbindelse med et elektrisk Batteri, og hvilke ere saaledes konstruerede, at enhver af dem berører et vist Antal Bogs aver og Tegn; 10—20,000 Bogstaver sætter en Arbejder i Timen, alt eftersom han er øvet." Den almindelige Slutning mangler heller ikke: „Opfindelsen er patenteret i de Forenede Stater, Kanada og nogle af Evropas større Stater".

Den typografiske Forening.

Til *Bestyrelsesvalget* er afgivet 42 Stemmesedler, hvoraf *L. A. Mortensen* har faaet 35 St., *Decher* 27 og *Emil Petersen* 24; derefter havde P. Christensen, Chr. Christensen og Chr. Nielsen de fleste Stemmer. Ved *Revisorvalget* har *Chr. Christensen* faaet 21 St. og *Ch. Thomsen* 20 St.; Wm. Sørensen havde dernæst 12 St.

Typografiske Kundgørelser.

Carl Buch,

FLENSBORG, Angelbogade 634.

Hoved-Agentur

for **Rohm's Skriftstøberi,** Frankfurt a. M.

og Maskinfabriken Frankenthal **Albert & Co.**

anbefaler:

Hurtigpresser, Satinermaskiner, Haand- og Glitpresser, saavelsom Skrifter i stort Udvalg, til Fabrikernes originale Priser. Levering af komplette Bogtrykkerier i korteste Tid paa moderate Vilkaar.

Prøvebøger. Priskuranter etc. franko.

Farve og **Valsemasse** fra Jänecke & Schneemann i Hannover.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Sluttebord, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,

Smaadigte

af

F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

Hos Fotograf **Lønborg**, Amagertorv 6, faas:

Portrætgruppe

af

Bogtrykkerdagens Delegerede.

Pris: 4 Kr.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen; for Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17. 3. Sal.
Udgiver: „Almindeligt dansk Typograf-Forbund". — Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Ekstra-Nr. | København, den 20. Januar 1877. | 4. Aarg.

Opfordring til Kollegerne!

Seks Uger ere nu forløbne siden Arbejdsnedlæggelsens Ophør, og i disse seks Uger er der foregaaet en Opløsning indenfor vort Foreningslivs Omraade, som vistnok Ingen for et halvt Aar siden vilde have ansét for muligt, selv under de mest uheldige Omstændigheder. Rigtignok bestaar der endnu en typografisk Forening i København, en Forening, der som sit Program har opstillet gensidig Understøttelse og Opnaaelsen af en tidssvarende Tarif, men dens Medlemsantal — næppe hundrede — er saa ringe, at den ikke kan tænke paa at løse sin Opgave med en saa ringe Minoritet. Det synes, som om Typograferne aldeles have tabt Troen paa, at der i det Hele taget lader sig opnaa Noget gennem en Forening, og dog er en saadan aldeles nødvendig, hvis vi ikke ville tabe langt mere end allerede er sket; det er i Sandhed en meget stor Fejl, hvis man nu, fordi Arbejdsnedlæggelsen har havt et uheldigt Resultat, bortkaster Alt, endogsaa Troen paa sin egen Kraft. Der er kun *ét* at gøre, og det er: atter at slutte os kraftigt sammen, at støtte hinanden indbyrdes og, belærte af de dyrekøbte Erfaringer, stræbe videre fremad til Opnaaelsen af bedre Lønningsforhold. Man vil sikkert senere komme til at fortryde, om Enhver nu gaar sin egen Vej i den Tro, at han kommer bedst frem ved kun at tænke paa sig selv uden at tage det mindste Hensyn til det fælles Bedste; Tiden skal vise, at denne Tro er en stor Vildfarelse, og at man hjælper sig selv bedst ved at støtte sine Kolleger.

Det gælder derfor om atter at bringe en kraftig Forening til Live, og den Styrelse, som er bleven valgt til at lede den nye Forening, maa nu opstille et *Enten—Eller*. Enten maa alle de Kolleger, som under Arbejdsnedlæggelsen have holdt trofast sammen, atter slutte sig til Foreningen, *eller* ogsaa maa denne for Øjeblikket hélt opgives, thi at arbejde med en Forening, hvis Medlemsantal er saa ringe, at det forud kan siges, at den Intet er i Stand til at udrette, det er blot at spilde Tid og Kræfter til ingen Nytte. Styrelsen maa derfor lægge alle de Typografer, der først ville sé, „hvad det bliver til“, alvorligt paa Sinde, at der ingen Tid er til Betænkning, enten maa de træde til strax, for at den kan sé, at man ønsker en Forening, eller ogsaa bære de selv Skylden, naar hele Sagen opgives af Mangel paa Tilslutning.

Hidtil er der som Grund til den stærke Afgang i Medlemsantallet angivet, at Kontingentet, 1 Kr., var altfor højt, og Styrelsen har derfor fra idag nedsat Kontingentet til det ordinære, 35 Øre ugentlig, men som en Følge heraf er ogsaa enhver Understøttelse til de Arbejdsløse for Øjeblikket bortfaldet. Det er dog ingenlunde Meningen, at Styrelsen dermed skulde have opgivet den gensidige Understøttelse, men den har indsét, at før en Arbejdsløshedskasse kan træde i Virksomhed, maa der først være en Kapital til Stede; af denne Grund har man tænkt sig, at Tiden fra nu af indtil 1. Juli skulde benyttes til Dannelsen af en saadan Kapital, hvorefter Arbejdsløshedskassen skulde træde i Virksomhed, dog saaledes, at Ingen kunde faa Understøttelse, naar han ikke i det mindste ½ Aar uafbrudt havde ydet Bidrag til Foreningen.

Kassererne paa samtlige Trykkerier anmodes om øjeblikkelig at rette en Opfordring til hver enkelt Kollega, der ikke tidligere har vist sig som en Fjende af vor Forening, om atter at blive Medlem, samt derefter optage en nøjagtig Fortegnelse over samtlige Navne og snarest at indlevere denne til Forretningsføreren, Hr. *Berg*, Store Regnegade 17.

Paa de Trykkerier, hvor ingen Kasserer findes, bedes de, der agte at tiltræde Foreningen, straks at vælge en saadan. Medlemsbidraget indkræves derefter fra idag, Lørdag den 20. Januar, paa samme Maade som før Arbejdsnedlæggelsen, dog med den Forandring, at ingen Restance maa finde Sted, og indleveres hver fjerde Uge tilligemed en nøjagtig Liste til Hovedkassereren, Hr. Berg. Der vil hurtigst muligt blive sørget for et nyt Foreningslokale, hvis den forventede Tilslutning finder Sted. Styrelsen haaber at dette vil ské og at denne Opfordring vil være Signalet for enhver brav Kollega til atter at slutter sig til Foreningen.

„Typograf-Tidende" vil udgaa Lørdag den 27. Januar og saa fremdeles hver 8. eller 14. Dag, hvilket vil være afhængigt af det Antal Medlemmer, der slutte sig til Foreningen.

København, den 20. Januar 1877.

Styrelsen for den typografiske Forening:

Chr. Christensen. **A. F. Decher.** **A. L. Mortensen.**

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen; for Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal.
Udgiver: „Almindeligt dansk Typograf-Forbund". — Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 2. | København, den 27. Januar 1877. | 4. Aarg.

☞ Da Typograf-Tidende nu atter er overtaget af den typografiske Forening i Kjøbenhavn, bedes de ærede Kolleger i Provindserne, som ønske at modtage samme, foreløbig at tegne sig paa Postkontorerne. Abonnementsprisen er for Resten af indeværende Kvartal 75 Øre.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening" og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende". Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 10de Februar.

Forbundsmeddelelser.

Stedforeningernes Bestyrelser bedes snarest indsende Bidragene for Oktober Kvartal, for at Forbundsregnskabet for 1876 kan blive opgjort.

Kvittering for Forbundsbidrag.

Nakskov, ordinært Bidrag 13 Kr.
— overordentligt do. 48 Kr.

Den typografiske Forening.

Typograferne have endnu til i Dag ikke i nogen synderlig høj Grad efterkommet Styrelsens Opfordring til at slutte sig til Foreningen, i al Fald er der kun fra de færreste Trykkerier indkommet Medlemsfortegnelser, saa Sagen staar endnu paa det Standpunkt, at det er umuligt at sige, om den har nogen Fremtid for sig. Ikke desto mindre har Styrelsen dog besluttet at meddele et Program om den Maade, hvorpaa den har tænkt sig at ville lede Foreningen. At dette Program imidlertid maa blive meget kortfattet, er noget, som vistnok de Fleste kunne forstaa. Vi have ikke med nogen synderlig Glæde paataget os det Hverv, som blev os overdraget, ikke alene fordi vi følte, at det vilde være et Arbejde, som krævede megen Opofrelse, men ogsaa fordi vi kunde indse, at en Opfordring til paany at slutte sig til Foreningen, fra mange Sider vilde blive betragtet med Ligegyldighed og Haan. Vi modtog imidlertid dette Hverv, nærmest for at redde Foreningen fra fuldstændig Undergang, idet vi gik ud fra den Forudsætning, at den paa Generalforsamlingen, som skal afholdes i Februar, vilde faa et nyt og bedre Grundlag at arbejde videre paa, end det, den existerer for Øjeblikket. Deri ligger i Grunden hele vort Program: vi vilde kun redde, hvad der kunde reddes, og forøvrigt overlade til Medlemmerne selv, naar Tiden kom, at bestemme, hvorledes man skulde ordne sig for Fremtiden. Vi skulle imidlertid tillige udtale os om Maaden, hvorpaa *vi* have tænkt os Foreningens Virksomhed, og vi gjøre det aabent og ærligt. Vi kunne ikke for Øjeblikket indse, at Foreningen kan tænke paa at virke paa samme Maade som tidligere. Den har desværre faaet saa stort et Knæk, at den maa indskrænke sig til for det Første at samle Kræfter, for at kunne opfylde et af de vigtige Formaal, som staar i første Paragraf af de nye Love, nemlig at understøtte arbejdsløse Kolleger. Dernæst er der en anden vigtig Sag, som de Medlemmer, der have vist sig trofaste mod hinanden, maa have Opmærksomheden henvendt paa, og det er Optagelse af Medlemmer, der have staaet udenfor Foreningslivet i kortere eller længere Tid. Dette er et Punkt, som man særlig maa lægge Mærke til. Der maa føres skarp Kontrol med dem, der ville optages, og der gives ogsaa Folk, som naturligvis under ingen Omstændigheder mere ville kunne optages i Foreningen. Dette er et Punkt, som *vi* særlig ville have for Øje i den Tid, vi skulle regere, og vi skulle med det Kendskab vi have til Medlemmerne, nok vide at vurdere, hvilke Folk vi ville have, og hvilke vi ville skyde fra os. Vi tro imidlertid ikke, at Foreningen i den nærmeste Tid vil have synderlig Besvær af de Folk, der have svigtet os; de have dog vist nok endnu saa megen Skamfølelse, at de ikke lige strax ville forsøge paa at blive Medlemmer af Foreningen igjen, men — de komme nok, og da kunne de jo faa at vide, om vi ville have dem eller ikke. Forøvrigt vil Foreningens Virksomhed, saalænge vi lede den, gaa i absolut fredelig Retning; vi ville søge at forøge Medlemmernes Interesse for Foreningslivet og i det Hele bidrage til, at den Aand, som bør findes mellem Typograferne, atter kan komme til Stede. Vi rette derfor atter denne Gang en Opfordring til dem, der endnu staa udenfor, om at slutte dem til Foreningen. Jo flere Medlemmer der er, jo hurtigere vil den kunne sætte det vigtige Formaal i Værk: at understøtte Medlemmer, som paa Grund af uforskyldt

Arbejdsløshed ere komme i trængende Omstændigheder.

At vi fra nu af og indtil Generalforsamlingen maa handle uden Hensyn til de Love, der for ikke lang Tid siden bleve vedtagne, er en Selvfølge, thi der er flere Punkter, som ikke kunne efterkommes. Styrelsen maa i sin korte Funktionstid være en Slags diktatorisk Myndighed. Vi skulle paa den kommende Generalforsamling være beredte til at aflægge fuldstændigt Regnskab for det Hverv, der er os overdraget, og vi skulle kun til Slutning ønske, at den typografiske Forening atter af al Kraft vil søge at hæve sig til det Punkt, hvorpaa den stod før Strejken og komme til at danne en Trop af gode og trofaste Kolleger, der ere villige til at understøtte hinanden med Raad og Daad.

Om Nytten af Voldgiftsretter.

Englænderne have bestandigt og med Rette havt Ord for at være den mest praktiske af alle Nationer, med Hensyn til Alt, hvad der angaar Handel og Industri, og det er sikkert, at med Hensyn til Arbejdets Ordning staar England endnu betydelig foran alle andre Nationer, Amerikanerne ikke undtagne. Der kan næsten ikke nævnes en eneste Reform i denne Henseende uden at England jo er gaaet i Spidsen, men der er da vistnok heller intet Land, hvor Arbejderne selv have taget saa energisk og praktisk fat paa Forbedringen af deres Kaar som netop her. Saaledes skylder man ogsaa Englænderne Æren for at have indført Voldgiftsretter, der paa en retfærdig og upartisk Maade skulle dømme imellem Arbejdsgivere og Arbejdere, naar de ikke ad Underhandlingens Vej kunde komme til en Overenskomst. Dette skete dog først efter at der allerede var foretaget en Mængde større og mindre Skruer og lock outs og efter at begge Parter havde faaet Syn for, at de stode dem meget bedre ved, at Tvistighederne bleve bilagte i Mindelighed, end ved at lade det komme til Skrue, der kostede saa umaadelig meget, at mange Aars Arbejde ikke atter kunde erstatte det. Efter at denne Institutions Hensigtsmæssighed havde staaet sin Prøve i England, er den ogsaa blevet indført andet Steds, blandt Andet mellem Principaler og Typografer i Tyskland, og de danne en af de vigtigste Grundpiller i hele den Arbejdsordning, der gennem den ny Tarif er indført her, idet man overalt, hvor der ikke kan opnaas Enighed om Lokaltillægets Størrelse, har at indanke dette Spørgsmaal for Voldgiftsretten (das Einigungsamt), der bestaaer halvt af Principaler, halvt af Typografer, og den Afgjørelse, som her træffes, skal derpaa begge Parter underkaste sig; dette fordrer i det mindste Tarifen, og kun ved at give Afkald paa denne kan man undgaa at underkaste sig Voldgiftsrettens Kjendelse. Den allerseneste Tid har bragt et nyt Bevis for Nødvendigheden af denne Foranstaltning. For nogen Tid siden besluttede Principalerne i Leipzig at nedsætte Lokaltillæget fra $16^2/_3$ til 10 pCt. og underrettede begge de der bestaaende typografiske Foreninger herom. Den ene, som bestaar af Ikke-Forbundsmedlemmer, svarede herpaa med en Mængde Jeremiader i de forskjellige Fagblade, idet de beklagede sig over, at de, som dog saa troligt havde hjulpet Principalerne, nu bleve saa slet lønnede, men der var naturligvis Ingen, som bekymrede sig herom. Den anden Forening, Forbundsmedlemmernes besluttede derimod at indanke Sagen for Voldgiftsretten, og Resultatet heraf er bleven, at denne med 10 Stemmer mod 6 har *afslaaet* Principalernes Forlangende. Hvorledes Forholdene nu videre ville udvikle sig i Leipzig er naturligvis vanskeligt at sige, men der er i det mindste stor Sandsynlighed for, at Flertallet af Principalerne ville handle som Mænd af Ære, nemlig underkaste sig Rettens Kjendelse, og selv om en enkelt desuagtet skulde ville nedsætte Satsprisen, saa vil dette næppe lykkes, idet Typograferne ere fast bestemt paa at ville hævde deres Ret til det Yderste i saadanne Tilfælde.

Arbejdsløshedens Aarsager.

Som de fleste af dette Blads Læsere véd, har der i de sidste Par Aar hersket overordenlig megen Arbejdsløshed i vort Fag i Tyskland, i flere af de store Byer, navnlig i Berlin efter Skruen, har der gaaet undertiden endog flere Hundrede Sættere ledige, medens en Mængde Andre bestandig have været paa Rejse, vandret fra By til By, uden nogetsteds at kunne finde Sysselsættelse. Overfor denne sørgelige Kendsgerning har man imidlertid stadig trøstet sig med det Haab, at „der snart vilde komme bedre Tider“, at „den flove Tid dog engang maatte ophøre“ o. s. v., og med dette Haab har man da slaaet sig til Taals. Ved nærmere at undersøge Sagens sande Sammenhæng vil imidlertid Enhver snart komme til den Slutning, at der slet ingen Udsigt er til, at disse „bedre Tider“ nogensinde ville indfinde sig for vort Fags Vedkommende, thi naar man kalder den nærværende Tid for slet og derimod Aarerne fra 1872—74 for gode, saa skulde man jo antage, at der dengang blev trykt mere end nu, men dette er ingenlunde Tilfældet. Produktionen af Bøger i Tyskland er endnu og har baade i 1875 og 76 været i stadig Fremgang, hvad der vil sees af følgende Tal:

i 1871	udkom	13,871	forskel.	liter.	Frembringelser,
i 1872	—	13,925	—	—	—
i 1873	—	13,963	—	—	—
i 1874	—	15,064	—	—	—
i 1875	—	15,775	—	—	—
i 1876	—	15,875	—	—	—

Der er altsaa i det sidst forløbne Aar trykt 98 Skrifter flere ind i 1875 og 841 flere end i 1874. De største Spring vise sig imellem 1873 og 74 og 1874 og 75, idet der i 1874 tryktes 1101 Skrifter flere end i 1873 og i 1875 711 flere end i 1874. Men hvor vil Nogen kunne tro, at en saa enorm Fremgang kan vedvare i en længere Aarrække? Dette maa erkendes som en Umulighed. Men naar Produktionen ikke er aftagen og der desuagtet er en saadan Overflod af Arbejdskraft som Tilfældet er, saa maa Grunden hertil søges andet Steds, nemlig i den hensynsløse Maade, hvorpaa man tilfører Faget nye Kræfter, idet der oplæres langt flere Sættere end der nogensinde kan blive Sysselsættelse for. Dette er den værste Anstødssten for alle de Bestræbelser, der fra Typografernes

Side gøres for at forbedre deres Kaar, og her har man hele Sagens Kærnepunkt, thi var man først naaet saa vidt, at Tilgangen af Lærlinge stod i Forhold til Afgangen af voxne Arbejdere, da var der intet Spørgsmaal om, at Sætterne kunde sikre sig en langt bedre og sikrere Tilværelse, uden som nu stadig at være truet med Arbejdsløshed, og det er derfor et af de vigtigste Formaal for Typograferne paa enhver lovlig Maade at modbyde det Lærlingeuvæsen, der maaske intet Sted, selv i Tyskland, trives i den Grad som i de danske Provindsbyer. Vi skulle i et senere Nr. komme tilbage til Arbejdsløsheden herhjemme, som dog allerede nu viser sig at være uden nogen større Betydning.

Rudolf Ludvig von Decker,

„königlich Geheime Ober-Hofbuchdrucker", i Berlin en af de ældste og mest berømte tyske Bogtrykkere, er den 12. Januar afgaaet ved Døden i en Alder af 73 Aar. Af de lange og overordenlig svulstige Nekrologer, som de tyske Fagblade i den Anledning indeholde, skulle vi hidsætte et kort Udtog, da der jo intet Spørgsmaal er om, at Decker ikke alene har været en overmaade dygtig Mand, der arbejdede hen til vort Fags Udvikling til en virkelig Kunst med hele sin Energi, men ogsaa har forstaaet at knytte en stor Del dygtige Arbejdere saaledes til sig, at Mange ere forblevne i hans Officin hele deres Liv, ved at sørge for dem paa en saadan Maade som det kun skér hos meget faa Principaler.

Decker havde nydt en udmærket Opdragelse; i sit 15de Aar blev han optaget som Lærling i Faderens Skriftstøberi, hvor han, efter højtidelig at være iklædt Skødskindet, maatte give saavel Faktoren som samtlige Svende Haanden med Løftet om streng Lydighed, medens Faderen holdt en Formaningstale til ham. Efter at have staaet 4 Aar i Lære og bestaaet Svendeprøven blev han anerkendt som Medlem af Skriftstøbernes Forening og han skal i Virkeligheden i Modsætning til, hvad der nu i Reglen er Tilfældet, under saadanne Omstændigheder have erhvervet sig en ikke ringe haandværksmæssig Dygtighed i sit Fag. Efter at have aftjent sin Værnepligt foretog han Rejser gennem alle Europas vigtigste Lande og først i sit 28de Aar, 13 Aar efter Faderens Død, overtog han dennes Forretning som Hofbogtrykker, i hvilken Egenskab han saaledes har virket i det lange Tidsrum af 45 Aar. Fra hans Trykkeri er der i disse mange Aar udgaaet talrige Pragtværker, hvoraf de vigtigste kun ere udkomne med meget store pekuniære Opoffrelser fra Deckers Side, da de paa Grund af det ringe Oplag og deres umaadelige Kostbarhed umulig kunde betale sig. Vi skulle saaledes nævne det „Nye Testament, ved M. Luther, efter Udgaven af 1545", som i enhver Henseende skal være et af Udlandets første typografiske Mesterværker; det blev kun trykt i 80 Exemplarer, men skaffede ham da ogsaa Guldmedaillen paa Verdensudstillingen i London 1851, ligesom han ogsaa blev dekoreret med forskellige Ordener. I 1862 udgik endvidere fra hans Bogtrykkeri en vistnok uforlignelig Udgave af den italienske Digter Dante Allighieris Devina Commedia, af hvilken der kun tryktes 2 — siger og skriver to — Exemplarer paa Pergament i Kvart Format, og Prisen paa hvert Exemplar beløb sig til 1333½ prøisiske Dalere. Dette synes dog at være at gaa til Yderlighederne at fremstille et saa kostbart og ypperligt Værk og derefter kun tage to Aftryk deraf, nogen god Forretning kan det ganske vist ikke kaldes.

Allerede den 15. Januar jordedes Decker, fulgt af en overordenlig stor Forsamling. Hans Arbejdere bragte ham som sidste Anerkjendelse en Krans med et særdeles smukt Digt.

Forskelligt.

Fra Bremen. Ogsaa i denne By har der ligesom i Leipzig været gjort Forsøg fra Principalernes Side paa at nedsætte Lokaltillæget. I denne Anledning var der nedsat en Kommission, bestaaende af 7 Principaler og 7 Typografer, og Resultatet af deres Forhandlinger blev, at Principalernes Forlangende blev afslaaet med — 7 Stemmer mod 7! Hermed var man altsaa lige vidt. Nu fremkom der imidlertid Forslag om, at lade Sagen falde, indtil Voldgiftsretten i Leipzig havde afgivet sin Kendelse med Hensyn til Lokaltillægets Størrelse i denne By. Da nu Voldgiftsretten, som det meddeles andetsteds i dette Blad, har afslaaet Leipziger-Principalernes Andragende, saa er der ogsaa den største Sandsynlighed for, at man i Bremen vil undgaa en Nedsættelse, især da flere af de derværende Principaler, som hidtil have været fjendtlig stemte mod Forbundet, synes at have forandret deres Tænkemaade og en af dem endog har udtalt sig anerkjendende om Tarifen, samtidig med, at han atter aabnede sit Trykkeri for Forbundsmedlemmer. I det Hele maa det siges, at skøndt Forholdene for de tyske Typografer ingenlunde ere gunstige, saa ere de dog langt slettere for de fleste andre Arbejdere, idet disse have manglet enhversomhelst Organisation, og derfor have været aldeles magtesløse. Hvis f. Ex. Typograferne i Leipzig, Bremen, Hannover og mange andre Steder nu undgaa en Lønningsnedsættelse, hvad kunne de saa takke derfor? Deres Organisation og intet andet. Saameget mere maa det undre enhver, naar man hører saa mange Kollegers Tvivl om Nytten af en Organisation. Enten kunne de hverken iagttage eller tænke, eller ogsaa ville de ikke.

En ny Slags Formatstege. Franske Fagblade henlede Opmærksomheden paa dobbelt galvaniserede Formatstege af *Alf. Valet & Ko.* i Marseille (Quai du Canal II). I det Ydre frembyde de intet Nyt, men deres væsenligste Fordel er, at de have en Vægt, der er 40 pCt. mindre end Blysteges, hvilke sidste desuden lettere sønderbrydes. Trods denne usædvanlige Lethed have de nye Stege ved deres solide Konstruktion en saadan Fasthed, at de formaa at modstaa et Tryk af flere Tusind Kilogram, hvad der er saa meget mere værdifuldt, som den nu sædvanlige Slutning ved Hjælp af mekaniske Kiler udøver en betydelig Kraft. De forskellige Størrelser ere systematisk overensstemmende og særdeles godt forarbejdede.

Typografernes Sangforening

afholder

Søndagen den 28. Januar 1877, Kl. 7½,

sin 31. Aarsfest

i Thuns Lokaler paa Sct. Annæplads.

☛ Medlemmerne bedes afhente deres Billetter i Aften i Sangforeningens Lokale. Et indskrænket Antal Besøgende, tegnede ved et Medlem, kunne modtages.

Bestyrelsen.

Carl Buch,

FLENSBORG, Angelbogade 634.

Hoved-Agentur

for **Rohm's Skriftstøberi,** Frankfurt a. M.
og Maskinfabriken Frankenthal **Albert & Co.**

anbefaler:

Hurtigpresser, Satinermaskiner, Haand- og Glitpresser, saavelsom Skrifter i stort Udvalg, til Fabrikernes originale Priser. Levering af komplette Bogtrykkerier i korteste Tid paa moderate Vilkaar.
Prøvebøger. Priskuranter etc. franko.
Farve og **Valsemasse** fra **Jänecke & Schneemann** i Hannover.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,
Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.
København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,
Smaadigte
af
F. H. Andersen.

☛ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

Hos Fotograf **Lønborg**, Amagertorv 6, faas:

Portrætgruppe

af

Bogtrykkerdagens Delegerede.

Pris: 4 Kr.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17. 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 3. | København, den 10. Februar 1877. | 4. Aarg.

☞ Da Typograf-Tidende nu atter er overtaget af den typografiske Forening i Kjøbenhavn, bedes de ærede Kolleger i Provindserne, som ønske at modtage samme, foreløbig at tegne sig paa Postkontorerne. Abonnementsprisen er for Resten af indeværende Kvartal 75 Øre.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening" og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende". Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 24 Februar.

Forbundsmeddelelser.

Kvittering for Forbundsbidrag.

Oktober Kvartal.

Hjørring, 5 Medl., 16 Kr. 25 Øre.
Slagelse, 1 Medl., 18 Kr. 25 Øre.
Viborg, 5 Medl., 20 Kr. 50 Øre.

Restance for Juli Kvartal.

Hjørring, 5 Medl., 16 Kr. 25 Øre.

Den typografiske Forening.

Det ny Lokale hos Restavratør *Christensen*, Amagertorv 4, 1. Sal, er aabent første Gang i Aften, Lørdag den 10. Februar, og fremdeles hver Lørdag.

Den halvaarlige Generalforsamling afholdes Lørdag den 24. Februar, Aften Kl. 9, i Foreningens Lokale. Følgende Sager ville blive at tage under Forhandling:

1. Godkendelse af Regnskabet for det forløbne Halvaar.
2. Budgettet for indeværende Halvaar.
3. Endelig Vedtagelse af Loven.
4. Valg af 3 Styrelsesmedlemmer.

Styrelsen.

Første maanedlige Bidrag indbetales til *L. D. Berg* i Aften.

Typografernes Sangforening.

I Aften, *Lørdag den 10de Februar*, udbedes talrigt **Møde af Sangerne.**

Lørdag den 17de Februar 1877 afholdes **den halvaarlige Generalforsamling**, hvortil der foreligger:

1) *Kassereren* afgiver Beretning om Foreningens Status og indstiller Regnskabet til Godkendelse.
2) Valg foretages paa en Bestyrer og Kasserer i Stedet for Dhrr. *Andersen* og *Th. Nielsen*, der afgaa efter Tur.

Sager, der ønskes behandlede paa Generalforsamlingen, bedes indsendte til Kassereren inden Mandag den 12te Februar, Middag Kl. 12. *Bestyrelsen.*

„De forenede Hjælpekasser".

Det var vistnok en for de Fleste overraskende Efterretning, da vi forleden bleve gjorte bekendte med, at Hr. Børresen ikke vilde overtage Kassererposten, endskønt han var valgt med overvejende Flertal, og at denne saaledes blev at besætte med Hr. N. Hansen.

Endskønt det ringe Stemmeantal, Hr. Hansen opnaaede, ikke vidner til Fordel for den Styrke, som „Den typografiske Forening" raader over blandt Kassernes Medlemmer, maa det dog antages, at en Del af disse have givet Hr. Børresen deres Stemmer af Pietet og gammel Sædvane, og at det saaledes kun bliver de ærede „Schustere", der ville føle sig virkelig skuffede efter dette Resultat.

Da nu dette vigtige Valg er afgjort paa en for Typograferne heldig Maade, ligger det nær at spørge, om ikke Øjeblikket er kommet til at søge forskellige Reformer gennemførte indenfor Kassernes Omraade. De seneste Begivenheder have gjort det klart, at de store Pengemidler, som Kasserne eje, aldeles ikke ere til Disposition for os, selv naar det gjælder vort Velfærd, og at den Aand, hvori de ledes, er i bestemt Opposition mod den, der er eller bør være den fremherskende blandt Typograferne; men det maa tillige indrømmes, at saa længe vi have de nuværende Love, kan det ikke være anderledes.

De endnu, i hvert Tilfælde i Hovedtrækkene bestaaende Love, stamme fra den i 1839 stedfundne Sammensmeltning af de da bestaaende fem Foreninger, af hvilke de to nu ere omkring hundrede Aar gamle, og det er derfor naturligt, at man sporer en Efterklang fra den Tid, da „Vi alene vide" var det, som

alle bøjede sig for, og da Folket levede i den salige Fortrøstning, at det ikke duede til selv at styre sine Sager, hvilket har fundet et karakteristisk Udtryk i den Bestemmelse, at Kassernes Overdirektør *helst* skal vælges blandt Principalerne. At Skimmelen imidlertid har kunnet faa Lov til at brede sig over Kasserne endnu længe efter at Folket kom til Bevidsthed om sit eget Værd, og gjorde Fordring paa at sige et Ord med i Laget, maa ligge i de blandt Typograferne meget fremherskende konservative Tendenser, der have bevirket, at Kasserne ere blevne betragtede med en vis Traditions-Pietet, som noget „helligt og ukrænkeligt"; som noget, der vilde blive profaneret i allerhøjeste Grad, hvis man rørte ved det.

Vi tillade os imidlertid at tro, at denne Frygt nu har tabt sig en Del, og at det dog var værd at forsøge paa at støbe det Gamle om, saa det kunde komme til at passe efter Nutidens Færd; thi *det* er vist, at har vor uheldige Strejke ellers ikke gjort noget Godt, saa har den bidraget mægtig til, at dette Spørgsmaals Løsning maa ske i en nær Fremtid, hvad maaske ellers næppe var blevet Tilfældet.

Der bør efter vor Mening straks tages fat; paa den forestaaende Generalforsamling maa der stilles Forslag om en Revision af Lovene, og om Nedsættelse af et Udvalg hertil.

Endskønt det herefter vil blive det eventuelle Udvalgs Sag at afgjøre i hvilke Retninger der trænges til Forandringer, skulle vi dog paapege et Par Punkter.

Bestyrelsen eller Direktionen, som den vel maa kaldes, i hvilken nu baade Interimskassereren og Revisorerne have Sæde og Stemme, forandres simpelt hen saaledes, at den kommer til at bestaa af tre eller fem Mænd, af hvilke Interimskassereren kan være den ene; Revisorerne derimod udtræde af Bestyrelsen.

Endvidere bør man kunne blive Medlem af Sygekassen, uden at indtræde i de øvrige Afdelinger; det nuværende Forhold, at Ingen kan faa Sygehjælp, naar han ikke er Medlem af samtlige Afdelinger, har sikkert bidraget til, at mange blandt de Yngre ikke have indmeldt sig, idet de nemlig ikke have følt Lyst til at betale for Fordele, som de maaske aldrig komme til at nyde godt af, naar de ikke ville blive her hele deres Liv.

Der er endnu et Spørgsmaal tilbage, nemlig dette: „Kan det gjøres til Forpligtelse for Enhver, der fremtidig ønsker Optagelse i Kasserne, tillige at være Medlem af „Den typografiske Forening" eller hvilken anden Forening, der paa et senere Tidspunkt mulig maatte træde i dens Sted?" Vi ville imidlertid ikke udtale os nærmere herom, men slutte vore Bemærkninger med Ønsket om et for Typograferne heldigt Resultat af deres Bestræbelser. *Chr.*

Kvinden som Sætter.

I den Skrivelse, som Principalforeningen under Arbejdsnedlæggelsen lod offentliggøre til sine Kunder bebudedes det, at der om kort Tid vilde blive gjort omfattende Forsøg paa her hjemme at aabne Kvinden Adgang til at erhverve sig en selvstændig Stilling ved Typografien, *„saaledes som det alt har vist sig til Velsignelse i Amerika, Frankrig og Tyskland*."* Det synes dog, som om disse Forsøg ville lade vente paa sig, og der er da heller ikke stor Sandsynlighed for, at de ville føre til noget heldigt praktisk Resustat, lige som det ikke kan andet end virke nedslaaende paa dem, der mene ad denne Vej at kunne skabe „billig" Arbejdskraft, at det eneste Trykkeri, der hidtil er oprettet i København med det Formaal at uddanne kvindelige Sættere og udelukkende at benytte disse, er gaaet fallit og blevet stillet til offentlig Avktion, og det uagtet at det er blevet understøttet af „Kvindesamfundet."

Det er ikke alene Principalforeningen, der har udtalt sig saa fordelagtig om denne Afbenyttelse af Kvindens Arbejdskraft, ogsaa andre Steder have vi set noget lignende udtalt, f. Eks. „er det faldet Hr. M. Gjørup ind" i „Illustreret Folkeblad" at give en varm Anbefaling i denne Retning, men det er tydelig, at disse Udtalelser ere fremkomne uden at man i Forvejen har gjort sig det klart, hvilke Vanskeligheder der her er at overinde og hvilke „Velsignelser" det hidtil har bragt Kvinderne i Udlandet, at være blevne oplærte til Typografer.

Der er fremkommet mange Indlæg i de tyske Fagblade om denne Sag, baade pro og contra, men vi have dog intetsteds sét, at Sætterarbejdet var en Velsignelse for Kvinden, nej, tvertimod have selv de, der udtalte sig ivrigst herfor, indrømmet, at det i Grunden var en yderst uheldig Nødvendighed, naar Kvinden blev draget bort fra det, som var hendes første og vigtigste Opgave, nemlig Husvæsenet, for at konkurrere med Manden paa det rent industrielle Omraade, men ethvert Forsvar i denne Retning, er gaaet ud fra, at det var en *Nødvendighed*, da man ellers ikke kunde konkurrere. Fra et moralsk Standpunkt sét maa det vistnok være indlysende, at det er aldeles fordærveligt at lade Kvinden oplære til en Beskæftigelse, der staar saa fjernt fra det, hvortil hun af Naturen er bestemt, hendes Opgave som Hustru og Moder; thi Følgen maa naturligvis blive den, at hvis hun engang bliver kaldet til Opfyldelsen af denne Livsopgave, da vil hun vise sig at være aldeles uforberedt hertil. De Stemmer, der hidtil have hævet sig for Kvindens „Emancipation" i denne Retning, synes de sørgelige Erfaringer, man hidtil har gjort i alle Fabriklande, hvor Kvinden har maattet arbejde i Fælledskab med Manden bag Arbejdslokalernes sorte Mure, og som oftest halvt forpestede Luft, at have gjort ikke lidet betænkelige, idet Familielivets næsten totale Tilintetgørelse og Ungdommens Forsømmelse har været Følgen deraf. Fra alle Lande høres der vægtige Stemmer, deriblandt de mest fremragende humanistiske Forfattere, som paa det mest indtrængende advare mod Kvinders og Børns Arbejde i Fabriker, da der netop heri ligger en af de virksomste Spirer til Samfundets Ruin. Naar man i Udlandet sér Mand og Kone efter endt Dagværk forlade Fabriken for derefter i Fællesskab at begive sig til en Restavration, hvor de fortære deres Aftensmad og drikke deres Øl, medens Børnene „opdrages" hos

* Fremhævet af os.

Fremmede eller i en eller anden „Anstalt“, saa maa det indrømmes, at man her har bragt det langt videre end hos os, men om dette Fremskridt kan siges at være en Velsignelse, ja det er et Spørgsmaal, som der skal stor Dristighed til at besvare bekræftende. Nu vil vistnok vore Modstandere indvende herimod, at der ingen Sammeligning kan gøres mellem det egenlige Fabrikarbejde og Typografien, da denne sidste jo er en „nem“ og „pæn“ Bestilling, der ligefrem synes at være skabt for Kvinden. Men vi skulle hertil blot svare: Kan det kaldes en nem Bestilling at være Sætter, hvortil udfordres, at Legemet hele Dagen skal holdes i en tvungen oprejst Stilling, den højre Arm bestandig skal være i den livligste Bevægelse, og som tillige fordrer en bestandig Anspændelse af Synet og stor Agtpaagivenhed og Tænksomhed? Og kan det være et let Arbejde, hvis Udøvere sé i den Grad medtagne ud, som Mange af dem, der have været sysselsatte ved Sætteriet blot i nogle Aar gøre det. Allerede i Læretiden faa de Fleste en eller anden Skavank, som skæve Ben, foroverbøjede Skuldre, Skævhed i Siderne o. s. v., og til dette kommer saa senere den skadelige Indflydelse, som Gasosen og Blystøvet udøver selv paa de kraftigste Mænd, især hvis de ere sysselsatte med Bladarbejde, ikke at tale om den Skade, som Øjnene tage ved den idelige Stirren. Enhver Fagmand maa derfor indrømme, at det at være Sætter hverken er saa nemt eller sundt, som man nu gerne vilde gøre det til, og naar Mændene ikke bedre ere i Stand til at udholde det, end det notorisk er Tilfældet, hvorledes vil det saa gaa med Kvinden?

Vi komme nu til det Spørgsmaal, hvori Sagens Kærnepunkt maa søges, nemlig om der virkelig vil kunne spares Noget ved at anvende kvindelige Typografer og hvilke Fordele disse i det Hele vilde bringe. Her maa det da først bemærkes, at naar Kvinden virkelig skal oplæres og arbejde som Sætter, da bør dette selvfølgelig ske i særskilte Lokaler, hvilket allerede vil medføre en ikke ringe Bekostning. Dernæst kan det ansés for utvivlsomt, at Kvinden aldrig med den Alvor og Udholdenhed som er nødvendig, vil kaste sig over en Virksomhed, hvilken hun dog i de fleste Tilfælde kun vil betragte som foreløbig, og ligeledes kan det ansés som grvet, at det ikke let vil lykkes at faa kvindelige Lærlinge fra de heldigere stillede Samfundsklasser, og Følgen heraf vil blive, at deres Kundskaber ville lade meget tilbage at ønske, ligesom det vil blive nødvendigt, for i det Hele taget at faa Kvinder til at begynde herpaa, at give en forholdsvis høj Løn i de første Læreaar, hvilket selvfølgelig ogsaa vilde medføre store Ofre. Naar nu endelig alle disse Ofre vare bragte, den kvindelige Sætter var færdig og Principalen skulde til at drage Nytte af hende, hvorlænge vilde dette saa vare? Hvem der kender de fleste Kvinders Lunefuldhed og Ubestandighed, vil vistnok heller ikke hengive sig til Illusioner om, at hun nu skulde slaa sig til Ro og blive hvor hun var? Nej, Nogle — vi tør vistnok sige Størsteparten — ville gribe den første Lejlighed til at komme bort fra denne kedelige Sysselsættelse, enten ved Giftermaal eller paa anden Maade, Andre ville søge at faa Plads andetsteds, hvor de kunne faa højere Løn, og Facit vil i de ni Tilfælde af ti blive et større eller mindre Tab for Principalen. Enhver, der kender hvor utaknemlig en Opgave det f. Eks. er at oplære Punkterpiger, idet disse ogsaa for det meste tage Plads andetsteds saa snart de have lært tilstrækkeligt til at kunne klare sig, vil vistnok indrømme Tilstedeværelsen af disse Vanskeligheder, der i dette Tilfælde maaske ville blive uovervindelige. Det er ingenlunde vor Mening, at Kvinden slet ikke skulde kunne søge sig Sysselsættelse ved Industrien, naar Forholdene paabyde det, men vor Mening er, at denne Sysselsættelse maa være en saadan, som det ikke kræver alt for lang Tid at lære, men at Typografien ikke hører til de Fag, der blot nogenlunde lader sig lære i Løbet af kort Tid, er klart for enhver Fagmand, og derfor tro vi, at Kvinden aldrig i Længden vil kunne konkurrere med Mændene paa dette Omraade og at alle de Ofre, man i dette Øjemed maatte gøre, ville vise sig at være spildte. *A—n.*

Konkurrence over Konkurrence.

Vi leve i Konkurrencens — vi kunnne tilføje Smudskonkurrencens — Tid, Dag for Dag bliver denne for vort Fags Omraade stærkere og stærkere, og skøndt dette er en Kendsgerning, som vel ikke kan siges direkte at vedrøre os Typografer, saa har den dog en saa stor indirekte Indvirkning paa vor hele Stilling, at vi ikke kunne Andet end med Bekymring betragte denne næsten fabelagtige Smudskonkurrence, hvor den ene Bogtrykker underbyder den anden lige til det Utrolige, blot for at „fiske“ et Stykke Arbejde; thi Enhver maa kunne sige sig selv, at denne Konkurrence til Slutning maa gaa ud over Arbejderne. Og hvilken Fordel bringer den vel Principalerne? Ikke Andet end at de gensidig ruinere hinanden ved denne bestandige Underbyden. For Øjeblikket er Forholdet saaledes, at Enhver, der har Bogtrykkerarbejde at lade udføre, formelig bliver overhængt; man skaffer sig Underretning om, hvor meget der i Øjeblikket gives denne eller hin Bogtrykker for Udførelsen af et eller andet Arbejde, derpaa opgiver man en lavere Pris, hvorefter det overlades til den første Bogtrykkers Valg, om han vil miste Arbejdet eller sætte Prisen ned; i Reglen gør han det sidste, fordi han ikke vil lade sig overbyde, skøndt han tidt derved lader sig forlede til at udføre Arbejdet til en Pris, hvorved han aldeles ikke kan staa sig. Det kan nu ikke længere betale sig at lade voksne Mennesker udføre Arbejdet efter Tarifen, der maa Lærlinge til, saa kan det endda til Nød gaa. Det gælder nu om at opdrive det størst mulige Antal af disse, og om snarest muligt at faa dem bragt saa vidt, at de nogenlunde kunne stable skær Sats op; naar dette er sket, er Sagen i en fortræffelig Gænge, og nu først kan der ret tænkes paa at „konkurrere“. Om Lærlingene virkelig lære Noget, det faar gaa som det kan; mangen Gang antages endog saadanne, der ikke eje den ringeste Forudsætning for at kunne bringe det til at blive en blot nogenlunde Typograf; dog „es thut Alles nichts“, blot man kan „konkurrere“. Ja, det er et formeligt Væddeløb, og mangen Gang

kommer man ad de mest besynderlige Veje til Maalet; i ethvert Tilfælde kan det ikke Andet end undre os Typografer at sé de samme Principaler, der vare saa enige, da det gjaldt om at bekæmpe os, nu gøre saadanne Anstrængelser for at „redde" fra hinanden indbyrdes. Imidlertid maa det dog siges, at der er ikke faa Principaler, som staa hævede over den Slags Bestræbelser, som ansætte Prisen paa ethvert Arbejde i det rette Forhold til, hvad det koster at fremstille, men disse ere da ogsaa under de nuværende slette Forhold netop de, som ere de mest uheldigt stillede.

Hvad der gør netop den nuværende Tid saa fordelagtig for Smudskonkurrencen, er den Omstændighed, at der for Øjeblikket faktisk ingen Tarif eksisterer, men det turde dog maaske haabes, at denne Tilstand snart kan bringes til at ophøre. Naar Typograferne atter slutte sig sammen som tidligere, hvilket vi haabe snart vil ske, og de da henvende dem til de Principaler, der føle det Ødelæggende i den nuværende Tilstand og som selv lide under Smudskonkurrencen, tør vi vel smigre os med det Haab, at disse, indseende det Uholdbare i hele den nuværende Tilstand, ville række os Haanden til Indførelsen af en retfærdig Tarif, hvorefter det maa være en Pligt for os at skaffe den Anerkendelse overalt. Kun ad denne Vej kan der føres et afgørende Slag mod hele dette Uvæsen. *S.*

Forskelligt.

De forenede Hjælpekasser. Udfaldet af Valgene den 20. Januar har været saaledes: Til Kasserer fik Hr. *Børresen* 108 Stemmer, Hr. *N. Hansen* 37 St. Da Hr. Børresen ikke vilde modtage Valget, er altsaa Hr. *N. Hansen* (Jørgensen & Ko.s Tr., Klareboderne 3) Kasserer. (Bidragene osv. sendes til ham.) Til Interimskasserer valgtes Hr. *P. Christensen* med 116 St.; Hr. Truelsen havde derefter 22 St. Til Revisorer valgtes Hr. *Wandstrøm* med 119 St., Hr. *Sick* fik 14 St. Da Hr. Wandstrøm ikke vil modtage Genvalg og Hr. Sick ikke har det lovbefalede Stemmeantal, maa et nyt Valg foretages, hvorved der endvidere vil blive at vælge 2 Revisorer i Stedet for Dhrr. *Grøndahl* og *Tømmerup*, der under 1. Februar have meddelt Bestyrelsen at de ville fratræde. — Kassereren, Hr. *N. Hansen*, træffes i sin Bopæl, Korsgade 24, 4. Sal, hver Søgnedag fra Kl. 1½—2½ samt Søndag Formiddag fra Kl. 9—12.

Typografernes Sangforening afholdt Søndag den 28 Januar sin 31. Aarsfest med Aftenunderholdning og Bal. Aftenunderholdningen var særdeles vellykket, og de forskellige Sangnumere udførtes med megen Præcision, som gjorde baade Sangerne og deres Lærer, Hr. *Nebelong*, megen Ære. En behagelig Afveksling ydede de Assisterende, Dhrr. *Olivo Krause* (med 3 Numere paa Oboe), *Viggo Jæhnigen* (med et Par Sange, hvoraf især Romancen af „Tornerose" gjorde fortjent Lykke) og *Faaborg* (med Oplæsning). Efter hvert Numer lød et livligt Bifald; et maatte endog gives da capo. Derefter begyndte Dansen. Men snart vinkede Bordets Glæder, og Hr. *Thun* havde gjort Alt, hvad der kunde forlanges af en dygtig og hensynsfuld Vært. Her herskede som sædvanlig en meget animeret og smuk Stemning, og Sange og Taler vekslede. Hr. *Fibecker* talte for Foreningen, som under den dygtige Læge, Hr. Nebelongs Kur lod til at være i god Fremvækst, Hr. *Th. Nielsen* paa Bestyrelsens Vegne for Æresmedlemmet Hr. *Auener og Hustru* (hvem Bestyrelsen ikke paa deres Sølvbryllupsdag for nogen Tid siden paa Grund af de daværende Tidsforhold havde kunnet give saa tydelige Beviser paa Sympati, som Foreningen saa hjertelig havde ønsket), for hvilken Skaal Hr. *Auener* paa Familiens Vegne dybt rørt takkede. Endvidere talte Hr. *Carl Madsen* paa sin egen lunefulde Maade for *Kvinden*, Hr. *Th. Nielsen* for Sangforeningens Dirigent, Hr. *Nebelong*, hvorfor denne takkede, idet han samtidig gjorde opmærksom paa, at naar en anden æret Taler havde kaldt ham „Læge", da maatte han korrigere det til „Sukkerdoktor", men han troede, at Patienten befandt sig vel ved hans Sukkerkugler, Hr. *Auener* for de Assisterende, Hr. *Faaborg* for Sangenes Forfattere (Dhrr. *Vilh. T.* og *C. L.*). Dansen fortsattes nu, og med Liv og Lyst deltog Unge og Gamle deri, indtil de dampende Punscheboller sattes paa Bordet. En humoristisk Sang med Illustrationer blev afsungen og et med stormende Bifald ledsaget Leve for den velbekendte Forfatter „Vilh. T." udbragtes. Hr. *Jæhnigen* gav et lille Deklamationsnumer til Bedste, som morede kostelig. Til den lyse Morgen dansedes der nu ihærdig, og da man skiltes, vare alle Deltagerne enige om at have tilbragt en behagelig Aften sammen, og Mange ytrede Ønsket om, at Sangforeningen endnu i denne Vinter kunde se sig i Stand til at indbyde til en lignende selskabelig Sammenkomst. —*b*—

„Den nordiske Bogverden" er Titelen paa et Blad, som Dhrr. Brødrene Salmonsen fra 1ste Januar d. A. have begyndt at udgive. Det er Bladets Formaal at være et Organ for Alt, hvad der rører sig indenfor den nordiske Bogverdens Omraade; det vil derfor ikke alene bringe ugentlige Fortegnelser over de i Danmark, Norge og Sverig udkomne Bøger og Tidsskrifter, men det vil ogsaa gennem ledende Artikler, Diskussioner og Meddelelser af, hvad der af Almeninteressant foregaar i Bogverdenen og de med den beslægtede Forretningsgrene søge at skabe lidt mere Liv paa dette store Omraade. Hvor vidt det imidlertid vil lykkes Bladet blot tilnærmelsesvis at opfylde dette sikkert saare prisværdige Formaal, er imidlertid et stort Spørgsmaal, ti Opgaven er vanskelig, og de hidtil udkomne fire Numre synes ikke at tyde paa nogen stor Deltagelse fra de Kredse, hvor Bladet nærmest maa antages at ville søge sin Støtte.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17. 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 4. | København, den 24. Februar 1877. | 4. Aarg.

„Typografisk Forbund"s Regnskaber for Juli og Oktober Kvartaler 1876.

Juli Kvartal.

Indtægt:	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Medlemsbidrag fra Stedforeningen i København	1143	10		
— — udenfor København	465	50		
Betaling for Abonnement paa Typograf-Tidende	83	50		
			1692	10
Indtægt			1692	10

Udgift:	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Typograf-Tidende:				
Trykning af Nr. 27 til 39	328	75		
Redaktionshonorar for Nr. 27 til 39	104	„		
Ombæring af do. do.	39	„		
Porto for Forsendelse til Provinserne	23	40		
			495	15
Bogtrykkerarbejde:				
Trykning af Forbundsregnskabet, Forretningsordenen, Dagsordenen og Tarifforslaget til Bogtrykkerdagen	50	25		
do. af Forslag til Sættertarif	18	25		
do. af Indbetalingssedler og Cirkulære	20	75		
do. af Bogtrykkerdagens Forhandlinger, Indpakning m. m.	225	35		
			314	60
Understøttelser i Anledning af Striken i Faaborg			75	„
Leje af Lokaler til forskellige Møder			18	„
1 Avertissementsprotokol			5	60
2 linierede Foliobøger			6	„
Underballance paa Festen i Jægersborg			10	„
Præsidentens Løn fra 1. Juli til 30. September			150	„
Kassererens do. fra do. til do.			50	„
			1124	35
Udgift			1124	35
Indtægt			1692	10
			567	75
Kassebeholdning fra April Kvartal			724	85
Kassebeholdning den 30. September			1292	60

Oktober Kvartal.

Indtægt:	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Medlemsbidrag fra Stedforeningen i København	479	25		
— — udenfor København	38	75		
Betaling for Abonnement paa Typograf-Tidende	52	50		
do. for Avertissementer i Juli Kvartal	18	57		
			589	7
Indtægt			589	7

Udgift:	Kr.	Ø.
Typograf-Tidende:		
Trykning af Nr. 40—52 1876 med 1 Tillæg og 1 Ekstranumer	326	25
do. af Nr. 1 1877 og Ekstranumeret	32	„
Lateris	358	25

Transport . .		358	25		
Redaktionshonorar for Nr. 40—52		104	„		
do. for Nr. 1 1877		8	„		
Ombæring af Nr. 40—52 1876 og Nr. 1 og Ekstranumeret 1877		45	„		
Porto til Forsendelse til Provinserne og Udlandet		25	85		
				541	10
Bogtrykkerarbejde:					
Trykning af 200 Regnskabsblanketter		5	„		
do. af 4 Kontrolbøger med Indbinding		17	„		
do. af forskellige Sager		46	50		
do. af 40 Cirkulærer		5	„		
Opsætning af 6 Sider Forbundsbog		9	„		
				82	50
Leje af Lokaler til forskellige Møder				42	„
Administrationsudgifter				2	98
Budtjeneste				32	„
Præsidenten til Telegrammer, Avertissementer m. m.				30	„
Præsidentens Løn fra $^{1}/_{10}$ til $^{31}/_{12}$ 76				150	„
Kassererens do. fra do. til do.				50	„
					930 58
			Udgift . . .		930 58
			Indtægt . . .		589 7
			Underballance . . .		341 51
			Kassebeholdning fra Juli Kvartal . . .		1292 60
Kassebeholdning medio Januar 1877 efter at Underball. f. Oktbr. Kv. 1876 er fradraget . . .					951 9

Ovenstaaende Regnskab er af Undertegnede revideret og befundet at være i Orden.

Wm. Sørensen. **Ch. Thomsen.**

„Den typografiske Forening"s Regnskab for 2det Halvaar 1876.

Indtægt:	Kr.	ø.	Kr.	ø.
Medlemmernes Bidrag	721	15		
Strøms Afbetaling af Restgælden	123	36		
Solgt Obligationer (Østifternes 2200 Kr.)	2028	81		
			2873	32
		Indtægt . .	2873	32

Udgift:

Faste Understøttelser:

Juli, Avgust, Septbr., Oktbr., Novbr., Decbr. 1876 og Jan. 1877 à 50 Kr. 66 Ø. maanedlig	354	62		
			354	62

(Jensens Enke 6 Kr., Guldbrandsens do. 4 Kr., Michelsens do. 4 Kr., Mine Kjøpping 1 Kr., Buscks Enke 4 Kr., Grundtvig 3 Kr., Madsens Enke 1 Kr. 66 Ø., Brincks do. 2 Kr., Veickerts do. 1 Kr., Juel 2 Kr., Neyes Enke 5 Kr., Barnevitz do. 1 Kr., Teudt 5 Kr., Corvinus 1 Kr., Duus 4 Kr., Risenberg 1 Kr., Andersens Enke 5 Kr.)

Andre Understøttelser:

Juli, Avgust, September, Oktober, November og December	167	50		
			167	50

(Schløsser, Kloss, Reckinger, hver 4 Kr. (Reisep.) 12 Kr., Kleve (R.) 4 Kr., Espling (R.) 4 Kr., Bonnesen (R.) 10 Kr, F. F. Nielsen (R.) 4 Kr., F. Schramm (R.) 4 Kr., Martini (R.) 4 Kr., Monzen (R.) 4 Kr., A. Christensen (R.) 4 Kr., G. Nelson (R.) 4 Kr., J. Krause (R.) 4 Kr., W. Müller (R.) 4 Kr , Andersen (R.) 4 Kr., O. Berggreen (R.) 4 Kr., Jensen (R.) 4 Kr., A. H. Roth (R.) 6 Kr., J. Lund (R.) 10 Kr., Gornitzka (R.) 4 Kr., P. Bach (R.) 4 Kr., Uhlemann (R.) 4 Kr., A. Ekmann (R.) 10 Kr., Enken Julie Bruun (Underst.) 10 Kr., Enken L. E. Hansen (U.) 8 Kr., C. F. Maxen (U.) 15 Kr., G. Nelson (R.) 4 Kr., F. F. Nielsen (som Laan) 6 Kr., C. V. Nielsens Kone 50 Øre maanedlig i 7 Md. 3 Kr. 50 Ø , Marie Valentin (U.) 5 Kr., C. V. Nielsens Kone (U.) 4 Kr.)

Forskellige Udgifter:

Leje af Lokale	134	„		
Bladenes Afhentning	12	„		
Bogtrykkerarbejde	118	25		
Buddeløn	9	50		
Lateris . .	273	75	522	12

Transport . .	273	75	522	12
Tidsskrifter og Bladhold	13	50		
Administration	2	68		
Fanens Assurance	„	62		
Vexellereren for Obligt. Salg 1 %	1	99		
Formandens Honorar	100	„		
Kassererens do.	100	„		
			492	54
Udgift . . .			1014	66
Indtægt . . .			2873	32
			1858	66
Kontant Kassebeholdning fra forrige Halvaar . . .			603	31
Kontant Kassebeholdning den 31. December 1876 . . .			2461	97

Ovenstaaende Regnskab er af Undertegnede revideret og befundet at være i Orden.

Wm. Sørensen. **Ch. Thomsen.**

Regnskab over Udgifter og Indtægter i Anledning af Arbejdsnedlæggelsen.

Udgift:

	Kr.	ø.	Kr.	ø.
Ifølge Anvisningsbøgerne fra Nr. 1—891	8684	70		
— — 892—1032	1288	„		
— — 1033—1064	288	„		
— — 1065—1090	198	53		
— — 1091—1112	109	„		
Ifølge løse Anvisninger Nr. 1—5	48	„		
			10,615	23
Total Udgift til Strikende og Arbejdsløse . . .			10,615	23

Indtægt:

Overordenlige og frivillige Bidrag	7774	62		
Tilovers fra Indsamlingen til Berlinerne	99	8		
Forbundets Kassebeholdning den 31. December 1876	951	9		
Typografisk Forenings Kassebeholdning medio December 1876	2461	97		
			11,286	76
Summa Indtægt . . .			11,286	76
do. Udgift . . .			10,615	23
Typografisk Forenings Kassebeholdning i Januar 1877 . . .			671	53

Ovenstaaende Regnskab er af Undertegnede revideret og befundet at være i Orden, og Kassebeholdningen efterset.

Wm. Sørensen. **Ch. Thomsen.**

Halvaarligt Budget, anlagt med et Medlemsantal af 150.

Indtægt:

	Kr.	Kr.
150 Medlemmer à 35 Øre ugenlig i 24 Uger	1260	
Abonnement paa Tidenden	100	
Avertissementer	25	
		1385
Indtægt . . .		1385

Udgift:

Leje af Lokale i 5 Maaneder à 10 Kr.	50
Administration	10
Tidsskrifter og Bladhold	29
Buddeløn (heri indbefattet Omdeling af Tidenden)	40
Bogtrykkerarbejde	50
Lateris . .	179

	Transport . .	179
Trykning af Tidenden, 24 Nr. à 18 Kr. pr. Nr.		432
Udgifter til Redaktionen		100
Inventarium		10
Understøttelser en Gang for alle og Rejsehjælp		100
Forretningsførerens Løn		150
		962
	Paaregnet Indtægt . . .	1385
	do. Udgift . . .	962
	Altsaa bliver Overskudet . . .	423.

Forslag til Regulativ for Arbejdsløshedskassen i den typografiske Forening.

1. Dette Regulativ træder i Kraft fra 1. Juli 1877 og kun de, som i et halvt Aar uafbrudt have været Medlemmer, ere berettigede til at nyde Understøttelse.
2. Understøttelsens Størrelse er 5 Kr. ugenlig for de første 6 Uger og 2 Kr. for de paafølgende 6, hvorefter Understøttelsen ophører.
3. For at faa Understøttelsen maa Vedkommende ved en paa samtlige Trykkerier paategnet Liste dokumentere, at der intet Arbejde er at erholde. Denne Liste maa paategnes paany efter de første 6 Ugers Forløb.
4. Naar et Medlem i 6 Uger har nydt Understøttelse, kan Vedkommende ikke, selv om han bliver arbejdsløs, atter erholde denne før efter 6 Maaneders Forløb. De, der have erholdt Understøttelse i et kortere Tidsrum end 6 Uger, kunne i Arbejdsløshedstilfælde paany faa denne efter kortere Tids Forløb, dog med Fradrag af de Uger, de allerede have erholdt Understøttelse i det paagældende Halvaar.
5. Naar et Medlem, efter at have dokumenteret, at intet Arbejde er at faa, foretrækker straks at forlade Byen, udbetales der Vedkommende en Rejsehjælp af 12 Kr. Rejsehjælp kan ogsaa faaes senere, men der bliver da at fradrage 2 Kr. for hver Uge af den Tid, i hvilken Vedkommende allerede har nydt Understøttelse, saaledes at efter de første 6 Ugers Forløb kan ingen Rejsehjælp erholdes.
6. Et Medlem, som har faaet Rejsehjælp, kan ingen Understøttelse faa af Foreningen, før han atter har været Medlem i mindst $^1/_2$ Aar.
7. Et Medlem, som i Løbet af 2 Aar 3 Gange har gjort sit Krav paa Kassen gældende, det være sig ved Rejsehjælp eller ugentlige Understøttelser, kan ikke oftere understøttes, med mindre en Generalforsamling bestemmer anderledes.
8. Nærværende Regulativ er gældende foreløbig for 1 Aar. Skulde det imidlertid vise sig, at Kassens Udgift kommer til at overstige Indtægten, er det Bestyrelsens Pligt straks at sammenkalde en Generalforsamling, som da maa foretage saadanne Ændringer, at Ballance igen kan tilvejebringes.

Forskelligt.

„De forenede Hjælpekasser for Typografer" afholdt Søndagen den 18. Februar deres halvaarlige Generalforsamling. Kassereren oplæste Regnskabet for det forløbne Halvaar, der udviste en Indtægt af 4382 Kr. 6 Øre og en Udgift af 4873 Kr. 49 Øre. Udgiften falder paa følgende Poster: 1) Sygehjælp 1450 Kr. 99 Øre, 2) Pension 1648 Kr., 3) Understøttelser 778 Kr., 4) Reisende 276 Kr., 5) Begravelseshjælp 140 Kr., Legater 340 Kr., andre Udgifter (derunder indbefattet Kassererens Honorar 200 Kr.) 240 Kr. 50 Øre. Det fremlagte Regnskab udviste saaledes et Underskud af 491 Kr. 43 Øre. Beholdningen den 31. December 1876 var følgende: Grundfond i Obligationer 36,000 Kr, Rolffs Legat 8000 Kr., Cortinus Legat 6000 Kr., Berlings Legat 6000 Kr., Reservefond i Obligationer 18,000 Kr. og i Kontanter 1119 Kr. 84 Øre, tilsammen 75,119 Kr 84 Øre. Til Revisorer vare valgte: *Ewald* med 66 St., *Lassen* med 65, *W. Sørensen* med 55 og *Em. Petersen* med 52 St. Overdirektøren *Sally B. Salomon* pointerede Nødvendigheden af Forandringer i Lovene, hvorefter det vedtoges at nedsætte et Udvalg, bestaaende af 5 Medlemmer, som skulle vælges ved omsendte Stemmesedler. Endvidere meddeltes der Hr. Salomon Bemyndigelse til at lade de nye Love gennemgaa af Beregner *Andresen* for at komme til Vished om, at Kasserne ere i Stand til at opfylde de paatagne Forpligtelser.

Typografernes Sangforening afholdt sin halvaarlige Generalforsamling den 21. Februar. Regnskabet godkendtes efter en kort Diskussion, og de efter Tur fratrædende Bestyrelsesmedlemmer, Dhrr. *J. Andersen* og *Th. Nielsen* genvalgtes med Akklamation.

Erklæring.

Paa given Anledning skal jeg herved afgive den Erklæring, at jeg *ikke* er Forfatter til den i forrige Nr. af „Typograf-Tidende" optagne Artikel om „de forenede Hjælpekasser", hvilket jeg saameget mindre kunde være, som jeg ikke helt igennem samstemmer med Artiklens Indhold og navnlig ikke med det Spørgsmaal, den ærede Indsender fremsætter i Slutningen af sine Betragtninger, og som forekommer mig kun lidet at harmonere med den friere Aand, han ønsker indført i Hjælpekassernes Love.

P. Christensen,
Jørgensen & Ko.s Trykkeri.

Den typografiske Forening.

Den halvaarlige Generalforsamling afholdes Lørdag den 24. Februar, Aften Kl. 9, i Foreningens Lokale. **Talrigt Møde** udbedes. *Styrelsen.*

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 3 Marts.

Kundgørelse.

En Typograf (Sætter) ønsker Plads i Slutningen af denne eller i Begyndelsen af næste Maaned. Billet, mrkt. 1, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening"

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 5. | København, den 3. Marts 1877. | 4. Aarg.

☞ De ærede Kolleger, som under Skruen have modtaget **Laan** af Foreningen, anmodes om at henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*, for at træffe Aftale om ved ugenlige Afdrag at tilbagebetale samme.

Forbundsmeddelelser.

Kvittering for Forbundsbidrag.

Oktober Kvartal.

Nykøbing paa Falster . . . 10 Kr. 95 Øre.
Aalborg . . . . . 38 — 50 —

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 10de Marts, Aften Kl. 9, afholdes Maanedsmøde i Foreningens Lokale. Der vil af Styrelsen blive indledet en Diskussion om den herskende Arbejdsløshed, samt om, hvor vidt den typografiske Forening under uheldige Omstændigheder er i Stand til at bære Udgifterne ved en Arbejdsløshedskasse.

Typografernes Sangforening.

Festen til Fordel for de strikende Typografer, der blev afholdt den 3die December 1876, har givet et Overskud af 370 Kr. 35 Øre. Den 8de December 1876 afleveredes til Hr. *Berg* 350 Kr., den 21de Februar 1877 20 Kr. 35 Øre.

„De forenede Hjælpekasser".

Til Medlemmer af **Lovudvalget i „De forenede Hjælpekasser"** anbefales følgende Mænd:

C. Lassen.
Linddahl.
A. L. Mortensen.
Em. Petersen.
V. Thorsen.

Flere Medlemmer.

Foreningen.

Efter at der nu er gaaet ca. $1^1/_2$ Maaned siden Bestyrelsen udsendte sin Opfordring til Typograferne om paany at slutte dem til Foreningen, kan man vel have Anledning til at anstille nogle Betragtninger over, hvorledes Foreningens Stilling er og over hvad de, der ere Medlemmer og de, der ikke ere det, tænke om dens Virksomhed og om dens Nytte for Typograferne. Man maa da først og fremmest baade i sine egne stille Betragtninger og overfor Andre indrømme, at man hverken kan sige, at den gaar glædelig fremad eller at det staar daarlig med den. Men vi ville ogsaa skynde os med at fortælle, at det omtrent er gaaet, som vi havde tænkt, at det vilde gaa. Vi vidste godt, at Københavns Typografer nu en Gang ikke ere af den Slags Folk, der ville eller kunne være med til at gøre noget hovedkulds Stykke Arbejde, og allermindst efter den store Skuffelse, de have lidt og den store Splittelse, som den uheldige Skrue havde medført. Det var heller ikke vor Mening, at der skulde finde nogen Overilelse Sted — nej, vi fandt det rigtigst at lade Sagen gaa sin jævne Gang og lade Enhver nøje overveje med sig selv, om han stod sig bedst ved at være Medlem af Foreningen eller ikke. Generalforsamlingen i Lørdags gav os ogsaa et Bevis paa, at foreløbig Rolighed er det, hvortil Typograferne have mest Lyst. Det var kun et forsvindende Antal, der mødte, akkurat nok til, at Generalforsamlingen i Følge Lovene kunde afholdes; men dette ville vi dog ikke betragte som noget absolut Bevis paa Ligegyldighed fra Medlemmernes Side, skønt man ganske vist havde Ret til at vente, at der paa den første Generalforsamling, som Foreningen afholdt efter at være rekonstrueret, maatte have vist sig *saa* megen Interesse, at i det mindste Halvdelen vilde have mødt, og — mødt præcis. Ingen af Delene var imidlertid Tilfældet. Men naar vi huske paa, at det end ikke i Foreningens bedste Tid var muligt at tromme et i Forhold til Medlemsantallet nogenlunde betydeligt Antal Medlemmer sammen, undtagen naar der var et „Fanespørgsmaal" paa Dagsordenen, saa maa vi naturligvis have saa meget mere Anledning til at resignere nu, og trøste os med, at der vil komme bedre Tider.

Hvad der navnlig er værd at lægge Mærke til, naar der er Tale om Foreningen, er de forskellige Betragtninger, der gøre sig gjældende hos en Del Typografer af de forskellige Partier — om vi maa udtrykke os saaledes, og de i mange Henseender forkerte Meninger, de have om Hensigten med at rejse Foreningen paany. Nogle mene, at der kun kan være Tale om at optage dem som Medlemmer, der have staaet Last og Brast med hinanden, kun dem, der ikke have svigtet da det kneb, men trofast holdt ud til Enden. Dette er imidlertid ikke nogen ganske rigtig Opfattelse. Det kunde være meget godt, naar begge Parter kunde have noget Udbytte deraf; men det modsatte maa absolut blive Tilfældet. Enhver maa kunne indse, at kun ved enig Sammenslutning er Typograferne — som alle Andre — i Stand til at udrette noget, men ved Adskillelse Intet; det have vi jo nylig havt et sørgeligt Bevis paa. Hos Andre, og da navn-

lig hos dem, der trak sig tilbage, da deres Hjælp forlangtes, gjør den Mening sig gjældende, at de ikke mere kunne vente at blive optagne i Foreningen, og vi kunne godt forstaa, at de tænke saaledes, da de jo naturligvis godt véd, at de ikke have handlet rigtig; men vi maa erklære, at ogsaa de have en fejl Mening om det Maal, vi stræbe efter. Dette er, at samle saa mange som muligt af Typograferne om Gutenbergs Fane paa ny, og naar vi ville det, kunne vi ikke lade dem blive udenfor, der ganske vist have begaaet den i vore og saa mange Andres Øjne store Feil at trække dem tilbage, fordi de havde en anden Mening, og fandt det rigtigst at følge deres eget Hovede i Stedet for at følge deres Kolleger. Vi saa godt som nogen erkjende, at deres Handlemaade ikke var loyal, og vi maa i højeste Grad beklage den; men vi ere dog ogsaa tilbøjelige til at indrømme, at disse Folk strængt taget ogsaa have Ret til at forlange deres Mening anerkendt, og vi mene, at Foreningen atter bør optage dem i sin Midte. Dette er der imidlertid saa mange forskellige Meninger om. Vi ere overbeviste om, at mange ville misbillige disse Ord, men vi ere ogsaa overbeviste om, at de ved lidt nøjere Eftertanke ville indrømme, at hvis Foreningen atter skal blive stærk, da er det aldeles nødvendigt, at den ogsaa henvender sig til de Frafaldne. — En Indsender i „Typ.-Tid." beklagede sig for nogen Tid siden over, „at alt syntes at være glemt; „Schusterne" optraadte, som om de vare gode Kolleger" o. s. v. — Nu ja, det er efter vor Mening vist ogsaa det bedste, vi kunne gøre, at lade Alt være glemt, betragte den forbigangne Tid som en uhyggelig Drøm og derpaa i Fællesskab søge at gøre vor Forening saa stærk som mulig. Der er mange som ville indvende, at det kan ikke lade sig gøre, de kunne ikke være Kammerater med dem, der have svigtet dem, de ville det ikke. Dem spørge vi, hvad de da ville. Hvad tror de maaske der er fordelagtigst enten at have en Forening paa halvandet- eller tohundrede Medlemmer eller en paa tre- eller halvfjerdehundrede og maaske mere til at udføre de Formaal, som Foreningen har sat sig? Vi ville dog straks, for at forebygge al Misforstaaelse, berolige dem med, at det ikke er Enhver, vi vil have til Medlem og Kammerat. Der gives, som vi tidligere have bemærket, Folk, som ingen god Kollega vil have med at gjøre, og som naturligvis heller *ikke mere* vil kunne blive Medlem af Foreningen, og det er dem, der ere blevne Forrædere, som have brudt deres givne Ord, og som derved for bestandig have forspildt enhver hæderlig Kollegas Agtelse. Imod *deres* Handlemaade er de Andres for Intet at regne. Strængt taget have vi, som før bemærket, ikke nogen særlig Ret til at dømme dem, der have meldt sig ud af Forbundet før Strejken; de kunne forsvare sig med, at deres Mening var ligesaa god som de Andres og at de havde Ret til at følge den Vej, de ansaa for den bedste. Den samme Ret fordre jo de Trofaste for deres Meninger, og derfor mene vi ogsaa, at Tiden nu er kommen til at gjøre et forsonende Skridt, Skulde det ikke ogsaa kunne bidrage til at gøre Baandet mellem Typograferne stærkere, naar *vi* række dem Haanden til Forsoning? Vi véd, som sagt, godt, at denne Mening ikke bliver anerkendt af Alle, men vi fristes derfor ogsaa til at spørge, om den Tanke dog ikke har været til Stede hos de Fleste, at det dog en Gang maatte komme dertil, at vi maatte forsone os med dem, der skilte dem fra deres Kammerater. Og naar vi saa skulle se, hvad Grunden er til, at de gjorde det, saa ville vi i mange Tilfælde finde, at de ikke have gjort det med deres gode Vilje. Mange forskellige Omstændigheder have været medvirkende til deres Handlemaade, og naar vi kendte dem alle, vilde dog maaske de Fleste være tilbøjelige til at undskylde dem. Dette ville vi imidlertid ikke nærmere udtale os om; vi ville heller ikke undskylde de Frafaldne; men vi ere overbeviste om at ville blive forstaaet hos de Fleste, og da navnlig hos dem, der maaske mere end en Gang have set, hvorledes en Mands Stilling i den ene eller den anden Retning kan tvinge ham til at handle stik imod sin Overbevisning. Og det er navnlig disse Folk, vi maa have igen. De krympe dem ved selv at tilbyde sig, og derfor maa vi sige til *dem*: Lad det gamle være glemt, vi ville paany slutte os sammen og virke til fælles Bedste. Vi haabe, at de nuværende Foreningsmedlemmer ville forstaa vor Mening og vor Handlemaade, idet vi skrive dette, og vi haabe ogsaa, at dem, vi henvende os til, ville forstaa den. De ville, naar de først mærke, at de atter ville blive modtagne i Foreningen, ikke afholde sig fra at komme. Vi haabe, at de ikke af disse Ord forledes til at tro, at det er fordi vi erkende, at de have handlet rigtigt og vi galt, at vi række dem Haanden. Tværtimod, hvis det var Tilfældet, vilde vi næppe gjøre det, men nu tro vi at handle fuldstændigt kollegialt ved at gøre det første Skridt.

Vi slutte nu disse Betragtninger med det Haab, at det vil gaa op for enhver Typograf, baade Forenings- og Ikke-Foreningsmedlemmer, at de have en moralsk Forpligtelse til at slutte dem sammen for at arbejde til fælles Bedste, at de ikke alene skulle gjøre det for deres egen, men ogsaa for andres, dels for de gamles, dels for de arbejdsløse Kollegers Skyld; vi haabe ogsaa, at de ville huske paa, at kun en stærk Forening, bestaaende af gode og trofaste Kolleger, er i Stand til at udrette Noget, og dette gjælder navnlig for Arbejdsløshedskassen, der skal træde i Kraft fra 1. Juli. Skal den svare til sin Hensigt, da er det nødvendigt, at Foreningen faar mange flere Medlemmer. Gid at mange af dem, der nu staa udenfor, ville indse, at de saavel som vi andre have en Pligt, som vi ikke kunne skyde fra os, om muligvis ogsaa en Del i Øjeblikket ikke have nødig at tænke saa meget paa den, den nemlig, ved gensidig Understøttelse at hjælpe hinanden, naar vi trænge, og i det Hele taget understøtte hinanden, hvor der er Lejlighed dertil. Vi bede dem ogsaa at huske paa, idet vi atter rette en Opfordring til dem om at slutte dem til Foreningen, at den ikke har nogen revolutionær Tanke, men kun til Hensigt ad Overenskomstens og Fredelighedens Vej at søge at forbedre sine Medlemmers materielle Vilkaar; og ogsaa dertil have vi Ret til at fordre enhver hæderlig Typografs Medvirkning.

Den typografiske Forening.

Generalforsamlingen

d. 24. Februar 1877.

Til Dirigent valgtes Hr. *N. Hansen*, til Sekretærer Dhrr. *Ch. Thomsen* og *Dein*.

Som første Sag paa Dagsordenen blev Regnskakets Godkendelse sat under Forhandling og Bestyrelsens Forand, Hr *Decher*, indledede denne, idet han gjorde den Bemærkning, at det maaske var bedst at gaa saa hurtigt hen over dette Regnskab som muligt; det tilhørte som saa meget Andet en svunden Tid, hvilken man helst maatte søge at glemme. Den ene af Revisorerne, Hr. *Wm. Sørensen*, gjorde opmærksom paa de mange Laan og Forskud, der vare gjorde under Skruen og som endnu ikke vare tilbagebetalte, hvortil Hr. *Decher* svarede, at Foranstaltninger i denne Retning fra Styrelsens Side allerede vare paatænkte og ikke skulde lade vente længe paa sig. Regnskabet godkendtes enstemmig.

Budgettet blev derpaa taget under Behandling og vedtaget med den Ændring, at Udgiften til Bladets Trykning, som ved en Fejltagelse var opført for 24 Nr. med 432 Kr., nedsattes til 226 Kr. Endvidere vedtoges det atter at optage de faste Understøttelser fra 1. April at regne, dog saaledes, at Trykkernes Enker bliver at henvise til Trykkerforeningen og at Understøttelserne nedsættes til ca. det Halve, saalænge Medlemstallet ikke er større, da det er en Selvfølge, at de, som staa udenfor Foreningen ogsaa betale deres Del. Denne Udgift vil blive at budgettere med ca. 60 Kr. for April Kvartal og den paaregnede Indtægt bliver da 1385 Kr., medens Udgiften bliver 825 Kr., altsaa et Overskud af 560 Kr. I denne Form vedtoges Budgettet.

Den 3die Sag paa Dagsordenen var Lovene, som efter en længere Forhandling vedtoges i en noget forandret Skikkelse, saaledes som de nedenfor findes gengivne. Blandt de væsentligste Forandringer maa nævnes, at Foreningens Omraade indskrænkedes til Kjøbenhavn med Forstæder, at Forretningsføreren skal vælges af Medlemmerne istedetfor af Bestyrelsen og at Tillidsmændsinstitutionen ophævedes. Ligeledes vedtoges det, at der for Fremtiden kun skal være 1 Sekretair paa Generalforsamlingerne, da det i Reglen er forbundet med Vanskelighed at finde 2 Mænd, som ville paatage sig dette Hverv.

Man gik nu over til Regulativet for Arbejdsløshedskassen, hvorom Meningerne vare meget delte, thi medens Nogle mente, at denne snarest burde sættes i Virksomhed og at Understøttelsen burde være større, var der Andre, som syntes, at det vilde være langt heldigere, om man foreløbig udsatte det Tidspunkt, da Kassen skulde træde i Virksomhed, kun understøttede de Gamle og forresten opsparede Overskudet, indtil Foreningen blev stærkere. Styrelsen fastholdt Forslaget i den Skikkelse, hvori det forelaa, men da Tiden var trukken saa langt ud, foreslog den, at man foreløbig skulde udsætte denne Sag til en ny Generalforsamling, hvilket vedtoges

Endelig foretoges Valg paa Styrelse, Kasserer og Revisorer med følgende Resultat.

Til Styrelsen valgtes:
Dhrr. Chr. Christensen med 18 Stemmer,
A. Decker med . . . . 30 —
A. L. Mortensen med 27 —
Til Kasserer:
Hr. L. D. Berg med . 31 Stemmer.
Til Revisorer:
D'hrr. Wm. Sørensen og
Charles Thomsen.

Love for „Den typografiske Forening" i Kjøbenhavn.

(Endeligt vedtagne paa Generalforsamlingen d. 24. Febr. 1877.)

§ 1. „Den typografiske Forenings" Formaal er *at værne om og at befordre sine Medlemmers aandelige og materielle Interesser.* Fortrinsvis nævnes: a) gensidig Understøttelse i Arbejdsløshedstilfælde; b) fast Sammenhold i alle Forhold; c) Indførelse af en tidssvarende Tarif og Opretholdelsen af samme.

§ 2. Foreningens *Omraade* udstrækker sig til Kjøbenhavn med Forstæder. Indenfor dette Omraade kan enhver Udøver af Typografien optages som Medlem, naar ingen Indsigelse gjøres.

§ 3. *Optagelse* i Foreningen sker ved at henvende sig til Forretningsføreren, og Vedkommende maa for ham opgive sit fulde Navn og øvrige Personalia samt sit tidligere Forhold til den kjøbenhavnske eller en anden typografisk Forening i Landet. Hans Navn fremsættes i „Typograf-Tidende", og saafremt der inden 14 Dages Forløb gøres Indsigelse mod Optagelsen, afgøres denne paa det først afholdte Maanedsmøde, naar mindst $^1/_5$ af Medlemmerne ere til Stede.

§ 4. *Medlemsbidraget* er ordenligvis 35 Øre ugenlig, men det kan forhøjes, naar en Generalforsamling dertil giver sit Samtykke.

§ 5. *Fritaget* for at betale Bidrag er et Medlem 1) paa Grund af Sygdom, eller 2) naar han er uden Arbejde, eller 3) naar han er indkaldt til Militærtjeneste. Medlemmet maa i alle Tilfælde kunne dokumentere Retten til Fritagelse.

§ 6. Medlemsbidragets Indbetaling til Forretningsføreren, der tillige er Kasserer, besørges for hvert Trykkeris Vedkommende ved en *Inkassator*, som hver Uge opkræver Medlemsbidragene og hver fjerde Uge indsender Beløbet til Forretningsføreren, ledsaget af den dertil indrettede Liste over de Bidragydende med udtrykkelig Vedtegning af deres For- og Efternavn samt nøjagtig Tilføjelse af den i Løbet af de fire Uger skete Af- og Tilgang. — Ved Flytning fra det ene Trykkeri til det andet indenfor Foreningens Omraade udfylder Inkassatoren en Kvitteringsseddel, der angiver Datoen for det sidst betalte Medlemsbidrag, og som Ihændehaveren maa aflevere til Inkassatoren i det Trykkeri, hvor han derefter kommer i Kondition. — Restancer kunne ikke finde Sted. Naar Medlemsbidraget er overordenligt, indbetales det hver Uge til Forretningsføreren.

§ 7. *Udmeldelse* saa vel som *Udslettelse* paa Grund af Restance bekendtgøres i „Typograf-Tidende". *Udelukkelse* afgøres af en Generalforsamling og er ligeledes at bekendtgøre.

§ 8. *Viatikum* og *Understøttelse i Tilfælde af Arbejdsløshed* udredes. Disses Størrelse fastsættes paa Budgettet, og de ere undergivne et Regulativ, der som et Tillæg til dette skal have en Generalforsamlings Billigelse.

§ 9. Foreningens øverste Ledelse er betroet en Bestyrelse, bestaaende af 3 Medlemmer, hvilken selv indbyrdes vælger sin Formand. Bestyrelsen, der vælges paa Generalforsamlingen i Februar Maaned ved skriftlig Afstemning og med simpel Stemmeflerhed, repræsenterer Foreningen baade indad og udad til; den fører Tilsyn med Administrationen, der besørges af en lønnet Forretningsfører, som ligeledes valgtes

af Medlemmerne paa Generalforsamlingen i Februar; den staar i det HeleForeningen til Regnskab for sine Handlinger og er En for Alle og Alle for En ansvarlig for Foreningens Midler.

§ 10. I den første Halvdel af hver Maaned afholdes et Møde for alle Medlemmerne. Paa disse Maanedsmøder giver Bestyrelsen Meddelelse om Foreningens Tilstand og Virken i den forløbne Maanedstid og om saadanne Tildragelser, der have Betydning for Foreningen, og tillige udveksles Meninger om Forenings- og almindelige Fag-Anliggender.

§ 11. Paa Møderne i Januar og Juli Maaneder forelægger Bestyrelsen et Budget for de resp. Halvaar: Januar—Juni og Juli—December, hvorpaa de ordenlige Indtægter og Udgifter opføres, og ingen saadan, som ikke har Hjemmel paa det her bevilgede Budget, kan afholdes.

§ 12. Generalforsamlingen er den øverste Myndighed i alle Foreningens Anliggender. To Gange aarlig — inden Midten af Februar og Avgust — afholdes en ordenlig Generalforsamling, hvor Regnskabet, der er halvaarligt og afsluttes den 30. Juni og 31. December, forelægges til Godkendelse. Paa Generalforsamlingen i Februar vælges Bestyrelsen, Forretningsføreren samt to Revisorer, hvilke sidste ere pligtige at gjennemgaa Regnskabet nøjagtig og at overbevise sig om, at de Foreningen tilhørende Værdipapirer og kontante Beholdning ere til Stede. Overordenlige Generalforsamlinger kunne sammenkaldes, naar Bestyrelsen skønner det, og 30 Medlemmer kunne forlange det, naar de derom indgive en skriftlig motiveret Anmodning til Bestyrelsen.

§ 13. De ordenlige Generalforsamlinger indvarsles mindst 14 Dage forud, medens de overordenlige Generalforsamlinger efter Omstændighederne kunne sammenkaldes med kortere Varsel. Indvarslingen sker ved Kundgørelse i „Typograf-Tidende“ eller ved Løbeseddel til Trykkerierne, og Dagsordenen bliver samtidig at angive; dog er det tilstrækkeligt, naar private Forslag blive opførte paa de ordenlige Generalforsamlingers Dagsorden 4 Dage forud, Forsamlingsdagen iberegnet. Generalforsamlingerne vælge selv sin Dirigent og en Sekretær. Protokollen bliver at oplæse og vedtage paa den følgende Generalforsamling.

§ 14. Enhver lovmæssig indvarslet Generalforsamling er beslutningsdygtig, naar mindst en Femtedel af Foreningens Medlemmer ere til Stede. Sagerne afgøres ved simpel Stemmeflerhed; ved Stemmelighed anses Sagen som forkastet.

§ 15. Forslag, som skulle til Behandling og Afstemning paa de ordenlige Generalforsamlinger, maa skriftlig indsendes til Bestyrelsen mindst 8 Dage forud; dog kunne paa selve Generalforsamlingen stillede Ændringsforslag ogsaa behandles og Afstemning over dem finde Sted.

§ 16. „Typograf-Tidende“ er Foreningens Organ. Ethvert Medlem faar et Eksemplar, hvis Abonnement udredes af Medlemsbidraget. Alt vedrørende Organet ordnes af Bestyrelsen og er at opføre paa Budgettet.

Korrespondance.

A. **Aarhus**, den 20. Februar. Som Følge af den nuværende Tilstand, hvori „Almindelig dansk Typograf-Forbund“ er bragt, besluttede Bestyrelsen for Aarhus Stedforening for nylig at sammenkalde sine Medlemmer til en Generalforsamling for at tage Beslutning om, hvorledes Kollegerne her fremtidig skulde stille sig samt gav Forslag til Foreningens Løsning fra Forbundet efter Størstedelen af Medlemmernes gentagne Opfordring. Adskillelse fra Forbundet vedtoges enstemmig, og, haabende paa bedre Tider, konstituerede Foreningen sig som selvstændig Forening med Formaal, snarest mulig igen at samle de adspredte Kræfter og virke hen til Enighed og Sammenhold mellem Kollegerne samt give rejsende Typografer en passende Understøttelse. Som Formand og Kasserer valgtes *F. H. Andersen* paa Amtstidendens Bogtrykkeri og som Medbestyrere *Chr. Nielsen* og *A. Hey*.

Typografiske Kundgørelser.

Til Sangforenigens Maskerade

anbefales

Københavns største Maskerade-Garderobe,

Gammelmønt 21, 1. Sal.

Der forefindes et righoldigt Udvalg af Herredragter, som ere godt udstyrede og udlejes billigt.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,

Smaadigte

af

F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

En yngre Sætter

ønsker Plads straks enten her i København eller i en Provinsby. Billet, mrkt. J. S., bedes tilsendte Kasserer *Berg*, Store Regnegade 17, 3die Sal.

En Typograf (Sætter)

ønsker Plads i Slutningen af denne eller i Begyndelsen af næste Maaned. Billet, mrkt. 1, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17. 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 6. | København, den 17. Marts 1877. | 4. Aarg.

☞ De ærede Kolleger, som under Skruen have modtaget **Laan** af Foreningen, anmodes om at henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*, for at træffe Aftale om ved ugenlige Afdrag at tilbagebetale samme.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 31 Marts.

„De forenede Hjælpekasser for Typografer".

Til Lovudvalget for Lovenes Revision ere Følgende valgte: *Em. Petersen* (Dgbl.) med 38 Stemmer, *A. L. Mortensen* (Calberg) med 24 St., *C. Lassen* (Thiele) med 23 St., *Lindahl* (Dgbl.) med 20 St., *V. Thorsen* (Jørgensen & Ko.) med 17 St. Derefter havde Lindberg 16, Chr. Ewald 15, Jul. Mortensen 14 og P. Christensen 11 St. De øvrige Stemmer vare spredte.

Typografernes Sangforening.

Politiet har — paa Grund af en Meddelelse i „Social-Demokraten" — *nedlagt Forbud mod vor Maskerades Afholdelse paa en Lørdag Aften.* Bestyrelsen ser sig desaarsag nødsaget til at udsætte Maskeradens Afholdelse til *Søndagen den 25. Marts, Kl. 8½*, og til at forandre Stedet for Maskeradens Afholdelse til *Østergade Nr. 15* („Kongens Klub"s forrige Lokale).

Idet Bestyrelsen seer sig nødsaget til med saa kort Varsel at meddele Deltagerne i Maskeraden Ovenstaaende, haaber den dog, at Medlemmerne af Sangforeningen vil staa den saaledes bi, at Foreningen, trods de forskellige Vanskeligheder, der have stillet sig i Vejen, desuagtet maa kunne komme til at fejre en vellykket Maskerade.

Dersom der imellem de alt tegnede Deltagere maatte være nogle, der paa Grund af den skete Forandring se dem nødsagede til at tilbagelevere deres Billetter, kan Saadant ske hos den, af hvem de have modtaget Billetten; dog maa *saadan Tilbagelevering af Billetter ikke finde Sted efter Tirsdag Aften.*

16. Marts 1877.

Bestyrelsen.

Der er **Møde** i Foreningens Lokale i Aften.

Foreningslivet.

Naar man tænker sig en Forening, der har et hvilket som helst Formaal, er det naturligt, at man ogsaa maa tænke sig, at denne Forening blandt de Maader, paa hvilke den virker for Medlemmerne, ogsaa har det for Øje i det mindste ved enkelte Lejligheder at samle dem Alle for at de kunne drøfte den Forenings Anliggender, hvoraf de ere Medlemmer. I de fleste Foreninger er det endogsaa Skik og Brug, at de have Lokale for Medlemmerne en eller flere Gange om Ugen, hvor disse komme sammen, dels for at samtale om Ting, der vedkomme Foreningen, og dels for at dyrke Selskabeligheden. Ogsaa den typografiske Forening har sit Lokale én Gang om Ugen og har hidtil havt det. Kun en kort Tid efter Strejken var Foreningen uden noget Hjem, men i den Tid var det navnlig, at der følte Trang til saa snart som muligt igjen at faa et Lokale. Der raabtes fra alle Sider paa, at det første, man maatte sørge for, var et Lokale, hvor man ligesom før kunde samles. Dette skete ogsaa, og nu har Foreningen sit Mødested Lørdag Aften, ligesom i gamle Dage. Men dette er ogsaa Alt. Medlemmerne, som skulde være der, som skulde bidrage til at fremme Interessen for Foreningslivet hos Typograferne i Almindelighed, ser man ikke Noget til, og at de møde, turde man dog være berettiget til at betragte som en Selvfølge. Hvorfor kunne Typograferne ikke komme i Foreningen Lørdag Aften? Hvorfor have de altid Tid og Lejlighed til at komme alle andre Steder, kun ikke i deres egen Forening? Det er Spørgsmaal, som ikke ere saa lette at besvare. At Medlemmerne ikke ville komme der paa de almindelige Mødeaftener, maa naturligvis blive deres egen Sag, men naar de ogsaa udeblive, naar de ere stævnede til at møde i Anledning af vigtige Sagers Forhandling, saa handle de forkert, ikke alene mod dem selv, men ogsaa mod Andre. Det er jo naturligt, at en 5—6 Mand ikke kan paatage sig at drøfte en saa vigtig Sag som et Regulativ for Arbejdsløshedskassen, og naar der ikke møde flere, maa Sagen jo udsættes. Dette er ikke heldigt for Foreningen og ubehageligt for Styrelsen. Denne maatte dog i det mindste som Løn for sin Ulejlighed have Ret til at fordre, at Medlemmerne kom og drøftede de Sager, der handlede om Foreningens Vel, og hvor skal en saadan Ligegyldighed fra Medlemmernes Side kunne vække Lyst hos Styrelsen til at fortsætte sin Virksomhed for at forøge Medlemsantallet og i det Hele bringe Foreningen fremad baade i den ene og den anden Retning? I Lørdags Aftes skulde der være Diskussionsmøde, men dette maatte opgives, da der var saa lidt til Stede. Kunne de ærede Medlemmer ikke møde, hvad skal da Bestyrelsen gøre? Den maa jo da absolut handle paa egen Haand. Naar

Medlemmerne ikke ville give *deres* Mening tilkende, maa den nøjes med at følge sin egen. Vi haabe imidlertid, at dette ikke vil blive nødvendigt. Medlemmerne ville nok lære at indse, at de, naar de ere i en Forening, have andre Pligter end blot at betale Kontingent, de ville nok indse, at de ikke alene skylder dem selv at møde for at udtale deres Mening, og give deres Stemmer til de Sager, der ere til Forhandling og som maa og skulle behandles, for at man kan faa at vide, om Medlemmerne ønske dem eller ej, men at de ogsaa have en Forpligtelse til at gøre Arbejdet lettere for Styrelsen, hvor de kan, og en af de Maader, hvorpaa dette virksomst sker, er ved at Medlemmerne ogsaa vise *deres* Interesse for Foreningen ved at møde talrigt og drøfte dens Anliggender. Derved vækkes Lysten hos Styrelsen, og dette Offer maa Medlemmerne vel nok kunne bringe deres Forening og den Styrelse, de have valgt.

De faste Understøttelser i „Den typografiske Forening".

Som det vil være de fleste Foreningsmedlemmer bekendt, blev det paa den sidst afholdte Generalforsamling besluttet at genoptage de faste Understøttelser, som den typografiske Forening tidligere havde ydet til trængende Enker efter Typografer, men dog i en formindsket Maalestok. Denne Beslutning har vistnok ikke vundet udelt Bifald, navnlig hos de yngre Kolleger, blandt hvilke mange ere af den Mening, at vi have nok at gøre med at hjælpe os selv og ikke med det nuværende ringe Medlemsantal kunne indlade os paa en saadan Understøttelse. Vi have tillige hørt udtale, at man forundrede sig over, at Styrelsen vilde fremkomme med Forslag i denne Retning, da flere af dens nuværende Medlemmer tidligere ikke havde været gunstig stemte for de faste Understøttelser. Det Sidste er ganske vist Sandhed, men vi skulle til det Første bemærke, at det *ikke* er Styrelsen, der er fremkommet med Forslag herom. Paa sidste Generalforsamling fremkom der fra flere Medlemmer Forslag om atter at optage Understøttelserne, og Styrelsen fandt sig af Hensyn til Foreningen ikke foranlediget til at modsætte sig det; den maatte dog fastslaa, at Understøttelserne for Øjeblikket ikke maatte være mere end Halvdelen af hvad de før havde været. Grunden, hvorfor Styrelsens Medlemmer straks efter Strejken var imod, at Foreningen vedblivende skulde bære denne betydelige Udgift, var, fordi man fandt, at det var en Forpligtelse, som burde paahvile alle Typografer; Forholdet burde ikke være saaledes, at Foreningsmedlemmerne fik denne Byrde i Tilgift til de andre, de havde, og at det blev en Benefice for de Udenforstaaende. Imidlertid maatte man dog snart komme til det Resultat, at det var i høj Grad uretfærdigt, om man, fordi der var opstaaet en Spaltning blandt Typograferne, nægtede de gamle, for største Delen i høj Grad trængende Kolleger eller Enker enhver Hjælp, og at Foreningen i Forhold til sine Evner burde gaa i Spidsen med at yde en saadan, og dette blev yderligere indlysende derved, at det gamle Uvæsen med Cirkulærer paa Trykkerierne tog til i en overvældende Grad, thi hvad kunde det hjælpe at være Medlem af Foreningen og hvilken Fordel havde man af at yde det forholdsvis høje Kontingent, naar man desuagtet skulde betale de samme Beløb i saadanne Øjemed, som dem, der ikke ydede Bidrag til Foreningen. Hvis en saadan Tilstand vedvarede, vilde den let kunne føre til, at de gamle Fattigkasser atter bleve oprettede paa flere Trykkerier. Nu derimod stiller Sagen sig ganske anderledes. Foreningen yder Bidrag for *sine* Medlemmer; den understøtter 1) de Gamle, som ere gaaede bort fra Typografien paa en Tid, da der endnu ingen typografisk Forening eksisterede, og 2) de, som have sluttet sig til den og uden at svigte i det afgørende Øjeblik *vedblivende* have vist sig som trofaste Kolleger. Derimod er det en Selvfølge, at i Fremtiden kun Medlemmer ville finde Hjælp, naar de henvende sig til Foreningen, thi Ikke-Medlemmer have vi ingen Forpligtelser overfor, men maa meget mere betragte dem som Modstandere.

Vi have betegnet Cirkulærerne som et Uvæsen, og vi tro, at dette er rigtigt, thi det er klart, at naar der foretages saadanne frivillige Indsamlinger, da staar Villien hos Giverne sjeldent i det rette Forhold til Evnen eller omvendt. Mange af dem, der have bedst Raad, give aldrig Noget; dette véd man og derfor faa de Lov til at være i Fred, hvorimod mangen Gang de, som have mindst Evne, ere mest godhjertede og kollegiale og derfor bestandig blive overhængte. Hertil kommer endvidere den Omstændighed, at naar der kun gives Understøttelse gennem en Forening, til hvis Styrelse Andragender desangaaende da maa indsendes, da kan Understøttelsens Størrelse blive afpasset efter Vedkommendes Trang, ligesom der i det Hele kan gaaes planmæssig frem. Ved Cirkulærer derimod afhænger næsten Alt af Tilfældet, thi kommer der Flere med kort Mellemrum efter hinanden, da kan man være sikker paa, at selv om det, der er kommet sidst, hidrørte fra den mest Trængende, saa faar han dog mindst, ligesom man udsætter sig for, at samvittighedsløse Indsamlere undlade at aflevere Beløbet. Det forekommer os derfor som en ligefrem Pligt for enhver Typograf, der ikke vil unddrage sig Forpligtelsen at understøtte trængende Kolleger, at være Medlem af Foreningen, og det skal desuden sikkert nok vise sig, at den Hjælp, de Trængende faa ved Indsamlinger blandt Ikke-Forenings-Medlemmer, vil blive lig Nul, især i saadanne Tilfælde, hvor Understøttelsen skal ydes stadig.

Forslagslister og Forslagsstillere.

Begrundet paa, at jeg i sidste Numer af „Typograf-Tidende" mellem andre Kolleger seer mig foreslaaet ved Valget af det Lovudvalg, der skal nedsættes i Sygekassen, finder jeg mig foranlediget til at bede om Plads for et Par Bemærkninger, som det forekommer mig kunne være paa deres Plads her.

Det er ganske naturligt og kan i mange Tilfælde endog ansees heldigt, at Nogle enes om at opstille enkelte bestemte Kolleger ved et eller andet forefaldende Valg, for derpaa at søge de andre Kollegers Medvirkning til, at disse af dem foreslaaede Navne kunne gaa igjeunem ved Valget. Men hvad der synes mig mindre heldigt ved denne Opstilling af Navne,

er, at Forslagsstillerne i mange Tilfælde ikke forud have gjort sig nogensomhelst Ulejlighed med at undersøge, hvorvidt den eller de Foreslaaede ere villige til modtage et saadant Valg. Udbyttet ved denne Fremgangsmaade bliver derved otte kun Ulejlighed for Forslagsstillerne, den eller de Foreslaaede, de Stemmegivende og vedkommende Forening, som desuden sættes i forøget Udgift ved at maatte udstede nye Løbesedler — maaske med samme Resultat.

Dernæst forekommer det mig underligt, at Forslagslisterne i de allerfleste Tilfælde kun ere undertegnede med de ikke meget vejledende, men til Gjengjæld fuldtud kjendelige Mærker: „Flere Medlemmer", „Nogle Medlemmer" o. l. — Kan man ikke være sit Navn bekjendt? eller: Hvorfor vil man ikke være sit Navn bekjendt? — Det synes mig at være Pligt for Enhver at træde aabent frem, det er: med Navns Underskrift, naar man har Noget, „man skulde have sagt", i Særdeleshed naar man ønsker at optræde vejledende overfor sine Kolleger. Maaske er Beskedenhed Aarsag til denne Tilbageholdenhed, maaske maa denne søges i andre Grunde, men hvilke disse end ere, tør det vistnok kaldes en uheldig Sædvane saaledes at skyde sit eget Jeg ind under et Mærke, som ganske vist kjendes af *Alle*, men som alligevel *Ingen* kjender.

Skjøndt overflødigt, ønsker jeg slutteligt at gjøre opmærksom paa, at jeg med disse faa Bemærkninger ikke har tænkt hverken paa denne eller hin Forslagsliste eller Forslagsstillere, men kun har anseet det for heldigt at berøre Sagen, holdt i hele sin Almindelighed.

Den 7. Marts 1877.

Carl Lassen.

Forskelligt.

Anerkendelsesgave. I Søndags, den 11. Marts, overrakte en Del Medlemmer af Typografernes forenede Hjælpekasser Hr. Boghandler *Børresen* en Sølvpokal som Erkendtlighed for hans lange Virksomhed ved ovennævnte Kasser.

Udstilling af Bogtryksager i England. I Anledning af, at det i Aar er 400 Aar siden, at den første Bog tryktes i England af den bekendte Caxton, som efter at have lært Bogtrykkerkunsten i Brügge, hvor han ogsaa synes først at have været Principal, vendte tilbage til sit Fødeland, og der udfoldede en livlig Virksomhed som Bogtrykker, skal der i Juni Maaned d. A. afholdes store Højtideligheder i London, navnlig vil der i denne Anledning blive foranstaltet en Udstilling af Bogtryksager, som synes at ville blive af stor Interesse. Festen vil faa en dobbelt Betydning, idet „de milde Stiftelser for Bogtrykkere" i London samtidig ville fejre deres 50-Aars Jubilæum. I England har man den Skik at vælge højtstaaende Mænd til at være Forvaltningsmedlemmer (de ere det selvfølgelig kun af Navn) i saadanne velgjørende Foreninger i den Forventning, at de ville betale den Ære, der saaledes bliver dem tildelt, med noget klækkeligt. I Spidsen for denne Forening anføres saaledes at være: en Prins, 2 Erkebiskopper, 3 Hertuger, 1 Marquis (Dronningens Svigersøn), 5 Jarler, 1 Lord-Mayor, 1 Lord-Biskop, 1 almindelig Biskop o. s. v., alle Folk, som ere velbeslaaede med Penge. Udstillingen vil blive inddelt i 9 Klasser, hvoraf den første udelukkende skal omfatte Bøger, som ere trykte af Caxton eller hans Samtidige. De øvrige 8 Klasser indbefatter ikke alene Bogtryksager af en udmærket Beskaffenhed, men ogsaa Typer, Matrizer og andre Trykmaterialier, Stereotypi og Galvanoplastik, Litografi og Fotografi, Papir samt Portraiter og Haandskrifter af berømte Forfattere. Der modtages Genstande til Udstillingen ikke alene fra England, men ogsaa fra hvem der i Udlandet maatte ønske at deltage; Udstillingen vil blive aabnet den 11. og sluttet den 23 Juni d. A.

I **Lausanne** (Schweiz) har der i Løbet af de sidste Par Maaneder været foretaget en temmelig betydelig Arbejdsnedlæggelse af Størstedelen af de derværende Typografer, ca. 70. Der fandtes i Byen kun i det Hele 86 Sættere, saa der syntes virkelig at være Udsigt til Opnaaelsen af et gunstigt Resultat, men Begivenhedernes Gang viste snart, hvor meget man havde forregnet sig. Rundt om fra de tilstødende tyske Egne kom der Folk, som her haabede at kunne mele deres Kage, og da Tilgangen blev altfor stor, var der jo intet andet at gøre end at give efter; dog opnaaede de en Forhøjelse af 10 pCt., som Principalerne tidligere havde tilbudt dem, men som de dengang havde afslaaet. Man maa haabe at Strejkerne i Fremtiden maa blive mere sjeldne, thi de Erfaringer, som ere indhøstede i Løbet af det sidste Aar, vise altfor klart, at der kun under særdeles gunstige Omstændigheder kan opnaaes Noget ad denne Vej, og naar Forholdene virkelig ere gunstige, vil der i de fleste Tilfælde langt lettere kunne opnaaes en Lønningsforhøjelse ad fredelig Vej end ved Arbejdsnedlæggelse; at begynde paa en saadan paa en Tid, hvor der findes saamegen Arbejdsløshed som nu, er en fortvivlet Gerning, der næsten altid kun vil have en yderligere Forværrelse af Tilstanden til Følge.

Jaffétypie er Navnet paa en ny opfunden Maade at fremstille billigt Illustrationstryk paa, idet man fotograferer den vedkommende Genstand og derefter direkte overfører Billedet paa en Zinkplade, som derpaa ved Ætsning gøres brugbar til Aftryk. Denne Opfindelse synes dog kun at kunne benyttes til Fremstilling af saadanne Billedværker, som ikke gjøre Fordring paa nogen fin Udførelse.

Om Blyforgiftning og de Farer, som Typograferne paa Grund heraf ere udsatte for ved deres Arbejde, findes i „Bulletin de l'Impr." en længere Afhandling. Skriftmetallet bestaaer som bekendt af en Sammensætning af Bly og Antimon, det oxyderer hurtigt, og der frembringes herved et sort Støv, som dels bliver siddende paa Sætterens Fingre, dels flyver omkring i Luften og dels lejrer sig paa Bunden af Fagene i Kassen. Dette Støv indeholder en bestandig Fare for Arbejderen, da det er en virksom Gift. Naar han aander, trænger det ind i Lungerne, ryger han under Arbejdet, kan det ikke undgaaes, at han kommer til at tage paa Cigaren eller Piben med de snavsede Hænder, ligesom han ogsaa hyppigt lægger den fra sig paa Kassen, og naar han da atter tager

den i Munden følger der let en Del Blystøv med, ikke at tale om, at Mange langt fra iagttage den nødvendige Forsigtighed ved deres Maaltider paa Trykkeriet. Der gives kun et eneste meget virksomt Middel mod denne Fare, og det er Renlighed, og her kan det gamle arabiske Ordsprog: *Renlighed er Grundbetingelsen for Sundhed* med fuld Føje anvendes. Hyppig Badning forhindrer Blystøvet fra at trænge ind i Porerne, og maa derfor i høj Grad anbefales, ligesom man heller aldrig kan vaske sig omhyggelig nok før Maaltiderne osv. I denne Henseende paaligger det navnlig Faktoren eller de Ledende paa Trykkeriet nøje at have Opsyn med Lærlingene, som ikke kende Faren og derfor ofte ere tilbøjelige til at undlade at vaske sig. Endvidere anbefales hyppige og lange Spadseretoure, da Lungerne renses, naar man bevæger sig rask i fri Luft, ligesom ogsaa Nydelsen af Mælk er meget gavnlig. Man maa desuden altid sørge for, at der ikke ophober sig for meget Støv i Skriftkasserne. Maaden paa hvilken Blygiften virker er selvfølgelig i høj Grad forskellig paa de forskellige Naturer, men det kan ansés som givet, at alle de, der ikke ere i høj Grad renlige og forsigtige, i større eller mindre Maalestok ville komme til at lide under Blyets og Antimonens fordærvende Indvirkning, som kan yttre sig ved Kolik, Nerveslappelse og flere andre Sygdomme.

Ogsaa en Arbejdsnedlæggelse. Samtlige Lærlinge i et af Wiens Bogtrykkerier have for nylig nedlagt Arbejdet paa Grund af, at Principalen ofte har tvunget dem til at arbejde hele Natten uden at give dem andet derfor end nogle faa Kreuzer (1 Kreuzer = 1½ Øre) til et højst tarveligt Maaltid. Forældrene fordrede paa Grund heraf deres Børn tilbage, og Principalen maatte finde sig i at opfylde dette Forlangende enten han vil eller ej.

Indsamlingen til J. F. Møllers Familie.

Idet Undertegnede herved aflægge Regnskab for det ved ovenstaaende Indsamling indkomne Beløb, kunne vi ikke undlade samtidig at takke vore ærede Kolleger for den smukke Imødekommenhed og Beredvillighed, hvormed Enhver har ydet sin Skærv til den haardt trængende og uheldigt stillede Kollegas Familie. Ligeledes ere vi af denne bemyndigede til at frembringe dens hjerteligste Tak.

„Dagens Nyheders" Trykkeri 5 Kr.; „Dagbladets" og Sally B. Salomons Tr. 5 Kr. 20 Øre; Bianco Lunos Tr. 9 Kr. 50 Øre; Ludvig Petersen 2 Kr.; Thieles Tr. 6 Kr. 50 Øre; Græbes Tr. 1 Kr.; Jørgensen & Ko.s Tr. 3 Kr. 25 Øre; Hoffensbergs Tr. 5 Kr.; „Dags-Telegrafens" Tr. 9 Kr. 50 Øre; Ferslews Tr. 5 Kr. 10 Øre; Cohens Tr. 4 Kr. 25 Øre; Schultz's Tr. 4 Kr. 10 Øre; Centraltrykkeriet 9 Kr. 75 Øre; „Berlingske Tidendes" Tr. 3 Kr. 25 Øre; „Adresseavisens" Tr. 3 Kr. 75 Øre; Walsøe 35 Øre; J. C. Petersen 50 Øre; A. L. Mortensen 50 Øre; tilsammen 76 Kr. 55 Øre.

P. T. Hitz. *A. L. Nielsen.*

Ovenstaaende Sum har jeg modtaget og kan jeg ikke noksom takke mine ærede Kolleger for den virksomme Maade, hvorpaa de ere komne mig til Hjælp.

J. F. Møller.

Typografiske Kundgørelser.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,
Smaadigte
af
F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

En yngre Sætter
ønsker Plads straks enten her i København eller i en Provinsby. Billet, mrkt. J. S., bedes tilsendte Kasserer *Berg*, Store Regnegade 17, 3die Sal.

En Typograf (Sætter)
ønsker Plads i Slutningen af denne eller i Begyndelsen af næste Maaned. Billet, mrkt. 1, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Md. E. J. Carlsens
Maskeradegarderobe,
Gammelmønt 7, 2den Sal tilvenstre,
anbefales til Typografernes Opmærksomhed med smukke og billige Kostumer.

Til Sangforeningens Maskerade
anbefales
Københavns største Maskerade-Garderobe,
Gammelmønt 21, 1. Sal.
Der forefindes et righoldigt Udvalg af Herredragter, som ere godt udstyrede og udlejes billigt.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 7. | København, den 31. Marts 1877. | 4. Aarg.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 14. April.

Den typografiske Forening.

Nye Medlemmer.

Jul. Mortensen (Schultz).
F. F. Schliemann (Cohen).
M. Borup (Græbe).
O. Larsen (Græbe).
Ferd. Philipsen (Ferslew).
V. O. Brendstrup (Ferslew), udlært hos Henriksen i København den 1. Januar 1877.
Schiøtt, Chr. (Salomon), kommen fra Holbæk.
Jensen, J. V. (Thiele), kommen fra Lyngby.

Indvendinger mod Optagelsen maa inden 14 Dage være indgivet til Forretningsføreren.

Socialdemokraterne og Typograferne.

Ved at tænke paa den Begivenhed, som i de sidste Dage har sat en Mængde Gemytter i Bevægelse: Pios og Geleffs Forsvinden, kommer man uvilkaarligt til ogsaa at mindes Typografernes Stilling til Dhrr. og det af dem ledede Arbejderparti. For de Manges Skyld, der have sluttet sig til de to Personer og navnlig til Pio med en Tillid og en Begejstring, der næsten grænsede til Forgudelse, kunne vi ikke Andet end beklage, at den Mistillid, som de fleste Typografer stadig have næret om „Førernes" Ærlighed og den ringe Tro, de havde paa, at de virkelig i Længden vilde kunne gavne Arbejderne, har faaet en saa bestemt Bekræftelse. — At vi og mange Andre, som have udtalt denne Mistillid ved flere Lejligheder inden for vor Forening, dog føle en vis Tilfredsstillelse ved, at vi have faaet en saa eklatant Oprejsning over for dem, der paa alle mulige Maader have villet søge at drage vor Forening ind under Socialdemokratiet og under Pios Overkommando, kan ikke nægtes, men denne Tilfredsstillelse næres ogsaa af det Haab, at det *nu* maaske kan lykkes at faa de Typografer, der have dannet og støttet det saakaldte „typografiske Samfund" og derved skilt dem fra Foreningen, til atter at vende tilbage. De ville forhaabentlig af den Lære, de have faaet, indse, at det først og fremmest er Enighed mellem Arbejderne selv, det kommer an paa, og dernæst, som „Social-Demokraten" meget rigtig bemærker, en Nødvendighed, at de *selv* ere med til at lede deres Anliggender, at de ikke med en saa vanvittig Begejstring slutter dem om én Mand, og overlader Alt, hvad der hedder Ledelse til en Enkelt, der saa bagefter skuffer sine Tilhængere paa en saa forfærdelig Maade. Vi behøve jo ikke her at minde om de Anstrængelser, der baade fra Pios egen Side og fra endel Typografer ved mange Lejligheder ere gjorte for at hverve Tilhængere blandt vor Forenings Medlemmer. Fane-Generalforsamlingen ifjor er jo i frisk Minde endnu. Den viste, hvilken stor Modstand der fandtes i Foreningen mod at have Noget med Social-Demokraterne at gjøre; ikke engang dens Fane kunde man tillade de Medlemmer at laane, som vare Tilhængere af Arbejderpartiet, fordi man ikke vilde have, at det endogsaa blot fik *Udseendet* af, at Typograferne havde Noget med dette Parti eller dets Grundlovsfest at gøre.

Da Strejken var endt, og endt paa den Maade, den var, var det jo Noget, man kunde forudse, at nu vilde Social-Demokraterne atter forsøge et Stormløb, og ganske rigtig. Der blev arrangeret et Møde for alle Typografer og Hr. Pio var af dem, der havde sammenkaldt Mødet, indbudt til at holde „Indledningsforedraget", og han holdt ogsaa et langt Foredrag, naturligvis udstyret med alle mulige Tillokkelser; han lovede Typograferne Guld og grønne Skove, hvis de blot vilde være Socialister, han blev trolig støttet af en halv Snes Stykker, der allerede for lang Tid siden vare blevne hans beundrende Tilhængere, men — lige meget hjalp det. Han kunde ikke vinde Typograferne. For dem, der huske alle Pios Udtalelser ved hint Møde, vil det vist nok nu staa klart, hvilken storartet Svindler han var og hvor lidet han kunde have opfyldt af alt, hvad han den Dag var i Stand til at gøre for Typograferne. De skulde have Trykkeriet (som han ikke har betalt en Øre paa) o. s. v. Men der mødte ham jo ogsaa en Del Modstand. Vi kunne godt forstaa, at saa mange have ladet dem putte Blaar i Øjnene af ham, for det er afgjort, at han i Besiddelse af en stor Evne til at faa Folk og navnlig da Arbejderne til at „gaa i Tøjet", men han kunde dog ikke engang strax efter den uheldige Strejke faa ret mange af Typograferne til at bide paa Krogen. Mødet endte uden noget Resultat, med Undtagelse af, at nogle ganske enkelte meldte dem ind i „Samfundet". Saa forsøgtes der ved den Generalforsamling, som blev holdt for at reorganisere Foreningen, at faa en Bestemmelse indført i Lovene om, at vi skulde arbejde hen til en Tilslutning til Arbejderpartiet. Der blev

det tydelig udtalt fra de Medlemmers Side, der ønskede denne Bestemmelse indsat i Lovene, at hvis det ikke skete, kunde de for Fremtiden ikke være Medlemmer af den typografiske Forening. „Vi Social-Demokrater", som en af Talerne hele Tiden saa højttravende begyndte, „kunne ikke længere finde os i, at vore Følelser for Arbejderpartiet og Pio blive ringeagtede af de andre Typografer" o. s. v. Men dette hjalp heller ikke. Bestemmelsen blev udstemt af Lovene, og nu var det, at „typografisk Samfund" begyndte sin Virksomhed.

Vi have omtalt alt dette for at vise, at Typograferne og navnlig Foreningen til hele den socialistiske Bevægelse have indtaget en fuldstændig konsekvent Holdning. De have vist, at de virkelig have villet være en selvstændig Magt over for Arbejdsgiverne. Den uheldige Strejke ødelagde den Sammenslutning, der var imellem dem, men det kan man ikke undre sig over. Det er Noget, som altid er Tilfældet; en Ulykke som den kunde ikke bidrage til at holde Enigheden vedlige. — Vi have alt flere Gange henvendt os til de Typografer, der endnu staa udenfor Foreningen, om paa ny at slutte sig til os, for at vi i Fællesskab kunde arbejde til det Heles Bedste. Idag henvende vi os særlig til dem, der ere Medlemmer af typografisk Samfund med den samme Anmodning. Det kunde jo være muligt, at den Skuffelse, de have lidt i deres urokkelige Tillid til Louis Pio, kunde bidrage til atter at bringe dem over i vor Lejr. De kunne naturligvis godt alligevel beholde deres Samfund, hvis det virkelig er i Stand til at gavne dem, men vi ere overbeviste om, at de saavel som alle andre Typografer kun kunne udrette Noget for at hjælpe paa deres daarlige materielle Vilkaar ved at slutte dem til Foreningen. I hvert Tilfælde ville de paa denne Maade kunne udrette mere end ved at danne en mikroskopisk Del af det „store Arbejderparti", der uden Tvivl *nu* vil have samme Skæbne som vort Forbund.

Fra Tyskland.

Blandt det tyske Typograf-Forbunds Medlemmer har der i det sidste halve Aar, navnlig efter det uheldige Udfald af Berlinerskruen, været ført en ivrig Diskussion om den Reorganisation, som Alle vare enige om, at Forbundet trængte til, men om hvis Natur og Udstrækning man ikke kunde blive enig. Der fremkom selvfølgelig efter Arbejdsnedlæggelsen en Mængde Angreb baade paa Organisationen i sin Helhed og Præsidenten i Særdeleshed, og mange Stemmer udtalte sig for Ophævelsen af Præsidentembedet, i hvis Sted der blot skulde være en underordnet Bestilling som Forretningsfører, medens alle Beslutninger skulde tages af et Syttenmands-Udvalg (1 Medlem for hvert Kredsforbund), som skulde forhandle skriftligt, da Medlemmerne vare spredte i alle Tysklands Egne; i det første Øjeblik syntes det, som om denne Tanke fandt en ikke ringe Tilslutning; senere, da den største Ophidselse havde lagt sig og givet Plads for en roligere Betragtning, kom man snart paa det Rene med, at det egenlig ikke var Organisationen, hvori Grunden til Uheldene maatte søges, ligesaalidt som man kunde give Præsidenten Skyld derfor; det var Medlemmerne selv, som ved at handle paa egen Haand, ved at nedlægge Arbejdet, uden i Forvejen at underrette Forbundsstyrelsen om Sagen, havde bragt Fordærvelse over dem selv og Andre, ikke at tale om, at der mangfoldige Steder blev gjort mindre Brud paa Organisationen, idet man nægtede at betale det overordenlige Bidrag. Alt dette viste mere end tilstrækkeligt, at Organisationen var meget god, naar den blot blev overholdt, og at selv om man fik en nok saa mønsterværdig Organisation, saa vilde dette dog ikke hjælpe Noget, naar man desuagtet handlede paa egen Haand. Det blev endvidere med Rette fremhævet, at en saa decentraliseret Styrelse som det foreslaaede Syttenmands-Udvalg, hvis Betænkninger det vilde tage en Tid af en Maaned eller mere at faa færdige, slet ikke var til nogen Nytte, og at Forbundets Handlekraft var paa Forhaand brudt, naar der ikke stod en ledende Personlighed i Spidsen for det. Thi hvad kunde vel en Forretningsfører udrette? Intet Andet end at skrive til de 17 Styrelsesmedlemmer, hvad der vistnok kunde have givet ham mere end nok at bestille, men som selvfølgelig aldrig vilde føre til noget praktisk Resultat, og lidt efter lidt synes den Mening at være blevet den herskende, at man gjorde langt bedre i at lade det forblive som det var.

Dernæst var det Bogtrykkerdagene, som det gik ud over. De kostede, sagde man, uhyre Summer, uden at give noget Udbytte, som stod i et til Omkostningerne passende Forhold, og det var derfor bedst, at de bleve afskaffede. Der var ganske vist noget Berettiget i denne Dadel, men man oversaa dog, at Bogtrykkerdagene, foruden den umiddelbare Nytte, de gjorde ved at give Bestemmelser for Forbundets Ledelse, tillige bragte den store Fordel med sig, at en Del af de dygtigste og intelligenteste Arbejdere fra de forskellige Egne af Landet lærte hinanden personlig at kende, kom til at føre en Mængde private Samtaler om deres respektive Forhold, hvilket Altsammen i høj Grad bidrog til at styrke Sammenholdet mellem Forbundsmedlemmerne. Ved en almindelig Afstemning, som Styrelsen i denne Anledning har ladet foretage, og hvor der var opstillet som Spørgsmaal 1) skal der i indeværende Aar afholdes nogen Bogtrykkerdag? og som Punkt 2) skal der i de følgende Aar afholdes nogen Bogtrykkerdag?, er der blevet afgivet 5440 Stemmesedler, hvoraf imidlertid kun de 3951 vare gyldige. Det første Spørgsmaal besvaredes med 2452 Nej mod 1488 Ja, det andet blev ligeledes besvaret benægtende, og saaledes er det altsaa givet, at der vel ingen Bogtrykkerdag skal afholdes iaar, men at det dog ikke derfor er Meningen, at de for bestandig skal afskaffes. Forresten lider ogsaa i Tyskland Foreningslivet af en stærk Slappelse og Mangel paa Interesse fra Medlemmernes Side; allevegne fra hedder det, at Møderne kun ere svagt besøgte o. s. v., men det synes dog langtfra at gaa til den Yderlighed som hos os, hvor Medlemmerne efter først at have udtalt sig for Afholdelsen af Maanedsmøder og Generalforsamlinger, bagefter holde sig aldeles borte fra disse og kun glimre ved deres Fraværelse.

Vi skulle til Slutning kortelig berøre en Institu-

tion, som allerede tidligere er omtalt her i Bladet, nemlig den for hele Tyskland gældende Voldgiftsret, som har sit Sæde i Leipzig, og hvis Virksomhed er af en afgørende Betydning for Typograferne, da den afgiver et stærkt Bolværk mod den hos Principalerne herskende Lyst til at nedsætte Lokaltillægene. Saaledes har den i den allernyeste Tid afslaaet de hannoveranske Principalers Andragende om at nedsætte Lokaltillæget dersteds til 10 pCt., ligesom den har afslaaet to Andragender fra München, af hvilke det ene var indgivet af Typograferne og gik ud paa at faa Lokaltillæget forhøjet til 16¼ pCt., medens det andet hidrørte fra Principalerne, som vilde have Minimum'et af visse Penge nedsat fra 21½ Mk. til 21 Mk. Det viser sig saaledes mere og mere, at upartiske Voldgiftsretter er det bedste og sikreste Middel mod Skruerne, idet de saa vidt muligt og efter en omhyggelig Undersøgelse af de paagældende Forhold, give hver af Parterne den Ret, der tilkommer dem. Den Tid turde maaske ikke ligge fjern, da i flere Lande Lovgivningsmagten tager denne Sag i sin Haand, og vi ere tilbøjelige til at tro, at Arbejderne som den svagere Part vilde have Fordel heraf.

Om forskellige Skriftformer.

I det sidste Decenium har der paa Skriftstøberiets Omraade fundet en Udvikling Sted, som er ganske ejendommelig, idet den har gaaet ud paa at føre Skriftformerne tilbage til et Snit, der var i Brug for et Par Hundrede Aar siden, men som senere næsten var aldeles forsvunden. For Antikvaens Vedkommende er denne Bevægelse navnlig udgaaet fra England, hvorfra den atter har udbredt sig til alle civiliserede Lande; man har kaldt denne ny eller rettere gamle Skriftform for Mediavæl (udtales paa Engelsk Medi'hw'l) og skøndt den vel paa mange Steder har mødt en stærk Modstand, saa har den dog i det Hele fundet Anerkendelse. Det kan da heller ikke nægtes, at der er meget, som giver denne Skriftform Fortrinet fremfor den saakaldte engelske Antikva, thi ikke alene tager den sig med sit fine Snit og sine runde Former bedre ud end den skarpkantede Antikva med sit ikke sjeldent grove Snit, men den er tillige langt bedre læselig end denne, hvilket ganske naturligt finder sin Forklaring deri, at den er bredere. At Mediavælen aldeles skulde fortrænge Antikvaen, er vel næppe rimeligt, men sikkert er det, at den har en betydelig Fremtid for sig.

Dette er imidlertid ikke den eneste Bevægelse paa Skriftstøberiets Omraade. Som bekendt gik ved Bogtrykkerkunstens Opfindelse de gothiske og romanske Folkestammer hver sin Vej, idet de første foretrak den saakaldte gothiske eller Munkeskrift, medens de sidste derimod optog de latinske Bogstaver, omtrent i samme Form som den, hvori de gamle Romere brugte dem. Af den gothiske Skrift udviklede sig atter Schwabacheren, og af denne igen Frakturen, saaledes som den nu bruges i Tyskland, Danmark og Norge. I den sidste Snes Aar har imidlertid Antikvaen gjort store Fremskridt ogsaa i disse Lande, og i Tyskland saa vel som hos os bliver nu saa godt som alle videnskabelige Værker trykt med latinske Bogstaver, medens de Forsøg, der er gjort med at anvende disse til Skrifter, der vare bestemte for Folket i sin Helhed, hidtil stedse ere faldne uheldigt ud. Det tør dog sikkert antages, i det mindste for vort Lands Vedkommende, at Frakturskriften efterhaanden vil gaa mere og mere af Brug, ja tilsidst maaske aldeles forsvinde, noget, som Bogtrykkerne kun kunne have Aarsag til at glæde sig over, da det for dem vil være en ikke ringe Besparelse, naar de kunne nøjes med én Skriftform og ikke som nu skulle være forsynede baade med Fraktur og Antikva i alle Grader. Hvilke Grunde kan der vel i det Hele være til at holde paa Frakturskriften? Efter vor Opfattelse ingen. Antikvaen er smukkere, dens Form er langt renere og simplere, samtidig med, at den er mere tydelig. Man vilde handle rigtigt, naar man fulgte Sverrigs Eksempel og saa vidt muligt udelukkende benyttede latinske Typer; hele den yngre Slægt har i Skolen gjort sig fortrolig med disse, og det er dog vist kun de Færreste af de Ældre, som ikke kan læse dem, om det end falder lidt besværligt.

Frakturen er opfunden af Tyskerne, og det er da ogsaa den Dag i Dag kun dem, der stærkt holde paa den, nærmest fordi de ogsaa i denne Retning ville hævde deres nationale Ejendommelighed i Modsætning til de romanske Folkefærd. Men, som vi allerede have omtalt, vinder ogsaa i dette Land, trods al Modstand, den latinske Skrift mere og mere Indgang, og for at danne en Modvægt herimod har man nu begyndt at vende tilbage til Frakturens ældre Form, Schwabacheren, eller „Germanisch", som man nu kalder den, og Meningen hermed er naturligvis den, at man vil have, at denne skal være for Frakturen hvad Mediavælen er for Antikvaen, nemlig en Form, der kan bringe den i Tidens Løb vanzirede Skrift tilbage til sin Oprindelse. Der gaar næsten ikke en Uge hen, uden at der fra et eller andet tysk Skriftstøberi bliver udsendt Prøveblade med ny „germanische" Skrifter i alle mulige Grader, lige fra Kanon til Nonpareille, ja endog schatterede som Sirskrifter; det turde dog være et stort Spørgsmaal, om al denne Ulejlighed vil skænke de gode Tyskere synderlig Glæde, thi Schwabacheren kan dog aldrig i Skønhed komme til at maale sig med Antikvaen og det eneste, der kan give den Fortrinet for denne, er, at den er „alt-germanisch", men dette Fortrin er dog virkelig af en saare problematisk Natur, og det kan vist nok siges med temmelig stor Sikkerhed, at her hjemme vil disse Skrifter ikke finde mange Købere.

Jacques Charles Derriey,

Nutidens mest berømte Skriftstøber, er for kort Tid siden afgaaet ved Døden. Vi skulle hellige denne mærkelige Mands Liv en kort Omtale, fordi det afgiver et saa glimrende Bevis paa, hvad der kan udrettes, naar en Mand hos sig forener Talent eller Geni med en fast og urokkelig Vilje til at stræ fremad. Han var født den 17. Avgust 1808 i J departementet af fattige Forældre og allerede Barn maatte han træde i Lære som Sætter i et keri i Besançon, for selv at fortjene sit Ophol endt Læretid rejste han til Paris, hvor han

sættelse hos det berømte Bogtrykker- og Skriftstøberfirma Dido, og han udviklede sig her i en forbavsende Grad. Egenlig var han jo kun Sætter, men snart kastede han sig over de andre Brancher, der henhøre under Bogtrykkerkunsten, og det med et maaske enestaaende Resultat. Han blev Trykker, Støber og Stereotypør, samtidig med, at han af al Kraft kastede sig over Tegning og øvede sig i mekanisk Arbejde; allerede i sit 27de Aar var han en temmelig dygtig Stempelskærer. Nu oprettede han selv et Skriftstøber-Etablissement, i Begyndelsen af ringe Størrelse, men som snart udviklede sig ikke alene i Omfang, men tillige derved, at der herfra udgik en Mængde ny Opfindelser paa Bogtrykkeriets og Skriftstøberiets Omraade, og den Smag og Formfuldendthed, som alle de derfra udgaaede Arbejder bare Præget af, har da ogsaa skaffet dets Leder den største Anerkendelse. Charles Derriey blev Ridder af Æreslegionen, ikke at tale om, at han har hentet sig Præmier paa næsten alle de Udstillinger, hvor han har givet Møde, senest i Filadelfia, hvorfra der er blevet sendt ham en Medaille, men rigtig nok lovlig sent, thi han var død forinden. Hans store Mønster- og Prøvebog bliver overalt, selv i Tyskland, ansét for et af de største Mesterværker i Typografien og har havt en stor Indvirkning paa hele vort Fags Udvikling. Den Afdødes kæreste Tanke, at faa oprettet en Slags Højskole for Bogtrykkere eller „Normal-Bogtrykkeri", hvor navnlig Aksidentssættere og Farve- og Illustrationstrykkere skulde nyde en omhyggelig Uddannelse, naaede han desværre ikke at faa bragt ud i Livet, dertil har de senere Tider været for ugunstige.

Forskelligt.

Typografisk Selskab. Der har i den senere Tid i Tydskland begyndt at vise sig en temmelig alvorlig Stræben efter ved Foredrag, Diskussioner og Forevisninger, alt i teknisk Retning, at bringe vort Fag og dets Dyrkere paa et højere Trin. Denne Stræben har nu skaffet sig et Udtryk derved, at der i Leipzig har dannet sig et „Typografisk Selskab", hvoraf enhver Fagmand, ligemeget om han er Principal eller Arbejder, kan være Medlem, og hvis eneste Formaal det er at arbejde hen til Fuldkommengørelse og Udbredelse af Fagkundskaber. For at naa dette Maal, afholder Selskabet hver fjortende Dag en Forsamling, hvor allehaande tekniske Spørgsmaal bringes paa Bane, ligesom der bliver udstillet saadanne typografiske Arbejder, der paa en eller anden Maade udmærke sig, for saaledes bestandig at kunne følge med de Fremskridt, der gøres indenfor vort Fags Omraade. Selskabet har ifølge „Correspondent" allerede afholdt sit første Møde, paa hvilke ikke faa tekniske Spørgsmaal bleve drøftede. Bladet yttrer ved sin iøvrigt anerkendende Omtale af dette Selskab og dets Formaal, en Frygt for, at Interessen for disse tekniske Foredrag og Diskussioner snart vil tabe sig, thi den Slags har aldrig tidligere været Typografernes Sag, især naar disse temmelig svært fordøjelige Retter ikke bleve gjort mere tiltrækkende ved lidt „socialt Kryderi". Vi for vort Vedkommende skulle blot tilføje, at skøndt der netop for os, som i saa mange Retninger staa tilbage baade i Viden og Praksis paa det tekniske Omraade, kunde være al Anledning til at anstrenge os for at „følge med", saa ville vi dog, i det mindste nu, ansé et saadant Selskab og især en saadan Diskussion for en ren Umulighed herhjemme.

Gills Glitte- og Tørremaskine er Navnet paa en ny Opfindelse, som overalt i Udlandet har vakt en ikke ringe Opmærksomhed. Fordelen ved denne Maskine bestaar deri, at naar et Oplag ønskes hurtigt besørget, saa kan man saa snart det er trykt ved at lade det gaa engang igennem Glitte- og Tørremaskinen, faa det lige saa smukt, som om man havde ladet det gennemgaa den langvarige Proces med Tørring, Pressning o. s. v. Den arbejder med en Hurtighed af 1000 i Timen og Forbruget af Kul til dens Opvarmning er meget ringe. Maskinen er meget simpel og bestaar af et Par Valser, som, naar den afbenyttes, ere ophedede ved Damp, og derved bevirker den øjeblikkelige Tørring og Glitning.

Rettelse.

I forrige Nr. staar der i Artiklen „Forslagslister og Forslagsstillere", 3. Side, 13 Lin. f. o., fejlagtig: „fuldt ud kjendelige Mærker", i Stedet for „fuldt ud kjedelige Mærker" o. s. v.

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Sluttebord, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,

Smaadigte

af

F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17. 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 8. | København, den 14. April 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 28. April.

Den typografiske Forening.

Extraordinær Generalforsamling

afholdes *Lørdagen d. 28. April 1877*, Aften Kl 9½, i Foreningens Lokale, Amagertorv Nr. 4. Følgende Sager ville blive behandlede:

1) Hvorvidt Medlemmerne ønske Arbejdsløshedskassens Virksomhed begyndt fra 1. Juli samt eventuelt Vedtagelse af et Regulativ for samme.
2) Om Foreningen skal holde Lokale i Sommerhalvaaret.
3) Styrelsen giver nogle Meddelelser.

Andre Forslag, der ønskes behandlede paa denne Generalforsamling, bedes snarest indleverede til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

Styrelsen.

Fra Bestyrelsen for „Den typografiske Forening“ i Kristiania have vi modtaget et Eksemplar af Lovene for den Hjælpekasse, som er oprettet i Foreningen, med Anmodning om at meddele § 1 af disse i vort Blad. Vi gøre dette med Fornøjelse og bede Medlemmerne af vor Forening at have Opmærksomheden henvendt paa denne Paragraf, som kan komme dem til Nytte under en eventuel Rejse til Norge. Det er en Selvfølge, at ethvert Medlem af vor Forening, der anmoder Bestyrelsen om at faa et Bevis for at have været Medlem her, strax vil blive imødekommet.

Den nævnte Paragraf lyder saaledes:

§ 1. Hjælpekassens Formaal er: Enhver tilrejsende Bogtrykkersvend, som, ifald han kommer fra Steder, hvor en lignende Kasse existerer, kan bevise at have været Medlem af samme og opfyldt sine Forpligtelser, erholder i Rejseunderstøttelse 8 — otte — Kroner. Indtræder han i Kondition her i Byen inden 8 Dage efter at have modtaget Understøttelse, maa denne tilbagebetales snarest muligt. Hjælpekassens Medlemmer ere ogsaa berettigede til Understøttelse paa samme Betingelser, saafremt de have opfyldt sine Forpligtelser til Kassen. Dog, hvis en Typograf opholder sig her i Byen i længere Tid end 3 Maaneder, uden at have indmeldt sig som Medlem, erholder han i Tilfælde af Arbejdsledighed eller Bortrejse ingen Understøttelse, førend han har været Medlem i lige saa lang Tid.

Typografernes Sangforening.

I Aften afholdes der intet Møde.

Bestyrelsen.

Søndagsarbejdet i Bladsætterierne.

Tiderne forandre sig og Forholdene med dem! Det er Noget, som vi Typografer maa sande. For et Aar siden var Alt i vor Forening lutter Virksomhed, Bogtrykkerdagen nærmede sig, Forbundet stod saa ungt og havde et Udseende saa stærkt og livskraftigt, at det hos Alle vakte de største og dristigste Forventninger; næsten alle danske Typografer havde stillet sig under dets Fane. Og nu, hvor forandret! Medlemsantallet er sunket til næppe en Tredjedel og Troen paa, at der ad Sammenslutningens Vej kan lade sig Noget udrette, er for de Flestes Vedkommende forsvundet; dette sidste er det værste af det Hele, thi naar man først mister Troen paa en Sag, saa kan man heller ikke mere for Alvor interessere sig for den, eller endnu mindre gøre Ofre for at bære den frem.

Det er en dobbelt Fejl, som Typograferne i dette Tilfælde have begaaet, men den sidste har ganske vist sin tydelige Forklaring i den første. Før Kampen overvurderer man sin egen Styrke og bagefter, naar Ulykker og Nederlag have gjort Sindene modløse, saa undervurderer man den. Begge Dele ere imidlertid lige farlige; thi hvis vi opgive os selv, som vi ere godt paa Vej med, saa opgive vi ogsaa alt det, som vi tidligere med Anstrængelse have erhvervet. Dette er Noget, som ikke tidt nok kan siges, og ønskeligt var det, om Typograferne ville indsé Sandheden deraf, før det bliver for sént. Vi skulle anføre et Eksempel.

En af de vigtigste Fordele, vi i Løbet af de senere Aar have opnaaet, er som bekendt Søndagsarbejdets næsten fuldstændige Afskaffelse i Bladsætterierne. At det vilde være baade Synd og Skam, om det gamle Slaveri i denne Retning atter blev indført, derom kunne vist nok Alle være enige. Men hertil er der den allerbedste Udsigt, naar kun en mindre Del af Bladsætterne ere Medlemmer, og Foreningen altsaa er aldeles ude af Stand til at sørge for, at den endnu bestaaende Overenskomst bliver overholdt. Sagen er allerede nu kommen paa det Standpunkt, at flere (én vide vi i alle Tilfælde med Bestemthed) Redaktioner ligefrem skal have erklæret for deres Sætterpersonaler, at hvis der ikke fra Typografernes Side blev sørget for, at Overenskomsten blev overholdt ogsaa for „Dags-Telegrafens“ Vedkommende, saa vilde Følgen blive, at man erklærede denne for ugyldig og arrangerede sig efter Forgodtbefindende. Vi ere ikke i Stand til at afgøre, hvor vidt Klagen er grundet eller ikke, men notorisk er det, at den er

fremkommet, og at der vil blive gjort Alvor af Trudslen, hvis det virkelig skulde vise sig, at man i det ovennævnte Bladsætteri ikke længere sørger for Overenskomstens Opretholdelse, derom føle vi os fuldstændig forvissede. Der turde derfor være god Anledning for Bladsætterne til ved en fast Sammenslutning i Tide at tilvejebringe en Modvægt mod saadanne Bestræbelser, der let kunne vinde i Styrke, hvis der i en nær Fremtid skulde udbryde en Krig mellem Rusland og Tyrkiet, thi da vilde der selvfølgelig opstaa en almindelig Væddekamp mellem Bladene om at komme først til Torvs med Nyhederne.

Vi skulle sluttelig blot udtale, at efter vor Formening maa det være en Æressag for ethvert enkelt Bladsætteris Personale at sørge for den nøjagtige Overholdelse af den engang trufne Overenskomst, og, hvis der i deres Midte skulde findes Folk, som, hvis de kunne tjene derved, maaske vare tilbøjelige til at handle stik imod Ære og Kollegialitet, da at udøve det størst mulige Tryk paa Vedkommende, for at afholde dem fra at indlade sig paa Sligt, det let kan faa saa ubehagelige Følger for alle Bladsættere.

Annoncesvindel.

Pressen er fra en ubetydelig Begyndelse vokset op og blevet en Magt i Staten; ethvert Foretagende af Vigtighed, som skal finde Understøttelse hos den store Almenhed, maa ty til dens Bistand, og Annonceväsenet er derved kommen til at spille en meget betydelig Rolle i hele Nutidens sociale Liv. Ved nøjere at studere denne Afdeling af de store Dagblades Indhold kan man bedre end paa nogensomhelst anden Maade sætte sig ind i en Masse Forhold, der som oftest undgaa den kortsynede Iagttagers Opmærksomhed Man vil ved et saadant Studium imidlertid ogsaa snart komme paa det Rene med, at det store Gode, som Annoncerne medføre, idet man paa en let, billig og hurtig Maade er i Stand til at bringe Meddelelser ud iblandt Almenheden, ogsaa bliver i høj Grad misbrugt, ja, vi bør dristig paastaa, at en Mængde Humbug og Svindel vilde være aldeles umulig, hvis den ikke kunde faa Lov til at brede sig i Bladenes Spalter.

De mere forstandige Læsere ville naturligvis i Reglen kun trække paa Smilebaandet, naar de læse de markskrigeragtige Annoncer om Skønhedsmidler, Haarbalsam, Haareliksir osv., som alle indeholde ligesaamange Løgne, uden at huske paa, at disse alle gaa ud fra den desværre rigtige Forudsætning, at der altid vil findes enfoldige Mennesker, som bide paa Krogen. I det Hele taget kan man gennem Bladenes Anoncer ret gøre sig bekendt med, hvilken utrolig Masse af Humbug der trives ogsaa i vort lille Samfund, om det end langt fra har antaget et saa storartet Omfang som f. Eks. i Amerika. Vi skulle nu i Korthed give en Udsigt over de forskellige Klasser, hvori denne Svindel kan inddeles, og som alle ere mere eller mindre strafværdige. Mærkeligt er det, at Politiet og Lovgivningen i saa ringe Grad beskæftiger sig hermed, thi det kan dog ikke nægtes, at enhver saadan løgnagtig Annonce indeholder et Forsøg paa Bedrageri, idet man sælger Publikum allehaande Varer for noget ganske andet, end de i Virkeligheden ere.

1) I første Klasse maa omtales de ligefrem kriminelt strafbare Annoncer, idet deres blotte Offentliggørelse indeholder en Overtrædelse af Straffeloven. Dette er saaledes Tilfældet med Annoncer fra udenlandske Lotterier; Offentliggørelsen af disse straffes med Bøder paa indtil 200 Kr. Man har her et udmærket Eksempel paa, hvor rigtigt det er, at Politiet i saadanne Tilfælde skrider ind, thi medens man tidligere ikke kunde tage et eneste Provindsblad i Haanden, uden at finde det opfyldt af Annoncer som „Gottes Segen bei Cohn“ osv., og en Mængde enfoldige Personer derved lod sig forlede til at skænke disse driftige Tyskere deres Penge, saa ere, som Følge af den nysomtalte Lov, alle disse Annoncer forsvundne og der er vistnok nu kun meget faa Danske, der spiller i udenlandske Lotterier.

2) Annoncer om kriminelt strafværdig Svindel, d. v. s. en saadan, som vel ikke ligefrem er strafbar, men som dog burde være det og under visse Omstændigheder kan blive det. Til denne Kategori hører en Mængde Annoncer, som aldrig burde taales i Bladene, og hvoraf mange ere ligefrem ødelæggende. Saaledes de mange Annoncer fra Aagerkarle om Laan „paa billige Vilkaar,“ der som oftest føre til, at Vedkommende, der lade sig forføre, blive aldeles ruinerede. Endvidere Annoncerne om Salg af Doktordiplomer, der ligeledes hører til de mindre respektable, men ikke destomindre hvert Øjeblik findes optagne i „Berl. Tid.“ Vi have ligeledes i det nævnte Blad sét optaget Annoncer fra et tysk Svindlerfirma i London, som tilbød Laan mod Sikkerhed, men efter hvad der senere er oplyst i „Dagbl.“, saa gaar Forretningen blot ud paa at faa Laaneren til at sende et mindre Beløb til Dækning af Udgifter o. s. v. Dette stikker de hæderlige Forretningsmænd i Lommen og dermed er Sagen forbi. Under denne Kategori maa vistnok ogsaa henregnes de mange Bekjendtgjørelser, man til enhver Tid sér i Bladene fra Folk, der udlove en større eller mindre Douceur til den, der kan skaffe dem en Plads ved Jernbanen eller lignende.

3) Annoncer, som indeholde en Forlokkelse til Usædelighed. Dette er om ikke den talrigste, saa dog den modbydeligste Art af skadelige Annoncer, og det har ofte undret os, at et Blad som „Berl. Tid.“, der burde staa hævet over Sligt, vil optage Avertissementer fra udenlandske Svindlere om Raad og Hjælp for unge Mænd, der have ført et udsvævende Liv, og som tilmed give mere eller mindre tydelige Vink; de kunne ikke andet end virke skadeligt paa Ungdommen, der herved forledes til at tro, at der virkelig for 1 Thaler eller en lignende Sum kan købes Raad, der ere i Stand til at fjerne Følgerne af et udsvævende Liv. Ligeledes fandtes der tidligere, navnlig i „Dags-Telegrafen“, en Mængde Annoncer fra unge „Enker“ og Piger, der søgte om Laan, som skulde tilbagebetales „efter Overenskomst“, men Tallet paa dem er heldigvis betydelig aftaget, da de ikke mere kunne faa Lov til at fremkomme i en saa utvetydig Form som før.

4) Annoncer om alle Slags Smuds-Litteratur, som „Kvinden og hendes Yndigheder,“ „Kunsten at erobre

et Kvindehjerte," Sybillæ- og Spaabøger og andet lignende, som ganske vist i Skadelighed langt fra kan maale sig med den ovennævnte Kategori, men som dog altid bør bekæmpes, og aldrig burde optages i noget Blad.

5) Falbydelser af alle Sorter Arkana som „Ætherdraaber", hvori der ingen Æther er, Brama-Livs-Elixir, der beskrives som et uundværligt Sundhedsmiddel, og dog ikke bestaar af synderlig andet end Sprit og Aloe, samt en Mængde lignende Avertissementer, der alle gaa ud paa at faa Folk, som ere dumme nok dertil, til at købe saadanne Humbugsartikler.

Spørgsmaalet er nu, hvorledes man skal forhindre saadanne Annoncer i at fremkomme, og vi kunne kun besvare det derhen, at det, saalænge Lovgivningsmagten ikke tager strængere fat paa al det Uvæsen, der af samvittighedsløse Personer drives ved Hjælp af Annoncer, maa være enhver Bladredaktions Pligt at nægte alle saadanne Avertissementer Optagelse, der ere enten ligefrem skadelige eller bedrageriske, især da det dog er vedkommende Blads egne Abonnenter, det gaar ud over.

Om Verdenssprogene.

(Efter „Correspondent.")

Samtidig med, at Kulturen hos fremragende Folkeslag vokser og bliver til Verdenskultur, udvikler det vedkommende Lands Sprog sig ogsaa, det følger Skridt for Skridt med Kulturens Udvikling og faar til sidst Betydning som Verdenssprog. Ja, man kan endogsaa sige, at Kulturens Udvikling er afhængig af Sprogets; store Folkestammer som f. Ex. den kinesiske eller indiske, i hvis National-Karakter det ligger ikke at overskride de for Aartusinder siden afstukne politiske Grændser af kommercielle Grunde, som kun indlade sig i Handelssamkvem med fremmede Folkeslag, naar de blive tvungne dertil, ville altid blive indesluttede paa det dem engang anviste, ganske vist store, men ikke destomindre saare begrændsede Sproggebet, ja de maa endog finde sig i, at andre og nyere Verdenssprog fortrænge det paa dets egen Jordbund, fordi det ikke har været i Stand til at optage andre Betegnelser end de engang givne, hvilket atter har ført til, at den Kultur, som fremmede handelsdrivende Nationer har indført, bestandig vinder mere Terræn. Der er intet, som i den Grad giver et Sprog Udvidelseskraft, som naar det bæres frem af Handelsinteresser, thi for Handelsmanden gælder det fremfor Alt om at kunne iblandt en Mængde forskellige Sprog gøre sig forstaaelig ved Hjælp af *et eneste*, og det er det uhyre Opsving, som især den engelske Handel, begrundet paa de stadig mere fuldkomne Transportmidler, har taget, der har havt til Følge, at det engelske Sprog har faaet en Udbredelse over alle fem Verdensdele, som aldrig noget Sprog før det har kunnet opvise.

De klassiske Sprog, til hvilke især maa henregnes Sanskrit, Hebraisk, Arabisk, Græsk, Latin og Kinesisk, ere Blandingssprog, opstaaede ved Samkvem imellem mange forskellige Folkeracer, og de have derefter gennem Tidernes Løb modtaget en større eller mindre gramatikalsk Uddannelse og Formfuldendthed. Denne Uddannelse skyldes vistnok især Præsterne i de gamle Religionssamfund, hvilke anvendte Sprogene til Brug ved deres Kultus, og som lidt efter lidt have skabt Udtryk for en Mængde tidligere ukendte Begreber. Naar et Sprog havde opnaaet en saadan Uddannelse, at det kunde anvendes baade ved Gudstjenesten og som Handelssprog, og naar der tillige i dette Sprog skabtes en Literatur, først da begyndte det at blive Verdenssprog, men det er klart, at en saadan Uddannelse have kun faa Sprog kunnet opnaa. (Fortsættes).

Forskelligt.

Jordefærd. Torsdagen d. 5. April jordfæstedes fra Kapellet paa Assistens-Kirkegaard Typograf *Oktavius Thorvald Kørber* under en meget smuk Deltagelse fra forskellige Sider. Navnlig fortjener at fremhæves den særdeles smukke Maade, hvorpaa den Afdødes Principaler, Dhrr. *Jørgensen & Knudtzon*, viste ham den sidste Ære, idet de afholdt alle Udgifter ved hans Begravelse og i det Hele havde sørget for, at denne blev saa smuk og højtidelig som mulig, hvilket saa meget mere maa paaskønnes, som den Afdøde var fuldstændig frændeløs.

Ogsaa en Anbefaling. I Dagstelegrafen fandtes fornylig et Avertissement, hvori en Sætter søgte om Plads, idet han tilføjede, at han *ikke* havde været Medlem af Forbundet (sic!). Vedkommende maa selvfølgelig være fra en eller anden Ravnekrog, hvor han kun har lært Forbundet at kende gennem Hovedstadsbladenes Artikler under Arbejdsnedlæggelsen; ved at læse disse har han da tænkt: „Gud ske Lov, at jeg ikke er som disse Toldere!" Og nu, da Forbundet maa regnes til de Henslumredes Tal, sætter han i sin Fiffighed den Madding paa Krogen, at han aldrig har havt noget med det at gøre! O, du hellige Enfoldighed!

Arbejdstilsynets Virksomhed i 1876. I Beretningen herom hedder det, at Arbejdsstedernes Antal for Bog- og Stentrykkeriernes Vedkommende er i hele Landet nu kun 97 imod 131 i 1875. Dette kan dog ikke opfattes som om der virkelig skulde have fundet en saa kolossal Formindskelse Sted paa en Tid, hvor der kun var Tale om Formerelse. Sagen er vel den, at som Følge af Indenrigsministeriets Resolution om, at Bog- og Stentrykkerier, hvor der kun arbejdes med Haandpresse, ikke henhøre under Opsynet, er en Del Arbejdssteder unddragne dette. Forresten synes det os mærkeligt at gøre en saadan Forskel, da det netop er i de smaa Trykkerier, at Lærlingene som oftest benyttes paa den mest hensynsløse Maade, og det altsaa netop er her, at et Tilsyn vilde være til størst Nytte. Maaske er man gaaet ud fra, at et Bog- eller Stentrykkeri, hvor der ikke benyttes Maskiner (Hurtigpresser), ikke kunde henføres til Fabrikvirksomhed; men det synes os, at denne Adskillelse heller ikke er fuldstændig korrekt, thi er en Haandpresse, om end mindre kompliceret, dog ikke ogsaa en Slags Maskine, lige saa vel som Hurtigpressen? I det Hele maa det betegnes som en stor Fejl ved Fabrikloven, at den tillader, at de unge Mennesker overanstrænges og ødelægges i de smaa Værkstæder og kun fører Opsyn med de store.

I Bryssel har der i de sidste Maaneder været foretaget en Arbejdsnedlæggelse af ca. 120 af de derværende Sættere, uden at denne hidtil har ført til noget Resultat. Efter alle foreliggende Beretninger at dømme, synes det kun ogsaa lidet rimeligt, at der trods de gjorte Anstrængelser vil blive opnaaet Noget, og en Brevskriver til „Correspondent" siger endog rént ud, at det er ligefrem Galskab at fortsætte længere. Foreningen har nu sét sig nødsaget til at udskrive et overordenlig Kontingent af 50 Cent daglig for Avissætternes Vedkommende og 25 Cent for Bladsætternes hvilket udgør ca. 10 pCt. af deres Løn. Sætterforeningen i London har afholdt et stort Møde, for at tage Beslutning om en Understøttelse af de Skruende.

Et sælsomt Tyveri har i denne Tid vakt en ikke ringe Opmærksomhed i den tyske Bogtrykkerverden. I d'Hrr. Gøltz & Rühlings Bogtrykkeri i Stuttgart var man beskæftiget med at trykke Obligationer til det nyeste würtembergske Statslaan. Imellem Avtoriteterne og vedkommende Principaler var der desangaaende oprettet en Kontrakt, hvori der bl. A. fastsattes, at der for hvert manglende Ark skulde udredes en Bøde af 200 Mark, men ikke destomindre er der forsvundet 89 Ark, uden at det hidtil har været muligt at faa opklaret, hvorledes dette er sket, om de ere tilintetgjorde af Ondskab eller stjaalne. Iøvrigt ere Arkene værdiløse for enhver Kender, thi de manglede ikke alene det kgl. Stempel, men ogsaa enhver Underskrift.

Slemme Følger af en Trykfejl. Sætteren Walter stod for nylig for den syvende Kriminaldeputation af Stadsretten i Berlin, beskyldt for at have med fuldt Overlæg foranlediget to meget slemme Trykfejl i „National-Zeitung" under Sætter-Striken forrige Sommer. I begge Tilfældene havde Statsanklageren sét en grov Majestætsfornærmelse Den Tiltalte, et umodent ungt Menneske, der af alle sine Kolleger havde faaet det Vidnesbyrd, at han var en letsindig, til alle Slags slette Streger oplagt Person, forsvarede sig vel mod den rejste Anklage, men blev i det ene Tilælde fuldstændig overbevist om sin Forseelse, medene i det andet den Mulighed maatte lades aaben, at en Forseelse af en Tredje havde bevirket den fuldstændige Omstilling af Bogstaverne. I dette Tilfælde blev den Anklagede derfor frifunden, medens han for det første dømtes til fire Maaneders Fængsel.

I **Paris** har der, som tidligere her i Bladet omtalt, i det sidste Aars Tid hersket en betydelig Bevægelse i den derværende typografiske Forening, idet man har villet have det hidtil brugte Misé-en-pages-System ophævet og i Stedet for dette indført det saakaldte „obligatoriske Commandité", det vil sige, at i Stedet for, at der hidtil, hvor flere Sættere arbejdede i et Værk, af Huset blev udnævnt en Ombrækker, som besørgede Fordelingen, skulde denne fremtidig overlades til vedkommende Sættere selv. Der har i den Anledning endog været stillet en Skrue i Udsigt. Nu har imidlertid ved en almindelig Afstemning Flertallet af Sætterne stemt for Bibeholdelsen af den hidtilværende Arbejdsmaade, og Sagen er saaledes bortfalden.

Fra Berlin. Der har efter Bogtrykker von Deckers Død været megen Tale om, at Regeringen stod i Underhandling med hans Arvinger om Købet af hele det storartede Etablissement, som herefter udelukkende skulde benyttes til for Statens Regning at udføre alle de Arbejder, som denne skal have besørget; disses Antal vil oven i Købet snart blive forøget i en meget betydelig Grad, da samtlige tyske Jernbaner skulle overgaa til Staten og Driften overtages af denne. At det v. Decker'ske Trykkeri snart vil blive ikke blot af Navn, men ogsaa i Virkeligheden kejserligt tysk Statsbogtrykkeri, drevet for Statens Regning, synes allerede nu næsten afgjort, og skøndt der fra den tyske Principalforenings Side gøres alt muligt for at forhindre dette, bl. A. ved Indsendelse af en Adresse til Rigsdagen o. s. v., med en høj Veklage over, at dette endnu yderligere vilde bidrage til at ødelægge deres Forretning („unseres darniederliegende Gewerbe"), saa vil al denne Modstand dog næppe hjælpe dem det mindste. I Adressen gøres endvidere opmærksom paa, at der i et saadant Statsbogtrykkeri naturligvis vil blive tilbudt Arbejderne bedre Vilkaar end andet Steds, hvilket ogsaa vil bidrage til at forarme de private Etablissementer, men netop af denne Grund maa Typograferne jo ønske, at Overtagelsen bliver til Virkelighed.

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,

Smaadigte

af

F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17. 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Neilsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 9. | København, den 28. April 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 12 Maj.

Den typografiske Forening.

Extraordinær Generalforsamling

afholdes *Lørdagen d. 28. April 1877*, Aften Kl. 9½, i Foreningens Lokale, Amagertorv Nr. 4. Følgende Sager ville blive behandlede:

1) Hvorvidt Medlemmerne ønske Arbejdsløshedskassens Virksomhed begyndt fra 1. Juli samt eventuelt Vedtagelse af et Regulativ for samme.
2) Om Foreningen skal holde Lokale i Sommerhalvaaret.
3) Styrelsen giver nogle Meddelelser.

Styrelsen.

Nye Medlemmer.

Trier: *J. C. Jensen.*
Salomon: *F. Nordlunde.*
Cohen: *H. Mossberg* (udlært den 1. April).
Ferslew: *Ludv. Reimers* (udlært den 1. Aprll).
Jørgensen & Knudtzon: *G. R. Lonz, C. Hammerich* og *A. Blumenthal.*

Indvendinger mod Optagelsen maa inden 14 Dage være indgivet til Forretningsføreren.

Arbejdsløshedskassen i den typografiske Forening.

Spørgsmaalet om Oprettelsen af en Arbejdsløshedskasse i vor Forening har nu i snart et halvt Aar staaet paa Dagsordenen, uden at man endnu er kommen videre i denne Sag, end at der af Styrelsen er gort et Udkast til et Regulativ, som blev bragt under Diskussion paa sidste Generalforsamling. Der var imidlertid dengang ingen ret Stemning for den, hvad der vistnok heller ikke kan siges at være nu, vel nærmest af den Grund, at der blandt den Kreds af Kolleger, af hvilken Foreningen bestaar, næppe findes Mange, som have Udsigt til at komme til at gøre Krav paa Kassen gældende. Vist er det dog, at hvis Foreningen vinder en mere almindelig Tilslutning, navnlig blandt de Yngre, da vil denne Kasse i Arbejdsløshedstilfælde kunne yde mange Medlemmer en ikke ringe Understøttelse, dels ved at yde dem, om ikke fuldtud, saa dog delvis, hvad der er nødvendig til en tarvelig Existents, dels ved at give dem en temmelig betydelig Rejsehjælp, som ofte kan være af meget stor Betydning, da det ikke er sjeldent, at en arbejdsløs Kollega kunde faa en god Plads i en Provindsby, naar han blot var i Stand til at rejse derhen.

Det maa vistnok indrømmes, at næst efter at yde gamle og hjælpeløse Kolleger og deres Enker Bistand, kan Foreningen ikke stille sig noget smukkere Formaal end at hjælpe de Arbejdsløse; et andet Spørgsmaal er det imidlertid, om Foreningen med det nuværende Kontingent er i Stand til at bære de med en Arbejdsløshedskasse forbundne Udgifter. Vi ere dog tilbøjelige til at tro, at dette kan lade sig gøre, navnlig naar der ved Optagelsen af nye Medlemmer i Foreningen bliver lagt Vægt paa, at Ingen optages om hvem man véd, at han den største Tid af Aaret gaaer ledig. Thi Meningen med en Arbejdsløshedskasse er jo ikke at opelske eller begunstige Hangen til Lediggang blandt enkelte Typografer, men derimod at understøtte dem, som paa Grund af uheldige Tider, formegen Arbejdskraft o. s. v., uden egen Skyld ere blevne ledige.

Vi have hørt Mange udtale sig for en Nedsættelse af Kontingentet og ganske vist vil der kunne blive Tale om en saadan, hvis man ikke slutter sig til Forslaget om en Arbejdsløshedskasse. Men vi maa paa det Bestemteste hævde som vor Overbevisning, at det vilde være langt heldigere, om man kunde understøtte de Arbejdsløse, end at hver arbejdende Typograf sparede 10 Øre om Ugen. Og selv om Arbejdsløshedskassens Oprettelse bliver forkastet, saa tro vi dog, at Medlemmerne vilde være langt bedre tjente med, at Bidragets Størrelse blev uforandret, thi Foreningen vilde da i Løbet af nogle Aar kunne opspare en Kapital, som maaske kunde gøre sin store Nytte i Fremtiden.

Hvad nu end Medlemmernes Mening er, saa opfordre vi dem til at møde talrigt i Aften, for dog engang at komme paa det Rene med hvilken Plan man skal følge for Fremtiden med Hensyn til Foreningens Virksomhed.

Forslag til Regulativ for Arbejdsløshedskassen i den typografiske Forening.

1. Dette Regulativ træder i Kraft fra 1. Juli 1877 og kun de, som i et halvt Aar uafbrudt have været Medlemmer, ere berettigede til at nyde Understøttelse.
2. Understøttelsens Størrelse er 5 Kr. ugenlig for de første 6 Uger og 2 Kr. for de paafølgende 6, hvorefter Understøttelsen ophører.
3. For at faa Understøttelsen maa Vedkommende ved en paa samtlige Trykkerier paategnet Liste doku-

mentere, at der intet Arbejde er at erholde. Denne Liste maa paategnes paany efter de første 6 Ugers Forløb.

4. Naar et Medlem i 6 Uger har nydt Understøttelse, kan Vedkommende ikke, selv om han bliver arbejdsløs, atter erholde denne før efter 6 Maaneders Forløb. De, der have erholdt Understøttelse i kortere Tidsrum end 6 Uger, kunne i Arbejdsløshedstilfælde paany faa denne efter kortere Tids Forløb, dog med Fradrag af de Uger, de allerede have erholdt Understøttelse i det paagældende Halvaar.
5. Naar et Medlem, efter at have dokumenteret, at intet Arbejde er at faa, foretrækker straks at forlade Byen, udbetales der Vedkommende en Rejsehjælp af 12 Kr. Rejsehjælp kan ogsaa faaes senere, men der bliver da at fradrage 2 Kr. for hver Uge af den Tid, i hvilken Vedkommende allerede har nydt Understøttelse, saaledes, at efter de første 6 Ugers Forløb kan ingen Rejsehjælp erholdes.
6. Et Medlem, som har faaet Rejsehjælp, kan ingen Understøttelse faa af Foreningen, før han atter har været Medlem i mindst $^1/_2$ Aar.
7. Et Medlem, som i Løbet af 2 Aar 3 Gange har gjort sit Krav paa Kassen gældende, det være sig ved Rejsehjælp eller ugentlige Understøttelser, kan ikke oftere understøttes, med mindre en Generalforsamling bestemmer anderledes.
8. Nærværende Regulativ er gældende foreløbig for 1 Aar. Skulde det imidlertid vise sig, at Kassens Udgift kommer til at overstige Indtægten, er det Bestyrelsens Pligt straks at sammenkalde en Generalforsamling, som da maa foretage saadanne Ændringer, at Ballance igen kan tilvejebringes.

Cirkulæreuvæsenet.

At det gamle Uvæsen med de saakaldte Cirkulærer omkring paa Trykkerierne atter i fuldeste Maal er i Gang, vil man vist i den sidste Tid have erfaret paa de fleste Steder, og denne Ubehagelighed, eller, om man vil, Uskik, lader til at skulle begynde et fuldstændigt nyt Liv. Der er saa mange Gange talt og skrevet om den uheldige Maade, hvorpaa trængende Kolleger maa søge Understøttelse, og man har saa ofte forsøgt at paavise, hvorledes man bedst kunde faa en anden Ordning indført i denne Retning, uden at der dog er kommet noget Udbytte ud deraf, naar man undtager et vist Tidsrum, hvor det virkelig lod til, at der var kommet en anden Hjælpemaade til Stede. Det var, da Forbundet havde naaet at samle omtrent alle Københavns Typografer under sin Fane. I den Tid var det kun ganske enkeltvis, man saa et saadant Cirkulære vandre Tiggergang igennem Trykkerierne; men da Forbundet sprængtes, var med det samme ogsaa al Understøttelse fra Typografernes Side til deres trængende Kolleger foreløbig forbi. I Forbundets og den typografiske Forenings Velmagtsdage henviste man de Trængende til Foreningen, *der* fik de deres Understøttelse, naar der var Anledning til at give dem den, og begge Parter var i Reglen vel tjent dermed. Nu derimod er det en ganske anden Ssg, nu, da saa mange holde sig borte fra Foreningslivet, kan man ikke undre sig over, at det gamle Uvæsen med Cirkulærer blomstrer paa ny. Det er kun forholdsvis faa, Foreningen kan hjælpe med det Medlemsantal, den har, og derfor maa man finde sig i, at de, der trænger til at hjælpes, søge at skaffe sig denne Hjælp paa den samme Maade, som de tidligere have været vant til.

Naar man rigtig betragter dette Forhold, vil man finde, at det er uheldigt i alle Retninger, baade for dem, der blive anmodede om Hjælp, og for dem, der søge den. For det Første bliver sjælden Hjælpen, som man yder, rigtig kontrolleret, man véd ikke, om den, man giver til, fortjener det, og for det Andet gælder det her, som i saa mange andre Tilfælde, at hvem der kommer først til Mølle, faar først malet. Det kan derved ske, at de, som ere mest trængende og som holde sig tilbage saa længe som mulig, fordi de nødig ville anmode deres Kolleger om Hjælp, ikke faa Noget, fordi Andre allerede have plukket, hvad der var at plukke. Var det ikke heldigere, om enhver Typograf ved at være Medlem af den typografiske Forening fritog sig selv for at have med denne ubehagelige Sag at gøre? Var det ikke nok værd at ofre de 35 Øre om Ugen og saa med rolig Samvittighed at kunne sige til Enhver, der kom med et Cirkulære: „Henvend Dem til vor Forening; til den betaler jeg mit Kontingent, og der maa De kunne faa Deres Understøttelse". Man hører saa mange beklage sig over, at Kontingentet til Foreningen er for højt; det er muligt, at det er det nu, men naar vi fik mange flere Medlemmer, vilde vi ikke alene kunne nedsætte Kontingentet, men endogsaa kunne understøtte meget mere end det nu er Tilfældet, og naar man regner, at der i det mindste er en eller to Understøttelser hver Uge at udrede i et eller andet Øjemed, hvis man da vil give Lidt til Alle, saa vil man dog tilsidst komme til det Resultat, at det er heldigst at være Medlem af Foreningen, svare sit bestemte Kontingent til den og saa for øvrigt være fri for alle Ubehageligheder ved de Tiggerbreve, man stadig bliver belemret med, og som man dog ikke har Hjærte til aldeles at vise bort fra sig. Det Sidste tro vi i det mindste er Tilfældet med de Fleste. De ere sig bevidste, at de have en *moralsk Forpligtelse* til at understøtte deres Trængende, og vi tro ogsaa, at vore Kolleger i Almindelighed have saa megen Selvfølelse, at de ville indse det Urimelige i, at en Tredjedel af Københavns Typografer skulle understøtte for alle de andre. At der ganske vist gives Folk, der ere lige glade, hvordan det gaar Andre end dem selv, og hvem det aldrig kan falde ind at hjælpe en trængende Kollega, er naturligvis Noget, man véd, men til Ære for Københavns Typografer tro vi dog, at det kun er de Færreste, som tænke saaledes. Flertallet vil dog vist indrømme, at de maa hjælpe paa den ene Maade, naar de ikke ville paa den anden. For dem, der have denne Mening, bliver altsaa Spørgsmaalet, hvad der er tjenligst, enten at give den ene 25-Øre efter den anden uden at have nogen Sikkerhed for, at den virkelig vil gøre Nytte, hvor den kommer og uden at vide, om den, man hjælper, virkelig er Gaven værd, eller at være Medlem af Foreningen.

Og saa er dette oven i Købet ikke det eneste Uheldige ved Cirkulæreuvæsenet. Man har ogsaa i mange Tilfælde Ret til at nære en vis Tvivl om, at de, der paatage dem en saadan Barmhjærtighedsgærning som at modtage Pengene til den Trængende, ere paalidelige Folk. Det er jo Skik og Brug, at ethvert Cirkulære anbefales og underskrives af et Par eller flere Kolleger og Venner af den Trængende, som skulle forestille et Slags Beskyttere for ham, og naar man blot ser saadanne Underskrifter, saa mener man, at Alt er klart og at Sagen er i de bedste Hænder, ja der er vist oven i Købet Mange, der i deres stille Sind nære en vis Beundring for de Mænd. der ville paatage sig et saadant Hverv og have al den Ulejlighed med at føre Regnskabet over de indkomne Penge o. s. v. At de f. Eks. skulde tillade dem at betragte Gaverne som indkomne til dem selv, er der naturligvis Ingen, der har den ringeste Tanke om, og hvor skulde man heller kunne faa slige Tanker om sine *Kolleger?* Men undertiden faar man dog ved et Tilfælde en ganske anden Mening om de Folks Paalidehed og Hæderlighed, som man betror sine Penge til. Vi skulle her anføre et Eksempel. Der blev for omtrent et Aar siden ved et Cirkulære samlet Penge ind til Enken efter en afdød Kollega her i Byen. Enken havde flere Børn, Cirkulæret var meget indtrængende affattet og Følgen heraf var, at der indkom 87 Kr. 10 Øre. Man gav naturligvis sit Bidrag i den sikre Overbevisning, at Konen havde faaet de indkomne Penge, og vi ere forvissede om, at Mange af dem, der havde givet, ved sig selv tænkte, da de havde set, hvor meget der var kommet ind: Gudskelov, at den stakkels Kone fik saa meget, det vil dog kunne afhjælpe en Del af hendes Nød, og at hun havde faaet dem, betragtede naturligvis Alle som en Selvfølge, og hvor kunde de heller Andet, naar bl. A. *en Faktor* havde underskrevet paa Cirkulæret som Medindbyder og Konen havde *kvitteret* for Beløbet i „Typograf-Tidende": foruden at to andre Kolleger havde sat deres Navn under Indbydelsen? Der blev jo heller ikke talt mere om den Sag, før Konen for nylig fra den Provinsby, hvor hun nu opholder sig, henvendte sig til Foreningens Bestyrelse med Anmodning om at faa nogle af de Penge, der vare samlede ind til hende. Bestyrelsen gjorde naturligvis straks Skridt for at faa opklaret, hvorledes det forholdt sig med denne Sag, og af de Oplysninger, man fik, fremgik det, at Konen *kun havde faaet 30 Kr. af de 87, der vare samlede ind til hende. de 57 Kr. havde den ene af Indsamlerne og en anden Udenforstaaende selv brugt (!!).* Hvad Kvitteringen i Bladet angaar, da var den *falsk*, idet den Udenforstaaende, som senere havde overtaget Inkassatorens Rolle, havde skrevet den paa eget Ansvar *uden Konens Vidende.* Nu er Sagen bragt i Orden ved Politiets Hjælp, for saa vidt den kunde bringes i Orden, men Konen vil vist næppe faa hele det Beløb, som Typograferne ved frivillige Gaver havde samlet sammen til hende og som et Par samvittighedsløse Slyngler foretrak selv at bruge, i Stedet for at aflevere dem til den trængende Enke. At de andre to Medindbydere viste en saadan Ligegyldighed for Sagen, at den saa længe kunde hengaa upaatalt, vidner just ikke til deres Fordel, og de bære i hvert Fald deres Del af det moralske Ansvar, som paahviler alle Indbyderne foruden det juridiske, som blev gjort gældende imod de to.

Naar man først én Gang har faaet slige Oplysninger, bliver man mere forsigtig i Fremtiden, og man kommer uvilkaarlig til at nære en vis Tvivl til alle, der sætte deres Navn paa disse Cirkulærer som Indbydere, endskønt dette dog heldigvis i de fleste Tilfælde er ugrundet. Derved træder det Uheldige i hele denne Ordning endnu tydeligere frem, og det kommer let til at gaa ud over dem, der virkelig ere trængende og virkelig med Ret kunne gjøre Fordring paa Hjælp. Saa er det Spørgsmaalet, *hvorledes* man skal afhjælpe det Uheldige og faa indført bedre Tilstande. Vi have allerede antydet, hvorledes *vi* mene, at det bedst lader sig gøre, og vi ere overbeviste om, at det er den eneste Maade, hvorpaa man kan komme bort fra dette Uvæsen; vi haabe, at det snart maa gaa op for vore Kolleger, hvad der tjener dem bedst, enten at betale deres Medlemsbidrag til Foreningen eller stadig at være udsat for Plagerier, og det bliver ikke anderledes, saalænge Flertallet holder sig udenfor. *De skulle* ogsaa bidrage til de Trængende; og hvis de ikke vil, skal de i hvert Tilfælde stadig mindes derom, indtil det gaar op for dem, at de ere uberettigede til at trække dem tilbage, naar deres Hjælp forlanges, og at de ligesom alle Andre have en Forpligtelse til at hjælpe deres Trængende, som de ikke kunne luske dem fra med den Undskyldning, at de ikke ville være Medlemmer af den typografiske Forening. Dette bliver naturligvis deres egen Sag, men derved falder deres Understøttelsespligt ikke bort, og foretrækker de Herrer at vedligeholde dette Uvæsen, saa maa vi naturligvis lade dem beholde Æren derfor; men saa maa de ogsaa til Gjengjæld finde dem i ved Cirkulærerne stadig at blive mindede om, at der er en Pligt, som de have at opfylde hver især, men som vi Andre foretrække at udøve i Fællesskab, saa vidt vi kunne det; man vil da snart se, om der er Hjærte hos de Folk til at give lidt til Andre, eller om det udelukkende er Egoismen, der gør sig gældende i denne som i flere andre Henseender hos saa mange af vore Kolleger.

Søndagsarbejdet i Bladsætterierne.

I Anledning af Artiklen i forr. Nr. om Søndagsarbejdet i Bladsætterierne have vi modtaget følgende Skrivelser:

Hr. Redaktør!

I det sidst udkomne Nr. af „Typograf-Tidende" er der, om ikke ligefrem sagt, saa dog hentydet til, at den Overenskomst, som bestaar mellem Bladudgiverne paa den ene Side og Bladsætterne paa den anden Side angaaende Søndagsarbejdet, skulde være brudt i „Dags-Telegrafens" Sætteri. Jeg tillader mig herved at meddele Dem, at den aldrig er bleven brudt, og at Redaktionen i de allersidste Dage for mig har udtalt, at den, skøndt „Dags-Telegrafen" paa Grund af sin Størrelse og sit store Personale er bleven noget stedmoderlig behandlet ved Ordningen af Søndagsarbejdet, *ikke* agter at bryde Overenskomsten eller foretage nogen Indskrænkning i den bestaaende

Ordning, med mindre det første Skridt skulde blive gjort ved et af de andre Blade, som er bundet ved Overenskomsten.

„Dags-Telegrafens" Sætteri, den 15. April 1877.

J. Th. Nielsen.

* * *

Idet Redaktionen tiltræder Hr. Nielsens Udtalelse, skal den tilføje, at den, efter at et andet Blad øjensynlig to Gange — sidste Gang Søndagen den 8de ds. — har brudt Overenskomsten, har gjort foreløbige Forestilllinger overfor dette Blads Udgiver og Redaktør, for at han ikke ved fortsat Fravigen af Overenskomsten skulde nødsage os til at betragte denne som hævet.

Ærbødigst

Redaktionen af „D.-T." og N.-T."

Til

Redaktionen af „Typ.-Tid."

* * *

Vi skulle til disse Skrivelser blot knytte den indstændige Opfordring til samtlige Morgenblades Personaler, at de i Fremtiden sørge for, at Overenskomsten bliver *nøjagtig* overholdt i deres respektive Sætterier, thi det er klart, at har man først paa et enkelt Sted tilladt en forholdsvis ringe Afvigelse fra det en Gang Fastslaaede, da vil dette have til Følge, at man andet Steds tager Skridtet fuldt ud, og atter indfører det tidligere Søndagsslaveri. *Red.*

Forskelligt.

Dødsfald. En af Københavns største Forlæggere, *P. G. Philipsen*, er Natten mellem Lørdag og Søndag den 15. ds. pludselig afgaaet ved Døden.

Jordefærd. Under Nærværelse af en talrig Skare af ældre og yngre Medarbejdere stædedes Søndag d. 15. April Typograf *Carl Ludvig Peter August Schmidt* til sin sidste Hvile. Venlige Hænder havde smykket hans Kiste med Krandse. Ingen, der har kjendt den Afdøde, vil kunne glemme den store Kundskabsfylde, som han ved Selvstudium havde erhvervet sig, og som han beredvillig nyttede Andre med. I Foreningslivet har han vel ikke deltaget synderlig, men dog skal det ikke glemmes, at han var blandt de Første, der trods Vanskeligheder troede at burde slutte sig dertil. —*n.*

Principalforeningen i Hamburg-Altona havde for nogen Tid siden til Voldgiftsretten i Leipzig indgivet Andragende om at faa Lokaltillæget nedsat fra 23⅓ pCt. til 20 pCt. Dette Andragende er imidlertid som de fleste andre af samme Slags, der i den sidste Tid ere indkomne, bleven afslaaet.

Caxton-Festen i London med dertil hørende Udstilling synes at skulle faa et meget stort Omfang. Bogtrykkere, som kunde ønske at deltage i Udstillingen, bør ikke længere opsætte at gøre Anmeldelse herom, da de betræffende Genstande maa være i London inden Maj Maaneds Udgang. Festen giver de londonske Bogtrykkere ikke Lidet at bestille; bl. A. vil der udkomme en fuldstændig Facsimile af det første af Caxton i England trykte og med Aarstal forsynede Værk „Dictes and Sayings of the Philosophers", til hvilken Hr. William Blades vil skrive en Indledning. Værket skal være fuldendt før Festens Afholdelse.

Fra Sachsen meldes om en frygtelig Ulykker, der er passeret i Byen Löbau. Natten mellem den 24. og 25. f. M. opstod der nemlig Ild i det derværende Dunskyske Trykkeri, og den udbredte sig med en saadan Voldsomhed, at Ejeren, Hr. Dunsky, og hans 13aarige Datter omkom i Luerne, medens hans Hustru, flere Lærlinge og en Typograf kun reddede Livet ved at krybe over paa Nabohusenes Tage, hvorfra de derpaa bleve bragte ned af Brandfolkene. De forkullede Lig af de Forulykkede fandt man næste Morgen liggende ved Siden af hinanden. Rimeligvis har den Afdøde, som var en yderst kærlig Familiefader, ikke villet forlade Huset, før han havde reddet Datteren, og de have derfor fundet Døden sammen.

Et mærkværdigt Bogtrykkeri. I Genf findes der et Bogtrykkeri, hvis Arbejdere, baade Trykkere og Sættere alle ere Blinde. Der skal nu herfra udgaa et Blad for Blinde, „Journal des Aveugles", hvis Redaktør er blind født, ligesom ogsaa Medarbejdere ere Blinde. Bladet skal ogsaa indeholde Inserater og Børs-Efterretninger.

Brevkasse.

Hr. —r. Redaktionen kan ikke optage personlige Angreb i Bladet, naar det ikke skér med Navns Underskrift.

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Stiftelsen for Typografer.

Kassereren, Hr. P. Børresen, er flyttet til H. C. Andersensgade 7, 2. Sidesal tilhøjre.

Hr. Maskinmester E. A. Martini bedes opgive sin Adresse til Typograf Edvard Jørgensen, Odder.

En Typograf

søger Plads snarest muligt. Billet. mrkt. „Typograf", modtager denne Tidendes Ekspedition.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17. 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 10. | København, den 12. Maj 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 26. Maj.

Den typografiske Forening.

Foreningen har fra Lørdagen den 12. Maj Lokale sammen med Typografernes Sangforening i Aahuset, Hjørnet af Falkoneralléen og Vejen, der fører langs med Ladegaardsaaen. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer.

Hjorth, A. S. („Dagstelegrafen“).

Hansen, J. P., Jørgensen, Th., Nordlunde, C. (Jørgensen & Ko.).

Petersen, H. P. (S. L. Møller)*.

Albøge, F. C., Christensen, J. P., Petersen, J. P., Schrøder, C. B., Liliegreen, O. H. (Elvius).

Lauritzen, P. (Centraltrykkeriet).

Indvendinger mod Optagelsen maa inden 14 Dage være indgivet til Forretningsføreren.

Generalforsamlingen,

som skulde have været afholdt forrige Lørdag, maatte naturligvis udsættes, da der ikke var mødt saa mange, som der i Følge Lovene udkræves, for at kunne tage gyldig Beslutning. Dette er meget beklageligt, da det var vigtige Sager, som der forelaa til Forhandling, maaske med Undtagelse af den om Sommerlokalet; Sagen om Arbejdsløshedskassen er nu atter skudt ud i Fremtiden, da det naturligvis ikke kan nytte at sammenkalde Generalforsamling hvert Øjeblik; man maa jo næsten forudsætte, at det er d'Hrr. Medlemmers Mening, at de ved at betale deres Kontingent, fuldstændig opfylde deres Medlemspligt. Hvor forkert denne Opfattelse er, vil nok med Tiden vise sig, men det var dog heldigst, om det snart maatte gaa op for d'Hrr., at det ikke alene er ved at bidrage med Penge, men ogsaa ved personlig Deltagelse i Foreningens Virksomhed, at man skal bringe en saadan Forening som vor fremad. Styrelsen har nu taget den Beslutning at lade Sagen hvile til den halvaarlige Generalforsamling, i det Haab, at det muligvis til den Tid kan lykkes at faa saa mange til at møde, som udkræves, for at der kan blive taget en endelig Beslutning om denne vigtige Sag.

At denne Ligegyldighed ogsaa er ubehagelig for Styrelsen, vil man dog vist kunne indse. Man burde dog i det mindste vente, at d'Hrr. Medlemmer vilde vise deres Forening saa megen Opmærksomhed og gøre den Anstrængelse for den og dem, der lede den, at de kunde ofre den et Par Timer en Gang imellem. Det vilde gøre Sagen mere klar for Styrelsen, naar den vidste, hvad den havde at gaa efter, og det vilde tillige være en Opmuntring for den til at fortsætte paa sit Arbejde: at bringe Foreningen fremad. Men den Ligegyldighed, der nu vises af saa godt som Alle, fører kun til, at ogsaa Styrelsen taber Lysten og maaske snart finder sig foranlediget til at opgive sit Hverv, som den gerne vilde opfylde, men som den hindres i ved Ligegyldighed fra deres Side, der til enhver Tid skulde være parate til at støtte den, i Stedet for at lade Forening og Styrelse passe sig selv, uden Hensyn til, om det er til Skade eller til Gavn for den Sag, som de af al Kraft burde vie deres Tid og Kræfter, naar det forlangtes.

* Optagelsen ved en Fejltagelse forsinket.

Et Forslag til Overvejelse.

Det kan ikke Andet end vække alvorlig Bekymring hos enhver Foreningsven at se, hvor lidet Liv Typograferne udfolde ved Reorganisationen af deres Forening. At Foreningslivet aldrig har været Typografernes stærke Side, er jo en gammel bekendt Sag, som saa tidt er bleven paaanket, selv i de saakaldte „gode“ Dage, men at det nogensinde har været i den Grad sløjt, som nu, er lige saa uimodsigeligt, og netop nu burde der for handledygtige Mænd, hvem Ulykken har hjemsøgt lidt haardt, være god Grund til at „oppe“ sig, ti Ulykken formindskes jo ikke ved, at vi lade Fem være lige og ikke bryde os om, hvorledes det saa end i Fremtiden monne gaa. Lad os endelig ikke faa den *Fortvivlelsens* Tanke, alt Alt er forgæves, al Umage og Anstrængelse for dog i det Mindste at *bevare* hvad vi endnu have, vil være ørkesløst Arbejde, som ikke vil volde Andet end Tidsspilde og maaske nye Skuffelser. Nej, i den Grad maa vi ikke indbilde os, at Aktierne ere sunkne. Lad os hellere tænke os, at vi have faaet en dyrekøbt Erfaring om, hvad det vil sige, naar *Enigheden* svigter, naar *Fællesaanden* i det afgørende Øjeblik bortdunster for egoistiske Smaalighedshensyn, hvorved maaske en Enkeltmand *for Øjeblikket* opnaar en ringe Fordel paa sine Kammeraters Bekostning. Denne sørgelige Lære maa selv den største Sangviniker indrømme at vi have faaet; men som et gammelt Ord saa træffende siger: Der er aldrig en Ting saa gal, den er dog godt for Noget. Saaledes burde denne Sandhed, som saa klart har bevist os, *hvori* det største Onde stikker, hvad der er, som vil lægge uoverstigelige Hindringer i Vejen for nødvendige Forbedringer

i de typografiske Arbejderes økonomiske Stilling, nemlig deres egen Holdning eller rettere talt *Holdningsløshed*, anspore enhver Ven af Fremskridt til at faa ryddet lidt op i denne Slendrian, søge at frigøre det hildede Øje for den megen Hensynstagen til sit eget kostbare Jeg paa sine Kollegers Regning, ti denne vil tidlig eller sent kun indbringe ham bitre Skuffelser.

En Fag-Forening som vor kan enten have en offensiv eller defensiv Karakter, alt eftersom Omstændighederne falde. Det vilde være temmelig ufornuftigt at tro, at den nu for Tiden kunde gøre Nytte ved at stille sig udfordrende lige over for Principalerne, og det er vist kun et Mindretal, som tænker saaledes. Men derfra og til slet Intet at gøre er der dog et altfor stort Spring. Kunne vi ikke *udadtil* for Tiden udrette Noget, saa er der saa meget mere *indadtil* at foretage, og det er det, vi bør have for Øje. Den slumrende Aand maa vækkes paa ny; og det kan alene ske, naar vi ret ofte træffes sammen i Lokalet for at tale om det, der ligger os mest paa Hjertet, vor pekuniære Stilling. Derved vil mange Venner træffe hinanden igjen og finde Trøst i deres Uheld ved den indbyrdes Forklaring. Mangt et Træk fra Trængslens Tid vil kunne fortælles og virke oplivende og, hvad der er ulige vigtigere, virke *belærende*. Følgerne vilde, nøje beset, virkelig blive store, ti det indre Sammenhold vilde fæstnes. Hvad der vistnok vilde hjælpe meget til at faa Medlemmerne til at komme, var, om Selskabeligheden plejedes lidt mere; ti der er Intet, der mere faar Folks Hjerter til at slaa i Sympati, end netop *Glæden*. Den drager beslægtede *Fremmede* med magnetisk Kraft til hverandre, hvor meget mere vilde den da ikke kunne drage *Kolleger?* Vel indvendes her næsten altid, at da Typograferne er et „besynderligt Folkefærd", saa kan dette Middel ikke anvendes, da de ville more dem alle andre Steder og med alle andre Folk end netop dem, som de daglig omgaas, men det er en af de Indvendinger, som aldrig i Praksis er bleven konstateret og altsaa ikke duer; tvertimod kan Praksis godtgøre, at de Par Gange, Typografer have været sammen for at forfriske det blytyngte Sind med god og sund Morskab, have de stedse havt et smukt Resultat at kunne opvise; en hjertelig Stemning har stedse været den fremherskende, Sange og Taler have lydt uafbrudt og forjaget al Disharmoni, og aldrig er der bleven gjort Skaar i de Andres Glæde ved støjende og upassende Opførsel. Alt tyder paa, at naar man *med Maade* benyttede dette Middel og naturligvis saaledes, at det ikke blev for *kostbart* for Kollegerne, vilde man i *Glæden* nok vide at træffe hinanden, og rimeligvis vilde de da i mere alvorlige Ting heller ikke *svigte* hinanden. For at oplyse dette med noget Bestemt, kunne vi jo saa godt nævne et Eksempel. Sommeren stunder snart til, og paa den Tid kan en Typograf, som ethvert andet Menneske, nok komme i den Fristelse at længes efter det friske Grønne; en Smule Grønnekrands paa Kassens Gasarm tilfredsstiller ham dog ikke i Længden. Naar nu Bestyrelsen for Foreningen vilde paatage sig den vistnok ikke ringe Ulejlighed at stille sig i Spidsen for Arrangementet af en saadan Tur, da vilde vistnok Mange følge den venlige Indbydelse, ti Udgifterne vilde blive *mindre* end naar hele Familien privat foranstaltede en Tur, og Fornøjelsen *større*, end naar man alene gjorde den. Vi bede Bestyrelsen tage dette under Overvejelse, ti vi tro, at Sagen nok er det værd.

—*b*—

Om Verdenssprogene.

(Tildels efter „Correspondent.")

(Fortsat.)

I det fjerne Østen er det kinesiske Sprog det vigtigste Verdenssprog. Det gamle Skriftsprog indeholder en Fylde af historiske, poetiske og filosofiske Værker, som ikke alene blive studerede i selve det kinesiske Rige, men mere og mere træde i Forgrunden ved Siden af de store literaire Skatte, der findes i Sanskrit og det oldægyptiske Skriftsprog som tillige med den græske og romerske Literatur danner Grundlaget for hele den moderne Dannelse. Det kinesiske Sprog har fundet sin Fuldendelse i den saakaldte Mandarindialekt, hvilken Betegnelse man maaske kan bruge om hele det nuværende Omgangs- og Skriftsprog, og hersker, foruden i selve det himmelske Rige, som alene omfatter ca. 300 Millioner Mennesker, tillige i en stor Del af Mongoliet indtil langt ind i Tibet, i Manschuriet, hvor det endogsaa bliver indført som Skolesprog, samt i Japan og Anam, langs Kysten af Øen Hainan, paa Vestkysten af Formosa og i det bagindiske Arkipelag, paa Borneo, Java, Celebes, Timor, Manila osv., og tales her af Millioner. Det kinesiske Sprog lider trods sin store Udbredelse dog af saadanne Ulemper og Mangler, at der heri ligger en meget væsenlig Forklaring af den Kendsgerning, at hele denne uhyre Folkestamme i snart 2000 Aar har staaet paa det samme Kulturstandpunkt. I Kina er det saaledes en gammel Kunst at trykke med udskaarne Træplader, men derimod kan Sætning ved Hjælp af enkelte Bogstaver vanskeligt lade sig udføre, idet hvert enkelt Ord har sit eget Tegn, og der findes altsaa lige saa mange forskjellige Tegn eller Bogstaver som der findes Ord i Sproget. Foruden denne Ulempe, som er en næsten uovervindelig Hindring for Bogtrykkerkunstens Fremgang i dette Land, findes der endnu mange andre, som f. Eks., at der findes en Mængde Synonymer, d. e. Ord, som have mere end én Betydning, ja, der findes mange, med hvilke der forbindes en Snes forskjellige Begreber, og det samme Ord udtales da paa en Mængde afvigende Maader, som det næsten er umuligt for en Fremmed at lære. Naar hertil kommer, at Kineserne forkorte de fleste fremmede Ord, saa at de blive næsten aldeles ukendelige og at der slet ingen Lyd findes i Sproget for Bogstaverne B, D og R, saa vil man forstaa, hvor vanskeligt det er for en Europæer at gøre sig fuldstændig til Herre over det.

I hele det øvrige Asien findes ved Siden af det kinesiske intet andet levende Sprog af lignende Betydning end det Arabiske. Sanskrit lever vel som Meddelelsesmiddel for de Lærde, som Kirke- og Handelssprog, og dets Betydning for Verdenskulturen er langt større end den, det Kinesiske og Arabiske har. Men Sanskritet er dog stedse kun et Kastesprog, som udelukkende benyttes af de højere Klasser i

Indien, og som almindeligt Talesprog vil det aldrig faa nogen Betydning.

Ganske anderledes forholder det sig med det Arabiske. Dette var selv under sin mest glimrende Udviklingsperiode ikke andet end de i Ørkenen omdragende Beduineres Sprog, og flere Aarhundrede senere, da Mohamed og Kaliferne bragte det arabiske Sprog langt ud over sine oprindelige Grændser, da dygtige Grammatikere havde studeret Sproget og nedlagt deres Kundskaber i indholdsrige Værker, selv da rejste Enhver, som ønskede at opnaa en større Uddannelse i Sproget, til Ørkenens Beduiner, for i Omgangen med dem at tilegne sig det i sin oprindelige Renhed. Det er derfor intet Under, at et Sprog, som i en saa udstrakt Grad var hele Folkets Ejendom, og hvis Uddannelse og Velklang laa Alle paa Hjertet, i Løbet af en forholdsvis kort Tid tilkæmpede sig en Verdensbetydning, som intet andet Sprog før det. Ved Aaret 720, altsaa næppe 100 Aar efter Islams første ydre Kampe, havde det arabiske Sprog indtaget en fremragende Stilling fra det atlantiske Ocean i Vesten indtil Indusfloden i Østen, fra Pyrenæerne indtil Atlasbjergene, fra Aralsøen indtil det indiske Ocean. I Aarhundrede tonede Arabernes ildfulde Sange gennem Siciliens Dale og Kløfter, og det latinske og græske Sprog maatte overalt vige Pladsen for det. Ganske vist er dets Grændser nu atter betydelig begrændsede; Spanien og Sicilien ere tabte for bestandig, ligesom ogsaa Ceylon og Øerne i det indiske Arkipelag. Men paa den anden Side har det indtil den nyeste Tid udvidet sine Grændser i det indre Afrika, hvor arabiske Karavaner bestandig trænge længere frem, udbredende Mahomedanismen og det arabiske Sprog.

Forskelligt.

Fra Amerika og særlig fra New-York kommer der meget sørgelige Efterretninger om en storartet Forretningsløshed i den derværende Bogtrykindustri. Saavel Bladenes Oplag som deres Indhold af Avertissementer ere svundne ind i en betænkelig Grad, ligesom ogsaa baade Værk- og Akcidentsbogtrykkerier lide haardt under Trykket af den almindelige Forretningsløshed. I et amerikansk Blad hedder det saaledes: „Bogtrykkerne gøre de mest fortvivlede Anstrængelser for at forskaffe sig Arbejde, og Konkurrencen har aldrig været blot tilnærmelvis saa stærk. Priserne ere derfor ogsaa trykkede i en overordenlig Grad, ja i mange Tilfælde endog lavere end i 1860. Alene i New-York ere mindst 500 Trykkere og Sættere arbejdsløse. Mange af dem have af Mangel paa noget Bedre selv gaaet omkring for at skaffe sig Bestillinger paa Bogtrykarbejde, undertiden til Priser, der vare for lave til blot at dække Arbejdslønnen, saaledes som denne skulde betales efter Tarifen. Naar de saaledes have samlet nogle Bestillinger, tilbyde de dem til en Principal, af hvilke mange ere i endnu større Nød end selve Arbejderne, og som derfor ogsaa gaa ind paa at trykke til en ofte latterlig lav Betaling. Den naturlige Følge af alt dette er, at intet Menneske mere tænker paa at hævde Tarifen, saaledes som denne hidtil har været gældende; Betalingen pr. 1000 m skulde være 40—45 Ct., men i de fleste Trykkerier betales kun 30. Fast Ugeløn er fra 18—19 Dollars sunken til 15—16. Trods alt dette strømmer der dog stadig en Mængde Arbejdere til fra de vestlige Egne af Landet, som alle komme til New-York i den gode Tro, at der her skulde være Noget at opnaa, men blive ogsaa derfor slemt skuffede. Forrige Aar er der gaaet 19 Papirfabrikanter og 9 Papirhandlere Fallit, de første med tilsammen 881,498 Dollars Passiver, de sidste med 473,547. I det samme Tidsrum nedbrændte der ikke mindre end 22 Papirfabriker.

Fra **Bryssel** meldes, at Striken nu er endt, uden at have medført det ringeste Resultat.

En Verdensudstilling, for Aviser og Autografier vil den 16. Juli blive aabnet i Prag, efter at der i over 1 Aar har været arbejdet paa at bringe den i Stand. Vi have allerede for længere Tid siden her i Bladet omtalt denne enestaaende Udstilling og dens Øjemed, og skulle blot tilføje, at den vil blive langt mere righoldig, end der nogensinde har været Anledning til at tro. Fra Bøhmen, Mähren og Schlesien er der alene indsendt ikke færre end 623 forskellige Blade og Tidsskrifter og fra de andre østerrigske Lande 643. Der findes maaske ikke i hele Verden et eneste civiliseret Land af nogen Betydning, uden at det er repræsenteret ved flere Blade eller Tidsskrifter; fra Danmark findes der kun 10, men Sverrig og Norge er til Gengæld mødt med ikke færre end 72. Naar hertil kommer, at Komiteen for Verdensudstillingen i Filadelfia har givet Løfte om at sende hele den kæmpemæssige Samling af amerikanske Blade og Tidsskrifter, som var fremlagt i Bladpavillonen, saa vil man forstaa, at Udstillingen har en ikke ringe kulturhistorisk Interesse, idet man ved at beskue den er i Stand til i al Fald tilnærmelsesvis at danne sig et Begreb om, hvilket uhyre Opsving Avisliteraturen i vort Aarhundrede har taget og hvilken Betydning den har for Almenoplysningens Fremme. Samlingen af Autografier (berømte Mænds Haandskrifter) tæller ca. 2000 Numre, blandt hvilke mange skulle være af stor historisk Værdi. Danmark nævnes her blandt de Lande, som især ere repræsenterede. I Amerika har Udstillingen i det Hele fundet en stærk Tilslutning, hvilket bl. A. fremgaar deraf, at den nuværende Præsident, Hayes, tilligemed de fleste af hans Ministre, saa snart en Opfordring i den Retning indløb, tilsendte Udstillingskomiteen deres Navnetræk. Et særdeles indholdsrigt og udførligt Katalog, forsynet med en Mængde oplysende Anmærkninger, er for Øjeblikket under Pressen i Prag; det vil blive et Værk af et ikke ringe Omfang og i sit Slags det største, der nogensinde er trykt i den nævnte By.

Det v. Deckerske Etablissement i Berlin er nu endelig købt af den preussiske Regering, idet Rigsdagen, til Trods for de tyske Bogtrykkeres Adresse, har vedtaget den i denne Anledning forelagte Lov. Bogtrykkeriet med tilhørende Skriftstøberi osv. vil altsaa i Fremtiden blive dreven for det tyske Riges Regning, og de berlinske Principaler kunne nu byde Generalpostmester Stephan, som har overtaget Trykkeriets øverste Ledelse, Haanden som Kollega, hvilket de dog næppe gøre med nogen synderlig venlig Mine.

Verdensudstillingen i Paris begynder allerede saa smaat at lade høre fra sig, og det gaar rask fremad med Forberedelserne. Som noget „noch nie dagewesenes" kan anføres, at Syndikatet for den parisiske Presse ifølge erhvervet Tilladelse har begyndt at opføre en Pavillon, som udelukkende er bestemt for den Mængde Journalister, der fra alle Verdens Egne ville strømme til for at skrive Korrespondancer fra Udstillingen

En gammel Trykker, William M. Vicar er for faa Uger siden afgaaet ved Døden i Alberdeen i Skotland. Han var født i Edinburg 1791 og har ført et mere bevæget Liv end de fleste af dem, der have helliget sig til Bogtrykkerkunsten, hvilken han først tog fat paa, da han var 24 Aar gammel. I sin Barndom havde han begyndt at pløje Søen som Skibsdreng paa den engelske Handelsmarine og blev senere Matros; som saadan faldt han i Grenock i Hænderne paa Folk, som pressede Søfolk til den engelske Marine, kom ombord paa et Linieskib, og sejlede med dette til København, hvor han deltog i Slaget paa Rheden. Han fandt dog kun ringe Behag i den tvungne Krigerstand, og efter at være endt tilbage til en engelsk Havn deserterede han, men blev atter fanget, ført ombord paa en Krydser og deltog i flere Søfægtninger paa den franske Kyst. Derefter kom han med Kanalflaaden og var ombord paa et af de Skibe, som eskorterede Napoleon den Første til St. Helena. Saasnart Krigen i 1815 var forbi og han atter blev fri, besluttede han at afbryde sin Løbebane som Sømand og kom i Lære paa et Bogtrykkeri som Trykker, i hvilken Egenskab han siden den Tid uafbrudt har arbejdet; dog kom atter her det bekjendte Ordsprog: „Gammel Kjærlighed ruster ikke" til sin Ret, ti al sin Frihed tilbragte han blandt Byens Sømænd og ombord paa Fartøjer i Aberdeens Havn. Endskjøndt 86 Aar gammel, arbejdede han dog indtil faa Dage før sin Død ufortrøden i Bogtrykkeriet, hvor han især udmærkede sig ved en sjælden Akuratesse. Hans udmærkede Hukommelse leverede ham Stof til en Mængde Eventyr og Fortællinger fra sine Rejser, og han var i den Retning aldeles utrættelig.

Den typografiske Forening i Stockholm havde ved Slutningen af forrige Aar 238 Medlemmer og ejede en Kapital af 6252 Kr. Foreningen agter at skaffe sig en Bygning, som tænkes benyttet i forskellige Øjemed, og har til dette Formaals Opnaaelse grundet en særlig Sparekasse. Medlemmerne af denne indbetale ugenlig 50 Øre eller mere, og saa snart deres Indbetalinger har naaet en Størrelse af 100 Kr., blive de at forrente med 5 pCt., medens Renterne af de mindre Summer tilfalde Byggefonden. Et omhyggsligt udarbejdet Statut fastsætter de nærmere Vilkaar, bl. A. under hvilke Omstændigheder Medlemmerne kunne erholde deres indbetalte Bidrag tilbage. I Tilfælde af et Medlems dødelige Afgang ere hans Efterlevende berettigede til strax at forlange sig den indbetalte Sum udbetalt. Af hele Planen fremgaar det, at der vil forløbe en Række Aar, før Foreningen naaer at blive Husejer, og at Stockholmer-Kollegerne foretrække at gaa en langsom, men sikker Vej for at faa deres Ønske opfyldt, i Stedet for ved Laan hos Udenforstaaende at skaffe sig de fornødne Midler.

I Düsseldorff, der er bekendt som et sandt Kunstnerhjem, har Hofbogtrykker Leonhardt Schwan begyndt Opførelsen af en storartet Trykkeri-Bygning; Grundstykket har en Størrelse af ikke mindre end 12,000 Kvadratfod. Som noget hidtil Enestaaende meddeles, at det er Hensigten at oplyse hele Etablissementet ved *elektrisk Lys,* hvilket dog sikkert vil frembyde Vanskeligheder, som kun med betydelige Ofre kunne overvindes.

Ved Caxton-Festen i London vil der blive forevist en „analytisk Aflæggemaskine", som skal være i Stand til at kunne aflægge en Kolumne af „Times" i Løbet af halvanden Time. Opfinderen er en Mr. Kent, tidligere Redaktør af „Dayly Japan Herold". Redaktionen af „Typ.-Tid." modtog allerede for ca. 1 Aar siden en længere Beretning fra Opfinderen om denne mærkværdige Maskine, som den Gang ogsaa blev omtalt her i Bladet, idet vi dog forbeholdt os at ytre en beskeden Tvivl om det virkelig forholdt sig saaledes med dens sjeldne Egenskaber, som Hr. Kent fortalte. Nu bliver vel Spørgsmaalet løst.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg,* St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Stiftelsen for Typografer.

Kassereren, Hr. P. Børresen, er flyttet til H. C. Andersensgade 7, 2. Sidesal tilhøjre.

Hr. Maskinmester E. A. Martini bedes opgive sin Adresse til Typograf Edvard Jørgensen, Odder.

En Typograf

søger Plads snarest muligt. Billet. mrkt. „Typograf", modtager denne Tidendes Ekspedition.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17. 3. Sal. Udgiver: „Den typograsfike Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 11. | København, den 26. Maj 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 9. Juni.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Lærlingevæsenet.

Paa den forrige Aar afholdte Bogtrykkerdag var, som bekendt, denne Sag sat under Diskussion, og af denne fremgik det med en næsten overvældende Klarhed, at der maaske ikke er et eneste Fag, i hvilket Lærlingeuvæsenet er i den Grad sat i System som ved Bogtrykkeriet. Man anslog den Gang Tallet af Typografer i hele Landet til 770, hvoraf de 520 i København, og Antallet af Lærlinge til 305, hvoraf de 135 i København. Den Gang var det saaledes især Provinserne, hvor Lærlingeuvæsenet trivedes, i det Forholdene i København, naar man undtog enkelte Trykkerier, f. Ex. det Lunoske, hvor der den Gang holdtes 13 Lærlinge, vare nogenlunde normale, idet der fandtes 1 Lærling for hver 4 Typografer, skønt der ganske vist ikke kan være Spørgsmaal om, at Faget vilde faa den mest passende Tilgang, naar der fandtes 1 Lærling for hver 5 Typografer, idet man vist nok kan anslaa Gennemsnitsarbejdstiden for en Typograf til 25 Aar, og da Læretiden er 5 Aar, saa vilde dette, som sagt, være det mest passende Forhold. Meget værre saa det ud i Provinserne, hvor der fandtes 170 Lærlinge og kun 250 Typografer, altsaa ca. 2 Lærlinge for hver 3 Typografer. Det blev endvidere den Gang med Rette fremhævet, at naar Forholdene med Hensyn til Arbejdsløshed ikke vare værre, end det i Virkeligheden var Tilfældet, saa skyldtes dette nærmest den Omstændighed, at der i Løbet af de nærmest foregaaende Aar var oprettet saa mange nye Blade rundt om i Provinserne, hvilket havde lagt Beslag paa en Del Arbejdskraft, men at det ganske sikkert i Fremtiden vilde blive betydelig sjeldnere, at der anlagdes ny Bogtrykkerier i Provinsbyerne, da der nu fandtes et eller i Reglen flere Blade i alle Landets Købstæder, og synderlig videre kunde det ikke drives. At dette er Sandhed, skal man sikkert faa at se, navnlig nu, da der vist nok forestaar en Periode, hvor Interessen for og Deltagelsen i de almindelige politiske Forhandlinger vil aftage.

Siden forrige Aar har der som en Følge af Forholdenes Udvikling ikke været gjort noget Forsøg med at faa en ny Statistik tilvejebragt, men hvis en saadan forelaa, føle vi os fuldt forvissede om, at den vilde udvise en betydelig Forøgelse af Lærlingeantallet, og det ikke alene i Provinserne, men tillige i København, idet vi støtte denne Antagelse til de Oplysninger, der i den seneste Tid ere fremkomne for adskillige Trykkeriers Vedkommende, og som vise, at vi maaske snart nærme os et Tidspunkt, da København i den Henseende ikke kan lade Provinserne Noget høre. Aarsagen hertil er nærmest den, at medens det for et Par Aar tilbage næsten ikke var muligt for mange af de ærede Principaler, trods al anvendt Møje, at skaffe sig det ønskede Antal Drenge og enkelte endog i deres Fortvivlelse over denne Mangel paa billig Arbejdskraft begyndte at oplære Piger, saa er der nu Drenge i Overflødighed, som ønske sig anbragte. Paa Grund af den flove Forretning og undertiden totale Arbejdsmangel i mange Industrigrene er det som oftest forbundet med en Del Ulejlighed for Forældrene at finde Pladser for deres Sønner, og det er da saa tillokkende at lade dem komme til en Bogtrykker; der blive de i Reglen modtagne med Kyshaand uden Ophævelser, mange Gange endog uden at man underkaster Vedkommendes Kundskaber nogensomhelst grundig Prøvelse, og naar saa hertil kommer, at der gives en forholdsvis temmelig god Betaling i Læreaarene, ja, saa er Sagen snart afgjort, man har nu været hos Povl og hos Peer, baade hos Snedkere, Tømrere og Murere, uden at Nogen af dem vilde tage imod Gutten, lad ham saa blive Bogtrykker. Hvad det imidlertid skal blive til i Fremtiden, naar hele denne Skare af opvoksende Guttenbergere bliver kastet ud paa det allerede i saa høj Grad trykkede Arbejdsmarked, det er et andet Spørgsmaal, som Forældrene ikke have tænkt paa; Principalen tager sig selvfølgelig den Sag meget let, thi jo mere Overflod der er paa Arbejdskraft, desto dybere vil Lønnen synke og desto færre Hensyn behøver man at tage.

(Sluttes.)

Arbejdets Indflydelse paa Øjet.

(Af Rd. Bm.)

For kort Tid siden gjorde jeg Bekendtskab med en Tysker; efter at vi i længere Tid havde talt sammen, spurgte vi gensidig hinanden, ved hvilke Fag vi vare sysselsatte. „Jeg er Typograf“, svarede jeg for

mit Vedkommende. „Det kunde jeg for Resten have sagt Dem før jeg spurgte", mente min nye Bekendte, „thi man kan godt sige, at af fem Typografer bærer mindst én Briller!" Vil man kunne sige, at Manden havde saa aldeles Uret? Nej, thi det er en Kendsgerning, at netop Typografien indvirker paa den mest skadelige Maade paa det dyrebareste af Menneskets Sandser: Synet.

Denne skadelige Indflydelse har, som vi véd, forskellige Aarsager; dels er det den Anstrængelse, som Læsningen af Manuskriptet og den Stadighed, med hvilken man er nødt til at se paa Typernes Signatur, dels er det Belysningen, som jo kan være saa ussel, at man mangen Gang næppe kan læse Manuskriptet ved den, der tilskynder Øjnenes Ødelæggelse. Rigtignok medvirker ogsaa andre Aarsager ved det nævnte Onde, men de førstnævnte ere dog vel dem, som først og fremmest kunne komme i Betragtning for vort Vedkommende.

Spørger man nu, hvilke Midler der kunne anvendes for at afhjælpe dette Onde, saa kan man svare: man sørge ad den sanitære Lovgivningsvej for luftige og lyse Arbejdslokaler, for i det Mindste paa denne Maade at forhindre, at Øjnene blive spolerede ved daarligt oplyste Arbejdssteder.

Der findes for Øvrigt i det tyske Arbejderblad „Vorwärts" en Artikel under Overskriften: „Den forskellige Beskæftigelsesmaades Indflydelse paa Øjet", som frembyder meget interessante Tal, navnlig for Typografernes Vedkommende, og vil jeg tillade mig at anføre en Del af disse.

„Vorwärts" skriver saaledes: „Det er intet Særsyn, at Videnskabernes Mænd træde ud af deres Studereværelse og søge forsaavidt at bringe et praktisk Resultat ud af deres Forskninger, at de fra Tid til anden meddele det større Publikum deres samlede Iagttagelser og Erfaringer, hvilke saa give Anledning til videre Forskning, eventuelt til Afhjælpning af Mangler og Sygdomme i det sociale Liv.

Saaledes har Hr. Professor, Dr. Hermann Cohn i Breslau for kort Tid siden holdt offenlige Foredrag, hvori denne for de arbejdende Klassers Vel saa utrættelige Øjenlæge har henledet den almindelige Opmærksomhed paa en Retning, som hidtil har været aldeles forsømt.

Denne højtfortjente Lærde berettede for nylig om en af ham foretagen Undersøgelse over „Indflydelsen af de forskellige Beskæftigelsesmaader paa Øjet", og gav bl. A. følgende Oplysninger:

„Det er en Kendsgerning, at der netop i Elementarskoler, som blive besøgt af Proletariatets Børn, bliver taget altfor lidt Hensyn til Øjet. Halvmørke, daarlig ventilerede Rum begunstige alle Slags Øjensygdomme og navnlig Kortsynetheden, som derefter i det praktiske Liv indvirker meget forstyrrende. Mange Drenge og Piger medbringe Kortsynetheden allerede i deres Kald, hvilket jo tidt er egnet til at forøge denne. Det viser sig, at Guld- og Sølvarbejderne samt Urmagerne forholdsvis ere bedre farne; navnlig de Sidste, fordi disse stedse arbejde ved god Belysning og under Anvendelsen af Loupen, som forhindrer enhver stærk Akkomodation af Øjet og hæmmer Kortsynetheden. Af samtlige undersøgte Urmagere vare $73,_6$ pCt. middel- (normal-), $12,_4$ pCt. over- og kun $9,_7$ pCt. kortsynede. Et lignende Forhold findes hos Guld- og Sølvarbejderne samt Juvelererne. Meget daarligere stiller det sig derimod for Litograferne. Af disse vare 37 pCt. middel-, 18 pCt. over- og 45 pCt. kortsynede. Det maa bemærkes, at af disse 45 pCt. fulde 37 pCt. først har faaet Kortsynetheden ved deres Arbejde. *Typograferne* vare mødte talrigst ved de foretagne Undersøgelser; af de tilstedeværende 144 bleve 132 synede, hvilket udgør 91 pCt.

Her viste sig de sørgeligste Forhold! 51 Middelsynede (= 39 pCt.), 10 Oversynede (= 8 pCt.), og 68 Kortsynede (= 51 pCt.) samt 2 Øjensyge. Af de 68 Kortsynede led de 17 allerede, da de traadte i Lære, af dette Onde, dog vare 12 i Læretiden blevne paaviselig kortsynede; 51 vare traadte i Lære med skarpe Øjne og vare saa blevne kortsynede = 38 pCt. Af de Sættere, som havde været sysselsatte ved Typografien i fra 1—10 Aar, vare 52 pCt., og blandt de, som havde arbejdet ved Kassen i fra 21—54 Aar, 56 pCt. kortsynede. Som et Bevis paa, hvorledes Kortsynetheden tiltager i dette Fag, anføres, at af 1—10 Sætteraar var gennemsnitlig Konkavbrillerne 24 nødvendig, af 10—20 Aar konkave 19, af 21—30 Aar 16, og af 31—46 Aar konkave 13. For Gasbelysning erklærede sig 59 pCt.; ved Gasvarmen bleve, bemærkede de, Øjnene rigtig nok tørre, men den bedre Belysning gør Materialet tydeligere; for Olie vare 33 pCt., for Petroleum 8 pCt. — Anvendelsen af Petitskriften blev hovedsagelig betegnet som Grund til opstaaende eller tiltagende Kortsynethed".

Saa vidt Artiklen i „Vorwärts". Skulle vi virkelig tilføje Noget til disse af en Videnskabsmand paa Grund af Undersøgelser fremsatte Tal? Nej, Tallene tale for sig selv! Men skulde man vel tro, at der gives Folk iblandt os, der erklærer al Tale om Øjnenes Ødelæggelse ved vort Arbejde for Hypoteser? Og dog er det Tilfældet. Jeg overværede en Gang et Foredrag af en Typograf over „Bogtrykkerkunstens Opfindelse", hvori han til Slutning udtalte sig, som sagt, for, at man ikke maatte lægge for megen Vægt paa, hvis det altid hedder sig, Typograferne spolerede deres Helbred ved deres Beskæftigelse; det var deres egen Skyld osv. Endvidere gives der mange af Forældrene, som heller ikke kan indsé, at Typografien ødelægger baade Brystet og Øjet; de have kun den *„glimrende"* (sic!) Fortjeneste for Øje og sende rask væk deres Børn den legemlige Fordærvelse imøde. Som et Bevis paa, hvor samvittighedsløse selv mange Principaler ere, vil jeg til Slutning anføre, at jeg kendte en Dreng, som i sin Barndom har været næsten aldeles blind, og da Sygdommen — tildels — var hævet og han ikke duede til en anden Beskæftigelse, sendte man ham i Bogtrykkerlære, hvor han lige i Førstningen var nødsaget til at tage Briller paa! En anden Dreng paa samme Trykkeri arbejdede ligeledes med Briller paa!

Om Verdenssprogene.

(Tildels efter „Correspondent.")

(Sluttet.)

Vi vende os nu til de Verdenssprog, der ere udgaaede fra *Evropa*, og maa da først omtale det

græske, som, efter i den gyldne Tidsalder efter Perserkrigene, da hele det græske Folk var opfyldt af Stolthed og Begejstring for Friheden, at have udfoldet en indtil da enestaaende Literatur, ved Alexander den Stores Erobringer fik en meget stor Udbredelse og blev det herskende Sprog i de fleste af Middelhavslandene. Naar man vil undersøge dette Sprogs Betydning for disse Lande, i hvilke det gennem nogle faa Aarhundreder herskede og som det forbandt til en fælles Aandsvirksomhed, saa at det frie Grækenlands store Forfattere bleve læste og forstaaede lige fra Herkules' Støtter til Gangesfloden, da er der intet Spørgsmaal om, at denne Tidsperiode betegner et Højdepunkt af Civilisation, til hvilket flere af disse Lande endnu i vore Dage langtfra have svunget sig op.

Det rige græske Sprog og med det den fine græske Dannelse, som var udartet til Blødagtighed og Overforfinelse, blev med en næsten forbavsende Hurtighed afløst af Latinen, som Romerne ved deres sejrrige Felttog gennem det meste af den da bekendte Verden gjorde til det herskende i en meget stor Del af Evropa, Asien og Afrika. Den romerske Verden og det latinske Sprog modtog dog endnu i flere Aarhundreder efter Grækenlands Erobring en stor Del af sin Uddannelse fra lærde Grækere, som med eller mod deres Villie bleve dragne til Rom, og man havde den Gang det Særsyn der at finde Slaver, som vare ypperlige Grammatikere og betydelige Digtere. Det latinske Sprog fik imidlertid snart en meget stor Betydning for de mange Lande, der vare underlagte Rom, som det eneste Retssprog, og senere, da det romerske Rige forfaldt, blev dets Betydning endnu større, idet det blev benyttet som Kirkesprog i alle de Lande, hvortil den kristne Lære udbredte sig, og endnu den Dag i Dag, da dog Nationalitetsfølelsen gør sig saa stærkt gældende, bliver det latinske Sprog benyttet ved Størstedelen af den katolske Gudstjeneste. Dets Betydning er dog nu aftaget i høj Grad, de nyere, mere eller mindre med det beslægtede Sprog have fordret deres Ret og vi skulle nu gaa over til kortelig at omtale de af disse, som have faaet en større international Betydning.

Et af de ubetydeligste af disse er nu det *hollandske*, der for et Par Aarhundreder siden spillede en langt større Rolle, men som dog altid er stor i Forhold til Landets Ubetydelighed. Det gælder som Handels- og Dannelsessprog paa Sunda-Øerne og Molukkerne, samt i den japanesiske Havnestad Nagasaki, hvor det tidligere var det eneste Sprog, som benyttedes ved Siden af det japanesiske, men nu for Størstedelen er fortrængt af det engelske, hvilket ligeledes gælder for Kaplandets Vedkommende. I det Hele bliver det hollandske Sprog talt af ca. 4 Mill. Mennesker.

Efter dette følger i Betydning det *portugisiske*, som foruden i Evropa og paa Azorerne tales i forskellige Egne af Asien og Afrika, paa en Del af det sydamerikanske Fastland samt i Brasilien, hvor det er Retssprog. I det Hele tales det portugisiske Sprog af ca. 6 Mill. Mennesker, hvoraf de 4 findes i Evropa.

Det *russiske* Sprog er udbredt paa det uhyre Fladerum af 420,000 Kvadratmil i Evropa, Asien og de nordligste Egne af Amerika; men skjøndt det russiske Rige tæller en Befolkning af over 80 Mill. Mennesker, saa findes der blandt disse næppe 35 Mill., som kunne tale og forstaa Russisk, der i det Hele blandt de evropæiske Sprog indtager en meget lav Rang med Hensyn til en selvstændig Literatur.

Fransk tales foruden af 35 Mill. i Moderlandet desuden i Algier, den walloniske Del af Belgien, det romaniske Schweiz, en Del af Kanada, i Cayenne og tildels i Louisiana. Som Konversationssprog har det ogsaa en ikke ringe Udbredelse blandt Evropas højest staaende Klasser, saa at man temmelig sikkert kan regne, at Fransk tales af ca. 45 Mill. Mennesker.

Det *spanske* Sprog er i Udbredelse, skjøndt langt fra i aandelig Indflydelse, det franske overlegent, thi det tales, foruden af 16 Mill. i Moderlandet, af ca. 39 Mill. Mennesker paa Cuba, i Mexiko, Republikerne i Mellem- og Syd-Amerika samt paa Manila og Philippinerne ligesom ogsaa paa nogle af Øerne paa Afrikas Østkyst, men overgaas atter af det

Tyske, som tales af 75 Mill. Mennesker i Tyskland, Elsas-Lothringen, Schweiz, Østerrig, Ungarn, Rusland, Nord- og Syd-Amerika samt Avstralien.

Alle evropæiske Sprog staa dog med Hensyn til Udbredelse tilbage for det *engelske*, som tales af mellem 90—100 Mill. Mennesker i alle Verdens Egne og som især er af Vigtighed derved, at det er det mest benyttede i alle internationale Handelsforhold, ikke at tale om, at det ejer en stor Rigdom af ypperlige Værker i alle Literaturens Grene.

Saa store disse Tal for de sidst nævnte Sprogs Vedkommende end ere, saa staar der dog over for dem den Kendsgerning, at Kinesisk tales af næsten 300 Mill. og Hindustansk af ca. 100 Mill. Mennesker, men skal man fra Udviklingen i de sidste Aarhundreder dømme om Fremtiden, saa har disse uhyre Tal dog ikke meget at sige, thi disse i aandelig Henseende lavtstaaende Folk, som især lide af en forunderlig Mangel paa intellektuel Styrke og Fremskridtslyst, ville næppe faa nogen synderlig Indvirkning paa Civilisationens Udvikling og Verdens Gang.

Forskelligt.

En Overenskomst om Gensidighed er i denne Tid truffen mellem det italienske og tyske Typograf-Forbund.

Fra Rom hedder det, at det italienske Typograf-Forbund har besluttet at optræde meget kraftigt mod det bestandigt mere om sig gribende Lærlingeuvæsen, bl. A. ved at indgive en Petition, bilagt med et Forslag til Lov om Regulering af Lærlingevæsenet indenfor det typografiske Fag, til det italienske Parlament. Blandt de vigtigste Bestemmelser i dette Regulativ skulle vi bl. A. fremhæve følgende: Ingen Lærling maa optages paa noget Bogtrykkeri, før han har naaet sit fjortende Aar; ligeledes skal Optagelsen være betinget af, at der for den vedkommende Lærling tilvejebringes Lægeattest for, at han er i Besiddelse af en tilfredsstillende Sundhedstilstand. Læretiden skal fastsættes til 4 Aar, og i de 2 første skal Arbejdstiden daglig være 8, i de 2 sidste 10 Timer. Lærlingens Benyttelse til andre Arbejder end dem, der

direkte vedrøre Bogtrykkeriet, er strengt forbudt, ligeledes alt Søn- og Helligdagsarbejde. Arbejdstimerne skulle bestemmes saaledes, at Lærlingene tillige kunne faa Lejlighed til at besøge et Undervisningskursus i Sprog m. m. Det kommer nu an paa, hvor vidt Parlamentet vil undergive hele denne vigtige Sag en grundig Drøftelse.

Styrelsen for den typografiske Fagskole i Wien har besluttet at lade Lærlingene foretage en Kapsætning om udsatte Belønninger. Desuden skulle de 3 bedste Præmietagere gives Adgang til at aflægge et Besøg i en stor Papirfabrik for at de kunne faa et Begreb om Maaden, hvorpaa Papiret fremstilles. Ligeledes besluttede man at lade en Del af Eleverne under en Klasselærers Vejledning aflægge Besøg i nogle af de bedste Trykkerier, navnlig saadanne, hvor sjeldne og interessante Hjælpemaskiner ere i Virksomhed. Endvidere er der taget Beslutning om at anmelde Fagskolens Deltagelse i Verdensudstillingen i Paris, medens det dog endnu ikke er bestemt, om denne skal finde Sted i Undervisningsafdelingen eller den industrielle Afdeling.

I Schweiz har der indenfor det derværende typografiske Forbund i den senere Tid været ført en livlig Diskussion, om det ikke vilde være heldigt, at dette deltog i Pariser-Verdensudstillingen 1878. Forbundets Styrelse har nu fattet den Beslutniug at lade Tanken blive til Virkelighed, og det efter en betydelig større Maalestok end man fra først af havde tænkt sig, idet man ikke alene vil udstille tekniske Arbejder, men tillige, for at give et Indblik i sin Virksomhed i social Henseende, agter at fremlægge en Statistik over Lærlingevæsenet, en almindelig Statistik over Arbejderne i det typografiske Fag samt endelig give en Fremstilling af den gensidige Understøttelse i Sygdoms- og Dødstilfælde o. s. v.

Børsforeningen af tyske Boghandlere har besluttet at lade forfatte og udgive et meget grundigt og omfangsrigt Værk over den tyske Boghandels Historie, som skal indledes med en længere Oversigt over Oldtidens, navnlig Ægyptens, Grækenlands og Roms Literatur samt over Handelen med Haandskrifter i Middelalderen. Den egenlige Historie skal inddeles i 5 Afsnit og hele Værket er bestemt til at omfatte 100 Ark stort Oktav, inddelt i 3—4 Bind. Hovedopgaven for Værket skal det være historisk at skildre og følge Boghandelens Karakter og Udvikling gennem Tidernes Løb. Til de nødvendige Forarbejder er der bevilget 5,000 Mark.

Ogsaa en Kollega. I „Correspondent" averterede for kort Tid siden en Bogtrykker, *Im. Weisz*, efter en Sætter og modtog i den Anledning bl. a. følgende Billet: „Ifølge Deres Annonce tillader jeg mig at spørge Dem, om De vilde betro mig Posten som Skriftsætter. Jeg har rigtignok endnu aldrig fungeret som Sætter, men jeg tror nok at kunne lære det paa et Par Dage. Jeg har besøgt Under-Realskolen og senere den højere Handelsskole, er 32 Aar gammel, Sproget baade i Ord og Skrift fuldstændig mægtig og er gift. Naar De altsaa vilde skænke mig Deres Tiltro, saa forsikrer jeg Dem, at De kan forlade Dem paa mig; det gælder blot at gøre en Begyndelse".

Et Original-Eksemplar af Luthers Bibel-Oversættelse er i den seneste Tid fundet i Kristianias Universitets-Bibliotek, hvor Professor Daa ordnede en Samling af gamle Bibler. Denne sjeldne Bog er forsynet med en Mængde Randbemærkninger, nedskrevne af den berømte Lærde Johannes Agricola. Optegnelserne ere dels Forklaringer til Bibelteksten, dels Oplysninger om forskellige af Reformationens vigtigste Mænd.

Et Tidens Tegn. Ifølge „Correspondent" gaar der i Leipzig Rygter om, at Principalerne i Sachsen ville opsige den næppe 1 Aar gamle Tarif.

Den typografiske Forening.

Sommerlokalet er hos Hr. *Rasmussen* i „Aahuset", Hjørnet af Falkoneralléen og Vejen, der fører langs Ladegaardsaaen.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening" og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende". Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

Typografiske Kundgørelser.

Stiftelsen for Typografer.

Kassereren, Hr. P. Børresen, er flyttet til H. C. Andersensgade 7, 2. Sidesal tilhøjre.

Hr. Maskinmester E. A. Martini bedes opgive sin Adresse til Typograf Edvard Jørgensen, Odder.

En Typograf

søger Plads snarest muligt. Billet. mrkt. „Typograf", modtager denne Tidendes Ekspedition.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typograsfike Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 12. | København, den 9. Juni 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 23 Juni.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening.

Sommerlokalet er hos Hr. *Rasmussen* i „Aahuset“, Hjørnet af Falkoneralléen og Vejen, der fører langs Ladegaardsaaen.

Nye Medlemmer.

C. Petersen (Jørgensen & Knudtzon).
Jensen, J. P. C (Berlingske).
Larsen, L. (Trier).
Christensen, N. L. (Eltong).
Nielsen, A. (Eltong).
Faurschou (Luno).
Koch, Bernh. (Luno.)

Indvendinger mod Optagelsen maa inden 14 Dage være indgivne til Forretningsføreren.

Mærk!

Kvittering for de til Hr. *C. Maxen* indkomne Bidrag vil blive offenliggjort, saasnart Listen har cirkuleret paa samtlige i Listen nævnte Trykkerier.

Lærlingevæsenet.

(Sluttet.)

Vi omtalte i forrige Numer den overordentlig stærke Tilgang, som vort Fag, navnlig for Sætternes Vedkommende, i Løbet af de sidste Aar har faaet, og vi haabe i et følgende Numer at kunne give en nogenlunde nøjagtig statistisk Oversigt over hele dette Forhold. Vi skulle nu gaa over til at omtale, hvad der her er at gøre, endskønt ogsaa vi maa indrømme, at for Øjeblikket staa Typograferne, navnlig paa Grund af deres egen Ligegyldighed for Foreningslivet, saa temmelig magtesløse. At hele denne Sag for Typografernes Vedkommende maa betragtes som en Livssag, forekommer os klart og uimodsigeligt, og det alene af den Grund, at det maa være indlysende for Enhver, at naar et enkelt Fag lider af en saa stærk Tilgang af nye Kræfter, som det for Øjeblikket er Tilfældet hos os, og det ovenikøbet af Kræfter, der som oftest staa under det Middelmaadige, da maa dette absolut føre til et overfyldt Arbejdsmarked, saaledes som Tilfældet er i Tyskland, hvor der i Løbet af de sidste Aar har gaaet langt over Tusinde Sættere ledige. At et overfyldt Arbejdsmarked altid vil medføre til det yderste Lavmaal nedtrykkede Lønningsforhold, er ligeledes indlysende, og det maa derfor være vor ivrigste Opgave, at gøre Alt, hvad der staar i vor Magt, for at begrænse dette overhaandtagende Uvæsen.

Hvad der i det mindste burde være en Principals Pligt ved Antagelsen af Drenge, synes os at være det, at der blev taget Hensyn til, om Vedkommende virkelig havde saadanne Forkundskaber og Evner, at man deraf kunde drage den Slutning, at han med Tiden kunde blive en duelig Arbejder. Til dette Spørgsmaals Besvarelse bør enhver Sætter, som har faaet en Dreng under sig, bidrage Sit uden at lade sig lede af egennyttige Hensyn; han bør sige Principalen sin sande Mening om vedkommende Lærling, forinden nogen Kontrakt endnu er sluttet, og vi tro at burde udtale, at en saadan Udtalelse ikke sjelden vil blive taget til Følge, naar man har med en samvittighedsfuld Principal at gøre.

Dernæst maa det være en Pligt for enhver Enkelt, der muligvis kom i Berøring med Forældre, som havde en Søn, hvem de ønskede anbragt i en eller anden Lære, ikke at skildre Forholdene i vort Fag med lysere Farver, end Sandheden tillader at anvende. Det er en Kendsgerning, at en stor Del typografiske Arbejdere paa enhver Maade søge at give det Udseende af, at de leve under glimrende økonomiske Forhold; at de mange Gange underkaste sig selv betydelige Savn i andre Retninger, blot for at kunne fremvise et Ydre, som i Reglen kun langt heldigere stillede Folk kunne rose sig af. Udenforstaaende kunne naturligvis ikke se Usselheden, der skjuler sig herunder; de dømme efter, hvad de se, og sige til sig selv: „det maa være en herlig Virksomhed at være Typograf; det er en „pæn“ Bestilling, som tillige kaster godt af sig“, og en saadan Dom vil altid, idet den bliver omtalt mellem Mand og Mand, have til Følge, at en Mængde unge Mennesker blive hendragne dertil. Typograferne, og mange andre Arbejdere med dem, vilde gøre vel i at lægge mindre Vind paa en ydre Flothed, som de maa betale saa dyrt; thi det skal siges, at der i de fleste Arbejderes Liv har været en Periode, i hvilken de kunde have lagt Lidt til Side og derved forskaffet dem selv en større økonomisk Selvstændighed, idet den Mand, som, om end kun for en kortere Tid, er i Stand til at leve

uden Arbejdsgiveren, altid langt lettere kan hævde sin Uafhængighed over for denne end den, som ikke ejer nogensomhelst anden Kapital end sin Arbejdskraft, ikke at tale om, at megen af den Nød, der findes blandt Kollegerne, og hvorom de talrige Cirkulærer afgive et talende Bevis, da aldrig vilde fremkomme. Kort sagt, enhver Enkelt maa til enhver Tid gøre Alt, hvad der staar i hans Magt, for at hindre Tilgangen; der kan udrettes langt mere end man maaske antager ad den personlige Paavirknings Vej. I denne Retning ere Maskintrykkerne langt ivrigere end Sætterne; mangen Maskintrykker har foretrukket selv at passe to Maskiner fremfor at oplære en Dreng, og at disse Anstrængelser langtfra have været forgæves, derom afgive Tallene paa Trykkerlærlinge, navnlig i de større Trykkerier, et uigendriveligt Vidnesbyrd.

En Vej, paa hvilken det tyske Typograf-Forbund i den seneste Tid er slaaet ind, nemlig at udarbejde og gratis omdele Smaaskrifter, der give en kort, klar og for det store Publikum letfattelig Forklaring af de Forhold, under hvilke Flertallet af Typograferne arbejde, synes os heller ikke at burde lades uforsøgt. Mange vilde derved faa Øjnene op og ganske uden Virkning vilde det næppe blive. Dog, det er vel i Grunden temmelig unyttigt at fremkomme med saadanne Forslag, thi hvis de virkelig bleve bragte under Diskussion i Foreningen, saa mødte der naturligvis Ingen, og man var da kommen lige langt.

Endelig staar der tilbage at omtale, hvad Typograferne *kunde* udrette, *hvis* de havde en over hele Landet udbredt faglig Organisation, Noget, som det næppe vil lykkes at tilvejebringe, saalænge kun henved et Par Hundrede Kolleger ere Medlemmer af vor Forening. Ja, der kunde da udrettes meget; og havde man for et Aar siden, i Stedet for at opskrue Tarifsagen til et Spørgsmaal, der *skulde* løses netop nu, saaledes som *vi* ønskede det, den Gang lagt den største Vægt paa at faa Lærlingevæsenet reguleret i Henhold til Bogtrykkerdagens Beslutninger, da havde vi ganske vist handlet langt klogere; thi vel er dette en langsom Vej, hvor det gælder at tilvejebringe bedre Arbejdsvilkaar, men det er ganske vist den sikreste. Kunde man tilvejebringe en mindre talrig, men bedre uddannet og mere intelligent Arbejderstand for vort Fags Vedkommende, da skulde Lønningsforhøjelsen komme af sig selv. Vi sige ikke dette som en Bebrejdelse til Nogen, thi hvis der heri skulde indeholdes en saadan, da vilde den ligesaa fuldt ramme os selv; men vi sige det, fordi det gælder for os som for alle Andre, der have lidt et Nederlag, at drage saa mange Lærdomme af dette som muligt, thi netop herved kan selv et Nederlag have sin Nytte. En fuldstændig Regulering af hele Lærlingeforholdet med Indførelse af grundige Fagprøver samt med Forpligtelse for enhver Principal til ikke at antage mere end 1 Lærling for hver 4—5 Typografer, han sysselsætter, dette maa være Endemaalet for alle vore Anstrængelser.

Bogtrykkerkunsten før og nu.

Som det vil være vore Læsere bekendt, har der ikke altid indenfor vort Fags Grænser hersket den ubundne Frihed som i vore Dage, da enhver Udenforstaaende til en hvilkensomhelst Tid og i hvilkensomhelst Alder kan begynde at arbejde som „Typograf", efter en Forberedelse, som har varet maaske et Aar eller endnu kortere, og i hvilket Tidsrum han kan blive aldeles ligeberettiget med dem, der have ofret 5 Aar af deres Ungdom for at blive indviet i vor „Kunsts" Mysterier; vel ere den Slags Fuskere, af hvilke der baade blandt Trykkere og Sættere findes adskillige, ikke vanskelige at konkurrere med, da de i Reglen intet Synderligt kunne, men de gøre dog altid stor Skade ved at sætte Lønnen ned, da de gerne arbejde for hvad man vil byde dem. Det har heller ikke altid været saaledes, at enhver Principal, der havde Lyst dertil, kunde holde et Antal Lærlinge saa stort, som han fandt passende og uden at sørge for, at de ogsaa virkelig lærte Noget. Der har været en Tid, da der var en streng lovbunden Ordning af alle disse Forhold, en Ordning, som ganske vist i høj Grad trængte til en Reform, men som man alligevel har begaaet en stor Fejl ved aldeles at afskaffe. Vi skulle i det Følgende forsøge i korte Træk at give en Skildring af de Forhold, hvorunder vort Fags Arbejdere virkede i de første Aarhundreder efter Bogtrykkerkunstens Opfindelse, idet vi tro, at en saadan Skildring ikke vil være uden Interesse og navnlig faar Betydning derved, at man, for i Fremtiden at kunne opnaa Reformer, nødvendigvis først maa have gjort sig det klart, hvilke Reformer det er, man trænger til, og en saadan Klarhed opnaas kun ved at anstille Sammenligninger mellem de forskellige Tidsaldere.

Alle Beretninger fra den Tid, da Bogtrykkerkunsten endnu befandt sig i sin Barndom, gaa ud paa, at ligesom det den Gang kun var Mænd, der vare i Besiddelse af en betydelig Kundskabsfylde, som virkede i vort Fag, saaledes vare ogsaa dets Udøvere i stor Anseelse; de havde de samme statsborgerlige Rettigheder som Adelsmændene og det var dem tilladt at gaa med Kaarde. Ofte var det betydelige Videnskabsmænd, der, samtidig med at være Bogtrykkere, tillige selv optraadte som Forskere og Forfattere, og mange Navne paa saadanne Mænd ere opbevarede for Eftertiden. Efterhaanden som Bogtrykkeriet udviklede sig og Betydningen af denne nye Maade at fremstille Bøger paa blev mere og mere anerkendt, fremtraadte ogsaa, først i Tyskland og senere her hjemme, det saakaldte „Postulat" (d. v. s, Svendenes Forening). Egentlig betegner Ordet „Postulat" den Handling, som foregik, naar en „Kornat" (d. v. s. en Lærling, som efter at have aflagt Prøve for sin Dygtighed var erklæret for Svend, men dog endnu ikke optaget i Svendelauget) blev optaget som Ligeberettiget blandt Svendene; senere forbandt sig da til Ordet „Postulat" Begrebet om alle de Rettigheder og hele den faglige Ordning, som Tiden havde skabt og hvortil de forskellige Regenter, som ønskede at virke til Videnskabernes Fremme ved at skabe en duelig og lærd Bogtrykkerstand, havde bidraget. Som

man let vil forstaa, var det en meget stor Fordel for en Svend at være „postuleret“, han stod da til enhver Tid under Postulatets Beskyttelse, og kunde paakalde dette, naar han troede sig forurettet, ligesom der ogsaa gennem dette strengt blev vaaget over, at ingen Principal holdt et uforholdsmæssigt stort Antal Lærlinge; det var derfor forbunden med stor Bekostning at blive oplært til Bogtrykkeriet, idet der maatte betales en ikke ringe Sum, fra 140—460 Kr., naar Drengen blev antagen i Lære, for hvilken Sum Principalen da sørgede for hans Underhold i Læretiden, som varede efter Summens Størrelse i fra 3—5 Aar. Naar saa endelig Læretiden var forbi, galdt det for den Udlærte hurtigst muligt at blive „postuleret“, thi indtil dette var sket var han kun „Kornut“ (Halvsvend) og maatte hver Uge afgive en Del af sin Fortjeneste til de ældre Svende. Dette var imidlertid ikke saa let en Sag, thi ikke nok med, at der skulde holdes et Gilde, som den Udlærte maatte betale, saa skulde han ogsaa udrede en ikke ringe Sum, som blev fordelt mellem de ældre Arbejdere. Først naar alt dette var sket, var den Udlærte virkelig Svend. Indvielsen foregik med stor Højtidelighed og lignede et Skuespil. Alle disse Ceremonier ere nu heldigvis aldeles forsvundne, maaske paa en eneste nær, den saakaldte „Goutschen“, en temmelig raa Handling, som vistnok Adskillige endnu kende.

Svendene eller Medhjælperne bleve ikke som nu antagne paa 8 eller 14 Dages Opsigelse, men paa et Aar ad Gangen, fra den ene Paaske til den anden, og skøndt de selvfølgelig levede under en i vore Øjne betydelig Tvang, og hele Bogtrykkervirksomheden blev holdt under et vist hemmelighedsfuldt Slør, som de vare forpligtede til at bevare, saa vare de dog efter den Tids Forhold overordenlig heldigt stillede.

At blive Principal var den Gang meget vanskelig, idet der udfordredes et særligt Privilegium for at kunne nedsætte sig som Bogtrykker. Dette havde atter den naturlige Følge, at Konkurrencen var ringe, da kun et ringe Antal fik Tilladelse til at nedsætte sig. Principalen var saaledes forholdsvis heldigere stillet end nu, da Konkurrencen er saa stærk, men havde, som sagt, ogsaa betydelige Forpligtelser overfor sine Medhjælpere, bl. A. havde han ogsaa den Pligt at skulle sørge for dem i Sygdomstilfælde, samt underholde dem i deres Alderdom, naar de vare paa Rejser o. s. v.

Hele denne Ordning kan vistnok karakteriseres som en Mellemting mellem de Regler, som vare almindelige blandt de øvrige Haandværkslav, og den Række af Traditioner og Bestemmelser, som vare opstaaede ved Universiteterne og de lærde Skoler, hvorfra den største Del af de første Bogtrykkere vare udgaaede. Dette finder ogsaa lettelig sin Forklaring deri, at Bogtrykkerne og deres Medhjælpere betragtedes som en Mellemting mellem Videnskabsmænd eller Kunstnere og Haandværkere. Hvad der væsentlig bidrog til, at dette Forhold kunde bestaa gennem en saa lang Aarrække, var, foruden Postulatet, den Omstændighed, at Bogtrykkerkunsten den Gang næsten udelukkende virkede i Videnskabernes Tjeneste, de fleste Værker bleve skrevne i fremmede Sprog, navnlig Latin, og den egentlige Folke-Literatur, som nu udgør den langt overvejende Del, bestod den Gang næsten udelukkende af gudelige Skrifter og var forholdsvis ubetydelig. (Fortsættes.)

Kastenbeins Sætte- og Aflæggemaskine.

Det er et stort Antal forskellige Opfindere, som i de sidste Aar have forsøgt sig paa Sættemaskinens Omraade, og hvert Øjeblik har man i Fagbladene kunnet læse Meddelelser om, at nu var det saa længe efterstræbte Maal naaet og Problemet fuldstændigt løst, men dermed har det ogsaa været forbi og man har ikke hørt videre til Sagen. Intet Under derfor, at vi tilsidst forholdt os meget tvivlende overfor alle disse Opfindelseshistorier, og ikke skænkede dem nogen synderlig Opmærksomhed. Da det imidlertid nu er en Kendsgerning, at den af Kastenbein opfundne Sætte- og Aflæggemaskine praktisk anvendes paa adskillige af Frankrigs og Englands største Sætterier, bl. A. ogsaa i „Times“, og da den allevegne fra omtales som, om end ikke fuldkommen og fejlfri, saa dog betydelig bedre end de tidligere af Sørensen, Mackie og Hatterslev opfundne Maskiner i dette Øjemed, saa skulle vi i al Korthed og saa godt det uden forklarende Tegninger lader sig gøre, give en Beskrivelse af den.

Sætte- og Aflæggemaskinen ere to aldeles selvstændige og uafhængig af hinanden virkende Mekanismer. Paa den første ere Bogstaverne nedlagte i Fag, der findes i Maskinens øverste Del, og som ere anbragte lodret over Ledningskanalerne; Typerne derimod ligge i Fagene i en vandret Stilling. Der findes 96 forskellige Fag i Maskinen, idet denne er bestemt til paa en Gang at kunne sætte baade almindelig Antikva, Cursiv og Kapitæler; hvert Fag staar i Forbindelse med en Sideledningskanal, som senere løber ud til en af Hovedledningerne, hvoraf der kun findes ganske faa. I Stedet for Snore, som Mackie brugte, er her kun anvendt Metalfjedre, hvilket vistnok giver Maskinen en regelmæssigere Gang. Kanalerne ere paa den udvendige Side dækkede med en Glasdør, for, hvis et Bogstav kommer forkert, at det da straks kan bringes i Rigtighed. Ved Hjælp af et Klaviatur sættes Maskinen i Bevægelse og det Satte kommer nu frem, opstablet i Linier; der maa nu være en Mand, som samtidig med at Sætningen foregaar, kan slutte Linierne ud, hvilket med nogen Øvelse foregaar hurtigt.

Det paastaas, at to Mand paa en saadan Maskine kan præstere lige saa meget som fire raske Sættere ere i Stand til at sætte, og man har i „Times'“ Sætteri Eksempel paa, at Maskinen ved at sætte 200 Linier Bourgois i Timen har kunnet holde Skridt med Bladets Telegraf-Ledning fra Paris.

Aflægningsmaskinen kan næsten siges at være Sættemaskinen i omvendt Stilling; dog maa dette selvfølgelig ikke optages i aldeles bogstavelig Forstand, da der er mange Enkeltheder, hvori de adskille sig fra hinanden. I Aflæggemaskinen er anbragt et Speil, ved hvis Hjælp vedkommende Arbejder, som sidder ved Klaviaturet er i Stand til strax at kende det yderst fremskudte Bogstav. Han trykker da paa den til dette hørende Tangent og Bogstavet bliver nu

af en Stang ført til en af Hovedkanalerne, og gaaer derefter ind i den for det bestemte Sidekanal, som leder til Typebeholderne.

Som man let vil forstaa, er det et i høj Grad kompliceret Maskineri, og hvorvidt Maskinen i sin Helhed virkelig er saa praktisk og let anvendelig som fra mange Sider paastaaet, skulle vi foreløbig lade staa hen; det vil sikkert vise sig i Løbet af nogle Aar, da den, som sagt, allerede anvendes ikke faa Steder. I England er der flere Kapitalister, som have interesseret sig for dens Udbredelse og understøtter Sagen ved betydelige Midler, og fra Italien er der nylig indløbet Bestilling paa ikke færre end hundrede, som skulle afleveres i Løbet af 2 Aar. En kastenbeinsk Sætte- og Aflæggemaskine koster ca. 5000 Kroner.

Forskelligt.

Sølvbryllup. Hr. Typograf Tverskou og Hustru højtideligholdt Søndagen den 27. Maj deres Sølvbryllup, i hvilken Anledning en talrig Kreds af Kolleger og Venner indfandt sig for at bringe Brudeparret deres Lykønskninger.

Lovudvalget i de forenede Hjælpekasser har nu konstitueret sig og bestaar af d'Hrr. J. F. Jensen, A. L. Mortensen, Emil Petersen og Thorsen.

En Opgave for Papirfabrikationen. Nutidens Papir udmærker sig, som Enhver ved en Sammenligning let vil kunne sé, i flere Retninger frem for det, som vore Forfædre brugte, især derved, at det er billigere, finere og mere glat samt hvidere. Denne sidstnævnte Egenskab skyldes Anvendelsen af Klor, som er et aldeles nødvendigt Hjælpemiddel, for af de mange Gange højst uligeartede og slette Raastoffer at kunne frembringe et smukt hvidt Papir, men det vil ogsaa have til Følge, at medens Dokumenter, som ere udfærdigede paa det gamle, haandforarbejdede Papir, selv efter flere Aarhundredes Forløb ere fuldstændig læselige og lige saa stærke, som da de vare nye, saa ville de Papirer af Vigtighed, som den nulevende Generation efterlader en kommende Slægt, og som ere udfærdigede paa det klarede Maskinpapir, om et halvt Aarhundrede, ja i Løbet af endnu kortere Tid falde hen i Støv, paa samme Tid som de ville blive ulæselige, idet Kloret ogsaa indvirker paa Blækket, saa at ogsaa det Skrevne forsvinder. Naar Fremtidens Historieforskere skulle til at gennemsøge Arkiverne, ville de i Stedet for de eftersøgte Dokumenter kun finde Støv, og de ville sikkert fælde en meget ugunstig Dom over vor nuværende Papirindustri, som har leveret et saa slet Fabrikat. Papirfabrikanterne maa derfor betragte det som en uafviselig Opgave ikke blot at forfærdige Massepapirer, samt billige og elegante Papirer, men ogsaa saadanne, som kunne modstaa Tidens fortærende Indflydelse. Det samme gælder for Blækkets Vedkommende; der bliver i denne Retning opfunden saa meget, baade godt og slet, uden at man dog om Noget af det kan sige, om det i Tidens Løb kan modstaa Klorens Indvirkning, og det gælder derfor ogsaa her at fremstille et Fabrikat, som man kan være sikker paa er i Besiddelse af denne Egenskab.

Kollegialt. Hr. Blanke i Berlin, der bl. A. har udmærket sig ved til enhver Tid at have en Mængde Sætter paa Lager, som han med kort Varsel har sendt hen til ethvert Sted, hvor en „Skrue" var paabegyndt, fortæller i „Deutche Buchdrucker-Zeitung," at der til ham fra Sættere i alle Tysklands Egne er kommen en Mængde Forespørgsler, om det ikke atter vilde komme til Skrue i Berlin til 1ste Juli, i hvilket Tilfælde de tilbød deres Tjeneste. Hvor vidt dette virkelig er Tilfældet, er ikke let at sige, men utroligt er det ikke. Efter de Erfaringer, som man i Løbet af det sidste Aar har gjort, kan Intet i denne Retning mere forbause.

Fra Paris meddeles til „Correspondent", at Forretningsgangen i den derværende Bogtryk-Industri i Løbet af det sidste halve Aar har været særdeles god og at man overalt har været fuldt beskjæftiget. Endvidere meddeles det, at man i flere af de derværende Bogtrykkerier har begyndt at anvende den kastenbeinske Sættemaskine. Endvidere synes det af en anden Beretning til samme Blad at fremgaa, at der selv blandt de parisiske Arbejdere, som tidligere have været besjælede af yderliggaaende socialistiske og internationale Anskuelser, nu ere grebne af det samme Had til „les Prussiens" som de højere Samfundsklasser, og at derfor de Tyskes Stilling i Paris ingenlunde er behagelig.

Typografiske Kundgørelser.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,

Smaadigte

af

F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 13. | København, den 23. Juni 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 7. Juli.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening og Typografernes Sangforening.

Medlemmerne underrettes herved om, at der, paa Grund af for ringe Deltagelse, ikke bliver Noget af den paatænkte Fest i Foreningernes Sommerlokale, der var bestemt til Lørdagen den 23. Juni.

Bestyrelserne.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Interessenterne i Sygekassen, der bo paa Vesterbro, gøres herved opmærksomme paa, at Kassens Læge, Dr. *Stibolt*, er flyttet til Vesterbrogade 74, 1. Sal, og træffes hver Dag fra Kl 8—9 og 12—1 Formiddag.

N. Hansen.

Ved Typograf *Schumanns* Død er en Portion af det Berlingske Legat bleven ledig. Ansøgninger om samme, stilede til Bestyrelsen for de forenede Hjælpekasser for Typografer, kunne indsendes til Undertegnede indtil 1. Avgust d. A.

København, den 20. Juni 1877.

N. Hansen,
Korsgade 24, 4. Sal.

Til Typograf *Maxen* er der fra nedennævnte Bogtrykkerier indkommet følgende Bidrag:

Fra	E. Lunds	4 Kr.	„ Øre.
„	Triers	9 —	„ —
„	Understøttelseskassen i Schultz's Officin	2 —	„ —
„	Nielsen & Lydiches	8 —	„ —
„	Cohens	5 —	„ —
„	Sivertsens	2 —	„ —
„	„Dagbladets“ Sætteri	6 —	„ —
„	Adresseavisens Sætteri	3 —	75 —
„	Schultz's	2 —	30 —
„	Qvist's	1 —	„ —
„	S. B. Salomons	1 —	75 —
„	Lunos	6 —	25 —
„	Fædrelandets	2 —	„ —
„	Thieles	7 —	50 —
„	Berlingske Tidendes	5 —	15 —
„	Folkets Avis	2 —	50 —
„	Andersens	2 —	75 —
„	C. Lunds	2 —	„ —
„	Schjellerups	2 —	„ —
„	Jørgensen & Ko.s	4 —	„ —
„	Olsen & Ko.s	1 —	50 —
	Ialt	80 Kr.	45 Øre.

København, den 15. Juni 1877.

N. Hansen.

Ovenstaaende Beløb, ialt 80 Kr. 45 Øre, har jeg modtaget, hvorfor kvitteres. *C. Maxen.*

Herved takker jeg meget hjerteligt mine ærede Kolleger, som have ydet mig Hjælp under min langvarige Sygdom.

Med Agtelse
C. F. Maxen.

Som Bidrag til Hr. *Julius Stæhr* har jeg Undertegnede modtaget fra:

Græbes Bogtrykkeri,	København,	i Alt	6 Kr.	„ Øre.
O. C. Olsens	—	—	4 —	„ —
Dagbladets	—	—	15 —	50 —
Bianco Lunos	—	—	25 —	30 —
Th. Nielsens	—	—	3 —	„ —
Nogle af Dag.Nyh.s Sættere	—	—	2 —	75 —
Lund & Gandrups Tr.	—	—	15 —	30 —
Dagstelegrafens	—	—	10 —	„ —
Nielsen & Lydiches	—	—	7 —	„ —
Thieles	—	—	15 —	75 —
Schultz's	—	—	23 —	28 —
Jørgensen & Ko.s	—	—	13 —	50 —
Donatzkys	—	Helsingør,	10 —	„ —
C. V. Petersens	—	Nestved,	10 —	„ —
Sorø Amtstidendes	—	Slagelse,	18 —	„ —
Stiftstidendens	—	Aarhus,	83 —	„ —
Jyllandspostens	—	—	17 —	„ —
Backhausens	—	—	8 —	„ —
Nielsens	—	—	7 —	„ —
Amtstidendens	—	—	19 —	„ —
		Samlet Sum	313 Kr.	38 Øre.

hvorfor takkes og kvitteres.

Harald Jensen.

Herved bringer jeg min hjerteligste Tak til enhver Principal og Kollega, som har rakt mig en hjælpsom Haand i min Ulykke, og takkes Hr. *Harald Jensen* for sin Velvillighed ved Indsamlingen af Bidragene.

Aarhus, i Juni 1877.

Julius Stæhr.

Den typografiske Forening.

Da der for godt $^1/_2$ Aar siden blev udsendt Opfordring til Typograferne om at slutte sig til Foreningen, blev Kontingentet for Medlemmerne sat til 35 Øre om Ugen, dels fordi det først og fremmest galdt om at faa Penge i Kassen igen, hvilket nødvendige Materiale omtrent var opbrugt ved Skruen og de Følger, den førte med sig: Understøttelse af de Arbejdsløse, og dels fordi man ogsaa havde andre Formaal for Øje med Hensyn til Foreningens Virksomhed i den nærmeste Fremtid. Da der nu atter er kommen en efter Omstændighederne temmelig god Pengebeholdning til Stede og da det ikke lader til, at der er nogen synderlig Stemning hos Medlemmerne for at faa den saa meget omtalte Arbejdsløshedskasse oprettet, om hvis Hensigtsmæssighed man jo ganske vist heller ikke kan have nogen Mening, før den var bleven prøvet, har Styrelsen taget under Overvejelse, om det ikke var heldigst, at der skete en Nedsættelse i Kontingentet og man saa foreløbig lagde Arbejdsløshedskassen paa Hylden. Resultatet af Overvejelserne er blevet, at Kontingentet fra førstkommende 1. Juli vil blive *nedsat* til 25 Øre ugenlig.

I det vi meddele dette, skulle vi dog gøre opmærksomme paa, at det er vort Haab, at det derved vil lykkes os at samle nogle flere Medlemmer, da det jo stedse har været omtalt, at Kontingentet var for højt, og at det var denne for vore ærede Kolleger i de fleste Tilfælde tilstrækkelige Grund, der har afholdt saa mange fra at melde dem ind i Foreningen. Vi nære som sagt det Haab, at de nu ville imødekomme vore Ønsker og atter slutte dem til os, for at Foreningens Kasse hurtigst muligt kan faa det Tab dækket, den vil lide ved at Kontingentet bliver nedsat, og for at Foreningen atter kan begynde at blomstre, efter at den saa længe har holdt sig stille. Den er jo ganske vist gaaet fremad hele Tiden, siden vi besluttede os til at reorganisere den, men det er ikke gaaet saa hurtig, som det skulde have gaaet. Den skulde allerede nu have alle dem under sin Fane, *som den vilde have*, og naar dette ikke er sket, saa ligger Skylden udelukkende hos dem, der stadig finde det rigtigst at nære en knusende Foragt for alt, hvad der hedder Kollegialitet, Forening, Sammenslutning o. s. v., og det værste er, at de gode Folk ere saa vanskelige at faa i Tale, da det maaske ellers kunde lykkes os at faa dem omvendte. Det er tillige et Særkende for mange af vore ærede Kolleger, at de kun anerkende deres egen Mening, selv om den er nok saa gal, og ikke kunne finde sig i at staa under nogen Tvang, selv om denne kun bestaar i at være Medlem af en Forening og lyde dennes Love.

Der ere vist nok mange af vore Læsere, der mene, at det er overflødigt at blive ved med disse evige Opfordringer om Tilslutning og at det bliver noget trættende i Længden. Der kan maaske være noget Sandt i det, men naar en Styrelse har sat sig det til Opgave, at bringe den Forening fremad, som den staar i Spidsen for, saa maa den benytte alle de Midler, der staa til dens Raadighed for mulig at gennemføre sit Formaal, og den maa ikke blive ked fa at henvende sig til dem, der ere uvillige til at efterkomme Opfordringen. Den maa blive ved dermed i Haabet om, at det dog tilsidst skal lykkes den at sejre, og hvad giver vel Styrelsen mere Lyst til at virke for Foreningen, end naar den ser, at der dog jævnlig ere Nogle, der gaa i dem selv og finde, at de dog maaske have taget fejl i deres Opfattelse af Sagen? Vi benytte alle Anledninger til at opfordre vore Kolleger, vi sørge saa vidt mulig for at imødekomme Alle, og derfor have vi ogsaa Ret til at vente, at der dog engang maa komme en Smule Paaskønnelse fra deres Side, som vi virke for, i Form af Tilslutning fra de Udenforstaaende og Interesse for Foreningslivet hos dem, der alt længe have været Medlemmer.

Vi skulle med det Samme benytte Lejligheden til at rette en Opfordring til vore Kolleger her og i Provinserne om at støtte os ved at meddele Nyt til Bladet. Der er dog saa meget rundt om, der kunde have Interesse for Alle, og Bladets Indhold vilde derved ikke alene blive mere afvekslende og interessant end det for Øjeblikket kan være Tilfældet, da Redaktionen ikke finder den mindste Bistand hos Kollegerne, men det vilde derved tillige opnaa en langt større Betydning, end det for Øjeblikket kan have. Naar man husker paa i Fjor f. Eks., hvor der aldrig var Plads til det Halve af det, der blev indsendt, saa maatte man virkelig ønske, at vi nu havde lidt af den Overflod, der da var, men det er jo ganske vist, at der er et dybt Svælg imellem i Fjor og i Aar.

Bogtrykkerkunsten før og nu.

(Sluttet.)

Hele denne Tilstand, som vi i den foregaaende Artikel have skildret, vedblev omtrent uforandret indtil den store franske Revolution. Indtil denne Tid kom Bogtrykkerpressens Frembringelser for den aller største Del kun Samfundets højere Klasser i Hænde, ligesom det da ogsaa alene var disse, der ejede de nødvendige Betingelser for at kunne høste Nytte og Fornøjelse af at læse hin Tids lærde og æstetiske Skrifter; Folkets store Masse var altfor uoplyst til at kunne føle Interesse for synderlig Andet end gudelige Skrifter samt Krøniker og Røverhistorier. Det var derfor heller intet Under, at Bogtrykkerstanden med sine mange Privilegier den Gang var forholdsvis godt stillet og at dens Medlemmer for største Delen udgik fra velstaaende Familier; ti Fattigfolk kunde ikke lade deres Børn oplære til at komme i Bogtrykkerlære, hvortil der den Gang fordredes som en nødvendig Betingelse Kendskab til Latin, lige saa lidt som de havde Raad til at betale Kostpengene for Læretiden.

Men, som sagt, Revolutionen kom, og Folkene begyndte at vaagne; en frisk Luftning blæste ud over Verden og fejede en stor Del af den gamle Samfundsbygning bort med sig. Alle de Forhold og Tilstande, som havde vundet Hævd i Løbet af Aarhundreder, det absolute Kongedømme, Adelens og Haandværkerlaugenes Rettigheder, altsammen Ting, som man ansaa for urokkelige, forsvandt i sin gamle Skikkelse paa en forbavsende kort Tid. Men for at disse stor-

artede Omvæltninger kunde finde Sted, udfordredes fremfor alt Massernes Medvirkning, og denne opnaaedes ved Bogtrykkerkunstens Hjælp; en ny Literatur, beregnet paa den hidtil uoplyste Del af Folket, opstod, og Læselysten tiltog i en uhyre Grad. Herved skabtes der en stærk Trang til at levere billigere Arbejde; ti den første og vigtigste Betingelse for Folkeliteraturens Fremblomstring var netop den, at Skrifterne ikke bleve for dyre, det var derpaa at deres Udbredelse væsenlig beroede. Saa længe man imidlertid kun havde den gamle Træpresse, der næsten brugtes aldeles som Guttenberg havde opfundet den, var det jo navnlig Trykningen, der var forholdsvis dyr, og som tog en umaadelig Tid, naar der skulde trykkes et større Oplag. Hvilket Besvær det saaledes kostede Bladene, der nu først ret begyndte at finde en større Læsekreds, at faa det nødvendige Antal Eksemplarer færdigt i rette Tid, gør man sig nu ingen Forestilling om, og vi skulle som Eksempel blot anføre, at „Hamborger Correspondent" blev sat 7 Gange og trykt i 7 forskellige Presser.

Det galdt derfor om snarest muligt at opfinde en lettere Maade at fuldføre Trykningen paa, og til den Ende begyndte man at bygge Haandpresser af Jern; den første af disse opfandtes 1772 af W. Haas i Basel. Dette var ganske vist et Fremskridt, men dog langtfra tilstrækkeligt, og det varede da heller ikke længe før den første Hurtigpresse fremkom, nemlig i 1809, opfunden af Tyskeren König. Betegnende er det, at Ingen i hans Fædreland vilde hjælpe ham med at bringe hans Opfindelse til praktisk Udførelse, og først da han kom til London og henvendte sig til Ejeren af „Times", der maaske haardest af alle trængte til forbedrede Trykkeindretninger, fandt han den fornødne Understøttelse.

Vi skulle imidlertid ikke opholde os længere ved alle disse Opfindelsers Historie, som vi kun kortelig har berørt, for at vise, hvorledes den nye Tid med sine Krav fuldstændig har forandret saavel hele Fagets Teknik som de Vilkaar, hvorunder dets Medlemmer arbejde, og det er netop dette, som maa tages med i Betragtning, hvis man, hvad vi tro ganske sikkert vil ske, ad Lovens Vej atter indfører en vis Ordning af samtlige Haandværk, hvortil Bogtrykkerne jo nu udelukkende maa regnes, idet den Kendskab til Videnskaberne, hvoraf de tidligere roste sig overfor andre Haandværkere, nu er saa temmelig forsvundet, og de ikke mere kunne gøre Fordring paa at blive stillet over disse.

Hvad der ogsaa maa tages med i Betragtning er Principalernes Stilling nu i Modsætning til tidligere; thi det er en Selvfølge, at de den Gang, da der udfordredes en særlig Bevilling eller Privilegium for at kunne nedsætte sig og da Konkurrencen af den Grund var saa ringe, ogsaa vare i Stand til at yde mere. Og ligesom det vilde være en Uretfærdighed at sige, at der nu til Dags slet ikke findes humane Principaler, saaledes er det ofte Tilfældet, at disse, der jo for at kunne bestaa ere nødte til at levere Arbejdet lige saa billigt som deres Konkurrenter, ligefrem have været nødte til at lade deres Folk arbejde for en Løn, som de godt indsaa var for lav, men som de ikke vare i Stand til at forhøje, naar ikke deres maaske mindre velsindede Konkurrenter gjorde det Samme. Det Samme gælder med Hensyn til Lærlingevæsenet, og vi skulle i den Retning blot anføre et Eksempel fra en mindre By: Der findes i en saadan 2 Trykkerier, hvoraf det ene arbejder udelukkende med Drenge; saa snart En er bleven Svend, kommer der straks en ny Lærling og den Udlærte faar Lov at spadsere. Nu er det jo klart, at selv om hans Kollega er den mest velsindede Mand, som klart indser det Forkastelige i paa denne Maade at udbytte Lærlingene, saa vil han dog snart blive nødt til at gaa i den Andens Fodspor, naar han vil tænke paa at konkurrere med ham i Prisbillighed; og dette maa han kunne, naar ikke Konkurrenten skal tage Størstedelen af hans Arbejde. Akkurat det Samme gælder i det Større, og man kan derfor aldrig vente, at Principalerne med det Gode, uden at der er en vis Tvang til Stede, indføre Forbedringer enten i den ene eller den anden Retning, thi selv om Enkelte ville, saa er der mange Andre, som ikke ville, og saa længe der ikke udøves et Tryk, der føles af dem alle, bliver ogsaa alt ved det Gamle.

Et saadant Tryk have Typograferne som saa mange andre Arbejdere prøvet paa at udøve, og saa længe man, understøttet af heldige Konjunkturer, indskrænkede sig til at udøve dette blot ad den moralske Vej, saa længe undlod det heller ikke at gøre en vis Virkning, hvorom da ogsaa den endnu gældende Tarif er et Vidnesbyrd, men saa snart man gik over til Anvendelsen af fysiske Midler, af ligefrem Arbejdsnedlæggelse, saa mislykkedes det, maaske tildels paa Grund af de uheldige Tidsforhold, totalt. Af denne som af de mange andre unyttige Arbejdsnedlæggelser, som de sidste Aar have havt at fremvise, kan man med temmelig stor Sikkerhed drage den Lære, at Arbejderne i aaben Kamp med Kapitalen næsten altid ville trække det korteste Straa, og at der Intet lader sig gennemføre ad denne Vej.

Man maa da se sig om efter andre Midler, for saa vidt saadanne findes, og vi for vort Vedkommende kunne ikke se andet, end at den eneste sikre Maade, hvorpaa man kan faa Lærlingevæsenet og derigennem hele Fagets Forhold ordnede, er ad Lovgivningens Vej, især hvis det skal ske i en ikke altfor fjern Fremtid. Der burde fra Statens Side vaages over de unge Menneskers Uddannelse ogsaa udover Skoletiden, og ligesom der fordres en vis Kundskabsfylde, for at kunne udøve Lærervirksomhed, saaledes burde det ogsaa paases, om Haandværksmestrene, som antog Lærlinge, ogsaa virkelig kunde og vilde oplære de unge Mennesker paa en fyldestgørende Maade. Thi kan det ikke siges at være af mindst lige saa stor Vigtighed for den opvoksende Slægt, at den er ordenlig undervist i den Gerning, hvorved den skal søge sit Livserhverv, som at den er gaaet ud af Skolen med ordenlige Kundskaber? Og nu spørge vi for vort Fags Vedkommende: Hvorledes ere de yngre Kræfter uddannede? Er det sket paa en omhyggelig og samvittighedsfuld Maade, eller *blot* med det Maal for Øje, at skaffe sig en billigere Arbejdskraft? Hertil maa enhver sandhedskærlig Mand, der er hjemme i disse Forhold, svare, at i de allerfleste Tilfælde er det sidste Tilfældet, og at en Mængde af Lærlingene

have ofret 5 Aar af deres Liv paa at lære at stable Avissats op efter trykt Manuskript og kun have et svagt Begreb om alt andet forekommende Arbejde. Og det skal tillige siges, at man som oftest har antaget Lærlinge, der kun havde nydt den tarvelige Skoleundervisning, som Almueskolen giver, uden at ofre det Ansvar, som man derved paadrager sig, en Tanke; uden at sørge for, at Lærlingen i ringeste Maade fik beriget sine Kundskaber eller uddannet sin Forstand, hvorimod man aldrig har forsømt at lade ham arbejde i den længst mulige Tid. Og dog synes det os klart, at den, der paatager sig at uddanne en mangelfuldt undervist Dreng til en duelig Typograf, derved ogsaa paatager sig Ansvaret for, at Drengen faar de manglende Kundskaber. Heri ligger netop det Skamløse og det Forkastelige i Nutidens Lærlingeuddannelse, at den saa ofte foretages udelukkende med Vindingen for Øje uden noget ædlere Hensyn. Og hvad skal man sige om Bogtrykkerprincipaler, som uden at have Andet end en eller to gamle Haandpresser, dog paatage sig at oplære Trykkere? Ja, vi tro ikke, at der kan svares Noget herpaa; thi at det er forkasteligt, er indlysende, da Ingen nutildags kan eksistere som Trykker, naar han ikke ogsaa kender til Maskinen; men hvad skal man sige til det? det kan jo ikke forbydes.

Alt dette er blevet Følgen af at man er gaaet fra den ene Yderlighed til den anden, at i Stedet for, at Alt indtil den mindste Ubetydelighed blev forordnet af Staten og at endog Arbejdslønnens Størrelse for mange Haandværkere blev fastsat af Magistraten, nu er gaaet til den modsatte Yderlighed og har overladt det til hver Enkelt at sørge for sig. Tidligere havde Principalen stor Frihed med Hensyn til Maaden, hvorpaa han behandlede Lærlingene, men han havde tillige et alvorligt Ansvar med Hensyn til, at de virkelig lærte Noget, nu er dette Ansvar borte, hvorimod en Principal let kan sikre sig mod, at Lærlingen løber bort ved at oprette Kontrakt, eller ved at antage Drenge fra Fattigvæsenet eller Opfostringshuset, som, især naar de ere komne fra København, ere nødt til at finde sig i Meget, for ikke at sige i Alt. Hvis det ikke skal gaa hele den danske Haandværksindustri paa samme Maade, som det er gaaet Tyskerne paa Verdensudstillingen i Filadelfia, at den skal blive affærdiget med den ydmygende Dom: *Billig, men slet,* saa turde det være paa Tiden, at man tog ganske anderledes alvorlig fat paa hele denne Sag end man hidtil har gjort; ti ganske vist er der af Foreningen til Lærlingenes Uddannelse begyndt en rosværdig Virksomhed i denne Retning, men herved er dog at bemærke, at de daarlige og vindesyge Principaler, naar de mærke, at en saadan Forening virkelig vaager over, at dens Lærlinge blive ordenlig uddannede, nok skulle passe at holde sig udenfor denne, og det er i denne Henseende allerede ret betegnende, at man ikke har kunnet faa Provinserne til at gaa med. Hvis den derimod synker ned til at blive blot en Forening af Principaler eller Mestre, som paa denne Maade ville sikre sig mod, at deres Lærlinge løbe bort, saa er Sagens almindelige Betydning derved ogsaa faldet bort, og det bliver derfor vor Overbevisning, at skal der gøres noget Alvorligt for at hæve ikke alene Bogtrykkerstanden men samtlige Haandværk, da maa Lovgivningsmagten tage Sagen i sin Haand.

Forskelligt.

Fra Rom hedder det i et fransk Fagblad, at Bogtrykkeriernes Frembringelser i denne Stad skulle staa langt under det Middelmaadige. Forlæggerne tage ikke det mindste Hensyn til Udstyrelsen, men sé udelukkende paa Billigheden for at kunne tjene saa meget som muligt.

Den typografiske Forening.

Søndagen den 15. Juli vil der, for saa vidt et tilstrækkeligt Antal Deltagere tegne sig, blive foretaget en **Skovtur** for Foreningens Medlemmer med Damer. Afrejsen vil ske med Dampskib Kl. 2 Eftermiddag; Kl. 7 vil der blive spist til Aften og Kl. 11 vil Tilbagerejsen ske med de sidst afgaaende Dampskibe. Nærmere Meddelelse vil findes i næste Numer. Man bedes snarest tegne sig hos Hr. Kasserer *Berg*, Store Regnegade 17.

Bestyrelsen.

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Sluttebord, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,

Smaadigte

af

F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 14. | København, den 7. Juli 1877. | 4. Aarg.

Den typografiske Forening.

Søndag den 22. Juli foretages en Udflugt for Foreningens Medlemmer med Damer.

Man samles om Middagen Kl. 1½ ved Havnegade, for at afgaa med Dampskib til Bellevue. Derfra spadseres til „Fortunen", hvor der drikkes Kaffe. *Kl.* 7 bliver Fællesspisning samme Sted.

Prisen er 2 Kr. for en Herre og 1 Kr. 50 Øre for en Dame, for Kaffe og Aftensmad. — Rejsen betaler hver især, da man ikke vil gøre det for indviklet, og helst vil overlade det til Deltagerne selv at bestemme, hvilken Vej de ville tage hjem. Tegning finder Sted hos Inkassatorerne paa Trykkerierne.

Besøgende kunne deltage, naar de indtegnes ved et Medlem. *Styrelsen.*

Til Medlemmerne.

Som vi kortelig omtalte i forrige Numer af Bladet, har Styrelsen besluttet at arrangere en lille Udflugt for Medlemmerne med Damer, — hvis det kan lade sig gøre! Det sidste er jo det vigtigste, men der behøves dog ikke andet for at det *kan* lade sig gøre, end at de ærede Medlemmer tegne sig. Det er det Resultat, hvortil man kommer, naar man vil afgøre alle Indvendinger i en Fart, men naar man forud véd, at det ikke altid gaar som man vil have det, men at der gærne opstaar større eller mindre Betænkeligheder hos dem, hvis Deltagelse man ønsker, saa at det for det meste ender med, at det hele gaar i Vasken, da er det rimeligt, at naar man en Gang ret for Alvor har tænkt, „at denne Gang skal vi dog se at bringe noget ud af det", saa flotter man sig lidt og ofrer et Par Ord paa at anbefale den Sag, som man vil virke for — „af yderste Evne". Og det have vi virkelig besluttet. Det er vor Mening denne Gang at søge vor Idé praktisk realiseret, og vi nære ogsaa det Haab, at vi i denne som forhaabenlig i alle andre Retninger kan vente en kraftig Støtte hos de ærede Medlemmer.

Altsaa: vi skal have en Skovtur **Søndagen den 22. Juli** (Turen er udsat i 8 Dage paa Grund af, at en anden Forening, hvori der er mange Typografer, har en større Udflugt den 15.). Styrelsen har truffet Overenskomst med Værten i Traktørstedet „Fortunen", Hr. Ludvig *Stæhr*, om at servere det Fornødne, og han er — i det mindste efter vor Mening — temmelig human i sine Fordringer. Det er jo en Selvfølge, at det skal være saa billigt som mulig, men man kan naturligvis heller ikke faa det altfor billigt, naar man tillige vil have det godt, og det har Hr. *Stæhr* lovet, at det skal blive. I foranstaaende Bekendtgørelse findes de nærmere Bestemmelser og Prisen for Spisningen. Vi skulle kun her benytte Lejligheden til at anmode om en talrig Tilslutning til denne lille Udflugt. Det er saa sjældent, at Typograferne have Lejlighed til at samles i et større Antal paa en Forlystelsestur, dels fordi der er saa faa, som virkelig have Evne til at indlade sig paa større Udgifter i en saadan Anledning, og dels fordi saa mange af Kollegerne nære en vis Afsky for at drage ud i et større Selskab, en Egenhed, der har vist sig ved mange Lejligheder, men som vi dog haabe denne Gang skal blive sat ud af Kraft. Det vilde være Styrelsen kært, om dens Opfordring maatte slaa an hos Medlemmerne, da den jo ellers maa antage, at ogsaa Lysten til at rekreere sig en Gang imellem, er noget, som enhver enkelt helst selv vil sørge for, og som vil have til Følge, at Styrelsen næppe mere vil indlade sig paa at have Ulejlighed med den Slags Sager. Vi gøre tillige opmærksom paa, at det kun er en Eftermiddagstur, en Tid, som jo alligevel anvendes til en Udflugt i det Grønne af hvem der kan, og som man derfor lige saa godt for en Gangs Skyld kan gøre i Forening med sine Kolleger som alene, og naar vi kunde naa at blive godt og vel 50, vilde Turen være sikret. Der er nemlig den Omstændighed ved Beværtningen, som vi særlig bede Medlemmerne lægge Mærke til, at der skal være over 50, for at vi kan faa det for den fastsatte Pris. Er der under dette Tal, bliver det lidt dyrere, men der kan vel nok bringes saa mange til at følge vor Opfordring. Tegning maa ske **senest** *Onsdag den 18. Juli*, for at vi i rette Tid kan give Værten Underretning om, hvor mange der kommer.

For yderligere at lette Dhrr. Ulejligheden ved at blive anmældte, vil der til de forskellige Inkassatorer paa Trykkerierne blive sendt en Liste, hvorpaa man kan tegne sig. Vi rette en særlig Anmodning til dem paa Trykkerierne, der finde, at det kunde være rigtigt at gøre en saadan Udflugt og selv agte at deltage, om at virke for, at den samme Mening bliver herskende hos dem, der maatte have Betænkeligheder ved at følge vor Opfordring.

Der vil selvfølgelig udgaa Bekendtgørelse til dem, der have tegnet sig, hvis der ikke bliver noget af Turen, paa Grund af for ringe Deltagelse.

Statistisk Oversigt over de københavnske Bogtrykkeriers Personale i 1877, sammenlignet med 1867—68 og 1872.

Ifølge det Løfte, som Redaktionen af nærv. Blad allerede for længere Tid siden har givet sine Læsere, meddeles her en Statistik for vort Fags Vedkommende, som vi tro ikke vil være uden Interesse, da den giver en temmelig paalidelig Oversigt over dets Udvikling i Løbet af de sidste 10 Aar. Statistiken for 1867—68 (den blev afsluttet 1. Januar 1868) er udarbejdet af Hr. J F. Jensen, som velvilligst har overladt den til Afbenyttelse; den har paa Grund af sin Udførlighed aldrig været trykt; den indeholder nøjagtige Oplysninger om ca. 272 i 28 københavnske Trykkerier arbejdende Sættere; man kan af denne Statistik sé ikke alene hvor stort Personalet paa den Tid var i hvert af disse Trykkerier, men ogsaa Navn, Alder og Lærested for hver enkelt Typograf. For 1872 Vedkommende ere de fleste Oplysninger uddragne af den Statistik, som det den Gang nedsatte Tarifudvalg havde udarbejdet og offenliggjorte i „Skandinavisk Bogtrykkertidende." Hvad endelig Oplysningerne for 1877 angaar, da ere disse skaffede tilveje underhaanden ved Henvendelser til hvert enkelt Trykkeries Personale, idet man gik ud fra den Forudsætning, at for de allerfleste Principalers Vedkommende vilde en Henvendelse have været frugtesløs. Der er gjort Alt, hvad der i Løbet af den forholdsvis korte Tid af 14 Dage kunde gøres, for at skaffe sig aldeles paalidelige Oplysninger; skulde der desuagtet været indløbet en Fejl, skal enhver Rettelse med Glæde blive optaget, fra hvilken Side den end maatte fremkomme, thi for os gælder det netop om at give en i Sandhed nøjagtig Fremstilling af Forholdene.

I Statistiken for 1867—68 findes som allerede berørt Oplysninger for 28 Firmaers Vedkommende, medens der for 7, nemlig M. Behrendts, Fribergs, W. Herdahls, Løsers, Fritz Møllers, S L. Møllers, O. C. Olsens og Nissens ingen Oplysninger findes, hvilket jo dog ikke, da intet af disse Firmaer sysselsætter noget stort Personale, kan have synderlig Betydning.

Bogtrykkeriernes Antal er siden 1. Januar 1868 steget fra 35 til 54 (Stempeltrykkeriet ikke medregnet). Af denne Tilgang kommer de 6 paa Tidsrummet 1868—1872, og de øvrige 13 paa Tidsrummet 1872—1877. Tilgangen for det sidste Tidsrum har saaledes været af en ganske anden Betydning end den for 1868—72, da følgende Firmaer, som alle ere mindre, oprettedes: W. Herdahl, P. Keller, Lazarus, Christjansen, Henriksen og Wennstrøm, medens Andersen, Ch. Birch, Centraltrykkeriet, „Dag. Nyh.", Eltong, Hansen, Hvidberg, Jørgensen & Co., Jørgensen & Knudtzon, Lund & Gandrup, Nielsen & Lydiche, Th. Nielsen og Valentin & Lund alle have oprettet deres Trykkerier efter April 1872. Naar man nu sér hen til, hvor betydelige flere af disse Firmaer ere, saa faaer man heraf et Overblik over den næsten enestaaende Bevægelse og Grunden til den stærke Konkurrence, som i de senere Aar er opstaaet indenfor vort Fags Omraade.

Det samlede Antal Sættere kan i 1867—68 næppe antages at have været over 280; i 1872 fandtes her i Alt 342, hvoraf i Rigsdagstrykkeriet 21, hvilket Trykkeri ikke er anført i den samlede Oversigt; Tilgangen fra 1868—1872 har saaledes været mindst 62; en Tilgang, som det sidste 5-Aar ikke kan opvise, idet Antallet nu er 374, altsaa kun en Tilgang af 32, hvilket aldeles ikke staar i Forhold til den store Tilgang af nye Firmaer. Imidlertid har der i det sidste Aarstid fundet en Tilbagegang Sted, thi man anslog i Juni forrige Aar samtlige københavnske Typografers, Sætteres og Trykkeres, Antal til 520, medens det nu kun er 470.

Af *Sætterlærlinge* var der i 1867—1868 ca. 80; dette Tal steg til April 1872 kun til 85, hvorimod det i Femaaret 1872—77 er steget til 112, hvilket dog i Forhold til Sætternes Antal ikke kan siges at være saa meget, som man maaske havde ventet, dog er det klart, at hvis Lærlingeantallet i København fremtidig stiger efter en lignende Maalestok, saa maa det, i Forbindelse med den stærke Tilgang fra Provinserne, absolut have en stor Overflod af Arbejdskraft tilfølge.

Af *Trykkere* fandtes i 1872 79; dette Antal er nu steget til 96, altsaa en Tilgang af 17 i Løbet af 5 Aar. Desuden vare 7 Principaler selv Trykkere, medens 2 Trykkere tillige vare Sættere. 8 Trykkere ere i en senere Alder oplærte i Faget; af disse ere 3 udlærte i Løbet af det sidste Aars Tid (hos Schultz, i Adresseavisen og Dagstelegrafen), medens de 5 allerede for længere Tid siden ere udlærte. Endvidere fandtes 3—4 arbejdsløse og 4 arbejdsudygtige.

I 1872 var her 30 *Trykkerlærlinge,* hvilket Tal nu er steget til 38, en ikke ringe Tilgang, der forholdsvis overstiger Tilgangen af Trykkere.

Af *Kvinder* sysselsættes nu 159 paa de københavnske Trykkerier; af disse have saa vidt os bekendt de 12 helliget sig til Sættervirksomheden, idet der hos Jul. Behrendt findes 1, i Centraltrykkeriet 1, hos Lazarus 4, hos O. C. Olsen 1 og hos Schultz 5. Resten, 147, ere sysselsatte dels med Punktering, dels med Falsning, maaske paa enkelte Undtagelser nær, idet 1 eller 2 trykke paa Digeltrykspresser.

Af Maskiner fandtes her i 1867—68 højst 60, i 1872 77, og i 1877 124. Her finde vi atter en særdeles stærk Tilgang, navnlig for det sidste 5-Aars Vedkommende, idet Tallet i denne Tid er forøget med ikke mindre end 47. Blandt Maskinerne findes 1 Viktoriapresse (Ferslew), 1 firdobbelt (Berling), 5 dobbelte Farvetryks-Hurtigpresser (Thiele) samt 8 Dobbelt-Maskiner til Avistryk. Af Haandpresser ere nu kun 18 i Virksomhed, af hvilke 1 (hos M. Behrendt) er en Træpresse, medens de øvrige ere Jernpresser af forskellige Konstruktioner. Dog findes der Haandpresser paa næsten ethvert Trykkeri, men de blive i Reglen kun benyttede til Korrekturaftrækning. Højst 8 Trykkere ere sysselsatte ved Haandpresser.

Hvad endelig *Lønningsforholdene* angaar, da ere disse jo saa vidt forskellige; man kan højest ansætte Værksætternes Gennemsnitsfortjeneste til 15—20 Kr., Avissætternes til 20—25 Kr., Maskintrykkernes 18—30 Kr. og Punkterpigernes 8—9 Kr. ugenlig.

Oversigt over samtlige københavnske Trykkeriers Personale 1877, sammenlignet med 1872.

Firmaernes Navne og Grundlæggelse.	Antal Sættere.		Foreningsmedlemmer.	Antal Sætterlærlinge.		Antal Trykkere.		Antal Trykkerlærlinge.		Antal Kvinder.	Antal Maskiner.	
	1872	1877	1877	1872	1877	1872	1877	1872	1877	1877	1872	1877
Adressekontoret (grundlagt 1759)	15	16	„	„	„	1	1	„	„	?	4	4
Andersen (grundl. af Guldbrandsen 1872)	„	5	3	„	1	„	1	„	1	1	„	1
Jul Berendt (grundl. af Jac. Berendt 1826)	1	2	„	„	„	„	1	„	„	2	„	1
M. Berendt (grundl. 1861)	„	1	„	„	„	1	„	„	„	„	„	„
Brødr. Berling (grundl. 1733)	21	24	12	2	„	3	3	„	„	15	4	4
Baumgarten (grundl. af Sivertsen 1844)	3	5	„	„	„	3	2	2	3	2	1	2
Ch. Birch (grundl. af Simonsen 1875)	„	„	„	„	2	„	„	„	1	„	„	„
F. E. Bording (grundl. 1844)	12	3	„	3	3	2	2	1	„	„	3	3
Calberg (grundl. 1861)	10	1	1	3	2	2	„	2	1	„	2	1
Centralbogtrykkeriet ([A. Guldbrandsen], grundl. af Louis Pio 1876)	„	7	4	„	1	„	1	„	„	2	„	1
Cohen (grundl. 1857)	16	19	17	5	4	„	1	4	1	2	2	3
Dagens Nyheder ved Lauritz Madsen (var indtil 1876 en Del af Calbergs Tr.)	„	8	5	„	1	„	1	„	„	2	„	2
Eltong (grundl. 1876)	„	2	„	„	2	„	1	„	„	„	„	1
Elvius (grundl. 1850, tilh. nu Hartvigsen)	3	6	6	2	1	1	1	„	„	1	1	1
Eriksen (grundl. 1864)	„	„	„	3	2	„	„	„	„	„	„	1
Ferslew (tidl. J. G. Salomon, købt af Ferslev 1863)	22	36	22	2	1	4	4	2	2	10	6	6
Fjeldsøe (grundl. 1857)	7	1	1	4	4	2	1	„	„	2	3	2
„Fædrelandet"s Sætteri	6	6	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
Græbe (grundl. 1835)	?	4	3	„	2	1	1	1	1	2	2	2
C. Hansen (grundl. 1877)	„	1	„	„	2	„	1	„	„	1	„	1
W. Herdahl (grundl. 1850)	2	„	„	1	2	1	„	1	1	„	„	„
Herdahl jun. (grundl. 1872)	1	2	„	1	2	„	„	1	1	„	„	„
Hoffensberg (grundl. af G. S. Wibe 1859)	14	15	1	4	7	2	3	1	2	7	3	4
Hvidberg (grundl. 1876)	„	1	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Jørgensen & Ko. (grundl. 1874)	„	15	12	„	2	„	2	„	2	4	„	4
Jørgensen & Knudtzon (grundl. 1875)	„	7	7	„	1	„	1	„	2	2	„	2
P. Keller (grundl. 1869)	1	1	„	„	?	1	?	1	?	?	?	?
Klein (grundl. 1797, overdr. Klein 1840)	11	10	„	4	4	6	3	„	1	4	4	4
Lazarus (grundl. 1871)	1	„	„	1	1	1	1	„	„	4	1	1
Lund & Gandrup (tidl. Lund & Ziirsen, indtil 1874 en Del af Calbergs Tr.)	„	12	„	„	2	„	2	„	„	3	„	2
Carl Lund (grundl. 1849)	3	4	„	4	3	1	1	„	„	1	1	2
Ernst Lund (tidl. Brill; overdraget 1851)	3	2	„	2	1	1	1	1	1	2	1	2
Bianco Luno (grundl. 1831)	30	29	14	8	10	8	8	1	2	8	6	8
Løser (grundl. 1840)	1	„	„	1	1	„	„	„	„	2	„	1
Fritz Møller	?	2	„	„	„	„	1	„	1	„	„	„
S. L. Møller (grundl. 1827)	2	2	„	1	?	1	1	„	„	1	1	1
Nielsen & Lydiche (grundl. 1874)	„	18	„	„	3	„	3	„	3	5	„	4
Th. Nielsen (grundl. 1875)	„	2	2	„	2	„	1	„	„	1	„	1
Nissen	1	1	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
O. C. Olsen & Ko. (grundl. 1866)	8	6	„	3	5	1	2	1	1	3	2	3
Olsen & Rasmussen (grundl. 1877, tidl. Christjansen)	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	1
Petersen (grundl. 1857)	2	2	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
Qvist & Ko. (grundl. 1827)	4	4	„	4	2	1	1	„	1	2	2	3
Sally B. Salomon (grundl. 1847)	20	18	19	3	7	2	3	2	1	7	3	4
Schiellerup (grundl. 1833)	1	1	„	1	2	1	1	„	„	2	1	1
Skoubo & Sack (grundl af Henriksen 1872)	5	4	„	„	„	1	1	„	„	„	1	1
Schultz (grundl. 1783)	34	26	9	5	10	4	7	1	1	15	7	12
Stempeltrykkeriet	„	„	„	„	„	„	3	„	„	„	„	„
R. Svendsen (tidl. Friberg, grundl. 1855)	1	„	„	„	2	„	„	„	„	„	„	1
Thiele (grundl. 1770)	38	23	10	6	5	20	22	5	3	40	10	18
Trier (grundl. 1833)	7	8	2	3	1	1	1	1	1	2	3	3
Valentin & Lund (grundl. 1873)	„	8	„	„	2	1	1	„	1	2	„	1
Wennstrøm (grundlagt 1869)	3	1	„	2	2	1	1	„	1	„	1	1
Volkersen (grundl. 1851)	1	2	„	2	„	3	1	„	„	„	„	„
Oettinger (grundl. 1857)	10	1	„	5	5	1	1	2	2	„	2	2
I Alt	321	374	150	85	112	79	96	30	38	159	77	124

Den typografiske Trykkerforening.

Som bekendt var det den typografiske Forenings Opgave, den Gang den stiftedes 1869, at samle alle Fagets Udøvere under sin Fane, baade Principaler, Sættere og Trykkere, og hvilke Forhaabninger man den Gang fra alle Sider nærede til den ny Forening, kan man slutte sig til, naar man mindes, at ved Foreningens 1ste Stiftelsesfest, som fejredes paa Enighedsværn den 12. Juni 1870, udtalte *en Principal* bl.

A.: „Der er Noget, som hviler trykkende paa Standen, der mangler Enighed indbyrdes, *det rette Forhold mellem Arbejder og Arbejdsgiver er ikke til Stede;* men nu, da de have sluttet sig sammen i en stor Forening, vil Enigheden sikkert komme og Forholdet blive det rette; *denne Forsamling er et Tegn paa Begyndelsen!*" Ja disse ere Ordene, saaledes staar det refereret i „Skandinavisk Bogtrykkertidende", og man skal vanskelig kunne tænke sig nogen større Modsætning end den, som er tilstede imellem denne glædelige Forudsigelse og den senere Tids Tildragelser.

Dog, Principalerne mærkede snart, at *de* ikke kunde vinde Noget ved at være i en Forening, som havde til Formaal at forbedre Typografernes Kaar, og som en Følge deraf meldte de allerfleste sig ud allerede længe før Arbejdsnedlæggelsen. En Del Trykkere vedblev at være Medlemmer af vor Forening, som dog vist nok kun Enkelte iblandt dem nogensinde have næret nogen stor Interesse for. De Fleste betragtede Foreningen som om den udelukkende kun havde Sætternes Interesser for Øje og kort efter Forbundets Dannelse var der allerede Tale om at danne en Trykkerforening. Egentlig har det vistnok været Meningen at lade den bestaa som en særskilt Stedforening under Forbundet, noget, som imidlertid efter Forbundslovene ikke kunde lade sig gjøre, da der kun maatte være *én* Stedforening i hver By og hele Sagen laa derfor hen, uden at der blev gjort noget alvorligt Forsøg paa dens Realisation. Da kom Arbejdsnedlæggelsen, og denne gav det afgørende Stød til Foreningens Dannelse, idet saa godt som alle Trykkere nu meldte sig ud, dels paa Grund af den berømte Slave-Erklæring, dels fordi de ikke vilde betale det overordenlige Kontingent. Den 19. Oktober blev Trykkerforeningen dannet, og den begyndte sin Virksomhed med det forholdsvis betydelige Medlemsantal af 50, senere er Foreningen voxet til 70 Medlemmer, hvilket vistnok for en stor Del skyldes den Iver, hvormed dens Styrelse, Dhrr. *Dahlqvist* (Thiele), *Hess* (Klein) og *Williamsen*, Kasserer (Thiele) have virket for den; maaske har det lave Kontingent, 20 Øre ugenlig, heller ikke været uden Betydning. Foreningens Formaal er omtrent de samme som den typografiske Forenings: Forbedring af Trykkernes Arbejdsvilkaar og gensidig Understøttelse, i hvilket sidste Øjemed den i afvigte Juni Maaned har udredet 26 Kr. Vi staa altsaa her overfor en fuldendt Kendsgerning; Trykkerne have dannet sig en af vor aldeles uafhængig Forening, og vi ønske dem til Lykke hermed, i det vi haabe, at den Tid ikke maa være fjern, da samtlige danske Typografer atter slutte sig sammen under en fælles, overordnet Styrelse; den nye Forening vil da ikke være uden Betydning, og den vil da kunne arbejde med i de Bestræbelser, som gaa ud paa at hæve hele vor Stand, uden Hensyn til om det er Sættere eller Trykkere.

Forskelligt.

Dødsfald. Onsdag den 4. Juli afgik Bogtrykker Louis Klein ved Døden, uden foregaaende Sygdom.

— **Sætter Dolinski** i Berlin, ansvarhavende Redaktør for det socialistiske Blad „Berliner freie Presse", er i disse Dage idømt 9 Maaneders Fængsel for Fornærmelser mod forskellige Privatpersoner, Embedsmænd osv.

— Som Bevis paa, hvilken Ære den gammeldags **Schwabacher-Skrift** nu atter er kommen til i Tyskland, skulle vi anføre, at der i Stuttgart er begyndt at udkomme en Pragt-Udgave af Schillers samtlige Værker, illustreret af Tysklands første Malere, og til denne kostbare Bog er det Hensigten udelukkende at anvende Schwabacher.

— Ifølge „Pr. Reg." har Fleming & Ko.s Bogtrykkerfarve-Fabrik i Leith i Skotland i Løbet af det sidste halve Aar udgivet ikke mindre end 2000 Lstr. (circa 36,000 Kr.) til Annoncer, og Følgen heraf har været, at Forretningen trods de daarlige Tider har udvidet sig til det dobbelte.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 21. Juli, Aften Kl. 9½, afholdes i Foreningens Lokale den *halvaarlige Generalforsamling*, med følgende Dagsorden:

1) Forelæggelsen af Halvaarsregnskabet.
2) Styrelsen giver forskellige Meddelelser.

Talrigt Møde udbedes. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer.

Fr. Jørgensen,
M. Mogensen, } Dagbladet.
L. Prieme,

Indvendinger mod Optagelsen maa inden 14 Dage være indgivne til Forretningsføreren.

Til Typograf *Maxen* er der endvidere fra efternævnte Bogtrykkerier indkommet følgende Bidrag:

Fra Calbergs	2 Kr.	25	Øre.
„ Th. Nielsens	„ —	75	—
„ Dagens Nyheders	4 —	50	—
„ F. Møllers	1 —	„	—
„ Eltongs	2 —	„	—
„ Ferslews Avis- og Akcidenssætterier	10 —	„	—
	20 Kr.	50	Øre.
Med de tidligere indkomne	80 —	45	—
	Ialt 100 Kr.	95	Øre.

København, d. 7. Juli 1877.

N. Hansen.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 21. Juli.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 15. | København, den 21. Juli 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 4. Avgust.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 21. Juli, Aften Kl. 9½, afholdes i Foreningens Lokale den *halvaarlige Generalforsamling*, med følgende Dagsorden:

1) Forelæggelsen af Halvaarsregnskabet.
2) Styrelsen giver forskellige Meddelelser.

Talrigt Møde udbedes.

Af Mangel paa Deltagelse bliver der ikke noget af den til Søndagen den 22. Juli bestemte Skovtur.

Styrelsen.

Udslettede: Brynn, Budtz, N. J. Hansen, J. V. Jensen, Chr. Schiøtt, A. Winkelmann.

Udmeldte: C. F. Christensen, Dein, V. Fremming, J. Gravesen, Vald. Hylsberg, R. Jacobsen, Jönson, N. C. V. Madsen, A. M. V. Møller, Jul. F. Nielsen, Walsøe.

Død: Kørber.

Rejst: Biel, O. Jensen, C. H. Nielsen, A. F. Olsen, C. Petersen, F. F. Schliemann.

Nye Medlemmer, indmeldte efter 10. Februar: F. C. Albøge, M. Borup, V. A. Brendstrup, Blumenthal, N. L. Christensen, J. P. Christensen, A. Faurschou, Hammerich, A. S. Hjorth, J. V. Jensen, J. C. Jensen, Th. Jørgensen, J. P. C. Jensen, E. Jacobsen, Bernh. Kock, J. B. Læssøe, L. Larsen, R. Long, O. H. Liliengreen, P. Lauritzen, H. Mossberg, Jul. Mortensen, P. Nordlunde, C. Nordlunde, A. Nielsen, J. P. Petersen, H. P. Petersen, Ludv. Reimers, F. F. Schliemann, Chr. Schiøtt, C. B. Schrøder.

Om Produktions- eller Fællestrykkerier.

Blandt de mange Spørgsmaal, som i de senere Aar have sysselsat Arbejderne (d. v. s. de Arbejdere, som i det Hele taget interessere sig for den Slags Ting) er det om Hensigtsmæssigheden af Produktions- eller Fællesværksteder et af de vigtigste, fordi dets heldige Løsning vilde have en stor praktisk Betydning for hele Fremtidens Arbejderforhold. Ti det er klart, at hvis det ved paa denne Maade at slutte sig sammen var muligt for Arbejderne at gøre sig til Herrer over en Del af Kapitalen, saa vilde hermed være angivet den Vej, ad hvilken de bedst kunde opnaa en af Arbejdsherrerne uafhængig økonomisk Stilling, uden at Staten behøvede at komme dem til Hjælp.

Det er især i Frankrig og Tyskland, at man har sysselsat sig hermed, men medens man i det førstnævnte Land kun sjeldent har bragt de Ideer, som ligge til Grund herfor, nemlig Selvhjælpsprincipet i den videste Forstand, til praktisk Udførelse, idet man stedse har krævet Understøttelse fra Statens Side i al Fald i Skikkelse af rentefri Laan, saa er der mange Steder i Tyskland gjort alvorlige Forsøg i denne Retning, ogsaa for vort Fags Vedkommende, og vi skulle i det efterfølgende gøre Rede for 3 af disse Trykkeriers Virksomhed i 1876, idet vi tage vort Udgangspunkt fra de respektive Aarsregnskaber.

Først komme vi da til Fællesbogtrykkeriet i Wien, med hvilket det efter den udgivne Beretning synes at staa sig meget slet. Det har i Aarets Løb havt en Total-Indtægt af 24,753 Gylden, medens Udgiften har været 26,690 Gylden 65 Kreuzer, i hvilket Beløb dog ikke er indbefattet en Afskrivning, stor 6182 Gylden 99 Kr., som er foranlediget ved Fordringer, som ikke lode sig inddrive (en Sum, der i Forhold til Omsætningen i sin Helhed er af en næsten utrolig Størrelse), samt en Supplementsudgift af 1685 Gylden 64 Kr. Hvis man regner begge disse Kontoer som ligefrem Udgift, da viser der sig et Totaltab af 9805 Gylden 56 Kr., hvilket er mere end Halvdelen af Aktiekapitalen, som i det Hele beløber sig til 18,408 Gylden. Dette er i Sandhed en lidet glædelig Virksomhed.

Et ganske anderledes Resultat har Foreningstrykkeriet i Stuttgart at opvise, nemlig et Bruttooverskud af 13,461 Mk. 72 Pf., hvortil kommer en Sum af 2808 Mk. 57 Pf. ekstraordinær Indtægt, altsaa et Overskud af ialt 15,654 Mk. 29 Pf. Heraf er imidlertid afskreven: Omkostninger 2808 Mk. 35 Pf., Renter 810 Mk. 11 Pf., Mobilie-Konto (10 pCt.) 3541 Mk., til Reservefondet 980 Mk. 45 Pf., Tabs-Konto 1000 Mk. samt endelig Administrationsudgifter 400 Mk., hvorefter Netto-Overskudet altsaa bliver 6114 Mk. 38 Pf. Paa Regnskabet er angivet, at Bogtrykkeriet har modtaget i Alt 1105 Bestillinger med en Omsætningssum af 33,144 Mk. 37 Pf.; i Arbejdsløn blev udbetalt 15,187 Mk. 50 Pf. Totalværdien af Bogtrykkeri-Inventariet steg i Forretningsaarets Løb med 6420 Mk. 80 Pf. (fra 28,989 Mk. 20 Pf. til 35,410 Mk.). Foreningen ejer desuden et Hus, som er opført til en Værdi af

64,094 Mk. 90 Pf., men hvorpaa der hviler en Gæld af 46,456 Mk. 15 Pf. Reservefondet beløber sig til 7904 Mk. 70 Pf. Af ovennævnte Rengevinst af 6114 Mk. 38 Pf. er i Følge Generalforsamlingens Beslutning udbetalt til Deltagerne 6 pCt. af den indskudte Kapital, medens den meget betydelige tiloversblevne Del er tilskrevet Reservefonden.

Vi komme nu til det af det schweiziske Typograf-Forbund f. A. oprettede Fællestrykkeri i Basel, hvilket ikke synes at have havt synderlig Fremgang. Dets Regnskabsberetning er temmelig utydelig og uklar, idet baade Omkostningerne ved Oprettelsen, Forvaltnings-Udgifter, Rente-Udgifter og andre Omkostninger ere opførte som Aktiver (d. v. s. forhaandenværende Midler), og man kan neppe antage, at de, der staa i Spidsen for Foretagendet, vilde have opført disse Poster saaledes, naar det ikke havde været for at give Sagen et bedre Udseende. Imidlertid kan man dog ikke fælde nogen endelig Dom over en Forretning, som kun har virket i 1 Aar, da en saadan vilde være forhastet, og først Fremtiden kan give Oplysning om, hvorledes Sagerne i Længden ville stille sig.

Foruden de ovennævnte tre Forretninger findes der flere Fællestrykkerier i Tyskland, hvorom vi imidlertid ikke have været i Stand til at skaffe os Oplysninger. Saaledes har Social-Demokraterne i Berlin et Trykkeri, som hidtil skal have betalt sig meget godt, ligesom der ogsaa findes et Fællestrykkeri i Reudnitz-Leipzig, hvori bl. a. det tyske Typograf-Forbunds Organ „Correspondent“ trykkes. Heller ikke dette synes at have gjort glimrende Forretninger i det forløbne Aar, eftersom der, forinden den endelige Regnskabsaflæggelse fandt Sted, paa en Generalforsamling var stillet Forslag til Interessenterne om at tillade, at man paa Regnskabet undlod at afskrive 10 pCt. af Indtægten til Slitage, hvilket Statuterne fordre. Ved Bedømmelsen af hele dette Forhold maa der dog tages Hensyn til, at Aaret 1876 for Tysklands Vedkommende i alle Handels- og Industrigrene har havt en Stillestaaen at opvise, hvortil man gennem en lang Aarrække vanskelig skal finde Magen, og at vistnok ogsaa de allerfleste private Forretninger kun have været drevne med Tab, hvilket i al Fald de utallige Falliter give et temmelig godt Bevis for. Ikke desto mindre lader det sig dog ikke nægte, at af alle de mangfoldige Værksteder, der af Arbejdere ere blevne oprettede paa Grundlag af Fællesvirksomhed, have kun de allerfærreste gjort Fremskridt, medens derimod Reglen har været, at de efter kortere eller længere Tids Forløb atter have maattet ophøre med deres Virksomhed.

Hvori skal man nu søge Grunden til denne Kendsgerning? Vi tro ingenlunde, at Tanken i og for sig er urigtig og Ideen uudførlig. Tvertimod tro vi, at den i Fremtiden vil faa en meget stor Betydning for Arbejderne; men paa den anden Side lader det sig ikke nægte, at Nutidens Arbejdere som Helhed betragtede endnu langt fra ere i Besiddelse af den Aandsdannelse og Kundskabsfylde, som er en nødvendig Betingelse for, at saadanne Foretagender kunne lykkes. Mange af dem, der komme til at arbejde paa et saadant Fællesværksted, der er oprettet ved Hjælp af Midler, som de selv have været med til at sammenskyde, bilde sig ind, at de nu paa en Maade ere Arbejdsherrer og at de derfor ikke mere behøve at tage saa strengt fat; denne Tanke er aldeles ødelæggende for en saadan Virksomhed, ti alle de, der tænke saaledes, ville selvfølgelig føle sig kaldede til at blande sig i eller kritisere Forretningens Ledelse, paa samme Tid som de selv nødig ville tage alvorlig fat. At dette maa føre til Virksomhedens Undergang er klart, og det er derfor fremfor alt nødvendigt, at saa meget som muligt af Arbejdet bliver udført paa Beregning, for at Ingen skal faa den Tro, at de nu ere komne i en Forretning, hvor de kunne tjene Penge uden at arbejde. Ganske vist er denne Maade at tage Sagen paa slet ikke overensstemmende med Socialismens Læresætninger, men alle de, der ville tænke paa ved Fællesarbejde at bringe en Virksomhed frem, maa nødvendigvis kaste alle socialistiske Theorier overbord og tage fat paa Arbejdet som i enhver anden Forretning, kun med endnu større Iver; det er den eneste Maade, hvorpaa Sagen kan fremmes, og at dette kan lade sig gøre, beviser fremfor alt Foreningstrykkeriet i Stuttgart. Endelig gælder det at vælge de dygtigste Arbejdere og at finde den rette Mand til at lede Forretningen. At man skal vælge de dygtigste Arbejdere, ja, det synes jo at være en lige saa let som given Sag, men har dog alligevel ikke saa faa Vanskeligheder, idet der altid vil findes Folk, som have ondt ved at komme ud af det med deres Principaler og som ville trænge sig frem, idet de mene, at et saadant Fællesværksted netop er et Sted for dem. Og dog gøre de sig, naar de have denne Mening, skyldig i en betydelig Fejltagelse; ti her som der kan kun En befale, medens Resten maa adlyde, og de, som ikke kunne finde sig heri, gøre derved sig selv umulige. Hvad nu endelig Ledelsen angaar, da fordres der en særlig Dygtighed til at staa i Spidsen for et saadant Foretagende, dels fordi der er saa uendelig mange Hensyn at tage, som ikke kendes i den en Enkeltmand tilhørende Forretning, og dels fordi Alménheden, Kunderne, i Reglen nære en Mistro og Frygt til den Slags Foretagender, som det ofte kan være meget vanskeligt at fjerne; det gælder her at skaffe sig Agtelse og Tillid baade ind og ud ad til. Men selv om man finder en Mand, som er i Besiddelse af den nødvendige Forretningsdygtighed, saa er dette dog ikke tilstrækkeligt; ti for at han skal kunne bære Foretagendet frem, maa han selv nære en høj Grad af Interesse derfor, og det oven i Købet *uegennyttig* Interesse; ellers vil det gaa, som det allerede er gaaet med saa utallige Interessentskaber, at de, der ere stillede i Spidsen for dem, blot tænke paa at mele deres egen Kage, og da vil det hele Foretagende snart gaa i Stykker.

Det er af disse og mange andre Grunde, at Fællesværkstederne have saa ondt ved at bestaa, men vi nære dog urokkeligt det Haab, at Arbejderne efterhaanden vil naa op til et saadant Trin af Dygtighed og Dannelse, at de ere i Stand til ved Fællesarbejdets Hjælp at skaffe sig en ganske anderledes Stilling end de kunne det nu til Dags, da de udelukkende maa arbejde som Kapitalens Tjenere.

„Den typografiske Forenings" Regnskab for 1ste Halvaar 1877.

Indtægt.

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Kassebeholdning den 13. Januar 1877	671.	53.		
Medlemmernes Bidrag	1180.	50.		
Restancer til Forbundet for Oktober Kvartal 1876 fra Stedforeninger udenfor Københavh	94.	95.		
Restbeløbet fra Sangforeningens Fest	20.	35.		
Abonnement paa Typograf-Tidende	72.	90.		
Betaling for Avertissementer	21.	40.		
Renter af 1000 Kr. i Obligationer	20.	„		
do. i Bikuben	11.	47.		
5 Stkr. Kreditforenings-Obligationer à 200 Kr. Stk.	1000.	„		
			3093.	10.
Summa			3093.	10.

Udgift.

Faste Understøttelser.

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
April, Mai og Juni Maaned à 13 Kr. 50 Øre maanedlig	40.	50.		
			40.	50.

(Jensens Enke 3 Kr., Guldbrandsens Enke 2 Kr., Mine Kjøpping 1 Kr., Veickerts Enke 1 Kr., Neyes Enke 2 Kr. 50 Øre, Barnevitz's Enke 1 Kr., Corvinus 1 Kr., Risenberg 1 Kr., C. V. Nielsens Kone 1 Kr.)

Andre Understøttelser.

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Januar, Februar, Marts, April, Mai og Juni Maaneder	74.	50.		
			74.	50.

(L. C. Christensen [som Laan] 2 Kr., J. Heie [s. L.] 8 Kr., Jul. Sørensen [s. L. 6 Kr., Rejsehjælp 4 Kr.] 10 Kr, Maxen [Understøttelse] 15 Kr., J. F. Møller [s. L.] 20 Kr., Milne [U.] 3 Kr., Carl Holm [U.] 5 Kr., Ernst Aug. Martini [R.] 1 Kr. 50 Øre, Enken Julie Bruhn [U.] 6 Kr.)

Forskellige Udgifter.

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Leie af Lokale fra 1 Februar til 31. Mai	40.	„		
Leie af do. for Sommeren	20.	„		
Administration	11.	93.		
Tidsskrifter og Bladhold	32.	20.		
Løn til Budet for Ombæring af Bladet, m. m.	45.	„		
Bogtrykkerarbejde	5.	50.		
Trykning af Typograf-Tidenden, 12 Numre	226.	50.		
Redaktionshonorar	100.	„		
Forretningsførerens Løn	150.	„		
Indkøbt 5 Stkr. Kreditforenings-Obligationer, 4. Serie à 200 Kr. Stk., Kurs 87½ (875 Kr.) og Rente (16 Kr. 44 Øre)	891.	44.		
			1522.	57.
Summa Udgift			1637.	57.

Kassens Status den 30. Juni 1877:

4 % Østifternes Kreditforenings-Obligationer, 4. Serie	1000.	„		
I Bikuben	300.	„		
I rede Penge	155.	53.		
			1455.	53.
Ballance			3093.	10.

Ovenstaaende Regnskab er af Undertegnede revideret og befundet at være i Orden, og Kassebeholdningen efterset.

Wm. Sørensen. **Ch. Thomsen.**

Forskelligt.

Typografernes Sangforenings Sommerudflugt fandt Sted den 8. Juli og begunstigedes af et herligt mildt Sommervejr. Efter at Deltagerne — omtrent 40 Damer og Herrer — vare samlede, kørte de fra Hovedstationen til Holte, hvor der i Nyholte Kro indtoges en solid Frokost og en Sang blev afsungen. Derfra gik det til Søllerød, hvor der paa Turen blev afsungen en Sang, og efter en Times behageligt Ophold videre til Ørholm, hvor Kaffen serveredes, og paa hvis Grønsvær Legen gik for sig med overgiven Lystighed. Snart lød imidlertid Signalet til Opbrud igen, og muntert passiarende eller syngende passeredes den smukke Fuglevangsvej ned forbi Kilden i Sorgenfri til Lyngby Kro, hvor et rigeligt varmt Aftensmaaltid styrkede de Trætte. En dampende Punschebolle kom paa Bordet, og nu afvekslede Sange og Taler. Hr. *Fibecker* udbragte en Skaal for det gode Humør, der ikke et eneste Øjeblik havde svigtet; Hr. *Lind* takkede Bestyrelsen for dens nidkære Virksomhed; Hr. *Fibecker* udbragte et med kraftige Hurraraab ledsaget Leve for de tre Æresmedlemmer, Dhrr. *G. Smith, Auener* og *Trolle,* samt for Dirigenten, Hr. *Nebelong;* Hr. *Erichsen* talte for Damerne; Hr. *Nebelong* henvendte en Tak til Foreningens utrættelige Digter *Vilh. T.,* som Hr. *Auener* supplerede med en dito til de øvrige anonyme Sangforfattere, o. s. v. Kl. 9½ brød Selskabet op og kørte tilbage til København. Enhver, som deltog i denne Udflugt, vil vist nok med Glæde mindes den vellykkede Tur, der var præget af den smukke hjertelige Stemning, som er Særkendet for Sangforeningens Sammenkomster. —*b*—

— **Sjelden Liberalitet.** Det norske Morgenblads Personale har, i Følge en Meddelelse i den typografiske Forenings Blad i Kristiania, af Principalen, Hr. Kand. O. de Besche, faaet Tilladelse til i indeværende Sommer én ad Gangen at rejse paa Landet i 3 Dage, foruden Søndagen, saaledes at hver Mand bliver borte i 4 Dage. Søndag den 17de f. M. afrejste den første og var borte til Torsdag Morgen, da den næste Mand begav sig paa Rejsen, for at komme tilbage Mandag Morgen, og saa fremdeles, indtil hele Personalet (nogle og tyve Mand) har været borte. De faa deres fulde Ugeløn ogsaa for den Tid, de ere borte. Dette maa man i Sandhed kalde liberalt.

— Om den tyske **Boghandel** indeholder „Journal für Buchdruckerkunst" følgende interessante Meddelelser: ved dette Aarhundredes Begyndelse fandtes der i Tyskland circa 250 Bog-, Kunst-, Musik- og Landkorthandlere, i 1820: 500, 1840: 1487, 1857: 2275, 1864: 2859, deri ikke medindbefattet Lejebiblioteker og saadanne mindre Forretninger, hvis Hovedvirksomhed er Bogbinderi, og som kun lejlighedsvis paatage sig ogsaa at tilfredsstille deres Kunders litterære Trang. Nu kan Tallet paa Boghandlere i det tyske Rige anslaas til 5500; det vil altsaa sige, at der nu findes 11 Boghandlere for hver 1 ved Aarhundredets Begyndelse. I Aaret 1589 udkom i Tyskland 362 forskellige Skrifter, af hvilke dog den allerstørste Del kun var Flyveskrifter og Brochurer; i 1750 var Tallet steget til over 1000; 1840, altsaa kun 90 Aar senere, udkom der 7900 Skrifter! og i 1875 og 1876 respekt. 12,516 og 13,356, ikke at tale om det store musikalske Forlag, der hvert Aar tæller flere Tusinde Frembringelser.

— Fra **England** meddeles, at Bogtrykindustrien der ikke mindre end paa Fastlandet lider under Trykket af de sidste Aars slette økonomiske Forhold, og at hele Forretningsgangen lider under Trykket af en Krise, som vanskelig skal finde sin Lige. Kun Bladene florere; saaledes fortæller „Standard" sine Læsere, at dets Oplag efter den sidste af kgl. Embedsmænd foretagne Prøvelse af dets Bøger i den fjerde Uge af April var 1,028,029, eller i Gennemsnit daglig 171,400 Eksemplarer. Som et Særsyn meddeles endvidere, at der i London nu udkommer to arabiske Blade, af hvilke det ene er illustreret.

— **Hurtig Ekspedition.** Det store Bostoner-Firma Osgood & Ko. har i Følge „Pr. Reg." i denne Tid ladet fremstille et Værk med en næsten fabelagtig Hurtighed. Manuskriptet til et nyt Digt „Harold" af den engelske Digter Alfred Tennyson blev indleveret til Rands & Ko. Trykkeri Kl. 8 om Morgenen, og allerede næste Dags Middags Kl. 2 modtog Forlægger-Firmaet de første færdige Eksemplarer. Værket var paa ca. 200 Sider. Denne Digter, hvis Værker man har et saadant Hastværk med at faa udgivne, modtager i Forfatter-Honorar aarlig en Bagatel af 6—7000 Lstr. (ca. 108—126,000 Kr.).

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,

Smaadigte

af

F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen,* Aarhus.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

16

Nr. 16. | København, den 4. August 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 18. Avgust.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Opfordring til Typograferne!

Naar vi efter ca. $^3/_4$ Aars Forløb atter udsende en Opfordring til Københavns Typografer, da er dette nærmest foranlediget ved, at der endnu ikke har vist sig en saa fuldstændig Tilslutning til „Typografisk Forening“, som vi havde ventet der vilde komme. Vi have af og til gennem „Typograf-Tidende“ opfordret til at indtræde i Foreningen og ved vore Generalforsamlinger opfordret Medlemmerne til at arbejde for Foreningens Udbredelse, uden at dette dog har virket tilstrækkeligt. Ganske vist har Foreningen jevnlig faaet Tilgang, men det er kun gaaet smaat, og da der tillige stadig sker Udmeldelser paa Grund af Bortrejse o. lign., kan man sige, at det Medlemsantal, vi havde ved forrige Regnskabshalvaars Begyndelse, temmelig nøje har holdt sig hele Tiden indtil nu.

Vi ere imidlertid komne til det Resultat, at nu maatte Tiden være kommet til gennem en ny almindelig Opfordring at søge Foreningens Medlemsantal forøget. Vi kende godt de Vanskeligheder, som stille sig i Vejen for at faa et gunstigt Udbytte af vor Opfordring, Vanskeligheder, der imidlertid ere saa lette at overvinde, naar man blot selv vil, at vi ikke af dem kunne lade os afskrække fra at gjøre et nyt Forsøg paa at overvinde de Kollegers Uvilje, der hidtil have holdt sig tilbage.

Hvad vi først ville henvise til i denne Opfordring, er den forholdsvis gunstige pekuniære Tilstand, hvori Foreningen befinder sig. Skønt den kun har arbejdet godt $^1/_2$ Aar, ejer den allerede nu langt over 1000 Kroner, og det uagtet Medlemsantallet har været saa ringe i Forhold til, hvad det var i Fjor ved denne Tid. Det er et Bevis paa, at Penge, som vistnok er en af de vigtigste Faktorer i en Forening som vor, ikke er det vanskeligste at faa skaffet til Veje, men hvad det gælder om, er at faa genoprettet Tilliden til og den faste Tro paa, at Foreningen virkelig er i Stand til at løse de Opgaver, den har sat sig; en saadan Tillid har tidligere været herskende blandt Typograferne, men blev ved Begivenhederne sidste Aar i den Grad rystet, at det endnu ikke har været os muligt blot tilnærmelsesvis at faa den genoprettet, og dog *maa* dette nødvendigvis ske, hvis der skal kunne udrettes noget. Kunde vi i en Fart faa vore ærede Kolleger til at fatte dette, da behøvede vi ingen Opfordringer at udsende mere, da vilde det være sikkert, at Foreningen inden ret længe atter vilde staa paa den Højde, hvorfra den ved den uheldige Strike saa pludselig blev styrtet. Men hvad er Grunden til, at Foreningen ikke faar større Udbredelse? er der saa Mange, der spørger. Det ville vi overlade til Enhver især at besvare. *Vi* ville kun henvise til dens Formaal og spørge, om den i sit Program har Noget, der kan støde nogen *Typograf*. Det tro vi i hvert Fald ikke. Den vil ikke forsøge paa atter at sætte Sagen paa Spidsen, da vi saa godt som nogen vide, at det mindst af alt vilde bidrage til dens Udvikling om vi satte det paa Programmet; den vil ikke paa nogen Maade bidrage til at stifte Ufred imellem Principal og Arbejder, men den vil ad Overenskomstens og Forhandlingens Vej søge at faa indført en Arbejdsordning, hvormed Typograferne i Almindelighed kunne være tilfredse. Kunne vi ikke blive enige om Andet, saa kunne vi dog vel blive det om den sørgelige Sandhed, at Flertallet af Typograferne ikke ere lønnede paa en Maade, der svarer til Livsfornødenhedernes Pris nu til Dags; men at der er en stor Forskel paa, hvad de faa og hvad de burde have. Desuden er der saa meget andet Raaddent paa mange Arbejdssteder, som trænger til at blive afløst af noget nyt og bedre, saa meget gammeldags og forkert, som ikke passer paa de nuværende Forhold, men som faar Lov at blive ved at gaa, dels paa Grund af Typografernes forunderlige Sløvhed og Ligegyldighed, og dels fordi saa mangen en Arbejdsgiver langtfra har det rette Blik paa, hvorledes hans Forretning *burde* styres og hvorledes den til Alles Bedste burde bringes ind i et nyt Spor. — Dette skulde Typograferne selv søge at faa forandret, og de *kunde* gøre det, for det er dog vist, at gives der end mange Principaler, der ere lige glade, hvorledes deres Folk have det, saa er der dog ogsaa mange, der i Hjertet nære en Medfølelse for deres Arbejdere, som vilde vise sig, naar de ved en enig og human Optræden fra disses Side blev anmodet om at foretage en Forandring til det Bedre. Men for at dette kan ske, maa disse

sidste samle sig i en sluttet Trop, og er dette først gaaet op for dem, da vil Forandringen ogsaa nok komme.

Dette er det vigtigste af det, der maa falde ind under Foreningens fremtidige Virksomhed; men der er naturligvis flere Spørgsmaal, hvorpaa den bør have sin Opmærksomhed henvendt, f. Eks. Lærlingevæsenet. Vi tillade os at tro, at dette Program maa finde Billigelse hos Alle, der ikke ere saa sneverthjertede kun at tænke paa dem selv, fordi de i Øjeblikket have det lidt bedre end de fleste Andre. Vi haabe, at mange af vore ærede Kolleger, der endnu staa udenfor Foreningen, inden ret længe vil indse det Fornuftige i, at vi Alle paany slutte os sammen. Kun derved kan der udrettes Noget til Gavn for Standen i sin Helhed.

Vi skulle ogsaa henlede Opmærksomheden paa, at Kontingentet nu er nedsat til 25 Øre ugenlig; ogsaa det vil forhaabentlig kunne overvinde Betænkelighederne hos Mange, da man jo ogsaa, som tidligere bemærket, har beraabt sig paa det høje Kontingent som en Grund til, at man ikke meldte sig ind. — At man straks kan faa Udbytte af sine indbetalte Penge, kan naturligvis ikke ventes, men jo hurtigere vi slutter os sammen, jo hurtigere vil vi kunne forsøge paa ad Mindelighedens Vej at faa de Reformer gennemførte, som vi i saa lang Tid have kæmpet for, som vi trænge saa haardt til, og som det maa være et Livsspørgsmaal for Typograferne endelig en Gang at faa sat igennem. — Derfor, Kolleger, følg vor Opfordring, vaagn atter op af den Sløvhedstilstand, der har regeret i det sidste halve Aar, og lad under ingen Omstændigheder personlige Hensyn gøre sig gældende. Kun i Sagens Interesse bør man indmelde sig i Foreningen. — Vi rette ogsaa her en Opfordring til vore ærede Medlemmer om at støtte Sagen ved at indvirke paa dem, som denne Opfordring er rettet til, ved at tale Foreningens Sag og i det Hele virke paa bedste Maade for den.

Hvad os personlig angaar, da betragte vi os kun som midlertidige Vogtere af Foreningen; vi ere parate til, naar det forlanges, at vige Pladsen for Andre, der maaske bedre kunne samle alle Typografer under én Hat, og det skulde være os en stor Glæde, om det snart maatte komme saa vidt, at „Den typografiske Forening“ i København atter hævede Hovedet for at tale et Ord med om den Sag, som maa ligge enhver selvstændig Typograf saa meget paa Hjerte, og som altfor længe har staaet uafgjort hen. *Styrelsen.*

Den halvaarlige Generalforsamling

afholdtes Lørdagen den 21. Juli i Foreningens Sommerlokale. Styrelsens Formand, Hr. *Decher*, aabnede Mødet og stillede, i Betragtning af, at der kun var mødt 22 Medlemmer i Stedet for det lovbefalede Antal af 30, det Forslag, at Forsamlingen skulde erklære sig for kompetent til at fatte Beslutninger, idet man ikke kunde gøre Regning paa i den nærmeste Fremtid at faa et bedre Besøg. Forslaget *vedtoges* énstemmigt — Derpaa valgtes Hr. *N. Hansen* som Dirigent og Undertegnede som Sekretær.

Ordet gaves for det første Punkt af Dagsordenen, Forelæggelse af Halvaarsregnskabet, til Hr. *Decher*. Han tog Anledning til at give en Beretning over Foreningens Virksomhed. Vi have endnu ikke over 150 Medlemmer, skønt Styrelsen har gjort Anstrengelser for at faa Antallet forøget. Arbejdsløshedskassen har ikke kunnet oprettes, fordi det viste sig, at Medlemmerne ikke havde synderlig Interesse for den. Regnskabet svarer temmelig nøje til det opstillede Budget; Overskudet skyldes væsenligst Pengene fra Forbundet, som Styrelsen tror sig berettiget til at anvende til en Grundfond, for derpaa i Fremtiden at bygge videre. Udgifterne have ikke naaet det budgetterede Beløb. Det er beklageligt, at kun saa forholdsvis faa Typografer have sluttet sig til Foreningen, men de, som hidtil have støttet Foreningen, have Æren af at have opretholdt Typografernes Sag. — Laanene fra Strikens Tid skulde man slaa en Streg over, dels fordi en Del af dem, som modtog disse Laan, ikke længere ere her i Byen, og dels fordi de Øvrige i Strikens Tid have ofret saa Meget og i det Hele taget vist sig som saa gode Kolleger, at man gerne kunde eftergive dem Gælden.

Emil Petersen ønsker at vide, om *Barnewitz's* Enke trænger til 1 Kr. maanedlig Understøttelse; han finder det i højeste Grad besynderligt, da hendes Søn er *Faktor* og som saadan vel gerne selv kunde understøtte sin Moder, saa at hun ikke behøvede at ty til vor Forening.

Efter at flere Talere havde havt Ordet i denne Sag, skredes til Afstemning over Regnskabets Godkendelse, der blev énstemmig vedtaget.

Derpaa gik man over til Styrelsens Andragende om at slaa en Streg over de under Strejken ydede Laan; efter nogen Diskussion *vedtoges* Andragendet.

Under Punkt 2: „Styrelsen giver forskellige Meddelelser“, oplyste Hr. Decher, hvorledes Hr. R. P. Jensen havde stillet sig lige over for Foreningen og dens nuværende Styrelse og hvor misligt han havde handlet med flere forskellige Sager, vedrørende Forbundet. Formanden syntes som Følge heraf ikke at det var heldigt, at man ogsaa eftergav Hr. R. P. Jensens Gæld til Foreningen.

E. Petersen syntes heller ikke, at Hr. Jensen havde baaret sig ad som brav Kollega, men holdt det for rigtigst ikke at omtale denne Sag nærmere for Øjeblikket. Taleren anbefalede for øvrigt Styrelsen at virke yderligere for Foreningen ved at udsende en fornyet Opfordring til de udenfor staaende Kolleger. Styrelsen erklærede sig villig dertil.

Styrelsens Formand oplæste derpaa Budgettet for det kommende Halvaar, som ballancerer med 1065 Kr. Indtægt og 830 Kr. Udgift. Budgettet blev énstemmig godkendt.

Efter Dagsordenens Tilendebringelse rettede Böhm en Anmodning til Styrelsen om at faa oprettet et Gensidighedsforhold med det tyske Forbund for at sikre de Foreningsmedlemmer, som ønske at rejse til Tyskland, Viatikum. Styrelsen lovede at efterkomme denne Anmodning saa hurtig som muligt.

Derpaa hævedes Mødet.

Rud. Böhm,
Sekretær.

Den typografiske Forenings Medlems-Fortegnelse.

Andersen.
Böhm, R.
Jürgens, F.
Kyhn.

Berling.
Amtoft, T.
Auener, A. C.
Auener, C. V.
Borreby, H. H.
Calmer, A.
Christensen, C. E.
Grøndahl, V. E. E.
Jensen, J. P. C.
Madsen, C. V.
Madsen, H. P.
Preutz, P.
Prægel, C. V.

Calberg.
Mortensen, A. L.

Centralbogtrykkeriet.
Hansen, Chr.
Møller, J. F.
Nielsen, L. A.

Cohen.
Adrian.
Andersen, R. Th.
Borup, N.
Bynck, C. E.
Christensen, N. L.
Erichsen, F.
Jacobsen, E.
Koppel, F.
Mossberg, H.
Nielsen, A.
Nordlunde, H. P. C.
Olsen, C.
Petersen, P. L.
Petersen, Wm.
Ringsted, F.
Thomsen, Charles.
Wehage.

Dagens Nyheder.
Borup, M.
Foss, C. F.
Hitz, P. T.
Scharnowsky, F.
Sørensen, Wm.

Elvius.
Albøge.
Christensen, J. P.
Hansen, N. J.
Liliegreen, O. H.
Petersen, J.
Schrøder, C. B.

Ferslew & Ko.
Andersen, F. V.
Bestle.
Birch, H. C.
Boesen, A.
Fack.
Falkenberg.
Fjeldsøe.
Fortling.
Hansen, J. V.
Hansen, Thorv.
Hein.
Hjorth, A. S.
Jensen, Carl.
Krakau.
Larsen, Th.
Lauritzen.
Lundstrøm.
Nestler.
Olavesen.
Rasmussen, C. C.
Reimers.
Sædder.
Tauber.
Tømmerup.

Fjeldsøe.
Nielsen, R. E.

Græbe.
Jørgensen, M.
Lind, G. L.
Sparwath, V.

Hoffensberg, Jespersen & Trap.
Blumenthal.

Jørgensen & Ko.
Andersen, C. A.
Christensen, P.
Decher, A. F.
Gjerløv, F.
Hansen, J. P.
Hansen, N.
Johansen, T.
Jørgensen, Th.
Kjeldskov, H. D.
Nordlunde, C.
Thorsen, V.

Jørgensen & Knudtzon.
Aagaard, R.
Christensen, Chr.
Ewald, Chr.
Ewald, Vald.
Hammerich, C.
Long, G.
Læssøe, J.

Luno.
Amtrup.
Faurschou, A.
Hamberg.
Hallengreen.
Humle
Hylsberg, N.
Jensen, C. C.
Koch, Bernh.
Lindberg.
Nielsen, H.
Olsen, H. P.
Petersen, A.
Petersen, J. A.
Sørensen, Thorv.

S. L. Møller.
Petersen, H. P.

Nielsen & Lydiche.
Hertzberg, Felix.
Lassen, H. P.
Petersen, Carl.
Rudolph.
Weiss, Bernh.

Th. Nielsen.
Nielsen, Th.
Rosberg, V.

Sally B. Salomon.
Christensen, E.
Dahlin.
Jensen, J.
Jensen, P.
Jørgensen, Fr.
Køhler.
Lindahl.
Magh.
Mogensen, M.
Olsen, F. V.
Petersen, D. M. E.
Prieme, L.
Sick.
Svendsen, A.
Theemann.
Winkelmann, V. J.

Skoubo & Sacht.
Brendstrup, V. J.

Schultz.
Buch, V. V.
Christensen, P. A.
Erichsen, C.
Jacobsen, Chr.
Jeppesen, P.
Langmarck, Chr.
Mortensen, Jul.
Nielsen, M.

Thiele.
Assam.
Christensen, Alb.
Hansen, H. A.
Larsen, A. E.
Lundgreen, A. V.
Lassen, C.
Petersen, L. D.
Stevnsborg, J.
Sønnichsen.

Trier.
Jensen, J. C.
Larsen, L.

Berg, L. D.
Petersen, J. P.

Forskelligt.

— Fra **Amerika** meldes om uafladelige Lønningsnedsættelser for Typografernes Vedkommende, og skønt saavel de af engelske som det af tyske Sættere bestaaende Typograf-Forbund have gjort Alt, hvad der kunde gøres, for at forebygge Satsprisens altfor stærke Dalen, saa har dette dog ikke ført til Andet end mislykkede Arbejdsnedlæggelser, fordi der findes saa mange ledige Kræfter. Saaledes nedlagde f. Eks. Sætterne i „New York Tribune" Arbejdet, fordi Satsprisen var nedsat fra 46 til 40 Cent pr. 1000 m.; dette skete den 29. Juni om Eftermiddagen Kl. 5, og allerede samme Dags Aften Kl. 9 vare samtlige Pladser besatte af „Schustere", og Principalerne nægtede at tage nogen af dem i Arbejde, som havde deltaget i Skruen. Arbejdslønnen i Amerika staar i det Hele taget ikke mere synderlig over, hvad der i Almindelighed betales i Evropa, medens den endnu for 3—4 Aar tilbage var mellem 2 og 3 Gange saa høj, og det kan derfor neppe undre Nogen, som har fulgt med de forenede Staters økonomiske Udvikling i Løbet af de sidste Aar, at det er kommet til saadanne voldsomme Optrin som de, der i den seneste Tid have fundet Sted i de fleste af Unionens større Byer. Imidlertid er det en Selvfølge, at saadanne Voldsomheder kun ville bidrage til yderligese at forværre Tilstanden.

— **En besynderlig Retssag** har for nylig fundet sin Afgørelse ved Londons Domstole. Sagen var den, at den afdøde Ejer af „Morning-Post" i sit Testamente havde bestemt, at alle hans „servants" (Tjenere) skulde have en Pension eller Arv, hvis Størrelse var gjort afhængig af Længden af Vedkommendes Tjenestetid. Nu var Spørgsmaalet imidlertid, om Ordet servants skulde forstaas i videre eller snævrere Forstand, men Bladets Sætter- og Trykkerpersonale opfattede i hvert Tilfælde Sagen saaledes, at ogsaa de henhørte under Begrebet Tjenere. Arvingerne vare dog af en anden Mening og Testamentets Fortolkning blev nu overladt Domstolene, som afgjorde Sagen til Fordel for Arbejderne, af hvilke derfor flere, som havde været længe i Forretningen, fik Legater paa indtil 60 Lstr. (circa 1080 Kr.).

— Om Opbevaring af Zinkætsninger eller Zinkografier hedder det i „Jour. f. Buchd.", at denne ofte, hvad der forresten vil være de Fleste bekendt, er meget vanskelig, da Zink er et Metal, som meget let oksyderer, hvorved Pladerne, om de end ikke aldeles ødelægges, saa dog tabe meget betydeligt i Godhed, idet Luftens Indflydelse tilintetgør de fine Linier, saa at de tilsidst fremkomme næsten som punkterede. Et lige saa simpelt som praktisk Middel til Bevaring af disse ofte temmelig kostbare Plader skal bestaa deri, at man, saa snart de ere benyttede, tildækker dem med et Lag af den bedste Træsnits-Farve og ovenpaa denne atter et Ark Papir. Naar de igen skulle bruges, renses de let ved Hjælp af Benzin, og vedligeholdes paa denne Maade uden nogensinde at oksydere.

— En af Leipzigs større Bogtrykkere, Hr. W. Wigand, har for ca. 14 Dage siden fundet sig foranlediget til at reducere den tarifmæssige Betaling, og som Grund hertil angav han, at det blot var ham om at gøre, at Arbejdslønnen og Prisen paa Livsfornødenhederne kom til at staa i det rette Forhold til hinanden, og da man nu kunde være sikker paa en god Høst, som vilde have en Dalen af Priserne til Følge, saa var der ingen, som kunde mærke, om han i Stedet for 15 Mk. kun fik 13. Sætterne kunde imidlertid ikke følge ham i hans Betragtninger, og nedlagde derfor alle som én Arbejdet; det skal endnu ikke være lykkedes Hr. Wigand at finde Sættere, som i Fortrøstning til den gode Høst vilde indlade sig paa at arbejde billigere.

Den typografiske Forening.

Nye Medlemmer.

Lundgreen, A. V. (Thiele).
Nielsen, O. A., Jensen, N., Stahl, Vilh. (Hoffensberg.)
Schmidt, Arnold W. (Græbe).

Indvendinger mod Optagelsen maa inden 14 Dage være indgivne til Forretningsføreren.

Til Typograf *Maxen* er endvidere indkommet:

Fra Fejldsøes Bogtrykkeri . . .	1 Kr.	„	Øre.
„ Centraltrykkeriet	3 —	50	—
	4 Kr.	50	Øre.
Med det tidligere Indkomne	100 —	95	—
Ialt . .	105 Kr.	45	Øre.

København, d. 3. August 1877.

N. Hansen.

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

En trængende Kollega ønsker at sælge

59 Hefter af Nordisk Konversations-Leksikon

med Subskriptionsret til Resten, hvoraf kun de 6 Hefter skulle betales, medens det Øvrige er gratis, for $^2/_3$ af Subskriptionsprisen, 20 Kr. Nærmere erfares hos Typograf *A. L. Mortensen.*

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 17. | København, den 18. August 1877. | 4. Aarg.

Mærk! Paa forrige Nr. stod fejlagtig Nr. 17; skulde være **16.**

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 1. September.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening" og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende". Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg.*

Den typografiske Forening

afholder en *ekstra-ordinær Generalforsamling Lørdagen den 1. September* Kl. 9½ i Foreningens Lokale, paa hvilken vil blive foretaget:

1) Valg af et Styrelsesmedlem i Stedet for afdøde *C. Christensen*;
2) nogle nødvendige Forandringer i Lovenes §§ 1, 4 og 8.

Styrelsen.

Nye Medlemmer.

Agerbeck (Cohen).
Madsen, C. C. T. (Andersen).
Andreasen (Nielsen & Lydiche).
Olsen, C.; Hansen-Heyde (Thiele).
Weber, M. (Græbe).

Indvendinger mod Optagelsen maa inden 14 Dage være indgivne til Forretningsføreren.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Bestyrelsesmøde den 15. August 1877.
Fraværende: *Ewald.*

Det vedtoges at opsætte den halvaarlige Generalforsamling indtil det nedsatte Lovudvalg havde afsluttet sine Arbejder, og ved Løbeseddel at underrette Interessenterne om denne Beslutning samt om, at Hr. *Sally B. Salomon* var fratraadt som Overdirektør.

Den ledige Portion af det Berlingske Legat tilstodes Enken C. Rasmussen.

København, den 16. August 1877.

Styrelsen.

Om en Fagskole for Bogtrykkerlærlinge.

I Almindelighed paastaas det, at Verden bestandig gaar fremad, men hvor vidt denne Paastand er holdbar eller ikke, skal jeg ikke indlade mig paa at undersøge; kun saa meget tror jeg, uden at komme Sandheden for nær, at turde paastaa, at dette ikke gælder for den typografiske Verdens Vedkommende, ti der er vist nok Ingen, som kan mærke, at denne for Tiden gaar fremad. Hvorhen man end fæster Blikket, saa er der kun Sløvhed og Ligegyldighed at paavise, og særligt maa det siges, at overalt hvor Principalernes Medvirkning har været nødvendig, er der saa godt som ikke Tale om et eneste Fremskridt. Har man endelig indvilliget i Et eller Andet, saa har det først været, efter at der fra Typografernes Side har været øvet et meget stærkt Tryk. Det eneste Spor af Fremgang, man overhovedet for Øjeblikket er i Stand til at opdage, er det, at der nu endelig er nedsat et Udvalg til at efterse de forenede Hjælpekassers forældede Love; jeg skal imidlertid ikke nægte, at jeg nærer en vis Frygt for, at det ærede Udvalg slumrer hen som sin højsalige Forgænger og førend man véd et Ord deraf ikke mere kan henregnes til de Levendes Tal.*) I alle Tilfælde forekommer det mig besynderligt, at man endnu ikke har hørt et Ord om dets Virksomhed.

Dog, det var jo ikke herom jeg vilde skrive; det var om en Fagskole for Bogtrykker-Lærlinge. Om en saadan har der allerede længe været Tale, ti allerede ved Principal-Foreningens Dannelse den 18. Februar 1875 vedtoges det i Lovene, at „Foreningen vil, naar dens Midler tillade det, støtte Oprettelsen af en Fagskole og et Fag-Bibliotek", men videre er man da heller aldrig kommet; den ene Vinter gaar efter den anden og der er aldrig saa meget som Tale om Oprettelse af en saadan Skole, hvor nødvendig det end maa indrømmes at den er, og man kan med temmelig stor Sandsynlighed sige, at den Dag, da de københavnske Bogtrykkeri-Ejeres Forening faar Raad til at oprette en Fagskole, ligger meget langt ude i Fremtiden.

Dette er sørgeligt; ti det viser, hvor lidt man i Virkeligheden er med, naar det ikke netop gælder at bekæmpe Typografernes Fordringer om Lønnings-Forhøjelse; det viser, hvor liden virkelig Interesse for Fagets Fremgang og Arbejder-Forholdenes Forbedring der i Almindelighed er til Stede blandt Dhrr.

*) Vi kunne forsikre den ærede Indsender, at denne Frygt er ugrundet. Red. Anm.

Principaler; ti hvis de virkelig nærede Interesse for Andet end deres egen øjeblikkelige Fordel, da maatte en saadan dog virkelig kunne vise sig paa anden Maade end gennem en Løfteparagraf, som der endnu aldrig er gjort Mine til at bringe i Udførelse.

Ja, hvad skal man sige til det? ti naar der f. Eks. som den samme Forenings Formaal er opstillet Varetagelse saavel af Principalers som af Arbejderes Interesser, saa maa man jo efter Alt, hvad der er passeret siden Foreningens Dannelse, slutte sig til, at den ledes i en ganske anden Aand end den, hvori dens Love ere skrevne, og saa kan man jo heller ikke vente sig, at den skal gøre Noget for Oprettelse af en Fagskole.

Og hvor haardt trænges der dog ikke til en saadan! Hvor slet staar det sig ikke til med Størstedelen af de nuværende Lærlinges Kundskaber! Ja, det er Noget, som sikkert enhver Typograf kan tale med om. Lærlingene ere næsten Alle Sønner af fattige Folk, som ikke have havt Raad til at ofre Noget paa deres Uddannelse, og de kunne som oftest ikke engang opfylde en saa simpel Fordring som den, at kunne skrive en almindelig dansk Stil. Om Sprogkundskaber vil jeg nu slet ikke tale, og dog ere ogsaa disse nødvendige for en Sætter, som virkelig skal kunne gøre Fordring paa at kaldes dygtig. At Trykkerne ikke kunne tegne eller have nogen sikker Opfattelse af, hvorledes Lys og Skygge skal fordeles, er ligeledes det mest almindelige, og dog er dette Noget, som maa anses som aldeles nødvendigt. Der er endnu mange andre Ting, som enhver Typograf burde kende, blandt hvilke for Trykkernes Vedkommende endnu maa nævnes almindelig Maskinlære og for Sætternes Kendskab til Stereotypi og andre beslægtede Fag, hvad kun de allerfærreste have Begreb om.

At alle disse Ting kun kunne læres i en Fagskole er en Selvfølge, og det er lige saa sikkert, at hvis en saadan skal oprettes, da maa Principalerne gøre det, da det er dem, som have paataget sig at oplære Drenge, som ere næsten blottede for grundige Skolekundskaber, til dygtige Typografer. At Typograferne skulde gøre det, vilde sikkert være for meget forlangt, og selv om de vilde, saa kunde de dog ikke, da det ikke alene gælder at faa Skolen oprettet og dygtige Lærere ansatte, men tillige om at give Lærlingene Frihed om Aftenen og Søndagen paa den Tid, Undervisningen skulde finde Sted, samt i fornødent Fald at udøve den fornødne Tvang, hvis der skulde begynde at vise sig Ulyst til at møde. At det paa den anden Side vilde være enhver Typografs Pligt at støtte Skolen, om ikke ad anden Vej, saa dog ved Paavirkning af den eller de Lærlinge, der vare ham anbetroede, maa ligeledes anses som givet, og dette er da ogsaa Noget, som Alle uden Undtagelse vilde gøre.

Vi faa nu at se, om det nogensinde skulde blive til mere end Løfteparagrafer, og i (rigtignok kun meget svagt) Haab om, at dette vil ske, tegner jeg mig som Deres ærbødige *Typothet.*

Om Bogtryk-Industriens Udvikling i Amerika

hedder det bl. A. i en Artikel i „Journal f. Buchdruckerkunst“: I Amerika findes en overordenlig Mængde Fabriker af Maskiner og Utensilier for Bogtrykkerierne; saaledes fandtes paa Udstillingen i Filadelfia ikke færre end 75 Firmaer repræsenterede, og der var dog i det mindste 6, som ikke havde udstillet, altsaa bliver det samlede Antal 81, et Tal, som intet andet Land blot tilnærmelsesvis har at opvise. Grunden hertil maa udelukkende søges i den Omstændighed, at der i Amerika hersker en omfattende Næringsfrihed, saa at Enhver, som har Lyst, kan oprette et Trykkeri naar og hvor han vil, uden dertil at indhente nogen særlig Tilladelse; han er endogsaa fritaget for at betale nogensomhelst Næringsskat. Kun enkelte Næringsdrivende, som Ølbryggere, Brændevinsbrændere, Tobaks- & Cigarfabrikører og Værtshusholdere, maa løse et Slags Borgerskab, der hvert Aar skal fornyes, alle andre ere skattefri. Hvem der altsaa har Lyst og Midler dertil, kan ogsaa oprette et Trykkeri, og der gives saare mange, desværre altfor mange, som have baade Lyst og Midler. Der gives Bogtrykkerier i Amerika, som næppe ere 150 Kroner værd*), og saadanne „Bogtrykkere“, af hvilke der nu findes en Mængde, løbe omkring fra Hus til Hus, fra den ene Forretning til den anden, for om muligt at „redde“ en Bestilling paa et Hundrede Adressekort, Regninger, Notas eller lign., hvilket dog maa siges at være en sørgelig Eksistens. At der paa den anden Side ogsaa findes kæmpemæssige typografiske Etablissementer er en Selvfølge.

De store Trykkerier ere forsynede med alle Slags Presser; de mindre, navnlig i de store Stæder, besidde kun smaa Digeltrykspresser, paa hvilke i det højeste kan trykkes et Ark stort Folio, og deres Virksomhed indskrænker sig derfor i Reglen til Trykning af Aksidenser. Faa de saa undertiden et Arbejde, der skal trykkes i Helark, maa de lade dette udføre i større Trykkerier. Disse smaa Trykkerier i de store Stæder arbejde i Reglen med 2—3 saadanne Digeltrykspresser, og som oftest raade de kun over 2 eller 3 Kassereoler med ganske smaa Kasser. Der gives overordenlig mange af disse „Fyrtøjer“, hvis hele Rigdom af Skrifter indskrænker sig til 15 à 20 med kun et Minimum af hver. Nogle have ikke en Gang saa mange.

Trykkerierne i de mindre Byer ere i Reglen forholdsvis bedre udstyrede end de smaa Trykkerier i de større Stæder. Da de ere henviste til dem selv og for det meste trykke et eller flere Blade, saa have de gerne ved Siden af de uundværlige Digeltryks-Presser ogsaa en Cylinder-Hurtigpresse og mangen Gang tillige en Haandpresse.

Samtidig med den overordenlig Formerelse af Befolkningen i de forenede Stater tiltog ogsaa Antallet af Trykkerier, og som Følge deraf naturligvis ogsaa de Fabriker, som levere dem Presser og andet Materiale. Til Etablering af en Fabrik for Bogtrykker-Presser udfordres i Amerika ingen meget stor Kapital, i alle Tilfælde er det langtfra saa vanskeligt at oprette

---

*) Ligesaadan hos os. Red. Anm.

et saadant som et Skriftstøberi, af hvilke man derfor ikke finder nær saa mange, hvorfor disse sidste selvfølgelig heller ikke lide under saa stærk en Konkurrence som de førstnævnte.

En Maalestok for Tallet paa Bogtrykkerierne i Nord-Amerika giver, i al Fald tilnærmelsesvis, det af Dhrr. Rowell & Ko. i New-York udgivne Centennial-Avis-Udstillings-Katalog, i hvilket findes en Fortegnelse over 8,129 Blade. Regner man nu for hvert Blad 2 smaa Akcidens- og et større Trykkeri, og at der i hvert Trykkeri findes 2 Presser, saa kommer man til det Resultat, at der i de forenede Stater findes fem og tyve Tusind Bogtrykkerier med i det mindste halvtredsindstyve Tusind Presser. Da denne uhyre Mængde Presser ere fabrikerede i Løbet af et meget kort Tidsrum, saa behøves der ingen nærmere Forklaring for at paavise, hvorfor der i Amerika findes et saa stort Antal Fabrikanter af Bogtrykkerpresser som det, der gav Møde paa Filadelfia-Udstillingen.

Vi have modtaget Følgende, som vi ikke have villet nægte Optagelse:

„Enighed gør stærk!"

I sidste Numer af „Typograf-Tidende" blev der rettet en indstændig Opfordring om at indtræde i Foreningen; jeg var selv blandt dem, der allerede havde lagt Hænderne i Skødet, men ved at læse Opfordringen, følte jeg mig *truffet!* — Min Tanke gik tilbage til hin mindeværdige Dag, da Størstedelen af de Kolleger, der — ikke ved Mundfjæskeri, men — ved deres Hænders Gerning følte og vare overbeviste om, hvad de formaaede, vovede en Kamp for *Æren!* (denne Kamp, som de Faa udholdt trolig til det Sidste!) — Tanken førte mig ogsaa tilbage til hin sørgelige Dag, da Kampen blev erklæret for tabt, og samtidig dvælede jeg ogsaa ved de Viljeløse, de Indforskrevne og — de kvindelige Sættere! De, der betragtede deres Ære som et Nul for en øjeblikkelig Vindings Skyld, og *de,* der nægtede at kæmpe med deres Kammerater, fordi det Eldorado, i hvilket de virkede, var dem en bedre Borgen for Fremtiden end Kammeraternes tvivlsomme Kamp. Ja, vi have vist nok følt og føle endnu den Dag idag, hvad *bitter Skuffelse* vil sige.

Enhver, der med Rolighed har set paa, hvad der siden hin Dag er foregaaet, hvorledes vort Fag daglig synker, og hvorledes det stadig gaar tilbage med hele den typografiske Virksomhed, uden at der gøres Noget for at indføre bedre Tilstande, maa dog vist indrømme, at det er galt fat; medens baade Arbejdsgiverne og Trykkerne stadig slutte sig nøjere sammen hver i sin Forening, staa vi Sættere indbyrdes splittede, kolde og ligegyldige se vi Fremtiden i Møde, medens vi svigte *vor moralske Forpligtelse.* Lad os medens det endnu er Tid glemme det Forbigangne og slutte os sammen, saaledes at de Mænd, der for Øjeblikket staa i Spidsen for vor Forening (og som vi skylde al Anerkendelse for deres Ihærdighed i at samle det Skilte), ikke skal arbejde forgæves! Haabende *at vi ad Imødekommenhedens Vej ad Aare vil kunne opnaa Noget,* maa den første Betingelse herfor ikke overses: det kan kun ske *i Forening!* — Derfor endnu en Gang: *Lad os slutte os sammen, inden det er for silde!* *C—n.*

Forskelligt.

Dødsfald. Torsdagen den 9. August afgik Typograf *Christian Christensen* ved Døden i en Alder af 23 Aar. Den Afdøde, der af Alle, som kendte ham, betragtedes som særdeles dygtig i sit Fag og som en sjælden hæderlig Karakter, var en ivrig Deltager i Foreningslivet. Han var i det sidste halve Aar Medlem af Bestyrelsen i „Den typografiske Forening", i hvilken Stilling han dog ikke fik Lejlighed til at virke meget, da han allerede i Foraaret blev angrebet af en heftig Forkølelse, der lagde Spiren til den Sygdom, for hvilken han saa tidlig maatte bukke under. Hans Minde vil længe bevares i venlig Erindring af dem, der kendte ham nøjere, og ikke mindst af Medlemmerne af Foreningen, blandt hvilke han paa sin egen stille Maade stadig færdedes, naar der var noget at udrette til Gavn for Foreningen. Han jordfæstedes i Onsdags under stor Deltagelse fra hans Kollegers og Andres Side.

— En ny Dobbel-Maskine til Trykning paa endeløst Papir er i denne Tid indført i „Manchester Guardian"s Bogtrykkeri. Denne Maskine skal kunne levere pr. Time 25,000 Eksemplarer af Bladet, som er af stort Format.

— Fra **Berlin** skrives i „Nat. Zeit.": Det har hidtil været Tvivl underkastet, om Bogtrykkerier kunde anses som Fabriker, og om de talrige i disse Værksteder arbejdende unge Mennesker eller Lærlinge vare Fabriklovens Forskrifter underkastede. Dette Spørgsmaal er i disse Dage besvaret af Politi-Præsidiet i Berlin derhen, at da der i Bogtrykkerierne finder en fabriksmæssig Deling af Arbejdet Sted, saa maa de ogsaa være at betragte som Fabriker. Denne Besvarelse af Spørgsmaalet staar ogsaa i Overensstemmelse med andre tyske Domstoles Udtalelser. Ikke desto mindre har dog en Berliner-Bogtrykker, som var sat under Tiltale og idømt Strat, fordi han ikke, i Henhold til Fabrikloven, havde ført Bøger over sine Lærlinge som „unge Fabrikarbejdere", indanket Sagen til næste Instants, og det skal være hans Agt, hvis Dommen ogsaa her gaar ham imod, at lade Sagen gaa videre.

— Det **Deckerske Bogtrykkeri** i Berlin er Natten mellem den 15. og 16. Juni bleven hjemsøgt af en betydelig Ildløs, som var opstaaet i et Papir-Oplag og derfra havde bredt sig videre og bl. A. ødelagt en Sættersal med 22 Pladser. Skaden anslaas til 12—16,000 Mk. I de 120 Aar, hvori dette Trykkeri har bestaaet, er dette den første Ildløs, og det maa betragtes som et særligt Uheld, at denne just skulde indtræffe paa et Tidspunkt, hvor der kun var 14 Dage tilbage, før Trykkeriet skulde overgaa til det tyske Rige.

— **Det schweiziske Typograf-Forbund** afholdt den 12. ds. i Aarau sin 19. almindelige Generalforsamling. Hoved-Emnet for Forhandlingerne var Lov-Revisioner.

— „Framvavi" er Navnet paa et Blad, som er begyndt at udkomme i den islandske Koloni Kævatim i britisk Nord-Amerika. Dette skal være det første paa Islandsk skrevne Blad i Nord-Amerika, hvorhen i Løbet af de senere Aar en stor Del Islændere ere udvandrede.

— Det socialistiske Blad „Berliner freie Presse"s Trykkeri og Ekspedition er for kort Tid siden bleven gennemsøgt fra Ende til anden af en Kriminal-Kommissær og tre Politibetjente for om muligt at finde et af en Del berlinske Studerende indsendt Manuskript til et „Opraab til Studenterne". Manuskriptet blev trods al anvendt Umage ikke fundet.

— **Fællesbogtrykkeriet i Hamborg** har i disse Dage udsendt sin 5. Aarsberetning, som viser en Renindtægt i det sidste Regnskabsaar af 15,022 Mk. 55 Pf.; hertil kommer endvidere en Rengevinst for „Hamburg-Altonaer-Volksblatt"s Vedkommende af 20,873 Mk. 27 Pf., saa at Total-Overskudet bliver 35,895 Mk. 82 Pf.

— I Kongeriget Sachsen, som har $2^3/_4$ Mill. Indbyggere, udkommer der for Tiden ikke færre end 133 politiske Blade, deraf 1 i det vendiske Sprog; 5 ere udpræget socialistiske.

— I **Nürnberg** vil den almindelige tyske Bogtrykker-Principal-Forening Søndagen den 23. September afholde en Generalforsamling, paa hvilken det skal tages under Overvejelse, hvorledes man skal stille sig til det fra den sachsiske Kreds indkomne Forslag om at underkaste den kun et Aar gamle Tarif en Revision. Foreningens Bestyrelse har i den Anledning udsendt et Cirkulære, hvori navnlig omtales de Besværinger, som fra saa mange Principaler ere fremkomne, at Tarifen med sit Tillæg „Bestemmelser om Voldgiftsretternes Virksomhed" meget mere maa betragtes som en Hindring for Varetagelsen af Principalernes Interesser end som en Fordel, saa at det var bedre, at Tarifen aldeles blev opgivet; og naar dette ikke var muligt for Principalerne, saa længe de vare Medlemmer af Foreningen, fordi denne en Gang var gaaet ind paa den, saa maatte de hellere melde sig ud. Styrelsen betoner nu meget rigtigt, hvor selvmodsigende det er, først at opstille Tilvejebringelsen af en Tarif som en af Foreningens Hoved-Opgaver, for nu, da Tarifen, paa Grund af de for Arbejderne overordenlig ugunstige Forhold, er bleven ubekvem, hellere at træde ud af Foreningen, ja endog aldeles at ofre denne, blot for at blive Tarifen kvit. Tillige udtales det i Cirkulæret, hvad der da ogsaa i Tider som de nuværende maa være Arbejderens bedste Trøst, at der snart kan indtræde en Vending, og at man da let kan komme til at fortryde, at man selv har tilintetgjort enhver tarifmæssig Arbejdsordning.

— Fra **Nürnberg** meldes om en Kassesvig paa 1500 Mark, som Kassereren for den der bestaaende typografiske Stedforening har gjort sig skyldig i. Tilliden til denne Kasserer, hvis Navn er Fleischmann, har været saa stor, at man i de sidste fem Aar ikke har foretaget nogensomhelst Kasseundersøgelse; denne altfor overdrevne Tillid kan man nu takke for, at Underskudet er blevet saa stort.

— For kort Tid siden kom til den bekendte tyske Universitetsby Halle en ung Sætter ved Navn Bollhausen, der optraadte som meget ivrigt Forbundsmedlem, af hvilken Grund man valgte ham til Medlem af Gutenberg-Festkomiteen. Ogsaa her viste han sig meget aktiv, og Forundringen blandt de ærede Kolleger i Halle blev derfor ikke ringe, da Hr. Bollhausen Dagen efter Festen intet Steds var at finde, lige saa lidt som der var Spor at opdage af de ca. 50 Mk., som han havde modtaget i Entré, og af hvilke bl. A. Musiken skulde have været betalt.

— **En god Mundfuld Dansk** findes i en Brugsanvisning med tilhørende Attester, som en tysk Sæbeluds-Fabrikant beærer sine danske Kunder med. Her blot en Prøve:

Hamborg, Februar 1877.

Den Hagemann'ske Sæbelud forvender jeg allerede længere Tid til Beredelsen of Stivelsesfarven, og constaterer jeg ikke at kjende noget som er enfager og bedre. En Afvaskning af Loftet er ikke nödvendig og Lineringen paa Farven er meget let. — Pinslen mor snart efter Brugen blive godt udvaskes.

Juls. Wolgast,
Maler.

Naar man har læst dette, maa man kunne slutte sig til Resten.

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,

Smaadigte

af

F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 18. | København, den 1. September 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 15. September.

Brevkasse.

—b— Skal blive optaget i næste Nr.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er fra **Lørdagen den 1. September hos Hr. Restavrator Christensen, Amagertorv 4, 1. Sal;** Indgangen til Lokalet er Døren lige for Trappen.

Foreningen afholder en *ekstra-ordinær Generalforsamling Lørdagen den 1. September* Kl. 9½ i Foreningens Lokale, Amagertorv 4, 1. Sal, paa hvilken vil blive foretaget:

1) Valg af et Styrelsesmedlem i Stedet for afdøde *C. Christensen;*
2) nogle nødvendige Forandringer i Lovenes §§ 1, 4 og 8.

Styrelsen.

Nye Medlemmer.

Jens Johan Nielsen, A. H. Dabelsten (Nielsen & Lydiche).

B. R. V. Carlsen, J. V. Jensen (Cohen).

Severin Frederiksen (J. V. Andersen).

Ludvig Petersen.

J. Cohn, E. Pfeiffer, Otto Schäffer (Jørgensen & Ko.).

Indvendinger mod Optagelsen maa inden 14 Dage være indgivne til Forretningsføreren.

Vi have modtaget Følgende:

„Til

„Den typografiske Forening“s Styrelse!

I Anledning af den i „Typ.-Tid.“ af 4. Avgust udstedte Opfordring til Typograferne, tillader Undertegnede sig herved at tilstille den ærede Styrelse for Foreningen nogle Bemærkninger, som jeg overlader til den at bedømme, om de kunne finde Plads i Foreningens Organ eller ikke.

Idet jeg med megen Ros skal anerkende den nuværende Styrelses ihærdige Bestræbelser for at opretholde og vinde Tilslutning til den ifjor Efteraar saa haardt rystede Forening, saa kan jeg dog ikke undlade at udtale som *min* Mening, at jeg stærkt tvivler om, at den vil have Held med sig, saalænge der ikke fremkommes med et *fast* og *bestemt* Program, tilmed da den Grundvold, hvorpaa Foreningen fra først af kun *kunde* dannes, synes ganske at være tilsidesat, nemlig: „Understøttelsen for gamle og svage Typografer“, som jo før fik Understøttelse ved de bekendte „Cirkulærer“ af de særlige resp. Trykkeriers Kasser eller ved „Indsamling“. Som bekendt paatog Foreningen ved sin Stiftelse sig denne Forpligtelse mod dem, som saaledes *allerede fik* Understøttelse, hvorimod det for den følgende Tid blev bestemt, hovedsagelig kun at virke i denne Retning for Foreningens Medlemmer.

I den udstedte Opfordring finder jeg ikke *en eneste* Antydning af, at dette idetmindste skulde være ét af Formaalene.

Derimod findes der en Udtalelse om, at Foreningen efter kun godt ½ Aars Arbejde allerede ejer langt over 1000 Kr., hvilket jo kan være meget glædeligt, naar denne Opsparing ikke hovedsagelig er fremkommet ved betydelige Afkortninger eller maaske endog ved *Inddragning* af tidligere ydede Understøttelser til gamle udslidte Arbejdere og Hospitalslemmer, hvorom der er fortalt mig; en Udtalelse af et Medlem paa sidste Generalforsamling synes at bekræfte det her Anførte, thi at man afviser en stakkels Enkes Andragende om 1 **Krone maanedlig** med den Bemærkning, at hun paa Grund af, at hun har en Søn, der er Faktor(?), ikke behøver at ty til *„vor“* Forening, forekommer mig næsten som en Haan imod hende.

Et Hovedpunkt er der dog berørt i Opfordringen, nemlig *„Lærlingevæsenet“!* Men i hvilken Retning agter den ærede Styrelse at lede og behandle dette saa vigtige Spørgsmaal? — Er det at forhandle om Lærlingenes Antal eller for at virke i Retning af Lærlingenes *intellektuelle* Uddannelse ved Hjælp af nyttige Aftenskoler, at man vil virke?

Naar den ærede Styrelse endelig i Slutningen af sin Opfordring om Tiltrædelse til Foreningen udtaler, at den, „naar det forlanges, vil vige Pladsen for Andre, der maaske bedre kunne samle alle Typografer under *én* Hat, er denne Udtalelse ikke ret heldig, thi *ingen* Styrelse — hverken den nuværende eller nogen kommende — vil være i Stand til at samle alle (allermindst!) Typografer under *én* Hat! — Men hvad det kommer an paa, det er: „At selv den kraftigste Styrelse **bør agte** en Opposition i **rette Tid**, og at Styrelsens Tilhængere *med Ro* forhandle med Opponenterne; *var* Saadant sket i den tidligere Forening, vilde baade den nuværende Styrelses Formand, Hr. Decher, samt Hr. Emil Petersen ikke **nu** have havt Anledning til at udtale sig saaledes om Foreningens tidligere „Præsident“, som de have gjort.

Hermed skal jeg tillade mig at efterkomme Opfordringen „om at tale Foreningens Sag og virke paa bedste Maade for den“, paa den Maade, som *jeg* op-

fatter Sagen; — finder den den ærede Styrelses Billigelse, skal jeg ej heller for Fremtiden frygte for — naar og hvor jeg maatte finde Anledning dertil (og en saadan har jeg allerede funden i den første Passus i Referatet om Generalforsamlingen) — at tegne mig som Foreningens opponerende Medlem.

København, i Avgust 1877.

E. Heinemann.

* * *

Som man vil se af Ovenstaaende, er Hr. Heinemann endnu stadig af den Formening, at en permanent Opposition i „Den typografiske Forening" er aldeles nødvendig, og han er saa venlig at tilbyde sig selv som den Første til at begynde derpaa, eftersom han har opdaget, at det atter er en saadan Institution, der mangler, for at Foreningen kan faa sit rette Præg. Vi ere for øvrigt Hr. Heinemann Tak skyldig for hans Bemærkninger, da vi ved at benytte Lejligheden kunne faa Anledning til at udtale os om forskellige Ting, som ere af Interesse for Flere end os, og som man kun ved en Lejlighed som denne kommer til at berøre. Vi kunne da maaske ogsaa med det Samme tilfredsstille Hr. Heinemann med Hensyn til forskellige Spørgsmaal, som han øjensynlig ikke er paa det Rene med.

Hvad for det Første Hr. Heinemanns Tvivl om, at Foreningen vil gaa fremad, saa længe der ikke fremkommer et *fast* og *bestemt* Program, angaar, da skulle vi kun henvise til vor sidste Opfordring og spørge Hr. Heinemann, om han virkelig har læst den rigtig igennem. Hvis han havde det, kunde han ikke skrive, at Foreningen mangler et Program. Dette Program er saa bestemt og klart, som det for Øjeblikket *kan* blive, navnlig med Hensyn til Hovedsagen, „at søge ad Overenskomstens Vej at forbedre Typografernes materielle Vilkaar". *Det* er Grundlaget for Foreningens Virksomhed i den nærmeste Fremtid, og dette *vil* og *kan* ikke blive anderledes, saa længe de berettigede Fordringer, den har kæmpet og vil kæmpe for, ikke ere tilfredsstillede. *Det* maa Hr. Heinemann kunne forstaa ligesaa vel som Enhver, der kender vor Forenings Historie i de senere Aar. Den er endelig engang kommet ind i dette Spor, og der maa den vedblive at være, indtil det, den fordrer, er opfyldt.

Hr. Heinemann udtaler sig dernæst om det Grundlag, hvorpaa Foreningen oprindelig blev dannet og hvorpaa den kun *kunde* dannes. Hvorfor Foreningen den Gang kun kunde dannes som Understøttelsesforening er os ikke rigtig klart, med mindre det skulde være Typografernes Mangel paa Sammenhold, Utilbøjelighed til at værne om deres Interesser og store Ligegyldighed for alt Fremskridt, der den Gang, som til Dels nu, beherskede dem, og det har sandsynligvis været Hovedgrunden til, at Foreningen blev dannet paa denne Maade. Havde man den Gang valgt et andet Grundlag for Foreningens Virksomhed, havde der den Gang været en driftig Mand i Spidsen for den, saa havde vi maaske ogsaa været videre end vi nu ere. Det er ikke vor Mening at ville spotte over Understøttelsesvæsenet, vi anerkende tilfulde den smukke Tanke at ville hjælpe de Trængende, men vi ere overbeviste om, og det ville vi særlig bede Hr. Heinemann lægge Mærke til, at det bliver ikke mere paa det Grundlag, at den typografiske Forening rejser sig efter noget Nederlag, i det mindste ikke saa længe de andre og absolut vigtigere Spørgsmaal for dens Medlemmers Fremtid henstaa uafgjorte Denne Sag kan maaske træde i Forgrunden, naar en Gang de andre Sager ikke mere kræve dens fulde Opmærksomhed og Interesse, men indtil da maa Understøttelsesspørgsmaalet spille en underordnet Rolle i „Den typografiske Forening". Dermed er det dog ingenlunde sagt, at det skal afskaffes; tværtimod! Foreningen bør og vil ogsaa hjælpe, saa vidt dens Evner maatte tillade det, og Hr. Heinemann maa ikke tro, at Foreningens gode Overskud hovedsagelig er fremkommet ved Afknapning af Understøttelserne. Der er vel nok knappet Noget af, men ikke i den Grad, at det skulde have en saa storartet Indflydelse paa Foreningens Pengesager. Saa store have Understøttelserne heldigvis heller ingensinde været. Efter vor Mening er det en meget *retfærdig* Maade, Understøttelsesvæsenet for Øjeblikket er ordnet paa. Trykkerne have vi henvist til Trykkerforeningen, der høre de for Fremtiden hjemme med deres Understøttelser, de gamle Sættere og deres Enker faa det *halve* af det, de hidtil have faaet, hvilket maa være rigtigt, eftersom det kun er knapt Halvdelen af Københavns Typografer, der bidrage til Foreningen. Vil den større Del af Typograferne, der staa udenfor Foreningen, ikke bidrage til denne, saa komme de Gamle — desværre for dem — til at henvende sig til disse Kolleger om at faa den anden halve Del af deres tidligere Understøttelse. Naar engang alle Kollegerne igen blive samlede i Foreningen, da ville de Gamle uden Tvivl ogsaa faa deres fulde Understøttelse som før. — Hvad den Udtalelse af et Medlem angaar, som Hr. H fremhæver, da skulle vi ganske kort oplyse, at Udtalelsen ikke fremkom, fordi det paagældende Medlem misundte Enken den omtalte Krone, men kun, som det nævnte Medlem udtrykkelig pointerede, for gennem Tidenden at faa oplyst den Ejendommelighed, at „vor" Forening maa understøtte Enken efter en gammel Typograf, hvis Søn er Faktor, og det er virkelig efter de Udsagn, vi have hørt fra forskellig Side, ganske rigtigt, at Forholdet er saaledes, saa at Hr. H.s Spørgsmaalstegn derved bliver ganske overflødigt. Desuden har den nævnte Hr. „Faktor" aldrig fundet sig foranlediget til at yde noget Bidrag til Foreningen, hverken i den ene eller den anden Retning, men maaske snarere hørt til dem, der have fundet deres Regning ved at modarbejde den, saa det er ikke saa forunderligt, om der er dem, som finder dette Forhold lidt mærkeligt.

Hvad Hr. H.s Spørgsmaal om Lærlingevæsenet angaar, da kunne vi nøjes med, for ikke at gøre *vore* Modbemærkninger for langtrukne, at henvise ham til det Formaal, Forbundet havde sat sig med Hensyn til denne Sag. Vi agte at arbejde i samme Retning, for saa vidt det lader sig gøre. Skulde dette Svar ikke tilfredsstille Hr. H., saa skulle vi med Fornøjelse ved Lejlighed komme tilbage dertil.

Derimod skulle vi skænke Hr. H.s Bemærkninger om Slutningsstykket i vor Opfordring en nærmere Omtale. Han har temmelig sikkert misforstaaet os

med Hensyn til Opfattelsen af dette Stykke. Det er ikke vor Mening, at en ny R. P. Jensen skulde fremtræde og atter lede Foreningen paa egen Haand. Nej, vor Mening var, at samle Typograferne i *Foreningen* igen, atter faa dem til at træde ind i denne, og skulde der være Andre, for hvem dette bedre skulde kunne lykkes end for os, da vare vi villige til straks at træde tilbage. Med „én Hat" mente vi Foreningen, ikke nogen enkelt Person, som Hr. H. synes at have faaet ud af det. — Og saa kommer Humlen: „Men hvad det kommer an paa, det er: „At selv den kraftigste Styrelse **bør agte** en Opposition i **rette Tid**, og at Styrelsens Tilhængere *med Ro* forhandle med Oppositionen" o. s. v. — Hr. Heinemann har aabenbart, da han skrev disse Ord, levet i Mindernes Verden; han har tænkt tilbage paa i Fjor ved denne Tid, da vi havde den mageløse Opposition, der skulde virke og udrette saa meget til Gavn og Glæde for Foreningen, men som paa Grund af Styrelsens og de øvrige Medlemmers Umedgørlighed ingen Vegne kom. — Vi fristes til at spørge Hr. Heinemann: „Er det virkelig Deres alvorlige Mening at paastaa, at *det* var en *Opposition*, vi havde i Fjor, og vil De virkelig paastaa, at en slig Opposition kan udrette Noget til Gavn for en Forening eller et Samfund?" Vi maa beklage Hr. H.s Mening om denne Sag, hvis han virkelig skulde svare Ja, thi man skal vist lede længe for at finde Mage til Opposition i Henseende til Mangel paa sund Fornuft, Dygtighed og Hensynstagen til Andre. Hvem husker ikke det glimrende Program, den nævnte Fraktion af Foreningsmedlemmer opstillede? Hvem erindrer ikke den ligefrem barnagtige Maade, hvorpaa de optraadte ved enhver Lejlighed, og hvem vil nogensinde glemme i det mindste en Del af de Herrer, der paa en saa alvorlig Tid fandt det rigtigst at bringe Splid ind i Foreningen? — Hvem tror Hr. Heinemann, der var Skyld i, at R. P. Jensen den Gang sad saa fast i Sadlen som han gjørde og kunde le ad hele Oppositionsvrøvlet? — Det var — Oppositionen selv ved den i alle Retninger forkerte Maade, den optraadte paa. — Nej, Hr. Heinemann, vil De være Opponent, og vil De atter søge at danne en Opposition i Foreningen, saa glem endelig ikke først at fremsætte et Program for denne Oppositions Virken, som der er Mening i og saa tillige et Program, som De kan *bevise* er bedre end det, Foreningen har; for alle latterlige, betydningsløse og intetsigende Demonstrationer som dem, der bleve foretagne sidste Sommer, føre ikke til Noget, de gavne ikke, men skade overalt, hvor de faa Indpas, og er De virkelig saa oprigtig en Ven af Foreningen, som De altid har givet Dem ud for, saa begynd ikke at opponere mod saadanne Ubetydeligheder, som dem, at der ikke var fuldt 30 Medlemmer til Stede for at godkende *Regnskabet* for det forløbne Halvaar, navnlig naar Sligt sker paa en Tid, hvor man forud véd, at der ikke vil komme mange.

For øvrigt skulle vi kun bemærke, at Hr. Heinemann til enhver Tid vil være velkommen i Foreningen; thi i denne er Enhver vel set, der med Interesse vil deltage i Foreningens Virksomhed. Om han vil være for eller imod den Styrelse, som leder Foreningen, bliver hans egen Sag, men vi skulle kun gentagende gøre opmærksom paa, at vil man kritisere de Bestemmelser, der gives for Virksomheden, maa man kunne fremsætte nogle, der ere bedre, og kan man ikke det, maa man hellere lade være at befatte sig med Sligt. Det fører kun til ørkesløs Debat, og det Hele ender som det altid tidligere har gjort, med, at de, der have begyndt derpaa, faa den Tak enten at blive ignorerede eller behandlede endnu værre, og det vilde vi nødig have skulde blive Tilfældet med Hr. Heinemann, for ogsaa vi ere overbeviste om, at han trods de mange fejlagtige Anskuelser, han i flere Retninger har, dog paa sin Vis nærer en stor Interesse for den Forening, som vi for Øjeblikket virke for og som vi saa gerne vilde bringe fremad.

Korrespondance.

Stockholm, 19. August. Mit givne Løfte til Redaktionen, at sende nogle Meddelelser om Forholdene i Sveriges Hovedstad, vil jeg *forsøge* at opfylde. Eftersom jeg kun saa kort har været her, er det mig naturligvis umuligt at give Oplysninger om Forholdene i det Hele paa Bogtrykkerierne her, men maa indskrænke mig til at omtale Nordens største Bogtrykkeri, „Centraltryckeriet", hvor jeg har Sysselsættelse.

Naar man med Jernbanen kommer i Nærheden af Stockholms Jernbanestation, ser man overfor denne en rød 4-Etages Bygning, som med store Bogstaver er bemalet: *„Centraltryckeriet"*. Denne Bygning er udelukkende helliget Bogtryk-Industrien (og hvad dermed staar i Forbindelse); i Stuen findes Kontorlokaler: 1. Sal optages af Trykkeriet, hvori findes omtrent en Snes Hurtig- og Liberty-Presser; paa 2. Sal findes Sætteriet; 3. og 4. Sal optages af den litografiske Anstalt og Bogbinderiet; i en liden Bagbygning findes Skriftstøberi. Sætteri-Lokalets Størrelse overgaar langt selv de største københavnske Bogtrykkeriers; det er saa rummeligt, at de cirka 70—80 Sætter-Arbejdere, som Centraltrykkeriet for Øjeblikket beskæftiger, har mindst 2 Reoler hver, og en Sammenstuvning af Arbejdere som i Københavns Bogtrykkerier finder ikke Sted her; desuden er Lokalet godt ventileret og saa lyst, som om man stod i et Glasskab.

Arbejdsvilkaarene ere gode. *Satsprisen* er 30 Øre pr. 1000 n og desuden 10 pCt. af Fortjenesten, hvilke pCt. udbetales ved hvert Kvartals Slutning. Beregningen af Satsprisen sker pr. Kolumne, og den er ens enten det er Fraktur eller Antikva, trykt eller skrevet Manuskript; ethvert Stykke Skydelinie tælles for 2 Bogstaver, og selv om man erholder Regletter, regnes det dog for Skydelinier; Pagina og levende Kolumnetitel regnes for en Linie, Underslaget ogsaa for en Linie; for Græsk gives 50 pCt., Hebraisk 100 og fremmede Sprog 25 pCt.; for blandet Sats gives en passende Godtgørelse, og spatieret Sats beregnes dobbelt; Talsats, tabellarisk og matematisk Sats betales med 100 pCt. og derover eller ogsaa med Dagløn, der regnes efter Gennemsnitsfortjeneste og ikke gaar under 20 Kr. ugenlig; Marginaler betales med 10 Øre pr. Stk.; Huskorrektur læses og Rettelser af Forfatteren betales altid fuldt ud med 40 Øre pr. Time; tillige er her den Fordel, at „Smørret" („Svinestegen") fordeles blandt

Sætterne, saa at disse ej stadig maa nøjes med „Brød“ („Jern“); i København „redder“ Huset sædvanlig „Smørret“ og Akkord-Sætterne faa — „Brød“! — Gennemsnitsfortjenesten er her for en dygtig Sætter 25 Kr. ugenlig; de faste Akcidens-Sættere erholde 25 Kr. ugenlig samt 10 pCt.

Man vil af disse Opgivelser se, at Stockholmer-Kollegerne alt fra 1874 (da denne Prissats blev gennemført ved en Overenskomst mellem Principaler og Typografer) have erholdt en saadan Løn for deres Arbejde, som Københavner-Kollegerne forgæves søgte at opnaa sidste Efteraar. Naar man til denne bedre Fortjeneste lægger, at Principalerne her overfor deres Arbejdere viser en Hensynsfuldhed og Humanitet, som man kun undtagelsesvis finder hos de københavnske Principaler — og hos de københavnske Faktorer undertiden endnu mindre —, saa tør det nok siges, at Forholdene nu i København ere *usle* i Sammenligning med her; desuden er her meget at bestille, og det Samme skal være Tilfældet i Kristiania, medens Københavns Typografer — eller i det mindste en Del af dem — nok kan ligge paa Landet den halve Uge.

Stockholmer-*Typograferne* ere særdeles flinke imod de Danske — for Tiden findes der, saa vidt jeg véd, 3 danske Sættere her i Staden: Printzlau jun., Nilson og mig —; *Lærlingene* tykkes mig ere vel fri overfor Typograferne, men Grunden hertil turde muligvis søges hos disse selv. Lærlingene staa 6 Aar i Lære og erholde betalt — saa vidt jeg har erfaret — de 2 første Aar $^1/_2$, de 2 næste $^2/_3$ og de 2 sidste Aar $^3/_4$ af hvad de sætte. Denne Betalingsmaade ansporer Lærlingene til at være flittige, og jeg er overbevist om, at Bogtrykkeriejerne i København, som have Lærlinge — og det have de fleste, stundom i Overflod —, vilde have Fordel ved at indføre denne Betalingsmaade.

Den „velsignende“ Virksomhed, som Københavns Principalforening bebudede — i dens bekendte, om just ej saa sandfærdige Fremstilling af de typografiske Forhold i København —, at ville forsøge at uddanne *kvindelige* Sættere, er her i fuld Gang; men det kan ej undre, naar man erfarer, at Sverige med Hensyn til Kvinde-Emancipationen er langt forud for Danmark; at se Kvinder som Murhaandlangersker og i andre Beskæftigelser, som i Danmark udelukkende udføres af Mændene, er Noget, der hører til Dagens Orden. — „Sætter-Flickorne“ faa samme Betaling som Mændene.

Paa Centraltrykkeriet findes en *Sygekasse*, hvoraf man, mod et Kontingent af 1,50 Øre pr. Maaned, erholder i Sygdomstilfælde 14 Kr. ugenlig; rejser man bort, uden at have faaet Understøttelse, faar man det indsatte Beløb udbetalt — den tjener altsaa paa denne Maade tillige som *Sparekasse*.

Med Hensyn til Opholdet her i Staden, da kan man leve ligesaa billig her som i København; kun Logiet er noget dyrere.

Nu Slut for denne Gang; muligvis varer det ej saa længe, før De igen hører fra

Deres

Oscar Larsen.

Efterskrift. De Kolleger, som have tilskrevet mig for at erholde Oplysning om Forholdene her, maa jeg nøjes med at henvise til Ovenstaaende. *O. L.*

Forskelligt.

— Paa den i forrige Nr. omtalte *Bogtrykkerdag*, som det *schweiziske Typograf-Forbund* i Begyndelsen af Avgust Maaned afholdt i St. Gallen, forelaa foruden flere andre Sager ogsaa en Revision af Lærlinge-Regulativet, hvis vigtigste Bestemmelser vi kortelig skulle omtale. Ingen Lærling maa optages, før han har fyldt sit 14. Aar, ligesom det ogsaa er gjort til Betingelse, at Drengen, hvis Kundskaber undersøges af en Kommission, har besøgt en højere Skole eller i hvert Fald en god Almueskole. Læretiden er fastsat til $3^1/_2$ à 4 Aar, i hvilken Tid det er Principalens Pligt at sørge for, at Lærlingen ikke alene bliver undervist i Alt, hvad der vedkommer Faget, men at han tillige besøger saadanne Undervisnings-Anstalter, som give Kursus i Sprog m. m Med Hensyn til Lærlingetallet bestemmes der, at for hver 1—5 Sættere, som et Bogtrykkeri sysselsætter, kan der antages 1 Lærling, ligesom at der for Trykkerlærlingenes Vedkommende kan antages 1 for de første 2 Maskiners eller Pressers Vedkommende og 2, naar man har 3 Maskiner eller derover, men mere end 2 maa ikke antages i noget Trykkeri. Endelig indeholdes nogle udførlige Bestemmelser om FagprøvensAflæggelse efter endt Læretid.

Typografiske Kundgørelser.

En brugt Haandpresse samt et Par Kasse-Reoler med eller uden Kasser, ønskes tilkøbs snarest. Man henvende sig til *L. D. Berg* mellem 3—5 Eftermiddag.

Pressen maa helst være af Eickhoffs Fabrik.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 19. | København, den 15. September 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 29. September.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening.

Den ekstraordinære Generalforsamling
den 1. September 1877.

Dirigent: Hr. *Bøhm*.

Sekretær: Hr. *Rosberg*.

Følgende Ændringer i Lovene stode paa Dagsordenen:

Til § 1: Passus'en i § 1 a „i Arbejdsløshedstilfælde“ bortfalder.

Til § 4: Kontingentet nedsættes fra 35 til 25 Øre.

Til § 8: Sidste Del bortfalder, saa § kommer til at lyde: „*Viatikum* udredes, midlertidig efter Styrelsens bedste Skøn“.

Uden Diskussion vedtoges Ændringerne i § 1 og § 4 med henholdsvis 17 mod 6 St. og 21 mod 2 St. § 8 vedtoges ogsaa efter en længere Diskussion, hvori *Bøhm*, *P. Christensen*, *Decher* (som oplyste om, at der for Tiden førtes Underhandlinger med det tyske typografiske Forbund om Gensidighed i Understøttelse), *N. Hansen*, *A. L. Mortensen* og *Emil Petersen* talte for at stryge Passus'en, medens *Lassen* ønskede at beholde den.

Følgende Resolution af *Bøhm* vedtoges med 12 mod 2 St.:

„Generalforsamlingen vedtager at stryge Passus'en om Arbejdsløshedskassen nu for Tiden, men ønsker, at Styrelsen sætter dette Anliggende paa Dagsordenen til den kommende *ordenlige* Generalforsamling“.

Derefter foretoges Valg af et Styrelsesmedlem i Stedet for afdøde *Chr. Christensen*, hvem Dirigenten mindedes med faa, hjertelige Ord, og Forsamlingen ved at rejse sig. Der afgaves 34 Stemmesedler, hvoraf 1 blank. Valgt blev Hr. *Thorsen* med 15 St.; derefter havde Hr. *Bøhm* 14 St.

V. Rosberg,
Sekretær.

Foreningens Lokale er fra **Lørdagen den 1. September hos Hr. Restavrator Christensen, Amagertorv 4, 1. Sal**; Indgangen til Lokalet er Døren lige for Trappen.

Nye Medlemmer.

Jørgensen, Ad. Th.; *Hansen Pugh*; *Vermund, C. E.*; *Kolbe, H. C.* [udlært 1877 i Fredericia] (Nielsen & Lydiche).

Hansen, J. [udlært 1877 i Sorø] (Schultz).

Louw, P. Chr.; *Rasmussen, J. C. O.* (Cohen).

Barnewitz, V.; *Hammann, O.*; *Lempke, M.* (Sally B. Salomon).

Indvendinger mod Optagelsen maa inden 14 Dage være indgivne til Forretningsføreren.

Lovrevisionen i de forenede Hjælpekasser for Typografer.

Efter at Lovudvalget nu har tilendebragt sine Arbejder og Resultatet af disse er kommet til at foreligge for Medlemmerne, har jeg troet, at det maaske vilde være heldigt, om der gennem „Typograf-Tidende“ fremkom en Motivering og Paavisning af de væsentligste Forandringer, som Udvalget har fundet det rigtigt at foreslaa, da dette maaske kunde bidrage til, at en større Interesse vaktes for dette saa vigtige Anliggende og at Medlemmerne kom til en klarere Indsigt af, hvad Udvalget, som det har troet, i Kassernes velforstaaede Interesse navnlig har lagt Vægt paa.

For Enhver, som med et uhildet Blik har gennemlæst de nu gældende Love, maa det vist nok have staaet klart, at der i disse fandtes en stor Del, fra en forbigangen Tid stammende, hæmmende og ofte ligefrem uretfærdige Bestemmelser, hvilke det ganske vist ogsaa for en Del skyldes, at næppe Halvdelen af Københavns Typografer ere Medlemmer af Kasserne, som dog virkelig kunne byde saadanne Fordele, som ingen anden Forening eller Institution af denne Art er i Stand til. Det har nu staaet klart for Udvalget, at hvad det først og fremmest galdt om, var, at fjærne alle saadanne, ikke absolut nødvendige, hæmmende Bestemmelser og at gøre Kasserne saa let tilgængelige som muligt. Man har derfor foreslaaet at hæve alle de tidligere Mulktbestemmelser for dem, som ikke straks, enten naar de vare udlærte eller naar de vare ankomne hertil Byen fra Provinserne, indmeldte sig i Kasserne, da det jo er en Kendsgerning, at i Stedet for at virke hen til en forøget Tilgang af yngre Kræfter, saa have disse Mulkter virket i høj Grad afskrækkende for mange, som af forskellige Grunde ikke straks have

ladet sig optage og som senere have ladet sig afholde netop paa Grund af Mulkterne. Det eneste, der af alt dette er blevet tilbage, er, at man fordrer et Indskud af 2 Kr. for dem, som melde sig ind i samtlige Afdelinger, og 1 Kr. af dem, som melde sig ind i Sygekassen alene (se Lovenes § 4), og dette maa dog virkelig siges at være saare liberalt.

Af Hensyn til de mange Anker, som ere fremkomne fra saadanne Typografer, der ikke have taget noget blivende Ophold her i Byen, over, at de, som kun havde til Hensigt at blive her et Aars Tid eller to, dog skulde betale Bidrag til Pensions-, Begravelseskassen o. s. v., som de dog ikke kunde komme til at nyde godt af, har Udvalget i § 4, sidste Udg., tilladt sig at foreslaa, at Typografer under 25 Aar kunne indmelde sig i Sygekasse-Afdelingen alene, dog kun for et Tidsrum af 2 Aar, efter hvilken Tids Forløb de enten maa melde sig ind i samtlige Afdelinger eller fuldstændig udtræde. Hensigten med denne Bestemmelses første Del er saaledes at skaffe Sygekassen forøget Tilgang af yngre Typografer, medens derimod den anden sikkert vil have til Følge, at disse, som jo dog i de fleste Tilfælde blive her i Byen, gaa ind i samtlige Afdelinger, medens de endnu ere unge og uden forhøjet Bidrag kunne faa udbetalt til Pensionskassen, ligesom de da ogsaa faa den fulde Begravelseshjælp, hvilket jo er til Fordel baade for dem selv og for Kasserne.

I de ældre Love findes Bestemmelser om, at Typografer, som overgik i andre Livsstillinger, ikke kunde være Medlemmer af Syge-, Understøttelses- og Rejse-Kassen. Denne aabenbare Uretfærdighed har Udvalget i § 8 foreslaaet hævet, ligesom ogsaa Typografer, som blive Principaler, beholde deres Rettigheder i Kasserne uforandrede. Endvidere har man troet det rigtigt at foreslaa, at Optagelse i Kasserne kan ske til det 35te Aar (tidligere kun til det 30te), hvorimod Genoptagelse kun kan finde Sted til det 40de Aar (se §§ 3 og 9).

Cirkulærevæsenet, der vist nok maa siges at være aldeles forældet og som ikke tjente til andet end at stille de resterende Medlemmer i Gabestokken, foreslaar Udvalget aldeles hævet; i det Sted vil der blive udleveret trykte Bidrags-Lister til Inkassatorerne paa Trykkerierne, som disse skulle udfylde, ligesom det er gjort til Pligt for Kassereren i Tide at minde de Medlemmer, som restere over 2 Maaneder, om at betale, da de ellers blive udslettede (se §§ 11 og 17).

Viatikums-Kassen foreslaar Udvalget aldeles hævet og henvist til den typografiske Forening, da det finder det langt naturligere, om denne paatog sig at udrede Viatikum til de Gennemrejsende, især da den typografiske Forening i Følge sin hele Virksomhed langt bedre vil kunne paase, at kun saadanne Kolleger, som selv enten paa den ene eller den anden Maade have ydet Hjælp til de Rejsende, faa Understøttelse, noget, som de forenede Hjælpekasser ikke kan paatage sig at føre Kontrol med.

Da det er indlysende, at de ordinære Sygepenge, 10 Kr. ugentlig, ikke ere tilstrækkelige til en Families Underhold i Tilfælde af dens Forsørgers Sygdom, foreslaas det i § 19, at Enhver, som ønsker det, skal kunne sikre sig en forhøjet Sygehjælp af indtil 16 Kr. ugentlig, mod at betale et tilsvarende forhøjet Kontingent.

Med Hensyn til Pensionen foreslaas, at denne, som hidtil ikke har undergaaet den mindste Stigning, hvor gamle Pensionisterne end blev, for saa vidt de da ikke fik et Legat, med det fyldte 65de Aar blev forhøjet til 2 Kr. ugentlig uden Hensyn til Vedkommendes Trang. For dem, som ere under 65 Aar og som, uagtet de nyde Pension, dog kunne godtgøre særlig Trang, foreslaas det, at disse blive at betragte lige med andre trængende Medlemmer, der ikke nyde Pension, og lige som disse blive at henvise til Understøttelseskassen.

Hvad endelig Kassens Styrelse angaar, da foreslaas Overdirektør- og Direktør-Embederne afskaffede, og i disses Sted vælges en Formand (uden Hensyn til, om Vedkommende er Principal eller Typograf) samt 2 Bestyrere. Ligeledes har Udvalget troet det rigtigst at foreslaa, at Kassereren, hvis Løn er foreslaaet sat til det dobbelte af den nuværende, altsaa 400 Kr. aarlig, atter bliver Medlem af Styrelsen, da der jo er en Mængde Forhold, Kasserne vedrørende, som han fremfor nogen anden er inde i. Endelig foreslaas der indsat en Bestemmelse om, at den samlede Styrelse er ansvarlig for Kassens Midler, hvorom der, besynderligt nok, slet ikke er Tale i de gamle Love.

Jeg har nu kortelig antydet de vigtigste Forandringer, som det foreliggende Lovforslag indeholder, og skal til Slutning blot paa det mest indtrængende anmode Medlemmerne om at sætte sig ind i alle Forslagets Detailler og i rette Tid at indgive deres Ændringer, for saa vidt man har saadanne at foreslaa, da de forenede Hjælpekasser jo ere en Arv, den nuværende Slægt har modtaget fra Fædrene, og som den ikke noksom kan paaskønne. Paaskønnelsen viser sig bedst derved, at man overleverer Efterslægten denne Arv i en saa vidt mulig udviklet og fuldkommengjort Skikkelse. *A. L. Mortensen.*

En Røst i Ørkenen.

Saavel for det typografiske som for ethvert andet Fags Arbejdere er der indtraadt en Stilstand i Bestræbelserne for at forbedre deres økonomiske Vilkaar, og det er en ganske naturlig Følge af den Forretningsløshed, som nuomstunder desværre findes overalt i større eller mindre Grad. Denne Slappelse indvirker ikke meget gavnligt paa Foreningslivet, idet særdeles mange Typografer gaa ud fra den falske Forudsætning; at det kun er i de gode Tider, vi skulle holde sammen — og knapt det —; thi da kan der jo være større Udsigt til, at man kan have øjeblikkelig pekuniær Fordel deraf. At dette ved Erfaringen har stadfæstet sig, behøves vel ikke at paavises. Imidlertid er Foreningen ikke blot til for at virke *udadtil*, d. v. s. til Opnaaelsen af bedre Lønningsvilkaar og en mere hensigtsmæssig Arbejdsordning (skøndt vi naturligvis indrømme, at det er dens første og fornemste Opgave, naar Tiderne stille sig gunstige dertil), men under Forhold som de nuværende maa det være en Hovedopgave for den at virke *indadtil*, ved at skabe en bedre Tone blandt Kammeraterne, som ved at tale og færdes lidt hyppigere sammen end

det desværre nu er Tilfældet ville lære hinanden og de Forhold, hvorunder Enhver især virker, nærmere at kende, saa at en større Fortrolighed opstaar. Dette er et Maal, som ikke alene ligger for den ældre, mere tænksomme Arbejder, men ogsaa for den yngre, mindre alvorlige; Humøret trives jo bedst blandt Venner og Bekendte i Stedet for blandt Fremmede, og stort andet blive jo vort Fags Udøvere ikke, naar de kun se hinanden i Ny og Næ og ikke véd Andet at sige om hverandre, end at de have samme fysiske Beskæftigelse. Som sagt, netop nu vilde det være det rigtigste at virke saa kraftigt som muligt i denne Retning.

Dette har naturligvis sine store Vanskeligheder, som selvfølgelig ikke ere blevne mindre efter Forbundets Opløsning. Selv i den Tid, hvor Kollegialiteten har bragt de største Ofre og hvor den altsaa praktisk traadte ud i Livet, var den langt fra i saa omfattende Grad til Stede, som ønskeligt kunde have været. Paa Papiret talte Medlemslisten en Masse Navne, men i Virkeligheden holdt mange, altfor mange sig tilbage; i Lokalet var det kun fattigt med Besøget, selv naar afgørende Ting stode for Døren og man skulde have troet, at Spændingen vilde have drevet den ellers flegmatiske Typograf op i Foreningen: han overgik sig selv i at ta'e den med Ro og i at se til. Og blandt de Besøgende var der kun en Gang imellem en livlig Diskurs; derimod saa det ud, som om man havde sluttet en gensidig Overenskomst om at være enige i at tie stille og — spille. For imidlertid at undgaa selv den fjerneste Anledning til Misforstaaelse med Hensyn til den sidste Bemærkning, skulle vi beredvillig tilføje, at vi langtfra se skævt til Spil — tværtimod! det er en særdeles behagelig Adspredelse, naar det benyttes med Maade, og naar det, hvilket altid har været Tilfældet i den typografiske Forening, ikke gaar ud paa at være Pengespil, thi da maa det paa det bestemteste fraraades. Meningen er kun den at paavise, at Kollegialitetens Aand langtfra havde gennemsyret Typograferne dengang og har det heller ikke med Hensyn til den nuværende Rest af Foreningen, som man dog skulde tro, netop trofast vilde værne om den, da den af dyrkøbt Erfaring kan tale med om, hvad Tab det er, naar Aanden gaar fløjten. Nu da Vinteren stunder til og Typograferne ere flyttede ind i Vinterlejligheden, vilde det være paa Tide at lægge Medlemmerne paa Sinde den Pligt, de have mod deres Kolleger, nemlig ret ofte at komme i Foreningen og derved forebygge, at Aanden fordufter. Styrelsen gør hvad den kan for at skaffe et bekvemt og komfortabelt Lokale til Veje, men det er ikke meget behageligt for den at se det staa ubenyttet hen.

Der kunde være endnu saa meget at sige i denne Sag, men da vi af Erfaring vide, at saadanne Opfordringer sjelden opnaa større Virkning end Røsten i Ørkenen, ville vi ikke længere dvæle derved. En Ting ville vi dog henstille til den ærede Styrelses Overvejelse, en Sag, som vi tro netop nu vilde være tidssvarende at faa bragt frem, nu da Foreningen som saadan samler Kræfter og Styrelsen arbejder hen til ved alle de Midler, der staa til dens Raadighed at vække Interesse hos Typograferne for den. Vi sigte her til Oprettelsen af et Bibliotek. Denne Sag er som bekendt aldeles ikke ny; flere Gange har den været bragt paa Bane, sidste Gang lidt før Skruen (en Tid, der ikke kunde have været valgt mere ubekvem til en slig Sags Fremme, hvorfor den da heller ikke naaede længere frem end til Dannelsen af et Udvalg). Da Foreningen blev reorganiseret, ansaa Styrelsen det vel ikke Umagen værd under de daværende Forhold at spilde en Tanke herpaa, og var i den Henseende mere aabenhjertig end de foregaaende Styrelser, der som bekendt stadigvæk fik en Passus herom praktiseret ind i Lovene, hvor den blandt Foreningens Formaal kunde glæde alle forhaabningsfulde Biblioteksvenner; nu er Haabet endog borte, fordi Styrelsen vel har troet, at „det dog ikke bliver til noget". Meget Haab er der vel ikke for denne Sags Fremtid, naar Typograferne ikke herefter tage bedre fat paa den end som de hidtil have gjort; men vi tro den altfor vigtig til, at den bør skydes helt til Side, og det vilde være glædeligt, om Styrelsen, som i saa mange Ting viser en Nidkærhed og Uegennyttighed, som fortjener Typografernes varme Anerkendelse, vilde virke med til, at vi fik et Bibliothek dannet, som rimeligvis ikke skulde bestaa alene af *Fag*skrifter, men af alt, hvad der kan virke til Typografernes aandelige Dannelse, baade inden- og udenlandske novellistiske, didaktiske, poetiske, økonomiske, naturhistoriske o. l. Frembringelser paa Literaturens Omraade — selvfølgelig eksklusive Romaner — alt efter en begrænset Maalestok. Vi tro, at et saadant Bibliotek nok kunde tilvejebringes uden altfor store Anstrængelser, og Principalerne vilde vist ikke lade en saa god Lejlighed gaa ubenyttet hen til at vise deres varme Interesse for Typografernes Vel. At det vilde kunne gøre stor Gavn og være til manges Belærelse og Adspredelse, er vel hævet over al Tvivl. Hermed være denne Sag da anbefalet til Styrelsens velvillige Opmærksomhed. —*b*—

Amerikansk Satire.

(Efter „den nordiske Bogverden".)

Hvis det ikke ganske lille Mindretal af Forfattere, der udmærker sig ved en mer eller mindre ulæselig Haandskrift, blot anede Omfanget af de alt andet end fromme Ønsker, som de ere Genstand for fra Redaktørers og Sætteres Side, turde man maaske endnu haabe paa en Forandring til det Bedre i Retning af deres Manuskripters Læselighed. Redaktører og Sættere ere imidlertid saa godmodige, at de indskrænke sig til at knurre indvendig og finde sig med Taalmod i at høre Forfatternes Klage over den „besværlige" Korrektur! Det er i al Fald Reglen. Men en Gang imellem brister rigtig nok Taalmodigheden, og det er da ikke altid, at Utaalmodigheden finder et forholdsvis saa velvilligt Udtryk, som i nedenstaaende satiriske Opraab til de i slet Haandskrift exellerende Forfattere. Det er en amerikansk Redaktør, der her giver sit Hjerte Luft, og gør det med hele den morsomme Overdrivelse, der er den amerikanske Humor egen.

Saa længe De *kan* faa Andet end Pen og Blæk at skrive med, maa De endelig gøre det, thi Skriften

kunde ellers let blive for tydelig og ikke tilstrækkelig vække Redaktionens og Sætternes Opmærksomhed. *Er* De imidlertid uheldigvis nødt til at bruge Pen og Blæk, saa tag Dem i det Mindste i Agt for, naar De skal vende Bladet, at bruge Trækpapir, thi *den* Skik er forlængst gaaet af Mode. Slaar De en Klat, maa De altid slikke den op med Tungen. Derved opnaar De nemlig, at den breder sig og breder sig mere jævnt, og der er Intet, hvor over en Sætter føler sig i højere Grad smigret, end naar han skal tyde en Snes Ord eller saa, der ere blevne ulæselige paa den Maade. Vi have selv set Sættere bruge en halv Times Tid dertil og under Arbejdet have de bandet som Matroser, hvilket hos den Slags Folk er Tegn paa, at de ere i det fortræffeligste Humør. Brug ikke Skilletegn, for ikke at berøve os den Behagelighed, at maatte gætte os til, *hvad* det egentlig er, De mener. Store Begyndelsesbogstaver ere ligeledes overflødige, naar De blot vil overlade til os, efter Behag at begynde og fuldende Sætningerne. Det er rent ud unødvendigt at skrive læseligt. En læselig Haandskrift har tilmed noget Plebejsk ved sig og berettiger Folk til at antage, at De har faaet Deres Uddannelse i en eller anden offentlig Skole. At skrive slet, tyder paa Genialitet, og mange Forfattere faa overhovedet kun derved Folk til at lægge Mærke til sig. Luk derfor ogsaa Øjnene, naar De skriver, og skriv saa ulæseligt som muligt. Paa Egennavne skal De ikke særlig lægge Vægt. Enhver Sætter kender selvfølgeligt til Punkt og Prikke baade Fornavn og Efternavn paa alle de Mænd, Kvinder og Børn, der leve i Verden, og kan han blot gætte sig til Begyndelsesbogstavet, er det aldeles tilstrækkeligt. Ganske vist kom vi for nylig til at trykke „Samuel Marisgon" i Stedet for „Lemuel Messenger", men deraf kan dog ingen dannet Læser lade sig føre vild. Altsaa endnu en Gang: Bryd Dem ikke om Egennavne. Meget fordelagtigt er det at skrive paa begge Sider af Papiret. Er det skrevet fuldt, og har man endnu et Par Hundrede Linier at føje til, saa skriv endelig paa tværs af det Skrevne; thi at ofre endnu et Blad Papir, vilde være for meget af det Gode. Vi føle os som i den syvende Himmel, naar vi have et saadant Stykke beskrevet Manuskript mellem Hænder, men kærest vilde det dog være os, om vi tillige havde Forfatteren for os henne i en rolig Krog; thi hvor sødt vilde ikke Hævnen smage! Brunt Pakpapir er særdeles brugeligt at skrive paa; men har De ikke af den Slags ved Haanden, saa afriv blot i Forbigaaende et Stykke Plakatpapir og skriv endelig paa Klistersiden. Er Deres Artikel færdig, saa behold den et Par Dage i Lommen før De afleverer den, og gør det navnlig, naar den er skrevet med Blyant; thi da ere Fordelene ved den Fremgangsmaade uvurderlige. Søg endelig at faa et eller andet af Bladene kastet bort. Intet gør os nemlig større Glæde end at sidde i Arbejdet til op over begge Øren med at faa en defekt Bunke løse, unumererede Blade til at hænge sammen; — vi have da saa længe ikke andet at bestille!

Forskelligt.

— *Fælles-Bogtrykkeriet i Genf* har i denne Tid udgivet sin Regnskabsberetning for Aaret 1876—77. Af denne fremgaar det, at Forretningsløsheden har virket endnu mere trykkende for det sidst forløbne Aar end for det foregaaende, idet Brutto-Indtægten er 12,000 Franks mindre, og Regnskabet udviser da ogsaa et Deficit af 713 Fr. 30 Ct. Desuden er der som Aktiver opført et Tilgodehavende hos forskellige Kreditorer af 9,657 Fr. 85 Ct., af hvilken Sum en ikke ringe Del mea anses som tabt. I Beretningen hedder det, at der fra Forretnings-Lederens Side er gjort alt for at tilvejebringe et bedre Resultat, men forgæves. Trykkeriet skal nu overtages af det schweiziske Typograf-Forbund, og man maa nu haabe, at dette vil være i Stand til at drive Virksomheden saaledes, at den kommer til at svare Regning.

— Det mest udbredte Blad i Verden er vist nok for Øjeblikket det engelske *„Daily Telegraph"*, thi i Følge den sidste af Statens Embedsmænd foretagne Prøvelse af dette Blads Bøger var der i Tiden fra 1. Maj til 30. Juni bleven trykt 12,837,400 Eksemplarer af det, hvilket giver et dagligt Gennemsnits-Oplag af 242,215 Eksemplarer. Trods denne uhyre Udbredelse undlader Bladet dog ikke paa enhver mulig Maade at minde Publikum om dets Eksistens, og det giver utrolige Summer ud alene til Plakater, som findes opslaaede overalt i London og paa alle Storbritaniens Jernbanestationer.

Typografiske Kundgørelser.

En brugt Haandpresse samt et Par Kasse-Reoler med eller uden Kasser, ønskes tilkøbs snarest. Man henvende sig til *L. D. Berg* mellem 3—5 Eftermiddag.

Pressen maa helst være af Eickhoffs Fabrik.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Sluttebord, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 20. | København, den 29. September 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 13. Oktober.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 13. Oktober, Kl. 9½, afholdes Maanedsmøde i Foreningens Lokale. Biblioteksagen vil blive bragt under Diskussion. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer.

Hartwich, L.; Jørgensen, C. F.; Petersen, C. C. (Græbes Bogtrykkeri).

Møller, Søren [udlært 1875 i Grenaa]; *Stenersen, Th.; Køster* (Nielsen & Lydiche).

Nielsen, J. H. (Jørgensen & Ko.).

Ludvigsen, Ferdinand Oluf [udlært i Ringkøbing 1872] (Jørgensen & Knudtzon).

Milne, C. A. (S. L. Møller).

Indvendinger mod Optagelsen maa inden 14 Dage være indgivne til Forretningsføreren.

Foreningens Lokale er fra **Lørdagen den 1. September hos Hr. Restavratør Christensen, Amagertorv 4, 1. Sal**; Indgangen til Lokalet er Døren lige for Trappen.

De forenede Hjælpekasser.

Hvor vidt Lov-Udvalget har løst sin Opgave paa en heldig Maade, er der delte Meninger om; jeg for mit Vedkommende tilstaar at have ventet noget andet end en ligefrem Revision af Lovene. Da jeg er Medstiller af nogle Ændringer, skal jeg her fremføre en Del Mangler og som det forekommer mig uheldige Bestemmelser i Lovene, og hvortil disse Ændringer særlig ere stillede.

Hvad man savner lige straks, og som man har savnet i alle tidligere Love for disse Kasser, er en Paragraf, som giver en samlet Oversigt over de forskellige Kassers Formaal, eller rettere sagt en Formaals-Paragraf. Virkede de forenede Kasser kun som Syge- og Begravelseskasse, var en saadan Paragraf mindre nødvendig, men da Kasserne virke med saa mange Formaal, og enhver, som ønsker at vide Besked om disse, er tvungen til at læse hele Loven igennem; vil man vist nok indrømme, at en saadan Paragraf er nødvendig og at den vil gøre sin Nytte, vil vist Ingen bestride.

Mindre heldig forekommer mig derimod Udvalgets andet Stykke til § 4, hvori det hedder:

„Typografer under 25 Aar, som kun ønske at være Medlemmer af Sygekasse-Afdelingen, kunne indmelde sig i denne alene, mod at erlægge 1 Kr. i Indskud og et maanedligt Kontingent af Kr. Dog kunne de kun i 2 Aar være Medlemmer paa denne Maade; naar denne Tid er forløben, maa de enten melde sig ind i samtlige Afdelinger eller fuldstændig udtræde“.

Dette Stykke maa have til Hensigt at lokke Tilrejsende eller saadanne Typografer, der ikke tænke paa at tage blivende Ophold heri Byen, ind i Kasserne, men dette er der ingen Grund til, og jeg tror ikke, at dette Stykke vil gøre stor Nytte; vi have jo i den Henseende Lovenes § 9, 2. Stykke, det lyder saaledes:

„Et bortrejst Medlem kan vedblive at være i Pensions- og Ligkasse-Afdelingen mod at betale et Bidrag til disse af Øre maanedlig. Kommer han atter tilbage hertil, kan han, for saa vidt han ikke har fyldt sit 40. Aar, paa ny genoptages i samtlige Afdelieger; han betaler intet Indskud, men betragtes i øvrigt som nyt Medlem“.

Dette er allerede et stort Gode, Kasserne give de Medlemmer, som bortrejse, og at det er bleven benyttet af Medlemmer, som ere rejste til Udlandet, kan jeg give et Eksempel med den for et Par Aar siden afdøde Bogtrykker Simonsen; han arbejdede i ca. 12 Aar i Stockholm og var uafbrudt Medlem af Pensions- og Ligkassen.

§ 11 har altid forekommet mig at være en underlig §, og som jeg ser har Udvalget næsten ladet den uforandret. Det hedder først: „resterer et Medlem for 2 Maaneder, har han intet som helst Krav paa Kasserne undtagen Ligkassen; men først naar han resterer for 3 Maaneder, bliver han udslettet med Restance. Jeg syntes, det er mindre retfærdig at udelukke et Medlem fra Sygehjælp, fordi han resterer i 2 Maaneder, og naar § bliver ændret lidt, f. Eks. saaledes:

„Resterer et Medlem for 2 Maaneder, har han kun Ret til Hjælp, for saa vidt Understøttelsessummen vil komme til at overstige 5 Kr.“

vil man deraf se, at Sygekassen uden Skade kan lempe sig lidt efter Medlemmerne. Dersom han altsaa resterer for 2 Maaneder, kan han ikke faa Sygehjælp for et mindre Antal Dage end 4. At han derimod aldeles

ingen Ret har til Understøttelse i Tilfælde af Arbejdsløshed, er en Selvfølge.

I § 13 bør enten „40" Aar forandret til „35" Aar, eller maa der i § 14 staa saaledes: „Er en Enke over 40 Aar, *og hun uafbrudt har bidraget til Kasserne i 5 Aar*" o. s. v., naar ikke disse §§ ligefrem skal være til Skade for Kasserne.

Ved at den gamle Uskik med Maaneds- eller Bidrags-Cirkulæret er foreslaaet hævet, vil Medlemmerne ogsaa miste den eneste Smule Kvittering, som gives for Bidraget, thi i de nye Love er der ikke et eneste Ord om, hvor vidt Medlemmerne skulle have Erstatning i saa Henseende, hvorimod der i § 18 tales om, at Medlemmerne ere *ansvarlige* for de Bidrag, som af dem ere leverede Inkassatoren.

At Medlemmerne maa have et Bevis for, at deres Bidrag er bleven leveret Kassereren af deres Inkassator, er ikke mere end en billig Fordring, og det kan ske paa den simpleste Maade, nemlig at Inkassatoren udfylder 2 Eksemplarer af det Schema, som omtales i § 17; det ene beholder da Kassereren, det andet kvitteres af denne og cirkulerer saaledes blandt Medlemmerne i Trykkeriet.*

I Slutningen af § 19 er der glemt at vedføje en tidligere vedtaget Bestemmelse, nemlig, at man mod et Ekstrabidrag af 15 Øre kan faa frit Lægetilsyn til Kone og ukonfirmerede Børn. Om Udvalget med Vilje har udeladt denne Bestemmelse, skal jeg ikke kunne sige.

§ 20 om Sygehjælp for syfilistiske Tilfælde er temmelig stræng. Denne § og § 21 skulde forresten bytte Plads.

At et Medlem, ved kun at have bidraget $^1/_4$ Aar til Kasserne, allerede har Ret til 6 Kr.s Rejsehjælp, er altfor flot tilstaaet, thi det er jo mere end han har betalt i Kontingent i den Tid. „$^1/_4$" Aar burde derfor forandres til „$^1/_2$" Aar.

Saaledes som Udvalget har udarbejdet Pensions-§ (§ 30) ved med 65 Aars-Alderen at forhøje Pensioneu til 2 Kr. ugenlig og alligevel tilstaa Pensionister Understøttelse ved særlig Trang [se § 29] (vel at mærke, ikke noget bestemt), vil Pensionskassen faa langt større Byrde end tidligere. Jeg er særlig imod, at Pensionen uden Hensyn til Trang skal forhøjes til 2 Kr., for vi vide nu alle, at flere af vore Pensionister aldrig har søgt om Ekstra-Pension eller Understøttelse, og flere maaske aldrig ville komme til at trænge til en saadan, hvorfor skulle vi da nu tvinge saadanne ikke Trængende til at modtage den? Jeg havde ventet, da der altid er talt om, at denne Kasse ikke kunde bære sig, naar den ikke havde Støtte af de andre Kasser, at Udvalget snarere havde skærpet dens Bestemmelser end udvidet dem. Men kan det af Udvalget foreslaaede bære sig, hvilket en Beregner kommer til at undersøge, da kunne vi jo med Glæde stemme for det.

Da Revisoreene ere med i Bestyrelsesraadet og have Stemmer med i det, kunne Bestyrernes Antal godt forringes med 2, f. Eks. de „2 Bestyrere", som ikke have andet at bestille end at bære de tilovers-

* Det rimeligste vilde dog vist være, om Inkassatoren lod den Kvittering for Bidragets Modtagelse, som han selvfølgelig skal have hos Kassereren, cirkulere blandt Medlemmerne. Red. Anm.

blevne Penge fra Kassereren til et Bankinstitut, hvilket Hverv Formanden godt kan overtage.

At honorere Kassereren med 400 Kr., som det er af Udvalget foreslaaet, vil der vist blive opponeret imod, hvilket maaske aldeles vilde være bortfaldet, naar ikke Udvalget ligefrem havde foreslaaet hans Løn fordoblet, men ansat den til f. Eks. 300 Kr.; vi maa huske paa, at Hr. Børresen i mange Aar ikke har oppebaaret mere end 200 Kr. og endda skænket Kasserne det halve.

Naar Revisorerne skulle bære Medansvaret for Kassernes Midler, er det nødvendigt, at der bliver givet dem større Ret i deres Virksomhed, f. Eks. ved at give dem den kontrollerende Myndighed, saa at de ikke alene ere Revisorer, men ogsaa virke som Kontrolkomité. Da de ville faa lige saa meget, om ikke mere at bestille end Interimskasseren, er det ikke mere end rimeligt, at de ogsaa ere kontingentfri.

Bliver det vedtaget som Udvalget har foreslaaet, nemlig at hæve alle tidligere Mulktbestemmelser for dem, som ikke straks efter udstaaet Lære indtræde i Kasserne, ville Kasserne vist nok faa en ikke ringe Tilgang.

Ved at man overgaar i en anden Livstilling nu vedblivende kan være Medlem af Kasserne, Cirkulære-(u)væsenets Ophør og aldeles at hæve Viatikumskassen samt at man mod at betale et forhøjet Kontingent kan faa indtil 16 Kr. ugenlig Sygehjælp, ere heldige Beslutninger af Udvalget.

Et almindeligt Ønske er, at de Generalforsamlinger (thi ved én afgøres det vist næppe), som skulle behandle Lovene, maa blive afholdte om Søndagen, hvilken Dag de ved Bladene beskæftigede Medlemmer have bedst Lejlighed. Mød da saa talrig som mulig, for at denne saa vigtige Sag kan faa et heldigt Udfald for Kasserne og os; thi det er et smukt Værk af vore Fædre, som vi nu høste godt af, men vi ville ogsaa overlade det i ligesaa smuk Stand til vore Efterkommere.

Nu maa jeg give den ærede Bestyrelse et lille Raad, som den ikke maa tage ilde op.

Naar Lovene ere vedtagne, udsend da et Cirkulære eller Opfordring til samtlige Typografer, som endnu ikke ere i de forenede Kasser.

Ere Mulktbestemmelserne hævede, da bemærk dette særligt, og vedføj korte Udtog af de vigtigste §§ samt til hvem Indmeldelse kan ske. Jeg tror det for en stor Del skyldes Mangel paa Agitation fra Inkassatorernes Side, at Kasserne have faaet saa ringe Tilslutning som de have. *Alpha.*

Caxtonfesten i London.

Om denne storartede Fest, som i Juni Maaned afholdtes i London til Minde om Bogtrykkerkunstens Indførelse i England, der fandt Sted for 400 Aar tilbage, har nærværende Blad paa Grund af Mangel paa Plads hidtil kun meddelt nogle smaa Notitser, hvorfor vi nu gribe Lejligheden til at give vore Læsere en kortfattet Fremstilling af Festlighederne samt den dermed forbundne Udstilling.

Festen aabnedes den 2. Juni ved en Festgudstjeneste i Westminster Abbedi, ved hvilken Lejlighed

Decan Stanley holdt Festtalen; endvidere fandt den 19. Juni en anden kirkelig Fest Sted i St. Paulskirken, medens den egenlige Fest samt Aabningen af Udstillingen først fejredes Lørdagen den 30. Juni. Den hele storartede Fest begunstigedes af det skønneste Vejr, og Englands mest udmærkede Mænd bidroge ved deres Nærværelse til at forhøje Glansen; Mr. Gladstone, Oppositionens Leder og forhenværende Førsteminister, præsiderede. Efter at Erkebiskoppen af York havde fremsagt en Bøn, gav Udstillingskomiteens Chef, Charles Reed, en Redegørelse over de Forarbejder, som det vidtløftige Arrangement havde nødvendiggjort, og efter at Sekretæren J. S. Hudson, som først har rejst Spørgmaalet om Festens Afholdelse, havde overrakt Mr. Gladstone et Eksemplar af Udstillingskataloget, erklærede denne Udstillingen for aabnet, hvilken Erklæring ledsagedes af en Fanfare. Gladstone gjorde derefter under Mr. W. Blades Ledsagelse en Tur gennem Udstillingen.

Imidlertid havde 5—600 Personer samlet sig i den botaniske Haves store tropiske Væksthus, hvor en Dejeuner var serveret. Blandt andre havde Kejseren af Brasilien givet Møde; han tog Plads ved Siden af Gladstone, men blev kun en kort Stund.

Gladstone tog nu Ordet, og efter at han havde udbragt en Toast for Dronningen og det kgl. Hus samt Kejseren af Brasilien, gik han over til den egenlige Festtale og skildrede i et glimrende Foredrag Caxtons Virksomhed og Fortjenester. Kunde, sluttede Taleren, England end ikke paapege nogen stor Virksomhed med Hensyn til Bogtrykkerkunsten i de første Aarhundreder efter dens Opfindelse, saa var det nu ganske anderledes. Som et Bevis paa den Fuldkommenhed, Kunsten nu havde naaet, anførte han, at han nylig havde modtaget en Bibel paa over 1000 Sider, som i Løbet af 16 Timer var trykt, indbunden, forgyldt og sendt fra Oxford til London. Derefter omtalte Gladstone med nogle Ord Understøttelses-Kasserne for Londons Typografer, som samtidig fejrede deres 50-Aars Jubilæum, og der indkom til disse en Sum af 2,130 Lstr. Biskoppen af Bath og Wales foreslog derefter en Skaal for Gladstone, og Charles Reed udbragte en Skaal for Englands og Fastlandets Bogtrykkere, for hvilken sidste Dhrr. Chaix fra Paris, Goebel fra Stuttgart og Spottiswoode fra London takkede. Hermed sluttedes Festlighederne og Selskabet adspredte sig nu dels for at nyde Skuet af Havens smukke Anlæg, dels for at tage Udstillingen i Øjesyn.

Denne, som omfattede alle Sorter Tryksager, inddelte i forskellige Grupper efter deres Ælde, samt alt muligt Bogtrykker-Materiel, Inventar og Maskiner fra den ældste lige indtil den allernyeste Tid, var i den Grad storartet og omfattende, at den maa betegnes som aldeles enestaaende i sit Slags, og vi skulle derfor efter „Annalen der Typographi“ give en kortfattet Beskrivelse af den.

Efter at være kommen igennem en glasdækket, paa begge Sider med Blomster smykket Vestibule, kom de Besøgende ind i en Forhal, paa hvis Vægge var ophængt gamle Aviser og andre Tryksager fra Borgerkrigens Tid i det 17. Aarhundrede. Tæt derved gaves der de Besøgende Lejlighed til at beundre de af Bradbury, Wilkinson & Komp. fortræffeligt udførte Banknoter. Gik man derefter ind i det underste Galleri, blev man modtaget af Støjen af de talrige i Gang værende Maskiner, som dreves ved Damp. Dette Rum syntes som besaaet med Maskiner, Inventar og Materiel af alle mulige Konstruktioner. Til Venstre fandtes et fuldstændigt Sætteri, forsynet med det nyeste og bedste Materiale, som tilhørte Dhrr. Miller og Richardt; derefter fulgte et anseligt Udvalg af Sættemaskiner af de mest ansete Opfindere. Hertil kom endvidere en Udstilling af alle Sorter Bogtrykfarver fra A. B. Flemming & Komp.s Farvefabrik. Man kom derefter til Haandpresserne, som stode opstillede i kronologisk Orden. Her stod en gammel Sætter med sølvhvidt Haar, iklædt et gammeldags Kostume, og satte Bibelsprog i Caxtons Oversættelse og af Caxtons Typer, og trykte dem i en gammel Træpresse med Anvendelse af Farveballer i Stedet for Valse. En anden af de udstillede Presser havde Carl I. af England benyttet som Legetøj. Herpaa fulgte Stanhope-, Columbia-, Albion- og andre Jern-Haandpresser. Særlig Opmærksomhed fortjener Waterloows Maskine til Trykning af Jernvejs-Billetter med avtomatisk Regne-Apparat. I næste Værelse var det første, Øjet mødte, et Apparat, som lignede en uhyre Galge, der imidlertid ved nærmere Betragtning viste sig at være en litografisk Presse, bygget efter Tegning af Senefelder (Litografiens Opfinder), da han første Gang tog Patent i England. Paa denne Presse trykte man nu under mange Omstændigheder Senefelders Billede. Endvidere fandtes der en Papirmølle, udstillet af den Fabrikant, som leverer Papir til Englands Bank, forskellige Skriftstøbe-Maskiner, deriblandt en avtomatisk, alle i Virksomhed. Stor Opmærksomhed vakte især Mackies Damp-Sættemaskine, som Kejseren af Brasilien, for bedre at lære dens Gang at kende, knælende betragtede. Man kan uden Overdrivelse sige, at alle Maskiner af Betydning paa vort Fags Gebet vare repræsenterede. Selv saadanne Specialiteter som Maskiner til Fugtning af endeløst Papir manglede ikke. En særlig Afdeling var helliget Stereotypien og Elektrotypien, og i denne havde et enkelt Firma endogsaa ladet sig indrette et fuldstændigt Atelier. Som særlig interessant omtales det berømte Skriftstøber-Firma Caslons Udstilling af Skriftprøver samt af alle mulige Skriftstøbe-Apparater som Stempler, Matriser m. m., der havde været benyttede under den 150-aarige Virksomhed, som dette Firma har at vise tilbage paa. Som en Sjeldenhed skal endnu nævnes, at der var udstillet en Form af en i England berømt Ordbog, som var sat med Brillantskrift.

Naar man steg op i de øverste Rum, hvor Bog-Udstillingen fandtes, kunde den Besøgende ikke andet end føle sig slaaet ved den Stilhed, som her herskede, i Modsætning til i de underste Etager, hvor alt var Støj og Tummel. De store Lokaler vare opfyldte med Glasskabe, hvori de rige Skatte af sjeldne og kostbare Bøger vare udstillede. Hvor omfangsrig denne Afdeling var, kan ses blot deraf, at Kataloget over de udstillede Bøger omfattede 400 Oktavsider. Her fandtes bl. a. en Samling af Nodetryk fra den første Tid, efter at denne Gren af Bogtrykkerkunsten var kaldet til Live. Først trykte man Systemet, senere blev ogsaa Svingene

trykt, medens Hovederne bag efter anbragtes ved Tegning. Ligeledes fandtes der Bogsamlinger, som antydede vort Fags Udvikling gennem Tiderne i de forskellige Lande, smukke Samlinger af Landkort samt allehaande Frembringelser af den orientalske Presse. Væggene vare bedækkede med Billeder, deriblandt Casparis rige Samling, som viser de Fremskridt, Graverkunsten gennem Tidernes Løb har gjort.

I en særlig Afdeling hinsides det store Udstillingsrum var arrangeret en Udstilling, som ved Hjælp af Caxtons og hans Efterfølgeres Værker illustrerede Bogtrykker-Kunstens Historie i England.

Endnu skulle vi blot anføre, at der fandtes Samlinger af Værker, som udelukkende vare helligede vort Fag, Samlinger af Medailler, af Skriftprøver, baade engelske og udenlandske, samt endelig en Del Oliemalerier, hvorpaa berømte engelske Bogtrykkere vare afbildede.

For at kunne gøre sig et Begreb om Udstillingens Værdi, maa det være tilstrækkeligt at anføre, at alene den Samling af sjeldne Tryksager, som Lord Spencer havde overladt til Laans, var forsikret for over 1 Million Kroner.

Forskelligt.

Ferslews nye Avis-Trykkeri med tilhørende Kontorlokaler i det tidligere Hotel Royal toges i Brug Mandagen den 24. ds., efter at Flytningen af alle de til Etablissementet hørende Genstande var sket Natten mellem Lørdag og Søndag, et utroligt Arbejde udført i saa kort Tid, naar man betænker, at der f. Eks. til Transporten af Viktoriapressen udkrævedes ikke mindre end 6 Vogne. Allerede Søndag Middag stod Sætteriet fuldstændigt, Maskiner og Stereotypi-Apparater til Dels opstillet. Vi skulle her give en kort Beskrivelse af Etablissementet. I Kælderen findes Viktoriapressen, en Hurtigpresse og 2 Dampkedler; i Stuen Kontoret; i en Slags Forsal, som staar i Forbindelse med Kontoret, bliver Publikum ekspederet, idet der ved Tavler findes angivet de forskellige Indleveringssteder for Modtagelsen af Avertissementer og Abonnement, ligesom Indbetalingen ogsaa foregaar her. Paa 2. Sal findes de forskellige Redaktionslokaler og et Modtagelsesværelse for Publikum i Redaktions-Anliggender. Paa Kvisten findes Sætteriet tilligemed Stereotypi-Anstalten og Korrektør-Værelser, alt staaende i Forbindelse med hinanden ved Hejse- og Ringe-Apparater samt Talerør. Fra Stereotypi-Anstalten hejses Pladerne ned i Maskinstuen, hvorfra de færdige Blade ved et mekanisk Apparat bringes op i Ekspeditionskontoret, som findes ved Siden af eller i Forbindelse med det andet Kontor. Til Besparelse og for at forhindre Varme i Sætteriet, er der ved alle Pladser anbragt et Apparat, som aabner Gasblusset til fuld Lysning, naar Sætteren indtager sin Plads ved Kassen, men fuldstændig daler, naar Pladsen forlades. Vi skulle dog straks tilføje, at Belysningen ogsaa har sine mørke Sider, *efter at* Sætteren har indtaget sin Plads, idet nemlig Gasblussene, hvoraf hver Mand har et, ere anbragte saaledes, at de paa en meget utilstrækkelig Maade lyse over Kasserne; men der er sikkert ingen Tvivl om, at Hr. Ferslew, der har gjort saa meget for at indrette alt praktisk og hensigtsmæssig, vil vide at afhjælpe Manglerne. For Ventilation i Sætteriet, hvor der findes Plads til omtrent 50 Sættere, er der gjort alt muligt. Bl. a. findes her en Maskine en miniature, der trykker paa „endeløst" Papir og benyttes til Korrektur-Aftryk. Etablissementet, navnlig de resp. Kontorer, ere udstyrede med en efter vore Forhold ualmindelig Elegance.

— En Udstilling af alle Arter grafiske Frembringelser, som omfatter saavel Fortidens som Nutidens Arbejder, er den 2. September aabnet i Nürnberg. De Besøgende ville desuden her kunne sé alle Nutidens bedste Bog- og Stentyk-Presser m. m. i Virksomhed.

— Forenings-Bogtrykkeriet i Leipzig har i Aaret 1876—77 arbejdet med et Tab af 16,223 Mark 5 Pf.

— I **Belgien** findes nu 639 Bogtrykkerier, deraf ere 101 i Bryssel og 51 i Antwerpen.

— Tallet paa samtlige i **Paris** udkommende *Blade* og *Tidsskrifter* udgør i 1877 836, hvilket er 82 mere end forrige Aar.

Typografiske Kundgørelser.

En Stok er for nogen Tid siden funden efterladt i Forenings-Lokalet. Man behage at henvende sig til Hr. Kasserer *Berg*.

For Unge og Gamle,
Smaadigte
af
F. H. Andersen.
Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

J. J. Nissen og Andersen,
Snedkermestre,
Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,
Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.
København. K.
Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Sluttebord, Træstege etc.
Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 21. | København, den 13. Oktober 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 27. Oktober.

☞ Sættere, der ønske Plads, anmodes om at opgive deres Bopæle til Hr. Kasserer *Berg* eller til *A. F. Decher*, Jørgensen & Ko.s Trykkeri, da det undertiden hænder, at der er Forespørgsel om Sættere, som man ikke kan anvise, da de ledige Kræfter ikke melde sig hos Foreningens Styrelse.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 13. Oktober, Kl. 9½, afholdes Maanedsmøde i Foreningens Lokale. Biblioteksagen vil blive bragt under Diskussion. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer.

Fremming, Vald. (J. V. Andersen).
Adamsen, J. M.; *Helmer, R.* (Sally B. Salomon).
Hansen, A. (Berlingske).

Indvendinger mod Optagelsen maa inden 14 Dage være indgivne til Forretningsføreren.

Foreningens Lokale er **hos Hr. Restavrator Christensen, Amagertorv 4, 1. Sal**; Indgangen til Lokalet er Døren lige for Trappen.

Typografernes Sangforening.

Lokalet er aabent *Fredagen den 19. ds.* i Stedet for *Lørdagen den 20.* Ellers fortsættes Sangøvelserne som sædvanligt om Lørdagen.

12. September 1877.

Bestyrelsen.

Arbejdsforholdene i „Dagens Nyheders“ Sætteri.

Hr. Redaktør!

I det Haab, at De ikke vil nægte mig Tilladelse til at fremkomme med nogle paa Fakta grundede Bemærkninger om, hvorledes man fra en enkelt Side benytter sig af de for Øjeblikket lidet glædelige Arbejdsforhold, tilsender jeg Dem disse Linier. Vel véd jeg, at den nuværende Styrelse for den typografiske Forening har sat sig til Formaal ad Overenskomstens Vej at skaffe navnlig Lønningsspørgsmaalet en *for baade Principaler og Typografer retfærdig Løsning*, og at man af denne Grund heller ikke i Bladet kan ønske optaget Angreb paa Principalerne, for det første fordi saadanne Angreb ofte kunne være noget énsidige, og for det andet, fordi man, naar der arbejdes i et saadant Øjemed som en fredelig Overenskomst (hvilken det for Resten, frygter jeg for, kan have lange Udsigter med), maa undgaa Angreb, da disse ere ukloge og for Øjeblikket tillige unyttige; alt dette indser jeg saa godt og kan i det Hele taget ikke andet end give Styrelsen Ret, naar den handler efter dette Princip. Men det kan dog virkelig gaa for vidt med at tie og taale. Dette er Tilfældet med den seneste Lønningsnedsættelse i „Dagens Nyheder“s Trykkeri („ved *Laur. Madsen*“), thi en saadan Handlemaade fortjener virkelig at blive almindelig bekendt. Allerede straks efter Arbejdsnedlæggelsen blev Satsprisen der nedsat fra 32 til 30 Øre pr. 1000 Bogstaver (efter Alfabetberegning), foruden at Betalingen for Ekstrature og Ture, som hidtil havde været 1 Kr. for Tiden til Kl. 12 og 50 Øre for hver følgende halve Time samt 2 Kr. for Søndagsturene, blev aldeles inddraget for Ekstraturenes Vedkommende og nedsat til 50 Øre for Turene. Derimod gaves der 50 pCt. Tillæg til Satsprisen. Desuden blev den sidste Rest af Fordelsats, som tilfaldt Beregnings-Sætterne, inddraget. Som enhver vil se, var dette en meget betydelig Lønnings-Nedsættelse, og man skulde have troet, at dette maatte være tilstrække-

ligt. Denne Mening synes den ærede Redaktion eller Hr. *Laur. Madsen* ikke at dele, thi nu er der atter indtraadt en Nedsættelse, idet man for ca. 3 Uger siden meddelte Sætterne, at enten maatte de finde dem i, at Satsprisen nedsattes til 28 Øre (i et *Morgenblad!)* eller ogsaa vilde de *slet intet* ekstraordinært Vederlag faa for Ture, Ekstrature eller Søndagsture, ligesom man da ogsaa vilde inddrage den Fordel, som Sætterne hidtil have havt ved at beregne skudt Sats efter Højden. Sætterne valgte da at give Afkald paa Vederlaget for Ture o. s. v., mod at beholde de 30 Øre. Hvor vidt dette var klogt, kunde maaske være et Spørgsmaal, thi hvad skal nu afholde Redaktionen fra at lade alt muligt sætte om Natten, eller at lade det halve Personale vente, naar enhver Ekstrabetaling er bortfaldet?

Hvad skal man kalde en saadan Fremgangsmaade? synderlig human kan den næppe siges at være, og den er langtfra retfærdig, naar man gaar ud fra, at en Arbejder ogsaa er sin Løn værd. Thi kan det f. Eks. kaldes retfærdigt, at en Sætter skal staa mangen Nat og vente, for maaske at sætte en Snes Linier, og paa denne Maade være nødt til at give Afkald paa sin Hvile for at fortjene 25—30 Øre, ikke at tale om, at ingen kan holde ud uden nogen Forfriskning at vaage den halve Nat i et Lokale, der er utaaleligt hedt og fyldt af fordærvet Luft; *selv Søndag Nat skal Sætteren uden andet Vederlag end den ordinære Satspris tilbringe paa Trykkeriet!*

Naar man erindrer sig „Dagens Nyheder"s Udtalelser under Skruen og sammenholder dem med de ovenfor anførte Kendsgerninger, saa forstaar man først ret den Indignation, hvormed Bladet udtalte sig om de typografiske Arbejdsforhold og om Hr. R. P Jensens Virksomhed. Da først kan man fatte den egentlige Mening af, hvad Bladet kaldte „Præsidentens utaalelige Indblanding i Sætteriets indre Forhold". Ganske vist, det var jo ogsaa ret ubehageligt, at „denne Hr. R. P. Jensen" saaledes til enhver Tid kom og forstyrrede det „gode" Forhold, samt forhindrede, at Redaktionen „ordnede" Sætterpersonalets Lønningsforhold, Arbejdstid m. v. efter Forgodtbefindende, men det var virkelig nødvendigt, naar „Ordningen" ikke skulde blive altfor énsidig. Hvor vidt Redaktionen og „Principalen" nu anser Arbejdsforholdene i Bladet for tilfredsstillende og endeligt „ordnede", er det jo umuligt at sige, men for Resten kan det næppe antages, og jeg vil derfor henstille til enhver Typograf, som endnu ikke er Medlem, snarest at melde sig ind i vor Forening, for at denne kan blive i Stand til, naar „Dagens Nyheder"s Sætterforhold paa ny skulle „ordnes", at tale et Ord med. —*n.*

Behandlingen af de nye Love for de forenede Hjælpekasser

paabegyndtes, efter at der allerede ca. 14 Dage i Forvejen var givet Medlemmerne Underretning herom, i Søndags i Thuns Lokale, men, som det sædvanligt gaar ved Typografernes Møder, indfandt der sig kun netop saa mange, at der kunde tages Beslutning, altsaa ca. 40, ikke at tale om, at dette Antal først var kommen til Stede Kl. over 11, medens Mødet var indvarslet til Kl. 10. Dette er et ligesaa sørgeligt som karakteristisk Resultat, thi det viser, hvor overordenlig ringe Interessen for alle, selv de vigtigste, Foreningsanliggender for Tiden er blandt Typograferne; stor har den i det Hele taget aldrig været, men at det skulde komme saa vidt, at Hjælpekassernes Medlemmer, der her, hvor et saa vigtigt Spørgsmaal som hele Kassernes fremtidige Udvikling staar paa Dagsordenen, have i den Grad betydelige Interesser at varetage, at det ligefrem maa betragtes som en Pligt for dem i det mindste at overvære Forhandlingerne og deltage i Afstemningerne, — at man ogsaa i et saadant Tilfælde foretrækker at udeblive, dette er i Sandhed i høj Grad nedslaaende for dem, som ønske og arbejde for, at Typografernes Livsstilling bliver saa gunstig og saa betryggende som muligt. Det er nedslaaende alene af den Grund, at de, der arbejde i denne Retning, se de fleste af deres Bestræbelser mislykkes, ikke fordi de møde nogen egenlig Modstand, men, hvad der er meget værre, fordi Ingen føler den ringeste Lyst til overhovedet at befatte sig med saadanne Sager, der have en Udvikling af vor Stand til Øjemed.

Betegnende i denne Retning var det ogsaa, at da i Søndags Spørgsmaalet om, hvor vidt man skulde tilstede Typografer i en Alder af under 25 Aar at være Medlemmer af Sygekassen alene i 2 Aar, mod at der efter dette Tidsrums Udløb skulde overlades dem Valget mellem enten at udtræde eller at gaa ind i samtlige Afdelinger —, at der ved et saadant Spørgsmaals Afgørelse kun afgaves først 10, og derefter 14 Stemmer for og 14 imod, hvorved altsaa Forslaget forkastedes. Og dog synes det mig klart, at naar der overhovedet gives et Middel til særlig at drage de nylig Udlærte og nys Ankomne til Kasserne, da maa det være dette. Det bringer alle de Grunde, som hidtil have bevæget og som ogsaa i Fremtiden ville bevæge saa mange unge Mennesker til at udsætte deres Indtrædelse, til at forsvinde. Thi at det er Hensynet til, at man maaske kom til at rejse eller skulde være Soldat og senere Mulkterne, der har forhindret Tilgangen af yngre Kræfter til Kasserne, derom føler jeg mig overbevist. Og dog maa det være indlysende, at hvis der er noget, som virker hæmmende paa denne velsignelsesrige Institutions Virksomhed, saa er det den Omstændighed, at for en stor Del af de ny Indtraadtes Vedkommende har Indmeldelsen først fundet Sted hen ad 30-Aars Alderen, da Trangen til at sikre sig en Hjælp i paakommende Tilfælde ret begynder at blive følelig. At Mulkterne ere ophævede, vil sikkert ikke bidrage til at ophæve *dette* Onde; thi det vil efter al Sandsynlighed paa den ene Side ganske vist have til Følge, at Tilgangen til Kasserne, navnlig i den nærmeste Fremtid, bliver betydelig stærkere, men paa den anden Side kan det ikke nægtes, at der er Udsigt til, at en ikke ringe Del af Indmeldelserne finder Sted i en senere Alder. Sagen stiller sig i mine Øjne saaledes, at de fleste af dem, som nu af en eller anden Grund udsætte Indtrædelsen, dog *tilsidst* paa Grund af Mulkternes Ophævelse ville blive Medlemmer, medens de tidligere aldrig bleve det, fordi Mulkten syntes dem for stor. Hvor mange yngre Typografer

have ikke hidtil af „Sparsommelighedshensyn" udsat Indtrædelsen i Hjælpekasserne, fordi de ikke tænkte paa den fjernt liggende Alderdom, og blot meldt dem ind i en eller anden slet og ret Sygekasse, fordi Nytten af at være i en saadan var dem indlysende? Deres Tal er stort. Det er Hensynet til alt dette, som har bragt Udvalget til at stille Forslaget, og Forhandlingen i Søndags har hos mig kun styrket Overbevisningen om, at det er praktisk, let gennemførligt og under ingen Omstændigheder kan foraarsage Kasserne Tab, men at der tvertimod er Udsigt til, at det vil skaffe en betydelig Tilgang af de Yngre, som ellers først i en senere Alder vilde indtræde.

Til Slutning skal jeg paa det mest indtrængende anmode Medlemmerne om at møde ret talrigt i Thuns *gamle* Lokale paa Søndag Formiddag Kl. 10 præcise **— ikke Kl. 11** —, thi det vilde dog være for galt, om man paa Grund af utilstrækkeligt Møde skulde blive tvungen til at lægge hele Sagen ad acta, og dette er der virkeligt, naar man tager i Betragtning, at der første Dag kun var mødt 40, al Udsigt til.

A. L. Mortensen.

Hr. Redaktør!

I de nye Lovforslag, som det i „De forenede Hjælpekasser for Typografer" nedsatte Udvalg har forelagt, ser man, at det er bestemt at udskyde Paragrafen om Rejseunderstøttelse for tilrejsende Kolleger og lade denne Understøttelse gaa over til „Den typografiske Forening". Hr. A. L. Mortensen omtaler det ogsaa i den Artikel, hvori han i et foregaaende Nr. af „Typograf-Tidende" giver en Oversigt over de nye Lovforslag, og det lader i det Hele til, at denne Bestemmelse vinder Bifald hos Alle. Jeg maa naturligvis ogsaa indrømme, at det var heldigst, at „Den typografiske Forening" overtog denne Understøttelse, men jeg finder det dog ikke saa ganske rigtigt, at det saadan stiltiende sker, uden at Opmærksomheden henledes paa den Stilling, hvori baade Foreningen og de Rejsende vil komme, hvis der ikke sker en meget stor Tilslutning til „Den typografiske Forening". Man glemmer vel sagtens ikke, at der for at udrede en Rejseunderstøttelse, som man kan være bekendt at byde Vedkommende, fordres, enten at Foreningen skal have mange Medlemmer, eller ogsaa, at de, der ere Medlemmer, maa betale saa meget mere i Kontingent, for at i det mindste Balance kan holdes. Større Kontingent kan der nu ikke være Tale om, og hvad det første angaar, saa véd man jo nok, at det ikke altid gaar saa godt, som det skulde. Det kommer imidlertid slet ikke til at gaa bedre ved at tie stille, og det er i det Haab, at et Par Ord til at henlede Opmærksomheden paa denne Sag vil gavne Foreningen og — de Rejsende, at jeg beder Dem om at optage disse Linier.

I „Den typografiske Forening"s nye Love er det jo vedtaget, at „Viatikum skal udredes, dog foreløbig efter Styrelsens bedste Skøn". At dette „Skøn" i det mindste foreløbig ikke kan falde ud til de rejsende Typografers Fordel, er vist temmelig indlysende for de Fleste, der har en Smule Forstand paa Foreningens Stilling, og at det er uheldigt saadan uden videre og uden nogen synderlig Betænkningstid at læsse en ikke ringe Byrde over paa en anden Forening, som med eller mod sin Vilje er tvungen til at tage imod den, vil vist ogsaa de Fleste indrømme. Jeg vilde ønske, at der var en anden Maade, hvorpaa det kunde lade sig gøre at ordne dette Forhold, en mere lempelig Overgang, hvorved det ikke vilde komme til at trykke „Den typografiske Forening" saa stærkt, som det uden Tvivl vil komme til, *hvis* de Rejsende skal have den samme Understøttelse, som de nu faa af Hjælpekasserne, og *hvis* Foreningen ikke kunde skaffe sig et meget større Antal Medlemmer, end den nu har. Det gaar jo ganske vist glædelig fremad med den, men — det er dog ikke nok. Til Nytaar, naar den af Hjælpekasserne modtager Understøttelsesvæsenet — og det gør den vel sagtens — saa maa den ogsaa have Størstedelen af Københavns Typografer indenfor sit Omraade, eller — hvad? Ja, det er netop det vigtigste, hvad skal Styrelsen for Foreningen ellers gøre? Den maa naturligvis fastsætte den Understøttelse, den kan yde, men det bliver vist, efter hvad jeg har beregnet, meget ringe, og skulde vore rejsende Kolleger ikke være tilfredse med det, Foreningen kan byde dem, saa er der nok ikke andet at gøre, end at give dem et — *Cirkulære*, hvormed de saa kunne se at tigge dem et Par Øre sammen hos de ærede Kolleger, der ikke ville være Medlemmer. Og saa have vi jo det ordnet paa bedste Maade. Ikke sandt? Det kan jo Københavns Typografer nok være bekendt, det vil jo anbefale dem hos Fremmede, og for dem selv vil det jo ogsaa være rart, om dette dejlige Cirkulærevæsen atter kunde komme til rigtig at florere.

Jeg havde troet, at der i den Bunke Ændringsforslag, som ere indgivne til Udvalgets Forslag (i Hjælpekasserne) vilde komme et eller andet Forslag frem, der i det mindste kunde have givet Ide eller et Fingerpeg til at ordne dette vigtige Spørgsmaal paa en for begge Parter heldig Maade. Jeg er imidlertid blevet skuffet, og det har, oprigtig talt, ved nøjere Eftertanke ikke forbavset mig. Skønt de to Herrer, der glimre med de fleste Ændringer, som de maaske knapt ere i Stand til at motivere, tidligere have været Bestyrere i — og den ene oven i Købet, som der fortælles, er „Fader" til — „Den typografiske Forening", tør man dog ikke vente, at *de* skulde have nogen Tanke for, om det er til Gavn eller Skade for vor Forening, at den maa overtage denne Forpligtelse, eller have nogen Interesse af at søge at lette Overgangen for den, skønt den som den mindste og svageste af de to typografiske Foreninger her i Byen, der have til Formaal, om end paa forskellig Maade at arbejde for Typografernes materielle Vel, særlig maa lægge Vægt paa, at dens Midler blive anvendte paa den for Kassens og Medlemmernes Tarv bedste Maade. Nej, der skal man ikke vente det. Den ene af de to Herrer er jo Formand for den nymodens Trykkerforening, og han er *naturligvis* sikker paa, at den Forening, han har den Ære at holde sin beskyttende Haand over, ikke vil komme til at lide noget ved, at Hjælpekasserne ikke mere ville yde nogen Understøttelse til de Rejsende. Men det kan dog være, at han har for-

regnet sig. Det er i hvert Fald mit Haab, at Styrelsen for „Den typografiske Forening“ vil vide at klare Sagen paa den bedste Maade; men jeg vil ogsaa haabe, at Sagen maa blive klart belyst paa de Generalforsamlinger, som endnu ville blive afholdte i Hjælpekasserne til Lovenes Drøftelse, og at det navnlig vil blive skarpt pointeret, at man ikke kan kaste en Understøttelse fra sig, som hidtil har været et af Hjælpekassernes Formaal, uden at godtgøre den paa en anden Maade, og den nemmeste, det i dette Tilfælde kan ske paa, er efter min Mening ved at slutte sig til „Den typografiske Forening“. Derved sparer man mange Smaaskillinger, som ellers ville gaa med, og man sparer sig selv og Andre for de mange Ubehageligheder, som ere forbundne med Cirkulæreuvæsenet og som ikke kunne undgaas, hvis „Den typografiske Forening“ ikke vinder flere Medlemmer. —*p.*

Forskelligt.

— I *Rigsdagens Sætteri*, hvor Arbejdsforholdene lige siden Hr. Kancelliraad Schultz overtog det, bestandigt have været mere eller mindre forkvaklede, har man nu begyndt at anvende kvindelige Sættere, og til en Begyndelse skal det være lykkedes at faa fat i 11, af hvilke de 5 have lært i Hr. Schultz's Sætteri paa Gammelholm. Dette er virkelig en for alle i dette Forhold interesserede lige heldig Ordning; thi Sætterne slippe for at arbejde i et Trykkeri, hvor det i de senere Aar aldrig har kunnet betale sig at arbejde, fordi der den halve Tid intet Arbejde har været, Hr. Schultz har faaet en „billig“ Arbejdskraft og Kvinderne — ja, de begynde nu at mærke, hvad det var for en „Velsignelse“, som Principal-Foreningen lovede skulde blive dem til Del. —*h.*

— *25-aarigt Bogtrykker-Jubilæum.* Den 2. Oktober var det 25-Aarsdagen for Oprettelsen af Bogtrykkeriet i *Stege* og Udgivelsen af det første Numer af *„Møens Avis“*, der indtil for faa Aar siden var uden Konkurrent paa Øen. Hr. *Chr. Lohmann*, der for 25 Aar siden forlod det Milo'ske Bogtrykkeri i Odense for at skabe sig en selvstændig Stilling, har i Aarenes Løb med megen Energi bragt saavel Bogtrykkeriet til at følge med Tiden, som Bladet fremad. Han har i de forløbne Aar stedse kunnet glæde sig ved almindelig Tillid og Agtelse i den Kreds, hvori han virker, og dette fik et fyldigt og smukt Udtryk ved hans Jubilæum, idet Byens Borgere paa forskellig festlig Maade mindede Dagen og overbragte Hr. Lohmann mange Lykønskninger med Tak for hans Virksomhed som Bogtrykker og Borger i Byen. —*n.*

— Hr. Bogtrykker *Dein* i Maribo har i disse Dage holdt sit 25-aarige Jubilæum som Boghandler. Hr. Dein er iblandt Typograferne kendt som en Mand, der bestandig har havt Interesse for Arbejderne.

— Principalforeningen i Berlin har i Mødet den 25. f. M. besluttet, ikke at antage nogen Sætter, som har lært hos Hr. Knickmeyer i Berlin (hvilken Principal kun har 3 Sættere, men derimod 23 Lærlinge), før de have bestaaet en Fagprøve i vedkommende Trykkeri, hvor de søgte Arbejde. Hr. Knickmeyer har fundet sig foranlediget til at protestere herimod, idet han paastaar, at Antallet af Sættere er angivet for lavt og at han har 4, medens han derimod af Lærlinge har 15. Disse Angivelser, som for Øvrigt næppe ere synderlig troværdige, vise under alle Omstændigheder, at han har et forholdsvis altfor stort Antal Lærlinge, thi hvis alle Tysklands Bogtrykkere vilde følge hans Eksempel, vilde der i Tyskland blive ca. 16,000 Sætter-Lærlinge, medens den aarlige Afgang næppe kan anslaas til højere end 4—500.

Typografiske Kundgørelser.

En Trykker,
der kan punktere og tillige deltage i Sætningen, kan straks faa Plads i en Provinsby. Løn 20 Kr. om Ugen. Man henvende sig til *A. F. Decher.*

For Unge og Gamle,
Smaadigte
af
F. H. Andersen.
☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

J. J. Nissen og Andersen,
Snedkermestre,
Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,
Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.
København. K.
Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.
Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 22. | København, den 27. Oktober 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 10. November.

☞ Sættere, der ønske Plads, anmodes om at opgive deres Bopæle til Hr. Kasserer *Berg* eller til *A. F. Decher*, Jørgensen & Ko.s Trykkeri, da det undertiden hænder, at der er Forespørgsel om Sættere, som man ikke kan anvise, da de ledige Kræfter ikke melde sig hos Foreningens Styrelse.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 10. November, Aften Kl. 9½, afholdes en ekstraordinær **Generalforsamling** i Foreningens Lokale.

Dagsorden:
Oprettelsen af et Forenings-Bibliothek.

Styrelsen.

Nye Medlemmer.

Darum, O. (J. V. Andersen).
Gravesen, Jul. (J. V Andersen).
Fremming, Vald. (J. V. Andersen).
Hartvig, L. (Græbe).
Jørgensen, C. F. (Græbe).
Petersen, C. C. (Græbe).
Dein, Joh. (Luno).
Willert, E. [udlært hos Luno] (Luno).
Andersen, S. C. (Cohen).
Hansen, P. [udlært hos Fjeldsøe den 1. Oktober] (Cohen).
Hansen, A. (Schultz).
Nielsen, N. N. („Dags-Telegrafen“).

Stiftelsen for Typografer

har for nogen Tid siden omsendt sit Regnskab for Aaret fra 1ste Juli 1876 til 30te Juni 1877, tilligemed en Opfordring til Principaler og Typografer om at yde Bidrag til Stiftelsen, hvis Indtægter i Løbet af de senere Aar ikke have havt nogen synderlig Fremgang at opvise (Bidragene ere endog aftagne). Idet vi her hidsætte et kort Udtog af Stiftelsens Love og Regnskabet, skulle vi tillade os at henlede Opmærksomheden paa denne Sag, som i høj Grad fortjener en mere almindelig Tilslutning end der hidtil er bleven den til Del. Stiftelsen arbejder som bekendt med det Formaal at skaffe trængende Typografer og deres Enker fri Bolig, dog at ingen, som ikke lider af nogen Sygdom, eller naar der ingen andre Omstændigheder er, som særlig tale derfor, kan faa en saadan, før han (eller hun) er over 50 Aar. Endvidere udkræves der, at Vedkommende, der indgiver Ansøgning om fri Bolig, for at kunne komme i Betragtning, skal have ydet et Bidrag af 4 Kr. aarlig i de sidste 10 Aar. Naar et Medlem har ydet Bidrag i 25 Aar, er han fritaget for yderligere Kontingent, hvorimod de Medlemmer, der ikke i det sidste Aar have indsendt Bidrag, anses som udtraadte.

Regnskabet viser en Indtægt af 3,032 Kr. 44 Øre, hvoraf i Henhold til Lovene 5 pCt. 151 Kr. 63 Øre, ere henlagte til Reservefonden og Afdrag paa Prioritetsgjælden, medens Udgiften, naar fraregnes 1,062 Kr., som ere anvendte til Indkøb af Kreditforenings-Obligationer, andrager 2113 Kr., saa at Aaret har et ret betydeligt Netto-Overskud at opvise.

Et saadant Overskud er imidlertid ogsaa nødvendigt, hvis Stiftelsen skal sættes i Stand til fuldstændig at svare til sin Bestemmelse, nemlig at afgive *Friboliger* for gamle Typografer, thi af de 20 Lejligheder, som den indbefatter, ere endnu kun de 12 Friboliger, meden de 8 lejes ud, for største Delen til Folk, som staa udenfor Faget. At det er nødvendigt at leje disse Lejligheder ud, fremgaar klart deraf, at Stiftelsen herved har havt en Indtægt af 1,444 Kr., en Indtægt, som den jo aldeles ikke var i Stand til at undvære; derimod forekommer det os lidt besynderligt, at man ikke har kunnet faa Typografer til Lejere i et Hus, som dog er bestemt udelukkende for Bogtrykkerstanden. Hvad det nu gælder om, er at skaffe Stiftelsen forøgede Indtægter, for at snarest muligt samtlige Lejligheder kunne gaa over til at blive Friboliger, samtidig med, at der da maaske ogsaa kunde tænkes paa enten at faa bygget endnu en Stiftelse

eller ogsaa, hvilket maaske kunde være heldigere, at faa afhændet den nuværende Bygning i lille Istedgade og købt en større, mere heldigt beliggende.

Foreningen ejer nu foruden Stiftelsen (vurderet til 42,000 Kr.) ca. 22,000 Kr. i Kreditforenings-Obligationer, samt et Reservefond paa 1,166 Kr. 21 Øre, men skylder paa den anden Side til Kreditforeningen 18,209 Kr. 31 Øre, saa at Formuen kun overstiger Gælden med ca. 4000 Kr., medens der vistnok mindst udfordres en aarlig Rente af 10,000 Kr. til at dække de betydelige Udgifter, som Bygningens Vedligeholdelse, Skatter og Afgifter, Assurance m. m., medføre.

Af det ovenfor anførte vil enhver af vore ærede Kolleger kunne sé, hvor smuk og betydelig en Begyndelse der alt er gjort med Hensyn til at skaffe de gamle og trængende Medlemmer af vor Stand en Lettelse i deres Tilværelse ved Oprettelsen af Friboliger, men det maa tillige blive dem klart, at her endnu er saare meget at gøre, for at Sagen kan faa den Betydning, som den fortjener. Thi at der er langt flere end 12 gamle Typografer, som kunne trænge til en saadan Hjælp, er indlysende, og naar der som Bevis i modsat Retning anføres, at Antallet af Ansøgere til de ledige Friboliger hidtil har været saa ringe, da ligger Forklaringen heraf lige ved Haanden, idet kun forholdsvis faa af de Trængende endnu have været over 10 Aar i Foreningen, som har bygget Stiftelsen, og som jo forresten ikke er saa gammel. Det er navnlig de Unge, vi lægge denne Sag paa Hjerte, det er dem, der nu maa yde Bidrag, og de gøre derved vel baade mod andre og mod sig selv. Thi ikke alene støtte de i Øjeblikket dem, der nu ere trængende, men de sikre tillige sig selv, i Tilfælde af Trang, en blidere Alderdom. Hvor lidt de imidlertid hidtil have været sig dette bevidst, sés bedst af Medlemslisten, som tæller Navnene paa ca. 170 Typografer*), men af disse er kun et meget ringe Antal yngre, det er hovedsagelig de samme Mænd, som have været i Foreningen siden Stiftelsen blev rejst.

Til Slutning skulle vi endnu kun udtale vor Beklagelse over, at Stiftelsen og de forenede Hjælpekasser skulle virke hver for sig, thi det synes i det mindste os, som om der vilde kunne udrettes langt mere godt ved begge disse Institutioner, naar de vare uadskilleligt forbundne med hinanden.

En sjelden Bogtrykkeri-Ejer.

Hr. Childs, Ejer af et af Amerikas mest udbredte Dagblade, „The public Ledger“, og sammes storartede Trykkeri i Filadelfia, hører til de Mænd, som have begyndt deres Løbebane med de beskedneste Udsigter, men som dog møjsommeligt have svunget sig op til en fremragende Stilling, i hvilken han dog, hvad der i Sandhed er saa sjældent, altid har udvist, at han havde Hjærte for sine Arbejderes Vel.

Vi skulle efter „Annalen der Typographi“ anføre et Par Eksempler herpaa.

Som Følge af de uheldige Tidsforhold havde Sætterne i Filadelfia bestemt sig til selv at nedsætte Lønningsvilkaarene, der, som bekendt, tidligere have været overordenlig gunstige, hvilken Beslutning de derefter meddelte alle Byens Principaler. Hr. Childs svarede imidlertid herpaa, at han ikke fandt sig foranlediget til at lade nogen Lønnings-Nedsættelse indtræde i sit Trykkeri og erklærede, at han vedblivende vilde betale efter den gamle Tarif.

„Public Ledger“s Sættere tog heraf Anledning til at lade udføre en sjælden smuk Votivtavle, paa hvilken, efter at den oven omtalte Kendsgerning var anført, Arbejderne tolkede Hr. Childs deres varmeste Tak for det ny Bevis paa hans Velvilje. Ordføreren for den Deputation, som i denne Anledning indfandt sig hos Principalen, udtalte endvidere, at den bedste Tak vel vilde ligge deri, at enhver nu mere end nogensinde vilde være betænkt paa i enhver Henseende at gøre sin Pligt, men at man ikke destomindre havde følt sig forpligtet til at give ham et synligt Tegn paa deres Taknemlighed.

I sit Svar udtalte Hr. Childs, at han ved at handle som han havde gjort ikke alene havde udført en Pligt, men at han tillige derved havde beredt sig selv en Glæde. Et redeligt Arbejde var ogsaa sin Løn værd. Mange Etablissementer vare desværre paa Grund af de sørgelige Tidsforhold nødte til at formindske Arbejdslønnen, hvorfor han ogsaa maatte betegne de af Sætterne frivillig gjorte Indrømmelser som forstandige og tidssvarende. Han var i den lykkelige Stilling, at hans Forretning ikke nødvendiggjorde en saadan Reduktion, og han fandt det desuden ubilligt, at en Lønnings-Nedsættelse udelukkende skulde ramme *én* Klasse af Medarbejdere.

Hr. Childs plejer aarlig at berede den ringeste Klasse af Pressens Medarbejdere, nemlig Avis-Drengene, en glad Dag. I Aar var denne Fest ganske usædvanlig glimrende. Den fandt Sted paa et Landsted udenfor Filadelfia, og der fortælles i de amerikanske Blade om det besynderlige Syn, som frembød sig, da samtlige Deltagere, 606 Avisdrenge (samt en Pige), havde faaet Plads ved Gallataflet, thi disse Drenge pleje ikke at tage det saa nøje med, om de have Hovedbedækning eller ikke, ligesom mange af dem heller ikke synes at regne en Kam og Sæbe til Livets Nødvendigheder. Festsalen var prægtig udsmykket, og hvem der har set, hvor vanskeligt det er f. Eks. i Waisenhuse og andre Steder, hvor mange Drenge indtage deres tarvelige Maaltider i Fællesskab, at holde dem i den nødvendige Orden, kunde ikke andet end anerkende Avis-Drengenes sømmelige Opførsel.

Man havde forresten været fattet paa, at Selskabet vilde blive mere vanskeligt at dirigere, og det var derfor, efter at det pr. Jernbane havde tilbagelagt Vejen fra Filadelfia, ordnet i Afdelinger paa hver 80 Mand, som i sluttet Kolonne marcherede til Festsalen, hvor enhver da indtog den for ham bestemte numererede Plads.

At Dhrr. Gæster paa en temmelig enthusiastisk Maade gave deres taknemlige Følelser for den splendide Vært Luft efter bedste Evne, er en Selvfølge, og at man gik en Smule videre i denne Retning, end hvad der ellers plejer at være Sædvane ved en Banket

*) Foruden 14 Principaler samt 3 Mænd udenfor Bogtrykkerstanden, som yde Bidrag til Stiftelsen.

lader sig vel ogsaa let forstaa, ligesom at Lystigheden især tog til, da man nærmede sig Taffelets Slutning. Dette er jo forresten ogsaa Tilfældet ved Festmaaltider, i hvilke kun Ældre deltage, om end Aarsagerne dertil ere noget forskellige. Thi den stærkeste Drik, som udskænkedes, var — Limonade paa Is. Efter Taffelet fik hver af Gæsterne en overordenlig kærkommen Gave af Sukkerværk, som han kunde tage med sig, ligesom der ogsaa uddeltes Adgangskort til forskellige Seværdigheder i Filadelfia samt Jernbanebilletter til Hjemrejsen.

Man kan vel neppe undre sig over, at disse Drenge, som under Festen havde moret sig mere og følt sig bedre tilpas end nogen Rigmand, da de den næste Dag paa Gaderne falbød „The public Ledger", overtraf alle andre Avisdrenge i at raabe højt.

Hr. Redaktør!

I Anledning af Hr. —p.s Indlæg i dette Blads Nr. 21, beder jeg Dem optage disse Linjer.

Det er saa let at forstaa, at det har været Hr. —p.s Hensigt, samtidig med at tromme Medlemmer ind i „Den typografiske Forening", at give Bestyrelsen for denne en lille Overhaling, fordi den saa stiltiende forbereder sig til at modtage Viatikums-Udgifterne fra „De forenede Hjælpekasser". Denne Overhaling bliver Bestyrelsen tildels fri for, da der pludselig i —p.s Tanker opstaaer „to Herrer" som han synes have gjort dem mere fortjent dertil, blot fordi de have, og have villet vække Interessen blandt Typograferne i en saa vigtig Sag, som Forandringer i „De forenede Hjælpekasser"s Love. Det groveste i denne Overhaling er imidlertid, at —p. tvivler om at de „to Herrer" ere i Stand til at motivere deres indgivne Forslag. Lige over for den „ene Herre" (J F. Jensen) vilde vist Ingen med en Smule Eftertanke og som kjender denne Mands Virksomhed i Typografernes Verden, have vovet at fremføre en saadan Tvivl; men Hr. —p. er vist for ikke ret længe siden kommen hertil fra Provinserne og jeg finder det derfor mindre passende at omtale Personer og Sager, han slet ikke kjender. For mit Vedkommende vil Hr. —p. i dette Blads Nr. 19 finde de Forslag, jeg var Medstiller af, motiverede. At jeg skulde have forregnet mig med Hensyn til Viatikumskassen, tager Hr. —p. fejl i; hvad han mener med eller hvorledes han har tænkt sig at lette Overgangen, forstaar jeg ikke. Jeg har kun tænkt mig, at „Den typografiske Forening" overtager Viatikums-Udgifterne for de gennemrejsende *Sætteres* Vedkommende og Trykkerforeningen for Trykkernes, og Trykkerforeningen kan og er klar til hvilken som helst Tid at overtage denne Byrde. Jeg skal yderligere oplyse Hr. —p. om, at vore Love for Øjeblikket tilstaar gjennemrejsende Trykkere 2 Kr. Hr. —p. har maaske frygtet for at „Den typografiske Forening" vilde faa hele Byrden? Det kunde aldrig falde mig ind at have den Tanke. De to Bestyrelsers Tavshed i denne Sag er jo et Bevis for, at de billige en saadan Ordning og at de have fundet deres Foreninger stærke nok til at bære denne Byrde. Det er ganske vist, at Trykkerforeningen er i Mode; men denne Mode har nu varet et helt Aar, og jeg kan forsikre Hr. —p. om, at den Mode at have en Trykkerforening, vil blive meget gammel, og at den, paa samme Maade som „Den typografiske Forening", søger at fremme sine Medlemmers Vel.

Dahlquist.

Hr. Redaktør!

Maa det være mig tilladt at berigtige et Par Fejltagelser i Artiklen angaaende Forholdene i „Dagens Nyheders" Sætteri. Det er nemlig kommet til min Kundskab, at der nu for Tiden er fastslaaet en Betaling af „50 Øre" for Natture og Extrature; med disse 50 Øre forholder det sig saaledes, at de egenlig kun ere et Vederlag, fordi Turene i sin Tid ere blevne forlængede fra 12 til 12½; derimod ere de 50 pCt., som før blev givet til Satsprisen, faldne aldeles bort, hvilket, næppe kan siges at være nogen Gevinst for Sætterne. Man tænker sig en Sætter arbejde Søndag Nat henved 4 Timer for et Vederlag af 50 Øre, saa behøver jeg vel næppe at bemærke noget mere derom. — Med Hensyn til den skudte Sats, da have Sætterne jo nu Fornøjelsen af at stable Skydelinjerne op til Fordel for „Huset Madsen," og den Fornøielse er da saa ringe, som vel mulig, det maa Enhver indrømme. — Det vil altsaa ses, at nærværende i Realiteten ikke forandrer synderligt i den forrige Artikel.

Medens jeg skriver disse Linjer kommer jeg uvilkaarligt til at tænke paa, hvorledes „Dag. Nyh.", da det for ca. 1½ Aar siden inddrog Halvdelen af sit Mandagsnumer, gav Arbejdslønnens Stigen Skylden herfor. Jeg havde derfor forlængst ventet, at Bladet paa ny vilde møde med et helt Mandagsnumer; dog, da det ikke er skét endnu, vil det sikkert vare en Stund. Ligeledes mindes jeg, hvorledes Bladets Redaktør under en Strid med Sætterne for et Par Aar siden udtalte, at han ikke vilde stilles værre, men heller ikke ønskede at blive stillet bedre, end andre Dagblades Udgivere vare det med Hensyn til Sætternes Betaling, da „Dag. Nyh." lige saa godt kunde betale som disse naar kun denne R. P. Jensen ikke lagde sig derimellem. Disse Udtalelser synes nu at være glemte. —*n.*

Forskelligt.

Første Behandling af *de nye Love for de forenede Hjælpekasser* tilendebragtes i Søndags, efter at Forhandlingen havde varet gennem 3 Møder, som alle have været meget svagt besøgte. Ved det første Møde, hvor der var mødt omtrent 40 Medlemmer, blev almindelig udtalt den Forventning, at der næste Gang sikkert vilde møde et større Antal; men hvor fejlagtig denne forhaabningsfulde Opfattelse var, viste sig derved, at der, trods alle Opfordringer, næste Gang kun mødte 30, medens der paa det 3die og sidste Møde kun indfandt sig ca. 20. Skulde der have været endnu et Møde, maa det ansees som rimeligt, at der slet ingen var kommen. Lovene gaa nu til Beregneren, for derefter at forelægges en Generalforsamling til 2den Behandling og endelig Vedtagelse.

Som en Kuriositet, der forresten er ganske karakteristisk, maa den Kendsgerning anføres, at af de 14

Herrer, som havde underskrevet de fra Trykkerforeningen indsendte Ændringsforslag til Lovene, gav kun de 2 Møde, medens de øvrige 12 glimrede ved deres Fraværelse. Man fristes virkelig til at spørge, hvorfor de have indladt sig paa at stille Ændringsforslag, da de dog ikke havde til Hensigt at give Møde og støtte dem, naar de kom under Forhandling.

— *Solgt Bogtrykkeri.* „Sorø Avis" med tilhørende Bogtrykkeri er af Hr. *V Röhr* solgt til Hr. Typograf *Haüser* af Fredericia for 18,000 Kr. Overtagelsen sker til Nytaar.

— Den berømte tyske Forfatter *Hackländer* er, som vore Læsere maaske erindre, for nogen Tid siden død. Han havde i de senere Aar af sin Levetid ført et meget stort Hus, og man antog ham for temmelig formuende. Hans Efterladte ere imidlertid i denne Retning blevne slemt skuffede, idet han ikke har efterladt sig synderlig andet end sine Værker, og de have givet denne Skuffelse Luft ved at udslynge nærgaaende Beskyldninger mod hans Forlæggere, navnlig Hollberger i Stuttgart, om at de, medens de berigede sig paa hans Bekostning, have tvunget ham til at lade sig nøje med et alt for ringe Honorar. Senere er det imidlertid oplyst, at Hackländer har havt en aarlig Indtægt af 30,000 Mk. af sin Skribentvirksomhed, hvilket jo maa siges at være temmelig tilfredsstillende.

— I *Tyskland* synes der paa ny at kunne ventes Arbejdsnedlæggelser blandt Typograferne, idet Principalforeningen nu vil have Voldgiftsrets-Institutionen ophævet, for bedre at kunne komme Lokal-Tillæggene til Livs. I denne Anledning har Præsidiet for det tyske Typograf-Forbund besluttet at nedsætte Arbejdsløsheds-Hjælpen til 10 Mk. (omtr. 9 Kr.) ugenlig, da man frygtede for i paakommende Tilfælde ikke at kunne udrede en større Understøttelse.

— Fra *Amerika* meddeles, at Forholdene for de derværende Arbejdere i den seneste Tid have begyndt at antage et bedre Udseende, om de end langt fra kunne siges at være tilfredsstillende. Navnlig synes det, som om Arbejderne have faaet Øjnene op for Nødvendigheden af at slutte sig sammen og optræde i Fællesskab, hvad der sikkert vil blive af væsentlig Betydning ogsaa i politisk Henseende og Amerikanerne ville vistnok ikke i Fremtiden kunne rose sig af, at Arbejderspørgsmaalet ikke existerer hos dem. Der klages imidlertid over, at Sætterne i de større Blade, som jo ere temmeligt godt stillede, ikke tage synderlig Del i denne Bevægelse. Af Hensyn til en Forbedring af Lønningsforholdene og navnlig til eventuel Sysselsættelse for det sidste Aars mange Arbejdsløse har man bragt Spørgsmaalet om en Forkortelse af Arbejdstiden paa Bane, idet man tror ad denne Vej bedst at kunne forhindre Overproduktionen, som jo især er Skyld i den nuværende Arbejdsløshed.

Brevkasse.

J—r., Næstved. Deres Artikel finde vi ingen Anledning til at optage, da Omtale af den Slags tvivlsomme Sager ikke ere til Gavn hverken for den ene eller den anden Part. Vi kunne fristes til at spørge Dem, hvormeget De arbejder for om Ugen, naar De er af den Anskuelse, at den omtalte Løn er saa ringe. Den Paagældende har naturligvis ikke handlet rigtig, men De maa dog kende ham nøje nok til at vide, at han, hvis han kom paa Beregning, ikke engang kunde fortjene en saadan Løn som den angivne, og enhver maa jo lønnes i Forhold til det Arbejde, han er i Stand til at præstere. Skulde De virkelig interessere Dem saa meget for Kollegialiteten, som man efter det indsendte at dømme maa antage, ville vi foreslaa Dem at søge en Forening oprettet i Næstved i Lighed med den tidligere Stedforening. Ved at virke i denne Retning, vilde De virkelig kunne gavne Kollegialiteten, og skulde De ved Lejlighed ville sende os Bidrag til Bladet, der kunde have almen Interesse, vilde vi være Dem taknemlig derfor.

— D. Deres Artikel kan først blive optagen i næste Numer.

Typografiske Kundgørelser.

2 Sættere

søge Plads snarest. Man henvende sig til *A. F. Decher.*

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,

Smaadigte

af

F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

Cigar- og Tobaksforretningen i Springgade 36,

„Guttenbergs Minde"

kaldet, tillader jeg mig herved at anbefale mine ærede Kolleger, som i Fremtiden ville forunde mig deres Søgning, ligesom jeg her tillige vil benytte Lejligheden til at frembære min bedste Tak til d'Hrr., som hidtil have skænket mig deres Søgning, og skal jeg stedse gjøre alt for at tilfredsstille enhver billig Fordring. Jeg tillader mig at anbefale en udmærket 5-Øres Cigar, der ikke kan leveres bedre her paa Pladsen; 6 Stkr. sælges for 25 Øre, 4 Kr. pr. 100. Frisk saucet Skraa fra de bedste Fabriker faas daglig. Tillige forefindes et Udvalg af de mest gængse Sorter Røgtobakker. Petitkanaster à 35 Øre pr. Fjerdingspund anbefales.

Lodsedler til Varelotterierne haves; de af mine Spillere, som ikke i de 6 Trækninger have erholdt Hovedgevinst, faa *gratis* en lille Present.

Ærb.

C. F. Hansen Heyde,

36 Springgade (ved Landemærket). **36.**

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 23. | København, den 10. November 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 24. November.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 10. November, Aften Kl. 9, afholdes en ekstraordinær **Generalforsamling** i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

Oprettelsen af et Forenings-Bibliothek.

Styrelsen.

Nye Medlemmer.

Hans Mathiesen (Thiele)

Heinrich Johannes Christensen, udlært hos Stilling i Præstø, under Strejken i Morgenbladet (Thiele).

Kjeldsen (Nielsen & Lydiche).

Holmgren, E. P. (Jørgensen & Knudtzon).

Andersen, H. (Sally B. Salomon).

Budtz, J. F. (Sally B. Salomon).

Jørgensen, J. A. [udlært hos Sally B. Salomon] (Sally B. Salomon).

Nielsen, H. (Sally B. Salomon).

Sander (Sally B. Salomon).

Pølsegildet afholdes Lørdag den 10. November hos Foreningens Vært, Hr. Restavratør Christensen, Amagertorv 4.

Nogle enkelte Kuverter ere endnu ledige.

Om en Bogsamlings Oprettelse i „den typografiske Forening“.

Det var i vor Forenings første Dage et af de mest diskuterede Spørgsmaal at faa oprettet en Bogsamling, og en Gang syntes det virkelig, som om Sagen vilde hæve sig fra at være et blot og bart Samtale-Emne til at blive en Virkelighed; en Del Bøger vare ad forskellige Veje komne til Stede og det skortede blot paa en kraftig og bestemt Vilje for at faa Sagen i Gang. En saadan Vilje synes imidlertid bestandig at have manglet og i hvor vel man ikke har nægtet Sagen en vis Betydning, saa er den dog bleven udsat i det uendelige, idet man stadig har havt saa mange andre „vigtige“ Sager at tage vare paa, at netop denne ene er bleven liggende, og, det bør siges, det er en Skam for den typografiske Verden i København, at man aldrig har gjort et eneste alvorligt Forsøg paa at faa den i Gang. Der klages fra saa mange Sider over Mangel paa Intelligens hos os Typografer, at enhver, der nærer nogen virkelig Kærlighed til den Stand, han tilhører, maa forelægge sig selv det Spørgsmaal: Ere disse Klager grundede? Er det virkelig Tilfældet, at medens Oplysningen og den aandelige Uddannelse i det hele er skreden fremad, saa ere vi, der dog arbejde i Oplysningens Tjeneste, gaaede tilbage? Og vi ere tilbøjelige til at tro, at alle de, der have tænkt over denne Sag, ere komne til den Slutning, at der allerede er og endnu daglig bliver tilført Typografien Kræfter, som i høj Grad trænge til Uddannelse. Naar nu dette er erkendt, saa synes det os, at der er al Grund til at gøre et Forsøg paa at formindske Ondet, og vi føle os overbeviste om, at næst efter Oprettelsen af en Fagskole for Lærlingene og Indførelsen af tvungne Svendeprøver, som skal angribe Ondet i dets Rod, saa er Oprettelsen af et Bibliotek det bedste, ja for de ældres vedkommende det eneste Middel til i faglig Henseende at hæve vor Stands aandelige Dygtighed. Derfor kunne vi ikke indtrængende nok bede alle dem, som ønske en Bedring i dette Forhold, at give Møde i Aften. Thi af denne Generalforsamling vil det komme til at afhænge, om en Bogsamlings Oprettelse i den typografiske Forening nu skal blive til Virkelighed eller ikke. Saa snart blot Medlemmerne give til kende, at de ønske og sætte Pris paa en Bogsamling, samt bevilge foreløbig et Par Hundrede Kroner dertil, er Styrelsen villig til at tage kraftigt fat paa Sagen, saa at alt kan være i Orden i Løbet af Vinteren. Ganske vist kunde der jo ogsaa nedsættes en Kommission, men hvor let kunde dette ikke føre til, at Sagen, som det saa ofte tidligere er sket, blev trukken i Langdrag og maaske til sidst aldeles overgiven til Glemsel. Det er for os af største Interesse at skaffe Foreningen om ikke andet, saa dog i det mindste Begyndelsen til en Bogsamling, der da med Aarene kunde udvides og fuldstændiggøres, men

klart er det, at uden Medlemmernes Hjælp og kraftige Understøttelse kan intet udrettes, ligesom det da ogsaa vilde være en Latterlighed at tilvejebringe Bøger, som ingen satte Pris paa at læse. Og hvis det nu skulde vise sig, at Interessen er saa ringe, at man ikke en Gang har Lyst til at ulejlige sig op i Foreenings-Lokalet for at udtale sin Mening, saa vil Sagen ogsaa fra vor Side blive betragtet som umoden og ikke oftere af os blive bragt paa Bane. Diskussions-Mødet, der for en Maaneds Tid siden afholdtes til foreløbig Drøftelse, gav just ikke det bedste Varsel, thi kun en Snes Medlemmer overværede dette, og naar vi ikke allerede af denne Kendsgerning lod os afskrække, da er det, som sagt, fordi denne Sag forekommer os at være af saa stor Vigtighed. Men vist er det, at hvis Medlemmerne ikke nu vise deres Interesse ved at give Møde, da vilde det være fuldstændig Daarskab at haabe, at de senere skulde gøre større Opofrelser, enten ved at skænke Bøger eller give private Pengebidrag, f. Eks. ved at deltage i en Bazar, som der har været Tale om at afholde til Sagens Fremme. Vi skulle til Slutning kun bemærke, at ingen maa lade sig afholde fra at møde, fordi de ikke ønske at deltage i det bag efter stedfindende Gilde. Det har selvfølgelig aldrig været vor Mening at lægge et Tryk paa nogen i denne Retning. Tvært imod vil Foreningens Lokale som sædvanlig være aabent, og det er altsaa langt fra nødvendigt, at fordi man giver Møde ved Generalforsamlingen, man da ogsaa skal deltage i Gildet.

Et Avertissement

i dette Blads forrige Nr., hvor der søges en Trykker som baade kan *sætte* og *punktere*, bringer mig til at udtale min Forundring over at Hr. Decker har modtaget en saadan Kommission; da jeg antager Hr. Decker har været saa længe her i Byen, at han maa være bekjendt med hvad der sortere under en Bestilling som Trykker i typografiske Fag. At Trykkere i flere Provindstrykkerier maa deltage i Sætningen, véd jeg; men at fordre han skulle kunne punktere, har jeg ikke hørt før; og det ville Interessere mig at faa at vide, omendskjøndt jeg tvivler om, nogen af Hovedstadens Trykkere vil reflektere herpaa. *D.*

* * *

Paa Redaktionens Vegne maa jeg allerførst bede om Undskyldning for, at ovenstaaende er kommen i Bladet. Det er ikke fordi det i nogen som helst Henseende har Krav paa at blive optaget; det er heller ikke fordi vi have noget synderlig tilovers for Indsenderen, at vi have modtaget det; men det er for at give Læserne en Prøve paa, hvad en københavnsk Trykker kan præstere, naar han skal skrive sit Modersmaal, og hvilke Anskuelser han nærer om, hvad der hører til den Bestilling at være „Hovedstadstrykker". Jeg tør vel nok være *saa* indiskret at fortælle, at det er en Trykker, der har indsendt det, hvad der dog vist nok er overflødigt, thi enhver — i det mindste enhver Sætter — vil vel nok være paa det rene med, at kun en Trykker vilde kunne skrive sligt Vaas. Jeg maa kun beklage, at den ærede Indsender ikke har navngivet sig, thi jeg er overbevist om, at hvis han vilde have præsenteret sit Aasyn for Læserne af vort Blad, vilde flere end én blive forbavset over, at der i *hans* Hovede kunde stikke saa megen Naivitet, saa megen Uforstand og en saa storartet Portion Dumhed. Jeg maa mere tilskrive det en for vedkommende lykkelig Tilfældighed end modent Overlæg, at han har skrevet et D. i Stedet for sit Navn under sit Stykke; thi naar et Menneske, som man dog skulde antage maatte have en Smule sund Menneskeforstand, virkelig kan skrive sligt, saa véd jeg ikke, hvad man skal sige om de ufornuftige, og saa tør man heller ikke forudsætte, at Indsenderen har kunnet regne ud, at det var bedst at skjule sig under Anonymiteten.

Hvad nu det paagældende Avertissement angaar, da skal jeg aabent indrømme, at det er med fuldt Overlæg, at jeg har skrevet det, og med det samme forsikre, at jeg gør det igen, saa ofte det er nødvendigt. Hr. D. bemærker, at jeg har været saa længe her i Byen, at jeg maa vide, *„hvad der sorterer under en Bestilling som Trykker"*; det lader nu rigtig nok ikke til, at jeg véd det. Jeg har nemlig hidtil været af den Mening, at en Trykker maatte kunne udføre *alt*, hvad der hører til Faget, baade rette til, slutte Forme, punktere, ja selv dreje Maskine, hvis det kniber og meget mere; men efter at have set, hvad Hr. D. mener, er jeg bleven lidt betænkelig ved at bestemme, hvad der hører til en Trykkers Bestilling. Lad os en Gang se, hvad der kan henregnes dertil efter Hr. D.s Mening. Punktere maa en Trykker ikke kunne, slutte en Form behøver han de fleste Steder ikke, og forlange, at han skulde udføre andet Arbejde, vor Herre bevare os! Altsaa har han kun at rette en Form til, se lidt paa Oplaget en Gang imellem og for øvrigt faa Tiden til at gaa paa bedste Maade, noget, som ganske vist ikke er det sværeste for mange af „Hovedstadens Trykkere". Men skønt jeg er bleven lidt betænkelig over at se Hr. D. paa Forundringsstolen, kan jeg dog, hvor gærne jeg end vilde, ikke overtale mig selv til at gaa ind paa hans Ideer. Naar Hr. D. mener, „at jeg har været saa længe her i Byen, at jeg maa vide" o. s. v., saa maa jeg til Gengæld sige, at Hr. D. vist har været her *for* længe, han har intet Kendskab til de Sager, han taler om, da han vist udelukkende har produceret sig som „Hovedstadstrykker". Han skulde have set sig lidt mere om i Verden, saa havde han maaske faaet en mere fornuftig Mening om disse Ting. men selv om man nu kunde forudsætte, at Hr. D. havde lidt Erfaring som Trykker, saa maa han jo dog huske paa, at han som „Hovedstads-Trykker" ikke derfor er kaldet til at være Avtoritet i dette Spørgsmaal. Skønt det næsten ikke er Umagen værd, skal jeg dog oplyse Hr. D. om, at det for mangen en Provinsbogtrykker vilde være aldeles uoverkommeligt at holde baade Trykker og Maskinpige, saa at han maa forlange, at Trykkeren *kan* punktere, og han er efter min Mening fuldstændig berettiget til at fordre det, thi det er og maa blive en Pligt for enhver Trykker at kunne udføre, hvad der hører til hans Fag. Jeg skal blot ved et Eksempel bevise min Paastands Rigtighed. Naar f. Eks. Maskinpigen i et Øjeblik, hvor der var meget travlt, blev syg, hvad skulde saa Principalen gøre, naar hans

Trykker (!) ikke kunde en saa simpel Ting som at punktere. Eller — der gaar et Lys op for mig — er det maaske netop, fordi det er saa simpelt, at Hr. D. har betragtet det som en Fornærmelse mod ham og hans Kolleger, at nogen vil tro, at de skulde kunne punktere?*)

Jeg vil ikke besvære Læserne med nogen større Omtale af denne Sag, men skal kun til Hr. D.s Slutningsbemærkning oplyse, *at* det netop var en Hovedstadstrykker, der fik den omtalte Plads, *at* han kom til mig, saa snart Bladet var omdelt, og *at* han oven i Købet fortalte mig, at Pladsen ogsaa var bleven ham anbefalet fra Trykkerforeningen! Tror Hr. D. ikke dette, saa er der Folk, som kunde skaffe Beviser derfor, hvis det var værd at gøre sig Ulejlighed for at overbevise ham derom.

Har Hr. D. skrevet sin Misbilligelse af min Adfærd paa egen Haand, har han gjort det uden at raadføre sig med andre — og det vil jeg for Trykkernes egen Anseelses Skyld haabe —, saa han gjort sine Kolleger en sand Bjørnetjeneste, og saa kan han jo være dobbelt glad over, at han har skjult sit Navn, da denne Spøg jo ellers kunde blive ham temmelig ubehagelig.

Til Slutning skal jeg bemærke, at Hr. D. ikke vil faa flere af den Slags Ting optaget i Bladet. Vi have kun gjort det denne Gang af den Grund, som jeg foran har anført; men derved maa det ogsaa blive. Jeg vil ikke oftere ulejlige mig selv med at svare paa sligt Nonsens og vi ville heller ikke udsætte Bladets Læsere for at trættes ved at læse det. Hr. D. har havt Ordet én Gang om dette Spørgsmaal, det har jeg ogsaa, og — dermed Punktum. *A. F. Decher.*

Hr. Redaktør!

Tør jeg endnu en Gang anmode Dem om en lille Plads i „Typograf-Tidende". Jeg vil haabe, at det i denne „Affære" bliver sidste Gang.

Hr. Dahlquist har i sidste Nr. af dette Blad vovet sig til et Forsøg paa at imødegaa min Artikel i Nr. 21. Det skulde Hr. D. hellere have ladet være med; thi han har derved fuldstændig godtgjort, at han ikke er i Stand til hverken at forsvare de Meninger, han fremsætter, eller til at imødegaa en Modstander. Jeg skal søge at overbevise ham og Læserne om, at det er et ganske forkert Standpunkt, han indtager, naar han vil optræde som Mentor overfor en anden, fordi man tillader sig at fremkomme med sin Mening om en vigtig Sag og om de Personer, som have noget med denne Sag at gøre.

Hvad for det første den Ytring angaar, „at det har været min Hensigt samtidig med at *tromme Medlemmer* ind i „Typografisk Forening" at give Bestyrelsen for denne en lille Overhaling", skal jeg bemærke, at det er en aldeles fejlagtig Opfattelse af Hr. D. Det har aldrig været min Hensigt at give Bestyrelsen nogen „Overhaling", i det mindste ikke som Bestyrelse betragtet; derimod skal jeg indrømme, at der ogsaa kunde have været Anledning for mig i min sidste Artikel til at give de to Bestyrelsesmedlemmer en „Overhaling" som Medlemmer af Lovudvalget i Hjælpekasserne. Det blev der imidlertid ikke noget af og da nu en Gang Lovene ere vedtagne, og da det sandsynligvis alligevel ikke vilde blive anderledes, om jeg paa ny henvendte Opmærksomheden paa Sagen og samtidig gav vedkommende en „Overhaling", vil jeg afholde mig derfra, i det Haab, at den uundgaaelige Omordning maa være til Gavn for alle Parter.

De „to Herrer", som pludselig opstaar i mine Tanker, saaledes at jeg derover glemmer Bestyrelsen — naturligvis stadig efter Hr. D.s Mening — vil jeg gærne udtale mig lidt nærmere om, da dette navnlig synes at have stødt Hr. D. for Hovedet baade for Hr. J. F. Jensens og hans eget Vedkommende. Jeg skal da først forsikre Hr. D. om, at jeg kender Hr. Jensen lige saa godt som han og maaske bedre. Jeg indrømmer, at han er i Besiddelse af megen Dygtighed og Indsigt i Hjælpekassernes Forhold. Men dermed er det aldeles ikke afgjort, at han er i Stand til at forsvare sine Forslag paa rette Maade, og navnlig motivere og forsvare dem saaledes, at han kan faa Stemning for dem. Og fik han det ved Generalforsamlingen? Hvad hjalp det, at han har siddet og arbejdet i mange Timer for at udarbejde Tabeller og andet Materiale, der skulde overbevise Medlemmerne om, at han havde Ret. Hvad Udbytte havde han af at servere alt dette ved Generalforsamlingen; ikke andet, end at han derved bidrog til at Interessen sløvedes og selv maatte tage sine Forslag tilbage. Hvis jeg ikke vidste, at Hr. J. F. Jensen var en saa énsidig Karaktér, som han er, hvis jeg troede, at han kunde rette sig lidt efter andre Mennesker, saa vilde jeg have anset det for muligt, at han kunde have sat noget igennem. Men det kan han ikke. Han fordrer alt eller intet og Følgen bliver altid for ham, at han intet faar. Men dette er ikke den rette Maade at handle paa, og det var paa Grund af mit temmelig nøje Kendskab til Jensen og denne hans Taktik, at jeg tillod mig at mene, at han ikke vilde forsvare sin Sag paa rette Maade.

Hvad derimod Hr. Dahlquist angaar, da kan jeg aldeles ikke indse, at der er noget „grovt" i min „Overhaling" for hans Vedkommende. Det viste sig jo, at det var fuldstændig rigtigt, jeg skrev. Han kunde jo ikke forsvare en Smule af alt det, han havde fremsat. Han og hans Staldbroder, en anden Trykker, der vare de eneste to, som mødte af de 14 Forslagsstillere, vare lige daarlige til at „klare Ærterne". Ikke en Gang Forslaget om Kassererens Løn havde de nogen bestemt Mening om. De kunde kun fremhæve, at Børresen havde gjort det for en ringere Pris, og saa maatte en anden ogsaa kunne gøre det. I Sandhed et slaaende Argument! Kan man ikke nok komme til at nære særdeles store Tanker om en Mand, der kan fremsætte saadanne Anskuelser? Fortjener han ikke, at der ved enhver vigtig Sags Behandling tages særligt Hensyn til, hvad han har at sige, og kan man forbavses over, at han indtager en saa fremragende Stilling i den nymodens Trykkerforening, som han gør? Og saa kommer dertil hans Paaberaabelse af den Motivering, han har givet i dette Blad af

*) For at undgaa Misforstaaelse skal jeg oplyse, at det ingenlunde er min Mening, at det til dagligt Brug skulde høre med til en Trykkers Arbejde, hvor det ikke er en udtrykkelig Betingelse; men det er kun, som oven for bemærket, min Mening, at enhver Trykker bør kunne det.

sine Forslag. Kan nu virkelig noget fornuftigt Menneske forlange, at dette skal gælde som Bevis for, at han har udført, hvad der var hans Pligt. Skulde man ikke tro, at Manden er gal eller i det mindste lidt forstyrret? En *anonym* Indsender skriver nogle Bemærkninger, som skulle være kritiske, om de Lovforslag, som Udvalget har forelagt, hvori han „synes" det og det, og deraf skal saa enhver vide, at det er Hr. Dahlquist, der har motiveret sine Forslag. Enten maa Hr. D. som sagt være lidt forstyrret eller ogsaa er han et enfoldigt Skrog, som det er haabløst at indlade sig med. I det mindste burde han dog kunne begribe, at det er temmelig meget forlangt af almindelige Mennesker, at de uden videre skulle være paa det rene med, at „Alpha" er — — — Dahlquist!!

Hr. D.s Forsikringer om, at han ikke har forregnet sig med Hensyn til Viatikumskassen og hans Mangel paa Evne til at forstaa, hvad jeg mener med at lette Overgangen, skal jeg ikke røre ved, især da Hr. D. med elskværdig Ligefremhed erklærer, at han forstaar det ikke. Jeg vil kun bede Styrelsen for „Typografisk Forening" om at notere, at Trykkerforeningen paatager sig at sørge for de rejsende Trykkere. Nu kommer det kun an paa, om Hr. D. er bemyndiget til at erklære dette, og om ikke den menneskekærlige Trykkerforening siger det modsatte. Jeg skal heller ikke omtale Bemærkningen om de to Bestyrelsers Tavshed i denne Sag, da det jo nok vil vise sig, om denne Sag kan gennemføres paa rette Maade, og kan den det ikke, er jeg vis paa, at i det mindste „Typografisk Forening"s Styrelse nok vil sige *sin* Mening i rette Tid.

Og saa er der Hr. Dahlquists Slutningsbemærkning: „Det er ganske vist, at Trykkerforeningen er i Mode; men denne Mode har nu varet et helt Aar, og jeg kan forsikre Hr. —p om, at den Mode at have en Trykkerforening, vil blive meget gammel, og at den, paa samme Maade som „Den typografiske Forening", vil fremme sine Medlemmers Vel". Hvor Pokker har Hr. D. faaet Anledning til at fremkomme med denne Udtalelse. Jeg skrev ganske vist, at det var en *„nymodens"* Trykkerforening, men at det skulde være det samme som at den er paa Mode, maa der absolut en Dahlquist til for at kunne faa ud af det. Med en nymodens Forening mente *jeg* en ny Façon paa en typografisk Forening, og mine Grunde dertil skal jeg straks fremsætte. At Trykkerforeningen godt kan være paa Mode, og at denne „Mode" vil blive meget gammel, som Hr. D. siger, er rimeligt nok, navnlig saa længe man kan glæde sig ved at have et Dusin Principaler i Foreningen. Men naar man har det, bliver det ogsaa en ligefrem Usandhed, naar Hr. D. siger, at Trykkerforeningen paa samme Maade som „Typografisk Forening" vil virke for sine Medlemmers Vel. Det kan og vil den aldrig, det maa Hr. D. vide lige saa godt som jeg, og derfor borger jo ogsaa han med sin egen høje Person. Den tidligere Repræsentant og Bestyrelsesmedlem i „Typografisk Forening" samt Medlem af Forbundsudvalget bør ikke komme med en slig Forsikring. En Mand, der som han paa en despotisk Trykkerfaktors Bud om at melde sig ud af Forbundet straks med et Buk opfyldte Ordren, har ingen Ret til at udtale en slig Forsikring, og han kan gærne spare sig Ulejligheden, thi ingen af dem, der tidligere satte Dahlquist højere end de fleste af hans Kolleger blandt Trykkerne, vil nu tro andet om ham og den Forening, han staar i Spidsen for, end at den er bestemt til fuldstændig at danse efter Principalernes Pibe. Hr. Dahlquist har jo paa en særdeles passende Maade vist Medlemmerne af sin Forening, hvorledes man skal krumme Ryg og i det hele bære sig ad, for at komme i Yndest hos sin Herre og Mester. — Dette er det „nymodens" ved Trykkerforeningen; den har allerede faaet sit Stempel, og jeg vil paa *mine* Kollegers Vegne nedlægge en bestemt Protest imod, at Hr. Dahlquist sammenligner Trykkerforeningen med „Typografisk Forening", navnlig med Hensyn til at sørge for Medlemmernes Vel.

Nu kan Hr. Dahlquist smage paa dette og se om han kan faa ud deraf, at jeg nylig er kommen hertil fra Provinserne. Han kan være sikker paa, at jeg er „med". Han vil vel af disse Ord kunne forstaa i det mindste det, at han og jeg har talt sammen før. Men han vil vel ogsaa kunne forstaa og har vist nok erfaret det for længe siden, at den Ære han har opnaaet ved at staa i Spidsen for Trykkerforeningen, har han maattet betale dyrt ved den Ringeagt, der vises ham af dem, han tidligere var en saa ivrig, men uvederhæftig Forkæmper for.

Dem, Hr. Redaktør! beder jeg modtage min Tak, fordi De ved at optage Hr. Dahlquists særdeles „interessante" Artikel har givet mig Lejlighed til at fremsætte mine Anskuelser om ham og hans smukke Optræden. —*p.*

Forskelligt.

— Ved den i Lørdags over afdøde Bogtrykker Kleins Ejendom paa Købmagergade samt det i samme værende Trykkeri afholdte Avktion blev Hr. Bogtrykker *Carl Lund* Højstbydende med 110,000 Kroner.

— Som *Middel mod Blykolik* anbefales Jodkalium; straks ved Sygdommens første Optræden indtages en Dosis af $0{,}_{63}$ Gramm. 5—10 Centigramm. Jodkalium daglig skal være et sikkert Beskyttelsesmiddel mod alvorlige Anfald af Blykolik.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 24. | København, den 24. November 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 8. December.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 1. December, Kl. 9½, afholdes en **ekstraordinær Generalforsamling.**

Foreløbig Dagsorden:

1) Oprettelse af et Bibliotek.

2) Sag angaaende et nyt Medlems Optagelse, mod hvilken der er sket Indsigelse. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer.

Kisum, Sophus (Lund & Gandrup).
Norman-Bryn, H. (Lund & Gandrup).
Hansen, C. A. (Schultz).
Gottschalk, P. L. (Schultz).
Frølund, A. (Schultz).
Jochumsen, R. (Schultz).
Andreasen, L. S. (Elvius).
Holmgren, E. P. (Jørgensen & Knudtzon).
Fremming, P. (Græbe).

Indsigelser maa være indleverede til Styrelsen inden 14 Dage fra Dato.

Indsigelse.

Da Hr. *H. J. Christensen* (Thiele) har begæret at blive optaget som Medlem af „Den typografiske Forening“, udbede vi os, forinden Optagelsen tillades, en fuldstændig Redegørelse fra hans Side om hans tidligere Forhold til Foreningen. *Flere Medlemmer.*

Vi kunne hertil meddele, at der er fremkommet Indsigelser fra flere andre Sider mod Hr. Christensens Optagelse, saa at dette Spørgsmaal vil blive afgjort ved en Generalforsamling.

Et „Arbejder“-Trykkeri.

Der har lige fra den første Dag, „Centraltrykkeriet“ oprettedes af Louis Pio lydt væsentlige Klager over de slette Arbejdsforhold, Bestyrerens (Hr. A. Guldbrandsens) Inhumanitet osv.; men vi have ikke hidtil villet gøre disse Forhold til Genstand for offenlig Omtale, da man ved en saadan let kommer ind paa Personlighedens Gebet. Nu synes imidlertid Forholdene at have forværret sig saaledes, at de kunne siges at danne Topmaalet af, hvad en ægte „Storborger“-Fabrikant kan byde, og vi nære derfor ikke længere Betænkelighed ved at fremstille for Offentlighedens Domstol Forholdene i dette Trykkeri, der netop i disse Dage — ifølge Pios egne Ord — skulde overgaa til at være et *Produktions-Værksted.*

Naar vi ovenfor have sagt, at der allerede fra den første Dag, Centraltrykkeriet saa Lyset, har lydt Klager, da er dette fuldstændig korrekt —; saaledes blev der den Gang fra Bestyrerens Side lagt svære Hindringer i Vejen for Indførelsen af en tarifmæssig Arbejds-Ordning. Ganske vist blev der gjort Indrømmelser, men disse skete væsentlig paa Grund af det Tryk, som i denne Retning hvilede paa Louis Pio; ligesom da ogsaa Bestyreren samtidig med Indrømmelsen udtalte, at han nok, „dersom Skruen blev tabt, skulde øve Gengæld for den Smaalighedsaand (!), der nu gjorde sig gældende hos Sætterne. Imidlertid tabtes Skruen, og Bestyreren tog med Kraft fat paa sit Gengældelses-Værk. Louis Pio, den eneste Hæmsko for Vilkaarligheden, rejste og nu gik det Slag i Slag med Forværringer. En Sætter, der havde tilladt sig at *mene*, at ordnede Arbejdsforhold ere en rar Ting, blev først paa mange Maader grundigt chikaneret og derefter afskediget, fordi han havde tilladt sig at modtage Besøg af en Kollega, som Bestyreren ikke yndede. Samtidig blev Fraklipnings-Feuilletonen taget fra Beregningssætterne og besørget af Drenge, og endelig blev „Maalet fuldt“, idet der blev beordnet, at Beregningssætterne ikke maatte faa Manuskript, før Drengene vare blevne forsynede for hele Dagen. At Lønnen paa denne Maade blev lille trods den gode Beregning (34 Øre), er en Selvfølge. Endelig blev „Social-Demokraten“ gjort mindre, og 4 Beregningssættere bleve omtrent samtidig afskedigede*), saaledes at Bladet i sin nuværende Skikkelse bliver

*) Den ene Sætter blev dog senere antaget til Ugebladet „Reform“. Hvorvidt han efter dette Blads Ophør endnu er i Trykkeriet er os ubekendt. Red.s Anm.

sat af „Bestyrelsen“ og 3 Drenge, af hvilke den ene er 12—13 Aar gammel.

Hvorledes Bestyreren lønnes, og hvorledes han i andre Henseender administrerer Trykkeriet, skulle vi ikke omtale; dersom vi vilde gaa nøjere ind herpaa, kunde vi have faaet Lejlighed til at sige flere ubehagelige Sandheder, hvad vi nødig ville; vi skulle blot bemærke, at vi tro, at det er her, Ondet har sin Rod. — Vor Hensigt med Nærværende, har kun været at gøre det social-demokratiske Arbejderparti opmærksom paa, at der er meget at feje bort fra egen Dør, og til „Social-Demokraten“s Redaktion ville vi henstille, om det ikke kunde være fornødent at vende den skarpe Kritik lidt ind ad mod sig selv, før man hudflettede andre. Vi tro ikke der findes mange „Storborgere“, som behandle deres Arbejdere værre.

To Social-Demokrater.

* * *

Vi have ikke villet nægte ovenstaaende Fremstilling, om hvis Rigtighed vi ikke have ringeste Grund til at tvivle, Optagelse, skjøndt vi føle os temmelig overbeviste om, at det ikke vil have den ringeste Virkning. Hele „Partiet“ har fra den første Dag, det optraadte, kun tjent som Malkeko for enkelte Kløgtige, der have forstaaet hvorledes „en Madpose skal skæres“, og — som et gammelt Ord siger — Enden bliver altid Begyndelsen lig. Havde der været den mindste Sandhed i det Hele, vilde Bladets Ledere naturligvis altid og under selv de sletteste pekuniære Forhold have sørget for, at de Arbejdere, man havde i sin Tjeneste, bleve behandlede mønsterværdigt eller dog i det mindste upaaklageligt. At dette saa langt fra er skét, viser allerklarest, at om der end i Socialismens Lærdomme og navnlig i dens strænge Kritik over Manchesterskolen findes meget, som er enten helt eller dog tildels rigtigt, saa har Sagen her hjemme taget en Retning, temmelig nær beslægtet med saa mange andre Humbugs-Foretagender, der i de gode Aar saa Dagens Lys.

Red.

Lidt om den gode Tone.

Observationer af —b—.

Skøndt jeg kun har meget lidt Tone i Livet, saa agter jeg dog at holde en lille Forelæsning om den gode Tone, idet jeg gaar ud fra den Forudsætning, at jeg vil stille mig til denne Sag som ungefær „en Mand uden Mening“ stiller sig i „Dagbl.“ over for Politiken, eller som Arbejdervennen Pio, da han erklærede ved Valghandlingen paa Gotersgadens Ekserserplads, at han kun vilde være et „Talerør“ for Folket. Imidlertid vil jeg dog bede mine ærede Tilhørere ikke at underforstaa dette, og tro, at jeg vil have Talerørets Egenskab: at være „hul“ (hvilket man jo ikke godt kan frakende nævnte bortfløjne Stormand); tværtimod. Jeg observerer og dermed Punktum. Herregud! at ræsonnere over Næstens Fejl er nu engang kommen i Mode og Luften er nu til Dags saa svanger af Satire over Tidens Lyder og Dyder, at Gud maa sig forbarme over et almindeligt Menneskes Forstand. At søge Fejlene hos sig selv og faa dem *der* korrigerede, det vilde jo være at gøre Folk bedre end de er og frakende dem al Forfængelighed. Hvad det sundt tænkende Menneske er *overbevist* om, at der maa henregnes til Dyder, anser en Skeptiker for Lyder; hvad den varmtfølende fremhæver som et Menneskes højeste Tragten og ædleste Attraa, for hvilket alt *bør* ofres, selv om pekuniære Tab kun blev Resultatet af Bestræbelserne, det nedsøles af den med Tiden følgende Reformhelt i Fritænkeriets Mudderpøl eller tildækkes med Spidsfindighedernes Spindelvæv. Dog nok herom; Smag og Behag har til alle Tider været forskellig, og hvorfor skulle vi da være bedre end vore Fædre? Derfor kan det saa godt være, at mine aforistiske Betragtninger ikke ville behage alle og enhver; ja jeg er allerede paa Forhaand sikker paa, at nogle ville tro, at de kun ere personlige Chikanerier, da man jo undertiden kan have truffet sligt heri Bladet rigtignok i længst henrundne Dage. Jeg selv faar trøste mig derover; Tiderne ere onde og de kunne jo ogsaa indvirke paa Menneskene; men jeg vil kun gøre Holbergs Ord: „jeg fægter udi Vejr og Vind“ til mine egne. De kunne være det bedste Forsvar.

Der kan være forskellige Toner: høje, lave, skrigende, hylende, grove, fine, mellemfine, gode, daarlige o. s. v. o. s. v. Det er nærmest om de to sidste Arter, jeg vil tale, da de andre sortere mere eller mindre under dem. At der er en god Tone i vor Forening, skal jeg bekræfte ved nogle Eksempler. Endnu engang skal jeg paa Forhaand erklære, at jeg aldeles ikke bilder mig ind at være nogen „Avtoritet“; jeg observerer kun og reflekterer ikke; det vil jeg overlade til mere skarpsindige Samtidige. Til Sagen altsaa: Nogle Typografer gaa under Navn af „Schustere“, fordi de ikke have vist en god Opførsel mod deres Kammerater, da det kneb. Man har ikke kunnet finde et dansk Ord betegnende nok for den Foragt, der *bør* vises slige Individer, og derfor har man maattet ty til vor kære Ven Tysken, som har et ganske andet udstrakt Bekendtskab til de forskellige Arter Vanskud paa den menneskelige Stamme og derfor et helt andet Forraad af Titler, som passende kan anvendes. Jeg har imidlertid bemærket, at lige overfor ældre Folk er man meget forsigtig i at anvende slige generende Udtryk, naar vedkommende have haft mildest talt lidt mere til overs for dem selv end for deres Kammerater i Kampens Tid; men man har sagt mig, at det skete, fordi de ikke havde Raad til at „fore“ de strikende, da Gæssene for et Aar siden stode højt i Prisen. Ledet altsaa af den fineste Finfølelse vilde man ikke bebrejde dem deres Fattigdom; muligvis kunde de blive endnu „fattigere“ end de vare i Forvejen ved en slig Behandling. Derimod kan et uerfarent Menneske, et „Kick-in-die-Welt“, der gør det første lange Skridt ind i Verden, men uheldigvis dumper ned paa det forkerte Ben til højre i Stedet for til venstre, nok trænge til en „General“-Overhaling, og det er ikke faa, der have denne Mening; ja der ere mange, der ere rede til at klæde vedkommende splitternøgen af og agere Profos, fordi de formene, at saadanne unge Rygstykker have godt af at blive hærdede. En Gang i Tiden, naar Ejeren bliver ældre, kan han jo komme til at bære et lignende Tryk af kollegial Upaalidelighed, men da kan det ske med den frejdigste Mine af Ver-

den: han er bleven tykhudet ved Garvningsprocessen. Man ansér denne hensynsfulde Fremgangsmaade mod den „fattige“ Typograf virkelig for en Fordel for vor Forening, og fandt, at vi kunde staa som et lysende Eksempel for den øvrige Verden, som dem, der ærede den ældre og holdt Ungdommen i Ørene, naar disse fandtes at tilhøre en Æsel. Jeg har ingen Mening i denne Sag; jeg har kun berettet om Stemninger og Tilstande og anført dette som Bevis for den gode Tone, og enhver vil vist finde, at det er betegnende nok.

Red. af „Typ.-Tid.“ har imidlertid ikke saa gode Tanker om den gode Tone; den har tværtimod i en Artikel paastaaet det ønskelige i at kunne bibringe Typograferne lidt mere Dannelse, end de ere i Besiddelse af i Forvejen; og dette foreslaar den ved Oprettelsen af et Bibliotek. For at Læserne af „Typ.-Tid.“ ikke skulle tro, at denne Paastand er grebet ud af Luften og at denne Tro kun eksisterede i Red.'s Hjerne, har den været saa energisk, allerede i samme Numer at præstere ikke mindre end — *3 Beviser* paa dens Sanddruhed: det ene skriver sig fra en „Hovedstadstrykker“, det andet fra en djærv, erfaren Provincialist og det tredie fra en, som er „med“. Om de ere fingerede, har jeg ikke kunnet faa Vished for; jeg selv har selvfølgelig ingen Mening derom, men nogle paastaa, at „det er godt lavet“. Under alle Omstændigheder maa enhver med den inderligste Overbevisning tilstaa, at disse tre Bidrag tilfulde retfærdiggør Red.'s stærke Tvivl med Hensyn til Typografernes store Dannelse, og naar dette er Tilfældet, da kan et Bibliotek gøre god Nytte. Nu har man hvisket rundt omkring i Krogene, at det kunde være rart, naar endelig Tanken var „modnet“ saa vidt, at en ny Generalforsamling kunde afholdes (Skumlere paastaa rigtignok, at hele Biblioteket blev slugt ved Pølsegildet, men det er vist noget, som vor ihærdige, nidkære Styrelse ikke har været med til at se paa), da *ikke* at faa den skæbnesvangre Tanke at servere den med et lille Tillæg af — ja det behøver jo ikke partout at være Pølser, men f. Eks. — Dans. Typograferne mener nemlig (Gudbevares! det er ikke min Mening), at man ska' inte forta'e sig. Skal man sla' et Slag i Pølsen, skal man gøre det, og skal man sla' et Slag for Biblioteket, saa skal man ogsaa gøre det, begge Dele skal gøres med *Eftertryk*, men — hver til sin Tid.

Der kunde (jeg kunde næsten sige, Gud være lovet!) siges endnu saa meget om Typografernes Tone, men det leverede er vist allerede nok til at godtgøre, at den er mageløs. Skulde Red. gaa ind paa mine Betragtninger, der ere skrevne „ej blot til Lyst“, og vil den en anden Gang forunde mig lidt Plads i Tidendens Spalter, vil det være mig en Fornøjelse at fortsætte Suiten af lignende Observationer, og skal jeg ligesom denne Gang beflitte mig paa kun at afmale den virkelige Virkelighed uden at gøre min personlige Mening gældende.

I Nr. 23 af „Typ. Tid.“, Organ for de typografiske Arbejderes Interesser, findes en, som det synes, fra Bestyrelsen hidrørende Artikel, hvori det hedder:

„Der klages fra saa mange Sider over Mangel paa Intelligens hos os Typografer, at enhver, der nærer nogen virkelig Kærlighed til den Stand, han tilhører, maa forelægge sig selv det Spørgsmaal: Ere disse Klager grundede? Er det virkelig Tilfældet, at medens Oplysningen og den aandelige Uddannelse i det Hele er skreden fremad, saa ere vi, der dog arbejde i Oplysningens Tjeneste, gaaede tilbage? Og vi ere tilbøjelige til at tro, at alle de, der have tænkt over denne Sag, ere komne til den Slutning, at der allerede er og endnu daglig bliver tilført Typografien Kræfter, som i høj Grad trænge til Uddannelse.“

Som om Bestyrelsen eller Redaktionen — jeg véd ikke hvem — har havt en Følelse af, at den har været noget stræng i sin Dom, har den i Nr. 21 og 23 af „Typ. Tid.“ optaget to Artikler, undertegnet —p. Jeg maa indrømme, at den har været heldig i sin Bevisførelse, i alt Fald for Hr. —p.s Vedkommende, men herfra at drage en almindelig Slutning om „Mangel paa Intelligens hos os Typografer“ turde dog være noget overilet.

Hvad specielt Hr. —p. angaar, skal jeg indskrænke mig til at opfordre ham til at navngive sig, for at han af Sam- og Eftertiden kan blive vurderet efter Fortjeneste.

E. S. Da Redaktionen ikke tager Hensyn til anonyme Skrivelser, maa den altsaa vide, hvem Hr. —p. er; jeg skal derfor anmode Redaktionen om at forevise Hr. —p. nærværende Skrivelse, for at hans Erklæring kan medfølge.

Bedes optaget i det først udgaaende Numer af „Typ.-Tid.“ *J. F. Jensen.*

* * *

Efter at have gjort mig bekendt med den sidste Del af Hr. J. F. Jensens Artikel — den første Del kommer naturligvis ikke mig ved —, skal jeg blot erklære, at det er mig komplet ligegyldigt, hvorledes han og *den* „Sam- og Eftertid“, han synes at repræsentere, vurderer mig og de Artikler, jeg har skrevet. Hr. Jensens personlige Nysgærrighed — som jeg for Resten godt kan fatte — finder jeg mig for Øjeblikket ikke foranlediget til at tilfredsstille. Lad først Hr. Jensen blive Medlem af Foreningen og i det hele „en af vore“, saa vil jeg *maaske* senere imødekomme ham. —*p.*

Forskelligt.

— Af et Brev fra *London* til „Correspondent“ tillade vi os at meddele Følgende: Avgust Maaned er hos de londonske Sættere ikke synderlig godt anskreven, idet denne i Reglen byder den mindste Sysselsættelse, hvilket især har sin Grund i, at Parlamentet paa denne Aarstid sluttes. Det herværende Sætterforbund havde da ogsaa i Avgust ikke mindre end 260 Arbejdsløse at understøtte. Fra flere af de større Provinsbyer, f. Eks. Liverpool, lyde Efterretningerne ogsaa temmelig nedslaaende, medens derimod Bogtrykkerierne i Manchester have større Virksomhed at opvise og Efterspørgslen efter Arbejdere har været i Tiltagende. For kort Tid siden har det provinsielle

Sætterforbund*) udsendt sit Halvaars-Regnskab, af hvilket sés, at Medlemsantallet er i stadig Stigen. Ved forrige Aars Slutning var Antallet af fuldt sysselsatte Medlemmer 3646, medens det ved sidst forløbne Halvaars Udgang var 3897, altsaa i Løbet af et halvt Aar en Tilvækst af ca. 250. Antallet af kun delvis sysselsatte Medlemmer var 740, mod 712 i forrige Aar. Regnskabet udviste forøvrigt et Deficit for det sidste Halvaars Vedkommende, hvilket er fremkommet ved, at der til Arbejdsnedlæggelser er medgaaet 158 Lstl., til Rejseunderstøttelser 646 Lstl. og til Arbejdsløsheds-Understøttelse 570 Lstl. Forbundet ejede dog endnu 2000 Lstl. — Som et Eksempel paa, hvilke enorme Udgifter Udgivelsen af et londonsk Dagblad fører med sig, anfører Brevskriveren, at et saadant, „Daily Express" „foreløbig" er ophørt at udkomme, fordi det *kun* havde 10,000 Abonnenter.

— *En Væddekamp.* I Fagskolen for Bogtrykker-Lærlinge i Wien afholdtes for kort Tid siden en Kapsætning, i hvilken 27 Elever deltoge. Af disse vare de 13 fra første, 8 fra anden og 6 fra tredje Klasse. Deltagerne fra første og anden Klasse satte Korpus Fraktur med 52 Bogstaver i Linien og Deltagerne fra tredje Klasse Bourgois Fraktur med 62 Bogstaver i Linien (Formatet var 5 Konkordancer). Væddekampen varede bestemt 1 Time og gav følgende Resultat:

1 Klasse	1	efter Fradrag af	4	Linier	for	Fejl	42	Linier
—	2	-	—	- 3	—	-	— 36	—
—	3	-	—	- 6	—	-	— 32	—
2 Klasse	1	-	—	- 6	—	-	— 39	—
—	2	-	—	- 6	—	-	— 33	—
—	3	-	—	- 6	—	-	— 32	—
3 Klasse	1	-	—	- 5	—	-	— 37	—
—	2	-	—	- 11	—	-	— 36	—
—	3	-	—	- 9	—	-	— 32	—

*) Der findes i England to typografiske Forbund, et særlig for London, og et andet, der omfatter største Delen af Provinsbyerne. Red. Anm.

For hver 5te Fejl regnedes en Linie, og ved „Begravelse" eller „Bryllup" regnedes hvert Ord som 3 Fejl. Belønningen bestod i, fri Rejse til en Papir-Fabrik for at tage Fabrikationen i Øjesyn.

I Anledning af en Opfordring, der gennem den ansvarhavende for „Typograf-Tidende", Hr. Kasserer *Berg*, er bleven rettet til mig om at mortificere forskellige Udtryk, der findes i min Artikel i dette Blads Nr. 23, da der ellers vil blive anlagt Sag, skal jeg bemærke, at jeg ønsker en Udjævning af denne Sag ad Mindelighedens Vej.

De Udtryk, som Hr. Dahlquist ønsker tilbagekaldte, ere:

1) „Skulde man ikke tro, at Manden er gal eller i det mindste lidt forstyrret".
2) „Enten maa som sagt Hr. D. være lidt forstyrret eller ogsaa et enfoldigt Skrog" o. s. v.
3) „bliver det ogsaa en ligefrem Usandhed" o. s. v.
4) „Hr. Dahlquist har jo paa en særdeles passende Maade vist Medlemmerne af sin Forening, hvorledes man skal krumme Ryg og i det hele bære sig ad" o. s. v.
5) „han har maattet betale dyrt ved den Ringeagt, der nu vises ham af dem, han tidligere var en saa ivrig, men uvederhæftig Forkæmper for".
6) „har givet mig Lejlighed til at fremsætte mine Anskuelser om Hr. D. og hans smukke Optræden".

Det har ganske vist ikke været min Agt med de nævnte Udtryk at ville injuriere Hr. Dahlquist; men da jeg dog maa indrømme, at han har havt Grund til at føle sig fornærmet ved samme, skal jeg herved følge den til mig stillede Opfordring og tilbagekalder altsaa de citerede Udladelser og erklærer dem for døde og magtesløse. —*p.*

Typografiske Kundgørelser.

2 Sættere

søge Plads snarest. Man henvende sig til *A. F. Decher*.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,

Smaadigte

af

F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

Cigar- og Tobaksforretningen i Springgade 36,

„Guttenbergs Minde"

kaldet, tillader jeg mig herved at anbefale mine ærede Kolleger, som i Fremtiden ville forunde mig deres Søgning, ligesom jeg her tillige vil benytte Lejligheden til at frembære min bedste Tak til d'Hrr., som hidtil have skænket mig deres Søgning, og skal jeg stedse gjøre alt for at tilfredsstille enhver billig Fordring. Jeg tillader mig at anbefale en udmærket 5-Øres Cigar, der ikke kan leveres bedre her paa Pladsen; 6 Stkr. sælges for 25 Øre, 4 Kr. pr. 100. Frisk saucet Skraa fra de bedste Fabriker faas daglig. Tillige forefindes et Udvalg af de mest gængse Sorter Røgtobakker. Petitkanaster à 35 Øre pr. Fjerdingspund anbefales.

Lodsedler til Varelotterierne haves; de af mine Spillere, som ikke i de 6 Trækninger have erholdt Hovedgevinst, faa *gratis* en lille Present. Ærb.

C. F. Hansen Heyde,

36 Springgade (ved Landemærket). **36.**

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 25. | København, den 8. December 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 22. December.

☞ Medlemmerne anmodes om at sende Bidrag til Bogsamlingen til *L. D. Berg.*

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening.

Nye Medlemmer.

Fasmer, P. F. (Adresseavisen).
Petersen, Nikolai (Schultz).
Olsen, M. (Schultz).
Jacobsen, N. (Jørgensen & Knudtzon).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Lørdagen den 1. December afholdtes en **ekstraordinær Generalforsamling.**

Til Dirigent valgtes *R. Bøhm* og til Sekretær *C. Nordlunde.*

Efter Dagsordenen foretoges:

1) Oprettelse af et Bibliotek.

Om denne Sag udspandt der sig en længere Diskussion, der dels drejede sig om Betydningen af at have et Bibliotek, og dels om Maaden, hvorpaa Pengene til samme skulde tilvejebringes. De fleste Talere vare enige i, at det vilde være til Gavn for Foreningen at faa et Bibliotek oprettet for Medlemmerne, hvilket der længe havde været Trang til, og det vedtoges ogsaa at søge et saadant oprettet. — Derimod var der større Meningsforskel med Hensyn til den Maade, hvorpaa man skulde tilvejebringe Penge dertil. Der blev foreslaaet dels foreløbig at tage 100 Kr. af Foreningens Kasse, dels at udskrive et overordenligt Kontingent af 25 Øre for hvert Medlem i en Uge. Intet af disse Forslag havde imidlertid Stemningen for sig. Tilsidst enedes man om foreløbig at søge Midlerne tilvejebragte ad Frivillighedens Vej.

2) Optagelse af et Medlem, mod hvem der var sket Indsigelse.

Ogsaa denne Sag fremkaldte en længere Diskussion, hvori det navnlig viste sig, at den Bitterhed, som kom frem i Fjor mod dem, der ved deres troløse Adfærd mod Forbundet bidrog til Strejkens uheldige Udfald, endnu for en stor Del var til Stede. Der blev talt skarpt imod de Folk, som den Gang svigtede, og flere udtalte sig ligefrem imod, at de skulde optages i Foreningen igen. Der fremkom imidlertid saa mange Oplysninger, der talte til Fordel for den, der havde søgt Optagelse, at man tilsidst blev mildere stemt imod *ham.* Det var navnlig, fordi han ikke var udlært den Gang, da Strejken stod for Døren, og Maaden, hvorpaa han var kommen til at arbejde her i Byen, idet han næsten var tvungen dertil, samt hans senere gode Opførsel, der væsenlig bidrog til, at han atter af en temmelig stor Majoritet blev anerkendt som Kollega.

Efter at der endnu af Styrelsens Formand var givet en kort Oplysning om Foreningens Stilling og efter at han havde henledet Opmærksomheden paa Styrelsesvalget ved den forestaaende ordinære Generalforsamling, hævedes Mødet.

Spørgsmaalet om en Bogsamlings Oprettelse

i vor Forening har nu, som det af foranstaaende Referat vil ses, fundet sin foreløbige Løsning, idet Generalforsamlingen besluttede, at der skulde oprettes en saadan, men samtidig forkastede Forslaget om, at der af Foreningens Kasse skulde ydes et foreløbigt Tilskud af 100 Kroner, ligesom den ogsaa afviste Tanken om at udskrive et forhøjet Kontingent af 25 Øre to Gange aarligt til Oprettelse og Udvidelse af Bogsamlingen. Derimod var man meget enig om at vedtage, at Styrelsen ad Frivillighedens Vej skulde søge at tilvejebringe de fornødne Midler, hvilket jo ogsaa var den billigste Maade at anskaffe en Bogsamling paa. Et andet Spørgsmaal bliver det imidlertid, om man ikke lige saa gerne rent ud kunde have forkastet Forslaget, som at vedtage, at *alle* Midlerne skulde tilvejebringes ad Frivillighedens Vej; thi for at dette skulde kunne lade sig gøre, maatte der være en langt større og mere almindelig Deltagelse til Stede hos Medlemmerne, end vi oprigtig talt tro er Tilfældet for Øjeblikket. Ikke desto mindre skulle vi dog af al den Kraft, der staar til vor Raadighed, forsøge paa at bringe Sagen frem ad denne Vej, dels ved Afholdelse af en Maskerade, dels ved Udsendelse af Bidragslister, paa hvilke enhver, der vil yde en Skærv, kan tegne sig enten for et Bidrag straks eller, hvad vi antage at være det bedste til Sagens Fremme, for et fast Bidrag af f. Eks. 10 Øre

maanedligt til Bogsamlingen. Hvis der da ad disse to Veje indkommer saa meget, at det, i Forening med de 60 Kr., som tidligere ere indsamlede hertil, skulde kunne lade sig gøre at bestride de første Udgifter, nemlig til Indkøb af et Bogskab og de nødvendigste Indbindinger, vil dette ogsaa blive foretaget og det hurtigst muligt. Foreningens Kasserer, Hr. *Berg*, har velvilligst paataget sig at opbevare Bogsamlingen samt at forestaa Udlaanet en eller to Aftener om Ugen, og hermed er jo en af de væsenligste Hindringer for Sagens Fremme fjærnet, og der er altsaa i den Retning intet, hvorfor man behøver at udsætte Begyndelsen af Bogsamlingens Virksomhed. Der vil fra Styrelsens Side ske Henvendelse til Dhrr. Boghandlere og Forlæggere om at skænke Bøger og Tidsskrifter af belærende Indhold ligesom vi ogsaa skulle tillade os at opfordre alle de ærede Kolleger, som have et eller andet godt Værk at ville undvære, om at skænke dette til den fælles Bogsamling, af hvilken saa mange kunne komme til at høste Nytte. Hvad Planen for Bibliotheket angaar, da er denne jo allerede tidligere omtalt her i Bladet, og vi skulle for yderligere Klarheds Skyld her meddele en Fortegnelse over de Bøger, som endnu ere i Behold fra tidligere Dage; de kunne henføres til følgende fire Kategorier:

I. Uden- og indenlandsk Fagliteratur.

Archiv für Buchdruckerkunst, 12 Aargange (1865—72 og 1874—77).

Skandinavisk Bogtrykker-Tidende, 5 Aargange (1870—75).

Nordisk Bogtrycker-Tidning, 2 Aargange.

II. Dansk Literatur i belærende Retning.

Bugge, L. G. Fra Grækenland.

Hansen, P. Om Johan Ludvig Heiberg.

Haandens Hemmeligheder.

Hurlbut. Billeder fra Kuba.

Kant, J. Om Sindets Kraft.

Petersen, N. M. Samlede Afhandlinger.

Riises Arkiv (17 Bind).

Watt, R. Pariser-Fotografier.

— Gennem Evropa.

— Hinsides Atlanterhavet. 2 Bind.

Wolf, O. Journal for Politik, Natur- og Menneskekundskab.

III. Illustrerede Blade og Tidsskrifter.

Concordia, udgivet af den typografiske Forening (1839).

I Hjemmet, 4 Aargange (1858, 1861, 1863 og 1864).

Skandinavisk Folke-Magazin (1861).

Studenter-Bladet (1863).

IV. Skøn-Literatur.

Andersen, H. C. Nye Eventyr og Historier (2., 3. og 4. Samling).

Cabiro. Udvalgte Feuilletoner.

Goethe. Faust. Oversat af Fr. Gjertsen.

— Gedichte.

Rungolf. Højens Hjem. Poetisk Fortælling.

Dette er jo ganske vist kun en ringe Begyndelse, men en Begyndelse er det dog altid, og hvis blot Typograferne lagde nogen Vægt paa at eje en Bogsamling, da skulde det ikke være blevet herved. Nu stiller Spørgsmaalet om Sagens Fremgang sig imidlertid for vort Vedkommende saare problematisk, thi hvor kan man vente, at der skal indkomme frivillige Bidrag i tilstrækkelig Mængde i et Øjemed, til hvilket man ikke vil bevilge 100 Kr. af Foreningens Midler? Dog, Meningerne om, hvad der er værdt at give Penge ud til, ere nu en Gang saa forskellige, og den herskende Mening maa til enhver Tid ogsaa blive den sejrende. Sagen stiller sig nu saaledes: indkommer der blot ad Frivillighedens Vej det allernødvendigste Beløb, vil Foreningen faa en Bogsamling; indkommer der lidet eller intet — ja saa faar den ingen. Vi skulle under alle Omstændigheder gøre vort.

Fra Tyskland.

Den tyske Bogtrykker-(Principal)-Forening afholdt den 23. September d. A. i Nürnberg sin syvende Generalforsamling, af hvis Forhandlinger, der ere af betydelig og almindelig Interesse, vi her skulle give et kort Udtog. Tilstedeværende vare 11 Styrelses-Medlemmer, 8 Delegerede og en Del Foreningss-Medlemmer. Det samlede Medlems-Antal er nu kun 494, medens det ved Slutningen af 1875 var 625.

Mødet aabnedes med, at Formanden, Dr. Brockhaus, oplæste en Beretning for det forløbne Aar, og i denne findes meget udførlig omtalt, hvad der fra Foreningens Side hidtil er gjort for at faa Lokal-Tillægene, som ere den værste Torn i Principalernes Øjne, nedsatte. Allerede paa sidste Generalforsamling havde man besluttet at virke hen til en Nedsættelse og mere „retfærdig“ Fastsættelse af Lokal-Tillægene, og Leipzig var da ogsaa i Henhold til denne Beslutning gaaet i Spidsen, medens Hannover og Hamborg fulgte efter. Man havde imidlertid hos Voldgiftsretten stødt paa en Modstand (som man vist nok næppe havde ventet), der havde gjort det umuligt at naa det tilsigtede Maal, saa længe denne Institution bestod. I alle tre Tilfælde var Andragendet om Nedsættelse bleven forkastet, idet ikke alene de Typografer, der havde Sæde i Retten, men ogsaa flere Principaler havde stemt imod. Det var derfor klart, at Voldgiftsretten var en „forfejlet“ Institution, som gennem en Tarif-Revision hurtigst muligt maa søges bragt ud af Verden. I Beretningen omtales dernæst Lærlinge-(U)væsenet, og berøres de Misligheder, som der i den Retning kunde være at beklage sig over, navnlig Kontraktbrud (om hvilke forresten „Correspondent“ paastaar, at de kun yderst sjeldent forekomme). Derefter hedder det: „Vi kunne imidlertid ikke med Tavshed forbigaa, hvad der er det modsatte af Kontraktbrud, nemlig det saa kaldte Lærlinge-Uvæsen, saaledes som det synes stærkere og stærkere at give sig tilkende ved Antagelsen og Sysselsættelsen af et uforholdsmæssigt stort Antal Lærlinge i enkelte Officiner. Vi maa udtale os imod dette System, da det ødelægger vor Kunst, hidfører Smuds-Konkurrence og skaffer en Arbejdskraft, der bliver „billig, men slet“, samt advare mod dets videre Udbredelse, selv om vi derved skulde udsætte os for Beskyldninger om Solidaritet med Forbundets Bestræbelser. Efter vor

Mening kan man først vente en grundig Afhjælpning af de Onder, under hvilke Lærlinge-Væsenet nu lider, gennem Lovgivningen. Og der er Haab om, at dette vil ske i Løbet af en ikke fjærn Tid". Den tyske Regering har nemlig i Folkerepræsentationen givet Løfte om, at der ved indeværende Vinters Session skulde blive forelagt Lov om en Revision af Arbejder-Lovgivningen (Gewerbeordnung), hvori følgende tre Punkter navnlig ville blive omhandlede: 1) en fastere Ordning af Lærlingevæsenet; 2) en bedre Regulering af Kvinders og Børns Arbejde i Fabriker i Forbindelse med videre gaaende Bestemmelser om Arbejdet i Fabriker overhovedet, altsaa en Fabriklov; 3) Indsættelse af Voldgiftsretter.

Naar disse Lovforslag vare forelagte Rigsdagen, vilde man paa Bogtrykkerstandens Vegne indtage en bestemt Stilling til dem og derefter, for saa vidt der fra de stedlige Foreninger fremkom det nødvendige Materiale, indgaa med bestemt formulerede Ønsker.

Efter at en Del Valg vare foretagne og Hannover var bestemt til Samlingssted for den næste Generalforsamling, gik man over til Behandling af Tarif-Revisionen. Som Grund til denne angaves der, at „den almindelige Forretningsgang bydende fordrede en Nedsættelse af Arbejdslønnen", og man maatte befrygte, at hvis der ikke snart fra Foreningens Side skete noget i denne Retning, vilde i Løbet af kortere eller længere Tid mange hidtil trofaste Medlemmer vende den Ryggen — for at komme til at producere billigere. Hertil føjer „Correspondent" meget træffende den Bemærkning, at Foreningen jo aldrig har forhindret sine Medlemmer heri, og, siger Bladet, trods det, at der for Tiden er over 1000 Sættere fuldstændig brødløse og maaske tre Gange saa mange arbejde hungrende, saa er dette dog endnu ikke nok, men Arbejderne skulle tvinges til at bringe endnu større Ofre paa „den almindelige Forretningsgangs" Alter. Endvidere udtaltes der, at det ikke var selve Tarifen som saadan, man vilde til Livs, men kun Lokal-Tillægene, skønt det ikke kunde nægtes, at en Nedsættelse af den almindelige Satspris (30 Pf.) var højst ønskelig. Ved Oprettelsen af Voldgiftsretterne havde man tænkt sig, at Principalerne heri skulde finde et Værn mod Arbejdernes urimelige Fordringer, men da det nu ved flere Lejligheder havde vist sig, at Arbejderne havde fundet ligefrem Medhold hos Flertallet af Rettens Medlemmer, saa var det klart, at Voldgiftsrets-Institutionen var uhensigtsmæssig; man kunde maaske lade den bestaa, men kun saaledes, at Afgørelsen af Lokal-Tillægenes Størrelse vare unddragne dens Kompetence. Efter at flere Talere havde udtalt sig i forskellig Retning, og en af disse havde været aabenhjærtig nok til at udtale, at det i Grunden kun var en Slags Formalitetssag, det her drejede sig om, da Tarifen jo gennemgaaende langtfra overholdtes, og det derfor blot galdt om at give disse Brud en Slags lovlig Stadfæstelse, blev følgende Andragende vedtaget med 11 Stemmer mod 7: „En Revision af Tarifen iværksættes med det Formaal, at ophæve Voldgiftsrettens Kompetence med Hensyn til Lokal-Tillægene og at hidføre en Forandring af Bestemmelsen om Minimumet af visse Penge".

Disse Forhandlinger ville altsaa i Løbet af en ikke meget lang Tid have en Nedsættelse af Arbejdslønnen i en Del af Tysklands større Byer til Følge, idet man kan være aldeles vis paa, at naar først Principalerne kunne bestemme Lokal-Tillægenes Størrelse efter eget Forgodtbefindende og faa hvad de have ønsket, nemlig „frie Hænder", da ville disse de fleste Steder blive betydeligt nedsatte, ja maaske endog for et enkelt Steds Vedkommende aldeles ophævet. Nu bliver Spørgsmaalet blot: ville og kunne Arbejderne sætte sig til Modværge mod disse i saa høj Grad uretfærdige Lønningsnedsættelser? Allerede nu at give et bestemt Svar herpaa er naturligvis vanskeligt, for ikke at sige umuligt, men rimeligt er det dog, at det ikke foreløbig vil komme til større Arbejdsnedlæggelse paa de Steder, hvor Lokaltillægene blive nedsatte, fordi Arbejderne have en Følelse af, at de ikke for Øjeblikket, hvor det staar sig saa slet med al Industri, vilde være muligt med Held at føre en Strike til Ende. Der findes overalt i Tyskland en Mængde ledige Kræfter, der øjeblikkelig vilde optage de ledig blevne Pladser, selv om Vilkaarene ere nok saa slette, og det er netop dette, som Principalerne meget godt vide og som de benytte sig af, uden at tage noget som helst Hensyn til, om Arbejderne derved blive satte ud af Stand til at ernære dem selv og deres Familier. Paa den anden Side er det ogsaa klart, at saa snart Forholdene blot bedre sig lidt, vil den ene Arbejdsnedlæggelse følge efter den anden, da man selvfølgelig straks vil søge at benytte sig af de bedre Forhold til at faa dan altfor lave Arbejdsløn bragt i Vejret. Et lærer alle disse Tildragelser den opmærksomme Iagttager, og det er, at det bedste Vaaben, der er givet den dygtige og intelligente Arbejder til at værge sin Selvstændighed, det eneste, som kan forhindre, at han synker ned til at blive en viljeløs Slave i Kapitalens Tjeneste, det er *Sammenslutning* og *Enighed*.

Hvad et Drengetrykkeri kan præstere.

(Meddelt af P. P.)

Der findes ikke noget i denne brødefulde Verden, der kan rose sig af at være præmieret for Fejlløshed; al Ting har en Skavank, — al Ting mangler mere eller mindre i at være fuldkomment. Om alle disse Fejltræffere bevæger Kritiken sig med sin rensende Tørafklud. Nu kan der imidlertid være noget, der er i den Grad fejlfuldt, at det ikke en Gang egner sig for Kritik, og saa er det, man siger: „det staar under al Kritik!" Til dette noget beklage vi at maatte henregne „Social-Demokraten", en af vort Fødelands flittigste Tørafklude.

Vi maa først bede Læseren undskylde, at vi indlade os paa at kritisere, eller egenlig blot omtale, hvad der „staar under al Kritik". — Derefter gaa vi videre.

Som man vil have sét af en Artikel i forrige Nr. af „Typograf-Tidende", sættes „Social-Demokraten" fortrinsvis af Drenge, og man kan derfor *forstaa* (selvfølgelig ikke *undskylde*), at Bladet indeholder en *saa stor* Mængde Fejl, at vi i Typografiens Interesse har fundet det formaalstjenligt at bryde en Lanse med Organet. Da en ligefrem Opremsning af et lille

Minimum af Fejl vil optage megen Plads, ville vi straks skride til denne Opremsning — en meget lille!

* * *

Naar „Social-Demokraten" fortæller noget om sig selv, siger den som oftest „**her**værende" Blad; det maa dog være „**nær**værende".

Hver After har Vesterbros Teater i længere Tid givet Forestillinger.

„Soc.-Dem."s Nr. 277 for 29. November leverer følgende Aandsnydelse:

„**Det nittende Aarhundrede**", (!) af (!) dette Maanedsskrift for Literatur og Klinik (!), udgivet af Brødrene Brades (!). Er (!) i disse Dage udkommet et Dobbelthæfte, der slutter med følgende.

Kriger har været Rubrik for Krigsefterretninger, og i disses Tekst har der huseret en saadan Navneforvirring, at man under Læsningen i et Nu er blevet flyttet fra Krigsskuepladsen til England, Frankrig, Tyskland og Amerika.

Bladet vrimler af Fejl som: Aperat (Apparat), haanfast (haandfast), ordinæret Præst (ordineret), Bjavler (Biavler), Atejst (Atheïst), Medlemtyskland (Mellemtyskland), Kensgerning (Kendsgerning), Gaarmand (Gaardmand), den tiltalte har oftere været Straffet (s), Kolbrand (Koldbrand), snot (snoet) og — ennevende!

Typografiske Øjne blive ubehagelig berørte ved at se Brydninger som: Stude-rende, Anse-else, en-dog, De-sinfektion, Internati-onale, og især efter en med 2 Gefirter spærret Linje (som ender med Kongelig-sinde-) at træffe i Udgangslinjen Endelsen — de.

Man har endog en enkelt Gang set Ordet Nation stavet Natjon og brudt Nat-jon.

Navne paa udenlandske fremragende og næsten af ethvert Barn kendte Socialister blive forvrængede paa den gudsjammerligste Maade.

Der findes ikke Spor af en blot nogenlunde ordenlig Interpunktion i Bladet.

Naar vi nu desuden henvise til Bladets Fraklipningsføljeton, der ofte har haft 6 forkortede Kolumner foran en Spidskolumne paa 5 Linjer, samt henvise til Bladets Linjeudslutning, saa tro vi at have anført tilstrækkeligt til at konstatere, at „Social-Demokraten" for Tiden sættes paa en Maade, som vedkommende Blads Bogtrykker og Redaktion aldrig kan være bekendt. Imidlertid skulle vi dog som Rosinen i Pølseenden ordret aftrykke 29 Linjer af „Social-Demokraten"s Nr. 234 for Onsdag den 10. Oktober d. A. Til bedre Forstaaelse have vi i Parentes indsat Rettelsen. I de 29 Linjer findes 13 Fejl, — værs'artig!

Indianske Diplomater. Der er nylig til Washington (W) ankommet en Del Afsendinge fra de indianske Stammer Siouxerne og Arrapachoerne (Ara) for at besøge deres „Store Fader" (,) Præsidenten. „Dannevirke" bemærker i den Anledning, at „Assendingernes (fs) Navne er noget forskællige fra almindelige Diplomaters. Arapachoerne hedder f. Eks. Sorte Hul, Spidsnæse (n) og Fredag, Siouxerne Spraglet Hale, Hulhov, Bjørn, Lille Falk, Ring, Torden, Guldspraglet (Gul) Hale, Hastig Bjørn, God Hest, Rød Bjørn, Sky, Rød Sky, Ung hesteræd Mand, Lille Saar, Gul Bjørn, Amerikask (n) Hest, Store Veje, Springende Skjold, Hanhund, Lille stor Mand og Tre Bjørne."

— Os forekommer det, at disse Navne ikke er stort forskællige fra: Okse, Gyldenløve, Rosenhjelm, Marsvin, Galt, Oxenstjerne, Raben, Løvenskjold, Gyldensværd, Bjælke, Spane (Sparre), og hvad ellers er (vor) nuværende og forhenværende Historie for (har) at opvise af Navne, de (der) her (har) tilførte (tilhørt) mere eller mindre bekendte Diplomater og andre „Storheder".

* * *

Lidt glædeligt er der dog ved hele denne tragikomiske Geschichte, og det er, at det herved er konstateret, at Drengetrykkerier ikke kunne levere respektabelt Arbejde, hvilket vi haabe vil tjene til Skræk og Advarsel for alle ligesindede, der synes godt om Selvfodring eller Smudskonkurrence ved Hjælp af billig Arbejdskraft.

Typografiske Kundgørelser.

For Bogtrykkere.

Endel Titel- og Brødskrifter, saavel Fraktur som Antikva, tjenlige til en Avis, samt endel saa godt som nye Skriftkasser og Reoler m. m. er billig til Salg hos Bogtrykker *F. V. Backhausen* i Viborg.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,
Smaadigte
af
F. H. Andersen.

Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

Cigar- og Tobaksforretningen i Springgade 36,
„Guttenbergs Minde"
kaldet, tillader jeg mig herved at anbefale mine ærede Kolleger, som i Fremtiden ville forunde mig deres Søgning, ligesom jeg her tillige vil benytte Lejligheden til at frembære min bedste Tak til d'Hrr., som hidtil have skænket mig deres Søgning, og skal jeg stedse gjøre alt for at tilfredsstille enhver billig Fordring. Jeg tillader mig at anbefale en udmærket 5-Øres Cigar, der ikke kan leveres bedre her paa Pladsen; 6 Stkr. sælges for 25 Øre, 4 Kr. pr. 100. Frisk saucet Skraa fra de bedste Fabriker faas daglig. Tillige forefindes et Udvalg af de mest gængse Sorter Røgtobakker. Petitkanaster à 35 Øre pr. Fjerdingspund anbefales.

Lodsedler til Varelotterierne haves; de af mine Spillere, som ikke i de 6 Trækninger have erholdt Hovedgevinst, faa *gratis* en lille Present.

Ærb.
C. F. Hansen Heyde,
36 Springgade **36.**
(ved Landemærket).

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 26. | København, den 22. December 1877. | 4. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 5. Januar.

☞ Medlemmerne anmodes om at sende Bidrag til Bogsamlingen til *L. D. Berg*.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

Den typografiske Forening.

Nye Medlemmer.

Nielsen, J. J. (Hoffensberg).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Bidrag til Bibliotheket.

C. F. Andersen i Odder 1 Kr. 16 Øre.

De tegnede Billetter til den billige Forestilling udleveres Lørdag Aften i Foreningens Lokale fra Kl. 9—11.

Ved Aarskiftet 1878.

Vi staa nu ved Slutningen af Aaret 1877, et Aar, som vistnok kun de færreste Typografer med Glæde kunne se tilbage paa; thi man skal sikkert gaa en Del tilbage i Tiden for at kunne opvise et saa magert Aar med Hensyn til Arbejde og Fortjeneste, ikke at tale om, at det jo for mange trofaste Kolleger har været dobbelt slet, fordi det økonomiske Tab, som var foraarsaget ved Skruen, langt fra var forvundet. Kun i én Retning kan det maaske siges, at det forløbne Aar har holdt mere, end det ved Begyndelsen syntes at love, idet nemlig vor Forening i Løbet af en forholdsvis kort Tid atter er kommen paa Fode og nu tæller over 200 Medlemmer; thi dette er sandelig mere, end selv de mest sangvinske for et Aar tilbage turde gøre sig Haab om, og der indeholdes i denne Kendsgerning et saadant Løfte om Forbedringer, at vi for vort Vedkommende nære den sikre Overbevisning, at naar Tiderne atter skifte, naar der atter kommer nyt Liv i Handel og Industri, og altsaa ogsaa i vort Fag, ville Typograferne — paa de Undtagelser nær, som de, begrundet paa Vedkommendes egen tidligere Handlemaade, selv maatte gøre — atter komme til at staa som en Helhed, en Magt, overfor Arbejdsgiverne, og at de paa ny ville komme til at udøve en berettiget Indflydelse paa Fastsættelsen af Arbejdsløn og Arbejdsvilkaar.

Egentlige betydningsfulde Tildragelser har Aaret for vor Forenings Vedkommende ikke at opvise, naar man undtager én, som førte til dens Genoprettelse. Vi skulle navnlig i denne Retning gøre et kort Tilbageblik.

Efter at Arbejdsnedlæggelsen, som havde varet fra den 28. Oktober til den 4. December 1876, var endt, og den typografiske Forening ved Principal-Foreningens berømte Slave-Erklæring var bleven tvungen til at melde sig ud af Forbundet, stod en fuldstændig Reorganisation af Foreningen som en paatrængende Nødvendighed, og paa samme Generalforsamling, som vedtog Arbejdsnedlæggelsens Ophør og en foreløbig Nedsættelse af Kontingentet til 1 Kr. ugenlig, blev der da ogsaa nedsat et Lovudvalg, bestaaende af Dhrr. *R. Bøhm*, *C. Christensen* og *A. L. Mortensen*. Efter at de nye Love paa 2 Generalforsamlinger, der afholdtes den 22. og 27. December, vare foreløbig vedtagne, men dog med den Tilføjelse, at de skulde forelægges til fornyet Gennemsyn paa den almindelige Generalforsamling i Februar, erklærede hele den daværende Styrelse, baade Formanden, Hr. *R. P. Jensen*, og Dhrr. *P. Christensen*, *Ewald*, *N. Hansen* og *Will. Petersen*, at den under ingen Omstændigheder ønskede at fortsætte sin Virksomhed til Generalforsamlingen i Februar, hvorefter Valg blev foretaget paa en ny Styrelse, som efter de nye Love kun skulde bestaa af 3 Medlemmer, der selv af deres Midte valgte en Formand. Valgte bleve Dhrr. *C. Christensen*, *A. F. Decher* og *A. L. Mortensen*; Styrelsen valgte derpaa Hr. Decher til Formand. Medens alt dette blev bragt i Orden, var Medlems-Antallet imidlertid i stadig og stærk Dalen (fra 472 Medlemmer i Avgust 1876 var det ved Aarets Slutning sunken ned til ca. 100), og da Aarsagen til Tilbagegangen navnlig maatte søges i det høje Kontingent, var der ikke andet for den ny Styrelse at gøre, end hurtigst muligt paa en Generalforsamling at faa dette nedsat fra 1 Kr. til 35 Øre ugenlig, skønt den hidtil til de arbejdsløse ydede Understøttelse derved nødvendigvis maatte ophøre.

Dernæst galdt det om paa ny at faa Foreningens Pengevæsen bragt paa Fode, thi dette var jo saa daarligt som vel muligt, eftersom Forbundet havde laant hele dens opsparede Formue, som beløb sig til ca. 2460 Kr., af hvilke der, efter at Regnskaberne vare opgjorte, kun fandtes i Behold ca. 671 Kr., som kunde betales tilbage. Dog resterede flere af Stedforeningerne med betydelige Summer (almindelige og overordenlige Bidrag), som Styrelsen nu forsøgte at faa indbetalt til Dækning af Gælden, hvilket dog kun tildels lykkedes. Ligeledes var en Del Kolleger kommen i Gæld til Foreningen, hvilken Gæld man først gjorde Forsøg paa at faa indbetalt, men da det viste sig, at de vedkommende næsten uden Undtagelse havde været trofaste Mænd, der havde lidt betydelige Tab ved Arbejdsnedlæggelsen og i Reglen vare Familieforsørgere, saa blev der paa en senere Generalforsamling stillet Forslag om Eftergivelse af denne Gæld, hvilket ogsaa vedtoges. Man var nu naaet over Halvdelen af Januar Maaned, Størstedelen af de arbejdsløse havde faaet Plads, medens andre vare rejste bort fra Byen, tildels ved Foreningens Hjælp. Tilgangen af Medlemmer vedblev imidlertid at være ringe, i Bladets Udgivelse var der indtraadt en Stansning og al Interesse for Foreningen syntes at være forsvundet. Dog, snart bedredes Forholdet; under 20. Januar udstedtes der en indtrængende Opfordring til alle trofaste Kolleger om paany at slutte sig sammen, Bladet udkom regelmæssigt hver 14. Dag, Understøttelserne til de gamle bleve genoptagne og Resultatet viste sig snart, saa at Foreningen ved det første Halvaars Slutning allerede talte ca. 150 Medlemmer og Foreningens Formue var vokset fra 671 Kr. til 3,093 Kr. Dette forholdsvis gode Resultat (Foreningen har aldrig tidligere, selv i de bedste Perioder, paa en saa kort Tid sparet blot tilnærmelsesvis et saadant Beløb sammen), havde dels og fornemmelig sin Grund i, at Kontingentet var blevet staaende ved 35 Øre ugenlig, dels i, at nogle mindre Summer fra forrige Regnskabs-Halvaar vare blevne indbetalte. Det var nu Styrelsens Hensigt at faa oprettet en Arbejdsløshedskasse; der var jo nu tilvejebragt en Fond, paa hvilken en saadan Kasse kunde grundes, og da selv den mindst klartseende maatte kunne indse, at der var Udsigt til trange og arbejdsløse Tider, saa troede man, at en saadan Institution vilde finde almindelig Tilslutning. Dette viste sig dog snart at være en stor Fejltagelse; paa de til denne Sags og det udarbejdede Regulativs Behandling indkaldte Generalforsamlinger mødte næsten ingen, og Styrelsen tog derfor Initiativet til en Nedsættelse af Bidraget til 25 Øre. Paa en kort Tid herefter indkaldt Generalforsamling blev Nedsættelsen af Bidraget enstemmig billiget, medens det med Hensyn til Arbejdsløshedskassen vedtoges, at Sagen foreløbig skulde lægges til Side, men af Styrelsen atter bringes paa Bane ved den almindelige Generalforsamling i Februar 1878. At det ikke er blevet til noget med denne Kasse, til hvilken der nu er stærk Trang, skyldes altsaa først Slappelsen blandt Medlemmerne i Almindelighed og de flestes Mangel paa Offerberedvillighed i Foreningsøjemed i Særdeleshed. Nu er det jo ogsaa en Selvfølge, at skulde man understøtte alle dem, der i Øjeblikket ere uden Arbejde, da vilde dertil udkræves et Kontingent af mindst 50 Øre ugenlig, hvis da ikke Understøttelsen skulde blive saa ringe, at den aldeles ikke opfyldte sit Formaal. Vi skulle dog tillade os at henlede alle Medlemmers Opmærksomhed paa denne Sag; hvilken Glæde maatte det dog ikke være for enhver bravt tænkende Kollega at vide, at de, som nu, begrundet paa de ugunstige Tidsforhold ere uden Plads, dog nogenlunde blive hjulpne. Sagen vil selvfølgelig, som vedtaget, paa ny blive draget frem paa Generalforsamlingen i Februar. — Den sidste Sag, der i Aarets Løb har været bragt paa Bane, er Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Bibliotek; da alt, hvad der knytter sig hertil, imidlertid endnu maa være i aldeles frisk Minde, skulle vi ikke opholde os herved, men blot erindre om, at en Bogsamlings Oprettelse er besluttet, men at Midlerne skulle søges tilvejebragte ad Frivillighedens Vej, hvorfor Styrelsen, saa snart vi ere komne ind i det nye Aar, skal tillade sig at udsende Bidrags-Lister i dette Øjemed.

I Aarets Løb er det ene af Styrelsens Medlemmer, Typograf *Chr. Christensen*, en Mand, der baade som Arbejder og Kollega i fuldeste Maal fortjente den Agtelse, han nød i vor Forening, afgaaet ved Døden. I hans Sted valgtes paa Generalforsamlingen den 1. September Hr. *Thorsen* til Medlem af Styrelsen.

I det vi nu afslutte disse faa orienterende Bemærkninger og dermed sige Farvel til det gamle Aar, er det os en kær Pligt til alle de Kolleger, som have sluttet sig til Foreningen, som have hjulpet den fremad, og som trods alt det skete, trods alt, hvad de have tabt, dog ikke have opgivet Troen paa, at der dog, selv under de allersletteste Forhold, kan udrettes noget godt gennem Foreningen, og at der, naar Tiderne bedre sig, kan udrettes meget, at udtale vor varmeste Tak. Uden deres Bistand vilde al vor Stræben have været forgæves. Og naar vi ikke have udrettet blot tilnærmelsesvis det, som vi havde haabet i Aarets Løb at kunne udrette for Typograferne, naar maaske ogsaa dette Blads Indhold har ladet ikke lidet tilbage at ønske, da stole vi paa vore Kollegers Overbærenhed, og i Erkendelse af, at den almindelige Slappelse, som har givet sig tilkende overalt, heller ikke har kunnet blive uden Indflydelse paa vor Virken.

I det Haab, at ret meget i Løbet af det ny Aar maa tage en bedre Vending, at der maa blive rigeligere Sysselsættelse og endnu større Interesse for Foreningen, ønske vi alle trofaste Kolleger et **glædeligt Nytaar!**

Korrespondance.

Stockholm, den 11. November 1877.

Hr. Redaktør!

For kort Tid siden læste jeg i „Stockholms Dagblad“ under Rubriken: „Fra Danmark“ følgende Notits: *„Kvindelige Sættere.* I den Afdeling af Universitetsbogtrykker Schultz's Bogtrykkeri, hvorfra Rigsdagstidenden udgaar, arbejde for nærværende Tid 11 Kvinder som Sætterinder, og efter Forlydende skulle endnu flere antages, saa at det Tidspunkt, da hele „Rigsdagstidenden“ sættes af Kvinder, vist nok ikke er fjærnt“. Dengang lagde jeg knapt

Mærke dertil, og troede, at det som saa meget andet blot var en Avisand; men nu hører jeg af et Brev, at nogle Sættere, som i Rigsdagstrykkeriet have forespurgt om Kondition, skulle være blevne afferdigede med det Svar, at *„der ikke længere var Brug for mandlige Sættere“*, og hvortil tjener det i Grunden ogsaa at tvivle om noget i den Henseende, naar man ser Navnet paa Principal og Trykkeri.

Men skulde det virkelig være Tilfældet, at i Fremtiden Sættervirksomheden i Danmark ligesom mange Steder her i Sverrig*), skulde synke ned til at blive udført af Kvinder, saa kunde det maaske interessere en og anden, som ikke har havt Lejlighed til at sé eller opholdt sig paa et Kvindetrykkeri, at høre lidt om et saadant.

Da jeg har været saa lykkelig eller rettere ulykkelig i over ½ Aar at have arbejdet paa et Par af Gøteborgs Kvindetrykkerier, skal jeg her forsøge at give en lille Skildring af Livet og Forholdet i disse, saaledes som jeg har set dem og som det rimeligvis ogsaa er andet Steds, thi at dette skulde blive bedre i f. Eks. et københavnsk Bogtrykkeri end i et svensk Kvindebogtrykkeri, er der aldeles ingen Grund til at antage, og at Oprettelse af Bogtrykkerier, hvor *udelukkende* Kvinder skulle være beskæftigede, er en ren Umulighed, det ville vore gode Københavner-Principaler snart indse.

Jeg rejste i Begyndelsen af dette Aar fra København for over Gøteborg at begive mig til Kristiania: men da jeg i Gøteborg blev tilbudt Kondition paa flere af disse Kvindetrykkerier, tænkte jeg som saa mange andre før mig have tænkt, men som oftest bag efter angret, at det dog maaske kunde være morsomt nok i nogen Tid at arbejde sammen med det smukke Køn, og jeg modtog derfor Konditionen paa det største af disse, og lovede at møde næste Morgen for at begynde at arbejde. Der havde i dette Bogtrykkeri, før Kvinderne begyndte der, været en halv Snes Sættere beskæftigede, hvorimod der nu blot fandtes *én* saadan, oven i Købet gammel, der bedst forstod at passe sin Snusdaase og sin Brændevinsflaske; foruden ham bestod Personalet af 6 „flickor“ og 1 „gosse“.

Jeg indstillede mig altsaa næste Morgen paa Kontoret, men da Principalen endnu hvilede sig, styrede jeg Kursen til „Sætteriet“, om man med Ret kan kalde en saadan Indretning for Sætteri. Neppe havde jeg imidlertid aabnet Døren til dette, før jeg forbavset blev staaende; thi jeg modtoges her af en modbydelig Stank og af en Raaben og Skrigen, som kunde gøre én gal. Aarsagen til dette Spektakel var, at en „liten gosse“, som skulde lægge Kul i Kaminen, havde været saa uheldig at vælte *„Kolegernas“* deri staaende *Kaffekande* (derfra kom Lugten), og nu haglede det ned over den ulykkelige Dreng med Skældsord og diverse varme „Vafler“, som med Færdighed uddeltes af de smukke Kolleger, hvorfor han ogsaa benyttede min Ankomst til øjeblikkelig at komme udenfor Rækkevidde. Nu blev der et Øjebliks Rolighed, men kun et Øjeblik; thi snart begyndte de indbyrdes at skændes om, hvor de nu skulde faa Frokostkaffe fra (den *er* uundværlig) og hvem der skulde betale den; men da det saa ud til, at denne Strid skulde antage større Udstrækning, og den gamle Sætter var fornuftig nok til at forholde sig aldeles nevtral, thi han kendte dem af Erfaring, saa foretrak jeg at forsvinde ind i Kontoret og der oppebi Principalens Ankomst.

Efter at jeg nu havde ventet ca. ½ Time, kom denne, og da mine Kolleger, som han troede og sagde, havde arbejdet siden tidligt om Morgenen, fordi der den Dag var meget travlt med en „Tidning“, som skulde være trykt og afleveret Kl. 5 om Eftermiddagen, bad han mig at begynde straks og hjælpe med Sætningen for at faa den færdig i ordenlig Tid, og vi begav os nu begge ud i Sætteriet; men — o ve! hans Forbavselse var ikke mindre end min; Trykkeriet var tomt; hele Personalet var forsvundet med Undtagelse af den gamle Sætter, som sad i en Krog og — sov! At skildre Principalens Fortvivlelse formaar jeg ikke; kun kan jeg meddele, at han gav den Luft i alt andet end blide og smukke Udtalelser om sine Sættere (inder). Endelig (omtrent Kl. 11) kom Kollegerne tilbage, meget oprømte, men bleve alle staaende som lynslaaede, da de saa Principalen være i Sætteriet paa denne Tid af Dagen, det var noget usædvanligt, og de ventede med god Grund, hvad man paa Dansk kalder en ordenlig Overhaling. De fik den sandelig ogsaa. Han holdt sig saa længe, til hver især havde stillet sig paa sin Plads; men saa begyndte han at skælde dem ud og brugte saadanne Kraftudtryk og gav dem saadanne Titler, at enhver anden Dame vist nok vilde have daanet ved at høre disse. Det endte med, at et Par af Kvinde-Sætterne skulde jages bort med det samme; men nu stak disse i at græde, og — saa vidt havde jeg dog aldrig troet, at denne velsignelsesrige Virksomhed kunde gaa — Principalen havde det opbyggelige Syn, at se to attenaarige Piger paa Knæ bede ham om Naade og Lov til at blive — de vidste altfor vel, at der var Overflod af unge Piger i Gøteborg, og at oplære en saadan til Avissætterinde, tager der blot et Par Ugers Tid — og Principalen? Ja, hvem kan modstaa 2 knælende „flickor“? Det var nu hans Tur at give gode Ord, og begge Parter sluttede Fred paa det Vilkaar, at der fra nu af skulde *„stikkes paa“*. Da jeg kom tilbage efter Middag, sad imidlertid et Par af disse søde Kolleger og hæklede, en af dem laa paa Sluttebordet og sov til Middag og atter et Par andre stode i „Forstugen“ og sludrede med nogle fremmede Kammerater. Enden blev da ogsaa, at hele Selskabet fik Lov at hænge i til Kl. over 10, for at faa det omtalte færdigt. (Sluttes.)

*) Her i Stockholm er det dog kun paa mindre og daarligere Trykkerier, at Kvinder anvendes, og i Gøteborg findes 4 Trykkerier (4), som ingen Kvinder beskæftiger.

Forskelligt.

— Den 1ste December sluttede Typograf *J. C. Lund* sin 45-aarige Virken som Sætter i Bianco Lunos Bogtrykkeri, i hvilken Anledning Hr. Dreyer havde indbudt Trykkeriets tidligere Ejerinde, dets Personale m. fl. til en Fest paa den kgl. Skydebane til Ære for den gamle, hvem han her bragte sin Paaskønnelse og Tak for hans lange Virksomhed. Ligeledes modtog Hr. Lund fra sine Kolleger i Trykkeriet som et Tegn paa deres Agtelse en smuk Lænestol.

— Der synes at hvile en uheldig Skæbne over Bogtrykkerierne i Stockholm. Det er ikke meget længe siden, at Central-Bogtrykkeriet brændte, og den 1. November er atter et, det tidligere Gernandtske, som nu er overgaaet til et Aktieselskab, blevet slemt beskadiget ved en Ildløs, som antages at være udbrudt i Kullageret. En Mængde færdigt Bogtrykarbejde, deriblandt flere Dele af „Nordisk Familiebog" (det svenske Konversations-Leksikon) brændte, tilligemed en Mængde værdifulde Manuskripter. Maskinerne, deriblandt ogsaa Dampmaskinen, bleve beskadigede, medens derimod begge Sætterierne bleve aldeles urørte af Branden. Den foraarsagede Skade er meget stor; Bygningen, som brændte, var forsikret for 227,000 Kr., Trykkeri-Inventariet for 230,000. Værdien af ødelagde Klichés skal alene andrage 75,000 Kr.

— *En Sætter som Borgermester.* I Burlington i Amerika er en Sætter bleven valgt ind i Borgermesterværdigheden med 94 Stemmers Majoritet.

— *Fagskolen for Bogtrykkerlærlinge i Berlin,* hvis Antal af Disciple i det sidste Aarstid har været i stærk Tilbagegang paa Grund af, at kun forholdsvis faa Principaler vilde indrømme deres Lærlinge den nødvendige Tid til at besøge Skolen, har i den seneste Tid paany haft Tilgang, saa at Disciplenes Antal nu er 96, af hvilke de 31 tage Del i Tegneundervisningen.

— *W. Büxenstein*, en af Berlins mest udmærkede Aksidents-Bogtrykkere, fejrede den 1. Oktober 25-Aarsdagen for sit Trykkeries Oprettelse. Han har i dette Tidsrum paa mange Maader gjort sig fortjent af vort Fags Udvikling og der blev af denne Grund ogsaa fra alle Sider vist ham den største Anerkendelse. Et Mindeblad, som Arbejderne i hans Trykkeri i Dagens Anledning havde trykt, omtales i de tyske Fagblade som noget særdeles fortrinligt baade med Hensyn til Sætning og Trykning.

— I *Pest* have Typograferne besluttet ikke mere at anerkende som Kolleger saadanne, der have udlært i Bogtrykkerier, hvor slet ingen duelige voksne Arbejdere findes eller hvor Principalen ligefrem gør en Forretning af at udlære Drenge paa kort Tid, uden Hensyn til deres Uddannelse i Faget, blot mod Betaling af høje Lærepenge. — Til næste Aar skal der i samme By finde en Udstilling Sted af Bogtryk-Arbejder, der ere udførte i Ungarn. Det er Hensigten, at Arbejderne, med deres Principalers Billigelse, her skulle være de udstillende, saaledes at der paa enhver Genstand skal være anbragt Navnet paa den eller dem, som have udført samme.

— *En pudsig* Retssag er nylig bleven foretaget ved Domstolene i *Wien.* I Typografernes derværende Organ „Vorwärts" havde der været indrykket en Artikel, i hvilken paavistes den skadelige Indflydelse, som de saakaldte „Fyrtøjer" have paa vort Fag og dets Udøvere og som Eksempel paa et saadant „Fyrtøj" var navnlig en Hr. Kappes Bogtrykkeri bleven anført; om dette sagdes blandt andet, at der ikke alene stod en elendig udseende Kvinde (Weib) som „Mater tuberculosa" ved Kassen, men at ogsaa Lærlingene bleve udbyttede efter bedste Evne. Under Sagen oplystes det, at den „elendig udseende Kvinde" var Principalens egen Kone. Enden paa det hele blev, at Hr. Kappe maatte lade sig nøje med, at Bladets ansvarhavende i Retten erklærede, at dette ikke havde været Hensigten at udslynge en Fornærmelse. I øvrigt blev det fuldstændig frifunden for Klagerens Tiltale.

— *Plakatskrifter af Glas* har i længere Tid været anbefalet af et Firma i Kanada. Nu er imidlertid en Pariser-Fabrikant gaaet endnu videre, idet han har begyndt at forarbejde Brødskrifter af Glas; de skulle være „overmaade hensigtsmæssige og besparende", hvis man tør tro Fabrikanten, men det synes dog, som om det franske Fagblad „Typ-Tucker", der omtaler Opfindelsen, nærer en Del Betænkelighed ved at underskrive den Dom. Paa Pariser Verdens-Udstillingen vil man efter al Rimelighed kunne komme til at tage hele Sats-Forme af Glas-Typer i Øjesyn.

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Sluttebord, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

En Sætter

søger Plads snarest. Man henvende sig i Skvaldergade 12, 2. Sal.

For Bogtrykkere.

Endel Titel- og Brødskrifter, saavel Fraktur som Antikva, tjenlige til en Avis, samt endel saa godt som nye Skriftkasser og Reoler m m er billig til Salg hos Bogtrykker *F. V. Backhausen* i Viborg.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 1. | København, den 5. Januar 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 19. Januar.

☞ Medlemmerne anmodes om at sende Bidrag til Bogsamlingen til *L. D. Berg.*

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg.*

Den typografiske Forening.

Medlemmerne gøres opmærksomme paa, at Overenskomsten med det tyske Forbund om Gensidighed med Hensyn til Udredelse af Viatikum nu er traadt i Kraft. Ethvert Medlem, der rejser til Tyskland, faar, paa samme Maade som da Forbundet bestod, sin Bog udleveret med Paategning om, hvorlænge han har været Medlem af Foreningen, og han vil da i Tyskland erholde det samme Viatikum, som Forbundsmedlemmerne der faa. Vi benytte Lejligheden til at henlede de Typografers Opmærksomhed, som endnu staa udenfor Foreningen, paa den Fordel, de ville have ved at melde dem ind i denne, hvis det skulde være deres Hensigt en Gang i Tiden at rejse til Udalndet. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer.

J. C. Henriksen.
Hansen, H. (Adresseavisen).
Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Medlemmerne opfordres til at møde i Aften Kl. 9 præcise. *Bestyrelsen.*

Ved Aarsskiftet.

Et Aar svandt atter hen i Tidens Strømme,
Det nye kalder os med høje Raab
Til Livets Prosa, bort fra dunkle Drømme,
— Vi tvætted' blev i Skuffelsernes Daab!

Vi har et Haab, som fælles er for alle,
Et Haab, som gaar mod Stjerners lyse Blaa,
Et Haab til Ham, som vi i Sorg paakalde,
— Det Haab: til Fredens Havn en Gang at naa!

Vi har et Haab, som alle Danske nære,
Som vi indflette vil i Aarets Krands,
Et Haab om Fremtids Lykke, Held og Ære,
— Og Haabet er vort kjære Fædrelands!

Vi har et Haab, som skuffet blev i Tiden,
Et Haab, som en Gang højt paa Fanen stod,
Men som vi, Brødre, segne saa i Striden,
— Og Haabet gjælder os, vor Sag saa god!

Men hvis vor Sag er god, da frem paa Valen,
Dog ej til Kamp, men for at slutte Fred,
Da maa der komme Handling efter Talen,
— Og dertil maa vi alle være med!

Da skal det Haab, vi gjemme i vort Hjerte,
Os føre frem til Sejrens lyse Vaar,
Mens vi i Kreds om Enighedens Hjerte
— Hinanden ønske: Glædelig Nytaar!

F. H. Andersen.

Korrespondance.

Stockholm, den 11. November 1878.
(Sluttet.)

Det var den første Dag i dette Trykkeri, og jeg tænkte — vist nok med god Grund — at hvis jeg blev længe her, vilde jeg ofte faa god Lejlighed til at tage mig et billigt Grin. Dog *der var det umuligt* at blive i længere Tid, og da der nu snart tilbød sig en anden — rigtig nok ogsaa paa et Kvindetrykkeri, og det et, der kunde opvise sine 9 Sætterinder (ikke en eneste Sætter) — men bedre lønnet Plads, saa tog jeg den.

Hvorledes det stod til paa dette Trykkeri, hvor der blot fandtes Kvinder til Sætningen og hvor Principalen ikke kendte det mindste til Faget, og hvilket Arbejde der blev leveret fra et saadant Trykkeri, det

er vist noget, enhver kan tænke sig til. Trykkeriet var nemlig en 3—4 Ugers Tid forinden bleven forladt af sin Faktor, som havde faaet nok af den Værdighed. Men at beskrive disse Trykkerier fuldstændigt, vilde tage for lang Tid og desuden vilde Pladsen i „Typograf-Tidende" ikke tillade det. Og dog foregaar her daglig Scener, som man, naar man tager i Betragtning, at det er paa et Trykkeri, skulde anse for utrolige. Jeg vil derfor indskrænke mig til at fremføre et lille Bevis for, at denne Virksomhed for Kvinden mangen Gang virkelig er *„velsignelsesbringende"*:

Kontrakten mellem Principalen og disse kvindelige Sætterlærlinge bruges i Almindelighed ikke, men af og til hænder det dog, at en saadan bliver oprettet. Jeg fandt en Dag paa Trykkeriet en Kontrakt, og i denne stod bl. a.:

Flickaen N. N., som allerede i 3 Aar har været beskæftiget paa et Bogtrykkeri, er fra idag antaget paa vort Bogtrykkeri som Sætterinde og forpligter hun sig til at arbejde her i 3 Aar for følgende Betaling i 1. Aar pr. Uge — —

Hun har ingen Ret til at ophøre med Arbejdet her, naar ikke denne Kontrakt er ugyldiggjort af begge Parter.

I disse 3 Aar forpligter hun sig til at føre et sædeligt Levnet og at udføre og gøre, hvad af os eller Faktorer paa Trykkeriet maatte blive hende paalagt — —

Efter Forløbet af disse 3 Aar er hun udlært og kan tage en anden Plads." — —

At disse Ord: *„hun forpligter sig til at udføre og gjøre hvad af Principalen eller Trykkeriets Faktor bliver hende befalet,"* mangen Gang bliver anvendt i sin mest udstrakte Betydning, vil kunne ses af følgende, som er bleven mig fortalt af den nedenfor omtalte Flickas *Kammerater:* „Et Trykkeri havde ingen Faktor, og det saa ikke ud til at nogen havde Lyst til at „gaa paa" Pladsen. Endelig lykkedes det at faa en Sætter fra en anden By, og han kom. Paa Trykkeriet var, *som sagt,* omtrent en halv Snes Fruentimmer; en af disse, en „vacker" Flicka, havde allerede i længere Tid været forlovet med en Ikke-Typograf; men nu kom den nye Faktor, og denne Flicka fandt straks Naade for hans Øjne. Endskjønt hun var forlovet, var det dog hans Vilje, at han vilde have hende og da denne Pige vel ikke havde Raad til at miste sin Plads uden Udsigt til nogen anden, og tillige ved at forlove sig med sin Foresatte fik Udsigt til at faa det bedre paa Trykkeriet, saa fik den første Kæreste sin Afsked og Faktoren blev antaget i hans Sted. Men nu kom der en anden Matador ivejen. Den nye Faktor vidste ikke, at en saadan *„Forlovelse mellem Faktor og Sætter"* ikke var tilladt, og det varede da heller ikke længe før han fik sin Afsked af denne Grund. Nu rejste han fra Byen igen, og hvorledes det gaar med Forlovelse og — Giftermaal, det véd jeg ikke; for øvrigt tror jeg at han tænkte som jeg en Gang hørte en ærlig Tysker sige til en Pige: „Ja du, ich liebe dich, aber heirathen thue ich dich nicht." — Jeg skriver her, at han „ikke vidste, at en saadan Forlovelse ikke var tilladt." — Ja kjære Kolleger, naar Kvinderne først faar rigtig Indpas i Trykkerierne i København, saa er det ikke saa underligt, at en Sætter, som vil have en Plads, først maa forpligte sig til ikke at blive forelsket i nogen af sine Kolleger"; den Erklæring er i det mindste bleven mig affordret ved Tiltrædelsen af en saadan Plads, — og vid ogsaa, den som ikke véd det, at det mangen Gang *er haardt;* thi de fleste synes jo om smukke Piger, endskønt man helst vil have dem paa et andet Sted end i et Trykkeri. Tænk en Gang i hvilken Situation en saadan „Faktor" eller Sætter er, der staar ensom imellem en Skare smukke og grimme Kolleger, den er som oftest kritisk. Han tør ikke tale altfor venligt til dem, for saa tror „Kollegerne" strax at han *„mener Noget";* og irettesætter han dem, saa kan han risikere at faa sig en Overhaling af vedkommende Kollegas „Mama". Jeg kjender idetmindste én Stakkel, som en Dag var ufornuftig nok til at sige en af sine Kolleger, hvad hun duede til og at hendes Arbejde maatte gøres om; — hun tog naturligvis til Kvindernes sædvanlige Vaaben, Graaden, og lovede den Vedkommende, at hun nok skulde fortælle sin Mama det, naar hun kom hjem. — Dette skete en Formiddag. — Om Aftenen, da han skulde gaa fra Trykkeriet, møder han i Trykkerigaarden et svært Fruentimmer, som meget høfligt forvissede sig om, at han var hendes rette Offer. Dette bekræftedes, og nu — puh! ved Tanken derpaa — nu begyndte der en saadan Straffeprædiken, som kun en „sikker én" kunde staa for; det havde imidlertid den Virkning, at den Vedkommende, af Frygt for en Dito, siden efter tog sig iagt for at sige noget til den Kollega, som havde en saadan Mama.

Men det er vel bedst at jeg ophører, da Brevet vel ellers bliver for langt; men jeg skal dog underrette Kollegerne om, at denne velsignelsesrige Virksomhed ikke altid medfører Ubehageligheder, den vil ogsaa kunne komme Eder til Nytte: Hvor mange Gange har ikke en af Eder gaaet hele Dagen og forbandet Huller paa Eders Strømper? Hvor mange Gange har ikke de, i Særdeleshed i København, hvor Sætteren selv af sin lille Fortjeneste maa bekoste dem — saa kostbare Kolumnesnore maatte gøre Tjenste for afrevne Buxeknapper o. s. v.? Disse Ubehageligheder ville i Fremtiden kunne undgaas, naar I blot forstaa at vedligeholde et godt Forhold med Eders kvindelige Kolleger. — Dog, lad os nu haabe at de 11 hos Schultz, om det ikke allerede er sket, saa dog snart ville faa Øjnene op for den Velsignelse, som bliver dem til Del i et Sætteri, saa at de itide kan advare andre.

Carl Printzlau.

Stockholm, den 16. December 1877.

Hr. Redaktør!

I min forrige Korrespondance omtalte jeg den Prissats, hvorunder man her arbejdede, og Arbejdsforholdene, saaledes som jeg opfattede dem efter den korte Tid, jeg havde været her; jeg vil nu nærmest omtale den typografiske Forening i Stockholm, kvilket mulig kunde interessere mine Landsmænd.

„Typografiska Föreningen" i Stockholm, stiftet 1846, begyndte med et Medlemsantal af 37 og tæller nu omkring 260 Medlemmer. Dens Formaal er: gennem personlig Samvirken og Enighed at fremhjælpe sine Medlemmer baade i aandelig og materiel

Henseende, hvilket dens Valgsprog udtrykker i Ordene: „Enighet, Nytta, Trefnad“. Dens væsentligste Lovbestemmelser, hvorefter dette Formaal menes at kunne naas, ere følgende: Rettighed til at indtræde i Foreningen har hver Typograf og Skriftstøber, som er fyldt 18 Aar, samt Bogtrykkerierejer; Anmeldelse om at indtræde skal gøres skriftlig og anbefales af 2 Medlemmer; Indtrædelses-Afgiften er 2 Kr. og den maanedlige Afgift 50 Øre; almindelig Sammenkomst finder Sted den første Lørdag i hver Maaned, hvorpaa Maaneds-Afgiften erlægges og nye Medlemmer indtegnes; ved hvert Aars Slutning vælges ny Styrelse samt Revisorer for at gennemgaa Foreningens Regnskaber og Forvaltning samt eftersé Bibliotheket; tvende Festdage fejres i Aarets Løb, nemlig en om Sommeren, sædvanlig i det Fri, og en om Vinteren; tillige holdes om Vinteren maanedlige Soirér med Sang og Dans; Bibliotheket er tilgængeligt én Gang om Ugen, da deraf kan erholdes Boglaan, hvilket afgiftsfrit kunde benyttes af Medlemmerne i 3 Uger; i Sygdomstilfælde udbetales ethvert Medlem 3 Kr. om Ugen, og ved Dødsfald erholdes 10 Kr.; for de Medlemmer, som have Sangstemme og Lyst til Sang, holder Foreningen en Sanglærer, som i Vinterens Løb en Gang om Ugen indøver Sangerne; for at faa eget Hus har Foreningen oprettet en Sparekasse, hvor man mod en maanedlig Afgift af 50 Øre engang i Tiden kan blive Aktionær i Huset; hvis man rejser bort fra Staden, faar man de indskudte Penge udbetalt.

Disse Lovbestemmelser ere væsentligt de samme, som ved Foreningens Stiftelse, og at man ej her tænker paa at følge med Tiden og indrette Foreningen paa samme Maade som i de fleste europæiske Lande — f. Ex. ved Foredrag at oplyse Medlemmerne om Fremskridt paa Bogtryk-Industriens Omraade, at give trængende Kolleger Understøttelse, efter at betale Rejseunderstøttelse o. s. v. —, det har jeg just faaet Bevis paa i disse Dage, da Lovenes Ændring har været for. Man blev nemlig enig om at blive ved det gamle! At Cirkulære(u)væsenet her trives ypperlig, er en Selvfølge. Hvad der navnlig er et stort Savn er, at Foreningen ikke har sin egen Tidning; „Nordisk Bogtryckeri-Tidning“, som udgives her, sejler jo, som bekendt, i Principalernes Kølvand.

Om end Foreningen vel paa flere Maader — f. Ex. med Hensyn til Bibliotheket, som benyttes flittigt af Medlemmerne, og ved Sygdom og Dødsfald — understøtter sine Medlemmer, saa tykkes det mig dog, at den som Arbejderforening lægger for megen Vægt paa Fornøjelser, og at den savner et meget vigtigt Maal: Stræben efter at faa indført en *Normaltarif*. Man arbejder nemlig ikke her efter en *trykt* Overenskomst, men kun en *mundtlig*, eller, som en svensk Kollega udtrykte sig, efter *„Godtycke“*, og det kan derfor let hænde, at man undertiden ikke véd, hvad man *skal have* for mere indviklede Arbejder, man faar nøjes med, hvad Principalen *vil give*. Saa længe Konjunkturerne ere saa gode, at der ingen Overflod er paa Arbejdskraft, kan man vel nok opretholde de forholdsvis gode Arbejdsvilkaar, men jeg frygter for, at naar Arbejdsmarkedet bliver flovt, man da vil benytte „Godtycket“ paa en Maade, som ikke bliver til Typografernes Fordel. Stockholmer-Kollegerne have dog i Almindelighed en bedre Tro end jeg. Maatte man ikke blive skuffet! — Maanedsmødet er sædvanlig daarlig besøgt, hvilket jeg navnlig tilskriver Lokalets Beskaffenhed, som er alt for lidet i Forhold til Foreningens Medlemsantal; desuden er det saa „tørt“ at gaa op og høre paa nogle nye Medlemmers Optagelse.

Den 25de November fejredes Foreningens Vinter-Højtidsfest. Lokalet, hvori Festen holdtes, var dekoreret med Grønt og de nordiske Flag, ligesom der paa Væggene rundt i Salen paa Skjolde saas Navne paa Mænd, der dels havde gjort sig fortjent af Bogtrykkunsten, dels af Foreningen, og dels af Videnskaben og Literaturen. Sangkoret, bestaaende af cirka 30 Mand, aabnede Festen med Afsyngelse af Foreningens Højtidssang, hvilken blev forfattet og første Gang afsungen ved Foreningens 25 Aarsfest. Da det mulig kan interessere at læse Stockholmer-Typografernes Festsang, skal jeg tillade mig at gengive samme.

Sången skalle!
Hjertat svalle
Utaf fröjd och lefnadslust!
Mödan ger oss mången dust,
Men med stolthet vi oss kalle
Typografer, alle, alle!

Gutenberg! ljud högt ditt minne;
Må vi städs i dina fotspår gå!
Altid vi för konsten brinne,
Och hon värdiga adepter få!
Aldrig för en delad mening
Komme split i vår Förening.

Trofast skara
Må vi vara:
Enigheten styrka ger,
Hjelper oss att mer och mer
Nytta, Trefnad sammanpara;
Rätta Typografer vara.

Tryckfrihet! du är den fana,
Som vi följa på vår lefnadsstråt;
Mödosam väl är vår bana,
Men upplysningen den helgas åt,
Då vårt värf vi rätt uppfatta,
Sycklige vi oss må skatta.

Sången skalle!
Aldrig falle
Vi i glömska af vårt mål:
Vi med bly besegra stål,
Och med stolthet vi oss kalle
Typografer, alle, alle!

Programmet var iøvrigt stort, og Alt var vellykket. Efter Koncertens Slut kom Dansen, som varede til Kl. 3; alle Deltagere vare vist enige om, at have tilbragt en behagelig og munter Aften. Hvad os Danske angaar, som deltog i Festen, saa savnede vi kun den fra Hjemmet vanlige „Bolle“ med Taler og Sang.

I min forrige Korrespondance er kommen nogle Smaafejl, som navnlig maa tilskrives Prissatsens mundtlige Beskaffenhed; Timebetalingen er kun 35 Øre. Fejlene ere iøvrigt uvæsentlige og have ingen Indflydelse paa min Opgift af Gennemsnitsfortjeneste for en dygtig Sætter: 25 Kr. ugentlig.

Hermed vil jeg slutte; et glædeligt Nyaar til mine Venner blandt Typograf-Tidendes Læsere ønskes af Deres *Oscar Larsen.*

E. S. Da Arbejdsløsheden ogsaa her har begyndt at indfinde sig i en ikke ringe Grad, maa jeg indtrængende fraraade mine danske Kolleger at rejse hertil.

Forskelligt.

— *Slet Forretningsgang overalt!* I London var der ved Slutningen af November Maaned 200 Sættere, som alle vare Forenings-Medlemmer, ledige. Foruden dem var der et endnu langt større Ikke-Foreningsmedlemmer ledige. I Frankrig har Arbejdsløsheden i den senere Tid været meget stor paa Grund af Usikkerheden i de politiske Forhold. Fra Italien lyder den samme almindelige Klage; Nød og Jammer overalt. Maatte det endelig snart blive bedre, og det ny Aar bringe Lykke med sig.

— *En ny Slags Svindel.* I „Correspondent" advares mod at fæste Lid til de mange Avertissementer, som findes i Fagbladene, om at man paa billige Vilkaar kan faa mindre Bogtrykkerier, som ere i god Drift, at købe. Vedkommende, som sælge dem, drive det imidlertid ofte som en ligefrem Forretning at oprette saadanne Kunstanstalter, for derpaa, saa snart det kan lade sig gøre, at sælge dem til godtroende Liebhavere. Naar dette lykkeligt er skét, rejser „Grunderen" til et andet Sted, hvor en lignende Forretning lader sig iværksætte, og skaffer sig paa denne Maade en ligesaa behagelig som indbringende Eksistens.

— Der har i den sidste Tid i flere af de tyske Principal-Organer været udslynget i høj ærerørige Beskyldninger mod Præsidiet i det tyske Typograf-Forbund, og disse Beskyldninger have navnlig kulmineret i det af Hr. Blanke i Berlin udgivne Berliner-Buchdrucker-Zeitung, hvor det ligefrem udtales, at Forbundets Understøttelseskasse er bleven opofret for enkelte Forbundsheltes sneverhjærtede egoistiske Interesser. I „Correspondent" for Fredagen d. 28. Decbr. gives nu en udførlig Bedegørelse over hele dette Forhold, hvoraf ses, at alle de udslyngede Beskyldninger ere fuldstændig usandfærdige. Sagen er, i Korthed fortalt, denne: Forbundets Kasse er delt i 3 Afdelinger: 1) den almindelige, 2) Syge- og Begravelses-, 3) Invalide-Kassen. Om Maaden, hvorpaa Pengene skulle anbringes, findes intetsteds i Lovene nogen Bestemmelse. I 1876, under Berliner-Skruen, da der blev stillet større Fordringer til den førstnævnte Kasse, end denne var i Stand til at opfylde, laante derfor Præsidiet af de 2 sidstnævnte Kasser en større Sum, for saaledes at faa Midler til at understøtte de Arbejdsløse. Renterne af Kapitalen ere imidlertid stedse blevne betalte, ligesom ogsaa Kapitalen næsten var tilbagebetalt ved Slutningen af 1877. At der nu af alt dette er bleven lavet et saa stort Numer, skyldes den Omstændighed, at den daværende Kasserer Neudörfer, der havde et stort Parti imod sig, senere er afgaaet, og ved at eftersé hans Regnskabsføring, viste denne sig at befinde sig i en næsten kaotisk Uorden, om det end ikke lod sig bevise eller der var nogen Grund til at formode, at der var begaaet ligefrem Uredeligheder. Paa en Generalforsamling, som i denne Anledning var sammenkaldt, rettedes der nu stærke Bebrejdelser mod Hr. Neudörfer, hvortil denne svarede, at han var bleven tvunget til at udgive Penge, som ikke maatte noteres i Bøgerne. Det er denne Paastand, der har givet Fagbladene en Anledning, som vistnok var meget velkommen, til at kaste sig over Forbundsstyrelsen, men ved de foranstaltede Undersøgelser er det nu tilstrækkelig godtgjort, at det omtalte Laan er anført i Bøgerne og det Hele en løgnagtig Opdigtelse.

— En *Pariser-Sætter* beklager sig i et Brev til „Laterne" over, at 3 radikale Blade („Peuple", „Reveil" og „Republicain") have afskediget deres Personaler, fordi disse vare Forbunds-Medlemmer og holdt paa Tarifen. I deres Sted er antaget Ikke-Forbundsmedlemmer, som ikke ere bundne til nogen Tarif. Det er den gamle Klage, som her lyder — man er overmaade radikal og arbejdervenlig i sine Udtalelser, men optræder i stik modsat Retning, naar det kommer til Handling.

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

En Sætter

søger Plads snarest. Man henvende sig i Skvaldergade 12, 2. Sal.

For Bogtrykkere.

Endel Titel- og Brødskrifter, saavel Fraktur som Antikva, tjenlige til en Avis, samt endel saa godt som nye Skriftkasser og Reoler m. m. er billig til Salg hos Bogtrykker *F. V. Backhausen* i Viborg.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 2. | København, den 19. Januar 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 2. Februar.

☞ Medlemmerne anmodes om at sende Bidrag til Bogsamlingen til *L. D. Berg.*

Den typografiske Forening.

Nye Medlemmer.

Hansen, W. (Dagstelegrafen).
Hylsberg, Valdemar (Th. Nielsen).
Weiss, Bernhard (Nielsen & Lydiche).
Kielsen, F. (Nielsen & Lydiche).
Knudsen (Nielsen & Lydiche).
Nielsen, N. (Nielsen & Lydiche).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Søndagen den 27. Januar, Kl. 7½, afholdes **Stiftelsesfesten** i Hr. Larsens (forrige Thuns) Lokale paa Hjørnet af Sct. Annæplads og Amaliegade, med Koncert og Bal, hvortil Foreningens Medlemmer med Damer have gratis Adgang. *Et begrænset Antal Besøgende,* à 1 Kr. 25 Øre for en Herre og 75 Øre for en Dame, kunne tegnes ved Medlemmer. *Billetter til Koncerten alene* 50 Øre.

Billetter udleveres *Lørdagen den 19. ds.* i Foreningens Lokale. Store Købmagergade 18, 2. Sal.

15. Januar 1878.

Bestyrelsen.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Søndagen den 20. Januar, Formiddag Kl. 11, afholdes **Generalforsamling** hos Hr. Restavratør *Larsen (Thuns* tidligere Lokale) paa Hjørnet af Sct. Annæplads og Amaliegade. Lovene ville foreligge til 2. Behandling, og paa Grundlag af den fra Beregneren modtagne Skrivelse vil Bestyrelsen fremsætte Forslag til de nødvendige Ændringer.

Da den foreliggende Sag er af overordenlig stor Betydning for Kassernes fremtidige Virksomhed, anmodes Medlemmerne om at møde talrig og præcise.

Hr. Beregner *Andresen* har efter Anmodning lovet at være til Stede ved Mødet. *Bestyrelsen.*

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Det har været en alt andet end behagelig Overraskelse for de fleste Typografer at læse Hr. Beregner Andresens Skrivelse, i Følge hvilken de forenede Hjælpekasser for Øjeblikket arbejde med en Underballance af 30,914 Kr. At der var Underskud, var noget, som de fleste, der nøjere have befattet sig med Kassernes Anliggender, vistnok maatte være forberedte paa, men at det var saa stort som nu angivet, havde man dog aldrig gjort sig nogen Forestilling om, og det viser sig nu først ret, hvilken uhyre Fejl det har været, at man aldrig tidligere har underkastet Kassernes Status en dybere gaaende Undersøgelse, men saa at sige har arbejdet i Blinde, uden at vide, hvorledes Sagerne i Virkeligheden stod. Naar en privat Forretning arbejder saaledes, uden nogensinde at undersøge sin Stilling, uden at foretage nogen Opgørelse, og tillige med en højst mangelfuld Regnskabsførelse, da vil en saadan Vandel af enhver retsindig Mand blive kaldet uforsvarlig og letsindig, og den vil tillige være Lovgivningsmagtens Straf underkastet, men med et Selskab forholder det sig selvfølgelig ikke saaledes, da Ansvaret her ikke kan paalægges nogen enkelt, men maa bæres af samtlige Medlemmer, der uden Indsigelse have ladet alt blive ved at gaa i den gamle Gænge, indtil man er kommen saa dybt ind i Uføret, at det vil vare længe, før man kommer ud deraf igen. Men tillige kan det ikke skjules, at et stort Ansvar ogsaa paahviler dem, der gennem de mange Aar have ledet Foreningens Sager, uden nogensinde at gøre det mindste Forsøg paa at faa Reformer indførte i Regnskabsførelsen, hvor paatrængende disse end maatte synes at være, thi Hovedgrunden til hele denne Kalamitet ligger først og fremmest i den Omstændighed, at der ikke er ført særskilt Regnskab over saavel Indtægt som Udgift i hver enkelt Afdeling, thi havde dette være Tilfældet, vilde man umuligt have kunnet undgaa at sé, hvorledes det stod til med Pensionskassen. Dog, hvad nytter det at gaa i Rette med Fortiden, hvad der er skét, er skét og det gælder nu kun om paa den hensigtsmæssigste Maade at bringe Balance til Veje, hvad der selvfølgelig vil have sine store Vanskeligheder. Thi klart er det, at skøndt den letteste Maade at ordne Sagen paa, var at nedsætte Pensionen og maaske Begravelseshjælpen, om end just ikke som Hr. Beregner A. Andresen foreslaaet, ved at nedsætte den egenlige Pension fra 1 Kr. til 70 Øre ugenlig, saa dog ved aldeles at stryge den anden Kr., som hidtil er givet til dem, der havde

under 10 Kr., samt maaske ved at stryge hele den saakaldte Understøttelsesafdeling, saa rejser der sig her den meget vægtige Indvending, at det vilde være et overordenlig haardt Slag for de Pensionister, der en Gang ere vante til at faa 2 Kr. om Ugen, at Halvdelen pludseligt blev dem fratagen. Det er haardt, at skulle tage fra gamle, trængende Kolleger, men paa den anden Side er Nødvendigheden jo bydende, saa man kommer til et Punkt, hvor Følelsen og Forstanden ville komme i absolut Strid med hinanden. Det er jo ganske vist sikkert, at de ældre Pensionister med 2 Kr. ugentlig allerede have modtaget langt mere, end de i Forhold til deres Bidrag kunne gøre Fordring paa, thi hvis dette ikke var Tilfældet, vilde der jo heller ikke have været noget Underskud, men ikke desto mindre er der dog meget, som taler for, at lade dem, der en Gang have faaet de 2 Kr., beholde dem, medens man derimod ikke i Fremtiden kan give mere end 1 Kr. til de ny Pensionister, hvor ringe end deres Fortjeneste er. Rigtignok kommer derved Nutiden til endnu i en Aarrække at bøde dobbelt for Fortidens Synder, men man har da ogsaa den Tilfredsstillelse, at man ikke pludseligt har berøvet de Trængende en væsenlig Støtte. Der vil maaske ogsaa nu blive Tale om en fuldstændig Adskillelse af Kasserne, saaledes, at man kunde være baade i Syge-, Pensions- og Begravelses-Kassen paa en Gang eller kun i en enkelt Afdeling ad Gangen, men dette vilde uundgaaeligt have til Følge, at Medlemsantallet i Pensions-Afdelingen formindskedes Aar for Aar, saaledes, at det til sidst vilde blive et saare ringe Antal tilbage, og hele denne Side af Kassernes Virksomhed vilde tabe sin Betydning. Hvis man nu spørger, hvad vi mene, der i Øjeblikket kan gøres, da have vi følgende Forslag, nemlig: 1) Forhøjelse af Kontingentet, 2) Indragelse af de Pensioner, der hidtil ere uddelte af det Rolffske Legat, samt endelig 3) en mere nøjagtig Prøvelse end hidtil er sket af de Pensionisters Indtægter, der oppebære 2 Kr. om Ugen. At Kontingentet maa forhøjes, synes os klart, men Spørgsmaalet er kun hvor meget, og vi have da tænkt os, at naar man samtidig med, at Rejsekassen ophævedes, og Indtægterne af det Rolffske Legat inddroges, tillige forhøjede Kontingentet med 15 Øre maanedlig for hvert enkelt Medlem i Pensions-Afdelingen, saa vilde dermed en yderligere Nedgang i Kassens Status være forhindret. En Mangel synes det os tillige at være, at der ikke i Hr. Beregner Andresens Skrivelse findes angivet, hvor stor en Forhøjelse af Bidraget, der udkræves for at tilvejebringe Ligevægt mellem Indtægt og Udgift. At gaa saa vidt, som at nedsætte selve Pensionen til 70 Øre ugenlig, vilde aldrig kunne forsvares, det vilde for det første være aldeles uretfærdigt, for det andet umuligt, fordi de ældre Medlemmer aldrig vilde finde dem deri og for det tredje meget uheldigt, da en Pension af 1 Kr. ugenlig er saa ringe, som den overhovedet kan være, naar den skal kunne tænkes at stifte nogen Nytte, og det vilde jo næsten være en Latterlighed at spare sammen i 30 Aar for at sikre sig en Hjælp i Alderdommen af c$^{a.}$ 70 Øre om Ugen, (for Kvinderne helst endnu mindre!). Man maatte da sandelig meget hellere henvende hele sin Opmærksomhed paa Stiftelsen og søge ved at yde et større Bidrag til denne at sikre enhver virkelig trængende og udslidt Kollega en Fribolig tilligemed en ringe Pengehjælp, thi dette var dog noget, men 70 Øre ugenlig er virkelig ikke i Stand til at yde nogen Betryggelse for Alderdommen.

De frie Arbejdere.

Man hører nu til Dags ofte fremhævet, hvor langt bedre og friere Nutidens Arbejdere ere stillede end Fortidens, thi disse sidste vare kun Slaver, uden fri og selvstændig Vilje, medens derimod Nutidens Arbejdere siges at være i Besiddelse af fuldstændig Handlefrihed. At dette dog kun er Sandhed med Modifikation, derom kan der vist ikke være nogen Tvivl, og skulde der virkelig findes nogen saadan i denne Retning, da kan man faa Bevis for det modsatte af en Historie, der i de sidste Dage er passeret paa et herværende Trykkeri. I de to sidste Nr. af nærværende Blad har været optaget en Korrespondance, i hvilken omtales Forholdene i 2 af Gøteborgs „Kvindetrykkerier". Vi skulle naturligvis ikke nærmere gaa ind paa Indholdet af denne Korrespondance, som vi forudsætte er kendt af alle vore Læsere, men blot sige, at den nærmest var optaget paa Grund af sin humoristiske Tendens. Det vil vel være overflødigt at forsikre om, at vi ikke have havt nogen som helst Bagtanke med at optage den omtalte Korrespondance og at vi mindst havde anet, at den skulde give Anledning til et Paabud fra Hr. Schultz til de af hans Sættere, som vare Medlemmer af „Den typografiske Forening", om at melde dem ud af denne. Dette er imidlertid sket, Sætterne have opfyldt Forlangendet, og vor Forening har derved mistet en halv Snes Medlemmer. Vi kunne imidlertid ikke gøre os fortrolige med, at den uskyldige Korrespondance skal være Hovedgrunden til dette Skridt fra Principalens Side. Man fristes uvilkaarligt til at tro, at der er andre Grunde til Hr. Schultz's Handlemaade. Men hvilke? Skulde det være Frygten for, at „Den typografiske Forening" for hurtigt skulde komme til Kræfter efter sit Nederlag for godt et Aar siden, og naar Lejligheden atter viste sig gunstig, prøve paa at sætte det igennem, som Forbundet den Gang ikke magtede. Vi kunne ikke tro det, men hvis *det* virkelig har været Grunden, da kunne vi aabent forsikre Hr. Schultz og andre, som maaske have samme Frygt, at den er ugrundet. Vor Forening følger kun sit Formaal, at søge bedre Tilstande opnaaede ad Mindelighedens og Overenskomstens Vej, og den gør det i den fulde Overbevisning, al det en Gang vil lykkes. Vi og vist mange andre have nemlig, trods alt, hvad der er sket, endnu ikke tabt Troen paa, at vore Principaler, naar det engang kan vise sig heldigt, vil gaa med til at forbedre Arbejdernes Kaar. Vi kunne endnu ikke tro, at den Handlemaade, der ved hin sørgelige Strejke blev udvist mod os af Principalforeningen, skal staa som et fuldgyldigt Bevis paa, hvorledes Bogtrykkerprincipalerne mene det med deres Arbejdere. Eller skulde det være en Hævn mod Sætterne, fordi de den Gang strejkede, der har forledet Hr Schultz til at foretage dette Skridt? Det kunne vi endnu mindre tro. Saa meget

kende vi dog til Hr. Schultz, at vi ere forvissede om, at *han* er hævet over sligt. En Mand, der indtager *den* Stilling i Samfundet, som Hr. Schultz for Øjeblikket gør, er ikke i Stand til af en saadan Grund at indlade sig paa slige Smaaligheder? *Han* vil ikke for en saa ubetydelig Sags Skyld forbyde sine Arbejdere at slutte sig sammen med deres Kolleger for at hjælpe og støtte hinanden, og han kan ikke forhindre dem fra at deltage i Understøttelsen af deres Trængende. Nej, saa vidt gaa vi ikke, at vi vilde antage sligt. Men, spørge vore Læsere, hvad er da Grunden til dette forunderlige Bud? Ja, vi maa overlade det til Fremtiden at oplyse det, for Øjeblikket er det os umuligt at opdage, hvad der har bevæget Hr. Schultz til at gøre et sligt Indgreb i Arbejdernes frie Handlen, men det vil vel nok en Gang komme frem, og da ville vi atter komme tilbage til denne ubehagelige Affære, som vi for Resten beklage for begge Parters Skyld.

Korrespondance.

Stockholm, den 9. Januar 1878.

En Juleaften paa Centraltrykkeriet i Stockholm. Hvis nogen Fremmed den Dag det var Juleaften kom ind i „Centralen" ved Middagstid, vilde hans Opmærksomhed straks fæste sig ved den Munterhed og Glæde, som han her blev Vidne til, og uvilkaarligt vilde han spørge sig selv, hvorfor alle i Etablissementet beskæftigede paa den Tid vare til Stede, da der dog i ingen af Afdelingerne blev arbejdet. — Sagen er den, at *idag skal Julelotteriet trækkes!* Hvilket Julelotteri? spørger Læseren, og det vel med god Grund; men husk paa, at der her ikke er Tale om noget københavnsk Trykkeri, hvor man paa sit ærbødige: „Tak! adjø og glædelig Jul!" knapt faar saa meget som: „I lige Maade" til Svar; nej, her tale vi om et andet Slags Trykkeri, et saadant, hvor man, saa snart Arbejdet er sluttet, kun ser sig omgivet af *Kammerater*. Men Julelotteriet! Ja, her paa „Centralen" findes et saadant hvert Aar. Et Par Maaneder før Jul udsendes Indbydelsen til Deltagelse i dette, medfulgt af en Liste med 400—450 Numre (dette Aar kostede Numret 1 Kr., og ingen maatte tage flere end 2 Numre), og nu kappes alle, fra Principalen til den mindste Lærling, om at faa sig tegnet. Naar Listen er fuldtegnet, vælges af de lodtagende (og der findes vist ingen, som ikke er med til denne *Fest)* en Komité, bestaaende af 6 Medlemmer, hvilken indkasserer Pengene og indkøber Gevinsterne. Den mindste af disse er ikke under 1 Krones Værdi, og der findes Gevinster paa 10, 12, ja helt op til 40 Kr., og endda falder en Gevinst paa hvert Numer. At et saadant Resultat kan opnaas, kommer deraf, at næsten alle de Forlæggere, som lade trykke paa „Centraltrykkeriet", give deres Bidrag til „Julelotteriet". Disse Bidrag bestaa ikke alene i det smagfuldeste og bedste Udvalg af Juleliteraturen, men ogsaa af Portræter, Malerier, musikalske Instrumenter og hvad som findes i deres Forretninger. — En Times Tid før Trækningens Begyndelse aabnes Dørene til Bogbinderiet, beliggende i 5. Etage, hvilket den Dag, saa godt som det for de i Lokalet værende Maskiner lader sig gøre, er omskabt til en festlig smykket Sal, og man kan nu tage Udstillingen i Øjesyn; thi endskønt Lokalet er meget stort, vil Trængslen dog blive følelig, naar alle indfinde sig.

Nu nærmer Kl. sig 3, den fastsatte Tid for Festens Begyndelse, og nu ser man Trapperne vrimle af *Sættere, Trykkere, Skriftstøbere, Litografer, Stentrykkere, Bogbindere* og *Bogbindersker* og alle andre *Mænd* og *Kvinder*, som ere beskæftigede her, alle „søndagsklædte" og alle styrende til samme Maal: 5. Etage, og naar saa alle ere samlede, skal man neppe kunne tro, at en saadan Mængde Mennesker ere beskæftigede i én Forretning. Nu samler sig en lille Klynge Sangere, som afsynge J. L. Runebergs „förtjusande" Digt: „vårt land, vårt land, vårt fosterland", og Festen har saaledes taget sin Begyndelse.

Et Øjeblik efter bliver der atter aldeles stille i Salen; — det er Sætterfaktoren, Hr. *Lindroth*, som i faa, men hjertelige Ord omtaler Festens Betydning og slutter med paa alle Deltagernes Vegne at udtale en Tak til Komitéen for Ulejligheden. Nu igen en Sang og derpaa begynder Trækningen, som vedvarer til henimod Kl. 8. En Del staa nu og høre efter, naar deres Numer bliver opraabt, og en Del spadserer eller samler sig i Klynger og fordriver Tiden paa bedste Maade, og nu kan man staa og more sig over at se Kvinderne vinde Snusdaaser, Bukseseler, Tobakspiber, Cigarrør osv. osv., og adskillige af Herrerne blive lyksaliggjorte med Damehalstørklæder og lign. for disse passende Ting. Men for os, som for første Gang er med at fejre en Jul paa „Centraltrykkeriet", er endnu en Overraskelse tilbage. Kort efter Trækningens Begyndelse kom Faktoren og spurgte, om jeg vilde have *„Julpenge"*. Jeg sagde naturligvis ja og fulgte med ham, skøndt jeg ikke vidste, hvad han mente dermed; men nu saa jeg paa et Bord en stor Liste og et Par Poser Penge. Paa denne Liste er forud optegnet Navnene paa alle og hvor meget hver skal have, og ingen er glemt, og denne Overraskelse er saa meget større, som man andre Steder ikke er vant til en saadan Opmærksomhed. At Julegaven kun er liden, er en Selvfølge paa Grund af det store Antal, som skal have Presenter; men, givet paa en *saadan* Maade og ved en *saadan* Lejlighed, er vist 1 Krone, givet med god Vilje, bedre end 10, som kun gives tvunget. — Festen sluttede som sagt hen ad Kl. 8, hvorpaa de fleste af Deltagerne skyndte sig hjem til deres Familie, og — hvorledes saa end den øvrige Del af Julen var, maa man dog sige, at Juleaften paa „Centraltrykkeriet" var paa sin Maade en festlig Juleaften.

Carl —u.

Forskelligt.

Dødsfald. Onsdagen den 9. Januar afgik et af vort Samfunds ældre Medlemmer, Typograf *Theodor Bengt Jørgensen*, ved Døden efter kun faa Dages Sygeleje. Han var et Menneske, som altid var parat til at hjælpe med Raad og Daad, og hans Kolleger viste ham ogsaa deres Anerkendelse ved at vælge ham til forskellige Tillidsposter i vor Forening, ligesom han var Afsending for København paa den første

danske Bogtrykkerdag. Han jordfæstedes i Søndags under stor Deltagelse fra Kollegernes Side, en Deltagelse, som han ved sin hæderlige Virksomhed som Typograf havde gjort sig vel fortjent til, og som ogsaa ved hans Død gav sig Udtryk paa flere andre Maader.

— *„Annalen der Typographie"*, der som bekendt udgives af vor Landsmand, Hr. C. B. Lorck i Leipzig, vil i Fremtiden, i Stedet for at udkomme ugenlig, kun udkomme i maanedlige Leveringer. Udgiveren angiver som Aarsag hertil Mangel paa Tid, men det turde dog være et stort Spørgsmaal, om ikke den rette Grund maa søges deri, at Bladets Abonnentantal i de senere Aar er gaaet stærkt tilbage, væsenlig foranlediget ved de andre Fagblades heftige Angreb, som det til sidst har maattet bukke under for.

— De østerrigske Fagblade „Oesterreichische Buchdrucker-Zeitung" og „Vorwärts" ere siden Nyaar blevne trykte med Antikva-Skrift.

— Fra *London* skrives til „Correspondent": En saa langvarig og dybt indgribende Forretningskrise som den nuværende, af hvilken ikke nogen enkelt, men næsten alle Kulturstater paa Jorden for Øjeblikket lide, er der vist kun faa, der kunne erindre. Selv i Julesæsonen, som her plejer at være Aarets bedste Tid, gik Virksomheden paa Trykkerierne kun meget smaat. Af Sættere, som høre til Forbundet, er for Øjeblikket 60 ledige, medens man derimod de andre Aar ved denne Tid have havt en saa livlig Omsætning at opvise, at det ikke har været muligt at opdrive den fornødne Arbejdskraft. Den eneste Fordel, der er at opdage, er den, at Papirpriserne ere dalede, men dette er jo ogsaa en Følge af den almindelige Forretningskrise.

— Fra *Christiania* meddeles, at det af den derværende typografiske Forening udgivne Blad „Typografiske Meddelelser" fra Nyaar af kun vil udkomme en Gang hver fjortende Dag. Grunden hertil maa nok nærmest søges i pekuniære Vanskeligheder, hvilke yderligere skulle være forøgede derved, at Foreningens Kasserer paa Grund af Revisorernes Efterladenhed har gjort Kassen 198 Kr. fattigere. Rigtig nok har Vedkommende lovet at afbetale Underskudet, men hvor naar dette vil ske, er nok et stort Spørgsmaal. — Det synes, som om Konkurrencen er lige saa levende i Kristiania, som her hjemme. Saaledes er der et Par Firmaer, som har tilbudt sig at trykke Storthings-Tidenden over 500 Specier billigere hver Sæson end den tidligere er leveret, men det er endnu ikke afgjort, hvem der faar den.

— Fra *Sct. Petersborg* skriver en tysk Sætter om Forholdene paa de derværende Trykkerier, at naar hans Landsmænd, hvad der ofte skér, rejse til Rusland i den Tro, at de der ville finde et Eldorado, da gøre de sig skyldig i en slem Fejltagelse, hvilket de snart ville komme paa det rene med, naar de først ere komne dertil. Der gives ingen Tarif, hvert Hus betaler efter eget Forgodtbefindende, og navnlig ere de egenlige Værksættere meget elendigt stillede, hvorimod Avissætterne i de to store i Sct. Petersborg udkommende tyske Blade ere forholdsvis bedre lønnede, men paa den anden Side ogsaa have en lang og besværlig Arbejdstid. At det staar sig saa slet med Værksætterne, har navnlig sin Grund deri, at de altid i et Antal af 5—6 arbejde under en Mettør, som fordeler Satsen linjevis efter Forgodtbefindende. Medens Mettørerne have en Fortjeneste af indtil 150 Rubler maanedlig, kunne de ulykkelige Sættere ikke opnaa at tjene mere end 25—30 Rubler, men deres Levemaade og Klædedragt er da ogsaa derefter. Støvler, Benklæder, Bluse, en blank Rem som Bælte samt en Hue, det er i Reglen hele Klædedragten, og de nøjes som oftest med tør Kost hele Ugen igennem, med Undtagelse af Lørdag og tildels Søndag. Af dem, der arbejde i Bladene om Natten, findes der mange, der spare Logiet, idet de blive liggende i Trykkeriet. Naar derfor Udlændinge ikke kunne finde anden Plads end som ligefrem Værksættere, ville de snart se sig nødte til at fortrække, da et Menneske, der er vant til en blot nogenlunde ordenlig Levemaade, umulig kan finde sig i sligt.

Typografiske Kundgørelser.

Et Eksemplar
af „Typograf-Tidende"s Nr. 3, 1875, ønskes til Købs af *Th. Nielsen*,
St. Regnegade 26.

For Bogtrykkere.

Endel Titel- og Brødskrifter, saavel Fraktur som Antikva, tjenlige til en Avis, samt endel saa godt som nye Skriftkasser og Reoler m. m. er billig til Salg hos Bogtrykker *F. V. Backhausen* i Viborg.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 3. | København, den 2. Februar 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 16. Februar.

☞ Medlemmerne anmodes om at sende Bidrag til Bogsamlingen til *L. D. Berg*.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

Den typografiske Forening.

Lørdag den 16. Februar, Aften Kl. 9½ præcise, afholdes den almindelige halvaarlige Generalforsamling i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

1. Regnskabets Godkendelse.
2. Valg af Styrelse og Forretningsfører.
3. En Arbejdsløshedskasses Oprettelse.

Styrelsen.

Nye Medlemmer*.

Nielsen, N. (Trier).
Jacobsen, R. (Trier).
Kjeldskov, S. (Luno).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Lørdagen den 2. Februar afholdes der ikke noget Møde. *Styrelsen.*

---

* Ved en Fejltagelse stode Dhrr. Weiss og Kielsen i sidste Nr. opførte som nye Medlemmer.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Den til den 19. forrige Maaned indvarslede Generalforsamling var den talrigst besøgte, vi nogensinde have havt Lejlighed til at se i de forenede Hjælpekasser, hvis Medlemmer gennemgaaende just ikke udmærke sig ved nogen Iver med Hensyn til Kassernes Anliggender, men tværtimod have givet et saa storslaaet Eksempel paa, hvorledes man skal „ta'e den med Ro“, at de lod deres Forening med stærke Skridt gaa en Fallit i Møde, uden at det faldt et eneste Medlem ind, at der var Fare paa Færde. I Stedet for blev der til enhver Tid pukket paa Kassernes „Rigdom“, og naar der var Tale om at give eller nægte en Understøttelse, hed det hidtil som oftest paa Generalforsamlingerne: „Hvorfor skulle vi nægte det, Kasserne have jo „gode Raad“ til at betale“; ja man gik endog saa vidt i sin Højmodighed, at man uddelte i Legater Penge, som skulde have tilfaldet Pensionskassen, alt sammen for de „gode Raads“ Skyld. Dog, hvo, som gi'r til han tigger, skal slaas til han ligger“, hedder det, og i Sandhed, skjøndt Fejlen her just ikke hævner sig paa en saa haandgribelig Maade, saa ville dens Følger dog ikke derfor blive mindre følelige, thi det vil blive et haardt Slag for de mange, som hidtil have modtaget Pension af 2 Kr. ugentlig, pludselig at sé denne formindsket til det halve. Vi have allerede i forrige Nr. af dette Blad paapeget det haarde i denne Forholdsregel, men efter alt, hvad der fremkom paa Generalforsamlingen, kom det til at staa klart for os, som vist for enhver af de tilstedeværende, at der her kun var to Veje at vælge imellem: 1) Enten maatte man straks skille Kasserne ad, saaledes at Pensions- og Begravelses-Kassen beholdt hele Formuen, og derpaa vedtage Hr. Beregner Andresens Forslag: at nedsætte saavel Pensionen som Begravelseshjælpen i en saadan Udstrækning, at alle de nuværende Medlemmer kunde faa en lige stor Part og at Formuen netop var forbrugt, naar alle Medlemmerne vare uddøde; dette vilde altsaa faktisk have været en Slags Fallit, en Slags Akkord med Kreditorerne, og det vilde have været det samme som at ophæve hele Hjælpekasse-Institutionen paa Sygekassen nær, thi det kunde naturligvis ikke falde nogen ind at indmelde sig i en Pensionskasse, der arbejdede under saa uheldige Omstændigheder. Eller 2) maatte man tage Forholdsregler, der muliggjorde Kassernes fremtidige Bestaaen, uden at der dog blev lagt en altfor stor øjeblikkelig Byrde paa den nuværende Generation, der dog langt fra bærer hele Skylden.

Stemningen syntes saa godt som énstemmig at være for, at man skulde søge at bevare Syge-, Pensions- og Begravelses-Kassen, medens derimod Understøttelses-Afdelingen aldeles skulde hæves, ligesom det allerede er vedtaget for Rejsekassens Vedkommende. Til disse to Kasser har der hidtil været ydet 50 Øre maanedlig af hvert Medlems Kontingent, og det er altsaa en meget betydelig Besparelse; naar man da tillige forhøjer Bidraget med 10 til 15 Øre maanedlig pr. Medlem, vil man temmelig sikkert ikke alene fuldstændig kunne dække de løbende Udgifter, men tillige lidt efter lidt arbejde sig saa langt frem, at den nødvendige Ballance tilvejebringes. Der blev fra den forhenværende Kasserers, Hr. Børresens, Side paastaaet, at Kassernes nuværende slette Status især skyldtes Sygekassen, men dette blev fra flere Sider modbevist, og det maa ganske vist betragtes som en given Sag, at hele Fejlen skyldes Pensionskassen, der altid har været fejlagtig baseret og som tidligere endogsaa har givet endnu større Pension end nu, skønt det af Hr. Andresens Beregninger tilstrækkelig er paavist, at selv den nuværende Pension er altfor stor i Forhold til det Bidrags Størrelse, der tilflyder Pensionskassen. Efter en temmelig lang Forhandling, under hvilken Hr. Beregner Andresen, der velvillig havde givet Møde, gav en stor Del værdifulde Oplysninger, vedtoges det endelig, at Kassernes Styrelse og Lovudvalget skulde træde sammen til et kombineret Udvalg, til hvem det da skulde overlades paa Grundlag af Hr. Andresens Beregning og med Benyttelse af hans Hjælp at udarbejde bestemte Forslag, som da ville blive at optage i Forslaget til Love, saaledes som dette foreligger fra første Behandling. Naar dette da foreligger trykt for Medlemmerne, vil man atter kunne sammenkalde en Generalforsamling med Haab om at komme til et hurtigt og efter Omstændighederne heldigt Resultat.

Den almindelige Forretnings- og Arbejdsløshed,

der har taget et saa stort og sørgeligt Omfang i indeværende Vinter, og som i større eller mindre Grad omfatter saa godt som alle Fag, har, hvad man jo kunde vente, heller ikke gaaet vort Fag forbi, idet Forretningsgangen hele Vinteren igennem for næsten alle de københavnske Bogtrykkeriers Vedkommende har været usædvanlig slet og som Følge deraf har der ogsaa stadig gaaet endel typografiske Arbejdere ledige. Vi se os ikke i Stand til nøjagtigt at angive Antallet af ledige Sættere, men af de ca. 200 Medlemmer, som den typografiske Forening tæller, er for Tiden 16 ledige, altsaa lige saa mange som ifjor kort efter Skruens Ophør. Vi have fra forskellige Sider hørt udtale, at det var en Skam af Foreningen, at den ikke ydede Understøttelse til disse arbejdsløse, men vi skulle dog i saa Henseende erindre om, at Styrelsen har gjort alt, hvad der stod i dens Magt, for at faa en Arbejdsløshedskasse oprettet, men at hele Sagen har funden en saa ringe Tilslutning, at det næsten ikke, trods gentagne Indvarslinger, har været muligt at faa et beslutningsdygtigt Møde sammenkaldt til denne Sags Behandling. Imidlertid blev der dog paa den sidste Generalforsamling besluttet, at Styrelsen skulde bringe Sagen frem til fornyet Diskussion paa Generalforsamlingen i Februar, og vi skulle selvfølgelig heller ikke undlade at gøre dette, skønt vi meget tvivle om, at Typograferne ville indlade sig paa at udrede et saadant ugenligt Bidrag, som en Arbejdsløshedskasse nødvendigvis maa medføre. Der er indløbet Opfordring til Styrelsen om at lade foranstalte en almindelig ugenlig Indsamling paa Trykkerierne til de arbejdsløse, men da vi ansé det for en given Sag, at enhver Typograf, der staar i Arbejde, ikke undlader at yde sit Bidrag til den almindelige Subskription for de arbejdsløse, saa tro vi, at det kun vilde finde ringe Tilslutning, om man ved Siden heraf satte en særlig Subskription i Scene; man maa nemlig huske paa, at langt fra alle de Sættere, der staa i Plads, ere fuldt sysselsatte, og at Fortjenesten for manges Vedkommende er ringe. Derimod skal det være os særdeles kært efter bedste Evne at bidrage til, at vore trængende. arbejdsløse Kolleger blive tagne i Betragtning, saa snart Arbejdsløshedsudvalget begynder Fordelingen af de til det indkomne Midler. Men ønsker man, at Typograferne i Fremtiden skulle hjælpe sig selv indbyrdes, da maa man sandelig ogsaa oprette en Arbejdsløshedskasse, hvortil ethvert Foreningsmedlem skal yde sit Bidrag, thi ad Frivillighedens Vej lader der sig i denne Retning intet af Betydning udrette.

Bedre sent end aldrig.

I en Skrivelse fra Principalforeningens Styrelse af 22. Januar bringes det til Medlemmernes Kundskab, at der i Henhold til den sidste Generalforsamlings Beslutning er truffen Overenskomst med det tekniske Selskabs Styrelse, hvorefter en Fagskole for Bogtrykkerlærlinge vil blive etableret i Begyndelsen af Februar d. A.

Denne Meddelelse er i Sandhed for os en lige saa uventet som glædelig Overraskelse, og vi kunne selvfølgelig kun udtale vor Anerkendelse til Foreningen, fordi den endelig har taget en Sag i sin Haand, der saa længe har ventet paa at blive bragt frem. Af hvor stor Betydning det er for de vordende Arbejdere i det typografiske Fag at faa deres ofte mangelfulde Skolekundskaber opfriskede og udvidede, er der vist kun én Mening om. Hvis Skolen bliver greben an paa den rette Maade, vil den uden Tvivl kunne stifte stor Nytte, for saa vidt Lærlingene af deres Principaler faa den fornødne Tid indrømmet til at give Møde ved Undervisningen. Men med Hensyn hertil skulle vi ikke undlade at udtale en stærk Tvivl, thi der findes sandsynligvis, baade blandt de større og mindre Bogtrykkere, ikke faa, som nødig ville indlade sig paa at give deres Lærlinge saa tidlig fri, at de kunne give Møde i Fagskolen Kl. 6, og skønt vi maa indrømme at det er baade humant og rigtigt, at lade Undervisningen ende saa tidlig, at der kan blive Tid for de unge Mennesker til at faa den nødvendige Hvile, kunne vi dog paa den anden Side ikke tilbageholde den Tanke, at hvis Undervisningstiden havde

været bestemt til at vare fra Kl. 7—9, vilde dette ikke have været uden Betydning for Besøgets Talrighed. Saa vel i Wien som i Berlin har det saaledes været Tilfældet, at en Mængde Principaler have nægtet deres Lærlinge Tilladelse til at deltage i Undervisningen, fordi denne begyndte saa tidlig, og det vil nu vise sig, om Københavns Bogtrykkeri-Ejere i Længden ville vise sig mere liberale end deres udenlandske Kolleger; det skulde glæde os meget, om dette var Tilfældet, thi der kan selvfølgelig ikke rejses nogen Tvivl om, at de unge Mennesker ville være langt bedre skikkede til med et gunstigt Resultat at deltage i Undervisningen, naar denne finder Sted tidligt paa Aftenen, end naar de først efter endt Dagværk skulle til at begynde. Med Hensyn til Programmet for Undervisningen, se vi os ikke i Stand til at give nogen Oplysning, da Meddelelsen Intet indeholder herom, men vi skulle tillade os i et senere Numer af Bladet at vende tilbage til denne Sag, der jo maa være af største Interesse for enhver Typograf.

Forskelligt.

— *Sangforeningens 32. Aarsfest* afholdtes Søndagen den 27. Januar i Hr. Larsens (forhen Thuns) Lokaler. Korsangene (hvoraf en ny Komposition af Hr. *Nebelong*, „Fædrelandssang i Lejren") udførtes med Præcision og vidnede baade om Dirigentens og Sangernes Flid. En heldig Afveksling ydede Hr. *Viggo Jæhnigen*, idet han foredrog flere smukke Sange og deklamerede et Par humoristiske Numre, hvilke sidste især modtoges med levende Bifald, der kulminerede, da han paa Opfordring gav „Eriksen". Ikke mindre heldige vare Dhrr. Typograf *Humble* og *Faaborg*; den første gav et Par Violinnumre, hvoraf det ene maatte gives da capo, den sidste oplæste et Par kvikke Smaating. Efter Koncerten dansedes der som sædvanlig til Maaltidets Begyndelse. Ved Bordet udbragte Hr. *C. Madsen* efter Afsyngelsen af Sangen „til Foreningen" et med kraftige Hurraraab ledsaget Leve for denne, Hr. *Auenersen.* talte for Damerne, Hr. *Fibecker* for de Assisterende, Dirigenten og Æresmedlemmerne, og Hr. *Mohr* fra Præstø for Bestyrelsen. Kl. 3 arrangeredes Punsche-Bordet, ved hvilken der blev holdt flere Taler og afsungen Sange, hvoriblandt en kvik „Typograf-Vise", som vi med Forfatterens Tilladelse gengive nedenfor. — Alle Deltagerne vare enige om at have tilbragt en særdeles nydelsesrig Tid sammen, og først Kl. 5 om Morgenen skiltes man.

Sér I, det Typesnapperi
Maa han sku hænge tapper i,
Thi hvis han inte rapper si',
Bli'er det barestens Lapperi
Med Fortjenesten, snavs den bli'er,
Derfor immervæksen han si'er:
Paa'en, paa'en, paa'en igen
Ligesom Ferd'nand Ludvigsen.

Har han nu saadan den hele Dag
Ta'et i Kassen et vældigt Tag,
Saa kan det volde ham svært Behag,
Saadan med Venner at sidde i Mag,
Faa en Omgang, det Sindet letter,
Helst, naar den Opsang følger e'ter:
Paa'en, paa'en, paa'en igen
Akkurat sku som Ludvigsen.

Men naar Musiken spil'de op
„Wenzel kom" eller „Povls-Galop",
Jøsses! hvor han kilte løs med Hop,
Selv om Musiken sagde Stop;
Myrderlig ased' han og svedte,
Men immer muntred' han sig med dette:
Paa'en, paa'en, paa'en igen
Stadig som Ferd'nand Ludvigsen.

Sér I, saadan er hans Natur;
Hverdagsvrøvlet han flot gi'er Fur,
Søver sin Kaal, selv om den er sur,
Skæver blid til en grov Korrektur,
Ligeglad har han altid vaaret,
Og til Valgsprog har han kaaret:
Paa'en, paa'en, paa'en igen
Ligesom Ferd'nand Ludvigsen.

— *„Passepartout"* er Navnet paa et af en Kollega Hr. V. Hylsberg udgivet Morskabsblad, udstyret med talrige Illustrationer. Bladets Ydre er i enhver Retning meget respektabelt, ligesom Udgiveren ogsaa søger at gøre Indholdet saa livligt og interessant som muligt, og vi skulle derfor tillade os at henlede vore Kollegers Opmærksomhed paa dette billige Ugeblad. Abonnement tegnes paa Bogtrykkeriet, Store Regnegade 26.

— Fra *Paris* skrives, at der ingensinde siden Krigen har været saa megen Arbejdsløshed blandt Typograferne som nu. Skylden hertil søges navnlig i de indvortes politiske Stridigheder. I den allerseneste Tid skal der dog være foregaaet et lille Omsving til det bedre.

— Ifølge „Printers Register" udkommer der for Øjeblikket i Storbritannien og Irland 151 Dagblade mod 149 forrige Aar ved samme Tid. Af dette Antal udkommer 20 i London, 89 i Provinserne, 2 i Wales, samt 19 i Irland og 1 i Jersey. 83 udkom om Morgenen og 68 om Aftenen. Aftenbladene ere med Undtagelse af 7 alle Halvpennyblade. Med Hensyn til Indholdet gælde de 67 som liberale, 41 som konservative, 29 som uafhængige og 14 ere af ikke-politisk Indhold.

— Black Composition — sort Masse — er Navnet paa en i England opfunden ny Slags Valsemasse, der i Godhed skal kunne maale sig med saa kaldte „ægte engelske" eller „Durable". Vi skulle efter „Journ. f. Buch." meddele Recepten til denne Valsemasses Tilberedning: Til 5 Kilo af den bedste Lim tager man 11 Liter ren Sukkersirup eller lige saa meget Honning, et halvt Kilo Gummi elasticum, hvilket maa være opløst i Alkohol, 60 Grammer venetiansk Terpertin, 350 Gram. Glycerin og 120 Gram. Vin-Eddike. Limen fugter man og lader staa Natten over, for at Vandet kan trække ind, om Morgenen bliver den derefter lagt i en Haarsie, saaledes at Vandet kan dryppe af. Det maa nøje paasés, at Limen holdes godt dækket, saa at intet Støv eller Urenlighed kan komme til. Medens Limen drypper af, sætter man Sirupen paa Ilden og lader den koge i 20 Minuter, i hvilke man stadig maa sørge for at øse Skummet bort. Derefter bliver den opløste Gummi tilsat og Massen dygtig omrørt, for at hidføre en hurtig og fuldstændig Forbindelse. Er denne indtraadt, bliver Limen tilsat, hvorefter Massen atter skal koge i 40 Minuter, i hvilke man ikke maa forsømme stadig at røre om, og efter denne Tids Forløb tilsættes de

øvrige Ingredientser, og nu er en 6—8 Minuters Kogning tilstrækkelig, for at gøre Massen færdig til Støbning. De efter denne Recept tilberedte Valser anbefales som uovertræffelige, forudsat at man har sørget for Materialets, især Gummiens, fuldstændige Renhed og Godhed.

— *Den kastenbeinske Sættemaskine* er for kort Tid siden i Italien bleven underkastet en officiel Prøvelse. Kommissionen, der havde faaet denne Opgave, bestod af 12 Medlemmer, blandt hvilke fandtes Hr. Bobbio, Direktør for Senatsbogtrykkeriet i Rom og Correspondent til det franske Fagblad „Typ.-Tucker", af hvilket denne Meddelelse er taget. Følgende tre Spørgsmaal bleve forelagte Kommisionen til Besvarelse: 1) Afhjælper den kastenbeinske Sættemaskine en Mangel i den italienske Bogtryk-Industri? 2) Hvilken praktisk Nytte er den i Stand til at gøre? 3) Hvilke Besparelser af Tid og Penge medfører den lige overfor det med Haanden udførte Arbejde. Efter tvende Forsøg besvarede Hr. Bobbio og Direktøren for et andet Trykkeri det første Spørgsmaal benægtende. Med Hensyn til det andet vare de tvende Herrer af den Mening, at det kun var ved bestemte Arbejder, at Maskinen var i Stand til at medføre Fordele, men at saadanne Arbejder ikke forekomme i den Grad hyppig i Italien, at man af denne Aarsag kunde give Maskinen Fortrinet fremfor Haandarbejdet. Men selv om man virkelig ved saadanne Arbejder havde tilstrækkelig Brug for den, vilde Besparelsen i Tid og Penge højst beløbe sig til 25 pCt. De øvrige 10 Medlemmer, der overværede endnu en tredje Prøve, besvarede alle tre Spørgsmaal særdeles gunstigt.

— *Det typografiske Selskab*, der, som tidligere omtalt her i Bladet, for nogen Tid siden blev dannet i *Leipzig*, med det Formaal ved Foredrag, Forevisninger samt Diskussioner om tekniske Spørgsmaal og Genstande at have vor Stands intellektuelle Dygtighed i faglig Henseende, har efter hvad der oplystes paa en den 11. Januar afholdt Generalforsamling i den Tid, det har bestaaet, allerede afholdt 20 Møder, paa hvilke en Mængde forskellige Themaer ere blevne behandlede. Ethvert Spørgsmaal er bleven indledet enten af en dertil valgt Referent eller af de enkelte Kommissioners Ordførere. Foreningens Status er forholdsvis gunstig, idet man har havt en stor Del Udgifter til Anskaffelsen af Mapper og Skabe til de mange Mønstersamlinger af Aksidentser og andre Bogtrykarbejder (ca. 200 forskellige Ting), der ere blevne skænkede Selskabet. I Samlingerne ere de fleste betydelige Firmaer rundt om i Tyskland og tildels ogsaa i Udlandet repræsenterede. Selskabet, hvis Medlemsantal først i den senere Tid ret har været i Stigen, befatter sig udelukkende med tekniske Spørgsmaal og holder sig saaledes paa et nevtralt Gebet, hvor alle, der ere sysselsatte ved Typografien, baade Principaler, Faktorer, Sættere og Trykkere kunne mødes i Endrægtighed. Af de Emner, der ere bebudede i en nær Fremtid at ville blive indledede og bragte under Forhandling, skulle vi blot nævne: Om Rundeskrifter, om Digeltrykspresser samt om Lilleput-Maskiner, foruden om forskellige Sætningen vedrørende Spørgsmaal. Hele Selskabets Virksomhed fortjener den største Anerkendelse, da det jo i høj Grad bidrager til Udbredelsen af nyttige tekniske Kundskaber indenfor vort Fags Omraade.

— I *Chemnitz* er i denne Tid arresteret en Sætter, der i en lang Aarrække havde været ansat i et derværende større Trykkeri. Han havde for lettere at kunne oprette et eget Trykkeri, annekteret en Mængde Typer o. s. v., og vilde vel have drevet dette endnu langt videre, hvis der ikke samtidig var bleven det øvrige Personale frastjaalet en hel Del forskellige Smaagenstande, hvilke Tyverier han maatte tilstaa at have forøvet. Det stjaalne Bogtryk-Materiale havde han, da det begyndte at knibe, kastet i Vandet, men en stor Del er dog atter fisket op. Ved en i hans Hjem foretagen Undersøgelse, har Politiet funden Værdipapirer til et Beløb af 9—10,000 Mk.! Heldigvis har Vedkommende aldrig været Medlem af det tyske Typograf-Forbund, thi ellers vilde Principal-Bladene her have funden en velkommen Lejlighed til at kaste sig over dette.

Typografiske Kundgørelser.

Et smukt møbleret Værelse er til Leje for 2 Typografer. Fælledvejen Nr. 8, Stuen, hos Typograf *Maxen*.

En Sætter

søger Plads *straks* enten her i Byen eller i en Provins. Den søgende har i mange Aar arbejdet i Provinserne og er inde i alle der forefaldende Forretninger ved Avisekspedition o. desl. Mulig reflekterende bedes indsende Billet, mrkt. „Typograf Nr. 7", til Hr. Berg, St. Regnegade 17.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Slutteborde, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 4. | København, den 16. Februar 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 2. Marts.

☞ Medlemmerne anmodes om at sende Bidrag til Bogsamlingen til *L. D. Berg.*

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg,* St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg.*

Den typografiske Forening.

Lørdag den 16. Februar, Aften Kl. 9½ præcise, afholdes den almindelige halvaarlige Generalforsamling i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

1. Regnskabets Godkendelse.
2. Forslag om Løn til Formanden.
3. Valg af 3 Styrelsesmedlemmer, en Forretningsfører og 2 Revisorer.
4. En Arbejdsløshedskasses Oprettelse.

Styrelsen.

Nye Medlemmer.

Sønnichsen (Thiele).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Spørgsmaalet om en Arbejdsløshedskasses Oprettelse,

som nu i over et Aar har staaet paa Dagsordenen i vor Forening, vil i Henhold til den sidste Generalforsamlings Beslutning, paa ny blive bragt frem ved Forsamlingen i Aften, og skønt der ganske vist ikke er megen Udsigt til, at denne Sag nu skulde finde sin Afslutning og en saadan Kasses Oprettelse blive besluttet, saa tro vi dog, at blot en Diskussion herom altid vil kunne have sin Nytte. Der er forøvrigt intet Spørgsmaal om, at der er Stemning nok til Stede for en Arbejdsløshedskasse, men hvad der næppe er Stemning for, er en Forhøjelse af Kontingentet, og det oven i Købet en Forhøjelse til næsten det dobbelte af, hvad der nu gives. At en saadan er nødvendig, vil enhver dog let kunne sige sig selv; thi regner man, at der f. Eks. gennemsnitlig er 6 arbejdsløse af de 200 Medlemmer, hvoraf vor Forening bestaar, og at disse skulle understøttes med 5 Kr. ugentlig hver, vilde dette udkræve et Ekstra-Bidrag af 15 Øre for hvert Medlem, og vi kunne ikke nok som fremhæve denne Side af Sagen, da mangen Kollega ved at se det Fremskridt, Foreningen i det sidste Aar har gjort i pekuniær Henseende, maaske kunde føle sig fristet til først at stemme for en Arbejdsløshedskasses Oprettelse, men derimod nægte at udrede et højere Bidrag, i den Tro, at Foreningens Kasse nok kunde klare alle Udgifter. Den nuværende Styrelse kan i Foreningens sande Interesse aldrig gaa ind paa at oprette en Arbejdsløshedskasse paa anden Maade, end at dennes Midler holdes aldeles for sig selv, thi hvis dens Midler under en arbejdsløs Periode skulde slippe op, havde Foreningskassen dog ingen Forpligtelse til at træde hjælpende til, men man maatte da enten ophøre med Understøttelsen eller forhøje Bidraget. Det er af en saa overordenlig stor Betydning for en Forening som vor til enhver Tid at være i Besiddelse af en Formue, som den i Nødstilfælde kan ty til, at der aldrig kan være Tale om, at man under almindelige eller selv mindre gode Tidsforhold maa angribe denne; man maa derimod stadig være betænkt paa at faa denne til at gaa op ad, selv om det kun gaar langsomt; den blotte Tilstedeværelse af en saadan Foreningsformue er i alle Henseender af stor Betydning, især for et lille Samfund som vort, der saa vidt mulig maa søge at hjælpe sig selv og kun i ringe Grad kan gøre Regning paa Hjælp hos Andre. Tillige maa det erindres, at rimeligvis allerede fra 1ste April vil den typografiske Forening i Stedet for de forenede Hjælpekasser komme til at give de Tilrejsende Viatikum, og selv om den ikke viser sig saa rundhaandet at betale ogsaa for dem, som ikke ere Medlemmer, saa vil det dog altid blive en Udgift af ca. 200 Kr. aarlig, ja maaske end og saa mere. Skulde vore Kolleger derimod være beredvillige til at yde et Ekstra-Bidrag, selv om dette kun var 10 Øre ugentlig, til en Arbejdsløshedskasse, ville vi af al vor Evne bringe Sagen frem; dog er det en Selvfølge,

at man maatte spare sammen i ca. et halvt Aars Tid, for at danne en Grundkapital, hvormed Kassen kunde begynde sin Virksomhed. At der kunde udrettes meget godt ved denne, derom nære vi for vort Vedkommende ingen Tvivl; der er kun Frygten for Følgerne af det større Bidrag, som lader os nære Betænkeligheder; thi vi vide jo, at der allerede nu udtales Klager over det høje Bidrag, og disse vilde vistnok blive baade talrigere og mere højrøstede, naar der indtraadte en Forhøjelse. Under alle Omstændigheder opfordre vi Medlemmerne til at møde talrigt, for at der ikke paa Generalforsamlingen skal blive fattet Beslutninger, som mange maaske bagefter ville vægre sig ved at anerkende.

Arbejdsløshedskassen.

(Af Rd. Bm.)

Saa have vi da atter Generalforsamling og atter skal der tales om Oprettelsen af en Understøttelseskasse for arbejdsløse Medlemmer. Vil Planen nu for Tiden kunne realiseres? Ere Medlemmerne nu mere end tidligere blevne gunstig stemte for den? Disse og lignende Spørgsmaal opstaa hos dem, der interessere sig for Oprettelsen af Kassen. Vel erklærede Styrelsen i sin Tid, at Medlemmerne ikke havde vist nogen synderlig Interesse for Sagen, da de jo ikke en Gang vilde møde til de af Styrelsen indkaldte Generalforsamlinger; men jeg for mit Vedkommende maa dog tillade mig at være af en lidt afvigende Mening. Grunden til, at Medlemmerne den Gang ikke vilde møde, søger jeg i den efter vort Nederlag ved den sidste store „lock-out" indtraadte Slappelse og Ligegyldighed lige over for *alle* Spørgsmaal, Foreningen vedrørende; det var altaa *ikke alene* Arbejdsløshedskassen, hvis Oprettelse Medlemmerne fandt uinteressant. Som Bevis paa det af mig her anførte kan jo ogsaa Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Bibliothek gælde; med Hensyn til det sidste Punkt kan jeg ikke undlade at udtale min Beklagelse over den Inkonsekvents, den sidst afholdte Generalforsamling gjorde sig skyldig i, nemlig at beslutte at oprette et Forenings-Bibliothek, uden dog at bevilge Midler dertil! Det er ligesom da man sagde til en vis Schuster: her har Du Flasken, men Snaps faar Du ikke! Lad os nu undersøge, om Planen *kan* realiseres. Naar vi regne et Antal af 200 Medlemmer à 10 Øre, faa vi i 1 Aar 1040 Kr., og antage vi, at der hver Uge er 5 arbejdsløse Medlemmer, der skal understøttes med indtil 5 Kr. ugentlig, medgaar dertil 1310 Kr.; der bliver altsaa et Underskud af 270 Kr., som jo selvfølgelig maatte tilskydes af Foreningens Kasse. Ganske vist er det en betydelig Sum, Foreningen saaledes kommer til at udrede til de arbejdsløse, men skal Foreningen bestaa, saa er det absolut nødvendigt, at den opfylder sine Forpligtelser lige over for Medlemmerne, ti — kan man spørge — hvad skal man med en typografisk Forening, der har skrevet „Understøttelse" paa sin Fane, men ikke kan eller vil gennemføre sit Program? Og det er virkelig ikke alene „moralske Hensyn", man skal tage — man bør ogsaa tage Hensyn til det praktiske, thi vil vi med Alvor søge at hæve vor Organisation til et Værn for vore Interesser, saa er det nødvendigt at faa om muligt det overvejende Flertal af Københavns Typografer ind i Foreningen, og dette kunne vi kun naa derved, at Foreningen har at opvise *haandgribelige Resultater!* Derfor vil jeg haabe, at Generalforsamlingen vil tage denne Sag under grundig Behandling og føre den til en Afslutning, med hvilken Foreningen og derved hele vort Fag kan være tjent!

Forskelligt.

— Hos Hr. A. Waldow i Leipzig faas et nyt Apparat til Slutning af Forme; det omtales i de tyske Fagblade som meget hensigtsmæssigt.

— Ogsaa i *Schweiz* har man nu begyndt at ville udstrække Fabriklovgivningen til Bogtrykkerierne. I denne Anledning har Styrelsen for den schweiziske Principal-Forening til Bogtrykkeri-Ejerne udsendt et Cirkulære, der blandt andet indeholder følgende værdifulde Oplysninger om vort Fag: I et Bogtrykkeri-Etablissement bliver der ikke dreven nogen Fabrikation, men et Kunst-Haandværk. Historien lærer, at de grafiske Fag stedse have hørt (og endnu høre?) til Kunst-Haandværkerne. Vore Arbejderes Æresfølelse vil blive i høj Grad saaret, naar de skulle se sig henregnede blandt Fabrikarbejderne (hvilken rørende Omhu!) og de ville protestere imod et Reglement, som det der ved Fabriklovens Indførelse er stillet i Udsigt (det er der næppe nogen Fare for!). Heller ikke kan Sætningen henregnes til Fabrikarbejde, men maa snarere betragtes som en kunstnerisk Virksomhed. Til Slutning kommer det allervigtigste: „Underordnelse under Fabrikloven er et Indgreb i Principalernes personlige Ret", og til Forstaaelsen af denne Sætning maa det erindres, at der ved Fabrikloven bliver gjort betydelige Indskrænkninger med Hensyn til Lærlingenes overdrevne Benyttelse.

— Følgende pudsige Anekdote om en russisk Censor skulle vi, trods den ringe Sandsynlighed for dens Sandhed, ikke forholde vore Læsere. Et Theaterblad i Moskau havde bragt en Artikel, som havde vakt Anstød, og en højere Embedsmand ved Pressebureauet sendte i den Anledning en af sine Underordnede hen paa det vedkommende Blads Kontor. Her traf han imidlertid kun Forlæggeren, hvem han i en barsk Tone opfordrede til at tilkalde Redaktøren. Forlæggeren fjærnede sig og kom efter maaske to Minuters Forløb tilbage med sin Papirsaks, som han viste Embedsmanden med de Ord: „Her, min Herre, har De Redaktøren". Denne blev i Øjeblikket lidt forbavset, men genvandt dog snart sin Fatning, og sagde i en endnu mere harmfuld Tone: „Ingen Dumheder; hent Sub-Redaktøren!" Atter fjærnede Forlæggeren sig og kom denne Gang tilbage med Klisterpotte og Pensel: „Disse, min Herre, ere Sub-Redaktørerne". Embedsmanden tog nu alle fire Syndere, Udgiver, Papirsaks, Klisterpotte og Pensel, med paa Politistationen, for at den retslige Forfølgelse kunde tage sin Begyndelse.

„Den typografiske Forenings“ Regnskab for 2. Halvaar 1877.

Indtægt.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Kassebeholdning den 30. Juni 1877			1455	53
Medlemmernes Bidrag	1088	40		
Abonnement paa Typograf-Tidende	47	45		
Betaling for Avertissementer	12	„		
Renter af 1600 Kr. i Obligationer	32	„		
3 Stkr. Kreditforenings-Obligationer à 200 Kr.	600	„		
			1779	85
Summa			3235	38

Udgift.

Faste Understøttelser.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Juli, August, September, Oktober, November og December à 17 Kr.	102	„		
(Jensens Enke 3 Kr., Guldbrandsens Enke 2 Kr., Mine Kjøpping 1 Kr., Grundtvig 1 Kr. 50 Øre, Madsens Enke 1 Kr., Veickerts Enke 1 Kr., Juel 1 Kr., Neyes Enke 2 Kr. 50 Øre, Barnevitz's Enke 1 Kr., Corvinus 1 Kr., Risenberg 1 Kr., C. V. Nielsens Kone 1 Kr.)				
April, Mai og Juni (ikke udbetalte forrige Halvaar)	10	50		
			112	50
(Juel 1 Kr., Madsens Enke 1 Kr., Grundtvig 1 Kr. 50 Øre.)				
Andre Understøttelser.				
Juli, August, September, Oktober, November og December	67	„		
			67	„
(O. Larsen [Reiseunderstøttelse] 8 Kr., Moritz Lenz [R.] 8 Kr., E. Mathiesens Enke [Begravelseshjælp] 10 Kr., L. C. Hansens Enke [Understøttelse] 5 Kr., Bruuns Enke [U.] 6 Kr., L. C. Hansens Enke [U.] 4 Kr., H. Fogh [R.] 2 Kr., Eisner [U.] 8 Kr., Køster [R.] 10 Kr., I. P. Kappe [R.] 6 Kr.				
Forskellige Udgifter.				
Leie af Lokalet i Oktober, November og December Maaneder	24	„		
Administration	11	98		
Tidsskrifter og Bladhold	16	80		
Løn til Budet for Ombæring af Bladet, m. m.	53	„		
Bogtrykkerarbejde	37	„		
Trykning af Typograf-Tidende, 13 Numre	262	50		
Redaktionshonorar	100	„		
Forskellige Udgifter (Kort, Fanens Assurance)	4	42		
Kassererens Honorar for 2det Halvaar	150	„		
Indkøbt 3 Stkr. Kreditforenings-Obligationer à 200 Kr., Kurs 86¼ (517 Kr. 50 Øre) og Rente (10 Kr. 87 Øre)	528	37		
			1188	7
Summa Udgift			1367	57
Kassens Status den 31. December 1877:				
8 Stkr. 4 % Kreditforenings-Obligationer, 4. Serie	1600	„		
Indestaaende i Bikuben	150	„		
I rede Penge	117	81		
			1867	81
Ballance			3235	38

Ovenstaaende Regnskab er af Undertegnede revideret og befundet at være i Orden, og Kassebeholdningen efterset.

Wm. Sørensen. **Ch. Thomsen.**

Halvaarligt Budget.

Indtægt.

	Kr.	Ø.
Medlemsbidrag	1100	„
Abonnement paa Typograf-Tidende	47	45
Avertissementer	10	„
Renter af 1600 Kr. i Obligationer	32	„
Ialt	1189	45

Udgift.

	Kr.	Ø.
Faste Understøttelser	102	„
Andre Understøttelser	100	„
Leje af Lokalet	48	„
Administration	12	„
Tidsskrifter og Bladhold	33	„
Løn til Budet for Ombæring af Bladet, m. m.	50	„
Bogtrykkerarbejde	40	„
Trykning af Typograf-Tidende	250	„
Redaktionshonorar	100	„
Forskellige Udgifter	5	„
Kassererens Honorar for 1. Halvaar	150	„
Ialt	890	„

Paaregnet Indtægt	1189	45
do. Udgift	890	„
Altsaa bliver Overskuddet	299	45

Tilgang og Afgang i det forløbne Halvaar i „Den typografiske Forening".

Nye Medlemmer: Andreasen, S. C. Andersen, Adamsen, H. Andersen, Agerbeck, H. N. Bryn, V. Barnewitz, J. F. Budtz, H. J. Christensen, Joseph Cohn, B. R. V. Carlsen, A. H. Dabelsteen, O. Darum, Dein, Severin Frederiksen, V. Fremming, P. Fremming, Frølund, Fasmer, P. L. Gottschalk, J. Gravesen, Hansen-Heyde, Hansen-Pugh, P. Hansen, A. J. Hansen, C. Hansen, Heinemann, O. Hammann, R. Helmer, L. Hartvig, P. E. Holmgreen, J. C. Henrichsen, A. Hansen, N. Jensen, J. V. Jensen, Th. A. Jørgensen, C. F. Jørgensen, J. A. Jørgensen, R. Jochumsen, N. Jacobsen, Emil Kolbe, Køster, Kielsen, Kisum,| Knudsen, A. V. Lundgreen, P. Chr. Louw, M. Lempke, Ferdinand Ludvigsen, C. C. T. Madsen, Mogensen, Søren Møller, Hans Mathiesen, Milne, Jens Johan Nielsen, O. A. Nielsen, J. H. Nielsen, N. N. Nielsen, L. Nielsen, J. J. Nielsen, N. Nielsen, C. Olsen, O. M. Olsen, H. P. Petersen, Carl Petersen, Prieme, Pheiffer, Ludvig Petersen, N. E. Petersen, C. C. Petersen, Nikolai Petersen, C. O. Rasmussen, Otto Schäffer, A. W. Schmidt, V. Stahl, Sander, Stenersen, M. Truelsen, Vermund, M. Weber, Bernhard Weiss, E. Willert.

Udslettede: Adrian, Chr. Hansen, O. A. Nielsen, A. Nielsen.

Udmeldte: Joseph Cohn, Hallengreen, Ferdinand Philipsen, Chr. Sonne, Sønnichsen.

Døde: Chr. Christensen, Th. Jørgensen.

Bortrejste: Assam, S. C. Andersen, A. Faurschau, Severin Frederiksen, P. J. Hansen, W. Hein, Køster, Moritz Lenz, O. Larsen, J. Petersen.

Medlemsantal den 31. Decbr. 1877: **211.**

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 5. | København, den 2. Marts 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 16. Marts.

☞ Medlemmerne anmodes om at sende Bidrag til Bogsamlingen til *L. D. Berg.*

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg.*

☞ De ærede Medlemmers Opmærksomhed henledes paa en Forestilling, som i Henhold til medfølgende Program vil blive afholdt af Selskabet „Ariadne“ Søndagen den 10. Marts Kl. $7^1/_2$ paa Østergade 15, 1. Sal, under Medvirkning af flere Typografer.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Søndagen den 3. Marts, Formiddag Kl. 11, afholdes den ordinære halvaarlige Generalforsamling i Restavratør *Larsens* Lokale, Hjørnet af Sct. Annæplads og Amaliegade.

Dagsorden:

1) Regnskabets Godkendelse i det forløbne Halvaar.
2) 2. Behandling af det forelagte Forslag til Love med de dertil stillede Ændringsforslag.

Bestyrelsen.

Den typografiske Forening.

Lokalet er aabent for Medlemmerne **Tirsdag den 5. Marts** i Stedet for i Aften.

Styrelsen.

Nye Medlemmer.

Nielsen, F. F. (O. C. Olsen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Den halvaarlige Generalforsamling afholdtes Lørdagen den 16. Februar.

Til Dirigent valgtes *Rud. Böhm*, til Sekretær *C. E. Bynck.*

Efter Dagsordenen foretoges:

1) Regnskabets Godkendelse. Styrelsens Formand omtalte de forskellige Indtægter og Udgifter og henledede navnlig Opmærksomheden paa Understøttelsesvæsenet; han anbefalede Regnskabet til Godkendelse i Overensstemmelse med Revisorernes Kendelse. Det godkendtes enstemmig, efter at der var udtalt Ønsker om, at Administrationsudgifterne og de forskellige Trykningsomkostninger bleve indskrænkede. Styrelsen lovede at bidrage saa meget den kunde til, at disse Udgifter ikke bleve for store.
2) Forslaget om Løn til Formanden sattes under Forhandling sammen med Budgettet. Efter en længere Debat bleve flere Indkomne Forslag forkastede, dels enstemmig, dels med overvejende Majoritet, nemlig: Forslag om Bladets Udgivelse hver 14. Dag med et halvt Nr. og om Udgivelse 1 Gang maanedlig med et helt Nr.; om Forhøjelse af Kontingentet med 5 Øre ugenlig og Bladets Udgivelse hver Uge; om Nedsættdlse af Budets Løn til 30 Kr. halvaarlig; samt om Nedsættelse af Forretningsførerens Løn med 50 Kr. halvaarlig, hvilken Sum da skulde gives til Formanden. — Bestyrelsens Forslag med Hensyn til Formandens Løn var følgende: der tages halvaarlig 25 Kr. af Forretningsførerens Løn og 25 Kr. af Kassen, saa at Formanden altsaa faar 50 Kr. og Forretningsføreren 125 Kr. halvaarlig. Dette Forslag vedtoges med 26 St. imod 10. — Budgettet vedtoges med alle St. imod 3.
3) Valg paa Bestyrelse, Forretningsfører og Revisorer. Følgende bleve valgte: Til Bestyrelse: *Decher* med 69 St., *A. L Mortensen* (66), *Thorsen* (40). Til Forretningsfører: *L. D. Berg* med 69 St. Til Revisorer: *Ch. Thomsen* (69) og *Wm. Sørensen* (62). Der afgaves 85 Stemmesedler; 6 vare ugyldige, 1 blank.
4) Oprettelse af en Arbejdsløshedskasse. *Decher* udtalte sig om Muligheden af en saadan Kasses Oprettelse og meddelte nogle Beregninger, der viste, hvorledes Kassen maatte grundes, hvis den skulde virke paa rette Maade. For at erholde en Grundkapital, burde en Arbejdsløshedskasse først træde i Virksomhed efter et halvt Aars Forløb, og i dette Halvaar burde ethvert Medlem yde

20 Øre ugenlig. Der vilde da efter denne Tids Udløb være 1,040 Kr. til Grundkapital, hvoraf man kunde tage i de Tilfælde, hvor de arbejdsløses Antal oversteg 1 af 25 eller 4 af hvert 100 Medlemmer. Bidrag til Arbejdsløshedskassen maatte stadig vedblive at være 20 Øre ugenlig. — Regnes 1 Medlem af hver 25 at være arbejdsløs, bliver det 8 arbejdsløse af 200 Medlemmer, som Foreningen for Tiden tæller. (For Øjeblikket er der 14 arbejdsløse Foreningsmedlemmer.) Skal nu hver af de 8 arbejdsløse have 5 Kr. ugenlig, udgør dette 40 Kr., som repræsenterer et ugenligt Bidrag af 20 Øre af hvert af Foreningens 200 Medlemmer.

Efter en kort Diskussion, hvorved det viste sig, at man ønskede en Arbejdsløshedskasse oprettet, om der end var forskellige Meninger med Hensyn til Maaden, hvorpaa Midlerne skulde tilvejebringes, vedtoges følgende Forslag: Generalforsamlingen erklærer sig for Oprettelsen af en Kasse for arbejdsløse, og Kontingentet forhøjes i den Anledning med 10 Øre, men beslutter tillige, at denne Sag undergives en almindelig Afstemning af Medlemmerne. Dette Forslag vedtoges med 19 St. imod 6.

Arbejdsløshedskassen i „Den typografiske Forening".

Som det vil være de ærede Medlemmer bekendt (vi henvise forøvrigt til omstaaende Referat), blev det paa Generalforsamlingen den 16. ds. besluttet, at der paa Trykkerierne skulde foretages en skriftlig Afstemning over det Spørgsmaal, om der i „Den typografiske Forening" skulde oprettes en Arbejdsløshedskasse eller ikke, og om, hvor vidt man vilde gaa ind paa i denne Anledning at forhøje Kontingentet med 10 eller 20 Øre ugenlig. Styrelsen har tidligere i Bladet, ligesom ogsaa paa Generalforsamlingen, fremsat sin Mening om denne Sag, men skal dog i Korthed endnu en Gang udtale sig derom, for at Spørgsmaalet kan komme til at staa saa klart som muligt for Medlemmerne, naar det forelægges dem til Besvarelse. Det første bliver da, hvad man tror sig i Stand til at udrette med en saadan Arbejdsløshedskasse? Dertil skulle vi ganske kort svare, at da der ikke godt kan være Tale om at forhøje det ugenlige Bidrag med mere end 10 Øre, som vil blive at administrere særskilt i det nævnte Øjemed, vil Størrelsen af den Hjælp, som Kassen kan yde, ogsaa rette sig derefter. Der kan ikke være Tale om, at den enten skulde kunne give en Hjælp af en saadan Størrelse, at den blev tilstrækkelig til en Mands, end sige en Families fuldstændige Underhold i en arbejdsløs Periode, thi det højeste, der kan gives, er 5 Kr. ugenlig, og der kan heller ikke være Tale om, at selv denne Hjælp skulde kunne gives i længere Tid end 4—6 Uger, da selv det mest sangvinske Overslag tydeligt vil vise, at dette er en Umulighed. Ligeledes maa det ogsaa være indlysende, at det kun er under nogenlunde normale Forhold, at Kassen kan yde denne Hjælp, thi kommer der en almindelig arbejdsløs Periode, ville ogsaa Midlerne vise sig utilstrækkelige og være opbrugte i Løbet af en forholdsvis kort Tid. Man tænke sig f. Eks., at der i Løbet af en Maaned blev 20 Medlemmer ledige, og at disse alle fik Hjælpen fuldt ud, nemlig 24 Kr. hver; dette vilde nemlig være en Udgift af 480 Kr., svarende til 22 Ugers Indtægt, naar man regner efter det nuværende Medlemsantal. Øjemedet med Kassen kan altsaa kun være, under en øjeblikkelig Arbejdsløshed at træde hjælpende til, og forhindre, at de arbejdsløse komme altfor langt tilbage i den Tid, der forløber inden de paa ny kunne faa en Plads, samt at forsyne de yngre Kolleger, der maaske kunne faa sig en Plads andet Steds, med de fornødne Rejsepenge. Mere vil Arbejdsløshedskassen ikke kunne udrette, naar da ikke Bidraget skal forhøjes end yderligere, og vi pointere netop dette, for at forhindre, at man hengiver sig til Illusioner, som maaske bag efter vilde blive skuffede og give Anledning til Klager og Bebrejdelser. Imidlertid vil det efter vor Formening dog allerede være en betydelig Støtte for en arbejdsløs Kollega at faa en Hjælp som den ovennævnte udbetalt i Løbet af 6 Uger, og vi tillade os at tro, at mange, som have klaget over det høje Kontingent, dog bag efter ville være glade, fordi de havde ydet det, da de 10 Øre dog ikke vilde savnes synderligt hos dem, der staa i Arbejde. At man ikke kan gaa ind paa oftere end en Gang i hvert løbende Aar at give et Medlem Arbejdsløsheds-Understøttelse, har sin simple Grund deri, at der blandt Sætterne som blandt alle andre Arbejdere bestandig vil findes Folk, der meget hyppigt blive arbejdsløse, navnlig naar de kunne indse, at der er noget at „redde", og den Slags Bestræbelser maa man især vogte sig for at støtte.

Hovedspørgsmaalet bliver nu, om der blandt Kollegerne er almindelig Stemning for at give de 10 Øre mere ugenlig, og om ingen heraf vil tage Anledning til at melde sig ud, thi i denne Retning gælder det særlig at vise Forsigtighed, da Foreningens nuværende Medlemsantal ikke er saa stort, at det kan taale nogen Formindskelse, uden at det vil have en skadelig Indflydelse paa Foreningens hele Stilling. Vi bede derfor Medlemmerne nøje at overveje Sagen, inden de afgive deres Stemme. At der naturligvis alligevel vil komme en Del Misfornøjelse frem, hvorledes Spørgsmaalet end bliver afgjort, kan der desværre ingen Tvivl være om, men vi maa varmt anbefale Medlemmerne ikke at lade det gaa ud over Foreningen, da det jo kun er i en god Hensigt, at Spørgsmaalet er blevet rejst.

Med nærværende Numer af Bladet følge Stemmesedlerne, som bedes udfyldte af samtlige Medlemmer og tilsendte Kassereren i Løbet af de nærmeste Dage, hvorefter Resultatet skal blive meddelt i næste Numer af Bladet. For saa vidt det falder bejaende ud, vil der samtidig blive indkaldt til en Generalforsamling, paa hvilken da nedenstaaende Regulativ vil komme til Forhandling.

Forslag til Regulativ for Arbejdsløshedskassen i „Den typografiske Forening".

1. Dette Regulativ træder i Kraft fra 1. Januar 1879 og kun de, som i et halvt Aar uafbrudt have været

Medlemmer, ere berettigede til at nyde Understøttelse.

2. Understøttelsens Størrelse er 5 Kr. ugenlig for de første 4 Uger og 2 Kr. for de paafølgende 2, hvorefter Understøttelsen ophører.
3. For at faa Understøttelsen maa Vedkommende ved en paa samtlige Trykkerier paategnet Liste dokumentere, at der intet Arbejde er at erholde.
4. Naar et Medlem i 6 Uger har nydt Understøttelse, kan Vedkommende ikke, selv om han bliver arbejdsløs, atter erholde denne før efter $^1/_2$ Aars Forløb. De, der have erholdt Understøttelse i kortere Tidsrum end 6 Uger, kunne i Arbejdsløshedstilfælde paa ny faa denne efter kortere Tids Forløb, dog med Fradrag af de Uger, de allerede have erholdt Understøttelse i det paagældende Halvaar.
5. Naar et Medlem, efter at have dokumenteret, at intet Arbejde er at faa, foretrækker straks at forlade Byen, udbetales der Vedkommende en Rejsehjælp af 12 Kr. Rejsehjælp kan ogsaa faas senere, men der bliver da at fradrage 2 Kr. for hver Uge af den Tid, i hvilken Vedkommende allerede har nydt Understøttelse, saaledes, at efter de første 4 Ugers Forløb kan ingen Rejsehjælp erholdes.
6. Et Medlem, som har faaet Rejsehjælp, kan ingen Understøttelse faa af Foreningen, før han atter har været Medlem i mindst $^1/_2$ Aar.
7. Et Medlem, som i Løbet af 2 Aar 3 Gange har gjort sit Krav paa Kassen gældende, det være sig ved Rejsehjælp eller ugenlige Understøttelser, kan ikke oftere understøttes, med mindre en Generalforsamling bestemmer anderledes.
8. Nærværende Regulativ er gældende foreløbig for 1 Aar. Skulde det imidlertid vise sig, at Kassens Udgift kommer til at overstige Indtægten, er det Bestyrelsens Pligt straks at sammenkalde en Generalforsamling, som da maa foretage saadanne Ændringer, at Ballance igen kan tilvejebringes.

Lidt om Kollegialitet.

Hvis der er noget, som man ofte hører omtalt og fremhævet som en overmaade herlig Ting, saa er det Kollegialiteten, men i Reglen lader man det ogsaa være nok med at prise den i Ord, medens man, naar det gælder at vise den i Handling, helst holder sig udenfor. Jeg kunde i denne Retning nævne mange Eksempler, og behøver blot at gøre opmærksom paa, hvor ofte vi Typografer have havt det Særsyn, at sé „Kolleger", der, medens de stode i daarlige Pladser, vare overmaade kollegiale og radikale, men naar de senere have været saa heldige at faa en god Plads, ere gaaede i en stik modsat Retning af den, man i Reglen ansér som kollegial. Hvor mange af de ærede Herrer Faktorer vise vel i deres Optræden overfor de under dem stillede Arbejdere, at de ogsaa selv ere udgaaede fra Arbejdernes Rækker, og at de, om de end ved Skæbnens og deres Principals Gunst ere blevne stillede et Trin højere, dog stedse maa henregnes til disse, hvad de imidlertid som oftest ere saa saare villige til at glemme. Og dog er der vist ingen, hvor heldig han end i Øjeblikket er stillet, der kan være sikker for, at han ikke i Løbet af en ganske kort Tid atter kan blive nødsaget til at fortjene sit Brød ved Kassen; men dette er noget, som der heller intet Hensyn tages til, skønt det mangen Gang kan hævne sig blodigt paa dem, der tænker saaledes. Hvad der endnu er langt mere harmeligt end det oven berørte Faktum, er den Kendsgerning, at man sér saa mange af de Typografer, der, tildels ved deres Kollegers Opofrelser og Bestræbelser, ere blevne heldigere stillede end andre, trække sig tilbage fra alt Samfunds- og Foreningsliv, og saaledes unddrage sig den moralske Forpligtelse, der ligefrem paahviler dem, til ikke at lade deres langt slettere lønnede Kammerater alene udrede alle Bidrag til Opretholdelse af det uundgaaelige Understøttelsesvæsen, Viatikum o. s. v., men sligt generer ikke store Aander. Det vilde virkelig være i høj Grad ønskeligt, om man snart kunde sé en Forbedring indtræde i dette Forhold, at den sande Kollegialitet, som netop bestaar i Offerberedvillighed, hvor det gælder om at kæmpe for Standens fælles Interesser og at række de Trængende en hjælpende Haand, paa en ganske anden Maade, end det i det sidste Aars Tid har været Tilfældet, maa fæste Bo hos Typograferne. Hvis dette skete, hvor meget vilde der da ikke kunne udrettes, især hvis man ikke blev blot bidragydende Medlem af Foreningen, men tillige gav Møde paa de almindelige Samlings-Aftener og ved enhver Lejlighed, hvor der var en eller anden Sag at afgøre. Det er virkeligt næsten tragi-komisk, saaledes som det nu gaar, at besøge Foreningen Lørdag Aften, thi det er mangen Gang, at man i Løbet af flere Timer kun ser en 2—3 Mennesker. Den Diskussion, der her kan udspænde sig, hører just ikke til den livligste. Der maa absolut stræbes hen til et ganske andet Foreningsliv, og jeg skal i saa Henseende rette en Opfordring til enhver Typograf om at gøre alt, hvad der staar i hans Magt, for Foreningens og den sande Kollegialitets Fremgang.

L.

Maa gothiske og Antikva-Skrifter anvendes sammen?

Dette Spørgsmaal er vistnok ofte blevet rejst og diskuteret paa de fleste Trykkerier, og mangfoldige ere de Meninger, som herom have gjort sig gældende. Og et Faktum er det, at denne Blanding saa ofte finder Sted selv i Aksidents-Arbejder, der ere udgaaede fra vore første Trykkerier, at man næsten kan betragte Brugen af gothiske og Antikva-Skrifter sammen som tilladelig, sét fra et typografisk Synspunkt. I Tyskland synes man dog i denne Retning at være af en anden Mening, og denne finder sit Udtryk i en Betænkning, som en af det typografiske Selskab i Leipzig til dette Spørgsmaals Drøftelse nedsat Kommission har affattet. Vi skulle her kortelig meddele denne Betænkning, som vi tro vil have Interesse for de fleste Sættere. Den gothiske Skrift, som er udgaaet fra Antikvaen, er en Mellemskrift mellem Fraktur og Antikva, men tør dog ikke anvendes sammen med denne sidste, da derved den til alt skønt nød-

vendige Harmoni bliver forstyrret. Den hyppige Afvigen herfra har hovedsagelig sin Grund i den Omstændighed, at vi (i det danske og tyske Sprog) have to forskellige Sorter Skrifttegn, og at Bogtrykkeren nødvendigvis maa være forsynet med et passende Udvalg Titelskrifter i begge Skriftarter. Her er det nu let forklarligt, at en Anvendelse af den ene Skrift over i den anden finder Sted, dels af Bekvemmelighedshensyn, dels af Nødvendighed. Paa Aksidents-Omraadet, hvor Antikvaen navnlig kommer til Anvendelse, skér dette hyppigst, og ofte sér man, hvorledes gothiske og Kancelli-Skrifter i deres forskellige Grader blive anvendte som Hjælpeskrifter til Antikvaen. Denne Anvendelse maa imidlertid betegnes som fejlagtig og urigtig, da man ved Anvendelsen af en eller flere gothiske Linier i Antikva betager det hele Arbejde sin Antikva-Karakter. Af en Minoritet blev her gjort gældende, at ved Arbejder, som fordrede større Livlighed, opnaaedes denne bedst ved en, dog ikke dominerende gothisk Linje, men denne Mening kunde Majoriteten ikke dele. Meget mere viste man hen til, at med Nutidens righoldige Materiale lod en saadan Anvendelse sig slet ikke forsvare, da man med en Antikva-Zirskrift kunde opnaa akkurat det samme. Derimod var alle fuldstændig enig om at fordømme Anvendelsen af en gothisk Hovedlinje i et Antikva-Arbejde. Af Minoriteten var der, til Forsvar af dens Synspunkt, henvist til England og Amerika, hvor man ligeledes blander Antikvaen med en Slags Gothisk, men dette afværgede dog ikke Vedtagelsen af følgende Resolution: „En Blanding af Gothisk og Antikva-Skrift er ubetinget at forkaste".

Forskelligt.

Typografernes Sangforening afholdt Lørdagen den 23. Februar sin aarlige Generalforsamling, paa hvilken Regnskabet for det forløbne Aar, der just ikke har nogen gunstig Ballance at opvise, enstemmig godkendtes. Derefter behandledes et Forslag af Styrelsen om, at Medlemmerne skulle være kontingentfri i Sygdomstilfælde, ligesom naar de ere indkaldte til Militærtjeneste eller uden Arbejde. En Henvendelse fra Foreningens Sanglærer, Hr. Organist Nebelong, om at faa sit Honorar ogsaa for den Tid, Foreningen holder Sommerferie, afsloges Til Bestyrer og Kasserer genvalgtes Dhrr. J. Andersen og Th. Nielsen med Akklamation.

— *Aarhus*, Søndagen den 10. Februar var en sand Glædesdag for den typografiske Verden i Aarhus. Fra den tidlige Morgenstund lød Kollegers Hilsen: „Vi gensés i Aften!" Hvad var der da paa Færde? I „Kystpavillonen" var der denne Aften arrangeret Assemblé med Bal. Det var da ogsaa første Gang siden den ulyksalige Strejke og den deraf følgende Splittelse imellem Kollegerne overalt i Landet (ogsaa i Aarhus), at det var lykkedes at stille sligt i Scene; men det blev da ogsaa en Aftenunderholdning, man havde Glæde af. Samtlige Faktorer, Sættere og Trykkere, fra de yngste til de ældste, vare med. Kl. 7½ rullede Tæppet op første Gang for Aftenens Herligheder: En Prolog, forfattet af en Kollega, blev fremsagt, og modtaget med Bifald. Derefter fulgte Slag i Slag Deklamation, Sang, Oplæsning og til Slutning „Narret April", altsammen udført af herværende Kolleger, der havde paataget sig det Hverv at underholde Aftenens forventningsfulde Publikum og paa hvis Foranstaltning det hele var arrangeret. Efter ½ Times Ophold paabegyndtes Dandsen i den smukt dekorerede Balsal, til hvilken „Theatret" hurtig var bleven forvandlet. Henad Kl. 12 fandt Fællesspisning Sted, hvilken ved Værtens, Hr. Thyrmanns, Foranstaltning og smukke Arrangement, naturligvis blev et af Aftenens Glanspunkter. Et Par i samme Anledning forfattede Sange, „En gemytlig Vise til en sørgelig Melodi" og „Forskelligt Knas" bleve afsungne og gjorde den tilsigtede Virkning. Taler, Skæmt og Spøg fulgte Slag i Slag, saa Stemningen blev, kan man sige, animeret. Dandsen fortsattes derpaa indtil Kl. 5, og man skiltes med den Overbevisning og gjensidige Forsikring, at alle uden Undtagelse havde moret sig godt og tilbragt en behagelig og god Aften, samt med Ønsket om, at en saadan atter snart maatte oprinde. *A.*

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Sluttebord, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

En flink Sætter

søger Arbejde snarest muligt. Billet bedes indlagt paa Bladets Ekspedition.

I Kommission hos Boghandler *Zeuner* i Aarhus:

For Unge og Gamle,

Smaadigte

af

F. H. Andersen.

☞ Tilsendes portofrit ved Indsendelsen af 60 Øre i Frimærker til Forfatteren, Typograf *F. H. Andersen*, Aarhus.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 6. | København, den 16. Marts 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 30. Marts.

☞ Medlemmerne anmodes om at sende Bidrag til Bogsamlingen til *L. D. Berg.*

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening" og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende". Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg.*

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 23. Marts afholdes en **ekstraordinær Generalforsamling** i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

Forslag om Oprettelsen af en frivillig Arbejdsløshedskasse for de Medlemmer, der ere villige til at et yde Kontingent dertil.

Styrelsen.

Nye Medlemmer.

Petersen, J. A. (Thiele).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Søndag den 17. Marts, Kl. 8½, afholdes **Assemblé.** Tegning kan endnu ske i Foreningens Lokale i Aften, Lørdag den 16. Marts. *Styrelsen.*

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Efter at der nu snart har været afholdt en halv Snes Generalforsamlinger, først med det Formaal for Øje at reorganisere Kasserne og skabe ny og mere tidsvarende Love, senere, efter at Hr. Beregner Andresen havde paavist, hvor overordenlig slet det stod sig med deres Formue, tillige for at raade Bod herpaa, er man endelig kommen saa vidt, at det med temmelig stor Sikkerhed kan angives, i hvilken Retning Kasserne i Fremtiden ville komme til at arbejde, og vi skulle derfor i al Korthed give et Overblik over Forhandlingerne med de af dem følgende Resultater.

Paa den første Generalforsamling, som afholdtes efter at Hr. Andresens Beregninger forelaa, vedtoges det efter en lang Forhandling, som tydelig bar Præget af, hvor stor Overraskelsen var ved at erfare, at de „rige" Kasser, som tidligere havde været Typografernes Stolthed, ikke vare i Stand til at opfylde de Forpligtelser, de ved de hidtil gældende Love havde paataget sig overfor Medlemmerne, og det var derfor ikke til at undres over, at man havde meget ondt ved at komme til et Resultat. Hvis det blot havde været muligt at benægte Fakta, vilde der fra fleres Side være blevet fremsat Ønske om, trods alle Beregninger, at lade det gaa saa nogenlunde som hidtil; thi man havde jo hvert Aar havt Overskud, og saa længe der var et saadant, kunde der jo aldrig være noget i Vejen.

Dog, dette gik nu ikke, Tallene stode der, kolde og ubarmhjærtige, overfor alle Veklager, saa noget maatte der gøres og det endda ikke saa lidt, naar man skulde tænke paa med Tiden at bringe det dertil, at Kassens Formue kom til at staa i Højde med dens Forpligtelser. Men hvor vanskeligt man havde ved at forsone sig med Virkeligheden, sés bedst deraf, at man, efter at have debatteret i flere Timer og efter at Hr. Andresen gentagende havde paavist sine Beregningers Rigtighed, ikke desto mindre vedtog, at han skulde forsøge paa, i Forening med den gamle Bestyrelse og den tidligere Kasserer, Hr. *Børresen*, at „regne om", for om muligt at komme til et andet Resultat, der bedre stemmede med Medlemmernes Ønsker. Hr. *Børresen* ønskede dog ikke at modtage dette Tillidshverv, og der blev da til syvende og sidst nedsat en Kommission, bestaaende af Bestyrelsen og det til Lovenes Udarbejdelse nedsatte Udvalg, og denne skulde nu udarbejde et Lovforslag, som havde Hr. Andresens Beregninger til Udgangspunkt, ligesom Udvalget modtog Bemyndigelse til at raadføre sig med Hr. Andresen, naar dette fandtes nødvendigt. Naar man tager i Betragtning den Langsomhed, hvormed saadanne Kommissioner eller Udvalg sædvanligvis arbejde, kan man ikke andet end paaskønne, at det ny Forslag allerede forelaa trykt for Medlemmerne ca. fire Uger efter Generalforsamlingens Afholdelse; og heri tro vi nok, at de fleste vil være enige med os. Men for øvrigt kan det ikke

nægtes, at Lovudkastet fandt en meget kølig Modtagelse hos alle, hvor forskellige end deres Meninger ellers vare; thi det foreslog Understøttelseskassens og Rejsekassens fuldstændige Ophævelse, noget, som hvor nødvendigt det end var, ikke kunde finde Billigelse hos de ældre Medlemmer før paa et senere Stadium, medens det derimod hos en stor Del af de yngre vakte Misfornøielse, at man ved Lovenes Udarbejdelse var gaaet ud fra, at Kasserne skulde forblive samlede, og, hvad der var det allerværste, Udvalget foreslog, at der tillige skulde gives et højere Kontingent, saaledes, at det samlede Bidrag for et Medlem, der havde indmeldt sig før han var 25 Aar, blev 1,84 Øre maanedlig, i Stedet for som hidtil 1,70 Øre, medens det for de i en senere Alder indmeldte steg efter en noget højere Skala end hidtil. Og dog kunde dette fornuftigvis ikke være anderledes, naar man skulde tænke paa, at Kassen ikke alene skulde sættes i Stand til vedblivende at opfylde sine Forpligtelser, men tillige skulde arbejde hen til en Dækning af Underskudet, hvilke Formaal bedst kunde opnaaes, naar man samtidig med en betydelig Formindskelse af Kassens Udgifter, forhøjede Indtægten. At Udvalget ikke havde foreslaaet Kassernes Adskillelse, skyldtes for en væsenlig Del Hr. Andresen, som havde fraraadet dette, samt tillige Frygten for, at det da senere let kunde komme saa vidt, at Medlemmerne i Syge- og Begravelseskassen nægtede at lade Overskuddet fra disse to Afdelinger tilfalde Pensionskassen, i hvilket Tilfælde man nødvendigvis maatte sætte Pensionen ned til det af Hr. Andresen opgivne Beløb, 75 Øre ugenlig. Kassernes Adskillelse netop nu vilde være ensbetydende med Pensionskassens fuldstændige Hendøen, thi man kunde være temmelig sikker paa, at kun ganske faa, ja maaske slet ingen af de ny Medlemmer, vilde melde sig ind i Pensions-Afdelingen, fordi den Tid, da man skal nyde Frugten af de Penge, der udgives hertil, ligger saa fjærn, at de fleste lade haant herom. Til Generalforsamlingen blev der da ogsaa af en Del Medlemmer stillet Forslag om Kassernes Adskillelse samt om, at alle de, der ønskede straks at gaa ud af Pensionskassen, skulde have en Tredjedel af det for dem indbetalte Beløb udbetalt. Disse Forslag bleve dog forkastede efter en Forhandling, som varede i flere Timer, og med dette Resultat maatte denne Generalforsamling sluttes, uden at man var kommen videre med den endelige Behandling af Lovene. Paa denne skulde der nu tages fat med Kraft næste Søndag, men man forregnede sig, thi de af Kassernes Medlemmer, som ønskede Adskillelsen tilveiebragt, vare altfor ihærdige i deres Bestræbelser, til at de skulde lade sig nøje med, at deres Forslag en Gang var blevet forkastet, og de havde derfor af Styrelsen forlangt en ekstra-ordinær Generalforsamling indkaldt, og denne blev da afholdt, før man begyndte paa den endelige Behandling af Lovene; det var uden Tvivl ogsaa det heldigste saa hurtigt som muligt at faa løst Spørgsmaalet om Adskillelsen klart og tydeligt, for at man dog en Gang kunde blive færdig. Paa denne Generalforsamling fik Medlemmerne endelig i Sinde at give Møde, og det gik her som altid ved Typografernes Forsamlinger, at naar man er kaldt sammen blot for at behandle et Lovforslag eller lignende, det vil sige for at deltage i det Arbejde, som er nødvendigt for vore Foreningers Bestaaen, saa er der kun faa som giver Møde, men naar der kommer en Sag til Afgørelse, som den i Søndags, eller som „Fanespørgsmaalet", hvorved man ligefrem gaar dem paa Klingen, ja saa rejse de sig for et Øjeblik af deres Slummer og møde, men gaa saa hurtigt som muligt hjem igen, for ikke at komme mere, før der atter slaas paa Stortrommen. Og nøjagtigt saadan gik det i Søndags; ved skriftlig Afstemning blev Adskillelsen forkastet; der blev afgivet 93 Stemmer, af hvilke 45 stemte for og 48 imod, medens der til Vedtagelsen udfordredes $^2/_3$ af Stemmetallet. Nu var det da klart nok, at det ikke kunde blive til noget med Kassernes Adskillelse denne Gang, og pudsigt var det at sé, hvorledes næsten alle Tilstedeværende som ved en forud truffet Overenskomst tog deres gode Tøj og skyndte sig afsted, i Stedet for at deltage i Lovenes Behandling, som derfor atter maatte udsættes. Vi skulle dog lægge ethvert Medlem alvorligt paa Sinde at give Møde i Morgen for at faa Lovene gjort færdige, thi ikke nok med, at hvert nyt Møde er en Bekostning for Kasserne, saa er det tillige et betydeligt Tab for hver eneste Uge der gaar hen, før de nye Love træde i Kraft, da Nedsættelsen af Udgiften og Forhøjelsen af Medlemsbidraget først kan tage sin Begyndelse, naar Vedtagelsen er sket.

Arbejdsløshedskassen i den typografiske Forening.

Den foretagne Afstemning om Oprettelsen af en saadan Kasse i vor Forening har havt til Resultat, at der er afgivet ialt 103 Stemmer, af hvilke 53 stemte Ja og 50 Nej. Da der imidlertid til Vedtagelsen udfordredes, at mindst Halvdelen af det samlede Medlemsantal, ca. 200, stemte derfor, saa er Sagen følgelig forkastet. Da det dog har vist sig, at ca. 50 Medlemmer ønskede at indtræde i en Arbejdsløshedskasse, saa opfordre vi alle dem, der have stemt Ja, til at give Møde i Foreningens Lokale paa Lørdag den 23. Marts, Aften Kl. $9^1/_2$, hvor der da vil fremkomme Forslag fra Styrelsen om Oprettelsen af en Arbejdsløshedskasse, af hvilken alle de Foreningsmedlemmer, der ønske det, kunne være Medlemmer mod at svare et særskilt Kontingent. Saaledes som Sagen nu stiller sig, er det efter vor Formening den eneste Maade, paa hvilken man er i Stand til at imødekomme de Medlemmer, der ønske Oprettelsen. Thi at tvinge 150 Medlemmer til at yde Bidrag til en Kasse, for hvilken de ikke føle Interesse, vil jo være en Umulighed og det samme som Foreningens Undergang, hvorimod Sagen dog, naar den bliver taget paa den oven anførte Maade, lidt efter lidt vil vinde Fremgang, saa at Kassen tilsidst kommer til at omfatte de fleste Medlemmer.

Den første tyske Fag-Journal for Bogtrykkere.

(Efter „Vorwärts".)

Hvor længe antager man vel, at det er siden, det første Fagblad for tyske Bogtrykkere begyndte at udkomme? Man vil vist næppe finde paa at gaa saa

langt som halvtredsindstyve Aar tilbage i Tiden, og det vil derfor sikkert vække almindelig Forbavselse blandt alle Typografer, naar de erfare, at der allerede for hundrede og elleve Aar siden begyndte i Hamburg at udkomme et Fagblad, som bar Navnet „Bogtrykkeren" og redigeredes af Johan Ludwig Schwartz, den Gang Bestyrer af et Trykkeri der i Byen.

Bladet, som man kun ved et heldigt Tilfælde har fundet og det oven i Købet særdeles sirligt indbunden og med forgyldt Snit, er nu indlemmet i Biblioteket for neder-østerrigske Bogtrykkere og Skriftstøbere, og det fortjener vel at læses, thi det taler til os, ikke som en Røst fra henfarne Tider, men næsten som om det kunde være af allernyeste Datum. Dets Opgave var meget omfangsrig, thi det omhandlede alle saavel tekniske som sociale Anliggender, der stode i Forbindelse med Bogtrykkeriet og dets Udøvere; det uddelte Raad saavel i den ene som i den anden Retning og tog ikke i Betænkning strængt at kritisere de udkomne Tryksager, og man faar tydeligt Følelsen af, at dets Udgiver har ladet sig lede af en ærlig Stræben efter at forbedre og forædle.

Da det kan være af særlig Interesse at lære denne Mand lidt nærmere at kende, der her optraadte som Banebryder, skulle vi kortelig meddele hans Livs Historie, som han selv fortæller den i sit Blad.

Han blev født den 25. April 1725 i Hamborg, hvor hans Fader var Sekretær hos den kgl. danske Resident, Hans von Hagedorn; senere blev han ansat ved Toldvæsenet. Da Johan var seks Aar gammel, døde Faderen, men til al Lykke modtog hans Moder ved den danske Konges Naade en Pension af 30 Rigsdaler aarlig, dog paa den Betingelse, at hun skulde fortære sine 30 Daler i „de danske Stater". Naa, intet var lettere; hun flyttede blot til Altona, som jo den Gang var dansk, og her studerede den unge Schwartz til sit 17. Aar; nu skulde han vælge sin fremtidige Livsbane, og efter sin Lærers Raad helligede han sig til Handelen. Da denne Virksomhed imidlertid langt fra behagede ham, ansøgte han Boghandler Conrad König, der tillige var Bogtrykker, om en Plads i hans Boglade; han mente nemlig dermed tillige i al Fald til Dels at efterkomme sin Lærers Ønske. Han følte dog heller ingen Lyst til denne Forretning, og det varede derfor ikke længe, førend han hos den samme Principal ombyttede Boghandelen med Bogtrykkeriet. Forretningen blev ikke ført paa nogen heldig Maade af det ovennævnte Firma, og navnlig var det meget vanskelig for det at faa Lærlinge; han var derfor den eneste, og maatte nu opvarte femten Svende, hvad han ogsaa med Fornøjelse gjorde, da det, som han selv siger, var særdeles brave og rimelige Folk; men hvad der ikke behagede ham, var, at han ogsaa skulde gøre Tjeneste i Husholdningen og Køkkenet, samt gaa til Haande i Butiken. Han tog af denne Grund sin Afsked, og blev derefter optaget i en anden Bogtrykkers Forretning, hvor han senere fik udlært. Paa et følgende Stadium i hans Liv blev han en Bogtrykker Benekens Svigersøn, kom til at bestyre hans Trykkeri og overtog tilsidst dette for egen Regning efter Svigerfaderens Død. Det var i det Tidsrum, da han beklædte den mere beskedne Plads som Bestyrer, at han udgav og skrev det ovennævnte Blad „Bogtrykkeren", der udkom i to „Følger", med ni og tredive „Stykker" i den første og syv i den anden „Følge", hvorefter det ophørte at udkomme. Grunden hertil omtales ikke; man kan næppe antage, at det er sket af Mangel paa Abonnement, thi ni Aar efter at Bladet var ophørt at udkomme, blev der foranstaltet et Optryk af samme i Bogformat, der var forsynet med Dedikation til Hofbogtrykker Thomas von Prætorius i Wien.

Ugebladets første Numer indeholder en Lovtale over Bogtrykkerkunsten og dens velgørende Indflydelse paa hele det aandelige Liv og Virken. Redaktøren undlader dog ikke at drage en Parallel mellem Bogtrykkeriet den Gang og tidligere og skriver bl. A.: „Hvor lærde, hvor opmærksomme, med hvilket modent Overlæg have de første Bogtrykkere ikke varetaget deres Gerning; de gjorde deres Pligt paa det mest samvittighedsfulde og forestod deres Forretning med Berømmelse og Ære; men de første Bogtrykkere vare ogsaa selv store Lærde, som vare inde i fremmede Sprog og hjemme i alle Slags Videnskaber, ligesom de ogsaa selv have skrevet mangfoldige udmærkede Værker ... Hvorfor ere nu deres Efterfølgere komne til at staa saa langt tilbage for dem? Svaret følger af sig selv; senere Udøvere af vor Kunst have blot havt til Hensigt at erhverve sig Rigdomme ved deres Bogtrykkerier; andre Hensyn have de ikke taget. Vor Kunst er derfor dog ikke kommen aldeles i Forfald, der gives endnu indsigtsfulde Mænd, der arbejde paa at holde den oppe, og som ved den Maade, hvorpaa de udøve den, forevige baade sig selv og Kunsten". Saaledes udtalte altsaa en Fagmand sig i det Herrens Aar 1767! Ligheden mellem denne Udtalelse og det, som med akkurat den samme, ja med maaske endnu større Berettigelse bliver sagt endnu den Dag i Dag, er i den Grad slaaende, at man sandelig maa føle sig overrasket derved; forresten er det jo da ogsaa en for alle Tider given Sag, at de fleste Mennesker sætte Hensynet til Fordelen over de Krav, som Hensynet til en smuk Udførelse af deres Arbejder og Billighed overfor dem, der ere sysselsatte hos dem, med Rette kunne gøre Fordring paa, og det bliver vel i det hele taget næppe nogensinde anderledes; der vil selvfølgelig altid blive hæderlige Undtagelser, men en Svale gør ingen Sommer.

Til Slutning skulle vi blot anføre, hvilke Fordringer han stiller til en Typograf. „En Bogtrykker", siger han, „det være sig Principal eller Svend, skal være i Besiddelse af Indsigt og Belæsthed samt have Kendskab til Sprog, Historie, Geografi og Ortografi, forenet med en grundig Dømmekraft og Evne til sund Eftertænken". Og til dette knytter der sig en lang Sætning, som ender med, „at Bogtrykkeren fremfor alt især maa være i Besiddelse af Religion og et Hjærte, som frygter Gud, elsker sin Næste og hader alle Fordomme". Om Svendene, Medhjælperne siges der: „At naar en Svend forstaar sit Arbejde godt og der ikke kan gøres ham Bebrejdelser med Hensyn til dette, er det en Ulykke for et saadant Menneske, naar hans Viden og Kraft skal benyttes af vindesyge Principaler, saa at hans Arbejde ikke indbringer ham mere, end hvad der er nødvendigt til det daglige Brød".

Vi have nu givet vore Læsere en Idé om Indholdet af det første typografiske Tidsskrift og enhver skal vist nok indrømme, at det har været en sjælden dygtig og fordomsfri Mand, som har været dets Redaktør.

Den Afstemning, der er bleven foranstaltet i „den typografiske Forening" angaaende en Forhøjelse af Kontingentet, giver os Anledning til følgende Bemærkninger:

Vi havde ventet, at den sidst afholdte Generalforsamling, navnlig med den paatænkte Oprettelse af en Arbejdsløshedskasse for Øje, vilde have taget Initiativet til forskellige Besparelser i Foreningens Husholdning for at tilvejebringe en ganske vist lille, men yderst nødvendig Grundkapital for en saadan Kasse. Denne Forventning er imidlertid bleven skuffet. Ingen af de forskellige Henstillinger, der gik i denne Retning, fandt Naade for Forsamlingens Øjne, og selv et saa fornuftigt Forslag som det, der gik ud paa, at Formandens Vederlag for Udførelsen af en Del af Forretningsførerens Arbejde selvfølgelig burde fradrages Forretningsførerens Løn, formaaede ikke at vinde Bifald. Forsamlingen syntes overhovedet at tage sig Sagens økonomiske Side meget let, og det maatte ligefrem tage sig ud som en Haan mod dem, hvem Oprettelsen af en Arbejdsløshedskasse laa paa Hjærte, at man endogsaa fandt sig foranlediget til end yderligere at fordyre Foreningens Administration.

At man efter denne flotte Behandling af Foreningens Pengemidler tager Beslutning om en Forhøjelse af Kontingentet, forekommer os dog at overskride alle rimelige Grændser. Havde man ved at tage et passende Hensyn til Pengespørgsmaalet vist, at man nærede en virkelig Interesse for Oprettelsen af en Understøttelseskasse for trængende Kolleger, da vilde vi idetmindste have kunnet forstaa en saadan Beslutning; men at man efter Alt, hvad der er gaaet forud, og i Betragtning af de mindre heldige Forhold, hvorunder Foreningen virker, ikke betænker sig paa at experimentere med noget saa Farligt som en Kontingentforhøjelse, maa i Sandhed forundre os.

Det er en Selvfølge, at vi med ovenstaaende Motivering besvare Spørgsmaalet om et forhøjet Kontingent med et afgjort Nej. En Indsamling af frivillige Bidrag er efter vor Formening for Tiden det eneste tilraadelige, og vi behøve næppe at tilføje, at en saadan Indsamling stedse vil finde os beredvillige.

Dagbladets Sætteri, den 9. Marts 1878.

A. Dahlin. *J. C. Henriksen.* *P. J. Jensen.*
M. Mogensen. *F. Vilh. Olsen.* *Emil Petersen.*
L. Prieme. *E. Sick.* *J. V. Winkelmann.*

Forskelligt.

Atter har Døden bortkaldt en af vore Kolleger, idet Typograf *Carl Ferdinand Maxen* i Mandags Aftes er hensovet efter et langt og haabløst Sygeleje i en Alder af 32 Aar. Den Afdøde var en særdeles flink og god Kollega, og vi tage næppe fejl, naar vi sige, at han efterlader sig et smukt Minde hos alle dem, der kendte ham nøjere, et Minde, som ikke er blegnet ved det lange Tidsrum, der ligger imellem den Stund, da han maatte holde op at arbejde, til det Øjeblik, da han lukkede sine Øjne, men som vil bevares langt ud over Graven. — Det er vel overflødigt at anmode vore Kolleger om at ledsage ham til hans sidste Hvilested paa **Søndag den 17. ds.**, Middag Kl. 1, da Alle, som have Lejlighed dertil, forhaabentlig ikke vilde undlade at vise ham denne sidste Ære.

— *Et billigt Bogtrykkeri.* I Wien er for nylig et Bogtrykkeri, der var under Konkurs og af en Optikus vurderet til 1,900 Gylden (en Gylden = 1 Kr. 76 Øre), ved Auktion bortsolgt for 1,085 Gylden. Blandt Materialet fandtes en næsten ganske ny Marinonisk Hurtigpresse, Format 20 × 26 Tom., 45 Centner Skrift, tildels meget lidet brugt, 16 store og 24 smaa Kasser og alle andre til et Bogtrykkeri henhørende Trægenstande. Havde ikke en Maskinmester, som det synes paa en andens Vegne, budt med paa Maskinen, var efter al Sandsynlighed hele Trykkeriet blevet solgt for 500 Gylden. De heldige Købere var et Slags Sjakrer-Kompagni. Kan man tænke sig et ynkeligere Billede af Forretningsforholdene i Wien.

Typografiske Kundgørelser.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Sluttebord, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Til Fordel for trængende Typografer giver en Forening af Dilettanter *Lørdagen den 23. Marts 1878, Kl.* $7^1/_2$, **en Aftenunderholdning med Assemblé** i Dhrr. Seekamp & Ko.s Lokale, Gammelholm, hvor der vil blive opført *Soldaterløjer, Fastelavnsgildet* og *Redaktionssekretæren.* Assembléen begynder omtr. Kl. $10^3/_4$ og varer til Kl 5.

Billetter til Aftenunderholdning og Assemblé à 1,50 Øre for en Herre, 1 Kr. for en Dame og til Aftenunderholdningen alene à 50 Øre kunne faas i Foreningens Lokale i Aften.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 7. | København, den 30. Marts 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 13. April.

☞ Medlemmerne anmodes om at sende Bidrag til Bogsamlingen til *L. D. Berg.*

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening" og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende". Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg.*

Typografernes Sangforening.

Lørdagen den 30. Marts, Aften Kl. 9, fortsættes Sangøvelserne. Sangerne anmodes om at møde talrigt og præcise.

Styrelsen.

Foreningslivet i den typografiske Verden

synes saavel her hjemme som i Tyskland at skulle arbejde under saa uheldige Vilkaar, at det til Slutning, hvis de nuværende Tilstande vedvare, maa se sin Undergang i Møde. Naar man en Gang i Fremtiden vil undersøge det sociale Livs Strømninger i vort Aarhundrede, da vil sikkert Tidsrummet fra 1870—76 komme til at staa som en af de mest overordenlige Perioder, der maaske nogensinde har eksisteret, med Hensyn til Blomstring af Handel og Industri; ingensinde har der i Løbet af en saa kort Tid været grundlagt saa mange ny Foretagender og udført saa mange store og kostbare Arbejder, lige saa lidt som der nogensinde før har været en saadan Efterspørgsel efter Arbejdskraft. I denne Tid fik ogsaa vort Foreningsliv et stort Opsving, og mange af de Fremskridt, som egenlig nærmest vare en Frugt af de gunstige Konjunkturer, bleve betragtede som en Følge af Foreningernes Virksomhed; dette var en Fejl. Der kan udrettes meget ad Sammenslutningens Vej, men det gaar kun langsomt, og der skal lang Tids Arbejde, stor Ihærdighed og Intelligens til for at skaffe et Udbytte til Veje. Men efter at man har begaaet denne første Fejl, gør man sig skyldig i en anden og langt større, naar man nu, modløs over de slette Tider, kaster alt Foreningsliv og al Organisation bort som noget, der egenlig er unyttigt. Hvor stor denne Fejl er, viser sig jo allertydeligst ved den seneste Tids Begivenheder, thi ingen vil jo dog kunne nægte, at hvis Typograferne havde været ihærdige og holdt det engang dannede og organiserede Forbund oppe samt indtaget en fast defensiv Stilling, da vilde meget nu have set anderledes ud, og der vilde have været ganske anderledes Udsigt til med Tiden at kunne gøre videre Fremskridt. Det er ingenlunde vor Mening med Sammenslutningen, at den kun skal benyttes til ved enhver Lejlighed at sætte Principalerne Stolen for Døren, dette bør kun ske, hvor den yderste Nødvendighed kræver det, og det maa da særlig ved Beslutninger i denne Retning tages i Betragtning, om der ikke ogsaa fra Arbejdernes Side er begaaet Fejl, som til dels retfærdiggør Principalen, thi ved en altfor ensidig Optræden skader man kun sin egen Sag. Klart er det jo desuden, at naar det blot nogenlunde er gørligt at skaffe taalelige Arbejdsforhold til Veje ved Overenskomst, da er dette fordelagtigst for alle Parter og ikke mindst for Arbejderne selv, ikke at tale om, at det er en utaalelig Tilværelse for to Parter, som dog ikke kunne undvære hinanden, altid at leve paa Krigsfod. Man har nu bebrejdet Arbejderne, at de i den heldige Tid have vist sig umedgørlige, at de have opstillet urimelige Fordringer, men, spørge vi da, hvem bærer Skylden herfor? Er det Arbejderne alene? Nej og atter nej! Havde Arbejdsgiverne frivillig forhøjet Arbejdslønnen i samme Forhold som Pengene tabte i Værdi, da vilde mangen bitter Strid senere have været undgaaet, men det var der kun sjælden Tale om. Man vilde ikke indrømme nogen nok saa berettiget Fordring, før man blev tvungen dertil, og naar det først var kommet saa vidt, naar „det gode Forhold" dog var ødelagt, hvorfor skulde da Arbejderne ikke benytte Lejligheden til at tiltvinge sig saa meget som muligt? Maaske vilde det have været fornuftigere, om de havde vist mere Maadehold, men det er dog et stort Spørgsmaal, om de derfor vilde være blevne bedre behandlede nu. „Arbejdet er en Vare", hedder det nu til Dags, men naar denne Betragtning skal gøres gældende fuldt ud, hvor bliver da Humanitet og Kristendom af, som lærer, at alle Mennesker ere Brødre. Og hvor kunne Arbejdsgiverne, naar de stille sig paa et Standpunkt som dette, der

kan karakteriseres som ligefrem umenneskeligt, til enhver Tid bebrejde Arbejderne, at de ikke ere moralske og at de ikke ere optraadte med den Hensynsfyldhed, som de burde. Hvis Arbejdet kun er en Vare, saa er Arbejderen jo heller ikke andet; til en Vare tages der intet andet Hensyn end det, som egen Fordel byder, men hvor bliver da „det gode Forhold" og mange andre skønne Ting af, som Arbejderne blive beskyldte for at have ødelagt? Trods alt, hvad der siges fra modsat Side, maa vi bestandig fastholde som vor Overbevisning, at skulle Arbejderne være i Stand til i Fremtiden at hævde en selvstændig og ikke rent dyrisk Tilværelse, da maa de slutte sig sammen, først og fremmest for gensidig at oplyse og understøtte hinanden; den ældre maa undervise og belære den yngre, medens denne til Gengæld maa give den gamle Kollega, der ikke længere kan tjene det nødvendige til Livets Ophold, en virksom Haandsrækning. Ikke nok hermed, de maa ikke alene staa som Brødre indbyrdes, men som en fast sammensluttet Helhed, der skal virke udadtil med al den Kraft, som en saadan kan udvise. Heri ligger Hovedvanskeligheden, men der behøves kun det rette Blik paa Sagen, for at det maa gaa op for enhver Arbejder, at der ogsaa her kan udrettes overordenlig meget, naar der indtages en fornuftig, maadeholden, navnlig defensiv Stilling. Det bedste er selvfølgelig, naar man staar overfor oplyste og imødekommende Arbejdsgivere, med hvilke der kan forhandles, men under alle Omstændigheder er det den eneste Vej, ad hvilken varige Forbedringer for Arbejderne kunne opnaas. Vi bede alle Kolleger lægge sig dette paa Sinde, og navnlig bede vi dem erindre, at hvor en Forening desuden har saadanne Formaal som den typografiske, nemlig at understøtte Rejsende og gamle trængende Kolleger, der er det en ligefrem Pligt for enhver Typograf at være Medlem.

Københavnske Trykkeriforhold.

Hr. Redaktør! Det vilde være mig kært, om De ved Optagelsen af nærværende vilde gøre Deres til at underrette Almenheden om, at det ikke alene er i Provinserne, hvor man saa at sige arbejder udelukkende med Lærlinge, men at der ogsaa i København findes Trykkerier, hvor man i den Henseende har kastet ethvert Hensyn bort. Blandt disse maa først og fremmest Hr. Oettingers henregnes; han sysselsætter nemlig 8 Lærlinge, af hvilke de 2 ere Trykker- og de 6 Sætter-Lærlinge, medens han ikke har blot en eneste Sætter i sit Trykkeri (Maskinmesteren, oprindelig Stentrykker, arbejder i begge Brancher). Dette synes mig virkelig er temmelig storartet, ikke at tale om, at det aldrig, fra hvilket Standpunkt Sagen end ses, lader sig forsvare. De unge Mennesker kunne umulig blive ordenlig uddannede, naar de arbejde næsten uden nogen som helst anden Vejledning end den, de kunne give hinanden indbyrdes, lige saa lidt som de kunne blive vænnede til Orden og Akkuratesse, naar de ikke staa under et stadigt Tilsyn. Men ikke nok hermed, hvor skulle de i Fremtiden finde Arbejde? Ja, i de andre Trykkerier, vil vel Hr. Oettinger svare paa dette Spørgsmaal, som han for sit Vedkommende næppe skænker synderlig Opmærksomhed. Men spørger jeg, hvor kan det ventes, at der andet Steds vedblivende benyttes voksne Arbejdere, naar der fra en enkelt Side gives et saa eklatant Bevis paa, at „Forretningen" lader sig drive udelukkende med Drenge? Ligger der ikke heri en stærk Opfordring for de øvrige Principaler til at gaa hen og gøre lige saa, og hvad skal da Enden blive? Og, spørger jeg til Slut, kan der tænkes nogen værre Maade at drive Smudskonkurrence paa? skønt det vel egenlig turde være et stort Spørgsmaal, om der i Virkeligheden vinde noget derved. Jeg skal tillade mig at henlede den ærede Principal-Forenings Opmærksomhed paa denne Sag med det Tilføjende, at baade i Berlin og andet Steds ere Principaler og Arbejdere, hvor meget der end ellers kan staa dem imellem, enige om at bekæmpe to Ting, som især ere ødelæggende for vort Fag, nemlig Drenge- og Trædemølle-Trykkerierne.

—*n.*

Den 8. Marts i Tyskland.

Af Rd. Bm.

Ligesom de „civiliserede" Nationer holde Fester i Anledning af de Sejre, deres Armeer have vundet — uanset i hvilket Øjemed disse Kampe blive førte — have Tysklands Typografer Anledning til at højtideligholde — eller i det mindste at minde — Aarsdagen for den Kamp, som deres Principaler i Kraft af deres fyldte Pengepung paanødte dem, den Dag, da vore tyske Kolleger viste, hvad deres Organisation var i Stand til at udrette. Afvigte 8. Marts var det 5 Aar siden, at de Kampe, jeg her i Korthed vil omtale, fik deres Udstrækning over hele Linien. Det vil ikke være af Vejen, at kaste et Blik tilbage paa Historien, for at faa et bedre Indblik i hin Tids Tildragelser.

Aaret 1848, som saa et mægtigt Frihedspust jage hen over hele Kontinentet, saa ogsaa for første Gang en over hele Tyskland forgrenet Organisation af Typografer, det saakaldte „Gutenberg-Bund". Skønt enkelte af vore Kolleger toge Del i de blodige Kampe, og skønt Principaler i Selskab med deres Arbejdere smeltede Typer for at støbe Kugler til Afbenyttelse imod Reaktionens Haandlangere, indsaa dog Flertallet, at vilde de opnaa noget med Hensyn til deres økonomiske Kaar, var det nødvendigt at tilvejebringe en Organisation, der kunde være i Stand til at værne om deres Interesser, og det sidste lykkedes da ogsaa. Men ak, kun nogle faa Aar fik denne dejlige Frihedsblomst Lov til at udfolde sig — Reaktionens isnende Kulde og giftige Aande, fik, efter at have slaaet Friheden paa politisk Omraade i Støvet, ogsaa denne Blomst til at visne — „Gutenberg-Bund" blev forbudt! Men troede Reaktionen at have slaaet hele den frihedssøgende Bevægelse ihjel, saa at den aldrig mere vilde rejse sig, da tog den fejl — Organisationen var vel ødelagt, men Aanden, Ideen var til Stede. Der oprettedes efterhaanden flere og flere Foreninger, som dog ikke stod i nogen Forbindelse med hinanden; vi kunne f. Eks. nævne typografisk Forening for Main-

kredsen, Leipziger Fortbildungs-Verein, Berliner-Verein für Buchdrucker und Schriftgiesser etc. etc. Det var først Leipziger-Strejken, som udbrød 1865, der gav Impulsen til Oprettelsen af et fælles Forbund.

Det var et virkelig storartet Syn! Kollegerne samledes fra Øst til Vest og fra Syd til Nord for at opplante *Enighedens* og *Samdrægtighedens* Banner! Det tyske Forbund blev altsaa oprettet 1865 og siden den Tid har det bestaaet mangen en sejrrig Dyst med sine Modstandere; at der ogsaa fulgte Nederlag med, er en Selvfølge.

Efter saaledes at have meddelt det nødvendigste af Historien, vil jeg gaa over til at udtale mig om det egentlige Thema.

Allerede længe før 1873 blev der af Forbundsmedlemmerne diskuteret om det uheldige i, at der i hver eneste By betaltes efter forskellige Principer, og man kom derefter til det Resultat, at en saakaldt „Normal-Tarif" vilde være i Stand til at bortrydde disse Ulemper. Der blev udarbejdet et Udkast til denne Tarif og efter at alle Forbundsmedlemmers Mening om denne var indhentet, blev der sammenkaldt en Forsamling af Delegerede for de (hvis jeg ikke husker fejl) 12 største Kredse (Gaue), hvis Opgave var, at omforme det oprindelige Udkast med de mange Ændringsforslag til et Hele, og efter at denne Tarif var bleven sanktioneret af Forbundet, skred man til at indføre den. Det første Forsøg blev gjort med Leipzig.

Principalerne, som i Stedet for at betragte dette Skridt af Forbundet som et heldigt Middel til — i det mindste tildels — at forebygge den skæbnesvangre Smuds-Konkurrence, ansaa dette for en fjendtlig Demonstration imod dem, vare imidlertid ikke forblevne uvirksomme. Den 1869 af Bogtrykker Schneider og flere Meningsfæller dannede „Principal-Verein" besluttede paa en Generalforsamling i Udgangen af 1872 med al Magt at forhindre Indførelsen af Normal-Tarifen, og til dette Øjemed blev der vedtaget, at saasnart i en By Forbundet erklærede Strejke for at tvinge Principalerne til Indførelsen af Tarifen, skulde samtlige Medlemmer i de øvrige Byer være forpligtede til at udelukke deres Forbundsmedlemmer fra Arbejdet. Med denne Krigserklæring for Øje erklærede Forbundsmedlemmerne i Leipzig kun i de mindre Trykkerier Strejke, for at tvinge de større til at „bekende Farve" og for at man derved kunde se, hvad Principalernes Organisation duede til. Signalet var altsaa givet. Principal-Foreningen gjorde straks en storartet Fiasko, thi den 24. Februar, som var bestemt til at være den Dag, da alle Forbundsmedlemmer skulde jages ud, var der kun nogle Snese, der vare saa uheldige at blive kastede paa Døren. Der maatte altsaa tages kraftigere fat paa Sagen, og som yderste Termin for Opsigelsen blev da endelig den 8. Marts bestemt. Men det knagede i Foreningens Fuger! Næppe Halvdelen af Medlemmerne ilede til Kampladsen! Fra Forbundets Side blev der ført omtrent 2000 Mand i Ilden og kun nogle faa deraf mistede deres kollegiale Ære. Efter circa 3 Ugers Forløb strakte Principalerne Vaaben, og Forbundet havde vundet en glimrende Sejr, takket være den Offerberedvilligheds, *alle* Medlemmer udviste (jeg kender mange Eksempler paa, at der betaltes 3 Rm. i frivilligt Bidrag om Ugen foruden det allerede temmeligt høje faste Kontingent). Som Grundlag for Fredspræliminærerne tjente Typografernes Normal-Tarif, som til Slutning ogsaa blev vedtaget med nogle uvæsentlige Forandringer.

Da „Typograf-Tidende" flere Gange har omtalt hin Tarif, saa holder jeg det for overflødigt endnu en Gang at komme tilbage til dens Enkeltheder, og vil derfor slutte denne Artikel med det Haab, at mit beskedne Bidrag til Typografernes Historie vil finde Overbærenhed hos Læserne.

Forskelligt.

Fra *Paris* meddeles, at noget over 2000 Sættere, Medlemmer af det derværende „Société Typographique", den 19. Marts have nedlagt Arbejdet som Følge af, at Principalerne have vægret sig ved at gaa ind paa Sætternes Tarif. Efter Forlydende havde Bladudgiverne til Hensigt at indstille alle Bladene og kun udgive et eneste „Journal centrale de Paris", men det lader dog til, at det ikke bliver til noget hermed, eftersom Udgiveren af „Republique Française" allerede er gaaet ind paa Tarifen. Al Tilgang af fremmede Sættere maa paa det bestemteste fraraades.

— Om *de svenske Bogtrykkerier* og de der sysselsatte Arbejderes Stilling skriver en Indsender til Printers Registers følgende alt andet end fordelagtige Beretning, der dog synes os at være noget overdreven: Den daglige Arbejdstid er 10 Timer, nemlig Formiddag fra Kl 8—2 og Eftermiddag fra Kl. 4—8. Uforholdsmæssig stor er Anvendelsen af Kvinder, hvis blege og sygelige Udseende afgive et talende Vidnesbyrd om, hvor lidet de ere skikkede til Bogtrykker-Virksomheden. I flere Huse ere indtil 30 Kvinder ansatte, medens andre hjælpe sig udelukkende med Lærlinge, og hyppig sér man hele Principalens Familie staa opstablet ved Sætterkassen eller paa anden Maade sysselsat i Trykkeriet. I Modsætning til deres danske Kolleger synes de stockholmske Typografer ikke at have synderlig Lyst til Oprettelsen af Fagforeninger, og der findes i hele Kongeriget Sverig ikke en eneste typografisk Forening eller Selskab.*) Hvo der vil have Viatikum i Stockholm, maa paa Regeringstrykkeriet afhente en Omløbsseddel, der skal paategnes i alle 27 Trykkerier, og hvis der nu intet Arbejde findes, maa han paa ny foretage Vandringen omkring paa samtlige Trykkerier og paa hvert Sted anholde om en Gave (!), og dennes Størrelse er da altid afhængig af Tid og Omstændigheder; Tyskerne blive i Særdeleshed betragtede med ugunstige Øjne. Mærkværdigt er det, at de kvindelige Sættere i Almindelighed i denne Retning synes at nære mere kollegiale Følelser end deres mandlige Kolleger; thi de bevilge gerne de Rejsende et lille Bidrag, medens Mændene forholde sig afvisende. I de her temmelig langt fra hinanden liggende Provinsstæder bliver hyppigt slet intet Viatikum

*) Dette er i alle Tilfælde en Fejltagelse, thi i Stockholm findes en typograpsk Forening, som i flere Retninger udfolder en ikke ringe Virksomhed.

Red.s Anm

givet, og Personalet i de derværende Trykkerier bestaar ofte kun af Principalen og hans Familie.

— Fra *Amerika* meddeles, at Bogtrykkeriet aldrig er gaaet slettere end nu; overalt finder Tarifnedsættelser Sted, og de tidligere saa mægtige typografiske Foreninger have for en stor Del opløst sig.

— *En mærkelig Kassesvig* har en Sætter i Wien ved Navn Julius Müller gjort sig skyldig i. Han var en Sakser af Fødsel, kom for nogle Aar siden til Wien, og vandt i Løbet af en forholdsvis kort Tid i den Grad sine Kollegers Tiltro, at de valgte ham til Kasserer for deres Understøttelses-Kasse, ligesom han ogsaa fik Ansættelse i samme Egenskab ved den saakaldte Strejkekasse og havde for disse Bestillinger en Løn af circa 1000 Kr. aarlig samt fri Bolig. Begyndelsen til Underskudet var opstaaet derved, at da der ved en Arbejdsnedlæggelse for nogle Aar tilbage ikke længere var Penge i Strejkekassen, havde han laant circa 1000 Kr. af de andre Kasser i den Tro, at der nok ved Indsamlinger vilde komme saa mange Penge ind, at han kunde blive i Stand til at dække Laanet. Dette skete uheldigvis ikke, og da han frygtede for, at Understøttelses-Kassernes Medlemmer aldrig vilde indlade sig paa en Godkendelse af Laanet, som han heller ikke selv var i Stand til at dække, da han ikke besad nogensomhelst Formue, saa faldt han paa den ulyksalige Idé at vilde vinde Pengene tilbage i Lotteriet, og han har i flere Aar gjort de mest fortvivlede Forsøg i denne Retning; ofte gjorde han Indskud paa engang af fra 20—70 Gylden. Lykken var ham imidlertid ikke huld og han vandt aldrig noget; havde han i Tide meddelt Sagernes Stilling til en eller anden Ven, vilde der ganske vist blandt Kollegerne være bleven gjort alle mulige Anstrængelser for at dække Underskudet, men ved Svindelens Opdagelse var det vokset til den betydelige Sum af 11,489 Gylden 75 Kr. (1 Gyld. = 1 Kr 75 Øre), en Sum, Medlemmerne nu maa afbetale med 75 Kr. ugenlig, indtil fuldstændig Dækning er opnaaet. Det mærkelige ved Sagen er, at et saadant Underslæb har kunnet finde Sted uden at blive opdaget, hvilket jo er det bedste Bevis for, hvor mangelfuld Kasse- og Regnskabs-Eftersynet har været. At Müller spillede i Lotteriet og det efter en saadan Maalestok, var aldrig faldet nogen ind, fordi han til enhver Tid baade offentlig og privat ivrede imod alt Lotterispil, og man kan derfor tænke sig den almindelige Forbavselse, da Wiener-Kollegerne fik at vide, at den samme Mand, der havde udtalt sig saaledes, havde bortspillet en saadan Sum af deres Penge. Dommen lød paa 1 Aars strængt Fængsel samt Bortvisning fra Østerrig.

— I *Tyskland* har man nu begyndt at virke for Indførelsen af et nøjagtigt ensartet Skrift-System, og 26 tyske Skriftstøberier have allerede forpligtet sig til kun at indrette ny Bogtrykkerier efter det saakaldte Didot'ske System. Der er dog herved mange Vanskeligheder at overvinde, navnlig med Hensyn til Fastsættelsen og den udelukkende Benyttelse af et for alle Skriftstøberier fælles Maale-Instrument (Typometer), ligesom det gælder ved hyppige Revisioner at vaage over, at dette intet Steds kommer til at undergaa den ringeste Forandring. Det er nu af en Bogtrykker foreslaaet, at der skal udnævnes en kompetent Mand til at føre et stedsevarende Tilsyn hermed. At dette Forslag er overmaade praktisk og fortjenstfuldt, kan der ikke være Spørgsmaal om, thi enhver Typograf véd af Erfaring, hvor mange Bryderier man som oftest har i ældre Trykkerier, hvor der findes forskellige Systemer, hvilket næsten altid er Tilfældet, og den eneste Maade, hvorpaa denne Ulempe kan afhjælpes, maa ganske vist være den ovenanførte, thi skønt flere af de større Skriftstøberier i Tyskland paastaa, at de af dem leverede Skrifter vare nøjagtigt efter Didots System, saa have vi dog havt Lejlighed til at overbevise os om, at der har været en ikke ringe Forskel mellem dem indbyrdes, hvilket jo er et godt Bevis paa, at de have hver sit Didot-System.

Typografiske Kundgørelser.

„Pasepartout",

redigeret af

Typograf V. Hylsberg,

udgaar hver Lørdag til en Pris af

65 Øre Kvartalet.

Abonnement modtages hos Udgiveren

Th. Nielsen,

St. Regnegade 26.

J. J. Nissen og Andersen,

Snedkermestre,

Fagforretning for Bog- og Stentrykkeri-Inventarium,

Gotersgade Nr. 48, Sb. 3.

København. K.

Lager forefindes af færdige Reoler, Skriftkasser, Formbrædder, Tenakler, Mahognitræs- og Zinkskibe, Sluttebord, Træstege etc.

Træklodser af Buksbom til Xylografier.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 8. | København, den 13. April 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 27. April.

☞ Medlemmerne anmodes om at sende Bidrag til Bogsamlingen til *L. D. Berg.*

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening" og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende". Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg.*

Typografernes Sangforening.

Lørdagen den 13. April, Aften Kl. 9, fortsættes Sangøvelserne. Sangerne anmodes om at møde talrigt og præcise.

Styrelsen.

Hvor naar faa vi en Tarif?

Dette Tpyografernes Alpha og Omega her hjemme, dette Spørgsmaal, af hvilket hele deres Velfærd afhænger, er endnu ikke kommet sin Løsning et eneste Skridt nærmere; snarere kan det siges at vi ere stillede endnu slettere end straks efter den mislykkede Arbeidsnedlæggelse, skønt man den Gang troede, at det var saa slet som det overhovedet kunde blive. Foreningen er kun en Skygge af sig selv, Modet og Tilliden er borte, kort sagt, alle de Betingelser, som i Fremtiden kunde bidrage til at skabe bedre Forhold, mangle; straks, da Foreningen paa ny samlede sig, tænkte vel de Fleste, der den Gang traadte ind, at den i Løbet af et Aars Tid atter vilde komme til Kræfter, og at man derefter, naar bedre Tider indtraadte, ad Forhandlingens Vej kunde faa indført saadanne Arbejdsforhold, at en Sætter, uden at være favoriseret, med 10 Timers daglig ordinær Arbejdstid kunde opnaa en saadan Fortjeneste, at han kunde ernære sig selv og sin Familie. Andet eller mere have vi vel aldrig tænkt at opnaa, men selv Typografernes ivrigste Modstandere maa dog vel indrømme, at med den Tusindberegning og de Betingelser, under hvilke Bogsætterne de fleste Steder arbejde, er dette næsten en Umulighed, naar Vedkommende da ikke er en ligefrem „Opstikker". Nu er det ganske vist sandt, hvad jeg atter og atter hører fremhævet, at der for Tiden ikke tør tænkes paa nogen som helst Forhøjelse; dertil ere Tiderne altfor slette. Det kan ikke hjælpe, at komme med Forslag om Forbedringer, saa længe Arbejdet er saa knapt og Tilbudet af Arbejdskraft saa rigelig, men det er dog derfor langt fra rigtigt at lægge Hænderne i Skødet og lade Fem og Syv være lige. Der maa arbejdes paa at skabe en ganske anden Aand, saaledes at der atter hos Typograferne opstaar en levende Følelse af, at kun ad Enighedens og Sammenslutningens Vej er det muligt at vi kunne gjøre Fremskridt under heldige Konjunkturer samt i slette Tider bevare det en Gang opnaaede; særlig gælder det at stille vore Sager saaledes, at vi ikke aldeles taber Tilliden til os selv og Agtelsen hos Principalerne. Mange Kolleger, som i de tidligere gode Tider troede, at de stode dem bedst, naar de blot sørgede for at gøre som Principalen ønskede det, selv om de derved nok saa meget skadede deres Kolleger, maa vist nok nu have faaet Øjnene op for, at de ved at stille sig saaledes kun have opnaaet, at tabe Agtelsen baade hos deres Kolleger og hos Principalen. Men hvad vi særlig vil bringe i Erindring er det: En Organisation lader sig hverken tilvejebringe paa en Maaned eller et Aar, og det kan derfor ikke nytte, at man venter til der bliver Brug for den; thi da er det for sent. Dette synes jeg, maa staa tilstrækkelig klart for alle dem, som saa, hvorledes det gik os i 1875; havde vi den Gang havt en ordenlig Organisation, vilde en god og varig Tarif med Sikkerhed kunnet været sat igennem, men den Gang var man slet ikke forberedt, og senere, da man troede at vare forberedt — ja, da var den gode Tid netop i Færd med at forsvinde, det var for sent! Og saaledes vil det atter og atter gaa os, naar man ikke, belært af Fortiden, tager sig det Skete til Indtægt og atter slutter sig sammen. Maaske er det ogsaa dem, som tro, at vi nok faa en Tarif, naar vi blot give Tid og vente, til Principalerne selv frivillig tilbyde os en saadan, men jeg tør, uden at gaa nogen for nær, nok paastaa, at skal man vente herpaa, da vil Ventetiden blive meget lang; og hvorledes tror man vel en saadan Tarif vilde blive, som Principalerne, uden ringeste Opfordring eller Medvirkning fra vor Side, godvillig vilde indrømme os. Den vilde ikke blive meget værd, det kan man sikkert

forlade sig paa; en saadan Generøsitet vilde da ogsaa være noget aldeles uhørt. Naar det skal indføres Forbedringer, er det Typograferne, der ved en fast og enig Optræden skulle give Stødet; men hvis de ikke staa som en Helhed og ikke kunne give deres Fordringer den ringeste Vægt, da er der heller ingen, som ville tage Hensyn til dem, og derfor er det jeg tager Ordet for en kraftigere Sammenslutning blandt Kollegerne, saa at Fremtiden ikke oftere skal finde os uforberedte. Hvor vidt nu denne Opfordring vil blive efterkommet, tør jeg ikke have nogen Mening om, men jeg vil blot bede hver Enkelt i sin Kreds at virke hen til, at dette maa ske! —*n.*

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Efterat der nu er afholdt henved en halv Snes Generalforsamlinger, og efterat der til den d. 17. Marts indvarslede Generalforsamling kun var mødt ca. 20 Medlemmer, der gjorde Forsamlingen inkompetent til at tage gyldig Beslutning, maatte Mødet hæves uden Resultat den Gang og en ny Generalforsamling indkaldes til d. 24. Marts, hvorpaa der vilde blive taget Beslutning, uanset de Mødendes Antal; til denne vigtige Forhandling havde der indfundet sig et kun forholdsvis ringe Antal Medlemmer, saa Interessen hos disse synes at være meget lille, og i det Hele taget synes det Vigtigste for disse at ligge deri, at Kasserne vedbleve at virke sammen, hvilket de jo nu fremdeles ville vedblive at gjøre.

Det var kun forholdsvis mindre væsenlige Forandringer, der bleve gjort i det af Udvalget og Bestyrelsen i Forening forelagte Forslag til Love. Det indsatte Stykke om, at Sygehjælpen kunde forhøies udover de 10 Kr., der nu gives, blev forkastet, og det bliver altsaa ved de 10 Kr. Med Hensyn til Medlemmernes Ret til Restance blev der vedtaget et Forslag af Hr. J. F. Jensen om, at resterende Medlemmer skulde erlægge en Mulkt af 5 Øre for hver Maaneds Restance, og forsaavidt denne ikke blev betalt ved den 3dje Maaned, udslettes vedkommende Medlem af Kasserne, og kan kun optages som aldeles nyt Medlem, og skal derfor svare Bidrag til Pensionsafdelingen i den Aldersklasse, hvortil han ved sin nye Optagelse hører. Envidere blev vedtaget et Forslag af Hr. J. F. Jensen om, at Kassernes Bestyrelse skulde besørge saadanne Medlemmers Begravelse, der enten vare uden Familie eller havde offenligt Ophold i Kommunen.

De to Afsnit, om Pensionen og om Bestyrelsen vedtoges derefter en bloc efter en ganske kort Diskussion.

Lovene ere saaledes nu vedtagne og skulle træde i Kraft fra 1. Mai d. A.; de ville derfor i de nærmeste Dage foreligge for Medlemmerne, efterat de nødvendige Redaktionsændringer ere foretagne. Resultatet er nu blevet, som man kunde forudse det vilde blive, og selv om det ikke tilfredsstiller Alle, vil det dog staa klart for Enhver, der tænker varmt for de forenede Kassers Vel, at havde man bibeholdt Understøttelsen, vilde de have gaaet deres Undergang imøde, hvorimod der nu vil være Haab om, at de igen, omend langsomt, ville kunne komme paa ret Køl igen. Det er altid klogt at bøje sig for Nøvendigheden, selv om det desværre vil træffe Enkelte føleligt.

Den typografiske Fagpresse i Skandinavien.

„*Nordisk Bogtrykkeri-Tidning*“ i Stockholm har maattet dele Skæbne med den for 2—3 Aar siden hensovede „Skandinavisk Bogtrykkertidende“ i København, idet den fra Nytaar er ophørt at udkomme. „Annalen der Typographi“ knytter hertil den Bemærkning, „at da Flertallet af Principalerne i Skandinavien ere bevandrede i det tyske Sprog, og den derværende Fagpresse hovedsagelig maa hente sit Stof fra tyske Blade, er det intet Under, at Udgivelsen af Fagblade i de nordiske Sprog ikke kan være lønnende. Den typografiske Presse i Skandinavien er nu udelukkende i Hænderne paa det typografiske Forbund, som udgiver Ugebladet „Typograf-Tidende“. Man vil af disse Linier sé, i hvor ringe Grad Hr. Lorck, som jo dog selv er Dansk, følger med Forholdenes Udvikling herhjemme, thi der eksisterer jo ikke mere noget typografisk Forbund, lige saa lidt som „Typograf-Tidende“ er noget Ugeblad. Bladet giver saaledes selv det bedste Bevis for, at den typografiske Verden i Skandinavien kun er slet tjent med at skulle hente al sin Kundskab af de tyske Fagblade, da disse aldeles ikke kunne tilpasse deres Stof efter denne. Og skønt vi fra vort Standpunkt sét ikke kunne have nogen særdeles stor Sympathi hverken for den henslumrede „Skandinavisk Bogtrykkertidende“ eller dens ligeledes afgangne Frænde „hinsidan Sundet“, da de begge særligt vare Organer for Principalerne, kunne vi dog ikke paastaa, at vi føle nogen stor Tilfredshed ved saaledes at være bleven ene tilbage paa Arenaen. Det er en særegen Følelse af Tomhed, der gør sig gældende ved saaledes at være „enestaaende“, og denne Følelse forstærkes yderligere, naar vi nærmere undersøger Grunden til, at den typografiske Fagpresse saaledes forsvinder.

En udenforstaaende og overfladisk Tilskuer kunde nemlig let faa den Tro, at siden „Bogtrykkernes“ Organer vare gaaede ind, medens Typografernes vedblev at udkomme, saa maatte det ogsaa være disse sidste, der stod med Palmer i Hænderne. Men Sagen forholder sig jo ganske anderledes; Principalerne have under de nuværende forkvaklede Tilstande Overvægten, og det kan efter deres Mening af denne Grund være dem ligegyldigt, om de have noget særligt Organ i Pressen eller ikke; det, der trykker dem, er den overhaandtagende Smudskonkurrence, men denne kunne de ikke komme til Livs gennem noget Blad. Det er altsaa nærmest Ligegyldighed, Mangel paa enhver kraftig Tilslutning, som har kostet de ovennævnte to Blade Livet, og det er netop dette, vi ikke kunne andet end beklage. Typograferne ere ikke i Stand til at gøre de pekuniære Ofre, som Udgivelsen af et smukt udstyret typografisk Fagblad nødvendigvis kræver, og Principalerne ville ikke — som en Følge heraf kan intet saadant Blad eksistere, skønt vel ingen vil nægte, at Nordens Bogtrykkerstand kun slet kan være dette bekendt. „Typograf-Tidende“

kan aldrig blive noget teknisk vejledende Blad, hvilket jo heller ikke er dets Bestemmelse, thi det maatte da opgive sin Plads som Organ for Typografernes særlige Interesser. Men netop derfor var det ønskeligt, om der i vort Sprog eksisterede et Blad, der ved Hjælp af en smuk Udstyrelse og gode Billeder, forsynet med forklarende Tekst, kunde bidrage til Fagets Udvikling og Fremgang her hjemme samt holde alle dem, der havde Interesse for Sligt, à jour med ny Opfindelser paa det typografiske Omraade.

Hvor vidt vi nogensinde skulle sé dette vort Ønske opfyldt, lader sig næppe sige; synderlig Udsigt er der jo ikke. Vor „Kunst", som det tidligere altid hed, synker i den almindelige Mening bestandig mere og mere ned til at blive et slet og ret Haandværk, og skønt vist ingen mere end os hader alt opstyltet Væsen og finder Tyskernes megen Tale om „Kunsten" latterlig, saa vide vi dog, at der ogsaa i vort Fag lige saa vel som i de fleste andre, kan gøre sig større eller mindre kunstneriske Hensyn gældende, kan tilvejebringes større eller mindre Intelligents; enhver Anstrængelse i denne Retning trænger til at ophjælpes og anspores og netop derfor er det et slet Tegn, at de typografiske Fagblade her i Norden ophøre at udgaa, thi det beviser, at kun faa sætter Pris paa dem.

Typografernes Arbejdsnedlæggelse i Paris.

Fra *Paris* skrives under 2den April til „Correspondent": Endnu er jeg ikke i Stand til at kunne melde Dem, at vor retfærdige Sag har sejret, trods den Standhaftighed, Enighed og Offerberedvillighed, der lige fra Arbejdsnedlæggelsens første Øjeblik indtil nu har besjælet vore Rækker —; Principalerne gøre det yderste, og sky ikke selv de dyreste og sværeste Ofre, for at knytte Sejren til deres Fane. Den 28de Marts lode alle Principalforeningens Medlemmer deres respektive Sættere kalde til sig, for endnu engang at forsikre dem om deres „Deltagelse" og forestille dem det Haabløse i deres Kamp, hvorfor de rettede indtrængende Opfordringer til dem, om at afstaa fra deres Fordringer, som de dog alligevel ikke kunde sætte igennem. De havde dog ingen Lykke med sig, tværtimod blev der taget kraftigt til Genmæle, og Sagen blev gennem et Flyveblad ført frem for det store Publikum, der ogsaa med Varme har sluttet sig til Sætternes Sag. I Løbet af faa Timer vare Tusinder af Eksemplarer solgte paa Boulevarderne og Gaderne og hele Oplaget udsolgt. Principalerne, som paa det strængeste havde forbudt de Strikende nogensinde oftere at betræde deres Trykkerier, kundgjorte næste Dag ved Plakater, at Sættere (Ikke-Forbundsmedlemmer) fandt Sysselsættelse i de fleste større Officiner til en Pris af 65 Centimer pr. Time, resp. pr. Tusind. Samme Dags Aften holdt Typograferne et talrigt besøgt Møde, paa hvilket Parolen lød: „En for alle og alle for en", og hvor det blev besluttet at forhøje Understøttelsen for de Strikende til 3—4 Francs om Dagen, paa Grund af, at allerede 97 Bogtrykkerier havde godkendt Sætternes Tarif, deriblandt Politi-Præfekturets og Seine-Departements Præfekturets Trykkerier, thi herved var jo deres Antal, der endnu skulde nyde Understøttelse, betydelig formindsket; tillige ere Typograferne Herrer over saadanne Kapitaler, at de ville kunne holde Stand flere Maaneder igennem — foreløbig er der i dette Øjemed stillet Kassen en Sum af 200,000 Francs til Raadighed. Desuden har Sætter-Foreningen i London ogsaa stillet en betydelig Sum til vor Desposition, ligesom der fra Kollegerne i Schweitz gøres alt muligt for at komme os til Hjælp. Af kvindelige Sættere (Compositrices) skal der nu være ca. 200 i Virksomhed; de arbejde for 40—50 Cent. pr. Tusind, men denne Hjælp er saa godt som intet værd. Mærkeligt nok have Principalerne erklæret sig villige til at betale enhver enkelt Sætter efter Tarifen, naar han skriftlig erklærer at ville gaa ud af den typografiske Forening, men dette Tilbud er kun blevet modtaget med Foragt. Som man altsaa vil sé, gøre Principalerne alt, hvad der fra deres Side kan gøres, men vi ere faste og standhaftige; en stor Mængde ere allerede gaaede ind paa Tarifen, og vi vide, at Resten maa gøre det samme, naar vi blot holde ud i Kampen endnu en Stund.

Om Rundeskrifter.

(Efter Korrespondent.)

Handelens og Industriens Opblomstring har i første Række havt en fuldstændig Forandring af vor sædvanlige Skriveskrift til Følge. De betænksomme Skrifttræk svandt bort, og i deres Sted traadte den hurtigere, mere flydende Skrift, som i vore Dage er bleven den almindelige. For os Bogtrykkere var denne Smagsforandring foregaaet, uden at vi følte os synderlig berørt af den; vi vare jo vante til, med Hensyn til Skriveskriften, at overlade Stentrykkerne Marken, og det var rimeligvis ogsaa forblevet herved, hvis ikke det Held, hvormed de amerikanske Skriveskrifter af W. Woellmer optraadte, havde givet andre Meninger Vægt. Og dog, man maatte være nok saa stor en Ynder af de moderne Skriveskrifter, saa var der dog saa mange Vanskeligheder baade ved Sætningen og Trykningen, at Glæden over dem derved blev betydelig dæmpet, saa at deres Benyttelse altid vilde blive temmelig indskrænket. Da kom i rette Tid Hr. Skrivelærer Soennecken med sin Rundeskrift. Her frembød sig en lodret staaende Skriveskrift, som ved en konsekvent Anvendelse ikke gav den almindelige Trykskrift noget efter i Tydelighed, en Egenskab, der som bekendt ikke er almindelig hos de skraat liggende Skriveskrifter. Skriften slog an, hvad der jo ikke var noget Under, og i Løbet af forholdsvis kort Tid havde den ny Rundeskrift allerede erhvervet sig mange Tilhængere blandt Publikum. Vi have søgt at finde Grunden hertil, men kan kun forklare os Handelsstandens særlige Forkærlighed for Rundeskrifter derved, at det almindelig antoges, at skrevne eller tilsyneladende skrevne Meddelelser vækker langt større Opmærksomhed hos Publikum end trykte. Denne Kendsgerning, i Forbindelse med den Stræben, som de fleste Bogtrykkere dele, efter at tilvejebringe en Erstatning i Stedet for de vanskelige moderne Skriveskrifter, vil vistnok sikre Rundeskrifterne en betydelig Udbredelse og længere Varighed.

I et af de sidste Møder, som det typografiske Selskab i Leipzig holdt, blev Spørgsmaalet om Rundeskrifter ogsaa bragt paa Bane, og indledet af Hr. Bogtrykker Neumann med et Foredrag, af hvilket vi skulle tillade os at anføre nogle faa Notitser. Fire tyske Skriftstøberier ere fremkomne med Rundeskrifter, nemlig Theinhardt og Woellmer i Berlin samt Krebs og Flinch i Frankfurt. Det sidstnævnte Firma mødte først paa Markedet, og heri maa vel Grunden søges til, at dets Frembringelse i temmelig høj Grad bærer Halvhedens Karakter; man har ikke ganske villet bryde med den gamle Runde, men mere søgt at forbedre den. Den fra Krebs's Støberi udgaaede Runde nærmer sig mest af alle den gamle Skrift, thi naar man sér de tykke, massive Træk, er det vanskelig at antage, at man har en moderne Skrift for sig. De fra de to berlinske Støberier udgaaede Skrifter have gjort størst Lykke, hvilket de ogsaa fortjente; den Theinhardtske er den ældste og holder sig fast til Soennecksens Tegning; den har i sit Udseende noget kraftigt og markeret, hvorfor den tager sig bedst ud, hvor der er Plads til rigelig Skydning. Den lader sig anvende endogsaa til Titler, naar der er enkelte Linier, som særlig skulle fremhæves. Den fra det Woellmerske Skriftstøberi udgaaede Rundeskrift gaar en ganske anden Vej; uden Betænkelighed sætter den sig ud over alle de Indvendinger, som den Skrivekyndige vil gøre imod den; den har ikke holdt sig til det oprindelige Mønster, og mange af dens Bogstaver ere af en saadan Form, at de ikke kunne andet end skaffe Hovedbrud. Dens moderne, lette Udseende, frembragt ved et fint Billede og ensartede Afstandsforhold har dog skaffet den en Mængde Tilhængere. Den egner sig i Særdeleshed til Skrivelser og Cirkulærer og taaler ingen stærk Skydning. En særlig Fordel fremfor den Theinhardtske har den deri, at hver Grad er støbt paa sin egentlige Kegel.

Forskelligt.

Det store Bogtrykker-Firma Cassel, Petter & Galpin i London har taget den højst rosværdige Beslutning at give enhver Lærling, der under Læretiden har opført sig godt, ca. 350 Kroner, samtidig med at han er udlært. Ved den første Uddeling af denne Præmie, som fandt Sted for kort Tid siden, blev der tillige givet en Fest for samtlige Lærlinge.

— I *Wien* har Bogtrykkerne allerede taget Beslutning om paa en højtidelig Maade at fejre Bogtrykkerkunstens 400-aarige Jubilæum i denne By, som indtræffer i 1882. Foruden den egentlige Fest, hvortil en Mængde Forfattere, Journalister og Boghandlere ville blive indbudte, skal der tillige afholdes en Udstilling, som skal omfatte Tryksager fra den ældste Tid indtil vore Dage og saaledes anskueliggøre Kunstens Udvikling siden dens Opfindelse. Der skal nu vælges en Kommission, bestaaende af Principaler, Faktorer og Typografer, hvis Opgave det skal være at udarbejde en Fremstilling af Bogtrykkerkunstens Historie for Wiens Vedkommende, hvorved det navnlig gælder om at konstatere, at 1482 virkelig er det Aar, da der i denne By første Gang blev trykt med bevægelige Typer.

— I *Sverig* udkommer nu 299 Blade og Tidsskrifter, fordelt paa 78 forskellige Byer; Stockholm alene har 89. De øvrige fordele sig saaledes: Göteborg 17, Upsala 13, Jönköping 10, Linköping og Malmö hver 9, Gefle og Kalmar hver 7, Halmstad 6, Folan, Karlstad, Kristiansstad, Lund, Örebro og Östersund hver 5, Karlskrona og Wisby hver 4, Hernösand, Karlshamn, Kristiania, Norrköping, Strengräs, Sundsvall, Wenersborg, Westerås og Wexiö hver 3. De øvrige fordele sig paa de mindre Byer med 2 og 1 i hver. Af disse 299 Blade udkommer kun et 7 Gange om Ugen (Stockholms Morgenblad) og 12 6 Gange ugentlig.

— *En typografisk Kongres* vil rimeligvis blive afholdt under Verdensudstillingen i Paris. Forslaget hertil er kommet fra den franske typografiske Forening i Schweiz, og det almindelige schweiziske Typograf-Forbund er gaaet ind paa Forslaget. Der vil blandt andet blive bragt følgende Sager under Diskussion: Kvindeligt Sætterarbejde, Lærlingevæsen og Uddannelse, Kassevæsen, Maximal-Tarif med Betalings-Formindskelse ved lettere Arbejdsmaade, Undertrykkelse af Arbejdsnedlæggelser m. m.

Typografiske Kundgørelser.

„Pasepartout",

redigeret af Typograf V. Hylsberg,

udgaar hver Lørdag til en Pris af

65 Øre Kvartalet.

Abonnement modtages hos Udgiveren Th. Nielsen, Store Regnegade Nr. 26.

Lager af Bog- og Stentrykfarver fra *Schramm & Heiden*, Offenbach a. M.

Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.

Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg.

H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade 12.
København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 9. | København, den 27. April 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 10. Maj.

☞ Medlemmerne anmodes om at sende Bidrag til Bogsamlingen til *L. D. Berg.*

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg,* St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg.*

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 3. Maj afholdes **Maanedsmøde** i Foreningens Lokale.

Diskussionsemne:

Foreningens Overtagelse af Rejseunderstøttelsen.

Styrelsen.

Nye Medlemmer.

Jansen, W. (Nielsen & Lydiche).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Lørdagen den 27. April, Aften Kl. 9, fortsættes Sangøvelserne. Sangerne anmodes om at møde talrigt og præcise.

Styrelsen.

Viatikumsvæsenet i „Den typografiske Forening“.

Fra den 1. Maj træder, som det vil være de fleste Kolleger bekendt, de nye Love for Hjælpekasserne i Kraft, og samtidig ophører al Rejsehjælp for disses Vedkommende. Skønt det ganske vist ikke er nogen ringe Udgift, som Viatikumsvæsenet fører med sig, og skønt det ikke er uberettiget, naar der siges, at ved Kassernes Sammensmeltning ejede Rejsekassen en ikke ringe Del af den fælles Formue, som altsaa nu burde tilfalde „Den typografiske Forening“, naar denne skal udrede Rejse-Understøttelsen, er der, som Sagerne staa, intet andet for os at gøre end at bide i det sure Æble, da der jo ellers ingen samlet Rejsehjælp vilde blive givet. Imidlertid er det en Selvfølge, at „Den typografiske Forening“ ikke er i Stand til at give saa stor en Rejsehjælp, som Hjælpekasserne hidtil have givet, eftersom den kun omfatter henved Halvdelen af de københavnske Sættere; ligeledes er det klart, at der ikke gives Rejsehjælp til Tyskere, som ikke ere Forbundsmedlemmer, og at der overhovedet fra Styrelsens Side vil blive gjort alt for at forhindre, at Folk, som andet Steds have unddraget sig de Forpligtelser, de skylde deres Kolleger, kunne hente Rejsehjælp hos os. De Typografer, der komme fra Provinsbyerne og atter maa rejse, fordi de ikke kunne finde Sysselsættelse, maa man selvfølgelig understøtte, for saa vidt der ikke i deres tidligere Forhold er noget, som kunde berettige til en modsat Fremgangsmaade, thi da der intet Forbund mere bestaar, have de jo en gyldig Undskyldning for, at de ikke ere Medlemmer. Spørgsmaalet er nu, hvor meget der skal gives, og Styrelsen har da tænkt sig 3 Kr., samtidig med at den vil give de rejsende Anvisning paa at henvende sig særlig til Ikke-Foreningsmedlemmerne i de forskellige Trykkerier, for at ogsaa disse kunne faa en vist nok kærkommen Lejlighed til at understøtte deres rejsende Kolleger; vi gaa nemlig ud fra, at det naturligvis ikke er for at spare de 25 Øre, at saa mange vægre sig ved at være Medlemmer, men at det maa være for „Principets“ Skyld. Ganske vist er det ikke synderlig behageligt for de rejsende, at de skulle være nødsagede til at gaa Tiggergang omkring paa Trykkerierne, men saa længe Foreningens Medlemsantal ikke er større, er det en Selvfølge, at man ikke kan give mere i Understøttelse, thi det vilde dog være uretfærdigt, at Foreningsmedlemmerne skulde betale hele Gildet. Det vilde ogsaa være meget uklogt, thi det var saa at sige at udsætte en Præmie for dem, der vilde holde sig udenfor Foreningen. Skulde Antallet af Medlemmer senere stige efter en større Maalestok end hidtil, da er det en Selvfølge, at man ogsaa vil forhøje Rejsehjælpen, men indtil dette skér, kan Sagen vistnok ikke indrettes paa anden Maade, end som ovenfor omtalt. Da Styrelsen imidlertid ønsker at høre Medlemmernes Mening angaaende denne Sag, opfordres disse herved til at indfinde sig talrigt paa det i denne Anledning ind-

varslede Maanedsmøde, som afholdes næste Lørdag, den 3die Maj, i Foreningens Lokale.

De udenlandske Fagskrifter.

Det har ofte fra Medlemmernes Side været paaanket, at Foreningen havde Udgift til Abonnement paa udenlandske Fagblade, uden at Medlemmerne høstede den ringeste Nytte af disse, da de kun sjældent fandtes i Lokalet Lørdag Aften. Nu er Forholdet imidlertid faktisk det omvendte, thi medens Fagbladene regelmæssig ligge til Gennemlæsning hver Lørdag Aften, sér man aldrig noget til Medlemmerne, som stadig glimre ved deres Fraværelse. Da vi imidlertid maa indrømme, at den typografiske Forenings Medlemmer ikke høste den tilsigtede Nytte af Fagbladene, have vi tænkt at ville gøre et Forsøg paa at faa indført en Ordning, hvorved alle de Medlemmer, der have Lyst til at læse disse Blade, kunne faa dem til Gennemlæsning i deres Hjem. For Tiden abonnerer Foreningen paa følgende Blade:

„Deutsche Buchdruckerzeitung“,
„Journal für Buchdruckerkunst“,
„Archiv für Buchdruckerkunst“ og
„Correspondent“.

Desuden have vi fra denne Maaneds Begyndelse truffen den Overenskomst med Redaktionen af det engelske Fagskrift „The Printers Register“, der ligesom „Archiv für Buchdruckerkunst“ udkommer i maanedlige Hefter, at der gratis tilstilles os et Eksemplar, mod til Gengæld at sende et Eksemplar af „Typograf-Tidende“ til Redaktionen i London samt af og til at tilsende Skriftet Korrespondancer fra København.

Vi anmode derfor de Kolleger, der ønske at modtage et eller flere af disse Blade tilsendt til Gennemlæsning, skriftlig at sende Meddelelse herom til Forretningsføreren, Hr. L. D. Berg, hvorefter vi snarest muligt skulle forsøge at sætte Sagen i Gang. Imidlertid maa det opstilles som en bestemt Pligt for Enhver, der ønsker et eller flere af Bladene, at sende det videre næste Dag efter den Orden, som findes angivet paa en medfølgende Seddel, der vil blive fastklæbet i den Mappe, i hvilken Bladene omsendes.

Det vil nu udelukkende afhænge af Medlemmerne selv, om det skal gaa med denne Sag som med Bibliothekssagen, Arbejdsløshedskassen o. s. v., der alle ere lagte paa Hylden af Mangel paa Tilslutning.

Fra Tyskland.

Som vore Læsere maaske mindes, blev det paa den tyske Bogtrykker-Principal-Forenings sidste Generalforsamling besluttet at arbejde hen til en Revision af Tarifen, og man maatte da begynde med hurtigst muligt at opsige den nugældende Tarif. Grunden hertil var navnlig den, at man ønskede den besværlige Voldgiftsret (Einigungsamt) og med den Lokaltillæggene bragt ud af Verden. Det synes dog, som om det hermed ikke vil gaa saa let, som man maaske havde ventet, idet man fra de enkelte Principalers Side ikke har fundet den Tilslutning, som der var gjort Regning paa.

Styrelsen havde til alle Foreningsmedlemmer udsendt Blanketter til Underskrift, hvorved Tarifen opsagdes, men af 234 Firmaer i Kredsen „Norden“ have kun 99 opsagt, af 223 Firmaer i Mainkredsen kun 90, i Nordvestkredsen af 189 Firmaer 78, i den saksiske Kreds af 273 Firmaer 126. Som det altsaa vil sés, er det langtfra Halvdelen af Principalforeningens Medlemmer, der have besluttet sig til at opsige Tarifen, og dermed skulde hele Sagen, til hvis Gennemførelse der udfordredes en Majoritet, rettelig være bortfaldet. Dette Resultat tilfredsstiller selvfølgelig dog ikke de Herrer, der have sat Tarifopsigelsen i Scene, og de have nu begyndt at gøre Forsøg paa at faa Mindretallet forandret til et Flertal, idet de gaa ud fra, at alle de Principaler, som allerede nu have ophørt at betale efter Tarifen, slet ikke kunne have nogen Interesse i denne Sag og derfor heller ikke kunne tages med i Betragtning. At denne Fremgangsmaade ikke kan forsvares, ligger imidlertid tydelig for Dagen, naar man véd, at der aldrig er foretaget nogen Opgørelse af, hvilke Principaler der betale efter Tarifen og hvilke ikke, og at Opsigelsesblanketten er sendt til alle uden Undtagelse; desuden findes der blandt de Principaler, som have underskrevet, netop en stor Del, som forlængst ere gaaede bort fra Tarifen, og disse kunne da heller ikke tages med i Betragtning. Hvorledes Sagen vil ende, er selvfølgelig umuligt at sige, men for Typograferne har det heller ikke mere synderligt at sige, eftersom Principalforeningen jo ikke udøver noget Tryk paa sine Medlemmer, for at faa dem til at overholde den Tarif, som dens Styrelse paa Foreningens Vegne har underskrevet; enhver betaler efter eget Tykke og hele Tarifbevægelsen bliver jo paa den Maade ikke andet end Komediespil.

Ligesom her i Danmark griber ogsaa i Tyskland Lærlinge-Uvæsenet stedse kraftigere om sig, og hvis det længe skal blive ved efter samme Maalestok, er det vanskeligt at sige, hvor elendigt det til Slutningen vil blive for „Kunstens Sønner“, thi skønt det allerede nu er galt, er det dog klart, at med en saadan Tilgang af Arbejdskraft, som der baade i Tydskland og Danmark for Tiden finder Sted, maa Tilstanden absolut forværres. I Følge statistiske Oplysninger findes der for Øjeblikket i Tyskland ca. 13,000 Typografer, af hvilke ca. 2,500 ere uden Sysselsættelse. Af Lærlinge findes der ca. *9,000,* som i Løbet af de næste 4—5 Aar ville være udlærte, og der vil altsaa finde en aarlig Tilgang Sted af mindst 2,500 Typografer. Imidlertid er der jo en stor Del af dette Antal, som samtidig med, at de ere udlærte, ogsaa have endt deres typografiske Løbebane, idet deres Dygtighed i Faget indskrænker sig til det mindst mulige, hvorfor de heller intet Sted kunne finde varig Sysselsættelse og derfor til sidst nødes til at tage fat paa andre Ting, naar de ikke længer kunne klare sig paa Tyskalands Gader og Landeveje. Paa flere Steder i Tyskland, saaledes ogsaa i Kiel, have Typograferne ladet forfatte Advarsler til Forældrene, der ere blevne indrykkede i Bladene eller udgivne som Brochurer, hvori Forældrene blive gjorte bekendte med Forholdene i vort Fag, og hvor man navnlig har henledet deres

Opmærksomhed paa, at de, naar de overhovedet ville have deres Børn i Bogtrykkerlære, maa sørge for, at de blive anbragte paa Steder, hvor de virkelig kunde faa noget lært, thi ved at skaffe dem Plads hos saadanne Principaler, der saa at sige udelukkende benytte Lærlinge, opnaa de i Reglen kun at ødelægge hele Fremtiden for deres Børn.

I „Correspondent" for 17de ds. findes en Opgørelse over Antallet af Trykkerier, Lærlinge, Forbunds- og Ikke-Forbunds-Medlemmer i 5 Kreds- (Bezirks-) Foreninger, af hvilken det fremgaaer, at der i disse 5 Kredse fandtes 208 Trykkerier, i hvilke der arbejdede 1,185 Sættere og Faktorer samt 607 (!) Lærlinge. Af disse 1,185 Sættere var kun 323 Forbundsmedlemmer, medens derimod 862 stode udenfor Forbundet. Det er sandelig et sørgeligt Resultat, denne Optælling udviser, idet kun lidt over $^1/_4$ af samtlige Sættere i disse 5 Kredse ere Medlemmer af Forbundet; naar man i Tyskland, hvor der dog er gjort saa mange Anstrængelser og dreven en saa ihærdig Agitation, ikke er kommen videre, kan man ikke undre sig over, at det ogsaa gaaer trevent med Foreningslivet hos os.

Det engelske Provins-Typograf-Forbund*)

har for kort Tid siden udgivet sit halvaarlige Regnskab med vedføjet Beretning om de forskellige Forbundet vedrørende Anliggender. Af denne interessante og i høj Grad oplysende Beretning skulle vi tillade os at gøre et Uddrag, hvoraf man vil se, paa hvilket højt Standpunkt vore engelske Kolleger staa med Hensyn til faglig Organisation.

Beretningen begynder med at fremhæve, hvor uberettiget det er, naar man fra forskellige Sider har villet give Fagforeningerne og Arbejder-Forbundenes Virksomhed Skylden for de sørgelige Tilstande, der for Tiden herske i alle industrielle Forhold; der bliver anført det slaaende Mod-Argument, at naar Arbejder-Forbundene ikke ved et betydeligt Reservefond og stadigt Kontingent vare satte i Stand til at understøtte de arbejdsløse, vilde mange af disse allerede for længe siden have været nødsagede til at ty til Fattigvæsenet, ja maaske endog maattet søge et sidste Asyl i Fattighusene. Understøttelserne til dem, der vare forblevne paa deres respektive Opholdssteder, havde andraget 607 Pd. Sterling (ca. 10,926 Kr.), medens der til Rejsehjælp var medgaaet 606 Pd Sterl. (ca. 10,908 Kr.). Dette i Forhold til tidligere Halvaar særdeles store Beløb blev dog ikke blot dækket af de løbende Indtægter, men der blev endog et Overskud tilovers til Fordel for Reservefondet. Endvidere meddeler Styrelsen, at den saa vidt muligt har søgt at undgaa Stridigheder med Principalerne, idet den hellere vilde afvente gunstigere Tider, for da med desto bedre Resultat at kunne bekæmpe de mange beklagelsesværdige Forhold, der rundt omkring have indsneget sig. Dog var Forbundet i enkelte Tilfælde optraadt aktivt, saaledes i Byen Ashton (Lancashire) hvor Ejeren af Bladet „Evening Star" erklærede at ville nedsætte Satsprisen, paa samme Tid, som han ikke længere ansaa sig for bundet til Bestemmelserne angaaende Antallet af Lærlinge. Som Følge heraf nedlagde 15 Sættere Arbejdet, og dette kostede Forbundet 1188 Kroner. Ligeledes erklærede Ejeren af et andet Blad ikke længere at ville holde sig til det engang fastsatte Lærlinge-Antal, hvorfor 5 Sættere nedlagde Arbejdet, hvilket kostede Forbundet 720 Kr. Tilgangen af nye Medlemmer havde været betydelig, idet Antallet fra 4639 var vokset til 5309, altsaa en Forøgelse af 450. Hvad Styrelsen i Særdeleshed holdt strængt Øje med, var „Landstrygeriet", idet der var mange, som systematisk undgik at tage Arbejde, men blot drev omkring paa deres Kollegers Bekostning; dette var noget, som man for enhver Pris maatte søge at faa sat en Stopper for. I Dublin have over 300 Sættere den 4. Marts nedlagt Arbejdet for at opnaa en Lønningsforhøjelse, paa hvilken dog allerede efter 14 Dages Forløb mange Principaler vare gaaede ind, saa at der kun var 120 Sættere tilbage, der endnu ikke havde optaget Arbejdet. Hvor meget end Principalerne have at indvende imod Provins-Typografernes Forbund, maa de dog indrømme, at det bliver ledet paa en fortrinlig Maade og udretter meget godt.

— Den 2. Marts afholdt de londonske Typografers Understøttelses-Korporation for Invalider, Enker og Forældreløse sin aarlige Generalforsamling, paa hvilken det oplystes, at Indtægten havde været 3715 Pd. Sterl., af hvilke 1000 vare skænkede som Legat og 210 som Gave. Korporationen ejer nu 19,872 Pd. Sterl. (ca. 357,600 Kroner).

*) I England bestaar der to Typograf-Forbund; det ene dannet udelukkende af de londonske Sættere, medens det andet omfatter alle dem, der arbejde i Provinsbyerne.

Korrespondance.

Stockholm, den 11. April 1878. I de sidste Par Dage har man i de typografiske Kredse her i Stockholm havt et nyt og meget vigtigt Samtaleemne. Det hed sig nemlig, at Satsprisen skulde nedsættes fra 30 til 25 Øre pr. 1,000 n, samt at de 10 pCt. af Arbejdsfortjenesten, som udbetales hvert Kvartal, skulde enten helt borttages eller nedsættes til 5 pCt. At et saadant Forslag skulde fremkomme fra Principalerne, er noget man allerede længe har kunnet vente; thi den „sløje Tid" og den saakaldte „Krise" har for længe siden funden Vejen hertil. Og de, som nærmere have tænkt over denne Sag, have vist kun med Frygt imødesét den Tid, da det vilde blive gennemført. Thi, hvad har Typograferne her? En Forening, som visselig i flere Henseender udfolder en ikke ringe Virksomhed; men i hvilke Henseender? I at udlaane Bøger og hver Maaned afholde Bal. Og Tarifen! Ja, det *paastaas*, at der eksisterer en trykt Tarif, og at et Eksemplar findes paa det kgl. Bogtrykkeri, men dette Eksemplar er vist ogsaa det eneste, som findes; jeg har i alt Fald endnu ikke, efter omtrent et Aars Forløb, kunnet opnaa at faa et saadant at se, og det er allerede længe siden, at man, naar man fik et Arbejde, kunde beregne, hvor meget man skulde have for det; der er nu ikke længere Tale om, hvor meget et Arbejde er værd efter *„Tarifen"*, men

blot om, hvor meget man *„faar“*. Nu hedder det kun: „Mere kan vi ikke give“. Imidlertid er nu et saadant Forslag om Nedsættelse bleven gjort; men heldigvis gik det i sig selv igjen lige saa hurtigt, som det kom til Verden. Til igaar var et Ekstramøde af „Boktrycker-Societeten“s Medlemmer indvarslet gennem Bladene, og talrigt Møde udbades, da vigtige Sager for Bogtrykkerfaget skulde forhandles. Fra sikker Kilde har jeg nu faaet at vide, at det var Direktionen for „Normanska Boktryckeri-Aktiebolaget“ samt Bogtrykker Isaac Marcus, som fremkom med det ovenfor omtalte Forslag — ret betegnende; thi de to Trykkerier, som repræsenteres af disse Herrer, ere de eneste af de større, hvor *„Flickor“* bruges som Sætterinder —; men dette strandede paa d'Hrr. Bäckmans, Häggströms samt Centraltryckeriets (?) Direktørs bestemte Erklæring, ikke at ville nedsætte de nuværende Priser. Efter dette sér det ud, som om vore stockholmske Kolleger endnu en Tid kan fortsætte deres sløve Tilværelse; men en Gang kommer vel den Tid, da de højt maa beklage, at „Foreningslivet“ og dets gavnlige Følger har været ubekendte for dem.

Forskelligt.

Nyt xylografisk Atelier i København. Hr. Xylograf P. L. Bevers, der i flere Aar har uddannet sig i Udlandet, navnlig i Düsseldorf, hvor der især lægges Vind paa ved en god og smuk Udførelse at gengive Kunstneres Arbejder i Træsnit, har ifølge en os tilsendt Skrivelse aabnet et xylografisk Atelier paa Mynstersvej Nr. 16. Med Skrivelsen fulgte en Kopi af Hr. Bevers's egne Arbejder i formindsket Maalestok, der udmærker sig ved en særdeles fin og omhyggelig Udførelse.

— I de tyske Fagblade er der i denne Tid meget Tale om Benyttelsen af Glas til Typer i Stedet for det sædvanlige Skriftmetal. Opfindelsen paastodes først at være gjort i Paris, men nu kommer „Oesterr. Buckdr.-Ztg.“ med den Forsikring, at en Hr. Carl Winternitz i Wien allerede i 1869 har støbt Stæge af Glas, der af Fagmænd bleve anerkendte som meget brugbare. Han blev imidlertid forhindret fra yderligere at fuldstændiggøre sin Opfindelse. Hvad Pariser-Opfindelsen angaar, saa mener Hr. Winternitz, at Glastyperne nok ville finde Udbredelse, men at det er en Fejltagelse, naar der menes, at haardt Glas er det bedste Materiale; det bløde Glas er paa Grund af sin større Elasticitet langt at foretrække. Heller ikke mener Hr. Winternitz, at Glastyperne kunne støbes paa samme Maade som dem af Skriftmetal, men at de maa presses, og at det vil være nødvendigt at bibeholde de fine Spatier af Metal som hidtil. En Ulempe bliver der altid ved Korrigeringen; thi Aalen kan slet ikke og Korrigertangen kun med Vanskelighed bruges.

— Ifølge en Beretning, forfattet af en fransk Sætter, der som Delegeret har besøgt Verdensudstillingen i Filadelfia, meddeles følgende Notitser om Arbejdsforholdene i New-York-Heralds Sætteri: Bladet sysselsætter daglig 87 Beregningssættere, men foruden disse har det en Dag- og en Natfaktor, en Manuskript-Fordeler, 4 Ombrydere, 3 Aftrækkere, 13 Korrektører, af hvilke de 6 tillige fungere som Manuskript-Forelæsere, 1 Revisor, 1 Fordeler af Aflægnings-Satsen og 1 Overskrift-Aflægger, i det Hele et fast Personale af 113 Personer, til hvilket endnu kommer, at der ofte benyttes indtil 40 Stedfortrædere. Enhver Sætter har sit Løbe-Numer fra 1 til 87; hver har ca. et Dusin høje Blystæge, forsynet med det respektive Numer, til sin Raadighed; en af disse Stæge har han altid i sit Skib før han begynder at hæve ud, og paa den Maade undgaaes enhver senere Eftersøgen.

Typografiske Kundgørelser.

Lager af Bog- og Stentrykfarver
fra *Schramm & Heiden*, Offenbach a. M.
Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.
Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg.
H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade Nr. 12.
København K.

En flink, yngre Sætter
ønsker Plads snarest enten her eller i Provinserne. Typograf *Mortensen*, Calbergs Trykkeri, Vingaardstræde 19, anviser den søgende.

Abonnement
paa
„Typograf-Tidende“,
som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 10. | København, den 11. Maj 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 25. Maj.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

☞ De Trykkerier, hvor Medlemmerne ønske de udenlandske Fagblade til Gennemsyn, bedes snarest gøre Anmeldelse herom til Forretningsføreren Hr. *L. D. Berg*, St. Regnegade 17.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 11. Maj, Kl. 9½ præcise, afholdes **ekstraordinær Generalforsamling** i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

Foreningens Overtagelse af Rejseunderstøttelsen.

Talrigt Møde udbedes.

Styrelsen.

Foreningens Lokale er fra Lørdagen den 18. Maj i **Aahuset,** Hjørnet af Falkonérallén og Ladegaardsveien.

Nye Medlemmer.

Clausen, C. (Calberg).

Hansen, L. H.; Henningsen, A. E.; Kemph, J.; Holst, H. P.; Jacobsen, H. C.; Juel, J.; Nielsen, P. K.; Niss, A. T.; Truelsen, E. F.; Truelsen, P. V.; Østerberg, V. A.; Hansen, S. C.; Jørgensen, S. H. (Adresseavisens Trykkeri).

Lund, Joh. Juul (Lund & Gandrup).

Burghard, Georg H. J. (V. Herdahl).

Clausen, C. G. J. (Luno).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Ved det den 27de April foretagne Valg paa 3 Bestyrere og 1 Revisor indkom 39 Stemmesedler. Valgt blev *Sædder* til Bestyrelsesmedlem med 28 Stemmer og *Ewald* til Revisor med 33 Stemmer. Begge have modtaget det paa dem faldne Valg.

Der vil derefter være at foretage Omvalg paa 2 Bestyrelsesmedlemmer imellem d'Hrr. *Børresen, Truelsen, Lindberg* og *A. L Mortensen,* som ikke have opnaaet det ifølge Lovene foreskrevne Antal af 20 Stemmer.

Stemmesedler med Navns Underskrift og i *forseglede Konvoluter* bedes sendte til Kassereren (Jørgensen & Co.s Bogtrykkeri eller Korsgade 24, 4de Sal) inden Onsdagen den 15de Mai.

København, den 4de Mai 1878.

Bestyrelsen.

Rejsekassen i den typografiske Forening.

Hr. Redaktør! Turde det være mig tilladt at faa medfølgende Stykke angaaende Rejsekassen optaget i Typograf-Tidende, skulde jeg være Dem meget taknemlig. Ganske vist synes der ikke blandt de københavnske Kolleger at herske nogen overdreven stor Interesse for denne Sag, siden der til det indkaldte Maanedsmøde ikke engang saa mange havde givet Møde, at en Diskussion kunde komme i Gang; men for Øjeblikket kan man vist nok uden Overdrivelse sige, at der ikke er noget som helst Forenings-Anliggende, der er i Stand til at vække Typograferne af den Døs, hvori de i de sidste halvandet Aar have levet, og man kan derfor ikke undre sig over, at der heller ikke ved denne Lejlighed viste sig nogen Deltagelse. Dette er saa meget mere sørgeligt, som der her viser sig en Vej, ad hvilken man vil kunne overbevise ikke faa af dem, som hidtil have holdt sig tilbage, om det nyttige og nødvendige i at være i Foreningen; det gælder nu blot om at benytte dette Middel i sin fulde Udstrækning. Imidlertid vil Styrelsen vel ikke undlade at sammenkalde til et nyt Møde — som jeg haaber med et bedre Resultat — og det er navnlig af denne Grund at jeg fremkommer med disse Linjer.

Den typografiske Forening, har jeg hørt flere Kolleger sige, kan aldrig have nogen Forpligtelse til at optage Rejseunderstøttelsen, fordi Hjælpekasserne finde for godt at kaste den bort. Denne Betragtning tror jeg dog ikke kan holde Stik, naar man underkaster

den en nærmere Undersøgelse. Thi skønt det ikke kan nægtes, at der paahviler Hjælpekasserne en Forpligtelse fra Kassernes Sammensmeltning til at understøtte de Rejsende, maa det paa den anden Side heller ikke oversés, for det første, at Kassen i det lange Tidsrum fra 1839 indtil 1878 har udredet et Beløb til de Rejsende mange Gange større end det, Rejsekassen ejede ved Sammensmeltningen, saa at Forpligtelsen dermed kan siges tildels at være bortfalden, og for det andet, at Kassernes Status er i den Grad uheldig, at selv de mest vidt gaaende Forholdsregler lade sig retfærdiggøre ved denne; man maa dog virkelig hellere kaste fra sig, hvad man ikke kan bære, og derved redde Resten, end at lade alt gaa tabt. Nogen bestemt Forpligtelse til at yde Rejsehjælp, uden fordi tyske Forbundsmedlemmers Vedkommende, paahviler der vel ikke den typografiske Forening, men derimod paahviler der hver enkelt Typograf, som er i Arbejde, en moralsk Forpligtelse til at understøtte sin rejsende Kollega, og det er da en Selvfølge, at Foreningen overtager denne Forpligtelse paa *sine* Medlemmers Vegne — thi det er jo netop dens vigtigste Opgave til enhver Tid og paa enhver Maade at optræde som disses Repræsentant. Men netop fordi der paahviler *enhver enkelt* Typograf en saadan Forpligtelse til at yde Rejse-Understøttelse, kunne de, der ikke ere Medlemmer af Foreningen og altsaa ikke igennem denne opfylder deres Pligt i saa Henseende, heller ikke vægre sig ved *enkeltvis* at yde deres Part af Understøttelsen, uden at de tabe ethvert Krav paa deres Kollegers Agtelse. Det maa dernæst være en Opgave for alle Foreningens Medlemmer at øve det stærkest mulige Tryk paa Ikke-Medlemmerne i denne Retning, thi ikke alene er et Viatiknm af 3 Kr. altfor lille for en By som København, men tillige er det ligefrem en Skam, at alle disse Godtfolk skulle have Lov til at skyde enhver Understøttelse bort fra sig. Det er blevet mig fortalt, at en af de Mænd, der i Hjælpekasserne har virket meget ivrigt for at faa Rejse-Understøttelsen kastet bort, ja endog har været med til at tage Initiativet i denne Retning, men som ikke er Medlem af den typografiske Forening, først efter megen Pres har givet 5 — fem — Øre til en Rejsende, som kom paa Trykkeriet, med den Bemærkning, at det var sidste Gang — det var nok ogsaa første —; selv om dette forholder sig saaledes, kan jeg dog ikke tro andet, end at baade han og mange andre maa enten melde sig ind i Foreningen eller ogsaa betale, hver Gang en Rejsende indfinder sig; skér dette ikke, maa en saadan Optræden kaldes ligefrem jammerlig, især naar den øves af Folk, som tidligere ikke have ladet det mangle paa store Ord og som ikke kunne være uvidende om, hvad den ene Arbejder skylder den anden.

Dernæst har jeg tænkt mig, at det vilde være paa sin Plads, om der med de typografiske Foreninger, som endnu bestaar i flere større Provinsbyer, blev truffen Overenskomst om, at Rejsende, som kom fra disse, skulde medbringe Bevis for, at de havde opfyldt deres Forpligtelser til de respektive Foreninger, thi naar og hvor man kan forhindre, at de, der intet har villet yde, heller intet nyde, bør man gøre det. Ligeledes kunde maaske tillige Stødet gives til, at der i de Byer, hvor der for Tiden ingen Forening bestaar, en saadan blev oprettet. Det er dog altsammen Skridt fremad til fornyet Samarbejden mellem Provinsianerne og de københavnske Kolleger, og det er netop dette, man bør stræbe efter.

Dernæst skal jeg som min beskedne Mening udtale, at det ikke var mere end rimeligt, at ogsaa Principalerne betalte et forholdsmæssigt Bidrag i Rejseunderstøttelse; thi hvem høster Fordelen af, at der bliver udlært saa mange Sættere, at der kun er Plads for Halvdelen af dem paa Trykkerierne, medens den anden Halvdel maa søge Ophold paa Gader og Landeveje? Typograferne tilvisse ikke. Derfor synes jeg ogsaa, at de, der høste hele Fordelen, først og fremmest maa tage deres Part af Skaden, og ikke lade Arbejderne betale det hele. I Provinsbyerne er det da ogsaa altid Tilfældet, naar der kommer en Rejsende, at Principalen giver mindst dobbelt (undertiden 4 Gange) saa meget som hver af Typograferne, medens de ærede Hovedstadsprincipaler i den Henseende have forstaaet fuldstændig at holde deres Ryg fri, uden for saa vidt de have været Medlemmer af de forenede Hjælpekasser. Jeg skal her — skønt det maaske ikke ganske er paa sin Plads — tillige henlede de ærede Principalers Opmærksomhed paa Hjælpekassernes slette pekuniære Vilkaar, og anmode dem om at tage Eksempel af deres Kolleger i Udlandet, der saa vidt mig bekendt overalt udrede betydelige Bidrag til Understøttelses-Kasserne, naar disse da ikke ere Afdelinger af et Forbund eller Forening, der arbejder hen til en Forhøjelse af Lønnen og Forbedring af Arbejdsvilkaarene. Men sligt ligger jo langt fra Hjælpekasserne. — Hvor let vilde det ikke med Hensyn til Rejse-Understøttelsen være for den ærede Principal-Forening gennem dens Styrelse at give enhver Rejsende en Understøttelse af 2—3 Kroner; naar da samtidig Medlemsantallet i den typografiske Forening vilde stige, saa at denne kunde give lidt mere end den nu er i Stand til, vilde derved Renderiet omkring paa Trykkerierne, der er lige ubehageligt for alle, kunne undgaas. Jeg henstiller mit Forslag til Dhrr.s Overvejelse, skønt jeg ikke nærer synderlig Tro til, at man vil tage Hensyn dertil.

Med det Haab, at der i den nærmeste Fremtid af Styrelsen paany vil blive sammenkaldt til et Møde eller Generalforsamling angaaende Rejsekassen og at dette vil blive talrigere besøgt end det sidste, slutter jeg disse Linjer. *A.—n.*

Om Nytten af statistiske Optegnelser.

Den Gang, Principal-Foreningen i sin nok som bekendte Skrivelse til Publikum, gav dette Underretning om, hvor meget en Sætter fortjente, var der vist nok ikke mange Udenforstaaende, som ikke følte sig optændte af Harme over, at Folk, der havde en saa god Fortjeneste, vilde tænke paa at gøre Skrue. Der blev dog hurtigt saavel fra mange Sætteres Side som i Forbunds-Styrelsens Henvendelse til Publikum anført, at Principalernes Opgivelse var meget for høj, og at selv om en enkelt særlig dygtig eller favoriseret Arbejder kunde have en saadan Fortjeneste,

gik dog Gennemsnits-Fortjenesten, til hvilken der jo udelukkende maa tages Hensyn, langt derunder. Det uheldige var imidlertid, at Typograferne ikke vare i Besiddelse af gennemgaaende statistiske Oplysninger for en Del Sætteres Vedkommende, hvorved de kunde bevise deres Paastande; for Principal-Foreningen havde det jo været let at fremkomme med en saadan Statistik over, hvad det samlede Antal af Beregnings-Sættere i et eller flere Trykkerier i et længere Tidsrum havde tjent, men det skulde den selvfølgelig nok vare sig for. Det vilde ikke alene være af betydelig Interesse, om man altid kunde have saadanne nøjagtige Oplysninger til sin Raadighed, men, som man har sét, kan det ogsaa til sine Tider faa virkelig praktisk Betydning. Men bortsét herfra, vilde det dog altid være af stor Interesse at sé, hvorledes Fortjenesten fordeler sig paa de forskellige Arbejdere, hvor meget en enkelt kan opnaa under heldige Forhold og hvor meget der gennemsnitlig fortjenes paa de forskellige Trykkerier, thi at Gennemsnits-Fortjenesten paa de forskellige Steder er meget afvigende, derom føler jeg mig overbevist. Jeg vil derfor opfordre alle Kolleger, der ere paa Beregning, til at gøre saadanne Optegnelser, og derefter meddele Styrelsen dem, for at denne, hvad den sikkert er villig til, efter at have foretaget den nødvendige Bearbejdelse af det givne Stof, kan meddele Resultaterne i Bladet, selvfølgelig uden at opgive Navn paa nogen enkelt. Jeg skal maaske senere udtale mig nærmere om, hvad der videre burde gøres med Hensyn til Indsamling af statistiske Oplysninger for Arbejderne i vort Fag, som f. Eks. hvor meget Familierne forbruge for at kunne slaa sig igennem, i hvilket Forhold Udgift og Indtægt staar til hinanden, Sætternes Gennemsnits-Alder m. m., ligesom ogsaa hvorledes Forholdet mellem Sætternes og Lærlingenes Antal paa de forskellige Trykkerier til enhver Tider. Der findes her et Omraade, som hidtil er blevet meget forsømt; naar man nu blot vilde gøre en Begyndelse til at oprette det forsømte. —*n.*

Den tyske Bogtryk-Industris Udvikling.

Den 4. April holdt den for sin strænge Dom over den tyske Industri paa Verdens-Udstillingen i Filadelfia bekendte Professor Reuleaux i Leipzig et Foredrag om „Tysklands industrielle Bestræbelser", i hvilket det bl. a. hedder: „Hvad der allerede er udrettet for at hidføre bedre Tilstande, maa ikke undervurderes. Der viser sig navnlig i de lavere Klasser en rosværdig Stræben efter Samarbejden, idet man træder sammen i Foreninger og Forbund, der tage Løsningen af Lærlinge- og Svende-Spørgsmaalet i deres Haand. Man søger at tilbagegive Haandværket sin tidligere Værdighed; en moderne, frisk Aand er traadt i Stedet for den hidtilværende Ligegyldighed. Omtrent 150 forskellige industrielle Fagblade ere begyndte at udkomme og deres Lekture virker heldig i flere Retninger. Denne Samarbejden, der saaledes paany er begyndt, lover de største Velsignelser; med Ophævelsen af de gamle Lav, hvor ufuldkomne de end vare blevne, sønderbrød man enhver Organisation. De ny Fagforeninger ville danne et heldigt Midtpunkt for Arbejderne i deres Bestræbelser efter Fremskridt. En skøn Frugt af de sidste Aars Anstrængelser er ogsaa de mange ny oprettede Fagskoler, over hvilke man saa meget mere har Aarsag til at glæde sig, som de for Størstedelen ere opstaaede ved Haandværkernes eget Initiativ; det maa nu være Statens Pligt her at træde hjælpende til. Et Eksempel paa Fremskridt viser den i saa høj Grad udbredte leipzigske Bogtryk-Industri; intet andet Fag har forstaaet saa rask at arbejde sig i Vejret som dette. Baade Tryk, Papir og hele den øvrige Udstyrelse er bleven langt bedre, og Reformen er gaaet for sig i al Stilhed. Der vil endnu kun behøves faa Aar, og den tyske Bogtryk-Industri kan dristig maale sig med hvilket som helst andet Lands. Men det tyske Publikum maa nu endelig ogsaa vænne sig til at købe Bøgerne og lade dem varigt indbinde, for saaledes at yde de gjorte Bestræbelser den nødvendige Understøttelse". „Correspondent" knytter til dette Foredrag den meget rigtige Bemærkning, at skønt den leipzigske Bogtryk-Industri er i stadig Fremgang og ganske vist ikke er gaaet lidt fremad ogsaa i de sidste to Aar, saa lader dette Fremskridt sig dog ikke datere siden Verdens-Udstillingen i Filadelfia, thi en saa kort Tid, som der er forløbet siden den Gang og nu, vilde være aldeles utilstrækkelig til et saadant Opsving, som det, Foredragsholderen omtaler.

Hr. Redaktør!

Der var jo til i Lørdags indvarslet et Diskussionsmøde angaaende Rejseunderstøttelsen, og jeg var naturligvis mødt, hvad man jo bør gøre, naar man interesserer sig en lille Smule for den Slags Sager, og det skulde man jo tro maatte være Tilfældet med de fleste. Det interesserer naturligvis ogsaa Mange, men at Interessen skulde naa en saadan Højde, at de skulde møde i Foreningen, det vilde dog være for meget forlangt. Der blev derfor naturligvis heller ikke noget af Mødet, og i og for sig kan det jo ogsaa være temmelig ligegyldigt, om der bliver ført en Diskussion, som dog ikke har andre Følger, end at den muligvis kunde bidrage til, at Styrelsen fik mere Klarhed over Medlemmernes Mening om den vigtigste Sag, som for Øjeblikket staar paa Dagsordenen i „Den typografiske Forening".

Efter min Mening behøver Styrelsen dog ikke i dette Spørgsmaal at indhente mange Oplysninger om, hvad den bør gøre, thi der synes ikke at være noget Valg. Det Standpunkt, den har stillet sig paa, og den Maade, hvorpaa den har i Sinde at bringe den Understøttelsespligt, som er bleven paabyrdet Foreningen, til Udførelse, er saa klar og ligefrem, at der vel neppe kan være Tale om for Øjeblikket at finde nogen bedre; men derfor kunde det dog alligevel være heldigt, om Sagen blev drøftet, og det er højst beklageligt, at sligt aldrig kan lade sig gøre. Det kom dog til en lille privat Diskussion i Lørdags Aftes, og alene en saadan lille Meningsudveksling viser, at det har sine gode Sider at komme frem med, hvad der ligger En paa Hjærte. Jeg var Tilhører ved den lille Ordveksel, og jeg fik det Indtryk af, hvad der blev sagt, at *dette* Understøttelsesspørgsmaal vil komme

til at spille en betydningsfuld Rolle i Foreningen i den nærmeste Fremtid. Der blev fra én Side fremhævet, at det ikke var rigtigt, at Hjælpekasserne havde kastet Understøttelsen fra sig saa pludselig, og det er ganske vist, at Hjælpekasserne her ikke have handlet fuldstændig rigtigt. Det er imidlertid overflødigt at tale derom mere, da Lovene nu ere traadte i Kraft og følgelig ikke kunne forandres. Jeg vil derimod tillade mig at henvende Opmærksomheden paa de Folk, som have været med til at vedtage denne Lovbestemmelse i Hjælpekasserne og som ikke ere Medlemmer af vor Forening. At de skulde have Ret til uden videre at frasige dem enhver Understøttelsespligt, det kan der billigvis ikke være Tale om, og jeg tror heller ikke, at Flertallet vil undslaa sig for at yde en Skærv til de Rejsende. Men det er den heldigste Maade, hvorpaa dette kan ske, der maa fremstilles klart for dem, saa vel som for dem, der hverken ere Medlemmer af vor Forening eller af Hjælpekasserne. Der gives jo ganske vist Kolleger, som ville nægte enhver Hjælp, og det oven i Købet Folk, som man mindst skulde vente det af, Folk, som ved enhver Lejlighed slaa paa Stortrommen over de Uretfærdigheder, der blive begaaede mod de Fattige og Nødlidende, og dog ikke ere andet end Skraalere, der kun føre det store Ord, hvor det kan ske uden Skade for deres Pengepung, men som, naar der kommer en rejsende Kollega med et Tiggerbrev for at afpresse dem et Par Øre til at leve af, give det Svar: „Der er *fem* Øre, men det bliver baade *første* og *sidste* Gang, jeg giver noget". Det er smukt, maa jeg sige, men naar man kender de Folk, kan man ikke undre sig over et saadant Svar. Det kan dog være, at de ville komme til at give baade ti og tyve, ja maaske Hundreder af Femører til de Rejsende — NB. hvis de da ikke foretrække at melde sig ind i Foreningen, thi dette vilde være den bedste Maade til at undgaa alle Ubehageligheder paa. For Ubehageligheder bliver der for de ærede Udenforstaaende, og der bliver mange Ubehageligheder for de stakkels Rejsende. Mit Haab er, at Styrelsen vil tage Sagen paa rette Maade, med alle hæderlige Midler søge at drage saa mange til Foreningen som muligt, og det vil nok lykkes, naar der blot arbejdes kraftig og bestemt, og saa maa Styrelsen ikke glemme at fortælle de Rejsende, hvilke Kolleger der findes blandt Typograferne i Danmarks Hovedstad og af hvilke Grunde Foreningen ikke kan hjælpe dem saa tilstrækkeligt, at de kunne blive fri for at vandre med det altfor bekendte Dokument, som — forekommer det mig — maa være en Skræk baade for dem, der skulle bede, og for dem, der skulle give.

—*g*.

Forskelligt.

Fra Paris skrives, at Arbejdsnedlæggelsen nu er saa godt som sejrrig endt, idet der kun er 17 Trykkerier tilbage, der ikke have anerkendt Tarifen, og af disse ere kun de 6 af nogen Betydning, medens de 11 ere hvad man kalder „Fyrtøjer". Der er dog endnu 480 Medlemmer arbejdsløse, hvilket medfører en daglig Udgift af ca. 2000 Franks. Imidlertid ere de allerede indvundne Resultater af en saadan Beskaffenhed, at Typografernes Tarif dog kan siges nu at være næsten fuldstændig sat igennem, og dette skyldes udelukkende den storartede Enighed og Offerberedvillighed, der fra alle Sider er udvist, thi Principalerne have gjort dem Kampen haard nok.

— *Verdens-Udstillingen i Paris*, som jo nu er aabnet, synes, efter de tyske og engelske Fagblade at dømme, ikke at kunne glæde sig ved nogen særdeles stor Tilslutning fra vort Fags Side for disse 2 Landes Vedkommende, hvilket vel tildels har sin Grund i de mange og altfor hurtigt paa hinanden følgende store Udstillinger, som de sidste Aar har at opvise; at det for Tysklands Vedkommende vistnok nærmest er Nationalhadet, der bærer Skylden for Tilbageholdenheden, lader sig dog ikke nægte.

Typografiske Kundgørelser.

Lager af Bog- og Stentrykfarver
fra *Schramm & Hørner*, Offenbach a. M.
Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.
Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg.
H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade Nr. 12.
København K.

En flink, yngre Sætter
ønsker Plads snarest enten her eller i Provinserne. Typograf *Mortensen*, Calbergs Trykkeri, Vingaardstræde 19, anviser den søgende.

Abonnement
paa
„Typograf-Tidende",
som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 11. | København, den 25. Maj 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 8. Juni.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

☞ De Trykkerier, hvor Medlemmerne ønske de udenlandske Fagblade til Gennemsyn, bedes snarest gøre Anmeldelse herom til Forretningsføreren Hr. *L. D. Berg*, St. Regnegade 17.

Kundgørelse fra „Den typografiske Forening“.

I Anledning af, at „De forenede Hjælpekasser“ fra 1. Maj have ophørt at understøtte rejsende Typografer, bringes herved til almindelig Kundskab, at de Rejsende, der for Fremtiden søge Understøttelse i København og i den Anledning henvende sig til „Den typografiske Forening“ om Hjælp, **kun ville erholde denne, naar deres Legitimationsbeviser ere i fuldstændig Orden.**

Særlig bliver da at bemærke:

1. Rejsende fra de danske Provinser maa fra de Steder, hvor der er Viatikumsforeninger, **medbringe Bevis for, at de have betalt Bidrag til disses Kasse.** Fra Steder, hvor der ingen saadanne Foreninger findes, maa de, saa vidt muligt, enten fra en anden Kollega eller fra dem, de have understøttet, medbringe Bevis for, at en saadan Understøttelse er udredet.
2. Rejsende fra Norge skulle, naar de have arbejdet i Christiania eller Bergen, **medbringe Bevis for, at de have været Medlem af den derværende typografiske Forening.** Kommer en Rejsende fra en anden norsk By, maa han, ligesom de danske Provinsianere, bevise, at han enten har været Medlem af en derværende Understøttelsesforening eller udredet Viatikum.
3. Rejsende fra Sverige maa ligesom de norske kunne bevise, **enten at have været Medlemmer af en typografisk Forening, hvor en saadan findes, eller at have udredet Viatikum.**
4. Rejsende fra Tyskland **maa have tysk Forbundsbog, og denne maa være i fuldstændig Orden.** (Andre tyske Rejsende erholde ingen Understøttelse.)
5. Rejsende fra andre evropæiske Lande maa selvfølgelig ogsaa nøjagtig kunne bevise, **at de have været Medlemmer af Forbund eller Foreninger, hvor de have arbejdet i eller udenfor deres Hjemstavn, og i det hele opfyldt deres kollegiale Forpligtelser.**

Idet Styrelsen bringer dette til almindelig Kundskab, skal den tillige anmode enhver Læser af „Typograf-Tidende“ om at udbrede denne Kundgørelse, hvor der maatte være Lejlighed dertil. Den beder tillige enhver Typograf **om nøjagtig at mærke sig disse Bestemmelser**, da enhver, som enten ikke har været Medlem af det tyske Forbund eller andre typografiske Foreninger, hvor saadanne findes, eller betalt noget Viatikum, hvor han har arbejdet, **under ingen Omstændigheder vil kunne gøre sig Haab om at erholde nogen Rejsehjælp af Foreningens Kasse.**

Disse Bestemmelser, som ere vedtagne paa Generalforsamlingen den 11. Maj d. A., træde i Kraft straks og ville gælde, indtil Foreningens Medlemsantal er steget saaledes, at den sér sig i Stand til at udvide Rejsehjælpen.

Særlig tillader Styrelsen sig at henlede Provinskollegernes Opmærksomhed paa denne Sag.

København, den 24. Maj 1878.

Styrelsen.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er fra Lørdagen den 18. Maj i **Aahuset**, Hjørnet af Falkonérallén og Ladegaardsvejen.

Nye Medlemmer.

C. L. Jørgensen, Heinr. Rolapp, ndlært Nytaar 1878 i Bordings Bogtrykkeri, *P. Petersen* (O. C. Olsens Bogtrykkeri).

Th. Andersen (Dagstelegrafen).

P. C. Madsen, F. Adrian (Nielsen & Lydiche).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Generalforsamling

Lørdagen den 11. Maj.

Til Dirigent valgtes Hr. *L. A. Nielsen*, som gav Ordet til *Formanden*, der udtalte, at da der til det forrige Lørdag indvarslede Maanedsmøde ikke havde indfundet sig et tilstrækkeligt Antal Medlemmer, havde Styrelsen funden det rigtigst at sammenkalde en Generalforsamling, for at udtale sine Anskuelser om den Maade, hvorpaa Foreningen for Øjeblikket maatte ordne Rejse-Understøttelsesvæsenet og søge Medlemmernes Godkendelse af de Forholdsregler, som Styrelsen allerede havde taget og i den nærmeste Fremtid vilde tage for at ordne dette Spørgsmaal paa en for Foreningen saa vidt mulig tilfredsstillende Maade. Hvad man nærmest maatte arbejde hen til, og hvad der var Hovedformaalet med den Maade, hvorpaa Sagen foreløbig skulde ordnes, var, at Foreningen kunde opnaa et saadant Medlemsantal, at den kunde give en saa stor Rejsehjælp, hvorved det saavel for de Rejsende som for de udenfor Foreningen værende Typografer uheldige Cirkulærevæsen kunde ophøre. Foreningens Status for Øjeblikket var just ikke saaledes, at den kunde indlade sig paa at give Understøttelse til enhver, der kom, og det havde den vel heller ingen Forpligtelse til. Ganske vist var der vel ikke noget at frygte for Øjeblikket, men det kunde dog være, at der vilde blive stillet saa store Krav til os, hvis vi vilde give til alle, at det vilde blive for meget for os med det nuværende Medlemsantal. Der var ogsaa mange, som ikke vare berettigede til at erholde nogen Understøttelse, ligesom man ogsaa var udsat for at blive „pumpet" af Folk, der kun gik ud paa at leve paa andres Bekostning, og det var navnlig den Slags Folk, vi burde sikre os imod. Han fremhævede flere Eksempler paa, hvorledes saadanne Folk bar sig ad for at faa Hjælp, og anmodede til Slutning Medlemmerne om at udtale deres Mening om denne Sag. — *N. Nielsen* forespurgte, hvilke Forholdsregler Styrelsen havde taget med Hensyn til Viatikumsvæsenet. — *Formanden* svarede, at der var udstedt Cirkulærer til Ikke-Foreningsmedlemmer og der vil blive gjort Forsøg paa at sætte sig i Forbindelse med Viatikumsforeningerne i Provinserne. — *Bestle* opfordrede Styrelsen til at sætte Rejsehjælpen saa lavt som mulig for at tvinge de Rejsende til at gaa omkring til alle Ikke-Medlemmerne. — *Böhm* anbefalede Oprettelsen af et almindeligt dansk Rejseunderstøttelses-Forbund. — *Mortensen* fremhævede det vanskelige heri. — *Formanden* troede heller ikke paa Muligheden heraf. — *N. Nielsen* misbilligede den Maade, hvorpaa Styrelsen havde stillet sig til Sagen, idet han navnlig hævdede, at fordi Hjælpekasserne ikke undsaa sig for at kaste Rejsehjælpen fra sig, noget, som Taleren i stærke Udtryk dadlede, behøvede den typografiske Forening ikke at optage den. — *Formanden* paaviste, at det ikke kunde hjælpe at kritisere Hjælpekassernes Optræden. Den typografiske Forening maatte give Rejsehjælp, naar de forenede Kasser ikke vilde. — *Bestle* foreslog, at Foreningens Rejsehjælp skulde rette sig efter, hvad Ikke-Medlemmerne havde givet. — *Mortensen* og *Emil Petersen* fraraadede dette. — *Kissum* foreslog, at der skulde oprettes en selvstændig Rejsekasse, af hvilken alle Sættere kunde være Medlemmer. — *Böhm* og *Formanden* fraraadede dette, idet navnlig den sidste hævdede, at f. Ex. de Folk, som Foreningens Medlemmer ikke kunde være bekendt at have i Foreningen, heller ikke kunde være sammen med disse i nogen anden Forening, som havde Kollegernes Tarv for Øje; disse maatte vi overlade til dem selv, men heldigvis var det dog kun en ringe Minoritet af Københavns Typografer, som vi maatte udelade. — *Roloff* tilraadede en stærkere Agitation for at skaffe Foreningen Medlemmer. — *Kissum* mente, at Understøttelsesvæsenet ikke vedkom Spørgsmaalet om Foreningsmedlemmer og „Schustere". — *Böhm* foreslog, at Danmark skulde inddeles i tre Kredse og at Rejsehjælpens Størrelse skulde rette sig efter den Vejlængde, som den Rejsende havde tilbagelagt.

Efter at endnu nogle Talere havde havt Ordet, uden at noget nyt fremkom, vedtog Forsamlingen enstemmig, at Foreningen overtager Rejseunderstøttelsen paa den af Styrelsen foreslaaede Maade, og godkendte, ved at rejse sig, de Forholdsregler, som Styrelsen havde taget til Rejse-Understøttelsesvæsenets foreløbige Ordning.

Et Par Ord om Viatikumsvæsenet i København.

(Af Rd. Bm.)

Kommer man i denne Tid i Samtale med et eller andet Medlem af vor Forening, vil Gjenstanden for Konversationen i de fleste Tilfælde være det som Overskrift til nærværende Artikel valgte Thema. At der med Hensyn til denne fremføres de mest forskellige Anskuelser, er jo temmelig indlysende. Saaledes finder den ene Del det fuldstændigt i sin Orden, at Foreningen har overtaget Udredelsen af Rejse-Understøttelsen til de dertil berettigede Kolleger og henviser dem, der ikke kunne bevise at have udredet Viatikum paa det Sted, hvor de sidst have arbejdet, til en polsk Tiggergang omkring paa Trykkerierne, medens den anden Del mener, at Oprettelsen af en almindelig Viatikums-Kasse for København vilde være det fornuftigste og svare mest til kollegial Humanitet. Der gives endvidere et — ganske vist temmeligt ringe — Antal Kolleger, der siger, at denne Byrde først og fremmest burde tilfalde Principalerne, da disse sidste jo uden Hensyn til det for en regelmæssig Forretningsgang nødvendige Antal „Hænder" stadig væk udlære nye Kunstfæller og saaledes blive Skyld i, at en Mængde Typografer nødes til at friste en sørgelig Eksistens paa Landevejen og ved at være tvungne til at ty til deres Lidelsesfællers Godgørenhed.

Lad os nu undersøge, hvad sandt eller urigtigt der er i disse Meninger.

Punkt 1 — man tillade mig at gjennemgaa disse Anskuelser Punkt for Punkt — maa efter min Mening uden videre anerkendes som mest fornuftigt, thi „Typografisk Forening" kan selvfølgelig kun ligeoverfor dem have en Forpligtelse til at udbetale Rejse-Understøttelse, der kunne bevise enten at have været Medlemmer af en Forening, som arbejder med

samme Formaal for Øje som vor Forening — eller ogsaa, hvor der ikke har tilbudt sig Lejlighed til at indtræde i en saadan Forening, kunne godtgøre ved de Viaticerendes Underskrift eller Kvittering, at have ydet Rejse-Understøttelse, indtil de forlod Pladsen —, medens de, som ikke kunne opfylde disse Betingelser, efter Sagens Natur maa henvises til de udenfor Foreningen staaende Kolleger. Det kan jo være tungt nok for de sidstnævnte, saaledes altid at maatte staa med Vinkelhagen i den ene og Pengepungen i den anden Haand, men der er virkelig ikke andet at gjøre for dem — *skal Viatikumsvæsenet ordnes paa en tilfredsstillende Maade* — end at *blive Medlemmer af „Den typografiske Forening"!*

Jeg kommer nu til Punkt 2, nemlig at oprette en almindelig Rejse-Kasse. Der kan fra vor Side aldrig blive Tale om at støtte slige Bestræbelser, thi hvad vilde Enden blive? Hele vor Opmærksomhed vilde blive henvendt paa dette ene Punkt, alt øvrigt, som angaar vore egne specielle Interesser, vilde blive behandlet som Nr. Nul og „Typ. Foren." vilde derved svækkes paa en Maade, der gjorde det aldeles umuligt for den at udrette noget i hvilken som helst Retning. Men ikke alene det. Har man glemt de højtidelige Løfter, at man ingensinde mere vilde arbejde sammen med Folk, der paa en saa skammelig og alt andet end kollegial Maade bidrog deres til at ødelægge flere Aars Arbejde for Forbedringen af vore Kaar? Nuvel, ere disse Løfter ikke glemte, saa vil Punkt 2 falde bort af sig selv.

Hvad angaar det 3. Punkt kan man jo ganske vist kun sympatisere med dette, men jeg for min Del er altfor lidt Sangviniker til at jeg kunde vente mig noget ud af det.

Efter saaledes at have undersøgt disse forskellige Meninger, er det mig ikke muligt at komme til noget andet Resultat, *end at det maa være enhver rettænkende Kollegas Pligt at arbejde sammen med os i vor Forening*, thi kun denne er i Stand til at ordne Sagen paa en tilfredsstillende Maade.

Til Slutning vil jeg i Korthed omtale vor Forenings Stilling lige over for de udenlandske Foreninger og Forbund. Naar man tager Hensyn til, at f. Ex. Foreningerne i Stockholm og Christiania udbetale — hvis jeg er rigtig underrettet — 8 Kroner Viatikum og det tyske Forbund daglig 50 Reichs-Pfennige, saa vil det være indlysende, at den af os ydede Understøttelse til de udenlandske Kolleger (3 à 4 Kr.) er altfor lav og svarer aldeles ikke til de ovennævnte Summer, ligesom det jo vil være komplet umuligt for de Rejsende dermed kun tilnærmelsesvis at bestride Overfartsomkostningerne til Udlandet. Det vilde derfor være heldigst, om der med Hensyn hertil kunde træffes andre Bestemmelser.

Fra Pariser Verdens-Udstillingen.

De franske Boghandlere havde paa en fremragende Maade ladet sig repræsentere paa Verdens-Udstillingen i Filadelfia, og det er derfor kun en simpel international Høflighed, naar Amerikanerne efter en lige saa stor Maalestok have givet Møde i Paris. Længe syntes det tvivlsomt, om ikke Amerikanerne vilde følge Tyskernes Eksempel og rent lade være med at udstille, men til sidst blev man dog enig med sig selv om, at det var bedst at være med, og da først denne Beslutning var fattet, blev der ogsaa med den for Amerikanerne ejendommelige Energi taget saa kraftigt fat paa Værket, at allerede en Maaned før Aabningen Kataloget over Amerikas grafiske Udstilling laa fiks og færdig. Kataloget, som er 70 Sider stort og trykt i stort Oktav, er trykt i d'Hrr. Houghton, Osgoads & Co.s berømte Trykkeri i Cambridge. Foruden en paa Fransk og Engelsk affattet Indledning, hvori gives en Udsigt over Nordamerikas Bogvæsen, Bibliografi og Boghandel, meddeler Kataloget et kortfattet Omrids af ethvert af de udstillende Firmaers Historie, hvorved den Interesse, det har som blot og bar Bogfortegnelse, i en væsenlig Grad forhøjes.

Deltagernes Antal synes ved et overfladisk Blik forbavsende ringe, nemlig kun 29 af Amerikas ca. 800 Forlæggerfirmaer. Da imidlertid ni Tiendedele af hele Produktionen koncentreres paa ca. 50 Firmaer, og mindst Halvdelen af disse have givet Møde, er Udstillingen stor og indholdsrig nok til, at man kan danne sig et klart Begreb om den amerikanske Arbejds- og Udstyrelsesmaade med de mange Fordele, hvoraf den har vidst at benytte sig, og det bliver saaledes heller ikke vanskeligt at anstille en Sammenligning med andre Landes.

Den amerikanske Boghandel er ikke meget gammel; dens Udspring lader sig nemlig kun føre tilbage til Aaret 1740, og Christoph Sauer i Germantown maa ansés som dens Grundlægger. I Aaret 1820 blev den amerikanske Boghandels Frembringelser allerede vurderede til et Beløb af $2^1/_2$ Mill. Dollar; i Aaret 1840 til $5^1/_2$ Mill., 1850 til $12^1/_2$ Mill., 1856 til 16 Mill. Antallet af originale Værker steg i samme Tidsrum fra 30 til 80 pCt. Man anslog, at der i 1871 var i alt gjort færdig 40 Millioner Bind; i Aaret 1877 udkom alene 4,476 nye Værker. Antallet af amerikanske Boghandlere, som deles i 3 Klasser, nemlig Forlæggere, „Jobbers" (d. e. Folk, der føre Sortimentsboghandel en gros) og Detaillister, kan anslaaes til 3000, men regner man alle dem med, som foruden andre Artikler ogsaa sælge Bøger, bliver Antallet mindst 10,000. Et stort Antal Forlæggere befatte sig kun med Kolportage-Skrifter og fører intet som helst Sortiment; deres Forretning føres ved Hjælp af de saakaldte „Canvassers" (Kolportører), der hver har sit bestemte Distrikt, hvor han gaar fra Hus til Hus og indsamler Bestillinger.

De amerikanske Bøger ere som oftest i Lommebogsformat, indbundne i smukke pressede Lærredsbind, og sædvanlig trykte paa gulagtigt Papir; Udstyrelsen maa gennemgaaende kaldes god. Man er meget stærk i Benyttelsen af Illustrationer, for største Delen Træsnit og til Dels Kromolitografi, som er temmelig billig. Ved Siden af disse forekommer der ikke sjelden Illustrationer i Heliotypi, Fotolitografi og Fotogravure; de en Gang saa yndede Staalstik have for en Tid været trængte stærkt i Baggrunden, men have i den nyeste Tid, efter at det er blevet muligt at trykke dem paa Hurtigpresse, atter begyndt at vinde Terræn. Forfatterne faa som oftest i Honorar

10 pCt. af Bogladeprisen, beregnet efter Antallet af solgte Eksemplarer; i Tilfælde, hvor et Værk er beregnet paa en meget stor Afsætning og der i den Anledning skal gøres store Anstrængelser, bliver Forfatterhonoraret 5 pCt. af Bogladeprisen. Den literære Ejendomsret gjælder i 28 Aar, og kan endvidere forlænges med 14 Aar, men denne Ret er betinget af, at Udgiveren er amerikansk Borger. Bogens Titel maa, naar man vil sikre sig Eneretten til den, opgives for Kongressen i Washington; samtidig betales der 1 Dollar, og naar Bogen er færdig afleveres til Bibliotheket 2 Eksemplarer. I Amerika er Tolden paa Bøger meget trykkende, der betales nemlig for Bøger, Tidsskrifter og Trykmaterialier en Fjerdedel af Værdien i Told. Der gives dog herfor enkelte Undtagelser; Bøger, der ere trykte for 20 Aar siden, ere toldfri og Udvandrere kunne under visse Indskrænkninger frit indføre deres Bøger. Forsendelse af Tryksager med Posten er derimod overordenlig billig.

Bibliothekvæsenet staar i Amerika paa et højere Trin end i noget andet Land. Den sidst udkomne officielle Beretning over Bibliothekerne udgjorde 1187 Sider og gav statistiske Oplysninger om 3,649 offentlige Bibliotheker (heri vare Skolebibliothekerne ikke medtagne.) Det betydeligste offentlige Bibliothek er det bekendte Boston public library, hvortil er skænket store Kapitaler. Det ejer 350,000 Bøger, har 8 store Læsesale og et stort Antal Agenter, der fordeler Bøgerne. Enhver Indvaaner i Boston kan her gratis faa Bøger til Laans, og efter hvilken udstrakt Maalestok denne Ret benyttes, kan sés deraf, at der i Aaret 1877 udlaantes 1,140,572 Bind, af hvilke kun 129 Bind gik tabt.

Forskelligt.

— Fra Sverig meddeler „Vorwärts", at Bogtrykker C. J. Fahlgren i Askersund, som i 1353 udgav en Haandbog i Bogtrykkerkunsten (efter hvilken Tid ingen saadan er udkommen paa Svensk) den 1. Februar d. A. er afgaaet ved Døden, 63 Aar gammel.

— Fra *Flensborg* skrives til „Correspondent": Paa den herværende typografiske Forenings forrige Maanedsmøde blev det besluttet, at gennemrejsende danske Kolleger, som komme fra en af Provinsbyerne i Danmark, skulde ligesaavel som Forbundsmedlemmer have 1 Mk. 50 Pf. udbetalt i Rejsehjælp. Den herværende Stedforening har endvidere opfordret alle Foreninger, specielt dem, som ere beliggende i vor Provins, til at gøre det samme, da de ovennævnte Kolleger virkelig befinde sig i en højst sørgelig Stilling, idet de, naar de ikke arbejde i selve København, ikke kunne være Medlemmer af den typografiske Forening, og da kun denne staar i Gensidighedsforhold til vort Forbund, er det jo umuligt for Typografer i de danske Provinser at blive understøttelsesberettigede i Tyskland.

— *Fra Paris* skrives, at en af de seværdigste Genstande paa Udstillingen er et Eksemplar af Devina Comedia, som er saa lille at den er bestemt til at skulle bæres ved Urkæden. Dette mikroskopiske Værk, som kun lader sig læse ved Hjælp af et Forstørrelsesglas, er trykt i Padua og indbunden i rødt Fløjl med Sølvbeslag. Denne Devina Comedia er den mindste Bog, der indtil nu er bleven trykt.

— I Anledning af en engelsk-russisk Krigs nær forestaaende Udbrud har det engelske Krigsdepartement besluttet at udruste fem *Feltbogtrykkerier*. Ethvert af dem bliver forsynet med forskellige Skriftsorter og alle nødvendige Rekvisiter, samt indrettet til at kunne transporteres paa en med 2 Heste forspændt almindelig Transportvogn.

— Det hannoveranske Papirfabrik Alfeld-Granau sluttede sit Aarsregnskab den 31. December 1877 med et Tab af 53,349 Mk. Aktie-Kapitalen er 1,350,000 Mk. Det synes efter dette Resultat at dømme, som om Papirfabrikationen i Udlandet gøre ligesaa gode Forretninger som Magle-Mølle her hjemme.

— I *Fælles-Skriftstøberiet* i Berlin er opdaget en Kassemangel paa 2100 Mk. Den vedkommende Kasserer har tilbudt sig at erstatte det manglende.

Typografiske Kundgørelser.

Lager af Bog- og Stentrykfarver
fra *Schramm & Hørner*, Offenbach a. M.
Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.
Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg.
H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade Nr. 12.
København K.

En flink, yngre Sætter
ønsker Plads snarest enten her eller i Provinserne. Typograf *Mortensen*, Calbergs Trykkeri, Vingaardstræde 19, anviser den søgende.

Abonnement
paa
„Typograf-Tidende",
som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 12. | København, den 8. Juni 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 22. Juni.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

☞ De Trykkerier, hvor Medlemmerne ønske de udenlandske Fagblade til Gennemsyn, bedes snarest gøre Anmeldelse herom til Forretningsføreren Hr. *L. D. Berg*, St. Regnegade 17.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i **Aahuset**, Hjørnet af Falkonérallén og Ladegaardsvejen.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Ved det bundne Valg til 2 Bestyrere mellem Dhrr. Lindberg, Børresen, Truelsen og A. L. Mortensen faldt *64* St. paa Hr. Lindberg, *57* paa Hr. Børresen, *42* St. paa Hr. Truelsen og *31* St. paa Hr. A. L. Mortensen. Da Dhrr. Børresen og Truelsen imidlertid ikke ønskede at modtage Valget, faldt dette paa Hr. Mortensen.

Ved det derefter afholdte Styrelsesmøde valgtes Hr. Sædder til Formand for Styrelsen.

Fra
Bogtrykkerforeningen i Bergen.

Det bringes herved til vore ærede Kollegers Kundskab, at Viatikumsbeløbet af vor Forening er forhøiet til 8 — otte — Kroner, da samtlige herværende Principaler herefter indbetale Viatikumsbidrag til Foreningens Kasserer. De, der have arbejdet paa Steder, hvor Viatikumskasse eksisterer, men ikke kunne legitimere sig at have været Medlem af samme, erholde kun 6 — sex — Kroner. — Viatikum udbetales ikke til Nogen med kortere Mellemrum end 1 — et — Aar.

Bergen, i Bogtrykkerforeningens Bestyrelse, April 1878.

B. J. Johannesen,
Formand.

Den typografiske Forening og dens Opgave.

Vi leve i en Tid, hvor alle med større eller mindre Grund klage over de daarlige Tider; det er lige meget hvem man taler med, Handlende, Haandværkere o. s. v., ja om det saa er de stakkels Kunstnere — vi sigte ikke hermed til Typograferne — saa forsikre de alle som med én Mund, at det er en rent forbandet Tid, hvor der er meget lidt at bestille, men endnu mindre at fortjene, saa at man egenlig kunde have Grund til at undre sig over, at Folk over Hovedet kunne skaffe sig Midler til at leve. Og det kan ikke nægtes, slet er det, det maa ogsaa den typografiske Forening bekende, navnlig siden den har faaet Understøttelsen til de Rejsende at skulle klare, thi denne synes, efter de sidste to Maaneder at dømme, at skulle komme til at tynge haardt, ja endogsaa meget haardt paa den, saa at det næsten kan befrygtes, at det vil gaa den omtrent paa samme Maade som Hesten, der ifølge Fabelens Fortælling, i sin Tid af Æselet blev tvunget til at bære hele den Byrde, som de skulde have delt, men — da Begyndelsen er fortalt, ville vi dog ikke forbeholde vore Læsere Slutningen — da Hesten til sidst styrtede under den alt for tunge Vægt, kom Turen til Æselet, som nu maatte bære den hele Last, ja endogsaa Huden af sin døde Kammerat, hvilket da heller ikke var en Smule for meget. Foreningen har i de halvandet Aar, der nu ere forløbne siden dens Genoprettelse, og navnlig i den aller seneste Tid, ofte og paa den mest indtrængende Maade anmodet Ikke-Medlemmerne om at træde til, Styrelsen har anvendt alle de Midler, der stode til dens Raadighed, for at bevæge enhver til at gøre sin Pligt — thi det maa ansés som Pligt for enhver Kollega at yde *sin* Skærv til de fælles Formaal — men alt forgæves. Der har ganske vist fundet Tilgang Sted, men denne har ikke været meget større end Afgangen, saa Medlems-Antallet er blevet temmelig uforandret det samme og vi ere ikke komne et eneste Skridt videre. Vi vide ikke, om det er Evne, det paa vor Side har skortet paa — Vilje har det i al Fald ikke manglet —, men vi skulle ikke tilbageholde en beskeden Tvivl om, at

selv den største Veltalenhed, den mest ihærdige Agitation, vilde kunne have udrettet noget overfor den Ligegyldighed, for ikke at sige Modbydelighed, mod alt Foreningsliv og de dermed forbundne Omkostninger, der synes at have grebet Typograferne. Endnu er det kun den ene Halvdel af Sætterne, der ere Foreningsmedlemmer og bære alle Byrderne, medens den anden vedblivende dækker sig under alle mulige og umulige Undskyldninger, blandt hvilke den hyppigst anvendte er den, at „vi skulle ikke oftere være med til at gøre Skrue“ o. s. v. o. s. v. Men hvem i al Verden tænker vel mere paa at gøre Skrue og kan en ikke-skruende Forening da slet intet udrette? Efter de Erfaringer, som ikke alene vi, men de fleste andre Arbejdere med os, i de senere Aar have gjort, kan man være vis paa, at der ikke let kan blive Tale om sligt i Fremtiden, og hvis der ikke var andet at at udrette og andre Veje at gaa, kunde man lige saa godt straks „pakke ind“. Vi have forresten saa ofte fremsat vor Anskuelse om denne Sag, at det maaske vil forekomme enkelte trivielt at høre det gentaget, at vi ikke tror paa Muligheden af varige Forbedringer uden gennem Overenskomstens Vej, og at det er paa denne og ingen anden der, naar Tiden tillader det, maa slaas ind. Men de Herrer, der fremkomme med alle disse Udflugter, ville aldrig høre Tale om Understøttelsen til de gamle trængende og til de rejsende Kolleger; de lade helst, som om dette er noget, der slet ikke kommer dem ved; de føle sig hævede over slige Bagateller. Men det er rigtig nok temmelig kostbare Bagateller; Rejseunderstøttelsen alene har saaledes i April og Maj for hver Maaned andraget ca. 40 Kr., og skal dette blive saaledes ved, og Medlemsantallet ikke tiltager, da maa Foreningen tidligere eller senere gøre Indskrænkninger, maaske i flere Retninger. Vi skulle ikke her nærmere gaa ind paa en Undersøgelse af, i hvilken Retning disse Indskrænkninger skulle gaa, da Spørgsmaalet jo vil blive bragt paa Bane ved Generalforsamlingen i næste Maaned, men vi skulle kun antyde, at det væsentligste Middel til at opnaa en formindsket Udgift vist nok vil være at indskrænke Bladet, f. Eks. ved at lade det udgaa maanedlig i Stedet for hver 14de Dag. Det har i den Tid, vi have ledet Foreningen, været vor Mening, at Bladet skulle danne det bedste Bindemiddel mellem Typograferne, som jo ikke ere synderlig stærke i at holde Møder til Drøftelsen af deres Anliggender; vi havde haabet, at de fleste Spørgsmaal af fælles Interesse gennem dette kunde blive drøftede og klarede og at det, naar det ved Siden heraf holdt de danske Typografer à jour med de vigtigste Begivenheder i Udlandets Bogtrykkerverden, rigeligt vilde lønne de pekuniære Ofre, der vare forbundne med dets Udgivelse; det skulde jo desuden til enhver Tid tale Kollegialitetens og den typografiske Arbejders Sag, saa at det kunde yde en god Paavirkning ogsaa i denne Retning. Skønt vi nu skulle være de første til at indrømme, at vor Stræben ogsaa i denne Retning, væsentligst fordi det har mødt saa ringe Deltagelse hos Kollegerne, langt fra har naaet sit Maal, saa skulle vi dog ikke nægte, at vi meget nødig ville tilraade en Indskrænkning af „Typograf-Tidende“, og vi have da ogsaa tidligere bestemt fraraadet at gaa ind paa Forslag i denne Retning, fordi det som sagt er vort sidste Vaaben, vort eneste Middel til at holde de splittede Kræfter sammen og den eneste Vej, ad hvilken vi endnu kunne vedligeholde Forbindelsen med Provinserne, vi derved tildels opgive. Vi ville derfor, samtidig med at vi paany opfordrer enhver god Kollega til at gaa ind i Foreningen, gøre endnu et sidste Forsøg paa at skaffe Bladet en større Udbredelse og derved lette Byrden for Foreningen; maaske det ogsaa tør haabes, at Rejse-Understøttelsen vil blive mindre i Fremtiden, og at denne Byrde saaledes bliver lettere, end det i Øjeblikket lader til. Skulde det imidlertid vise sig, at Medlems-Antallet stadig bliver det samme, Interessen for Bladet hos Typograferne i Almindelighed lige ringe og de Rejsendes Antal derimod lige saa stort som i de sidste to Maader, ja saa maa der foretages en Indskrænkning enten af Bladet eller Rejsehjælpen, og naar Valget stilles os derimellem, maa vi ganske vist foretrække det første.

Det londonske Sætter-Forbund.

Vi meddelte i Nr. 9 af dette Blad et Udtog af det engelske Provinssætter-Forbunds Aarsberetning, af hvilken det fremgik, at dette Forbund besad en meget betydelig baade pekuniær og moralsk Magt og i enhver Henseende udfoldede en saare gavnlig Virksomhed. Vi skulle nu efter „Correspondent“ meddele et Udtog af Londoner Sætter-Forbundets Aarsberetning, og blot tilføje, at man ved Læsningen af disse Beretninger faar et meget stærkt Indtryk af, hvor langt ikke alene de danske, men ogsaa de tyske typografiske Arbejdere staa tilbage for deres engelske Standsfæller med Hensyn til Organisation og Sammenslutning; vi have endnu i denne Retning næppe traadt vore Børnesko.

Der er i Aarets Løb gennem Styrelsens (Komiteens) Hænder gaaet en Kapital af næsten 10,000 Lrst. (omtr. 180,000 Kr.) og Foreningens rentebærende Kapitalformue udgør naar alle dens Forpligtelser ere opfyldte, 17,000 Lrst. (omtr. 306,000 Kr.). Forbundet har, uagtet det ejer en saa stor Kapital, altid saa vidt muligt søgt at undgaa alle Konflikter med Arbejdsgiverne, og denne Klogskab bliver saa meget mere prisværdig, som den store Kapital jo netop indeholdt en Fristelse til Arbejdsnedlæggelser o. s. v. Derimod har man ved at indtage en stærk, defensiv og imponerende Stilling bestandig søgt at hævde Arbejdernes berettigede Fordringer. I det hele taget staar det londonske Sætter-Forbund langt fra i et saadant skarpt og fjendtligt Forhold til Principalerne, som det andetsteds er Tilfældet. Dette har Forbundet især opnaaet derved, at det uafladelig har søgt at gøre det klart for begge Parter, i hvor høj Grad deres Interesser faldt sammen. Naar der endelig opstod Stridigheder, har der altid været arbejdet paa at faa dem bilagte i Mindelighed og paa en virkelig praktisk Maade. Til Arbejdsløse er der i Aarets Løb medgaaet 2,500 Lrst., hvilket er 300 Lrst. mere end i 1876. Til Understøttelser af Arbejdsløse i andre Fag blev udgivet 360 Lrst. — De slette Tider i England og den almindelige Arbejdsmangel har foranlediget mange

Sættere og Trykkere til at rejse over Atlanterhavet, fordi de ventede, at de lettere i Amerika skulde kunne finde Sysselsættelse. En Advarselsskrivelse fra New-York i saa Henseende har imidlertid for kort Tid siden været indrykket i „Times“, og dette Brev har vist nok slaaet koldt Vand i Blodet paa de udvandringslystne. Det hedder blandt andet deri, at der langtfra er Overflod paa Arbejde, og om end Lønnen er noget højere end i England, staar den dog ikke i Forhold til, hvad det koster at leve der. Satsprisen, som i Amerika regnes pr. 1000 m, er for Tiden 80—1,30 Øre, og i visse Penge betales 5—8 Kr. daglig. Hvad der især skal være stor Mangel paa i New-York, er passende Boliger for de arbejdende Klasser; de, der er, maa ikke alene kaldes meget dyre, men de ere tillige meget smaa og meget daarlige; det Billede, som der udkastes af Arbejdernes Tilværelse i New-York, er i det hele taget alt andet end tiltalende.

Typografernes Arbejdsnedlæggelse i Dublin, som vi ligeledes tidligere have omtalt, vedvarer endnu, og ca. 200 Sættere gaa i den Anledning uden Arbejde. De fleste Blad-Trykkerier have ganske vist givet efter, men ganske anderledes staar det sig med Værksætterierne, af hvilke næsten alle de større, deriblandt det kgl. Trykkeri og Dubliner Damp-Bogtrykkeri-Selskabet haardnakket vægre sig ved at gaa ind paa Sætternes Fordringer.

Om Trykfejl.

(Efter Hr. **W. Büxenstein** i Journal für Buchdruckerkunst.)

Naar en gammel Bogtrykker-Principal bliver syg og nervøs, saa kan man i de 9 Tilfælde af 10 være vis paa, at Ærgrelsen over de i hans Officin indtrufne Trykfejl bærer en god Del af Skylden herfor. Maaske vil denne Paastand forekomme yngre Kolleger betænkelig, men hvem der gennem mange Aar har arbejdet sig fremad i vort Fag, vil ikke have undgaaet sin Del af de Lidelser, som Trykfejlene foraarsage, og som stadig stiger efterhaanden som Trykkeriet bliver udvidet. Det vilde være interessant at vide, hvor meget Makulatur, foranlediget ved Trykfejl, der aarlig produceres i Tyskland, skønt naturligvis den største Del deraf, trods Fejlene, dog bliver udsendt i Verden. Vil man i Trykkeriet have at vide, hvorledes Fejlen er fremkommet og hvem der bær Skylden for den, da er dette ogsaa noget, der kun sjældent lønner sig; enhver trykker sig, naar det gælder at gøre en saadan Tilstaaelse, og Mesteren maa næsten altid bære Tabet, ligesom han da ogsaa faar sin Del af Ærgrelsen.

Under saadanne Omstændigheder turde det maaske ikke være uinteressant, for ikke at sige lærerigt, naar jeg her meddeler, hvorledes jeg ved gennem mange Aar at være bleven gjort klog af Skade, har forsøgt saa vidt muligt at forvise Trykfejl-Djævelen fra mit Trykkeri.

Først og fremmest gælder det da at klassificere Arbejderne i 3 Afdelinger — Aksidentser, Værker og Blade.

Aksidentserne maa under alle Omstændigheder, naar det blot lader sig gøre, sendes i Korrektur til Bestilleren, dog bør der forinden i Trykkeriet være anstillet en nøjagtig Sammenligning mellem Manuskriptet og det første Aftryk; thi man risikerer ellers, at Manuskriptet ikke bliver sendt tilbage med Korrekturen, og da Bestillerne som oftest ere Folk, der ikke ere i Stand til at se Fejlene — før bag efter —, saa maa man nødvendigvis gøre dette. Netop ved Aksidentser hænder det ofte, at Trykkeriet faar Skyld for Fejl, som det slet ikke bærer Ansvaret for, men det ligger i dets egen Interesse selv at gøre alt muligt for at undgaa Fejlene, blot for de dermed følgende Ubehageligheders og Renoméets Skyld; man maa altsaa i ethvert Aksidents-Trykkeri, det være sig lille eller stort, have et paalideligt Menneske, som kan læse en saadan første Korrektur; desuden maa det anbefales, hver Gang man er i Færd med at trykke en Aksidents, endnu en Gang at gennemgaa det første Rentryk, før der trykkes væk, for at det kan blive Faktoren, eller hvem det ellers paaligger, muligt at kaste endnu et sidste prøvende Blik paa Arbejdet, for at foretage de nødvendige Rettelser.

Ved Værktryk maa man saa vidt muligt ved Arbejdets Overtagelse slutte Overenskomst om, at første Korrektur, mod en passende Godtgørelse, bliver læst i Trykkeriet. Herved indvindes en dobbelt Fordel; for det første bliver de ofte slemme Fejl, som begaaes af Folk, der ikke ere stærke i Kunsten, unddragne Yderverdenens Øjne; Begravelserne, blive tildækkede i den størst mulige Stilhed og til Brylluperne komme kun selve Trykkeriets Personale; selv om dette nu sker med Musik, saa bliver det dog af mindre Betydning, end naar ogsaa Forfatteren kom med til Højtiden. For det andet fremmes derved Arbejdets Hurtighed i ikke ringe Grad, ligesom det er den eneste Vej, ad hvilken man bestemt kan fastslaa, hvilke Fejl der ere Sætterens egne og hvilke der hidrøre fra Forfatteren. Kommer nu denne sidste Korrektur tilbage med en Mængde Rettelser, hvilket jo som oftest sker, da maa man lade Sætteren rette denne mod Betaling efter den Tid, der medgaar. Kun paa denne Maade kan der opnaas et tilfredsstillende Resultat. Paa hver Korrektur, der afsendes, skrives Datoen eller trykkes et med Dato forsynet Trykkeri-Stempel; endvidere maa der strengt holdes paa, at man ikke trykker noget Ark, før Forfatteren har forsynet sidste Korrektur med sin Imprimatur. Hvis det er forglemt, saa sender man heller Bud endnu en Gang; thi derved sikrer man sig mod ubehagelige Rivninger, hvis maaske Forfatteren senere skulde komme i Tanke om Rettelser, som han endnu kunde ønske at foretage. Ved Siden heraf skal tillige bemærkes, at det altid er rigtigst i Tilfælde af meget slemme Korrekturer at vise Forlæggeren disse, før de tillige med Revisionen sendes tilbage til Forfatteren, da denne for det meste beholder dem, og man derved mister Beviset for Korrektur-Godtgørelsens Rigtighed. Den sidste Revision (Maskin-Revisionen) bør foretages af Faktoren og rettes af den Arbejder, der sætter Værket. Hermed er dog Historien endnu ikke til Ende, thi naar Tilretningen er færdig, maa der forelægges Faktoren endnu en Revision (Super-Revision) og først naar han

har overbevist sig om, at enhver Fejl er nøjagtig rettet, kan der trykkes væk; der maa bestemt holdes paa, at man ikke ophører at sé Revision, saa længe der endnu er nogen Ændring at foretage i Formen. Denne sidste Super-Revision benyttes bagefter af Maskinmesteren som Bilag til Ugebøgerne. Der er maaske mange, som ville holde denne Fremgangsmaade for temmelig langsom og omstændelig: men naar man erindrer, at der netop ved Revisionerne i Maskinen tit bliver indkorrigeret Fejl, saa at der i Stedet for en saadan ofte bliver to, samt at der ligeledes ofte kan forskyde sig Bogstaver, navnlig ved kompres Sats, og at en eneste saadan Fejl let kan gøre et helt Oplag ubrugeligt, saa turde det dog være utvivlsomt, at den gentagne Revision ikke er for stort et Offer at bringe. Maaske ogsaa en eller anden vil indvende, at det ikke kan betale sig, men hertil kan jeg kun svare, at ethvert Arbejde maa betales saaledes, at man i det mindste er i Stand til at levere det korrekt og fejlfrit.

Jeg kommer nu til Avistrykningen, og her er det svageste Punkt i min Afhandling; thi det vil være meget vanskeligt at angive noget radikalt Middel mod Trykfejl i Aviser. De forud angivne Midler, nøjagtig Korrektur og omhyggelig Revision, kunne her ikke i den Grad bringes til Anvendelse, thi den Hurtighed, hvormed de fleste Blade skulle gøres færdige, træder her hindrende i Vejen. Mangen Gang er der ved Aftenbladene næppe Tid til at læse blot én ordenlig Korrektur paa Børsberetninger, Telegrammer o. s. v., som indløbe umiddelbart før Formen skal trykkes. Det bedste Middel er her at have dygtige og nøjagtige Korrektører, og jeg foretrækker til dette Arbejde ældre Sættere med grundige Kundskaber fremfor studerede Herrer; endvidere bør det fastholdes som Regel, at naar to læse sammen, bør altid den, som har Manuskriptet, læse op. Inserater, Avertissementer o. s. v. bør altid, naar det paa nogen Maade kan lade sig gøre, læses to Gange. Endvidere har jeg altid brugt næste Dag at revidere i al Fald de væsentligste Fejl og naar der da fandtes nogen af disse at være bleven staaende, har vedkommende Sætter maattet betale en Bøde til Trykkeriets Sygekasse. Men trods alt dette er det dog umuligt ganske at forhindre, at der indløber Trykfejl i Bladene, og man maa da trøste sig med, at Publikum i Reglen kun lér ad disse, medens det derimod kasserer Aksidentserne og ryster ærgerligt paa Hovedet ved Læsningen af Bøgerne, naar der i disse findes Trykfejl.

Forskelligt.

— *Typeholderen* er Navnet paa et nyt opfundet Instrument, som forfærdiges hos *A. Meyer & Schleicher* i Wien. Tanken med dette Instrument er, at da der ofte i Aksidents-Trykkerierne forefalder Arbejder, ved hvilke man nødvendigvis maa file og forandre paa det af Skriftstøberen leverede Materiale, for at tilvejebringe Hjørner, Buer, Svingninger o. s. v., udfordres hertil et Redskab, hvori man uden at beskadige Typerne eller Stregerne, kan fastholde disse og med Lethed foretage de ønskede Forandringer. Denne Opgave skal Instrumentet, som koster 2 Gylden, løse paa en fortrinlig Maade.

— *Lærlinge-Uvæsenet i Berlin* synes, efter en Artikel i „Deutsche Buchdrucker-Zeitung" at dømme, stadig at tage mere og mere Overhaand. Saaledes meddeler det nævnte Principalblads Redaktør, at han har besøgt et Trykkeri, hvori der ikke arbejdede andre end „en hel Mængde elendigt udseende Drenge", hvis Arbejder vare af den allersletteste Beskaffenhed. Ligeledes fortælles der, at man ofte i „Berliner Intelligenz-Blatt" har læst et Avertissement, hvori der paa de gunstigste Betingelser lystes efter Bogtrykker-Lærlinge, med Tilføjende, at saadanne, der allerede havde lært i et andet Trykkeri, vilde blive foretrukne. Det vil altsaa sige det samme, som at vedkommende Principal ligefrem opfordrer Lærlingene til at løbe bort fra deres Læremestre ved at love dem de „gunstigste Betingelser". Vi kunne ikke andet end give Hr. Blanke Ret, naar han paa det Spørgsmaal, hvor Principalernes Æresfølelse i saadanne Tilfælde maa søges, svarer: i Portemonnaien.

Typografiske Kundgørelser.

Abonnement
paa
„Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

En Typograf
søger Plads snarest muligt i København eller i Provinserne. Billet, mrkt. *P. G.*, modtager Tidendens Ekspedition.

Lager af Bog- og Stentrykfarver
fra *Schramm & Hørner*, Offenbach a. M.
Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.
Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg.
H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade Nr. 12.
København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 13. | København, den 22. Juni 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 6. Juli.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening“ og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende“. Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

☞ De Trykkerier, hvor Medlemmerne ønske de udenlandske Fagblade til Gennemsyn, bedes snarest gøre Anmeldelse herom til Forretningsføreren Hr. *L. D. Berg*, St. Regnegade 17.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i **Aahuset**, Hjørnet af Falkonérallén og Ladegaardsvejen.

Nye Medlemmer.

N. C. V. Madsen (Lunos Tr.).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Fire ny „Bogtrykkerier“ i København.

Vore mindre vel underrettede Læsere ville vel næppe tro os, naar vi fortælle, at der i den allerseneste Tid er opstaaet mindst fire ny „Bogtrykkerier“ her i Byen; thi dette synes jo en rén Urimelighed, da det er en nok som bekendt Sag, at der for Tiden er større eller mindre Arbejdsmangel paa de fleste af de allerede bestaaende Trykkerier. Ikke desto mindre er det dog sandt. Der er kommen et i St. Kongensgade (Müller), et i Havnegade (Rosenberg), et paa Vesterbro (Har. Jensen) og et eller maaske flere paa Nørrebro, hvis Navn vi ikke kende, hvilket da ogsaa kan være temmelig ligegyldigt. Det er, som Tyskerne kalde dem, „Trædemølle-Trykkerier“ eller „Fyrtøjer“, Navnet spiller ingen Rolle. Efter hvad der er os meddelt, er et af dem paa Nørrebro endogsaa oprettet af et ungt Menneske paa 19 Aar. At vi for vort Vedkommende langt fra med Glæde sé paa alle disse nye „Trædemøller“, der overalt skyde op som Paddehatte, behøve vi vist næppe at fortælle, thi hvis der er noget, som i alle Retninger virker ødelæggende for vort Fag, da er det disse ganske smaa Trykkerier, hvis hele Personale bestaar af „Principalen“ og nogle Drenge (man tager det ikke saa nøje med Antallet af disse sidste, thi det er jo billig Arbejdskraft) og som trykke for saa lav en Pris, at man virkelig maa undres over, at vedkommende derved kan tjene, hvad der udfordres, for at holde det gaaende. Enhver Handlende bliver formelig overhængt af disse Bogtrykkere og deres Agenter, som løbe fra Dør til Dør og gensidig underbyde hinanden i det utrolige. Det gælder imidlertid om denne Industri, hvad Professor Rouleaux sagde om den tyske Industri paa Verdens-Udstillingen i Filadelfia, den er billig, men slet, saa slet, at man ofte maa undres over, at der er nogen, som vil nøjes med saadanne Arbejder, selv om de ere nok saa billige. Dog ikke nok dermed, at denne overhaandtagende Smuds-Konkurrence mere og mere ødelægger enhver ordenlig Forretningsgang, saa er der endnu en Side af Sagen, som vi ikke kunne lade uberørt. Det er Drenge-Uvæsenet, som vi her sigte til, og som netop trives allerfrodigst paa disse ganske smaa Trykkerier, hvor der sjælden er Tale om, at Lærlingene kunne faa en ordenlig Uddannelse. Dette er netop den værste Skyggeside ved alle den Slags Forretninger, at de kun kunne drives ved Drenge, der saa snart Læretiden er forbi maa søge Erhverv andetsteds. Nu anføres der jo rigtignok som Forsvar for hele denne Mani for at oprette „Trædemøller“, at Enhver tragter efter at blive sin egen og være selvstændig, og denne Stræben kunde jo i og for sig være meget rosværdig, naar det ikke var saa uheldige Midler, der skulde benyttes for at faa den Slags „Forretninger“ til at gaa, og naar der var en virkelig Fordel at høste derved. Men for det første skader opretterne af disse Trykkerier deres tidligere Standsfæller saa vel som Principalerne ved at nedsætte Prisen for Tryksager til det laveste Lavmaal og skabe en overflødig og slet uddannet Arbejdskraft, og for det andet opnaa disse moderne Bogtrykkere ikke en Indtægt saa stor som den, en god og flittig Arbejder er i Stand til at skaffe sig paa et større Trykkeri. Vi kunne derfor ikke andet end paa det bestemteste fraraade alle de Kolleger, der maaske bære paa Planer om Oprettelse af „Trædemøller“, at lade

disse fare, thi selv i heldigste Tilfælde ville de kun opnaa en saare tarvelig Eksistents med langt mere Bryderi end før, og ere de uheldige, miste de deres ofte surt og gennem et langt Tidsrum sammensparede Skillinger, som de vilde kunne høste langt mere Gavn og Glæde af, naar de gemte dem til de bleve ældre og Arbejdet begyndte at falde dem dobbelt besværligt.

Ikke-Foreningsmedlemmernes Forhold til Viatikumsvæsenet.

(Af Rd. Bm.)

Det er altid kedeligt at maatte drage til Felts imod Folk, man tidligere har arbejdet sammen med i en eller anden Forening og som man altsaa har kunnet betragte som sine Meningsfæller; men undertiden er det ligefrem nødvendigt at undersøge deres Optræden nu til Dags ligeoverfor det, de tidligere have baaret til Skue.

Lad os først engang sé, hvem de ere: der have vi Folk, som paa Grund af deres Handlemaade ikke mere kunne blive Medlemmer af „Den typografiske Forening" og som Følge deraf heller ikke — i det mindste hvad denne Sag angaar — kunne komme paa Tale i denne Artikel. Saa gives der Folk, som af Ligegyldighed imod den Sag, vi kæmpe for, have vendt Foreningen Ryggen, og endvidere have vi at gøre med Kolleger, der enten af „principielle" — eller maaske ogsaa personlige — Grunde ikke ville være Medlemmer. De, der høre til den første Kategori, vil jeg som sagt lade sejle deres egen Sø, indtil de med deres skrøbelige Fartøj engang vil lide Skibbrud; derimod vil jeg beskæftige mig lidt mere med de to sidstnævnte Kategorier, og først give de ligegyldige en Overhaling. Man spørger maaske, hvorfor jeg betragter dem som ligegyldige? Nu, fordi de, dersom de havde Sans for kollegial Samvirken, vilde melde sig ind i Foreningen og derved gøre det muligt for denne igen at optræde som en Magt (man skal endelig ikke blive bange! Jeg mener ikke, at Foreningen skal lave en „Skrue" eller anvende noget lignende *ultimo ratio,* men jeg troer at turde sige med Hamlet: *„There is something rotten in the kingdom of Denmarc",* som nok, ja endog efter disse Herres egen Mening, kunde trænge til en General-Renselse!). Hvad er for Resten Ligegyldighed? Ikke andet end den krasseste Egoisme — lad bare mig sørge for mig selv, saa kunne de øvrige sé, hvorledes de blive færdige! Det er jo muligt, at der er nogle imellem dem, der just ikke holde sig fjærn fra Foreningslivet af Egoisme, men derimod ere blevne trætte af de allerede førte Kampe og som derfor kaste deres Glavind i Søvnens Grøft.

De „principielle" Modstandere ere ganske mærkværdige Mennesker! Hvad er egentlig deres Mening? Ja, jeg maa oprigtig tilstaa, for mig er det ikke muligt at finde nogen Mening i deres Handlemaade, thi disse saa vel som vi anerkende, at Forholdene paa alle Omraader ere daarlige og derfor burde forbedres; disse saavel som vi tro, at det sidste bedst kan ské ved Sammenslutning af alle dertil brugelige Kræfter — og dog holde de dem borte! Skal det da virkelig være en Grund til at blive staaende udenfor Foreningens Port, naar de sige, at Foreningens Formaal burde have et radikalt Præg, som mere vilde svare til deres enten politiske eller sociale Opfattelse? Det er ingen Grund, thi ellers kunde de jo indenfor Foreningens Omraade søge at give den denne radikale Signatur. Nej, det er kun en Maske, de have taget paa, for at skjule deres Mangel paa Principer.

Er det nu ikke harmeligt at sé baade disse „principielle" som ogsaa de ligegyldige træde deres Fortid saaledes under Fødder, som det er skét paa et af de herværende større Trykkerier? Man kender maaske ikke Sagens Sammenhæng? Nuvel, det forholder sig saaledes: Paa dette Trykkeri oprettede for nogen Tid siden de udenfor Foreningen staaende Kolleger en saakaldt „Fattigkasse" med et maanedligt Kontingent af 25 — siger og skriver femogtyve — Øre, hvormed man vilde understøtte dem af de Rejsende, der ikke havde Krav paa „Typograf-Foreningen"s Understøttelse, med et Viatikum af 50 Øre. Man skulde nu antage, at *alle* Rejsende, ligemeget om det er Danske eller Udlændinge, der ere kvalificerede dertil, vilde blive delagtiggjorte i Nydelsen af denne — Fattiggave; men nej, Meningen er, efter Kassens „Forstanders" seneste Udtalelse til en af de Rejsende, som gik polsk Tiggergang, *kun at understøtte de tyske Ikke-Forbundsmedlemmer!* Hvad beviser det? At det ikke er meget bevendt med disse Herrers Humanitet (som de i den senere Tid saa gerne fører i Munden), thi ellers vilde de jo, som allerede antydet, understøtte alle de dertil berettigede. Man kommer uvilkaarlig til den Erkendelse, at disse Herrer stille sig fjendtligt ligeoverfor al Bestræbelse for at forbedre vore Kaar, thi ellers vilde de ikke vove at understøtte *alene dem,* der saa mangfoldige Gange have vist, at deres Interesse ikke er Almenhedens, men at de kun ved ukollegial Optræden søge at mele deres egen Kage. Have disse Herrer paa hint Trykkeri da ikke tænkt paa, at de ved denne Handlemaade opelske en Slange ved deres Barm, som altid vil søge at stikke os i Halen og derved — dem selv?

Nej, I Herrer ligegyldige og principielle, dette er ikke den rigtige Humanitetens Vej, I befinder Eder paa — den Vej er kun til Skade baade for os og for Eder selv! Vend derfor om og bliv atter *vore* Kampfæller, thi *blandt os* er Eders Plads!

Den første tyrkiske Bogtrykker.

At Bogtrykkerkunsten tilfredsstillede en Trang hos den kristelige Kultur og at den netop derved fandt en saa forbavsende hurtig Udbredelse, er noget saa almindelig bekendt, at vi ikke her skulle gaa nærmere ind derpaa. Hvor lidt den derimod tiltalte andre Samfund med en, begrundet paa Religionsforskellen, afvigende Kultur, fremgaar klart nok af den Omstændighed, at hele den muhamedanske Verden i saa mange Aarhundreder vedblev at være aldeles ligegyldig for de øjensynlige Fordele, som den bar i sit Skød, skønt Muhamedanerne gennem det evropæiske

Tyrki staar i en saa nær og let Forbindelse med den øvrige civiliserede Verden. Til Asien forplantede Bogtrykkerkunsten sig kun til de engelske Besiddelser i Indien, og i Kina er man lige til den Dag i Dag vedbleven at trykke paa den i umindelige Tider kendte ejendommelige Maade. Derimod blev Bogtrykkerkunsten allerede tidlig, 1488, benyttet af Jøderne i Konstantinopel, ligesom den heller ikke blev uændset af de kristne Armeniere, der ligesom danne en Overgang fra den muhamedanske til den kristelige Kultur.

Tyrkerne selv betragtede Bogtrykket som en Kunst, ved hvilken selve Djævelen drev sit Spil, og Præsterne sørgede meget omhyggelig for yderligere at styrke dem i denne Tro. I denne Retning var det muhamedanske og katholske Kleresi fuldstændig enige; de vare begge lige fjendtlig stemte mod en almindelig Udbredelse af Oplysning og Dannelse. Tillige nærede Muhamedanerne en særlig Forkærlighed for Haandskrifterne, gennem hvilke deres Religion, Digterværker og Historieskrivning var bleven tilgængelig for dem. Der var i Konstantinopel Skrive-Instituter og en hel Stand af Skrivere, som udelukkende sysselsatte sig med at fremstille Afskrifter af yndede arabiske og tyrkiske Værker. Dette skete med en saadan Kunst i Skønskrivning, ofte forbunden med en saa stor Luksus af malede og forgyldte Forziringer, at disse Værker med Rette kunne betragtes som en Prydelse for ethvert Husbibliothek og ere deres Ejeres Stolthed. I Bibliothekerne gemtes disse Bøger bag Vinduer og Gitre i røde, grønne og sorte Korduan-Bind og indesluttede i prægtige Korduan-Futeraler, som med forgyldte Indskrifter fortalte Beskueren, hvad Bogens Titel var og hvad Forfatteren hed.

Det varede saaledes til den første Fjerdedel af det attende Aarhundrede, før muhamedanske Mænd af højere Dannelse kom Tanken om at lade tyrkiske Bøger fremstille paa Bogtrykkerpressen, venlig i Møde. Nu kom der for Tyrkiet en ganske anden Tid, hvor det ikke længer var muligt for det at opretholde sin tidligere stolte og truende Stilling overfor det øvrige Europa, og de mange Ydmygelser, som de forskellige Fredslutninger bragte det, tvang det til at kaste et opmærksomt Blik paa den europæiske Verden, som det hidtil kun havde betragtet med Foragt. Sultanen sendte Gesandter rundt om til de evropæiske Hoffer og vandt derved en Del Kendskab til Livet og Sæderne i de større Byer. Navnlig frembød der sig i Paris en lokkende Fylde af lærerige og interessante Iagttagelser. Gesandten Mehemed, der i Aaret 1720 kom til Paris tilligemed sin Søn, lærte her Bogtrykkerierne at kende, og fattede en saa levende Interesse for dem at han kom paa den Idé at ville forsøge Oprettelsen af et tyrkisk Bogtrykkeri i Konstantinopel. Han fandt ved sin Tilbagekomst hertil i Ibrahim Effendi (Effendi er den sædvanlige Titel, som enhver tyrkisk Lærd eller Embedsmand bærer) den rette Mand, der med Indsigt og Begejstring tog Sagen i sin Haand. Ibrahim var, i Følge en Feuilleton, som efter tyrkiske Kilder for kort Tid siden var optagen i „Frankfurter Zeitung“, en født Ungarer, der var traadt over til Islam og kommen i Sultanens Tjeneste. Han bliver skildret som en Mand med Forstand, Energi og Indsigt, som en tapper Kriger og en stor Ynder af Videnskaberne; foruden Ungarsk talte han Tyrkisk, Fransk og Italiensk. Uden Beskyttelse og Privilegium fra højeste Sted kunde han ikke tænke paa Oprettelsen af et Trykkeri, og det var over Hovedet et stort Spørgsmaal, om de almægtige Præster med deres Overmufti i Spidsen vilde taale et saadant i Konstantinopel. Ibrahim søgte derfor at vinde de mest indflydelsesrige Personer for sin Plan, idet han tilstillede dem et lille Skrift, som han selv havde forfattet, hvori han udviklede de store Fordele, som Indførelsen af denne nyttige og sindrige Kunst vilde bringe med sig, og hvor meget den vilde kunne virke til Hævelse af Folkets Dannelse. Ligeledes gjorde han opmærksom paa, at man ved at oprette et Bogtrykkeri bedst kunde sørge for den bestandige Fornyelse af de bedste Bøger, hvilke ellers let kunde gaa til Grunde ved store Ildsvaader eller andre Ulykker i Landet, hvad der jo allerede tidligere var sket ved Mongolernes og Spaniernes Ødelæggelse af de kostbareste Haandskrifter.

Til Lykke for Ibrahim og Mehemed hørte den daværende Storvezir, Damed, til Videnskabernes Venner, og han var blottet for sine Trosfællers fanatiske Forudindtagethed imod evropæisk Dannelse. Han fattede en særdeles levende Interesse for Ibrahims Foretagender, og denne deltes snart af flere højtstaaende Embedsmænd, maaske væsentlig foranlediget ved den personlige Gunst, i hvilken Ibrahim stod hos dem. Ved en saa gunstig Indvirkning blev det ogsaa let at opnaa Sultanens, Ahmed's III's Bifald til Foretagendet; thi han var en dannet og elskværdig Mand. Dog gjorte de Gejstlige haarnakket Modstand, ligesom ogsaa de ældre Embedsmænd, der stode paa Afskrivernes Parti, gjort alle mulige Ophævelser. Endelig blev dog Modstanden overvundet, idet man med Muftierne kom overens om, at alle religiøse Bøger skulde udelukkes fra Mangfoldiggørelsen paa Bogtrykkerpressen. Derimod gav Muftierne Tilladelse til, at der maatte trykkes alle andre Bøger, som handlede om det arabiske Sprog, Historien og Videnskaberne, og Sultanen meddelte Ibrahim et Diplom, hvorved der blev givet ham Tilladelse til Oprettelse af et tyrkisk Bogtrykkeri; han blev endogsaa udnævnt til „kejserlig Bogtrykker“. Dette skete i Aaret 1726.

(Fortsættes).

Forskelligt.

Sætternes Arbejdsnedlæggelse i Paris er nu, hedder det i flere Blade, til Ende. Sætterforeningen skal være totalt opløst og med den selvfølgelig enhver Tarif, saa at der nu er opstaaet den vildeste Konkurrence imellem Bogtrykkerne, rimeligvis til lige saa stor Fordærvelse for dem selv som for Typograferne. Striken angives at have kostet Sætterne 250,000 Frks., Principalerne have vistnok maattet betale deres „Sejr“ ikke saa faa Gange dyrere. Fra anden Side berettes, at Principalerne kun give dem af deres tidligere Arbejdere, der ville udtræde af Foreningen, deres Pladser tilbage. Efter en Korrespondance fra Paris til „Journal für Buchdruckerkunst“ at dømme, synes det dog, som om Sætterforeningen ikke er saa ganske opløst, thi i denne hedder det, at Foreningen endnu tæller 1,400

arbejdende Medlemmer, medens ca. 400 ere arbejdsløse. Hvad der i Paris ligesom andet Steds har været Skyld i dette ulykkelige Resultat, er selvfølgelig den stærke Tilstrømning af Arbejdskraft fra Udlandet og Provinserne, og hvis ikke denne for største Del var af en højst miserabel Beskaffenhed, var der al Grund til at frygte for, at de 400 arbejdsløse vare udelukkede fra Bogtrykkerierne for bestandig. Korrespondenten ender sin Meddelelse med de Ord: Naar man nu sér, hvilke Ofre Sætterne have bragt ved denne Arbejdsnedlæggelse, som samtidig har kostet Principalerne i det mindste 1 Million, ikke at Tale om de Tab, som alle de andre Fag, der staa i direkte eller indirekte Forbindelse med Bogtryk-Industrien, have lidt, maa man komme til den Overbevisning, at Arbejdsnedlæggelserne i det sociale Liv ere en lige saa stor Taabelighed, som Krigene i det politiske — med andre Ord, at et magert Forlig altid er bedre end en fed Proces.

— *Fællesbogtrykkeriet i Reudnitz-Leipzig* har, som det fremgaar af den i Anledning af Generalforsamlingen fremlagte Beretning, kun gjort daarlige Forretninger i det sidst forløbne Aar. Reservefondet har man maattet anvende til delvis Dækning af et betydeligt Tab (7946 Mk. 80 Pf.), som Foreningen har lidt ved en Fallit. Ren-Fortjenesten har været 2573 Mk. 98 Pf., og denne er medgaaet til 5 pCt. Afskrivning, Forrentningen af de af Syge- og Invalidekassen laante Kapitaler samt Godtgørelser til Forvaltningen. Udbytte kunde ikke gives.

— *Den tyske Bogtrykkerforening* afholdt sin aarlige Generalforsamling den 16. ds. i Hannover, hvor Spørgsmaalet om Tarifen vilde blive bragt paa Bane. Oprindelig var det bestemt, at der skulde afholdes en ekstraordinær Generalforsamling i Leipzig, men denne Tanke har man atter ladet fare. Man vil nu faa at sé, til hvilket Resultat denne Forsamling vil komme med Hensyn til det saa meget omstridte Tarif-Spørgsmaal.

— Fra Kønigsberg fortælles, at en Typograf G. Zimmermann og en Handelskommis have duelleret i Juditter-Skoven. Den førstnævnte faldt, medens Kommis'en er arresteret.

— *En ny Konkurrence* er opstaaet for de amerikanske Bogtrykkere i de saakaldte „Boy Printers", d. v. s. Drenge, der have faaet sig et lille Trykkeri og som arbejde selvstændigt dermed. Man skulde ikke tro, at denne Konkurrence kunde have nogen virkelig Betydning, men at dømme efter de højrøstede Klager, som de amerikanske Fagblade i den Anledning fremkomme med, synes dette dog at være Tilfældet. Et Sted hedder det saaledes, at der i Amerika findes 15—20,000 Drenge- og Liebhaver-Trykkerier, og at disse ødelægge enhver ordentlig Forretning.

— Den bekendte Bogtrykker og Forlagsboghandler *Peter Tidemand Malling* i Kristiania er for kort Tid siden afgaaet ved Døden. Han var født i Drammen 1807 og oprindelig bestemt til at skulle studere. Han foretrak imidlertid af egen Lyst at lære Bogtrykkerkunsten og etablerede 1838 i Kristiania et lille Bogtrykkeri, hvortil han senere føjede en Forlags- og Sortiments-Boghandel, og han bragte i Aarenes Løb Forretningen i den Grad i Vejret, at hans sidste, alle Grene af den nordiske Literatur omfattende Forlagskatalog, udgjorde ikke mindre end 56 Oktav-Sider. Malling var Ridder af Wasa-Ordenen og havde tillige faaet St. Olafs-Korset.

— *Forbundsraadet i Schweiz* har, som vi tidligere have omtalt, i den sidste Tid grundet meget paa, hvilken Udstrækning det skulde give Fabrikloven. Nu er det endelig fastslaaet, at alle Arbejdssteder, hvor der anvendes unge Mennesker efter en stor Maalestok eller hvor der anvendes Dampmaskiner og et stort Antal Arbejdere ere sysselsatte, skulle staa under Fabrikloven, medens mindre Virksomheder, deriblandt ogsaa foreløbig Bog- og Stentrykkerierne, skulle være undtagne fra denne.

Typografiske Kundgørelser.

Lager af Bog- og Stentrykfarver
fra *Schramm & Hørner*, Offenbach a. M.
Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.
Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg.
H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade Nr. 12.
København K.

En brugt Haandpresse
ønskes til Køb paa billige Vilkaar. Billet, mrkt. „Haandpresse", bedes indleveret paa „Typograf-Tidende"s Ekspedition.

Abonnement
paa
„Typograf-Tidende",
som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 14. | København, den 6. Juli 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 20. Juli.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening" og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende". Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

☞ De Trykkerier, hvor Medlemmerne faa de udenlandske Fagblade til Gennemsyn, bedes omsende disse nøjagtigt efter den medfølgende Liste.

Den typografiske Forening.

Den ordinære halvaarlige **Generalforsamling** afholdes *Lørdagen den 20. Juli, Aften Kl. 9½ præcise*, i Foreningens Sommerlokale.

Dagsorden:

Regnskabets Godkendelse.

Styrelsen.

Nye Medlemmer.

Ludvigsen, L. (Cohen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Foreningens Lokale er i **Aahuset**, Hjørnet af Falkonérallén og Ladegaardsvejen.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

De ærede Medlemmer af Sygekassen, der bo i Byen, gøres opmærksomme paa, at under Dr. Ravns Fraværelse fra 5. Juli til Slutningen af Avgust Maaned besørges hans Praksis af Dr. Barchalia, der træffes i Dr. Ravns Bolig fra Kl. 12—1 Eftermiddag og i sin Bolig Frederiksborggade 12, 2. Sal, fra Kl. 1—2 og 5½—7 Eftermiddag. *N. Hansen.*

Fire nye Bogtrykkerier i København.

Vor Artikel under denne Overskrift i forr. Nr. kunne vi supplere derhen, at der i den seneste Tid er oprettet ikke fire, men mindst seks nye Bogtrykkerier her i Byen, idet Hr. Aamodt, Ejer af et lithografisk Institut paa Kongens Nytorv tillige har anskaffet et mindre Bogtrykkeri, ligesom der paa Østergade 38 af Hr. L. Madsen, ved hvem „Dag. Nyh." „trykkes", er oprettet et Aksidentsbogtrykkeri.

Endvidere skulle vi, naar vi henførte Hr. Chr. Müllers Bogtrykkeri i Store Kongensgade 55 som hørende til de saakaldte Trædemøller, berigtige dette. Hr. Müller har, hvad vi ved et Besøg i hans Trykkeri have havt Lejlighed til at sé, begyndt sin Virksomhed paa en i enhver Henseende respektabel Maade, og de Arbejder, som hidtil ere udgaaede derfra, vidne om en omhyggelig Udførelse og et godt Materiale.

De københavnske Sætteres Arbejds- og Lønningsvilkaar.

Hr. Redaktør! Skønt jeg, i det jeg beder Dem optage disse Linjer, har en trykkende Følelse af, at det er et temmelig unyttigt og saare utaknemligt Arbejde, naar jeg giver de Klager over elendig Fortjeneste, Sultekur m. v., der efter en vistnok i lang Tid ukendt Maalestok lyde fra de fleste Sættere, et Udtryk gennem Bladet; skønt jeg véd, at der i Øjeblikket ingen Forbedring lader sig gennemføre, haaber jeg dog, at de ikke nægter dem Tilladelse til at fremkomme i Typograf-Tidende. Thi man kan virkelig blive i en saa slet Sindsstemning ved at sé den Usselhed, hvori saa mange typografiske Arbejdere for Tiden ere nedsunkne, at det er nødvendigt at skaffe sig Luft. Ganske vist er Antallet af de fuldstændig arbejdsløse i Forhold til disses Antal i andre Fag ikke saa overvældende stort, men hvad der er meget værre er, at næsten Halvdelen af Beregningssættere i Bogsætterierne for Tiden kun ere halvt sysselsatte, og mange maa nøjes med en Fortjeneste, som er saa ringe, at den næppe er tilstrækkelig til et ugift Menneskes Underhold, endsige da til en Families. Tarif vil jeg for flere Trykkeriers Vedkommende slet ikke tale om, thi dette betragtes der som en unyttig Luksus, noget overflødigt, som blot har en „hæmmende" og „generende" Virkning. Men, som sagt, det mest herlige af alt er dog dette, at Sætterne have Plads, men desuagtet hverken Arbejde eller Fortjeneste,

og jeg for mit Vedkommende kan ikke sé rettere, end at det i det hele taget maatte være heldigere, at de Folk, som man paa Trykkerierne ikke var i Stand til at skaffe Sysselsættelse, bleve ligefrem afskedigede, i Stedet for at lade dem beholde en Plads, som i Virkeligheden ingen Plads er. Man kan ganske vist sige, at det dog er bedre at tjene lidt end slet intet, men jeg for mit Vedkommende tror, at det for Fagets Skyld maatte foretrækkes, at der ikke i længere Tid fastholdes større Personale paa et Trykkeri, end man var i Stand til fuldt ud at sysselsætte. Hvis Arbejdet var saa lønnende, at en Sætter ved at arbejde 2—3 Dage om Ugen kunde fortjene til en tarvelig Eksistens, ja da var det en ganske anden Sag, men vi vide alle, at det kun er ved strængt at passe paa Tiden, kun ved den allerstørste Ihærdighed, at en Bogsætter kan tjene 20 Kr. om Ugen, og dette gælder endda kun om de raske Sættere. Naar nu denne ringe Fortjeneste skal formindskes til det halve, saa er det jo klart, at de Vedkommende med deres Familier maa lide Mangel paa det mest nødvendige, og jeg tillader mig derfor at mene, at det var bedre, om en Del af den overflødige Arbejdskraft kunde blive trængt ud af Faget, blive bragt til at søge sig en Eksistents paa anden Maade, end at alle skulde føre en elendig Tilværelse. Saa vidt mig bekendt, er der heller intet andet Fag, hvor man beholder et dobbelt saa stort Personale, som der er Brug for, saaledes som det ofte er Skik paa Bogsætterierne. Hertil kommer endnu, at hvis Folk i Almindelighed blev kekendt med, hvor megen Arbejdsløshed der til sine Tider herskede blandt Sætterne, vilde Tilgangen til Faget, der for Tiden er saa overvældende stor, sikkert formindskes. Skulde Typograferne nogensinde atter komme til forhandle med vore ærede Principaler om en Tarif, hvad jeg haaber inden altfor lang Tid maa ske, maa derfor den Fordring bestemt fastholdes, at Ventetiden skulde betales, thi blev dette Regel, kan man være forvisset om, at der ikke vilde blive holdt Sættere til at gaa og drive. Hvad endelig Oprettelsen af en Arbejdsløshedskasse angaar, da maa denne lade vente paa sig, indtil man kommer saa vidt, at det bliver muligt at sé, hvem der virkelig er arbejdsløs og hvem der ikke er. Som det nu gaar, er i Grunden de fleste, som ikke er paa visse Penge (thi de har mærkelig nok aldrig Mangel paa Sysselsættelse), arbejdsløse, om end i større eller mindre Grad, og hvis vi oprettede en Arbejdsløshedskasse, vilde det pudsige Tilfælde indtræffe, at den ene arbejdsløse kom til at yde Bidrag til den anden, og jeg er meget bange for, at dette ikke gik ret længe. Hvis Fortjenesten derimod for de arbeidendes Vedkommende var saaledes, at de kunde hjælpe deres ledige Kammerater, ja da fik Sagen et ganske andet Udseende, da vilde en Arbejdsløshedskasse være paa sin Plads.

A—n.

Mislykkede Arbejdsnedlæggelser.

Som vi alt i forr. Nr. meddelte, er Sætternes Arbejdsnedlæggelse i Paris totalt mislykket, og ikke mindre end 422 af de 900—1000 Arbejdere, der straks nedlagte Arbeidet, have hidtil ikke kunnet finde nogen Plads. For faa Dage siden blev der paa de Strikendes indtrængende Anmodning afholdt en almindelig Forsamling af Sættere, ved hvilken Leilighed 2400 gav Møde. Styrelsen retfærdiggjorte den lange Varighed, Arbejdsnedlæggelsen havde faaet, derved, at et saa stort Antal Medlemmer fra Begyndelsen havde stemt for den, og at man af denne Grund havde følt en moralsk Forpligtelse til at gøre alt muligt for at sætte Tarifen igennem. Der kunde imidlertid ikke lægges Skjul paa, at i Arbejdsnedlæggelsens 3dje Uge et Forlig med Principalerne endnu havde været muligt. Dette blev den Gang ikke antaget af Sætterne og senere havde ethvert Forlig været umuligt. Det blev paa Mødet vedtaget, at der skulde dannes en Kommission paa 12 Medlemmer, som skulde gøre et sidste Forsøg paa at faa et Forlig i Stand, før man erklærede Arbejdsnedlæggelsen endt.

I Alessandria i Italien, Dublin i Irland og Glasgow i Skotland har der, som til dels tidligere omtalt, i den sidste Tid været Sætterstriker, men de ere alle mislykkede.

Om den tyske Bogtrykker-Principal-Forenings Generalforsamling,

som den 15. Juni og følgende Dage afholdtes i Hannover, indeholde de tyske Fagblade lange Beretninger, af hvilke vi skulle tillade os at meddele et kort Uddrag.

Dr. Brockhaus fra Leipzig gav en Udsigt over Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar, og betegnede Generalforsamlingen som overordentlig, da den blev afholdt før den i Statuterne fastsatte Tid. Dette fandt sin Forklaring i Tarifsagens Vigtighed, thi det handlede sig om, hvorvidt den nuværende Tarif overhovedet skulde vedblive at være i Kraft efter den 1ste Juli d. A., samt om de ved Tarif-Overenskomsten skabte Forhold skulde vedvare; trods Manglerne ved disse sidste vilde de dog være at foretrække for en aldeles tarifløs Tid. Endvidere maatte man tage i Betragtning, hvorledes de Mangler ved Tarifen, som i Løbet af det sidste Aar havde vist sig, kunde afhjælpes og hvorledes Lokaltillægene bedst kunde lade sig regulere. Han beklagede den ringe Interesse, som fra mange Principalers Side vistes. Foreningens Medlemsantal var i 1877 kun 379 i mod 494 i 1876.

Efter at Forsamlingen havde besluttet, at næste Aars Generalforsamling skulde afholdes i Berlin, vedtoges med Hensyn til Tarifsagen følgende Punkter: 1) Det fra Principalernes Side stillede Andragende om en Revision af Tarifen fra 1ste Juli 1876 var formelt rigtigt stillet. 2) I Fald man til 1ste Juli d. A. ikke er kommen overens om en ny Tarif, tabe de hidtil gældende Bestemmelser deres Kraft.

For efter Evne at undgaa en tarifløs Tid og for om muligt at opnaa en Overenskomst med Typograferne, blev endvidere taget følgende Beslutninger: 3) Den hidtil gældende Tarif skal med Undtagelse af enkelte Bestemmelser — saaledes med Hensyn til Voldgiftsrettens (Einigungsamtes) Kompetens, Forligsretterne (Schiedsämter) og Fastsættelsen af

visse Penge — fremdeles bibeholdes efter 1ste Juli 1878. 4) I Fald der indtil 1ste Avgust 1878 ikke med Typograferne er opnaaet en Overenskomst, har Foreningens Styrelse at publicere en Tarif. Ved denne skal, for at bibeholde det som ønskeligt erkendte Princip om en Minimal-Tarif og for at sikre en almindelig Fastholden ved denne — hvilket med de hidtil gældende høje Satser ikke var muligt, navnlig i de mindre Byer — en Reduktion af ca. $16^2/_3$ pCt. i de vigtigste Satser lægges til Grund, medens der med Hensyn til Lokaltillægene skal udfindes en Regulering, som passer til de forskellige stedlige Forhold.

Vi behøve vist næppe at knytte nogen Kommentar til disse Beslutninger, som, hvis de blive førte igennem, ville nedsætte de tyske Sætteres Lønningsvilkaar til det laveste Lavmaal, og det er let at forstaa, at de ærede Principaler, efter at være komne til et saa glimrende Resultat, have følt sig udmærket oplagte til at deltage i de Festligheder, som de hannoveranske Kolleger i rigt Maal havde beredt dem, og hvorom der foreligger en Mængde Referater, hvilke vi dog ikke nærmere skulle befatte os med

---

Den første tyrkiske Bogtrykker.

(Sluttet.)

Det blev fuldstændig overladt til Ibrahim, hvorledes han vilde ordne sit Trykkeri og hvorledes han vilde drive det. Han havde kun den Forpligtelse, forud at indhente Hans Herlighed Storvezirens Tilladelse, hver Gang han vilde trykke et Værk. For øvrigt var Trykkeriet et virkeligt kejserlig-tyrkisk, for saa vidt Regeringen af det offentlige Skatkammer tog de til Oprettelsen og Arbejdernes Lønning fornødne Summer.

I et senere kejserligt Diplom, som handler om denne Genstand, bliver udtrykkelig fremhævet, at Ibrahim selv lavede Bogstaverne, som skulde anvendes, og „skar dem af Staal, Jern, Kobber og Bly". Det synes dog, som om han har havt tyske Arbejdere til at udføre dette for sig; Skriftstøberiet har i hvert Fald været det første, som han indrettede af sit Trykkeri. Her var store Vanskeligheder at overvinde. De ved Skrivekunstens Udvikling i saa høj Grad forvænte Tyrkeres Øjne tog Anstød selv af den mindste Uregelmæssighed, et lille Akcent, en eneste Spids eller et Punkt paa et urigtigt Sted var nok til at fordærve et helt Værk.

Paa denne Maade hengik der flere Aar, før Ibrahim var kommen saa vidt, at han kunde begynde paa Trykningen af et Værk. Denne første Fremtoning af tyrkisk Bogtryk var et arabisk-tyrkisk Leksikon, som udkom 1728 i to stærke Foliobind, paa hvert 666 og 756 Sider. Det var i det hele taget et med Flid og Omhu udført Arbejde, som derfor ogsaa endnu den Dag i Dag er meget skattet. Men hvor besværlig den tyrkiske Typografi var, viste sig netop ved dette Værks talrige Fejl, som først senere ved en møjsommelig og omfangsrig Korrektur lod sig fjærne. Regeringen viste ogsaa i denne Henseende sin Interesse, idet den ansatte ikke mindre end fire dygtige, videnskabeligt dannede Mænd til at føre et Slags Overopsyn med Trykkeriet og læse Korrekturerne.

Hvor indskrænket dette Trykkeris Arbejdsomraade end var, gav det dog altid en for Sagen begejstret Aand Spillerum nok til at udøve en lignende kulturfremmende Virksomhed som den, de evropæiske Bogtrykkerier udøvede. Ibrahim bliver skildret som en Mand, der ikke alene forstod praktisk at løse den stillede Opgave, men som tillige fattede dens Betydning i ideel Retning. Han vilde af al sin Kraft bidrage til at hæve den Nation, som han tilhørte, samt at sammensmelte de talrige Befolknings-Elementer, der kun vare forbundne ved Religionen. Dette kunde bedst ske paa Historiens Omraade, der af Ibrahim æredes som Menneskehedens fornemste Middel til Opdragelse. Han havde i denne Retning fundet en trofast Arbejdsfælle i en anden Lærd, Damaz Zade Achmed. Begge kom overens om saa vidt muligt at gøre Folket bekendt med det osmanniske Riges Historie. Ibrahim nærede desuden endnu langt videre gaaende Planer. Han vidste, at Religionen saa at sige udelukkede alle andre Videnskaber, og at det tyrkiske Folk stod langt tilbage for de evropæiske Folkestammer. Her maatte der med fast Haand gribes ind for at reformere, hvis Befolkningen skulde hæves til det civiliserede Evropas Kulturtrin.

Det har nu en høj Grad af Interesse at sammenligne Bogtryk-Virksomheden, som udøvedes af Islams Tilhængere, med den, som den evropæisk-kristelige Verden udviklede. Denne sidste blev ved Gutenbergs Virksomhed med en forbavsende Hurtighed udrevet af sin Døs; nyt Liv blev ved Bøgerne indgydt de mere begavede Folk, og disse Bøger bleve udbredte ikke alene blandt de højere Samfundsklasser, men fandt ogsaa Vej selv til de fattigste. Bøgerne vare, foruden Kalendere, Bibeludgaver, Kirkefædrenes Skrifter samt de græske og romerske Klassikeres Værker. Religion og Oltid, Kristendom og den kultivede Førkristendom bleve saaledes bragte i den inderligste Forbindelse med hinanden og frembragte den elektriske Virkning, som saa hurtig bar den moderne Civilisation fremad.

I det muhamedanske Tyrkerrige derimod har Bogtrykkerkunstens Indførelse ikke havt den ringeste Eftervirkning, og der har ikke været Tale om nogen almindelig Oplivelse eller kulturhistorisk Virkning. Dannelsestrinet blev saa temmelig det samme, ja Osmannerherredømmets apatiske Afkræftelse har endogsaa været i stadig Tiltagen. Ibrahims Idealisme viste sig at være Bedrag, og hans Gerning har ikke havt noget praktisk Resultat, skønt den jo for hans Vedkommende derfor ikke har været mindre fortjenstfuld. Thi han gik med Kraft og Dygtighed frem mod det Maal, han havde sat sig. Efter at han havde fuldendt sin arabisk-tyrkiske Ordbog, trykte han et Værk, der handlede om Muselmændenes Søkrige i Middelhavet, og senere flere Bøger, hvoraf en handlede om forskellige Videnskaber; en anden indeholdt Persiens Historie, en tredje Amerikas Historie, Tamerlans Historie m. fl., som alle vare meget omhyggelig udarbejdede og bleve mere eller mindre gunstig modtagne. Ibrahims Hensigt var dels ved Historiens Hjælp at styrke den tyrkiske Nationalfølelse, dels gennem Historiens Belysning at meddele Advarsler, og endelig at faa Muhamedanernes Blik mere rettet efter det

Ydre, for at tilvejebringe en mere eller mindre levende Vekselvirkning mellem den tyrkiske og evropæiske Kultur.

Der udgik endog fra Ibrahims Trykkeri, og vistnok forfattet af ham selv, et Værk om hele det tyrkiske Regeringsvæsen og Hærindretningen, og dette viser bedre end noget andet ved sin skarpe Kritik, hvor alvorligt Ibrahim mente det med sin Virksomhed som Reformator. Han trykte desuden kronologiske Tavler og historiske Tabeller, et Atlas og en persisk-tyrkisk Ordbog.

I Aaret 1742 døde Ibrahim og med ham ogsaa for en lang Aarrække den tyrkiske Bogtrykkerkunst. Vel fortsattes Trykkeriets Virksomhed endnu en Tid af hans Discipel Khady Ibrahim, men denne manglede sin Forgængers Talent. Til sidst gik det fuldstændig ind og i 20 Aar eksisterede der nu intet tyrkisk Bogtrykkeri. Først Sultan Abdul Hamid kaldte paa ny ved et Dekret et saadant til Live. I Dekretet omtaltes Ibrahims Fortjenester, og Kunsten, som var i Stand til at fremstille et Værk, som tidligere ikke kunde købes for 300 Pjastre, for 20 til 30, rostes som meget nyttig, hvorfor den paa ny skulde bringes i Anvendelse. Den tidligere omtalte Khady Ibrahim blev paa ny sat i Spidsen for det, men snart hendøde Foretagendet atter, thi Regeringen havde nu nok at gøre med Krigen, som tillige adspredte Arbejderne til alle Sider. Khady Ibrahim døde og dermed var hele det smukke Værk opgivet.

Senere begyndte et Selskab af tyrkiske Lærde paa ny et Trykkeri, men i Stedet for at faa Pengetilskud af Staten, maatte det endogsaa udrede en Afgift til denne, uden at dette dog var i Stand til at hæmme dets Virksomhed.

Forskelligt.

— Central-Komiteen for den italienske Bogtrykker-Union er for Tiden i Begreb med at træffe de nødvendige Arrangements, for at en Arbejder-Delegation kan rejse til Verdens-Udstillingen i Paris; Deltagerne skulle da senere give en grundig affattet Beretning om de Iagttagelser, de have gjort paa Bogtryk-Industriens Omraade. En lignende Plan næres ogsaa i England.

— Forvaltningen for Fagskolen for Bogtrykkerlærlinge i Berlin har besluttet at udsætte Præmier for de af Fagskolens Elever, som bedst ere i Stand til at udføre nedennævnte Prisopgaver: 1) Sætterlærlingene have at levere en Aksidentssats, som bærer Vidne om Smag og er i Overensstemmelse med de typografiske Regler. De modtage alle det samme Manuskript. De, som da paa en med Materialet i de respektive Bogtrykkerier overensstemmende Maade bedst udføre denne Opgave, faa Præmie. Ligeledes bliver der udsat Præmie for de Trykkerlærlinge, som trykke én og samme Kliché paa den smukkeste og reneste Maade. Der vil blive fordelt 2 Præmier i 1. og 5 i 2. Klasse for Sætterlærlinge, 1 Præmie i 1. og 2 i 2. Klasse for Trykkerlærlinge. Der bliver strængt vaaget over, at Lærlingene udføre Arbejdet selvstændigt, uden at modtage den ringeste Vejledning af nogen.

— Det er ikke blot her hjemme og i Tyskland at der klages over, at unge Mennesker uden synderlige Kundskaber af vindesyge Principaler antages som Lærlinge i Bogtrykkerfaget, men de samme Klager lyde ogsaa fra England og Amerika. Saaledes fandtes for kort Tid siden i The Printers Register en meget streng Kritik over dette Forhold, og i The American Newspaper Raporter foreslaas, at ingen Lærling maa antages paa noget Trykkeri, før han har bestaaet en Prøve; ingen Lærekontrakt bør udfærdiges, uden at det er bevist, at vedkommende Lærling havde vist sig at være i Besiddelse af de nødvendige Kundskaber og før man havde ladet ham staa paa Prøve i 3 Maaneder, saa at man var paa det Rene med, om han i det Hele taget egnede sig for og havde Lyst til Bogtrykkeriet.

Typografiske Kundgørelser.

Lager af Bog- og Stentrykfarver
fra *Schramm & Hørner*, Offenbach a. M.
Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.
Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg.
H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade Nr. 12.
København K.

En brugt Haandpresse
ønskes til Købs paa billige Vilkaar. Billet, mrkt. „Haandpresse", bedes indleveret paa „Typograf-Tidende"s Ekspedition.

Abonnement
paa
„Typograf-Tidende",
som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 15. | København, den 20. Juli 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende" udkommer Lørdagen den 3. Avgust.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

☞ Typografer, der ere Medlemmer af „Den typografiske Forening" og som søge Arbejde, kunne gratis faa Avertissementer desangaaende indrykkede i „Typograf-Tidende". Man henvende sig til Forretningsføreren, Hr. *L. D. Berg*.

☞ De Trykkerier, hvor Medlemmerne faa de udenlandske Fagblade til Gennemsyn, bedes omsende disse nøjagtigt efter den medfølgende Liste.

Den typografiske Forening.

Den ordinære halvaarlige **Generalforsamling** afholdes i Aften, Lørdag Kl. 9½ præcise, i Foreningens Sommerlokale.

Dagsorden:

1) Regnskabets Godkendelse.
2) Behandling af Budgettet for indev. Halvaar.

Styrelsen.

Nye Medlemmer.

Printzlau, Carl (Græbe).
Andresen, A. (Lauritz Madsen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Foreningens Lokale er i **Aahuset**, Hjørnet af Falkonérallén og Ladegaardsvejen.

Fra Tyskland.

At den i vort sidste Numer bragte Efterretning om, at Principalerne paa Generalforsamlingen i Hannover havde besluttet at nedsætte Satsprisen med 16⅔ pCt., har vakt en stærk Bevægelse iblandt Tysklands Typografer, kan vel næppe undre nogen, men det er endnu vanskeligt at danne sig en bestemt Mening om, hvorledes denne Nedsættelse i de større Byer vil blive gennemført og om der vil komme en fornyet Overenskomst i Stand, eller om det vil komme til et aabenbart Brud mellem Typografer og Principaler og deraf følgende Arbejdsnedlæggelser. Foreløbig synes der dog at være endel Udsigt tilstede for at faa en Overenskomst tilvejebragt, idet der saavel fra Principalernes som fra Forbundsstyrelsens Side foreligger Udtalelser, som tyde paa, at begge Parter ere tilbøjelige til at vise Eftergivenhed. Saaledes hedder det bl. a. i Protokollen, der blev ført ved Principal-Foreningens Styrelses Plenarforsamling d. 17. Juni, at man snart vilde sende Voldgiftsretten en motiveret Meddelelse om de paa Generalforsamlingen med Hensyn til Tarifen fattede Beslutninger, ligesom Styrelsens Medlemmer vilde samle Bemærkninger og Forslag til Tarifen og offentliggøre disse i al Fald før 1ste Avgust d. A. Man gik herved ud fra, at man saa lidt som mulig vilde gøre Forandringer ved de bestaaende Lønningssatser for de større Byer, og at man tilnærmelsesvis vilde stræbe efter ved et forhøjet Lokaltillæg at formindske den besluttede Reduktion af 16⅔ pCt. Det blev betonet som ønskeligt, at Principalerne i Leipzig og Berlin skulde optræde i Forening, og give hinanden Underretning om de Beslutninger, man paa disse to Steder tog. Endelig udtaltes der, at man vilde byde Typograferne visse Garantier for Fastholdelsen ved den nye Tarif, og (ved Pladsernes Besættelse) især vilde tage saadanne Folk i Betragtning, som paa Grund af deres Fastholden ved denne Tarif havde set sig foranlediget til at opsige deres Pladser. Ligeledes vilde man holde Øje med Lærlinge-Uvæsenet. Fra Typografernes Side foreligger der et Cirkulære, udsendt af Hr. Ad. Franke, som er valgt af Leipzigs Typografer til Medlem af Voldgiftsretten. Cirkulæret er stilet til Voldgiftsrettens Medlemmer, og Hr. Franke meddeler deri bl. a., at han har henvendt sig til Forbundsstyrelsen for at komme til Klarhed om dennes Stilling til Tarifsagen. Der er nu fra denne tilsendt ham en Skrivelse, om hvilken han siger, at den ingenlunde er i Modstrid med den Kundgørelse, som Principal-Foreningen har udsendt. I Skrivelsen betegner Forbundsstyrelsen sin Stilling som forud givet, idet den vil handle med det Princip for Øje, gennem Forbundet saa vidt muligt at afslutte en Overenskomst om Lønningsspørgsmaalet med Principalerne; man vil ikke uden videre afvise et Forslag, der gaar ud paa at skabe ordnede Lønningsforhold, og anbefaler derfor Voldgiftsretten at vælge en Revisionskommission, hvis Opgave det skulde være at fastslaa: 1) Tarifens Grundpositioner

(Satsprisen m. v.). 2) en passende Minimalnorm for visse Penge, 3) Maaden, paa hvilken Lokaltillæggene skulde reguleres, og 4) Ordningen af den Organisation, der eventuelt maatte skabes for at paase Tarifens Indførelse og de trufne Afgørelsers Overholdelse. Forbundsledelsen slutter med den Forsikring, at den ikke vil lade noget Middel uforsøgt, for at faa de svævende Spørgsmaal bilagte ad Mindelighedens Vej.

Det vilde virkelig være i høj Grad glædeligt, om det Haab om en Overenskomst, der saaledes lader sig til Syne, vilde blive til Virkelighed; at der fra Typografernes Side vil blive gjort betydelige Indrømmelser for at naa dette Maal, derom tvivle vi ikke, men et andet Spørgsmaal er det, om Principalerne i Realiteten ville vise nogen Eftergivenhed. Vi tvivle meget om det; man tør ikke tage noget stort Hensyn til smukke Ord og gode, men usikre Løfter; thi naar Principalerne i alt væsentligt kunne faa deres Fordringer om en Lønningsnedsættelse førte igennem, saa er det jo let for dem at bruge saadanne, der dog, naar det kommer til Stykket, ere uden Betydning. Desuden er det jo kun et Mindretal af Principalerne, der repræsenteres gennem Foreningen, saa at selv om der kommer en Tarif i Stand med disse, vil derfor ensartede Lønningsforhold ikke være bragte til Veje. At Tysklands Typografer i Almindelighed ikke sé Fremtiden fra den lyseste Side, derom foreligger der da ogsaa mange Vidnesbyrd; flere Steder, som i Stuttgart, er der blevet taget Beslutning om Ydelsen af ekstraordinært Bidrag, da man ikke godvillig vil finde sig i nogen Lønningsnedsættelse, og man bereder sig efter Evne paa at optage den tilkastde Stridshanske. En Ting lærer den sidste Tids Begivenheder enhver, der kan og vil sé, og det er, at naar Arbejderne ikke staa fast sammensluttede under en stærk Organisation, ere de et viljeløst Redskab i Arbejdsgivernes Hænder. Hvor meget end Principalerne og deres Organer have kæmpet mod Forbundet, og hvor meget de end have gjort for at ødelægge det, saa er det dog dette, man henvender sig til for ved gensidig Overenskomst at faa en Tarif i Stand; de udenfor staaende have ingen Organisation, altsaa heller ingen Vilje, og følgelig tages der intet Hensyn til dem. Hvis det nu lykkes Forbundet atter denne Gang at redde blot noget for Typograferne, saa har det derved erhvervet Fordele for de samme Schustere, der nu, det kan man være vis paa, med Falkeøjne spejde efter, om der et eller andet Sted skulde blive Arbejdsnedlæggelse, for straks at gribe de ledige Pladser. Det er i Grunden det mest ærgerlige ved hele Historien.

Hr. Redaktør!

I sidste Nr. af „Typograf-Tidende“ findes der en Artikel under Overskriften „De københavnske Sætteres Arbejds- og Lønningsvilkaar“, som jeg har læst med megen Interesse, men som jeg dog ikke fuldstændig kan gaa ind paa. Naar der t. Eks. bliver fremsat det Forslag, at alle de Sættere, der nok har Plads, men ingen fuldt Beskæftigelse, skulle afskediges, for at de kunde søge sig en anden Erhvervsgren, saa kan De, Hr. Redaktør, vel indse, at man ikke saa stiltiende kan lade denne Udtalelse passere. Thi, spørger jeg, hvad vilde vel Enden blive paa dette? Medens der nu, som Hr. A—n. jo allerede selv antydede, dog altid falder lidt af til disse uheldigt stillede Kolleger, vilde, naar Principalerne, resp. Faktorerne, skulde efterkomme Hr. A—n.s Opfordring, Arbejdsmarkedet blive overfyldt paa en Maade, som ganske vist vilde vise os det uheldige i Forslaget, men dog aldeles ikke gøre det Gavn, som den ærede Forslagsstiller venter sig ud af det. Det kan dog ingenlunde være Hr. A—n.s alvorlige Mening, at de stakkels Folk, der i en lang Aarrække — maaske endog i en halv Menneskealder eller længere — har udøvet „Kunsten“, nu pludseligt skulde faa sat Stolen for Døren med den Motivering: „I kan jo søge Jer en Eksistents paa anden Maade!“ Som om det var en ligefrem Børneleg at faa fat i noget andet! Man tror dog vel ikke, at andre Fag kun venter paa at blive lyksaliggjort med Typografer, og husker man ikke paa, at Arbejdsmanglen strækker sig over hele den arbejdende Linie? Eller skulle de saaledes afskedigede Typografer maaske allesammen blive Spækhøkere eller — Almisselemmer? Det kan for Resten gerne være, at den sidste Stilling er nemmest at naa, men det er vel ikke ret mange, der bryder sig om slige høje Stillinger i Samfundet. Nej, Hr. Redaktør, dette Forslag synes jeg slet ikke om, da det forekommer mig saare hensynsløst og upraktisk, tilmed da jeg aldeles ikke, selv gennem et Forstørrelsesglas, kan øjne de bebudede Fordele deraf.

Vilde det ikke være ulige mere praktisk, paa de Trykkerier, hvor det gaar daarligt med Arbejdet, *at reducere Arbejdstiden* for *alle* Sættere, for derved at faa en mere ligelig Fordeling af de Arbejder, der skulle udføres? Ganske vist vilde enkelte, som i det modsatte Tilfælde altid have fuldt at gøre, lide under en Afkortning af Arbejdstiden, men man maa dog indrømme, at det er absolut forkért, at en Del skal være fuldt beskæftiget, medens den anden Del derimod skal have Lov til at drive omkring og knap tjene saa meget, som der er nødvendigt for at „holde det gaaende“. Hvor smukt lyder ikke Sætningen: „Alle for én, én for alle!“ Vilde ikke her i rigeste Maal være Lejlighed til at vise dens praktiske Værdi? *Rd. Bm.*

Forskelligt.

— Trykningen af Foreningsbladet for Tysklands Hanskemagere er blevet frataget Bladets hidtilværende Bogtrykker, Blüche i Altenburg, fordi han gentagende havde vægret sig ved at anerkende Sætter-Tarifen. — Vi tillade os i Særdeleshed at henlede det ærede herværende Socialdemokratis Opmærksomhed paa denne lille Notits; thi skønt det maa ansés at være den første Betingelse for, at der skal ydes Retfærdighed imod én, at Vedkommende selv yder Retfærdighed mod andre, saa er der ikke her i Byen noget Bladsætteri, hvor der findes en slettere Arbejdsorden end netop i „Social-Demokraten“s.

„Den typografiske Forening"s Regnskab for 1. Halvaar 1878.

Indtægt.

	Kr.	ø.	Kr.	ø.
Kassebeholdning den 31te December 1877			1867	81
Medlemmernes Bidrag	1026	75		
Abonnement paa „Typograf-Tidende"	42	90		
Betaling for Avertissementer	3	80		
Renter af 1800 Kr. i Obligationer	36	„		
1 Stk. Østifternes Kreditforenings-Obligation 200 Kr.	200	„		
			1309	45
Summa			3177	26

Udgift.

Faste Understøttelser.

	Kr.	ø.	Kr.	ø.
Januar, Februar, Marts, April, Maj og Juni à 17 Kr.	102	„		
			102	„

(Jensens Enke 3 Kr., Guldbrandsens Enke 2 Kr., Mine Kjøpping 1 Kr., Grundtvig 1 Kr. 50 Øre, Madsens Enke 1 Kr., Veickerts Enke 1 Kr., Juel 1 Kr., Neyes Enke 2 Kr. 50 Øre, Barnevitz's Enke 1 Kr., Corvinus 1 Kr., Risenberg 1 Kr., C. V. Nielsens Enke 1 Kr.)

Andre Understøttelser.

Januar, Februar, Marts, April, Maj og Juni	136	„		
			136	„

(Hermann Knittel [R.] 4 Kr., Frederik Hansen [R.] 2 Kr., Enken L. E. Hansen [U.] 5 Kr., Roth [R.] 2 Kr., Zink [R.] 2 Kr., P. Rasmussen [R.] 3 Kr., Maxen [U.] 10 Kr., Ludvig Christensen [U.] 3 Kr., Barnevitz [R.] 3 Kr., Rudolph Randow [R.] 4 Kr., Bynck [R.] 6 Kr., Th. Andersen [R.] 6 Kr., Enken Valentin [U.] 5 Kr., C. Eisner [U.] 2 Kr., M. Weber [R.] 6 Kr., Enken Bruun [U.] 6 Kr., Adolph Rudolph [R.] 6 Kr., R. Jochumsen [U.] 5 Kr., Hammann [R.] 4 Kr., Eugene Lacher [R.] 3 Kr., J. P. Hansen [R.] 3 Kr., G. R. Long [R.] 6 Kr., L. Petersen [R.] 3 Kr., M. H. Lempke [R.] 4 Kr., J. A. Jørgensen [R.] 4 Kr., Hermann Scheibler [R.] 4 Kr., C. Jensen [R.] 3 Kr., Th. Follmann [R.] 3 Kr., Vilh. Henckel [R.] 4 Kr., J. C. Christensen [R.] 3 Kr., H. J. Christensen [R.] 4 Kr., Julius Adamsen [R.] 3 Kr.).

Forskellige Udgifter.

Leje af Lokale fra 1. Januar til 15. Maj à 8 Kr. maanedlig	36	„		
Administration	13	43		
Tidsskrifter og Bladhold	19	5		
Løn til Budet for Ombæring af Bladet m. m.	48	„		
Bogtrykkerarbejde	63	50		
Trykning af „Typograf-Tidende", 13 Numre	247	50		
Redaktionshonorar	100	„		
Forskellige Udgifter (Kort o. s. v.)	1	80		
Formandens Honorar for 1. Halvaar	50	„		
Kassererens do. for 1. do.	125	„		
Indkøbt 1 Stk. Østifternes Kreditforenings-Obligation à 200 Kr. (Kurs 85¼ = 170 Kr. 50 Øre, Rente og Kurtage 30 Øre	170	80		
			875	8
Summa Udgift			1113	8

Kassens Status den 30. Juni 1878:

9 Stkr. 4 % Kreditforenings-Obligationer, 4. Serie, à 200 Kr.	1800	„		
Indestaaende i Bikuben	109	„		
Kontant	155	„		
			2064	18
Ballance			3177	26

Ovenstaaende Regnskab er af os revideret, Kassebeholdning og Værdipapirer efterset og befundet at være i Orden.

Den 17. Juli 1878.

Wm. Sørensen. **Ch. Thomsen.**

Halvaarligt Budget.

Indtægt.

	Kr.	Ø.
Medlemsbidrag	1050	„
Abonnement paa „Typograf-Tidende“	47	45
Avertissementer	10	„
Renter af 1800 Kr. i Obligationer	36	„
Ialt	1143	45

Udgift.

	Kr.	Ø.
Faste Understøttelser	102	„
Rejsehjælp og andre Understøttelser	150	„
Leje af Lokalet	48	„
Administration	12	„
Tidsskrifter og Bladhold	20	„
Løn til Budet for Ombæring af Bladet, m. m.	50	„
Bogtrykkerarbejde	40	„
Trykning af „Typograf-Tidende“	250	„
Redaktionshonorar	100	„
Forskellige Udgifter	5	„
Formandens Løn for 2. Halvaar	50	„
Kassererens Honorar for 2. Halvaar	125	„
Ialt	952	„

Paaregnet Indtægt	1143	45
do. Udgift	952	„
Altsaa bliver Overskudet	181	45

Tilgang og Afgang i det forløbne Halvaar i „Den typografiske Forening“.

Nye Medlemmer: Th. Andersen, F. Adrian, C. G. J. Clausen, C. Clausen, Fasmer, H. Hansen, L. H. Hansen, S. C. Hansen, V. Hylsberg, A. E. Henningsen, H. P. Holst, R. L. Jacobsen, W. Jansen, H. C. Jacobsen, J. Juel, S. H. Jørgensen, C. L. Jørgensen, J. Kemph, Joh. Lund, Juel, L. Ludvigsen, P. C. Madsen, O. A. Nielsen, F. F. Nielsen, P. K. Nielsen, A. T. Niss, J. A. Petersen, P. Petersen, Heinr. Rolapp, Sønnichsen, Thyregod, E. F. Truelsen, P. V. Truelsen, V. A. Østerberg.

Udslettede Medlemmer: Dabelsteen, Hansen Heide, Hammerich, C. A. Milne.

Udmeldte Medlemmer: V. V. Buch, A. Boesen, C. P. A. Christensen, C. Erichsen, C. Hansen, Chr. Jacobsen, J. P. C. Jeppesen, R. Jochumsen, Bernh. Kock, Emil Kolbe, Knudsen, G. L. Lind, Langmarck, Jul. Mortensen, M. Nielsen, H. P. Olsen, O. M. Olsen, Nicolai Petersen, V. Sparvath, Arnold W. Schmidt, Stenersen.

Bortrejste: J. Adamsen, R. Th. Andersen, V. Barnevitz, C. E. Bynck, J. C. Henrichsen, J. A. Jørgensen, R. Long, V. A. Lundgreen, M. Lempke, S. Møller, L. Nielsen, O. A. Nielsen, M. Weber.

Medlemsantal: **207.**

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 16. | København, den 3. Avgust 1878. | 5. Aarg.

☞ Næste Numer af „Typograf-Tidende“ udkommer Lørdagen den 17. Avgust.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 20de Juli afholdtes den halvaarlige Generalforsamling i Foreningens Lokale.

Til Dirigent valgtes *Rudolf Böhm*, til Sekretær *C. E. Bynck*.

Efter Dagsordenen foretoges:

1) *Regnskabets Godkendelse.* Styrelsens Formand, *A. F. Decher*, gennemgik de forskellige Poster i Regnskabet og fremhævede, at det for Fremtiden væsentlig vilde være Understøttelsesvæsenet, Foreningen kom til at have sin Opmærksomhed henvendt paa. Understøttelsen, og da navnlig Rejseunderstøttelsen, vilde stille store Krav til Foreningen, og Styrelsen havde i den Anledning overvejet, om der ikke kunde spares paa andre Omraader. Den Post i Regnskabet, som vi da først og fremmest i denne Anledning maatte henvende Opmærksomheden paa, var „Typograf-Tidende“. Det maatte indrømmes, at Bladet for Øjeblikket ikke svarede og ikke kunde svare til sin Hensigt. Det var da naturligt, at man først tænkte paa at indføre Besparelser ved at indskænke Bladet til et Maanedsblad. Naar han alligevel for sit personlige Vedkommende følte sig trykket ved at foreslaa en saadan Indskrænkning, var det fordi, at de, som ikke kendte Forholdene nøjere, kunde faa Anledning til at tro, at det gik tilbage med Foreningen, hvilket dog heldigvis ikke var Tilfældet. — Han omtalte tillige den lidet hæderlige Maade, hvorpaa forskellige Kolleger søgte at „pumpe“ Kassen ved at forlange Rejse-Understøttse, og saa alligevel ikke benytte den givne Understøttelse til Rejse, men forblive her i Byen. Til Slutning opfordrede han Medlemmerne til at udtale sig, hvis de havde noget at indvende imod Regnskabet.

Forskellige Talere, navnlig *V. Olsen, A. Svendsen, Emil Petersen* og *A. L. Mortensen* udtalte sig derpaa om de forskellige enkelte Poster, og alle vare enige om, at der maatte søges Besparelser paa Budgettet, da det var altfor mange Penge, der medgik til Bladet og til Administrationen, i Forhold til den Størrelse, Foreningen for Øjeblikket havde. Den sidste Taler berørte ogsaa Spørgsmaalet om *Arbejdsløshedskassen* og udtalte Haabet om, at det vilde kunne lykkes at sætte denne i Gang paa samme Tid, som der foretoges en Indskrækning i Udgifterne paa andre Omraader. De Kolleger, som handlede paa den af Formanden nævnte Maade, bleve skarpt kritiserede af de fleste af Talerne, og fra Styrelsens Side blev der lovet en stræng Kontrol med dem, der forlangte Rejse-Understøttelse. — Regnskabet godkendtes sluttelig enstemmigt.

Derefter sattes Punkt 2) *Budgettet for 2det Halvaar* under Forhandling. Til dette blev der af Hr. *A. Svendsen* stillet Forslag om, at „Typograf-Tidende“ fra 1ste Oktober foreløbig skulde indskrænkes til et Maanedsblad, hvorimod Styrelsen fandt det heldigst, at det først blev til Nytaar; den vilde dog ikke modsætte sig Forslaget, hvis der var Stemning for det. En foretagen Afstemning førte dog ikke til noget Resultat, men Styrelsen lovede, at den i Løbet af Efteraaret vilde indvarsle til en overordentlig Generalforsamling, saaledes at dette vigtige Spørgsmaal, efter at være nærmere udviklet for Medlemmerne, kunde blive afgjort i god Tid inden Nytaar. Derefter vedtoges Budgettet, som det var forelagt.

Til Slutning bragte Formanden en Tak til de Tilstedeværende, fordi de vare mødte, og bad dem om ikke at tabe Interessen for Foreningen, fordi der var Slaphed i alle Forhold. Det var naturligt, at Interessen for Foreningens Anliggender for Øjeblikket ikke kunde være saa god, som den burde, men det var hans Overbevisning, at den Tid nok vilde komme, da det vilde blive anderledes. Han bad Medlemmerne om at virke for Foreningen, hver i sin Kreds, og sluttede med Ønsket om, at denne maatte gaa fremad, saaledes som ethvert godt Foreningsmedlem maatte ønske det.

Derefter hævede Dirigenten Generalforsamlingen.

De københavnske Sætteres Arbejds- og Lønningsvilkaar.

Hr. Redaktør! Maa det være mig tilladt endnu en Gang at faa Ordet i „Typograf-Tidende“ angaaende det i Overskriften nævnte Emne, om hvilket Hr. Rd. Bm. i sidste Nr. af Bladet har udtalt sig.

Hr. Rd. Bm. siger, at det kan „ikke være min alvorlige Mening, at de stakkels Folk, der allerede i en lang Aarrække — maaske endog i en halv Menneskealder eller mere — have udøvet „Kunsten“, nu pludselig skulle faa Stolen sat for Døren med den Motivering: „I kunne jo søge Eder en Eksistents paa anden Maade!“ — Nej, ganske vist, dette har aldrig været min Mening, derom kan Hr. Rd. Bm. være aldeles forvisset, og naar han har fortolket min Artikel saaledes, da

har han taget betydelig fejl. Thi min Opfattelse af denne Sag gaar netop i den Retning, at naar Arbejdet paa et Trykkeri eller et hvilket som helst andet Værksted er gaaet saaledes tilbage, at man, selv med en indskrænket Arbejdstid, ikke længer kan sysselsætte blot nogenlunde det tilstedeværende Personale, og naar der, vel at mærke, *ingen rimelig Udsigt er til, at Forholdet i den nærmeste Fremtid vil forbedre sig,* da maa man hellere indskrænke Personalet og afskedige enkelte af de yngre, end lade dem gaa og drive paa Trykkeriet, uden at give dem nogen Fortjeneste. At der fra Principalernes, resp. Faktorernes Side kunde gøres meget for at bedre hele dette Forhold lader sig selvfølgelig ikke nægte, og at der navnlig med Hensyn til en mere ligelig Fordeling af Arbejdet samt en Indskrænkning af Arbejdstiden for hele Sætterpersonalet maatte kunne udrettes noget i en Tid som denne, hvor der er saa stor Mangel paa Sysselsættelse, nægter jeg ikke. Men saadanne Forholdsregler maa selvfølgelig altid blive af en midlertidig Natur, som man ikke kan gaa ud fra, naar man vil diskutere, hvorledes Sætternes Arbejds- og Lønningsvilkaar *i det hele taget* bedst lader sig ordne; men det er netop dette Hr. Rd. Bm. har gjort.

Typograferne maa efter min Mening naar Tiderne blive bedre stræbe hen til ad Overenskomstens Vej at faa en Tarif sat igennem, der i Lighed med den tidligere opstillede indeholder Bestemmelser om, at der gives om ikke fuld, saa dog delvis Godtgørelse for Ventetiden, ligesom da enhver Sætter, der tager imod en Plads, maa være forpligtet til at sætte et vist Minimum. Det maa nemlig ansés for givet, at saa længe en Principal har en Mand i Arbejde, paahviler der ogsaa denne første en Forpligtelse til at skaffe vedkommende Arbejder Sysselsættelse, ligesom der ogsaa paahviler Arbejderen den Forpligtelse at bestille noget i den en Gang vedtagne Arbejdstid. Men dette har begge Parter i vort Fag ofte rettet efter egen Bekvemmelighed, og enhver, der kender vore Arbejdsforhold paa Trykkerierne, vil vide, at mange Principaler paa den ringeste Foranledning antage Sættere, som de ofte kun have Brug for i en Uge eller to, men som de i Reglen lade blive paa Trykkeriet, stadig holdende dem hen med usikre Løfter om, at der nok kommer noget. Dette bliver da ved saa længe, indtil vedkommende er aldeles udhungret og derved tvinges til at gøre en Forandring. At dette finder Sted nu, er ikke saa mærkeligt, thi Arbejderne ere nødte til at holde fast ved selv den sletteste Plads, da der, det indrømmer jeg Hr. B., i Reglen ikke er noget andet at faa, og hvis det var et Onde af en øjeblikkelig Natur, skulde jeg aldrig have omtalt det. Men Sagen stiller sig helt anderledes, thi det har *altid,* baade i slette og gode Tider, været saaledes, at der paa Trykkerierne blev antaget Folk til at gaa og drive, og dette Forhold vil aldrig blive forandret, hvis ikke Bestemmelsen om Ventepenge bliver sat igennem. Selv i den aller seneste Tid har jeg sét Eksempler paa, at man har antaget nye Folk paa Trykkerier, hvor der allerede i Forveien var aldeles utilstrækkeligt Arbejde til det forhaandenværende Personale; jeg kender flere Sættere, som have „Plads" og dog Lørdag Aften ikke have havt en eneste Øre paa Regningen. Hvad endelig angaar at gaa over til andre Fag, da indrømmer jeg Hr. B., at dettte er meget vanskeligt, naar man da ikke vil paa Ladegaarden; men jeg haaber til Gengæld, at Hr. B. vil indrømme mig det umulige i, at alle de, der udlæres til Sættere, kunne finde Sysselsættelse ved Typografien, for saa vidt vi da ikke allesammen, baade dem, der have „Plads", og dem, der ingen have, skulle søge Logis paa det omtalte Sted.

Beviset for denne Paastands Rigtighed skal jeg tillade mig at føre. Her i København var Antallet af Sættere i Tidsrummet fra 1872—77 steget med 53, medens Lærlingenes Antal var steget med 27 og saaledes som Sagerne nu staa, kan man snart komme saa vidt, at der her findes halvt saa mange Sætterlærlinge som Sættere. Og i Provinserne er det meget værre. Efter en for nylig foretagen statistisk Opgørelse fandtes der i Slesvig og Holstein for 11 Sættere 6 Lærlige, og jeg tror at kunne indestaa for, at Forholdet i de danske Provinsbyer ingenlunde er gunstigere. Naar man altsaa sammenligner den aarlige Tilgang af unge Sættere, som jeg anslaar til 40—50 for vort Lands Vedkommende, med den naturlige Afgang, der ikke en Gang kan anslaaes til 20 om Aaret, saa viser disse Tal, som støtte sig dels til tidligere Optællinger, dels til almindelig Mortalitetsberegning samt et temmelig godt Kendskab til Forholdenes Udvikling i de senere Aar, hvor mange der blive Principaler o. s. v, at der bliver produceret en langt større Arbejdskraft, end der er Anvendelse for, og Følgen heraf maa jo nødvendigvis blive den, at langt fra alle de, der have lært vort Fag, kunne vente derved at finde fremtidig Sysselsættelse. At det vilde være meget smukt og rart, om vi kunde gennemføre Sætningen: „Alle for én, én for alle!" nægter jeg ikke, men det gaar med den, som med alle andre smukke Fraser, man kommer ikke langt med dem i vore Dage, og de ældre Sættere kunne ikke, selv om Viljen var tilstede, „dele" med alle dem, der stadig væk udlæres.

At der under Øjeblikkets trykkende Forhold ikke kan gøres bedre, end paa en saa ligelig Maade som mulig at fordele det forhaandenværende Arbejde mellem Trykkeriernes Personale, med særlig Hensyntagen til de Arbejdere, der ere Familjeforsørgere, er indrømmet, men dog kun paa den Maade, at der bliver saa meget til hver, at han virkelig kan „holde det gaaende"; at vi derimod i Fremtiden maa stræbe hen til Fastsættelse af Ventepenge og som Følge deraf Oprettelse af en Arbejdsløshedskasse, der kan give en passende Hjælp, maa jeg paa det bestemteste fastholde. *A—n.*

Arbejdsløse.

Budtz, B. R. V. Carlsen, Fack, Gjerløv, Gottschalk, J. V. Hansen, N. Jensen, J. V. Jensen, C. F. Jørgensen, Krakau, J. J. Lund, Sander.

Rettelse.

I Fortegnelsen i sidste Nr. over ind- og udtraadte Medlemmer etc. er **Hammerich** opført som udslettet i Stedet for blandt de udgaaede, og **S. Kjeldskov** er forglemt at opføres blandt nye Medlemmer.

Adresseavisen.
Fasmer.
Hansen, H.
Hansen, L. H.
Hansen, S. C.
Henningsen, A. E.
Holst, H. P.
Jacobsen, H. C.
Juul, J.
Jørgensen, S. H.
Kemph, J.
Nielsen, P. K.
Niss, A. T.
Truelsen, E. F.
Truelsen, P. V.
Østerberg, V. A.

J. V. Andersen.
Darum, O.
Fremming, Vald.
Gravesen, Jul.
Jürgens, Fr.

Berlingske.
Amtoft, T.
Auener, A.
Auener, C. V.
Borreby, H.
Calmar, A.
Christensen, C.
Grøndahl, V. E. E.
Hansen, A.
Jensen, J. P. C.
Madsen, C.
Madsen, P.
Preutz, P.
Prægel, C. V.

Calberg.
Mortensen, A. L.

Cohen.
Agerbeck, Jul.
Borup, N.
Bynck, C. E.
Christensen, P.
Erichsen, F.
Koppel, F.
Louw, Chr. P.
Olsen, Chr.
Petersen, A.
Petersen, Wm.
Pedersen, P. E.
Rasmussen, J. C. O.
Wehage.

Dagens Nyheder.
Borup, M.
Clausen, Chr.
Ringsted, F.
Scharnovsky.

Elvius.
Albøge, F. C.
Andreasen, L. S.
Lilliengreen, O. H.
Petersen, N. E.
Schrøder, C. B.

Ferslew & Co.
Andersen, F. V.
Andersen, Th.
Bestle.
Birch, H. C.
Falkenberg.
Fjeldsøe.
Fortling.
Hansen, W.
Hansen, Thorv.
Hjorth, A. S.
Jensen, Carl.
Larsen, Th.
Lauritzen.
Lundstrøm.
Nestler.
Nielsen, N. N.
Nielsen, Rudolph.
Olavesen.
Rasmussen, C. C.
Reimers.
Sædder.
Tauber.
Tømmerup.

Græbe.
Hylsberg, V.
Jørgensen, M.
Petersen, C. C.
Printzlau, Carl.

W. Herdahl.
Burghard, G. H. J.

Hoffensberg, Jespersen & Trap.
Blumenthal.
Nielsen, J. J.
Stahl, V.

Jørgensen & Co.
Andersen, C. A.
Christensen, P.
Decher, A. F.
Hansen, N.
Johansen, T.
Kjeldskov, H. D.
Nielsen, J. H.
Nordlunde, P.
Nordlunde, F. C.
Pfeiffer, E.
Schäffer, Otto.
Thorsen, V.
Truelsen, M.

Jørgensen & Knudtzon.
Aagaard, R.
Ewald, Chr.
Ewald, Vald.
Jacobsen, N.
Lauritzen, P.
Læssøe, J. B.
Thomsen, C.

Lund & Gandrup.
Brynn, H. N.
Foss, B. F.
Hitz, P.
Jensen, J. C.
Jacobsen, Emil.
Kisum, Sophus.
Sørensen, Wm.

Luno.
Clausen, G.
Dein, Joh.
Hamberg.
Humle.
Hylsberg, N.
Jensen, C. C.
Kjeldskov, S.
Lindberg.
Madsen, N. C. V.
Mossberg, H.
Nielsen, H.
Petersen, J. A.
Sørensen, Th.
Willert, E.

Lauritz Madsen.
Andresen, A.

S. L. Møller.
Petersen, H. P.

Nielsen & Lydiche.
Adrian, F.
Amtrup.
Andreasen, A.
Hansen, Carl.
Hertzberg.
Holmgreen.
Jansen.
Jørgensen, Th.
Kielsen.
Lassen.
Madsen, P. C.
Thyregod.
Vermund.
Weiss.

Th. Nielsen.
Nielsen, Th.
Rosberg, V.

O. C. Olsen & Ko.
Jørgensen, C. L.
Køhler.
Nielsen, F. F.
Petersen, P.

Sally B. Salomon.
Andersen, H.
Christensen, E.
Dahlin.
Helmer, R.
Jensen, P.
Jørgensen, Fr.
Lindahl.
Ludvigsen.
Magh.
Mogensen, M.
Olsen, F. V.
Petersen, D. M. E.
Prieme, L.
Sick.
Svendsen, A.
Winkelmann, V. J.

Schiellerup.
Böhm, R.

Thiele.
Christensen, Alb.
Christensen, N. L.
Frølund, C. A.
Hansen, H. A.
Hansen-Pugh.
Kyhn.
Larsen, A. E.
Lassen, C.
Mathiesen, H.
Nielsen.
Olsen, C.
Pedersen, J. A.
Petersen, L. D.
Petersen, Ludv.
Stevnsborg, J.
Sønnichsen.

Trier.
Larsen, L.

Volkersen.
Hammann, O.

L. D. Berg.

Den ældste Avis.

(Efter Typ. Tucker.)

Det er nu over 2000 Aar siden, at Roma saa den første Avis udkomme; den førte Titelen Annales Maximi og blev kun udgivet én Gang om Aaret. Chefredaktøren var ingen ringere end Pontifex Maximus, Kejseren selv, som optegnede de vigtigste Begivenheder eftersom de blevé ham meddelte. Efter et Aars Forløb bleve disse Optegnelser af særlig dertil ansatte Skrivere nedskrevne paa hvide Trætavler, som ophængtes paa de mest fornemme Huse i Staden. Her trængte Folket sig da sammen, for at faa Kundskab om de nyeste Efterretninger, hvorefter de mundtlig bleve videre udbredte. Det Skuespil, som de her forsamlede, af alle den romerske Befolknings Samfundslag bestaaende Grupper frembød, maa for Beskueren have været højst interessant og lærerigt. Dog varede det ikke længe, før disse Aarsberetninger bleve fundne aldeles utilstrækkelige. Publikums Begærlighed efter Nyheder voksede i en saadan Grad, at Regeringen, som udelukkende havde Monopol paa Journalistiken, saa sig nødsaget til at offentliggøre de nyeste Begivenheder med kortere Mellemrum, hvilke tilsidst bleve i den Grad indskrænkede, at der hver Dag forelaa en Udgave. Trods det overordenlig lange Tidsrum, der ligger imellem den Tid og Nutiden, ere dog enkelte af disse Tavler senere bleve fundne og gemte; skønt deres Antal er meget ringe, er det dog altid stort nok til at give os en Ide om Beskaffenheden af Acta Populi Romani Diurna (dette var Titelen paa den første daglig udkommende Avis). Den blev i Form af et Album eller Tavler, overstrøgne med Gibs, fremlagt paa offentlige Steder, ligesom ogsaa dens Indhold blev malet paa Husenes Mure i de mest befærdede Kvarterer af Staden. De paa denne Maade givne Meddelelser havde i det hele taget megen Lighed med de „blandede Efterretninger" i vore nuværende Dagblade; dog var den politiske Kronik ikke aldeles udeladt, og man havde vel ogsaa Grunde, der forbød aldeles at forbeholde Folket denne. Embedsmændene gjorde sig forresten til af, maaske med lige saa lidt Ret som de fleste af vor Tids Journalister, at de kun meddelte virkelige Kendsgerninger, paa hvis Paalidelighed man ubetinget turde stole. Paafaldende er alle disse Tavle-Efterretningers Sammentrængthed, deres lakoniske Kortfattethed erindrer om Nutidens Telegrammer. Vi skulle her blot citere enkelte Steder af en af de ældste romerske Aviser, der er bleven os overleveret, af hvilke Roms Indvaanere 168 Aar før vor Tidsregning hentede deres Dagsnyheder:

„Idag var der hos Consul Sicinus Magistratsmøde. — Stærk Storm; Lynet har ved Velihøjens Fod sønder-splittet en Eg. — I et Værtshus ved Janusbjærgets Fod har stedfundet et Slagsmaal, ved hvilket Ejeren blev haardt saaret. — Titinius har straffet flere Slagtere, fordi de have solgt Kød, som de ikke forud have ladet undersøge; de betalte Bøder ere bestemte til Oprettelse af et Alter for Gudinden Laverea. — Ausidius, Forretningsmand, er flygtet herfra og har medtaget Penge, som tilhørte andre; han er anholdt og bleven tvungen til atter at udlevere Pengene. — Røveren Demipton, som var sat fast af Embedsmanden Nerva, er samme Dag bleven korsfæstet. — Flaaden fra Asien er ankommen i Dag".

Naar man læser om den straffede Slagter, den bortløbne Forretningsmand og den korsfæstede Røver, bringes vi da ikke uvilkaarlig til at tænke paa Nutidens Kæltringe- og Slyngelstreger?

Typografiske Kundgørelser.

Lager af Bog- og Stentrykfarver
fra *Schramm & Hørner*, Offenbach a. M.
Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.
Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg.
H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade Nr. 12.
København K.

Abonnement
paa
„Typograf-Tidende",
som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

De ærede Typografers Opmærksomhed henledes paa:
Album der Buchdruckerkunst
(Typensatz).
af
Carl Fasol.

I.	Levering	10 Kr.
II.	do.	10 —
III.	do.	10 —
IV.	do.	gratis.

Særskilt sælges: Gutenberg, Bogtrykkervaabenet og Gutenbergs Hus, alle 3 for 5 Kr.

De resp. Beløb kunne betales med 1 Kr. ugenlig til Hr. Kasserer *L. D. Berg*, hos hvem Bestillinger modtages.

Dhrr. Inkassatorer paa Trykkerierne, som velvilligst ville paatage sig at skaffe disse smukke og for enhver Typograf saa interessante Billeder Afsætning, ville som Vederlag for deres Ulejlighed modtage Fri-Eksemplarer.

Ærbødigst
Carl Fasol.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 20. | København, den 28. September 1878. | 5. Aarg.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er fra 1. Oktober, som sædvanlig Lørdag, i **Hotel „Dannebrog", Vestergade 20, 2. Sal.**

Ekstraordinær Generalforsamling afholdes Lørdagen den 12. Oktober, Aften Kl $9^1/_2$ præcise, i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

1) „Typograf-Tidende"s Indskrænkning til Maanedsblad.
2) Forelæggelse af Budgettet for Halvaaret 1. Januar til 30. Juni 1879.
3) Oprettelse af en Arbejdsløshedskasse og Vedtagelse af et Regulativ for denne. *Styrelsen.*

Paa given Anledning bringes det i Erindring, at de Medlemmer, som ønske Rejse-Understøttelse, naar de forlade Byen, maa bringe Bevis fra Inkassatoren paa det Trykkeri, hvor de sidst have arbejdet, for, at de have opfyldt deres Forpligtelser overfor Foreningen.

Nye Medlemmer.

Aage Jordan, V. Hein, C. Odense, Ludvig J. Rasmussen (Cohen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Sangerne bedes møde præcise i Aften. Nye Medlemmer kunne indmeldes i Lokalet, Store Købmagergade 18, 2. Sal. *Styrelsen.*

Oprettelsen af en Arbejdsløshedskasse i „Den typografiske Forening".

Denne Sag vil nu, som vi haabe, for sidste Gang, paa ny blive bragt paa Bane paa den ekstraordinære Generalforsamling. At der altid blandt Typograferne har været Stemning for Oprettelsen af en saadan Kasse véd man jo, og naar det har trukket saa længe ud, da ér det udelukkende af pekuniære Hensyn, som nødvendigvis maatte tages i Betragtning; — man vilde gerne, meget gerne hjælpe de arbejdsløse, men, vel at mærke, kun naar det kunde ske uden Forhøjelse af Bidraget til Foreningen, uden at stille Krav til Medlemmernes Lomme og uden at risikere at faa Underballance i Kassen. Samtidig er det fra forskellige Sider og paa flere Generalforsamlinger blevet udtalt, at det maatte være tilstrækkeligt, naar „Typograf-Tidende" udkom en Gang om Maaneden, i Stedet for hver fjortende Dag, da Bladet dog ikke under de nuværende Forhold kunde blive af stor Interesse, af den gode Grund, at Medlemmerne selv kun interessere sig saa lidt for det og sjældent gennem det lade deres Anskuelser komme til Orde. Under disse Omstændigheder har Styrelsen tænkt sig, at den kunde benytte den ved Indskrænkningen fremkomne Besparelse af henved 400 Kr. aarlig til Bestridelse af Omkostningerne ved en Arbejdsløshedskasse, hvortil der under de nuværende slette Forhold vistnok vil blive en stedse stærkere Trang. Nu er det jo ganske vist, at man med 400 Kr. aarlig ikke skal kunne udrette meget i en Forening som vor, der tæller ca. 200 Medlemmer, iblandt hvilke der foreløbig altid vil blive ikke saa faa arbejdsløse; men hertil kan da kun svares, at vi hjælpe saa vidt det staar i vor Magt, mere kan ikke forlanges. Med Hensyn til Maaden, hvorpaa Arbejdsløshedskassen skal virke, har Styrelsen tænkt sig denne saaledes:

1) Kassen begynder sin Virksomhed 1. Januar 1879, men forstaaet saaledes, at kun de, som efter denne Tid blive ledige, kunne komme i Betragtning.
2) Kassens Udgift maa ikke overskride 400 Kr. aarlig. Disse 400 Kr. fordeles saaledes, at Styrelsen i hvert løbende Kvartal kun kan raade over 100 Kr., for saa vidt der ikke i de foregaaende Kvartaler er brugt mindre Beløb end de 100 Kr. Naar det fastsatte Beløb er opbrugt, kan der ikke tildeles flere Understøttelse i de resp. Kvartaler.
3) Ethvert Medlem, som i mindst $^1/_2$ Aar har været i Foreningen og som i Følge skriftlig Meddelelse fra Kassereren paa det Trykkeri, hvor han sidst har arbejdet, uden egen Skyld er bleven ledig, har Krav paa Understøttelse, for saa vidt ikke Pengene, som ere bestemte til Uddeling i Løbet af Kvartalet, alt ere opbrugte. Et ugift Medlem modtager 3 Kr. ugentlig i 5 Uger; et Medlem, som er Familjeforsørger, modtager 4 Kr. ugentlig i 5 Uger. Hvis vedkommende foretrækker at rejse, kan han faa Halvdelen af det fastsatte Beløb udbetalt straks, men har da ikke mere Krav paa Hjælp.

4) Et Medlem, der modtager Arbejdsløsheds-Understøttelse, maa øjeblikkelig give Meddelelse til Styrelsen, naar han faar Plads. Saasnart Pladsen er tiltraadt, ophører Understøttelsen.
5) Hvis et Medlem enten oppebærer Arbejdsløsheds-Understøttelse, uagtet han har Arbejde, eller modtager Rejsehjælp, men undlader at rejse, bliver han at udslette af Foreningen indtil de saaledes modtagne Penge ere tilbagebetalte. Desuden offentliggøres hans Navn i Bladet.
6) Intet Medlem kan i et løbende Aar mere end en Gang faa Rejsehjælp eller oppebære i Arbejdsløsheds-Understøttelse over 20 Kr. Naar et Medlem 3 Aar efter hverandre har modtaget Understøttelse, ophører ethvert videre Krav fra hans Side paa Kassen.

Med Hensyn til ovenstaaende Bestemmelser skulle vi kun bemærke, at Styrelsen har troet det nødvendigt, at man fastsatte et bestemt Beløb, som under ingen Omstændigheder maatte overskrides, til Understøttelse af arbejdsløse. Thi skønt der ganske vist kan være meget at indvende herimod, maa man dog først og fremmest have Foreningens Fremtid for Øje, og denne tillader ikke at man under en uheldig Periode til arbejdsløse udgiver vor lille sammensparede Kapital, thi denne udgør en af Foreningens Grundpiller, som man maa sørge for at bevare og om muligt forøge lidt efter lidt.

Hvorvidt i øvrigt Bestemmelserne ville være aldeles fyldestgørende, eller der maaske kunde være et eller andet yderligere at fastslaa, driste vi os ikke til at afgøre; men i ethvert Tilfælde ville de jo komme til Behandling paa Generalforsamlingen, samtidig med de Ændringsforslag, der muligvis ville blive stillede fra Medlemmernes Side, og som nødvendigvis maa foreligge skriftlig, for at kunne komme til Forhandling. Det vilde forøvrigt være heldigst, om Ændringsforslagene et Par Dage før Generalforsamlingens Afholdelse bleve indleverede til et af Styrelsens Medlemmer.

Til Slutning skulle vi paa det mest indtrængende anmode Medlemmerne om at give Møde, for at ikke denne Generalforsamling, hvor der dog er saa vigtige Sager til Afgørelse, skal ende uden noget Resultat.

Rejse-Understøttelsen i Provinserne.

Som det af en Kundgørelse i vort for. Nr. vil sés, er der nu i Horsens dannet en typografisk Forening, bestaaende af Byens samtlige Typografer, 10—11. Foreningens Formaal, som vi maaske senere nærmere kunne give Underretning om, er hovedsagelig at understøtte de Rejsende, og det glæder os, at man nu i Provinserne begynde at røre sig for at faa gennemført en nogenlunde ensartet Ordning af Rejse-Understøttelsesvæsenet. Der er blevet os fortalt, at i flere Provinsbyer give de arbejdende Sættere slet ingen Rejsehjælp, men „skjule sig ved Synet af en Rejsende bag Reolerne", medens Typograferne andre Steder, hvor der som i Horsens hidtil er betalt 25 Øre af hver Typograf til enhver Rejsende, have havt en Udgift, der i den senere Tid endog er steget til 2—3 Kr. om Maaneden. Da begge Yderligheder ere lige uheldige, vilde det være særdeles ønskeligt, om Typograferne overalt i Provinserne vilde danne saadanne Foreninger — saa at Understøttelsen kunde blive gensidig og ensartet over hele Landet, samt at vi derved kunde komme fuldstændig paa det rene med, hvem der havde opfyldt sin Pligt i denne Retning, medens han havde Plads, og hvem der ikke havde det; thi dette Spørgsmaal er ikke let at faa klaret, naar vedkommende er rejst fra en By, hvor ingen Forening fandtes. Samtidig skulle vi gøre de ærede Provinskolleger opmærksomme paa, at naar de ønske et ensartet og retfærdigt Rejse-Understøttelsesvæsen indført overalt, da er det nødvendigt, at „Typograf-Tidende" bliver holdt efter en ganske anden Maalestok i Provinserne end nu er Tilfældet; dette er en nødvendig Betingelse. Da Bladet efter al Sansynlighed fra Nyaar kun vil udkomme én Gang maanedlig — maaske i et lidt større Format — vil Prisen for hvert Eksemplar, bestilt paa Posthuset, kun blive 40 Øre Kvartalet, og vi vilde finde det særdeles ønskeligt, om enhver typografisk Forening i Provinserne i sine Love vilde optage en Passus saalydende: „Typograf-Tidende", af hvilken hvert Medlem gratis modtager et Eksemplar, er Foreningens Organ.

En saadan Bestemmelse vilde være baade heldig og retfærdig. Det vilde være heldigt, fordi det derved blev en Selvfølge, at de resp. Formænd af og til, mindst én Gang om Aaret, maatte sende kortfattede Beretninger om Forholdene i de forskellige Byer og Foreningernes Virksomhed m. m., til Bladet, samt fordi ethvert Medlem, naar han paa sin Forenings Bekostning *skulde* have et Eksemplar, ogsaa nok læste det; retfærdigt, fordi Provinskollegerne, naar de høste Gavn af Bladet, gratis faa deres Kundgørelser optagne o. s. v., ogsaa maa bidrage deres til at opretholde det.

Et Forslag til Overvejelse.

Fra Hr. Typograf E. Heinemann have vi modtaget en længere Skrivelse angaaende den i vort forr. Nr. omtalte Smuds-Konkurrence blandt Principaler og Arbejdere. Skrivelsen i sin Helhed kunne vi paa Grund af dens Udførlighed ikke gjengive; men dens Hoved-Indhold er, at Hr. Heinemann finder det at være en Mangel ved vor Næringslov, at alle og enhver, enten vedkommende har lært Faget eller ikke, kan blive Principal. Derefter søges det paavist, at hvis der skal tænkes opnaaet en Forbedring i vort Fags nuværende slette Forhold, maa dette ské ved en Samarbejden mellem Principaler og Arbejdere, af hvilken Grund Forfatteren foreslaar, at Styrelsen for den typografiske Forening sammenkalder samtlige Typografer, uden Hensyn til om de ere Medlemmer af Foreningen eller ikke, til et Møde;

at der ved dette Møde nedsættes et Udvalg af 5 Medlemmer, som skulle søge at tilvejebringe en oprigtig Bestræbelse for at lindre den nuværende sørgelige Tilstand blandt selv stræbsomme Arbejdere;

at dette Udvalg forhandler *frit* med det Udvalg, som Principalerne ville nedsætte;

at Resultaterne først *efter Afslutning* af Udvalgsmøderne forelægges for begge Parter til Drøftelse og Vedtagelse.

Særlig foreslaaes, at der indgives et Andragende til Principalerne om foreløbig at indskrænke — i al Fald ikke forøge — den *kvindelige* Arbejdskraft, samt afskaffe det for begge Parter fordærvelige *„Forbundteruvæsen"*, saalænge god og paalidelig Arbejdskraft er til Stede, lige saa billig som Kvindernes, af Mænd og Familiefædre, som have ofret deres Ungdomsaar paa at lære Faget.

Vi have dog hertil nogle Smaabemærkninger at gøre. Hr. Heinemann taler om det Udvalg som Principalerne *ville* nedsætte, akkurat som om det var en given Sag at Principalerne *ville* indlade sig paa noget saadant, hvilket vi meget tillade os at betvivle. Det er i det hele taget en Sag, som der skal *megen* god Vilje fra *begge* Sider for at faa ordnet; at det allerede vilde betegne et stort Fremskridt, naar der med Hensyn til Lærlingevæsenet kunde komme en Forhandling i Stand, lader sig dog ikke bestride, og hvis der blandt Typograferne i Almindelighed skulde være Stemning for at gøre Forsøg i Retning af Hr. Heinemanns Forslag, lader Sagen sig jo let bringe under Diskussion paa den ekstraordinære Generalforsamling, hvorefter videre Forholdsregler kunne tages.

Fra Tyskland.

Det bekendte tyske Principalblad „Deutsche Buchdrucker-Zeitung" har i den seneste Tid, efter at Overenskomsten mellem Principaler og Typografer er kommen i Stand, indeholdt forskellige Artikler, som ere af saa stor Interesse, ikke mindst for os danske, at vi her skulle tillade os at give et kort Udtog af dem. De fortjene dobbelt Opmærksomhed, fordi Bladet er den tyske Principal-Forenings Organ, og den helt igennem velvillige Stemning mod Typograferne og deres Organisation, som de bære Præget af, vidner om, at der i visse Kredse er foregaaet et totalt Omslag, og at man er kommet til den Erkendelse, at det ikke er Arbejdernes „overdrevne" Fordringer, men meget mere de Principaler, som drive Smuds-Konkurrence ved Hjælp af Lærlinge, der have skadet vort Fag, og som det derfor først og fremmest gælder om at bekæmpe.

Det hedder saaledes bl. a. i en Artikel med Overskriften: „Kampen mod de Tarifsky":

„Det er meget glædeligt, at der ved Hjælp af en forstandig Imødekommen saavel fra Typografernes som fra Principalernes Side er kommen en Tarif i Stand, der skal træde i Kraft til 1. Oktober, — — — begge Parter ville i Fremtiden blot stille sig fjendtlig overfor dem, der ikke ville gaa ind paa Tarifen og altsaa ere deres fælles Modstandere. Begge Parter have erkendt, at det ligger i deres fælleds Interesse at vaage over en stræng og nøjagtig Gennemførelse af Tarifen, ja, at endogsaa deres Tilværelse beror derpaa, og de have derfor, træt af den lange Strid og det deraf følgende Virvar, hidført Enighed netop paa det Omraade, paa hvilket hidtil de fleste og heftigste Kampe have fundet Sted. — Paa god Vilje for at faa Tarifen gennemført vil det ikke mangle, hverken for de organiserede Principalers eller for de organiserede Arbejderes Vedkommende — — —, men hverken paa den ene eller den anden Side er den enkelte i Stand til at udrette noget, og det er derfor nødvendigt, at de udenfor enhver Organisation staaende Arbejdere slutte sig til en saadan — — vi sé hellere, at de slutte sig til Forbundet, som en udelukkende Arbejderforening — forudsat, at dette ikke i Fremtiden stiller sig i principiel Modsætning til Principalerne — end at de holde sig ganske isolerede. — — De tariftro Principaler og Typografer maa foretage en almindelig Storm paa dem, der ikke ville binde sig til nogen Tarif, og som, til Skade for alle dem, der ernære sig ved Bogtrykkeriet og til Skam for vor Kunst, hylde Princípet „billig, men slet" — — Kampens Maal staar klart for alle: *Arbejdskraften maa unddrages de Tarifsky.* For at naa dette Maal maa de tariftro Principaler tage den bindende Beslutning, ikke at sysselsætte nogen Typograf, der har udlært i et tarifløst Trykkeri, og ingen, der som Arbejder har taget Plads i et saadant; ligeledes maa Typograferne indbyrdes tage den faste Beslutning ikke at indtræde i noget tarifløst Trykkeri. — — — Man maa haabe, at Principaler saavel som Arbejdere ikke alene ere i Stand til at fatte saadanne Beslutninger, men ogsaa at holde strængt paa deres Udførelse; Principalerne, fordi selv de mest forblindede iblandt dem maa kunne indse, at der ikks gives noget Holdt paa Tarifløshedens Bane, intet Stoppepunkt paa den ubegrænsede Prisnedsættelses Vej overfor Publikum; Typograferne fordi de ikke kunne være saa taabelige, ved at tage Plads i et tarifløst Trykkeri, for bestandigt at afspærre sig Vejen til et tariftro, d. v. s. til at opnaa en bedre Stilling. — — Desuden vilde det vel tilsidst falde Trædemøllerne svært at faa Lærlinge, naar disse aldrig kunde blive optagne som Typograf paa noget ordenligt Trykkeri, men for at faa Plads, i det mindste skulde staa en Tid i Lære paa ny, samt derefter underkastes en for alle Lærlinge gældende tvungen Svendeprøve".

I det næste Numer hedder det endvidere under Overskriften: „Kampen for vor Tilværelse":

„De talrige Breve, vi fra Fagfæller i alle Tysklands Egne have modtaget angaaende vor Artikel i forr. Numer, give os den behagelige Vished, at have truffet det rigtige ved vort Forslag: Arbejdskraften maa unddrages de tarifsky. — — Vi kunne ikke dele den af enkelte udtalte Frygt for, at ikke *alle* tyske Principaler ville være af samme Mening; thi ingen af dem kunne undlade at lukke Øjet op for, at det ikke *kan* blive ved at gaa videre fremad paa den hidtil fulgte endeløse Prisnedsættelses Vej, at der paa denne Vej ikke gives noget Punkt, hvor der kan gøres Holdt, at den uden Barmhjærtighed nødvendigvis maa føre enhver enkelt, der søger sit Udkomme ved Bogtrykkeriet, ja hele Faget, i en Afgrund af teknisk og materiel Ruin; kort sagt, at Kampen gælder at være eller ikke være; det er selve Tilværelsen der kæmpes for. — — Hvad vil der blive af Arbejdsgivere og Arbejdere, naar ingen mere tjener saa meget, at han derved er i Stand til at føre en menneskelig Eksistents, at han skal kæmpe med Sorg og Nød, og at han for

sig og sine næppe kan skaffe det daglige Brød*). Hvo der mener, at vi male for sort, behøver blot at kaste et Blik blandt vore Arbejdere, der desværre ofte maa arbejde for Hungerløn — vi sige her Hungerløn i dette Ords aller dristigste Betydning — hos tarifsky Fusker-Principaler. Ligeledes er det en almindelig kendt Sandhed, at Flertallet af Principalerne — og de tarifsky ikke mindst — paa Grund af den endeløse Prisnedsættelse arbejder paa en saadan Maade, at de af Bekymring hverken véd ud eller ind. — — Og nu haabe vi at alle tyske Principaler med os ville være enige om at bekæmpe *Smuds-Konkurrencen* og *Lærlinge-Uvæsenet*".

„Typ. Tid."s Redaktion skal til dette Ønske kun føje et fromt „Amen"! Yderligere Kommentarer udkræves ikke; dog skulle vi, idet vi tillade os at henlede vore københavnske Bogtrykkeriejeres særdeles Opmærksomhed paa de nævnte Artikler, der findes i Nr. 36 og 37 af „Deutsche Buchdrucker-Zeitung", udtale som vor Overbevisning, at hvis de maatte være komne til den Erkendelse — hvad de jo for Resten var for $2^1/_2$ Aar siden — at den Tarif, hvorefter her endnu, om end kun tildels, betales, i høj Grad trænger til en Afløser, da vilde de blandt Typograferne finde al ønskelig Imødekommen for at faa en Overenskomst i Stand, ligesom der, naar dette var skét, fra vor Side skulde blive gjort alt muligt for at komme Smuds-Konkurrencen til Livs. Men dette skér vel først — naar det er for sént, naar Lærlinge-Uvæsenet har ødelagt alt, saa der ikke er mere at redde

E. Sk. Ifølge det sidst ankomne Nr. af „Deutsche Buchdrucker-Zeitung" har Principal-Foreningen i Berlin godkendt Tarif-Overenskomsten med Sætterne (20 pCt. Lokaltillæg) samt udvalgt 5 Mænd, der sammen med Foreningens Styrelse skulle udarbejde en Plan for Lærlinge- og Svende-Prøver; disse ville derefter snarest blive indførte. Som man sér, lader Bogtrykkerne i Berlin det ikke blive ved tomme Ord.

*) Vi bede nogle af vore ærede Principaler at besvare dette Spørgsmaal, som om det var rettet til dem personlig; ved Besvarelsen maa der gives Oplysning om, hvad deres Beregningssættere have fortjent gennemsnitlig i det sidste Aar. Red. Anm.

Forskelligt.

En ejendommelig Opsigelse. Hr. Bogtrykker *Schultz* afskedigede for fjorten Dage siden hele sit Trykkerpersonale, fordi Nøglen til Garderoben var forsvundet og ikke kunde bringes til Veje. Der skulde have været hentet nyt Personale fra Leipzig — mon en vis Buchdruckerei-Besitzer atter skulde have været afsted? —, men da det kom til Stykket fik de, som havde Lyst, dog „Tilladelse" til at blive.

— Medens Politiet i Berlin er kommen til det Resultat, at Bogtrykkerierne skulle henføres til Fabrikerne og altsaa være Fabriklovgivningen underkastede, er man i Schweiz af en anden Mening og har fritaget Bogtrykkerierne for at være underkastet Tilsyn af Fabrik-Inspektørerne. I Betænkningen, som er affattet om denne Sag, hedder det, at de store Trykkerier besidde Indretninger, der ikke lade noget tilbage at ønske, medens de mindre, hvor der maaske var mere Brug for Fabriklovens Mellemkomst, ikke kunne betragtes som „Fabriker".

Typografiske Kundgørelser.

De ærede Typografers Opmærksomhed henledes paa:

Album der Buchdruckerkunst

(Typensatz)

af

Carl Fasol.

I. Levering 10 Kr.
II. do. 10 —
III. do. 10 —
IV. do. gratis.

Særskilt sælges: Gutenberg, Bogtrykkervaabenet og Gutenbergs Hus, alle 3 for 5 Kr.

De resp. Beløb kunne betales med 1 Kr. ugenlig til Hr. Kasserer *L. D. Berg*, hos hvem Bestillinger modtages.

Dhrr. Inkassatorer paa Trykkerierne, som velvilligst ville paatage sig at skaffe disse smukke og for enhver Typograf saa interessante Billeder Afsætning, ville som Vederlag for deres Ulejlighed modtage Fri-Eksemplarer.

Ærbødigst

Carl Fasol.

Lager af Bog- og Stentrykfarver

fra *Schramm & Hørner*, Offenbach a. M.

Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.

Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg.

H. V. Christensen & Ko.,

Nybrogade Nr. 12.

København K.

Abonnement

paa

„Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 21. | København, den 12. Oktober 1878. | 5. Aarg.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er fra 1. Oktober, som sædvanlig Lørdag, i **Hotel „Dannebrog", Vestergade 20, 2. Sal.**

Ekstraordinær Generalforsamling afholdes Lørdagen den 12. Oktober, Aften Kl 9½ præcise, i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

1) „Typograf-Tidende"s Indskrænkning til Maanedsblad.
2) Forelæggelse af Budgettet for Halvaaret 1. Januar til 30. Juni 1879.
3) Oprettelse af en Arbejdsløshedskasse og Vedtagelse af et Regulativ for denne. *Styrelsen.*

Paa given Anledning bringes det i Erindring, at de Medlemmer, som ønske Rejse-Understøttelse, naar de forlade Byen, maa bringe Bevis fra Inkassatoren paa det Trykkeri, hvor de sidst have arbejdet, for, at de have opfyldt deres Forpligtelser overfor Foreningen.

„Typografiske Meddelelser" i Kristiania anmodes om at gøre sine Lærere opmærksomme paa, at de rejsende, der ankomme hertil fra Kristiania, og som have arbejdet der, kun kunne vente at faa Rejse-Understøttelse, naar de medbringe Bevis for, at de have været Medlem af den derværende typografiske Forening.

Nye Medlemmer.

C. J. Christensen (Nielsen & Lydiche).
C. Jacobsen (Andersen).
Jens Petersen (Schjellerup).
Chr. Mathiesen (Græbe).
H. C. Nielsen (Jørgensen & Ko.).
Ludvig Rubian Jakobsen (udlært den 5. Juni 1878 hos Mohr i Præstø; Dag. Nyh.).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Søndagen den 20. Oktober afholdes **Assemblé** i Foreningens Lokale paa Store Købmagergade 18 hos Hr. *Simon.*

Betalingen for Foreningens Medlemmer er 75 Øre for en Herre, 50 Øre for en Dame; besøgende Herrer, anmeldte ved et Medlem, 1 Kr. pro persona.

Assembléet **begynder Kl. 8½** og **ophører Kl. 2.**

Tegning kan ske paa Mødeaftenerne i Lokalet samt hos Bestyrelsen. Saasnart det Antal Deltagere, Lokalet kan rumme, ere tegnede, sluttes Listen, hvorfor man bedes tegne sig betids.

8. Oktober 1878.

Bestyrelsen.

Sangerne bedes møde præcise i Aften. Nye Medlemmer kunne indmeldes i Lokalet, Store Købmagergade 18, 2. Sal.

Halvaarligt Budget for Tiden fra 1. Januar til 30. Juni 1879.

Indtægt.

Medlemsbidrag	1050 Kr.
Abonnement paa „Typograf-Tidende"	30 —
Avertissementer	10 —
Renter af 2000 Kr. i Obligationer	40 —
	1130 Kr.

Udgift.

Faste Understøttelser	120 Kr.
Rejsehjælp og andre Understøttelser	150 —
Til Arbejdsløshedskassen	200 —
Leje af Lokale	60 —
Administration	12 —
Tidsskrifter og Bladhold	20 —
Løn til Budet for Ombæring af Bladet m. m.	36 —
Trykning af „Typograf-Tidende"	150 —
Redaktionshonorar	50 —
Forskellige Udgifter	5 —
Formandens Løn for 1. Halvaar	50 —
Kassererens do. for 1. do.	125 —
Ialt	978 Kr.

Paaregnet Indtægt	1130 Kr.
Do. Udgift	978 —
Altsaa bliver Overskudet	152 Kr.

Om Indførelsen af en Tarif for Bogtryk-arbejder

skriver en Indsender i „Mittheilungen für den Verein Schweizerischer Buchdruckerei-Besitzer“ en længere Artikel, som vi, skønt den afviger en Del fra vor Opfattelse af denne Sag, finde saa interessant, at vi her skulle gengive den i Uddrag.

Hvem er Skyld i de nuværende usle Priser? Jeg vil ikke nævne Trædemøllerne først, fordi der fandtes saadanne Priser, længe før Trædemøllerne saa Dagens Lys. Efter min Mening gives der 3 Slags Trykkerier, der indlade sig paa Smudskonkurrence. For det første Avisudgivere i mindre og middelstore Provinsbyer; de have en god Indtægt af deres Blad, men da de ønske at sé deres Presser sysselsatte hele Dagen, uden at de behøve at tage det saa nøje med Fortjenesten, arbejde de ofte billigere end de udelukkende Aksidenstrykkerier, der paa ethvert Arbejde *maa* have en lille Fortjeneste. For det andet gives der Aksidenstrykkerier, som tro at have Fordel ved at forcere Priserne paa enkelte Arbejder, og som da igen søge at indvinde det tabte ved at lade sig overdrevent godt betale ved større Bestillinger. Og for det tredje Trædemøllerne: De have nedtrykket en særskilt Afdeling af Bogtrykarbejderne til Smudspriser, hvilket imidlertid er en logisk Følge af, at der ved Trædemøllerne er opnaaet en Mulighed for at udføre Arbejdet betydelig billigere, end man er i Stand til paa saadanne Trykkerier, der ere beregnede paa større Arbejdskraft, da de benytte stor Maskine, eller hvor man kun arbejder med Haandpresse. Efter min Mening ville Priserne for Tryksager i smaat Format, især hvor der kun er Tale om en simpel eller middelmaadig Udførelse, aldrig mere hæve sig og de bedre Bogtrykkere maa enten bekvemme sig til at arbejde for de samme Priser eller ogsaa rent give Afkald paa den Slags Bestillinger.

Foruden disse tre Sorter gives der imidlertid en fjerde, som jeg ansér for den talrigste og fordærveligste. Den omfatter alle Kategorier af Trykkerier og bestaar af de blandt vore Kolleger, der ikke forstaa sig paa et ordnet Regnskabsvæsen, og som egentlig aldrig vide, hvilke Udgifter de have havt for at udføre et Stykke Arbejde, og som aldrig gøre sig nogen ret Forestilling om, hvad der medgaar til Slitage, Farve, Valser, Smøring, Leje af Lokale, Kapitalsforrentning, Forvaltning osv. Disse Folk skade Faget, selv ogsaa da, naar de udføre ni Bestillinger til overordenlig høje Priser, men lade den tiende gaa langt billigere end den har kostet dem selv at faa udført. Hertil kommer, at den Slags Principaler ofte ere frygtsomme Naturer, der straks lade sig forskrække, naar en Kunde, efter at have hørt deres Pris, siger: „Dette Arbejde er tilbudt mig langt billigere andetsteds!“ De blive da mangen Gang saa bange, at de i lang Tid derefter arbejde enormt billigt, indtil de indsé, at dette dog ikke kan gaa i Længden.

Skaden giver sig tilkende derved, at der er en vis Usikkerhed i Beregningen af Prisen paa Arbejdet i *alle* Trykkerier. Man véd, at dette eller hint Arbejde maa udføres uden Fortjeneste for at undgaa at blive kaldt „dyr“, men en nøjagtig Fortegnelse over disse billige Arbejder haves ikke. Man tør ikke beregne sig blot tilnærmelsesvis de samme Procenter paa alle Arbejder, og man maa veje Bestilleren i den ene Haand og Bestillingen i den anden, saa at man derved kommer til de vilkaarligste Priser. Kunden kommer maaske derefter og bliver nu først rigtig mistroisk, han vil ikke i Fremtiden som tidligere forlade sig paa, at Bogtrykkeren kun forlanger rimelige Priser, og lader intet Arbejde udføre uden forudgaaende Overslag. Men nu føler Kunden først ret Bogtrykkerens Svaghed, thi denne sidste svæver i Frygt for at forlange for meget, saa at han ikke faar Arbejdet En saadan Frygt gør imidlertid det sletteste Indtryk og udsætter os for, at Publikum føler Mistro overfor hele Standen. Det vil paa denne Maade ikke vare længe, før Publikum faar den Tro, at det bliver trukket op af Bogtrykkerne, og det paa samme Tid, som Priserne ere i stadig Synken. Dette kunne vi især takke den Smudskonkurrence for, der har sin Grund i Mangel paa arithmetiske Kundskaber. De Bestillinger, man modtager til disse altfor lave Priser, kunne naturligvis ikke blive ordentlig udførte, kun maa det undgaas, at de blive saa slette, at Bestilleren faar Ret til at kassere dem. Men paa denne Maade tabes Interessen for Arbejdets perfekte Udførelse. Haand i Haand hermed gaar Arbejdslønnens Nedtrykken, og Striden med Arbejderne er som Følge deraf i stadig Tiltagen. Kort sagt, det uheldige ved en usund Konkurrence gør sig gældende i alle Retninger; man tør nok paastaa, at det ikke er nogen Indbildning, naar der siges, at en Forbedriug af disse Forhold er paatrængende nødvendig.

Men denne Forbedring lader sig nu, i Slutningen af det 19. Aarhundrede, ikke hidføre hverken ved en Tilbagevenden til den gamle Lavstvang eller ved en Minimaltarif. Der gives intet Middel, hvorved man kan tvinge Naboen til ikke at arbejde *under* en vis Pris. Vil man ved Hjælp af Straffebøder opretholde Minimalprisen, vil det blive umuligt overhovedet at faa en saadan Pris indført. Dette sés f. Eks. deraf, at forskellige Forslag i denne Retning, som ere blevne bragte frem i Principal-Foreningen i Zürich, et for et ere blevne forkastede. Jeg vil nu opkaste det Spørgsmaal: er det rigtigt eller er det overhovedet moralsk at anvende Tvangsmidler, selv om man kunde skabe saadanne? Hvis Hensigten hermed var, at Publikum skulde betale sine Tryksager dyrere, da besvarer jeg dette Spørgsmaal med et bestemt Nej.

En Minimaltarif vil overhovedet ikke være i Stand til at skabe bedre Tilstande; disse kunne kun opnaas ved en Maksimal-Priskurant for Tryksager. En saadan skal dog ikke indføres ved Tvang; den skal kun tjene som en venlig Raadgiver, til hvilken vore Kolleger til enhver Tid kunne ty, naar de skulle sætte Pris paa Arbejdet, saaledes, at de ved Siden af et anstændigt Udkomme tillige kunne betale deres Arbejdere ordenligt, opspare sig en Kapital, der kan sætte dem i Stand til med Ro at sé Alderdommen i Møde, samt til at forny deres Skrifter og Maskiner i passende Tid og i Forbindelse hermed at kunne anskaffe sig saadanne Maskiner og Apparater, der kunne tjene til at hæve vort Fag til højere Fuldkommenhed. Denne Priskurant vilde være til Gavn for alle, for den rige

Bladforlægger, som vilde levere billige Aksidensarbejder, saavelsom for Værktrykkeren, der hidtil havde ladet sig presse af Boghandleren, for Begynderen, der ønskede ved billige Priser at arbejde sig opad, kort sagt for alle dem, der paa Grund af Prissættelsen staa paa en spændt Fod med deres Kunder. Priskuranten vil have til Følge, at Priserne for alle Arbejder ville hæve sig, uden at nogen bliver berøvet Friheden til at konkurrere; selv Trædemøllerne ville søge at hæve sig op til den. Selvfølgelig maatte en saadan Priskurant tage Hensyn til de ved Trædemøllerne for de mindre Arbejder skabte billige Priser og saa vidt muligt søge at nærme sig disse; at ignorere dem er ikke tænkeligt.

For at udarbejde en saadan Priskurant foreslaar jeg, at det bliver fremsat som Prisopgave, hvortil der kan konkurreres. Der bliver da at udsætte 3 Præmier, en paa 300 og 2 paa 200 Francs hver, som tilfalde Udarbejderne af de bedste Tarifer. Pengene maatte skaffes tilveje ved en Sammenskyden af Principalerne. Naar Tarifen da var underkastet de maaske nødvendige Ændringer, maatte man lade den trykke og forelægge paa en almindelig Bogtrykker-Forsamling til Antagelse.

Horsens, den 30. Septbr. 1878.

I de sidste Numre af „Typ.-Tid." ser jeg, at Bestyrelsen for den typografiske Forening i Kjøbenhavn har til Hensigt at faa Bladet indskrænket til Maanedsblad. Da „Typ.-Tid." er det eneste Organ, hvorigennem der kan virkes, finder jeg det uheldigt, at det indskrænkes, hvilket maa betragtes som et temmelig betydeligt Tilbageskridt; men, naar det nu af pekuniære Grunde ikke kan være anderledes og Spørgsmaalet desuden skal afgjøres paa en Generalforsamling, skal jeg ikke tale mere om denne Side af Sagen; derimod finder jeg Red.s Forslag i forrige Numer (se Art.: „Rejseunderstøttelser i Provinserne"), om en Forpligtelse for enhver typ. Forening i Provinserne at holde et Eksemplar af „Typ Tid." til hvert af dens Medlemmer, for om *just* ikke uheldig, saa for Tiden uigennemførligt; det er jo ganske vist *„Foreningen"*, som ifølge Forslaget skal udrede Omkostningerne, men det bliver dog indirekte Medlemmerne selv, der komme til at betale. Nu vil jeg langtfra paastaa, at det var for meget at forlange, at enhver arbejdende Typograf holdt Bladet, men da vi jo desværre se, at Ulysten dertil er saa stor, frygter jeg for, at Forslagets Vedtagelse vil virke hæmmende paa Tilslutningen til de alt bestaaende Foreninger og i mange Tilfælde forhindre Dannelsen af nye, og Sammenslutning maa jo fremfor alt være en Livssag for Typograferne. *J.*

* * *

Indsenderen af ovenstaaende maa vistnok ikke, da han begyndte paa sin Skrivelse, have været ganske paa det rene med, hvad han egentlig vilde skrive om. Thi det er i høj Grad meningsløst først at finde det uheldigt, at „Typ.-Tidende" af pekuniære Grunde indskrænkes, eg derefter fraraade Foreningerne i Provinserne at abonnere paa Bladet, fordi den derved foraarsagede Udgift kunde virke hæmmende paa „Sammenslutningen". Mener Hr. *J.* maaske, at Typograferne i Kjøbenhavn have bedre Raad til at bære Udgifterne ved Bladet end deres Kolleger i Provinserne? Vi forstaa ikke, hvad Meningen er; men hvis Hr. J. tror, at det ovenfor rettede Spørgsmaal kan besvares bejaende, da forsikre vi, at han tager meget fejl. Den typografiske Forenings Medlemmer i Kjøbenhavn have hidtil svaret hver 1 Kr. Kvartalet til Bladet af deres Medlemsbidrag, og de have dog til Understøttelse langt større Udgifter end Provinskollegerne, til hvem vi i vort forrige Numer henstillede at abonnere paa Bladet med en Udgift af 40 Øre Kvartalet eller 3 Øre om Ugen. Skulle, hvad vi dog næppe kunne tro, alle Provinskolleger være af samme Mening som Hr. J., ville vi jo ikke høste synderlig Gavn af vor Opfordring. Men det skal da siges, at naar man ved en Sammenslutning af Typografer ikke tør paatage sig at udrede 3 Øre ugentlig til et gavnligt Foretagendes Fremme, da maa det hele heller ikke være meget værdt, og man skulde helst undgaa at kalde det for en „Livssag"; vi for vort Vedkommende nære den Overbevisning, at hvis Provinskollegerne ved denne Lejlighed, hvor Offeret er saa ubetydeligt, vise den samme Tilbageholdenhed som hidtil, da vil det være aldeles unyttigt i Fremtiden at henvende sig til dem, naar det gælder at arbejde paa Forbedringer i andre Retninger, f. Eks. med Hensyn til Lærlinge-Uvæsenet osv.

Fra Hr. *Rud. Böhm* have vi modtaget følgende Ændringsforslag til Regulativ for Arbejdsløshedskassen:

§ 1. Kassen begynder sin Virksomhed den 1. Januar 1879.

§ 2. Der budgetteres hvert Halvaar 200 Kr. af Foreningens Midler som Kassens Indtægt. Skulde der indtræffe det Tilfælde, at denne Sum ikke er tilstrækkelig, da har Foreningens Styrelse straks at indkalde til en overordentlig Generalforsamling, som enten har at bevilge flere Midler eller at suspendere Kassens Virksomhed paa nogen Tid.

§ 3. Berettiget til Modtagelse af Arbejdsløshedsunderstøttelse er ethvert Medlem, som mindst i et halvt Aar fortløbende har betalt Kontingent til Foreningen og ved den resp. Inkassators Vidnesbyrd kan bevise, uden egen Skyld at have mistet sin Plads paa et Trykkeri. Herunder forstaas: Mangel paa Arbejde eller Varetagelse af Foreningens Interesser.

§ 4. Understøttelsen fordeles paa følgende Maade: Et ugift Medlem modtager 3 Kr. ugentlig i 5 Uger; et Medlem, som er Familieforsørger, modtager 4 Kr. ugentlig i 5 Uger. Hvis nogen ønsker at rejse inden Understøttelsens Begyndelse, kan han faa Halvdelen af det fastsatte Beløb (altsaa resp. 7 Kr. 50 Øre og 10 Kr.); rejser han efter at have modtaget en Del af den fastsatte Understøttelse, saa faar han en Rejseunderstøttelse, der tildeles ham efter Bestyrelsens Skøn og som dog ikke maa naa det i denne § nævnte Beløb.

§ 5 som § 4 i Udkastet.

§ 6 som § 5 i do.

§ 7. Intet Medlem kan i et løbende Aar mere end 1 Gang faa denne Understøttelse. Naar et Medlem

2 Aar efter hverandre har oppebaaret Understøttelse, kan han først atter blive berettiget dertil, efter at han i de følgende 2 Aar har ydet Bidrag til Foreningen.

§ 8. Tvivlsspørgsmaal afgør den første enten ordentlige eller overordentlige Generalforsamling.

Hr. Redaktør!

Som bekendt eksisterer der paa Frederiksberg et Trykkeri, oprettet af Hr. *Lazarus*, i sin Tid en af de mere fremtrædende blandt Typograferne. Denne Mand er Udgiver af et Blad for Arbejderne, ligesom han ogsaa har sysselsat sig en Del med Hr. Lundes „Velfærdsforening", men den Maade, hvorpaa han selv skaffer sig Arbejdskraft, vidner om, at han nu har vendt sine tidligere Principer Ryggen, for saa vidt han nogensinde i denne Retning har havt nogle. Hr. Lazarus benytter nemlig udelukkende Kvinder og — Drenge; i den seneste Tid har han dog givet et Par af de første Afsked, fordi han ikke havde tilstrækkeligt Arbejde. Nu vil jeg imidlertid spørge: er det moralsk tilladeligt at uddanne unge Mænd til Sættere, naar man aldrig selv har til Hensigt at benytte saadanne og naar man (som Hr. Lazarus vel gør) nærer den Overbevisning, at Sætternes Arbejde er af den Natur, at det godt kan udføres af Kvinder? Jeg synes dog, at naar Hr. Lazarus foretrækker kvindelig Arbejdskraft og ikke vil have Sættere, saa burde han heller ikke indlade sig paa at oplære Drenge, som, hvis der var mange Principaler som Hr. Lazarus, vilde komme til at gaa paa Landevejen med Ladegaarden som Endemaal.

A—n.

Forskelligt.

Fra Tyskland. Der er nu afstemt over den nye Tarif; Resultatet er blevet, at af 270 Principaler, som have afgivet deres Stemme, have 254 stemt ja, og af 3369 Typografer have 2832 stemt ja. Tarifen er altsaa vedtaget. Der vil nu straks af Tarif-Kommissionen blive udstedt en Opfordring til alle Tysklands Bogtrykkere om at tiltræde Tarifen.

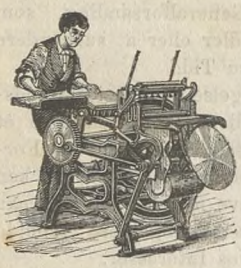
— For at lodde Typer sammen uden nogen Opvarmning anvender man i England følgende Fremgangsmaade, der til sine Tider kan vise sig meget fordelagtig. Man smelter en Del rent Tin og blander det godt med to Dele Kviksølv, udstryger denne Blanding paa en Blikplade og stryger paa denne den Del af Typerne, som skulle loddes imod hinanden, derefter trykkes de godt sammen og omvikles med en Snor. I Løbet af en halv Time er Lodningen bleven haard og Typerne holde fast sammen.

— Den 20. Avgust fandt i Paris en typo-lithografisk Banket Sted, til hvilken der havde indfundet sig 200 Deltagere fra Frankrig, Tyskland, Østerrig, Schweiz, Belgien, Storbritannien, Italien, Spanien, Portugal, Rusland, Tyrkiet og de forenede Stater. Forsædet førtes af Hr. Charles Laboulay, Medlem af Institutet, og tidligere Ejer af det store Fonderi générale. Banketten skildres som særdeles vellykket.

— Paa Cypern vil det første Trykkeri, fra hvilket et græsk Blad skal udgaa, nu blive oprettet. Hidtil har af alle Øerne i det græske Arkipelag kun Samos og Chios havt Trykkerier.

— Fra London meldes, at tre store Forlæggerfirmaer, Zavois Vertue & Ko., Daldy, Isbeste & Komp. og Brødrene Tirsley, ere gaaede fallit.

Typografiske Kundgørelser.

Lager af Bog- og Stentrykfarver

fra *Schramm & Hørner*, Offenbach a. M.

Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.

Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg.

H. V. Christensen & Ko.,

Nybrogade Nr. 12.

Kjøbenhavn K.

Mærk!

De ærede Kolleger, som bo paa Nørrebro, anmodes om at lade deres **Vask** besørge **Fælledvejen 8, Kvisten,** hos Typograf **Maxens** Enke, som sidder med 3 smaa Børn. Tøjet hentes og bringes.

En flink Sætter ønsker Plads snarest. Billet, mrkt. „Typograf", modtager dette Blads Ekspedition.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 22. | København, den 26. Oktober 1878. | 5. Aarg.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er fra 1. Oktober, som sædvanlig Lørdag, i **Hotel „Dannebrog", Vestergade 20, 2. Sal.**

Paa given Anledning bringes det i Erindring, at de Medlemmer, som ønske Rejse-Understøttelse, naar de forlade Byen, maa bringe Bevis fra Inkassatoren paa det Trykkeri, hvor de sidst have arbejdet, for, at de have opfyldt deres Forpligtelser overfor Foreningen.

Nye Medlemmer.

C. Larsen, N. Nielsen (Bianko Luno).

Lars Peter Christiansen (udlært den 1. April i Lolland-Falsters-Stiftstidende; Græbe).

J. J. Nielsen (Hoffensberg).

Sofus Frederik Schumacher [udlært i Roeskilde hos Müller 1873], *Frederik Hansen* [udlært i Nykjøbing p. F. den 1. April 1878] (Rigsdagens Sætteri).

M. C. Nielsen (udlært Nytaar 1878 i Slagelse hos Tauber; Nielsen & Lydiche).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Lørdagen den 12. Oktober afholdtes en ekstraordinær Generalforsamling i Foreningens Lokale.

Til Dirigent valgtes *Rud. Böhm*, til Sekretær *R. Helmer*.

Efter Dagsordenen foretoges:

1) *„Typograf-Tidende"s Indskrænkning til Maanedsblad.* Styrelsens Formand, *A. F. Decher*, indledede Forhandlingerne om denne Sag med at gøre Medlemmerne opmærksomme paa, at det var et meget vigtigt Spørgsmaal, der her forelaa til Behandling. Det var nærmest efter Opfordring af Flertallet af de tilstedeværende ved den ordinære Generalforsamling i Sommer, at Styrelsen var fremkommet med dette Forslag, idet den dog maatte indrømme, at Bladet for Øjeblikket ikke svarede og ikke kunde svare til sin Hensigt. Medlemmerne havde saa ringe Interesse for Bladet og alt, hvad der vedrørte Foreningen, at dette absolut maatte have en uheldig Indflydelse paa hele Tidendens Indhold. Det var kun for det meste Redaktionen, der skrev i det, og det var det uheldige. Naar Medlemmerne blot vilde vise lidt Interesse for Bladet ved at meddele noget af det, der utvivlsomt fra mange Steder egnede sig til Offentliggørelse, var det hans Mening, at Interessen ogsaa vilde blive vakt i højere Grad for det eneste her i Landet bestaaende Fagblad. Han opfordrede til Slutning Medlemmerne til at udtale sig og nøje overveje Sagen, førend der toges endelig Beslutning, og bemærkede endvidere, at Spørgsmaalet om Arbejdsløshedskassen maatte være afhængigt af, om Bladet blev indskrænket eller ej. — *Weiss* syntes ikke, at man burde indskrænke Bladet, da det var det eneste Bindeled, der for Øjeblikket fandtes imellem Kollegerne. Han vilde anbefale at bibebolde Bladet i sin nuværende Skikkelse og udgivet paa samme Maade som hidtil. — *Hansen-Pugh* udtalte sig paa samme Maade og anbefalede varmt og indtrængende at bibeholde Bladet som Fjortendagsblad. — *Hammann* vilde gjerne have en Arbejdsløshedskasse oprettet, da han fandt, at der var stor Trang dertil; han vilde derfor nok være med til at indskrænke Bladet. — Diskussionen fortsattes endnu i længere Tid mellem de forskellige Talere. Der fremkom ogsaa Forslag om at forhøje Medlemsbidraget med 5 Øre for at Arbejdsløshedskassen kunde komme i Stand, men dette fraraadedes stærkt af de fleste Talere, da dette utvivlsomt vilde have en Splittelse af Foreningen til Følge. — Ved Afstemningen forkastedes med overvejende Majoritet Forslaget om at indskrænke Bladet. — Derefter sattes Spørgsmaalet:

2) *Oprettelsen af en Arbejdsløshedskasse* under Forhandling, men da der efter Udfaldet af Afstemningen over det første Punkt ikke var nogen Sandsynlighed for, at en saadan Kasse kunde oprettes, var Diskussionen om dette Punkt ikke meget levende, og Oprettelsen af en Arbejdsløshedskasse blev ogsaa ved Afstemningen *forkastet*.

Til Slutning forhandledes Budgettet for Halvaaret fra 1. Januar til 30. Juni 1879, hvilket nu, efter Udfaldet af Afstemningen, maatte væsenlig forandres. Der udspandt sig en længere Diskussion om Kassererens Løn, som navnlig *V. Olsen* fandt altfor høj Han kunde ikke indsé, at Kassererens Arbejde var saa stort, som han fik Løn til, og tilraadede at nedsætte denne. Han vilde foreslaa, at den blev nedsat fra 250 Kroner til 100 Kroner om Aaret, hvilket han fandt maatte være tilstrækkeligt for det Arbejde, der kunde være. — *Formanden* maatte bestemt fraraade at vedtage Olsens Forslag, da det vilde være umuligt

at faa nogen Kasserer til en saadan Løn. — Paa samme Maade udtalte de fleste andre Talere sig og *Emil Petersen* stillede Forslag om at fastsætte Kassererens Løn til 200 Kroner om Aaret, hvilket vedtoges. — Budgettet vedtoges derefter i sin Helhed, saaledes som det findes nedenfor.

Derefter hævedes Generalforsamlingen.

Det halvaarlige Budget for Tiden fra 1. Januar til 30. Juni 1879

blev paa Generalforsamlingen den 12. Oktober vedtaget saaledes:

Indtægt.

Medlemsbidrag	1050 Kr.
Abonnement paa „Typograf-Tidende“	46 —
Avertissementer	10 —
Renter af 2000 Kr. i Obligationer	40 —
	1146 Kr.

Udgift.

Faste Understøttelser	120 Kr.
Rejsehjælp og andre Understøttelser	150 —
Leje af Lokale	60 —
Administration	12 —
Tidsskrifter og Bladhold	20 —
Løn til Budet for Ombæring af Bladet m. m.	48 —
Trykning af „Typograf-Tidende“	240 —
Redaktionshonorar	100 —
Forskellige Udgifter	5 —
Formandens Løn for 1. Halvaar	50 —
Kassererens do. for 1. do.	100 —
Ialt	905 Kr.
Paaregnet Indtægt	1146 Kr.
Do. Udgift	905 —
Altsaa bliver Overskudet	241 Kr.

Typografernes Sangforening.

Sangerne bedes møde præcise i Aften. Nye Medlemmer kunne indmeldes i Lokalet, Store Købmagergade 18, 2. Sal.

Den typografiske Forenings Virksomhed.

Paa den Lørdagen den 12. ds. afholdte Generalforsamling blev, som af foranstaaende Referat vil sés, Spørgsmaalet om en Indskrænkning af „Typograf-Tidende“ besvaret derhen, at Bladet ligesom hidtil skal udkomme hver fjortende Dag. At denne Beslutning maa ansés som særdeles heldig, skulle vi selvfølgelig være de sidste til at bestride, og vi kunne kun udtale vor Tilslutning til de mange paa Generalforsamlingen faldne Ytringer om, at Bladet for Tiden er saa at sige vort eneste Sammenknytningsmiddel, som ikke maa svækkes, selv om man derved kunde spare 3—400 Kr. aarlig. Som sagt, vi maa anerkende denne Offerberedvillighed, særlig hos de af vore Kolleger, der have saa lidt at ofre af. Men samtidig ville vi lægge alle Typografer paa Hjærte, at det ikke er nok, at enhver i pekuniær Henseende giver sin Skærv til Bladet, man maa ogsaa i andre Retninger støtte det, for at det han komme til at staa som en sand og paalidelig Talsmand for de Meninger og Ønsker om Fremskridt, der til enhver Tid ere de raadende i vor Kreds. Tillige skulle vi endnu en Gang minde alle de Kolleger i Provinserne, som vedblivende føle Sympathi og Interesse for vore Bestræbelser, der gaa ud paa at bringe Typograferne og hele Faget fremad, om at holde Bladet og paa anden Maade at virke for det. Hvad Arbejdsløshedskassen angaar, da ville vi foreløbig stille denne Sag i Bero, og haabe, at det maa lykkes med Tiden at faa en saadan oprettet. Paa en Maade er det endogsaa en Fordel, at Oprettelsen trækker ud, idet Foreningeu i Mellemtiden faar opsparet sig en Kapital, som, naar Sagen bliver moden, vil være en væsenlig Støtte. En Ting er sikkert, og det er, at naar vi en Gang naa at faa en taalelig af Principaler og Arbejdere udarbejdet og anerkendt Tarif, da maa der gives Hjælp til de arbejdsløse, thi skér dette ikke, vil i Længden ingen Tarif kunne overholdes. Hvor naar vil imidlertid den Tid komme, da Principalerne i denne Retning blive at faa i Tale, da det gaar op for dem, at det er lige vigtigt for alle Parter, at Arbejdet bliver betalt efter en retfærdig og ensartet Norm paa alle Trykkerier, at det er Arbejdsgiverens Pligt at gøre sit til at afhjælpe Vilkaarlighederne i Betalingsmaaden og gøre den dygtige og flittige Arbejder Kampen for Tilværelsen mindre svær end den for Tiden er, samt endelig, at der maa skrides energisk ind af Arbejdsgivere og Arbejdere i Forening, for at sætte en Stopper for Lærlingeuvæsenet og Smudskonkurrencen? Ja, dette er det store Spørgsmaal, som maaske endnu i nogen Tid vil lade vente paa sin Besvarelse. Imidlertid maa det erindres, at jo mere Typograferne slutte sig sammen, jo kraftigere og mere fuldtalligt de slutte sig til Foreningen, jo bedre vil ogsaa Udsigten til den endelige Opnaaelse af vort Maal blive. Det gælder her at arbejde uden at blive træt, og at opmuntre dem, som ere tilbøjelige til at tabe Modet og sé alt fra den mørke Side. Thi naar først saa godt som alle Viljer slutte sig fast og alvorligt sammen til Opnaaelsen af et eneste Maal, da skal og maa dette ogsaa kunne lade sig opnaa.

Om Betaling for Tidsspilde.

Det er tidligere her i Bladet blevet debatteret om det hensigtsmæssige i Bestemmelser, der sikre Sætteren Betaling for Tidsspilde, og om hvorvidt Principalen ved Antagelsen af en Sætter paatager sig den Forpligtelse at sysselsætte denne fuldt ud. At den sidste Anskuelse maa være rigtig, maa dog synes klart, og at den tyske Tarif i den Retning indeholder en meget tydelig Bestemmelse, kan kun tjene som Støtte. Tarifens § 21 lyder nemlig saaledes:

„Den daglige Arbejdstid er 10 Timer, inkl. en Kvarttime til Frokost og en Kvarttime til Vesperkost. Principalen er forpligtet til fuldt ud at sysselsætte de

hos ham konditionerende Arbejdere, samt i Tilfælde af utilstrækkeligt Arbejde at yde dem Skadesløsholdelse, beregnet efter hvers ugentlige Gennemsnitsfortjeneste. Arbejderen derimod er forpligtet til punktlig Overholdelse af Arbejdstiden samt indestaar for ordenligt og regelmæssigt Arbejde. For uden begrundet Undskyldning forsømte Arbejdstimer er Principalen berettiget til at forlange, at disse skulle indvindes ved ordinært betalte Ekstratimer".

Om Papir-Udstillingen i Berlin,

som i denne Tid er bleven afholdt, findes der vidtløftige Beretninger i de udenlandske Fagblade. Vi skulle her efter The Printers Register meddele nogle Notitser om denne interessante Udstilling, der af alle betegnes som særdeles vellykket. „Udstillingen har fundet Plads i Fodgardens Eksercerhus og den omfatter ikke blot det os bekendte Materiale til Skrivning og Trykning, men enhver tænkelig Slags Genstande, hvortil Papir i vore Dage anvendes, og der findes mange Ting, om hvilke næppe nogen skulde tænke sig, at de vare forarbejdede af denne Substans. I Sandhed, det tager en ikke ringe Tid, før man kan komme paa det rene med sig selv om, at alle Genstande i denne store, elegante og tilsyneladende saa forskelligartede Udstilling bestaa af Papir — af intet andet end Papir. Ved Siden af de almindelige Papirsorter, paa hvilke man plejer at skrive sine fortrolige og Forretnings-Breve, findes der alle mulige Slags Papir-Linned, lige fra Flipper til Skørter; der findes Tapet-Papir fra det simpleste til det mest overdaadige, Papir-Tæpper og Papir-Gardiner, Papir-Stole, Papir-Borde, Papir-Lysestager, Papir-Rammer, og en uendelig Mængde af smaa Nips-Genstande til Oppyntning af Værelser. Der findes Papir-Indfatninger i alle mulige Farver og Sorter til Buketter og Konfekt, og disse staa i en stærk Modsætning til de langt mindre elegante, men lige saa uundværlige Papir-Cigarkasser og Trækpapirs-Mapper. Der findes Papir-Koraller af et Udseende aldeles ligt de ægte Korallers, Papir-Ornamenter og Papir-Juveler, som man kun vil tro ere af dette Stof, naar man berører dem. Der findes Straa-Papir til Brug for Dags-Pressens Frembringelser, som mangen Gang ikke overlever den Dag, de se Lyset; der findes rige Samlinger af det mest varige Propatria, som især benyttes til Dokumenter og Protokoller. Fra de fineste Konvolutter, som vinde Damernes Beundring, vende vi Blikket til mægtige Ruller af endeløst Papir, 18,000 Metres langt. En særlig Afdeling er helliget Album-Papir og lignende Nødvendigheds-Artikler for den fotografiske Kunst. Spillekort, Invitationskort, Visitkort, Mesterværker, udførte af Bogtrykkere og Tegnere, findes i Mængde blandede med det mest fuldendte i Bogindbinding og Æske-Fabrikation. Ved Siden af de mest aristokratiske Porteføljer findes elskværdige smaa Portemonnaier; ja, endog en Sejlbaad og Tønder af Papir findes der, lige saa uigennemtrængelige og vandtætte som om de vare af Kautschuk. Ved en Mængde Pap-Figurer erindres man om Barnestuen, og Guld- og Sølvblade minde én om Juletræet og de til dette knyttede Glæder. I grim Modsætning til disse fine Papirsorter findes store Mængder af Cellulose eller sammenpresset Træmasse, af hvilken største Delen af Nutidens Papir fabrikeres. Partier af Klude ere stuvede til Side i en Krog. For Øjeblikket lige som skjule de sig for de Beskuendes Blik paa Grund af deres usømmelige Ydre, men en skøn Dag ville de tage Plads i første Række blandt de fine Papirsorter, som ere samlede i den smukke Hal, thi Lægemidlet, som skal gøre dem værdige til at optræde i det fashionable Selskab, findes i umiddelbar Nærhed. De til Papir-Fabrikationen anvendelige Maskiner opfylde nemlig største Delen af Hallen, Slotsgaarden og de foreløbige Skure. Blandt de seks hundrede Udstillere lægges der særlig Mærke til Fyrst Bismarck, som foruden sine mange andre Bestillinger og Værdigheder ogsaa er Medejer af en stor Papir-Fabrik, der faar sit Træ-Materiale fra Varzins udstrakte Skove. Der sysselsættes i denne Fabrik 250 Arbejdere".

Hele Udstillingen bar Præget af, hvilken høj Rang Tyskland indtager blandt de papirfabrikerende Lande, og i Udstillings-Kataloget findes mange lærerige Meddelelser om de forskellige Fabriker, Fremgangsmaaden ved Arbejdet, Maskineriet osv.

Forskelligt.

— For New-York Tribune er der af Firmaet Hoe bygget en Rotations-Maskine af 5 Fods Højde, 6 Fods Bredde og 24 Fods Længde; den trykker, afskærer og falser 30,000 Eksemplarer i Timen. Hver Papirrulle vejer 10 Centner.

— Anvendelsen af kvindelige Sættere er meget gammel. Saaledes meddeler Typ. Tuck., at det første større Trykkeri i Paris fra 1506—56 blev ledet af en fransk Dame, Charlotte Guillard. De fra dette Trykkeri udgaaede Værker udmærke sig baade ved omhyggelig Udførelse og Korrekthed. Ogsaa i Italien var der i Slutningen af det 15. Aarhundrede kvindelige Sættere sysselsatte, hvilket et Træsnit, stammende fra dette Tidsrum, godtgør. Dette fremstiller nemlig 2 Trykkere, der arbejde ved en Haandpresse, samt en Dame, der staar i Hjørnet af Værelset og sætter — med Vinkelhagen i *højre* Haand.

— *Trykning paa Blikplader.* Hr. Bogtrykker Lott i Wien har taget Patent paa en Fremgangsmaade, ved hvilken han er i Stand til at trykke Plakater, som tidligere tryktes paa Kartons, paa Blikplader, uden at dette medfører nogen stor Forøgelee af Omkostningerne.

— *Fra Italien.* Det italienske Typograf-Forbund har offentliggjort en Statistik over vort Fag i Italien, af hvilken det fremgaar, at Forbundet tæller 28 Stedforeninger foruden en, som netop var i Færd med at danne sig. Af Trykkerier findes 454 med 806 Maskiner, 1,012 Haandpresser og 6,345 Svende og Lærlinge. Den daglige Gennemsnitsfortjeneste for de voksne Arbejdere kunde anslaas til 2,33 Lire (ca. 1 Kr. 64 Øre). Af det samlede Antal var 3,222 Sættere og 1,093 Sætterlærlinge. Af Sætterne vare 1,825 ugifte og 1,397 gifte Til Forbundet hørte 1,797, medens 1,495 stode udenfor samme. Sætternes Gennemsnitsfortjeneste var

2,35 Lire daglig (ca. 1 Kr. 66 Øre); den var højest i Rom med 3,89 Lire, lavest i Messina med 1,43 Lire. Antallet af Trykkere var 1,072 og Trykkerlærlinge 958. Af Trykkere vare 505 ugifte og 567 gifte. Den daglige Gennemsnitsfortjeneste var lavere end Sætternes. 354 Trykkere vare Medlemmer af Forbundet, 718 ikke. Forbundet var overalt i jævn Fremgang. Den mærkelige Kendsgerning, at af Trykkerne kun ca. en Tredjedel vare Medlemmer, medens med Sætterne næsten det omvendte var Tilfældet, antages nærmest at have sin Grund deri, at de fleste Trykkere vare paa visse Penge samt at de, som det lader til der ligesom her, overhovedet ere mindre modtagelige for alle Fremskridtsideer, der skulle udføres gennem Sammenslutning. Endnu mærkeligere er Forholdet mellem Trykker- og Sætter-Lærlinge. Thi skønt Antallet af disse sidste i Forhold til Antallet af Sætterne allerede er stort, omtrent som 1 til 3, saa bliver det hos Trykkerne 9 Lærlinge til 10 voksne Arbejdere. Skylden hertil maa dels søges i, at der findes saa mange Haandpresser, til hvis Betjening udfordres en voksen Arbejder og en Dreng, og dels deri, at man i Italien ikke benytter Piger til at punktere, men Drenge, som senere blive Maskinmestre.

— Den engelske Bogtryk-Industri paa Verdensudstillingen i Paris bliver i „Oester. Buchdrucker-Zeit." saaledes bedømt: Det samlede Indtryk man modtager ved at gennemse en engelsk Bog er for det meste gunstigt, selv hvor der kun er Tale om en ganske almindelig Udstyrelse; dette skyldes fornemlig den Ensartethed og Ligefremhed, som den sædvanlig bærer Præget af. Men Trykningen har ogsaa en væsentlig Del i det gode Udseende; thi selv om der kan findes Bøger, som ikke kunne siges at være dadelfrit trykte, findes der dog aldrig nogen Bog, som kan siges at være ligefrem slet trykt. Gode Maskiner, som man, naar det gøres nødvendigt, uden national Fordom forskriver fra Udlandet, udmærkede Skrifter, Farve og Papir samt, hvad der vistnok er det mest værdifulde, dygtige Trykkere, som have gennemgaaet en stræng, syvaarig Læretid, virke i Forening hen til at frembringe et smukt og godt Resultat.

Rettelse.

I forrige Nr. er der under nye Medlemmer anført C. J. Christensen (Nielsen & Lydicke), hvilket skal være **C. V Christensen.**

Typografiske Kundgørelser.

Lager af Bog- og Stentrykfarver

fra *Schramm & Hørner*, Offenback a. M.

Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.

Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg,

i **Brød-** og **Titelskrifter etc.**

Agentur for Ch. Bennet & Co., Genf,

i **Plakatskrifter af Træ, Skriftkasser** og **øvrige Træartikler** samt **zinkografiske Plader.**

Agentur for **J. M. Weiler** i **New-York** for **Digeltryksmaskinen „Liberty",** hvoraf der findes 7000 Stkr. i Virksomhed.

H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade Nr. 12.
Kjøbenhavn K.

Mærk!

De ærede Kolleger, som bo paa Nørrebro, anmodes om at lade deres **Vask** besørge **Fælledvejen 8, Kvisten,** hos Typograf **Maxens** Enke, som sidder med 3 smaa Børn. Tøjet hentes og bringes.

En flink Sætter ønsker Plads snarest. Billet, mrkt. „Typograf", modtager dette Blads Ekspedition.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg,* Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 23. | København, den 9. November 1878. | 5. Aarg.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er fra 1. Oktober, som sædvanlig Lørdag, i **Hotel „Dannebrog", Vestergade 20, 2. Sal.**

Lørdagen den 23. November afholdes **Pølsegilde** hos Foreningens Vært, saafremt et tilstrækkeligt Antal tegner sig.

Prisen er 2 Kr. pr. Kuvert; der serveres med Gaasesteg og Pølser med tilhørende Øl og Brændevin. Værten har lovet, at der skal blive sørget for et godt Bord.

Dhrr. Inkassatorer anmodes om at modtage Anmeldelse af Deltagere, og indsende Listerne til Kasserer *Berg* inden Tirsdagen den 19. November, paa hvilken Dag Listen bestemt sluttes. *Styrelsen.*

Paa given Anledning bringes det i Erindring, at de Medlemmer, som ønske Rejse-Understøttelse, naar de forlade Byen, maa bringe Bevis fra Inkassatoren paa det Trykkeri, hvor de sidst have arbejdet, for, at de have opfyldt deres Forpligtelser overfor Foreningen.

Nye Medlemmer.

Nielsen, Niels Frederik (Rigsdagens Sætteri).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Arbejdsforholdene i det Ferslewske Avissætteri

have i den senere Tid givet alle de der sysselsatte Arbejdere Anledning til Klage, og navnlig er den Fremgangsmaade, som Hr. Ferslew benytter sig af for at nedsætte Arbejdslønnen, alt andet end smuk. I Stedet for nemlig straks og rent ud at sige til Arbejderne, at Lønnen fra en vis Tid at regne vil blive nedsat, antager man i al Stilhed Sættere til en lavere Betaling, afskediger derpaa nogle af de ældre, og naar alt dette er lykkedes, naar nogle enkelte ere afskedigede og det viser sig, at Resten af Personalet, af Frygt for i denne arbejdsløse Tid at blive fuldstændig ledig, er villig til at finde sig i alt, da nedsættes Betalingen over hele Linien, Paa denne Maade blev der gaaet ned til 30 Øre pr. 1000 Bogstaver. Hermed antog man dog, at Nedsættelserne skulde være forbi, og enhver kan derfor tænke sig Personalets alt andet end glædelige Overraskelse, da det forleden hørte, at nogle ny antagne Sættere kun skulde have 26 Øre pr. Tusind. Det hed sig vel, at disse Folk blot vare antagne „paa Prøve", men Prøven bestaar nok nærmest i, at Hr. Ferslev vil sé, om han ogsaa til denne Pris kan faa Sættere. Naar dette nu viser sig at være Tilfældet, kommer vistnok inden lang Tid hele Personalet til at sætte for den samme Betaling, som gives paa ethvert Bogsætteri, hvor man er fri for det sundhedsnedbrydende Nattearbejde og i langt mindre Grad bunden. Vi skulle ikke nærmere indlade os paa at karakterisere hele dette Forhold, lige som det er umuligt at finde andre Grunde dertil, end den, at den nævnte Arbejdsgiver uden at tage noget som helst Hensyn, vil benytte sig af Arbejdernes hjælpeløse Stilling til at trykke Lønnen ned til den yderste Grænse, thi at det skulde være fordi han ikke kan betale sine Arbejdere ordentlig, kan næppe antages. Imidlertid maa vi paa det bestemteste fraraade enhver Kollega at tage Plads i det nævnte Sætteri, naar han skal arbejde under den Pris, som de øvrige Sættere faa; det er noget, som aldrig nogen Arbejder burde gøre, da han derved i Bund og Grund ødelægger sin egen og sine Kollegers alt i Forveien slette Stilling. En Ting er tillige sikker og det er, at hvis Satsprisen i „Dags-Telegrafen" med flere Blade nedsættes til 26 Øre pr. Tusinde, vil ingen dygtig Sætter blive der længere end til han kan faa sig en Plads i et Bogsætteri, saa det turde være et Spørgsmaal, om den Fordel, som den nævnte Bladudgiver her tror at kunne gøre sig, ikke i Længden vil vise sig at være temmelig illusorisk. — Det er dog heldigvis en næsten enestaaende Handlemaade, thi til de øvrige vel situerede Bladudgiveres Ros maa det siges, at de sætte mere Pris paa at beholde et dygtigt, sammenarbejdet, tilfreds Personale, end „Dags-Telegrafen"s Udgiver —, men det forstaar sig, Hr. Ferslew var jo ogsaa Medlem af det Udvalg, der sidste Vinter skulde sørge for at hjælpe paa Arbejdsløsheden iblandt Arbejderne, og nu viser han, hvorledes han „sørger" for *sine* Arbejdere.

Arbejderkommissionens Betænkning.

Af A. L. Mortensen.

Dette saa længe ventede Aktstykke foreligger nu for Offentligheden og jeg skal derfor i dette og et Par af de følgende Nr. give et kort Udtog af Betænkningen, hvortil jeg da skal tillade mig at knytte nogle Bemærkninger.

Kommissionen bestod som bekendt af Dhrr. Kammerherre, Overpræsident Rosenørn som Formand, Possementmager Andersen, Bankbogholder Faber, Professor Falbe-Hansen, Fabrikant Fraenckel, Etatsraad, Borgmester Hansen, Snedkermester A. Jensen, Kammerherre Jessen, Stiftsfysikus Krebs, Cand. jur. C. V. Rimestad og Lensbaron Zytphen-Adeler, foruden at forskellige Mænd have været tilkaldte for at deltage i Kommissionens Arbejder, f. Eks. et Par Husmænd og Folketingsmand Jens Busk. Mildest talt besynderligt er det, at kun *en eneste Arbejder* har faaet Sæde i Kommissionen, hvis Opgave dog fremfor alt maatte være den at skabe en ny Arbejdsordning i de industrielle Fag i Stedet for den, der ved Lavsvæsenets Afskaffelse faldt bort. De fleste Arbejdere have heri og ikke med Urette set en Slags Umyndigheds-Erklæring.

I Beretningen omtales først *Arbejdssystemerne*. De 4 Kommissions-Medlemmer finde intet væsenligt at indvende imod det nuværende Arbejdssystem, i Følge hvilket Arbejdet, der betragtes som enhver anden Vare, paa hvilken Prisen stiger eller falder, alt efter Konjunkturerne, tages i Entreprise af en enkelt Mand, Mester eller Kapitalist, som da igen betaler Arbejderne og selv beholder Overskudet; i alt Fald ansé de denne Arbejdsmaade for den eneste mulige i en overskuelig Fremtid. 2 af Medlemmerne anbefale Arbejderne at spare sammen af deres Løn samt at erhverve sig en større Dannelse, saa at de selv kunne danne Produktions-Forretninger, medens 4 Medlemmer vel kunne støtte denne Tanke, men mene, at dens Udførelse kun kan ske ved Samfundets eller Statens Hjælp. Et Medlem anbefaler Andelssystemet. Jeg kan med Hensyn til denne Del af Betænkningen ikke se andet, end at naar det skal lykkes at hæve Arbejderstanden, da maa dette ske gennem Produktionsforeninger. At Initiativet til Oprettelsen af saadanne maa tages af Arbejderne selv, ligesom disse maa yde en Del af den nødvendige Kapital, er en Selvfølge, men paa den anden Side er det nødvendigt, at Staten her træder hjælpende til med rentefri Laan, mod til Gengæld at kunne udøve en vis Kontrol med Forretningsførelsen. At en Mand som Hr. C. V. Rimestad kan hylde Manchestersystemet, der gør Menneskene til Maskiner og som bragt til Udøvelse i hele sin Konsekvents tilintetgør al aandelig Værdighed hos Arbejderne, forstaar jeg ikke.

Med Hensyn til *Kontraktsforholdet mellem Arbejdsgiver og Arbejder* foreslaar Kommissionen (med Undtagelse af Faber) Indførelsen af Arbejdskontraktsbøger, som skulle være gældende ikke alene for de egenlige Svende, men ogsaa for Fabriks-Arbejderne. Skønt dette Forslag næppe hverken af Arbejdsgiverne eller Arbejderne vil blive modtaget med udelt Bifald, saa tror jeg dog, at der paa denne Basis maatte kunne udrettes noget til Beskyttelse for begge Parter. Dog tror jeg, at der da maatte være særlige Domstole, som uden Proces - Omkostninger paadømte alle de mellem Arbejdere og Arbejdsgivere paa Grund af Kontraktsforholdets Misligholdelse opstaaede Stridigheder. Opsigelsesfristen burde være 14 Dage. Hvorfor Kommissionen ikke kan tilraade Indførelsen af en Normal-Arbejdsdag (i alt Fald for Svende og Fabriks-Arbejdere), med enkelte Modifikationer, indser jeg ikke.

Kommissionens Forslag med Hensyn til *Lærlingevæsenet* kan næppe ansés for aldeles fyldestgørende. Arbejdstiden for Lærlingene bør fastsættes ikke til 12, men til 10 Timer, thi hvad hjælper det, at Arbejdsgiveren har den Forpligtelse at lade Lærlingen besøge en Aftenskole, naar han først kan lade ham arbejde i 12 Timer! At der indføres et tvunget Kontraktsforhold mellem Lærling og Mester er rigtigt, men der maa i højere Grad kunne gøres Ansvar gældende overfor den Mester, hvis Lærlinge efter Læretidens Udløb vise sig ikke at have de Kundskaber og Færdigheder, som han har forpligtet sig til at bibringe dem. Hvis det er paa Grund af Lærlingens egen Udygtighed eller Dovenskab, at Læremesteren ikke kan bringe noget ud af ham, da bør det være en Pligt for denne sidste, for at undgaa Ansvar, at bortvise Lærlingen, før Halvdelen af Læretiden er udløbet. Mindretallets Forslag om, at der fra det Offentliges Side bør føres et kraftigt Tilsyn med Lærlingekontrakternes Opfyldelse, anser jeg for aldeles nødvendigt, hvis ikke Betydningen af det hele skal blive illusorisk. Paadømmelsen af alle Sager, som opstaa af Kontraktsforholdet mellem Mester og Lærling, bør efter Kommissionens Mening foretages af en særlig Domstol (jeg mener den samme, der havde at dømme mellem Svende og Mestre). Endvidere synes jeg, at der burde være en Grænse for, hvor mange Lærlinge en Mester kunde antage, der burde være fastsat et Forhold imellem Antallet af de voksne Arbejdere og Lærlingene. Hvad Kommissionen foreslaar om, at alle Udlærte skulle aflægge Svendeprøve, er heldigt, især naar det ikke alene bliver den Paagældendes haandværksmæssige Færdighed, men tillige hans tekniske Kundskaber, som man gennem Prøver søger at udmaale.

Organisationen af *Svende-* og *Mester-Foreninger*, til hvilke faglige Sygekasser etc. skulle være knyttede, anser Flertallet for meget magtpaaliggende, men fastholder dog, at Indtrædelsen i disse bør være en frivillig Sag. Mindretallet derimod mener, at det gennem Lovgivningen bør gøres til en Pligt for enhver Svend at indtræde i saadanne Svende-Foreninger, der skulde bestaa uafhængige af Mestrene og Mester-Foreningerne. De skulde deltage i Tilsynet med Lærlingenes Uddannelse samt i det hele vaage over, at der hersker Retfærdighed og Billighed i Forholdet mellem Arbejdsgiver og Arbejder. Jeg kan i denne Retning godt slutte mig til Mindretallet, men mener da, at disse Foreninger, i hvilke *alle* Mestrene paa deres Side, ligesom Svendene paa deres, skulde indmelde sig, burde have den lovmæssige Forpligtelse i Forening at ordne Lønningsforholdet, fastsætte indenfor ethvert Fag den Betaling, som *skulde* gives for ethvert Arbejde, altsaa fastsætte en Tarif eller Norm, *fra hvilken ingen kunde afvige*, og som skulde gælde i et

vist Tidsrum; paa dette Grundlag skulde atter Arbejdskontraktsbøgerne affattes. Alle Tvistigheder, som ikke kunde finde deres Afgørelse mellem Mester- og Svende-Foreninger indbyrdes, burde henvises til Paadømmelse ved den tidligere omtalte Ret. Paa denne Maade vilde Manchesterskolens Theori om Arbejdets Betaling som en Vare væsenlig blive modificeret, Strejker vilde blive umuliggjorte, ligesom det ogsaa blev umuligt for Arbejdsgiverne at benytte en arbejdsløs Periode til at trykke Lønnen ned under det, som maa anses at være nødvendigt for en Arbejder, naar han skal kunne føre en menneskelig Eksistens og understøtte sine trængende Arbejdsfæller. Det vilde for Størstedelen bringe den pinlige Kamp mellem Arbejdsgiver og Arbejder til at ophøre og saaledes skabe et langt bedre gensidigt Forhold. Understøttelsen af Arbejdere, som bevisligt uden egen Skyld vare blevne arbejdsløse, burde som en Pligt paalægges Mester- og Svende-Foreninger i Fællesskab. Kan man ikke gaa ind paa at udvide Mindretallets Forslag som her antydet, da foretrækker jeg Flertallets, det vil sige, da tror jeg, at man heller maa lade det blive som hidtil i Stedet for at foreskrive Arbejderne en Tvang, som ikke gjorde dem en tilsvarende Nytte, ja endog i mange Tilfælde kunde blive dem til ligefrem Skade.

(Fortsættes.)

Fra Tyskland.

Myndighederne have nu travlt med at bringe de i Socialistloven trufne Bestemmelser til Udførelse; en stor Del socialistiske Blade ere imidlertid alt gaaede ind før Loven endnu var traadt i Kraft, ligesom ogsaa en Mængde Arbejderforeninger, der havde en stærkere eller svagere socialistisk Tendens, selv have opløst sig. Dog indeholder de tyske Blade hver Dag Fortegnelser over Foreninger, Blade, Tidsskrifter, Bøger m. m., der ere blevne forbudte, og man kan være ganske sikker paa, at hvad der i denne Retning hidtil er sket kun er en ringe Begyndelse. At dette under alle Omstændigheder vil have til Følge, at Antallet af ledige Typografer bliver endnu større, end det hidtil har været, maa anses som givet, thi hvorvel en Del af de indgaaede Blade straks ere begyndte at udkomme igen under andre Navne, saa ere dog flere ophørte for bestandig og det er et stort Spørgsmaal, hvor mange af de øvrige der i Længden ville kunne holde sig, naar de stadig væk skulle beholde Mundkurven paa; prøve de paa at aflægge den, vil det have et øjeblikkeligt Forbud til Følge. Det typografiske Forbund er dog hidtil forblevet uantastet, og det er da ogsaa vanskeligt at sé, med hvilken Ret man skulde forbyde det; med Politik har det ikke og har aldrig havt noget at gøre, dets Virksomhed har altid indskrænket sig til det rent faglige, og den eneste Bestemmelse, der skulde kunne bruges til Paaskud for en Opløsning, er den, der forbyder Foreninger, som virke forstyrrende paa Enigheden blandt Befolkningsklasserne. Nu er Forbundet til alt Held kommet til en Overenskomst med Principalforeningen, og den eneste „Befolkningsklasse", det staar paa en slet Fod med og bekæmper, er „Schusterne". Det er en Fjende af alle dem, der underbyde deres Kolleger og som derved ødelægge vort Fag, hvad enten disse ere Typografer eller Principaler. Men derfor kan det dog næppe blive forbudt, i alle Tilfælde maatte da Principalforeningen, der i saa Henseende fuldstændig gaar sammen med det, ogsaa forbydes. Imidlertid gælder det dog paa alle Møder, Generalforsamlinger o. s. v., at vise den største Forsigtighed med de Udtalelser, som fremkomme, thi faar en Taler Lov til at udtale sig i socialistisk Retning, uden at møde en energisk Protest, kan dette let have en skæbnesvanger Betydning for vedkommende Stedforenings fremtidige Bestaaen, om end ikke for det hele Forbund. Som et Kuriosum skulle vi meddele, at Stedforeningen i Wiesbaden, der bestod af *30 Medlemmer, og ejede 8000 Reichsmark,* i al Hemmelighed har opløst sig og *delt Pengene,* uden at der hertil forelaa den ringeste positive Foranledning, om man end benyttede Socialistloven som Paaskud; Delingen er endogsaa foretaget med saadant Hastværk, at man har glemt to, tre Medlemmer, der nu komme bagefter med deres Krav. Foreningen havde bestaaet i femten Aar, i Løbet af hvilket Tidsrum Pengene vare sammensparede.

En Afdeling af Principalforeningen, Kredsen „Norden", hvis Styrelse har sit Sæde i Hamborg, har i disse Dage udsendt en Skrivelse til samtlige Principaler, hvorved disse opfordres til at anerkende den ny Tarif. I Skrivelsen paavises det, hvilken skadelig Indflydelse det har paa alle Fagets Forhold, naar man ved at give Arbejderne den aller laveste Betaling søger at producere billigere end sine Kolleger, og hvorledes dette, foruden at ødelægge det hele, ogsaa til sidst kommer til at gaa ud over én selv. „At sætte Prisen ned", hedder det, „er meget let, men at bringe den op igen er saare besværligt, og naar et Blad, som tidligere maaske bar Trykkeriet oppe, taber i Indtægt, naar Maskiner og Skrift ere opslidte og Drengene udlærte, hvad da? Efter vor Mening er det kun ved Samarbejden, at vi kunne bringe vort Fag op til sin tidligere Højde, og vi opfordre Dem derfor til at anerkende Tarifen og at arbejde efter Minimal-Trykpriserne samt til med Hensyn til Lærlingevæsenet at sætte Dem i Forbindelse med de nærmere og fjærnere boende Kolleger, for ogsaa i denne Retning at tilvejebringe bedre Forhold, og maaske med disse tre Punkter at gøre Begyndelsen til en bedre Fremtid. Vi skulle gerne understøtte Dem med Raad og Daad, hvor det gælder at skabe bedre Forhold."

I „Berliner Buchdrucker-Zeitung" tager en Indsender under Overskrift „Hvorledes bliver det bedre?" Ordet for Indførelsen af en stræng og grundig Prøve ved Lærlingenes Antagelse. „Lærlinge-Uvæsenet er," hedder det, „Grundondet til alle Onder. Naar man sér, paa hvilken skamløs Maade Drengene blive udbyttede i Lærlinge-Fabrikerne og derefter som „Typografer" sendte ud i Verden, er det intet Under, at Klagerne over slette Arbejdere tiltager. Dette er en Kendsgerning, hvorover det ikke nytter at klage, man maa hellere sé til, hvorledes Ondet bedst lader sig afhjælpe.

Først og fremmest maa der gennem energisk Agitation udøves det størst mulige Tryk, saa at ingen finder Optagelse som Lærling paa et Trykkeri

uden at have et vist Maal af Kundskaber. Dette lader sig godt bestemme; det maa ikke sættes for højt, men skal overholdes bestemt. Vi ville foreslaa følgende:

1. Drengen maa kunne læse flydende op af en i de øverste Skoleklasser indført Læsebog samt give Forklaring af det Læste.
2. Han maa kunne skrive en fejlfri, med Interpunktioner forsynet Diktat, hvori dog ikke maa være blandet for mange fremmede Ord.
3. Han maa kunne i kort Tid skriftlig meddele sit eget Levnetsløb.
4. Han maa kende alle de vigtigste gramatikalske Regler, samt være i Stand til at analysere en almindelig Sætning.
5. Han maa kunne regne i de 4 Species samt med ikke for svære Brøker og være kendt med Decimalregning og Fladeberegning, ligesom han ogsaa maa vide Besked med Forholdet og Navnene paa alle de her i Landet forekommende Arter af Mynt, Maal, Vægt o. s. v.
6. Han maa med Hensyn til Historie og Geografi være inde i Størstedelen af det, som vedrører hans Fædreland, samt ikke ganske ubekendt med i al Fald de evropæiske Stater, Hovedtrækkene i deres Geografi, de vigtigste Begivenheder i deres Historie o. s. v.

Disse Fordringer ville maaske af mange blive ansete som overdrevne, hvilket de dog langt fra ere. Skal der tænkes paa Forbedring, maa man gaa radikalt til Værks og selv om maaske Tilgangen af Lærlinge i nogle Aar ikke blev ret livlig, var der dog derved ingen Ulykke afstedkommet. Snarere maatte det betragtes som en Lettelse".

Forskelligt.

Nyt Dagblad. Fra 15. November vil her i Byen et nyt Dagblad begynde at udkomme. Bladet skal nærmest være Nyhedsblad efter amerikansk Mønster og det vil i hvert Numer indeholde 1 à 2 Illustrationer. Bladet vil faa Kontor paa St. Købmagergade og Redaktionen skal ledes af Kand. Secher. Udgiveren er Grosserer J. M. Caën.

— I London gaar det stedse slettere med Bogtryk-Industrien. Antallet af ledige Sættere er nu steget til 400.

Typografiske Kundgørelser.

Lager af Bog- og Stentrykfarver

fra *Schramm & Horner*, Offenback a. M.

Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.

Agentur for Genzsch & Heyse, Hamborg,

i Brød- og Titelskrifter etc.

Agentur for Ch. Bennet & Co., Genf,

i Plakatskrifter af Træ, Skriftkasser og øvrige Træartikler samt zinkografiske Plader.

Agentur for **J. M. Weiler** i **New-York** for **Digeltryksmaskinen „Liberty"**, hvoraf der findes 7000 Stkr. i Virksomhed.

H. V. Christensen & Ko.,

Nybrogade Nr. 12.

Kjøbenhavn K.

Mærk!

De ærede Kolleger, som bo paa Nørrebro, anmodes om at lade deres **Vask** besørge **Fælledvejen 8, Kvisten,** hos Typograf **Maxens** Enke, som sidder med 3 smaa Børn. Tøjet hentes og bringes.

En flink Sætter ønsker Plads snarest. Billet, mrkt. „Typograf", modtager dette Blads Ekspedition.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 24. | København, den 23. November 1878. | 5. Aarg.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er som sædvanlig Lørdag i **Hotel „Dannebrog", Vestergade 20, 2. Sal.**

Som Følge af, at der ikke havde tegnet sig et tilstrækkeligt Antal Deltagere, vil intet Pølsegilde blive afholdt. *Styrelsen.*

Paa given Anledning bringes det i Erindring, at de Medlemmer, som ønske Rejse-Understøttelse, naar de forlade Byen, maa bringe Bevis fra Inkassatoren paa det Trykkeri, hvor de sidst have arbejdet, for, at de have opfyldt deres Forpligtelser overfor Foreningen.

Nye Medlemmer.

C. J. Jensen, C. Madsen (Cohen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Søndagen den 24de ds. afholdes **Assemblé** i Foreningens Lokale, Store Kjøbmagergade 18, hos Hr. *Simon.*

Assembléet tager sin Begyndelse Kl. 9 og ophører Kl. $2^1/_2$.

Betalingen er 75 Øre for en Herre, 50 Øre for en Dame, og for en besøgende Herre, der maa anmeldes ved et Medlem, 1 Kr.

Man bedes snarest tegne sig hos

18de November 1878. *Bestyrelsen.*

Arbejdsforholdene i det Ferslewske Avissætteri.

Som der meddeles os, er der nu lovet to af de til 26 Øre pr. Tusind engagerede Sættere 30 Øre fra næste Uges Begyndelse; de have saaledes heldigt bestaaet „Prøven". Hvis det virkelig skulde være for at faa bedre Sættere, hvad dog næppe mange vil tro, at denne Forholdsregel er truffen, da er den saa upraktisk og fører til et saa stik modsat Resultat af det tilsigtede, at man næppe kan antage, at det er Hr. Ferslew selv, som er kommen paa en saa uheldig Idé. Ingen ærekær og dygtig Sætter, vil, *uden at den yderste Nød driver ham dertil*, lader sig stille paa en Prøve af en saa vilkaarlig og ydmygende Natur, som den her anvendte, og altsaa vil under *normale* Arbejdsforhold kun saadanne Kræfter, der af en eller anden Grund have svært ved at faa Plads andet Steds, søge til Hr. Ferslew. Det er da ogsaa noget enestaaende, at gamle, for mange Aar siden udlærte Sættere paa denne Maade skulle „staa i Forbundt" og det oven i Købet i saa lang en Tid, som Arbejdsherren finder for godt at lade dette Forhold vedvare! Ganske vist findes der enkelte udenlandske Bladsætterier, f. Ex. „Times", hvor ingen ny Arbejder fast antages, før han har vist, at han kan sætte et bestemt Antal Bogstaver pr. Time. Men denne Prøve varer kun nogle Timer og er ikke forbunden med nogen Aftrækning i Satsprisen, saa det bliver jo noget ganske andet.

Lidt om Foreningslivet blandt de københavnske Typografer.

Vi have her i Byen fuldt op af typografiske Foreninger, ikke mindre end fire, nemlig „De forenede Hjælpekasser for Typografer", „Den typografiske Forening", „Den typografiske Trykkerforening" og „Typografernes Sangforening", saa at Københavns ca. 450 Typografer i den Retning ikke kunne siges at lide nogen Mangel. Derimod sér man sig forgæves om efter noget egentligt Foreningsliv, der kunde samle Flertallet af Kollegerne om sig, som foruden mere alvorlige Formaal kunde indbyde Typograferne og deres Familier til underholdende og dog billige Sammenkomster, hvor det mere skulde komme an paa at tilbringe nogle muntre Timer i hinandens Selskab, end paa at møde i stiv Stads, som kun de færreste have Raad til at anskaffe sig, eller paa at give en hel Del ud, hvad endnu færre kunne indlade sig paa. Den megen Splittelse, der nu finder Sted, gør imidlertid dette umuligt; thi Udgiften til Foreningsbidrag bliver for de fleste altfor stor, naar de skulle være Medlemmer af baade Hjælpekasserne, Den typografiske Forening og Sangforeningen, thi den beløber sig for de ugifte til over 40 Kr. aarlig, for de gifte, hvis Hustruer ere indmeldte i Hjælpekasserne kan den

stige til næsten 50 Kr. De to førstnævnte Foreninger maa enhver pligtopfyldende Kollega være Medlem af, Sangforeningen derimod trækker man sig tilbage fra, skønt denne er den eneste, der arrangerer selskabelige Sammenkomster, hvilke dog, saa længe denne Forening har bestaaet, have havt Ry for et vist Præg af „Stivstikkeri" samt for at være for dyre, og stille for store Krav til Paaklædningen, til at de almindelig stillede Sættere, navnlig naar de ere gifte, kunne deltage i dem. Indsenderen af disse Linjer kan ikke fælde nogen Dom i denne Retning, da jeg i meget ringe Grad har deltaget i Livet i Sangforeningen, dog tror jeg, at meget af, hvad der i saa Henseende paastaas, ved nærmere Undersøgelse vil vise sig ubegrundet. Den yngste af de typografiske Foreninger, nemlig den typografiske Trykkerforening, synes lige fra sin Fødsel at have beflittet sig paa at indtage et saa eksklusivt Standpunkt som muligt; Trykkerne ville ikke mere have med os Sættere at bestille, og vi have da ogsaa prøvet i saa tilstrækkelig Grad, hvorledes det hænger sammen med disse Kollegers „Kollegialitet", at vi ikke ønske flere Beviser i denne Retning. Med dem vil næppe nogen Samarbejden i Fremtiden vise sig mulig. Kunde det derimod ikke tænkes, at „Den typografiske Forening" og „Sangforeningen", som jo dog allerede i de sidste Aar, ved at have havt Sommerlokale sammen, ere traadte i nærmere Forbindelse, kunde i Forening arrangere nogle Sammenkomster, hvor der da af Sangerne kunde synges nogle Sange, maaske ogsaa et eller andet Nr. blive deklameret, medens Højtideligheden passende kunde afsluttes med et improviseret Bal. Blot et Par vellykkede Sammenkomster af denne Art vilde have en Opfriskning af det kollegiale Liv til Følge. Overskudet, hvis der blev noget saadant, kunde jo de tvende Foreninger dele, eller hvad der ville være smukkere, dette kunde tilfalde en eller anden trængende Typograf eller dennes Familie. Skulde der blive Underskud, hvilket dog formentlig kunde undgaas, maatte selvfølgelig begge Foreninger udrede dette. Jeg vil tillade mig at opfordre de ærede Styrelser til at tage Udførelsen af dette Forslag under Overvejelse. —*n.*

Arbejderkommissionens Betænkning.

Af A. L. Mortensen.

(Sluttet.)

I samme Retning som i forr. Nr. fremhævet, at Arbejdsgivere og Arbejdere gennem deres Foreninger *skulde* komme overens om Lønningsvilkaarene, har da ogsaa Indenrigsministeriet i den for Hs. Maj. Kongen nedlagte Forestilling, der gav Grundlaget til Kommissionens Dannelse, udtalt sig. Det hedder nemlig her: „Til den Organisation, der maatte kunne gives Understøttelses-Kasserne, vilde mulig en anden Virksomhed kunne knyttes, der turde have den største Betydning for Arbejderforholdenes rolige Udvikling. Der vilde nemlig i Kassernes Bestyrelser, sammensatte som antydet af Arbejdsgivere og Arbejdere under Ledelse af et Staten repræsenterende Element, haves en Myndighed, til hvem det kunde overdrages at afgøre de fra Tid til anden indenfor de enkelte Fag opkommende Spørgsmaal om Arbejdslønnens Størrelse og Arbejdstidens Længde. En Afgørelse, truffen af disse Myndigheder, kunde der nemlig tillægges forpligtende Kraft for samtlige Medlemmer af det paagældende Fag, baade Arbejdsgivere og Arbejdere, indtil ny Afgørelse maatte blive truffen". Heri ligger vistnok Kærnepunktet i det Hele, thi Lønnens retfærdige og indenfor hvert Fag ensartede Fastsættelse maa for Arbejderen være vigtigere end alt andet.

I Forslaget om *voldgiftsmæssig Afgørelse af Uoverensstemmelser mellem Arbejdsgivere og Arbejdstagere* er Kommissionen da ogsaa kommet ind paa Behandlingen af det ovenomtalte Spørgsmaal. Flertallet mener, at det ikke kan nytte at anvende Tvang, men at i alle saadanne Spørgsmaal maa der træffes *frivillige* voldgiftsmæssige Afgørelser, medens Mindretallet mener, at alle Differencer mellem Arbejdsgivere og Arbejdere om Lønnens Størrelse o. desl., der ikke opstaa som Tvistigheder mellem enkelte Parter, men som Spørgsmaal om, hvad der som Norm skal gælde for alle Fagets Medlemmer, rettest bør afgøres af Lavsforeningerne, der skulde omfatte alle Mestre og Svende, og det mener ogsaa, at man med Rette kan fordre, at den enkelte bøjer sig for den Afgørelse, der saaledes bliver truffen; derimod tror det ikke, at der kan bringes nogen direkte retslig Tvang til Anvendelse. — Dette tror jeg dog nok, i al Fald til Dels, paa en Maade kunde lade sig gøre, thi naar det var en Forpligtelse for Lavsforeningerne, at de til enhver Tid *skulde* have en gældende Arbejdstarif, og det tillige var en lovmæssig Bestemmelse, at enhver Arbejder *skulde* have sin Arbejdskontraktsbog, da kunde det i denne være bestemt, at saa snart der var Tale om retslig eller voldgiftsmæssig Afgørelse, da *skulde* denne altid finde Sted paa Grundlag af den fastsatte Arbejdsnorm. Saa meget er under alle Omstændigheder sikkert, at naar man, som Kommissionens Flertal ansér det for rigtigst, overlader alle disse Forhold til Ordning ad Frivillighedens Vej, antyder hvorledes det *burde* være, men ikke siger, hvorledes det *skal* være, da bliver der slet ingen Ordning, Frihed betyder da ikke andet, end at der gives de stærkere Frihed til at undertrykke de svagere, medens det jo netop maa være Statens Opgave gjennem Lovgivningen at sørge for, at saa vidt mulig ingen skér Uret. Man kan være ganske sikker paa, at naar ikke Staten taler et Ord med, da bliver der herhjemme hverken Voldgiftsretter eller andre lignende Institutioner. Arbejderne kunne, som Kommissionens Mindretal siger, nok udøve et vist Tryk, men det er kun hvor de staa som et fast organiseret Hele, og dertil egne de danske Arbejdere sig i en særdeles ringe Grad. De mangle denne navnlig hos de engelske Arbejdere saa beundringsværdige Evne til Sammenslutning, til at skabe en fast Organisation, og endnu mere *Evnen til frivillig at indordne sig under denne.*

Med Hensyn til Afgørelsen af egenlige *Retsstridigheder mellem Arbejdsgivere og Arbejdere* foreslaar en Del af Kommissionens Medlemmer Indførelsen af Arbejdsretter, i hvilke Arbejdsgivere og Arbejdere skulle tage Sæde som Medlemmer. Dette Forslag er et af de vigtigste Led i den Kæde af ny Institutioner, der skulle tilvejebringe en lovmæssig Ordning af Arbejderforholdene.

Til Ordning af *Syge- og Begravelses-Kassernes Forhold* har Udvalgets Flertal fremsat et detailleret Forslag, som skulde afhjælpe de ved de bestaaende Sygekasser klæbende Mangler, uden dog at fravige Friheds- og Selvhjælpsprincipet; disse Kasser skulde være underkastede Kontrol fra det Offentliges Side, mod til Gengæld at nyde visse Begunstigelser, hvoraf som den vigtigste maa nævnes, at Staten eller Kommunen skulde udrede Sygehjælpen til de Medlemmer, som af de respektive Foreninger havde modtaget Sygehjælp i mindst 3 Maaneder uden endnu at være helbredede. Mindretallet derimod foreslaar, at der indføres Tvangs-Sygekasser, saaledes, at enhver Arbejder skulde godtgøre at være Medlem af en offentlig anerkendt Sygekasse, og navnlig tilraades det, at man særlig for Haandværksstanden gør det til en Pligt at indtræde i de saakaldte Svendelader, der skulde indbefatte Syge- og Begravelses-Kasser. Tanken om at oprette en eneste stor Central-Sygekasse for hele Landet afviser Udvalget, dels fordi Kontrollen da vilde blive mere mangelfuld, dels fordi, at Arbejderne bør vænnes til at styre deres egne Sager. Og dette er rigtigt, thi kunne Arbejderne ikke styre deres egne Sygekasser paa en tilfredsstillende Maade, hvor langt mindre ville de da være i Stand til gennem den almindelige Valgret at deltage i Statsstyrelsen.

Hvad *Alderdomsforsørgelsen* angaar har Flertallet fremsat et Forslag til Oprettelsen af en Alderdomsforsørgelseskasse for Ubemidlede som Stats-Anstalt og med Stats-Tilskud, til hvilket Forslag Mindretallet subsidiært vil kunne slutte sig, saafremt det gøres enhver Mand og Kvinde mellem det 15de og 20de Aar, der indtager en Stilling som Tyende, Haandværkslærling eller Fabriksarbejder, til Pligt at være Medlem af denne Anstalt, saaledes at vedkommende Husbond, Mester eller Fabrikejer udreder Indskudet for disse Medlemmer. Men i Øvrigt anser Mindretallet det for det Rette, at der indføres en almindelig Tvangsforpligtelse til at være Medlem af en Alderdomsforsørgelseskasse, en Forpligtelse, der for Haandværksstandens Vedkommende bør opfyldes gennem Lavene, der hertil opkræve de fornødne Bidrag af Mestre og Svende. — Dette er vistnok et af de vanskeligste Spørgsmaal at faa ordnet, selv for Haandværksstandens Vedkommende (for den store Arbejderklasse paa Landet og Daglejerne i Byerne vilde det sikkert vise sig uigennemførligt at faa oprettet en saadan Tvangs-Alderdomsforsørgelse); thi vel er det ikke saa vanskeligt at fastslaa, at der skal være Lav, hvoraf alle, baade Mestre og Svende, skulle være Medlemmer, men ganske anderledes vanskeligt, om ikke ligefrem umuligt vilde det blive for disse at betale et saa stort Bidrag, at dette kunde blive tilstrækkeligt ikke blot til Syge- og Begravelseshjælp m. v., men ogsaa til Understøttelse af de Gamle, naar der da skulde være Tale om en Understøttelse af nogen Betydning. Dette er noget, som vi Typografer tilstrækkeligt have følt ved de forenede Hjælpekasser, thi skønt den Alderdomsforsørgelse, disse udrede, er saa ringe, er det dog for mange en svær Byrde at udrede Bidraget. Ganske vist vilde det hjælpe, naar Mestrene betalte en Del til Hjælp, men det vilde ikke desto mindre blive saare vanskeligt for de fleste Arbejdere at ofre et saadant Beløb af deres Fortjeneste, som der her maatte blive Tale om.

De nordiske Landes Bogtryk-Industri paa Verdens-Udstillingen i Paris.

I en Artikel i „Berl. Buchdrucker-Zeitung“ om Verdens-Udstillingen hedder det bl. a.:

Sverigs typografiske Frembringelser paa Marsmarken vinde vort udelte Bifald; selv dette Lands Udstillings-Katalog, trykt i Central-Trykkeriet i Stockholm, søger sin Lige. Den svenske Typografi har sit vigtigste Sæde i Stockholm, hvor der findes betydelige Etablissementer. Det af A. L. Norman i 1856 grundede Aktiebogtrykkeri udstiller ikke blot udmærkede Litografier, men beviser ogsaa, at selv Sverig kender til Trykning af store Oplag; dette Firma har nemlig udstillet en Bibel, af hvilken er afsat 400,000 Eksemplarer, medens Luthers Katekismus har oplevet ikke mindre end 700,000 Aftryk. Nævnte Bogtrykkeri, ligesom ogsaa A. P. Norstedt & Søn, besidde tillige deres egne, temmelig betydelige Skriftstøberier; men da Sverig i Øvrigt er fattigt paa den Slags Etablissementer, modtage største Delen af dets 180 Bogtrykkerier deres Behov af Skrift fra Udlandet. Af illustrerede Blade maa fremhæves „Illustrerad Tidning“, der ejes af et Selskab, som siden 1864 har havt sit eget xylografiske Institut, i hvilket 15 Personer sysselsættes; til dette Personale blev i 1876 udbetalt i Løn 19,450 Frcs., for hvilken Sum blev leveret 300 Træsnit til nævnte Blad, der udkommer i 4,700 Eksemplarer og især læses i Sverig, Norge og Finland.

I endnu højere Grad end Sverig udviser Norge en i Forhold til sin ringe Befolkning rig Produktion af Bøger og periodiske Skrifter; det besidder 90 Trykkerier og 15 litografiske Anstalter. B. M. Bentzen i Kristiania har udstillet illustrerede Værker med norsk eller islandsk Tekst, medens der fra det vigtigste Bogtrykkeri i den nævnte By, H. J. Jensens, hvor 100 Arbejdere ere sysselsatte, er udstillet prægtige illustrede Blade og Bøger.

Danmarks Typografi har i Løbet af de sidste 10 Aar betydelig udviklet sig, navnlig er Antallet af Provinsbogtrykkerier steget efter en overordenlig stor Maalestok. De sidstnævnte have imidlertid slet intet udstillet, saa at det udelukkende er København, der søger at repræsentere vor Kunst i dens forskellige Brancher.

Om Sprogene.

Enhver der foruden det saakaldte Modersmaal har lært et eller flere Sprog, vil altid have lettere ved at slaa sig igennem Verden, og dette gælder navnlig for os Danske og andre, som kun tilhøre en lille Nation paa en eller nogle faa Millioner Mennesker. En anden Sag bliver det med de store Folkeslag, f. Eks. Englænderne og Tyskerne. Det tyske Sprog tales efter de sidste statistiske Meddelelser nu af 78 Millioner Mennesker, og man kan ved dets Hjælp foruden i selve Tyskland hjælpe sig igennem i Elsas-Lothringen, Østerrig-Ungarn, Schweiz, den største Del af Rusland,

en stor Del af Nord- og Syd-Amerika, Avstralien, ja endogsaa i Øst-Indien. Det spanske Sprog tales af 55 Millioner Mennesker, som ere fordelte i Spanien selv, paa Kuba, Meksiko, de sydamerikanske Republiker, Manilla o. fl. St. Det engelske Sprog tales af 90 Millioner, nemlig foruden i selve England i Nord-Amerika, Jamaika, Kapstaten, Avstralien, Van-Diemens Land, Ny-Zeland, Øst-Indien o. fl. St. Det fine Verdenssprog, nemlig Fransk, der benyttes af Diplomatiet og Aristokratiet i alle Verdens Lande, tales af 45 Millioner Mennesker i Frankrig, Belgien, det franske Schweiz, Cayenne samt hist og her i Nord-Amerika. De slaviske Sprog tales af 82 Millioner Mennesker, deraf i Rusland 56 Millioner, i Tyrkiet 7, i Østerrig 16, i Preussen over $2^1/_2$ Million og i Sachsen af 56,000. Det tyske Sprog er en Gren af det saakaldte Germaniske og nær beslægtet med de nordiske Sprog, som Dansk, Svensk, Islandsk og Hollandsk; den germaniske Sproggren tilhører den indo-germaniske Sprogstamme, som forgrener sig i Slavisk, Celtisk, Græsk, Romersk, Indisk og Persisk, altsaa er det danske Sprog beslægtet med de fleste Kultursprog. Skønt det tyske Sprog, ligesom alle de øvrige her anførte, har sine Rødder i det gammelindiske Skriftsprog, Sanskrit, saa er det dog det mest ordrige; man antager nemlig, at naar Brødrene Grimms tyske Ordbog er fuldendt, vil den indeholde omkring 500,000 tyske Ord, medens de engelske Ordbøger i det højeste indeholde 200,000 Ord; til den daglige Samtale benytte Englænderne kun ca. 3000 Ord, hvoraf kan ses, at der ikke udfordres langvarige Studier, før man kan gøre sig forstaaelig paa Engelsk. Shakespeare har nedlagt sine storartede Tanker i 15,000 forskellige Ord. Dr. Morten Luther har oversat Bibelen paa Tysk i 12,000 forskellige Ord og den engelske Digter Milton har kun benyttet 8000 forskellige Ord for at gøre sig berømt ved sine Skrifter. Ligeledes er Omfanget af Alfabeterne i de forskellige Sprog højst ulige; saaledes tæller det tyske og engelske Alfabet hvert 26 Bogstaver, det franske 25, det italienske 20, det spanske 27, det slavoniske 42, det russiske 36, det latinske 22, det græske 24, det hebraiske 22, det arabiske 28, Sanskrit 44 og det kinesiske Alfabet 214 Bogstaver.

Forskelligt.

— *Fagskolen for Bogtrykker-Lærlinge* i Berlin har udsendt Beretning for Skoleaaret 1877—78, hvoraf fremgaar, at Skolen har været besøgt af 44 Elever i øverste og 50 i underste Klasse. 9 Elever have i Aarets Løb forladt Skolen og 20 have faaet Dueligheds-bevis. Undervisnings-Fagene have været: Tysk, Fransk og Engelsk, Teknik og Tegning. Eleverne have gennemgaaende udvist Flid og gjort gode Fremskridt. Der har, som tidligere her i Bladet omtalt, været afholdt Dygtigheds-Prøver, baade i Trykning og Sætning, og forskellige Præmier ere i den Anledning uddelte. I Beretningen omtales særlig Tegne-Undervisningens Betydning saavel for Trykkere som for Aksidens-Sættere. — Det skulde have glædet os meget, om „Foreningen af danske Bogtrykkere" vilde have udsendt en lignende Beretning om den her oprettede Fagskole, da det ogsaa for os Arbejdere kunde have sin Interesse at se, hvilke Undervisningsgenstande der i den herværende Fagskole lægges Vægt paa, hvor mange Elever der have deltaget og hvilket Udbytte Undervisningen har givet.

— Som bekendt er der kun et Sted i hele Verden, hvor litografiske Stene drages frem fra Jordens Skød, nemlig i Sollenhofen; ofte har det i Bladene været fortalt om Opdagelsen af lignende Stenbrud andet Steds, men disse Meddelelser have altid vist sig urigtige. Nu paastaas det imidlertid i franske Blade, at der i Algier, ikke langt fra Oran, er fundet et uudtømmeligt Leje af litografiske Stene, som i Godhed ikke give Sollenhofener-Stenene noget efter, skønt Prøverne hidtil kun ere tagne af de øverste Lag, der i Godhed pleje at staa tilbage for de dybere liggende Lag.

Typografiske Kundgørelser.

Lager af Bog- og Stentrykfarver
fra *Schramm & Hørner*, Offenback a. M.

Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.

Agentur for **Genzsch & Heyse**, Hamborg,
i Brød- og Titelskrifter etc.

Agentur for **Ch. Bennet & Co.**, Genf,
i Plakatskrifter af Træ, Skriftkasser og øvrige Træartikler samt zinkografiske Plader.

Agentur for **J. M. Weiler**
i **New-York** for Digeltryksmaskinen „**Liberty**",
hvoraf der findes 7000 Stkr.
i Virksomhed.

H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade Nr. 12.
København K.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 25. | København, den 7. December 1878. | 5. Aarg.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening

Foreningens Lokale er som sædvanlig Lørdag i **Hotel „Dannebrog", Vestergade 20, 2. Sal.**

Diskussionsmøde.

afholdes i Aften, *Lørdag den 7. Decbr.*, Kl. 9½ i Forenings-Lokalet. Emne:

Arbejderkommissionens Betænkning, navnlig Forslaget om Arbejdskontraktsbøgers Indførelse.

Talrigt Møde ønskes. *Styrelsen.*

Pølsegilde.

Efter Opfordring fra flere, indbydes herved til et Pølsegilde *Lørdag den 14. December*, Kl. 10 præcise, hos Foreningens Vært. Pris pr. Kuvert med Øl og Brændevin 1 Kr. 75 Øre. Listen over Deltagerne, paa hvilken alt flere have tegnet sig, og som sluttes Tirsdag Aften, vil være fremlagt til Paategning i Aften i Lokalet. Man kan ogsaa tegne sig hos Inkassatorerne eller hos et af Styrelsens Medlemmer.

Lokalet vil være aabent som sædvanlig.

Styrelsen.

Paa given Anledning bringes det i Erindring, at de Medlemmer, som ønske Rejse-Understøttelse, naar de forlade Byen, maa bringe Bevis fra Inkassatoren paa det Trykkeri, hvor de sidst have arbejdet, for, at de have opfyldt deres Forpligtelser overfor Foreningen.

Nye Medlemmer.

Johan Vilhelm Sigvard Keil, Hans Frederik Philipsen [udlært i Frederikssund 1. Mai 1878], *Rasmus Petersen* [udlært i Maribo 1. Juli 1878] (Rigsdagens Sætteri).

Bernh. Koch (Luno).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Sangerne anmodes om at komme talrig og præcise i Aften. *Bestyrelsen.*

Have vi en Tarif eller have vi ingen?

Dette Spørgsmaal har lige siden Arbejdsnedlæggelsens Ophør, men navnlig i den senere Tid, mange Arbejdsfæller rettet til os. Vi have dertil svaret: „Der haves ganske vist ikke mere nogen Tarif, som begge Parter, Principaler og Sættere, ved *frivillig* Overenskomst have forpligtet sig til at overholde; vi have kun de Arbejdsvilkaar, der indeholdes i Tarifen af 1875, og som vi efter Strejken forpligtede os til at gaa ind paa. Men netop deri, at Principalerne forlangte denne Forpligtelse af os til at arbejde med den gamle Tarif som Betalingsnorm, maa der ligge en bestemt Garanti for, at under den vil man ikke gaa." Denne Opfattelse har dog vist sig ikke at være rigtig, thi om end de fleste af Principal-Foreningens Medlemmer i alt væsenligt endnu betale efter den nævnte Tarif, er der dog adskillige, som saa snart det er dem muligt, skyde sig bort fra den; Klagerne i denne Retning ere hyppige, og, selv om de i et enkelt Tilfælde kunne være overdrevne, ere de langtfra ugrundede.

Vor Opgave er det ingenlunde at søge Strid med Principalerne eller at opfordre nogen dertil, Tiderne ere trykkende for alle, og Grundlaget for hele vor Virken blandt Typograferne er, ad Overenskomstens Vej at skabe saadannne Forhold, som baade Arbejdsgivere og Arbejdere, altsaa hele Faget, kunne være tjente med. Men paa den anden Side kan der dog gives Tilfælde, hvor en altfor stor Eftergivenhed har sine Farer. De Fremskridt, som Typografernes Lønningsvilkaar i det sidste Decenium have gjort, staa i et saa slet Forhold til Livsfornødenhedernes næsten til det dobbelte stigende Pris, at der ikke er Tale om nogen Fremgang, men at der tvertimod kan paavises en absolut Tilbagegang; derfor maa den typografiske Forenings Medlemmer søge saa vidt muligt at holde paa Tarifen, naar der bydes dem Arbejde paa andre Vilkaar end de i denne fastsatte, thi de komme ellers let ind paa en Skraaplan, som vil ende med det heles Ruin. Der er betydelig Forskel paa Principalerne; medens enkelte vistnok gerne saa en almindelig Lønnings-Nedsættelse sat i Scene, er der andre, som vi ere overbeviste om kun modstræbende vilde gaa med til et saadant Skridt; men den Slags Følelses-Hensyn, kunne, naar det kommer til Stykket, ikke tages i Betragtning hvis Arbejdsgiverne ikke ville miste Evnen til at kunne konkurrere, hvor det gælder at arbejde billigt. Naar først den ene Principal kan faa sine Sættere til at gaa under Tarifen, vil den anden snart blive nødt til at udøve

et Tryk i samme Retning, ellers gaar Arbejdet fra ham, og saadanne Tilstande kan kun være til stor Skade for begge Parter. Netop derfor *maa* vi holde paa vor nuværende Tarif, hvor maugelfuld den end kan være. Som i Tyskland, saa maa ogsaa her Kampen til enhver Tid være staaende mod de „Tarifsky", dem, som underbyde deres Kolleger for paa denne Maade at „kapre" Arbejde, og som bagefter byde deres Folk „Hungerløn". Er der Bestemmelser i Tarifen, som ikke ere heldige eller holdbare, da ville Principalerne til enhver Tid kunne indlede en Forhandling derom. Imødekommenhed fra vor Side vil det visselig ikke mangle paa. Maaske kunde de Punkter, som *vi* ikke finde heldige, med det samme blive forandrede. Hvad vi fremfor alt maa vogte os for, er, at de mod Typograferne fjendtlig sindede Principaler blive begunstigede paa de venlig sindedes Bekostning. Lad Bogtrykkeri-Ejerne kappes om at levere smukt Arbejde og om at indføre en saadan Arbejdsgang og Administration i deres Forretninger, at Arbejdet tillige kan blive billigt, det vil fremme og udvikle Faget; men at de skulle kappes om at underbyde hinanden, for at skade baade dem selv og deres Arbejdere, det maa saa vidt muligt modarbejdes, thi derved ødelægges Faget.

Til Slutning skulle vi ikke undlade at rette en Appel til alle de Principaler, som have Øje for det heles Vel, om at bidrage deres til, at der ogsaa fra Principal-Foreningens Side gøres noget for at opretholde en ensartet Betalingsnorm paa alle Trykkerier og for at modarbejde Smuds-Konkurrencen.

En Opgørelse.

Aarets Slutning, den Tid da man plejer at opgøre alle Mellemværender, af ældre og nyere Dato, nærmer sig, og da ogsaa vi have et lille Mellemværende, som allerede i nogen Tid har ventet paa en Opgørelse, skulle vi nu foretage denne. Til foreløbig Underretning tjener, at den, som vi ville opgøre vort Mellemværende med, er „Trykkerforeningen" her i Byen.

Denne Forenings Dannelse for ca. 2 Aar siden betragtede vi ikke med ugunstige Øjne, thi da Trykkerne aldrig ret have følt sig hjemme eller vidst at gøre sig gældende blandt Sætterne (hvad der ikke er saa forunderligt), og en stor Del af dem af denne Grund slet ikke have deltaget i Foreningslivet, ansaa vi det for heldigt, at de selv dannede en Forening til Varetagelse af deres særlige Interesser, samt til Understøttelse for trængende Trykkere og deres Enker. Vi søgte at glemme den Handlemaade, Flertallet af Trykkerne under Strejken viste, ved at lade Sætterne i Stikken, idet vi gik ud fra, at det maaske ved en Samarbejden i forskellige Retninger mellem begge Foreninger kunde lykkes at udrette noget til fælles Gavn. Trykkerforeningens Styrelse eller i al Fald dens Formand, Hr. Dahlquist, har da ogsaa tidt overfor et af vor Styrelses Medlemmer udtalt sig i den samme Retning, og da det tyske Typograf-Forbund for snart et Aar siden nægtede at indgaa nogen Overenskomst med Trykkerforeningen om gensidig Rejseunderstøttelse, fordi Forbundet indenfor sit eget Omraade ikke taaler mere end *én* typografisk Forening i hver By, den være nok saa stor, gik den typografiske Forenings Styrelse meget villig ind paa at hjælpe de Trykkere, der vilde rejse til Tyskland, med Legitimationsbeviser.

Den Statistik, der for $1^1/_2$ Aar siden fandtes her i Bladet over de typografiske Arbejdsforhold her i Byen, var ogsaa Frugten af en Samvirken mellem de tvende Foreningers Styrelser. Der var oftere med Hr. Dahlquist talt om det naturlige i, at Trykkerforeningen deltog i Udgifterne til Typograf-Tidende, hvis Opgave det jo er at være Organ for samtlige de typografiske Arbejderes Interesser, og endvidere fremhævet, at mange Oplysninger om Fremskridt i Trykningens Teknik hidtil vare blevne udelukkede af Bladet, fordi dette kun læstes af Sættere, men at der heri vilde ske en Forandring, naar Trykkerforeningen for hvert af sine Medlemmer holdt et Eksemplar af Bladet til en Pris, der var ansat billigere end den, som selve den typografiske Forenings Medlemmer nu maa yde. Ganske vist er Typograf-Tidende ikke noget teknisk Blad i dette Ords rette Betydning, da dertil udfordres langt større Midler end vi Arbejdere ere i Stand til at raade over, men mindre tekniske Meddelelser kan det dog meget godt bringe; da der i Udlandet finder en livlig Udvikling Sted med Hensyn til Trykningens Teknik, medens denne for Sætningens Vedkommende befinder sig i samme Spor som det, hvori Gutenberg ved Bogtrykkerkunstens Opfindelse bragte den, saa er det klart, at et typografisk Fagblad, der ikke kan omtale andet, end hvad der staar i Forbindelse med Sætningen, ikke i teknisk Henseende kan gøre synderlig Nytte. Da det tillige var os bekendt, at Trykkerforeningen ikke holdt et eneste Fagblad, rimeligvis fordi dens Medlemmer have en Følelse af, at disse Blade ikke ville kunne være dem til nogen Nytte, da de paa en enkelt Undtagelse nær ikke forstaa dem, medens dog mange Sættere kunne Tysk, saa mente vi, at det altid var et Forsøg værd at faa denne Sag bragt frem paa Trykkerforeningens Generalforsamling, og Hr. Dahlquist var i alt enig heri. Efter at der paa den nævnte Generalforsamling var ført en kort Debat, hvori der udslyngedes adskillige Insinuationer mod Sætterne, noget, som Trykkerne i deres Overmod altid have havt en stor Færdighed i, og som sagtens er en Følge af den, forøvrigt uforstaaelige, Begunstigelse de nyde fra Arbejdsgivernes Side, forkastede man imidlertid det af Foreningens Formand stillede Forslag. Nu, dette var ikke synderlig andet end hvad vi havde ventet, men derefter kommer det mærkelige. Der blev nemlig, vi vide ikke af hvem, stillet et andet Forslag om at holde *ét Eksemplar* af Typograf-Tidende, og dette Forslag forkastede man derefter med lige saa stor Glans, som det første. Det var da heller ikke bedre værd; vi skulde saamænd gerne gratis have overladt Foreningen et Eksemplar af Bladet, hvis vi i det hele taget kunde tro, at Trykkerne kunde have noget Gavn deraf for deres kollegiale Udvikling, hvad dog tidligere Erfaringer ikke give megen Garanti for. Imidlertid ligger der i den hele Forhandling, saaledes som denne er bleven os meddelt, og i den Kendsgerning, at et Forslag som det sidste kunde blive stillet og forkastet samt Maaden, hvorpaa dette skete, en saa utvetydig og fra de Folks Side fuldstændig uberettiget

Haan, at der ikke kan være Tale om nogen som helst fremtidig Imødekommen fra vor Side overfor Trykkerforeningen. Skønt vi meget beklage, at der blandt Typograferne i Almindelighed og Trykkerne i Særdeleshed kun findes saa ringe Sands for alle den Slags Ting, som Bladet, Bibliothek o. s. v., der skulle bidrage til at at bringe os alle fremad, kunne vi dog paa den anden Side kun ansé det for en Fordel, at vi ere blevne overbeviste om det unyttige i at vente disse Bestræbelser understøttede af Trykkerne, som vel sagtens, da de ere teknisk dannede nok (!), føle sig hævede over slige Bagateller. Naar saa skal være, ville vi langt hellere have aabenbare Modstandere end upaalidelige Venner. Saa véd man da, hvad man har at rette sig efter.

Vi have nu opgjort vort Mellemværende med „Trykkerforeningen", og den skal nok for Fremtiden faa Lov til at sejle sin egen Sø. Vi skulle ikke forhindre den fra at vise sin „Loyalitet" paa den Maade, den anser for bedst, men kun udtale, at det er uden nogen dyb Beklagelse, at vi skilles fra den. Om de københavnske Trykkere i Længden kunne staa sig ved at optræde paa denne Maade, er et andet Spørgsmaal; det er jo ikke umuligt, at Favoriseringen ogsaa kan ophøre for deres Vedkommende, men det kan de Folk naturligvis ikke forstaa; det er jo ogsaa tilgiveligt, at man ikke kan se længere end Næsen rækker.

Lidt om Foreningslivet blandt de københavnske Typografer.

Under denne Overskrift findes i det sidste Numer af „Typograf-Tidende" en Artikel af en Indsender, Hr. —n., hvilken jeg skal tillade mig at gøre til Genstand for nogle Bemærkninger. Først dog et Par Ord i Almindelighed.

„Typ.-Tid." har i det sidste Aars Tid af og til indeholdt Artikler, der have havt samme Formaal som ovennævnte, nemlig at puste nyt Liv i de københavnske Typografer i Almindelighed og i „Den typografiske Forening" i Særdeleshed, og som til dette Formaals Opnaaelse have bragt forskellige Midler i Forslag. Da disse ikke ere komne længere end paa Papiret, er det ikke godt at udtale nogen begrundet Mening om deres Hensigtsmæssighed; men jeg skal dog udtale som min personlige Anskuelse, at de ærede Forslagsstilleres gode Vilje har været større end deres Evne. Det er jo en Kendsgerning, at der stedse, baade under store og smaa Forhold, ovenpaa en stærk Spænding følger en ligesaa stærk Reaktion, som ikke lader sig fordrive ved kunstige Midler, fordi den er naturlig. Det er jo netop under en saadan naturlig Slappelse, at Foreningslivet blandt Typograferne for Øjeblikket lider. Og skønt vi naturligvis Alle beklage den, tror jeg dog, vi gør rettest i at lade den løbe Linen ud, i Stedet for at bryde vore Hoveder med at udtænke Midler derimod, som, naar de bleve bragte til Udførelse, maaske vilde berede os nye Skuffelser. Jeg for mit Vedkommende glæder mig, hver Gang jeg i „Typ.-Tid." ser en Anmeldelse af nye Medlemmer i Foreningen, og jeg vil anbefale mine Kolleger at gøre ligesaa. Vi maa jo saa meget lettere kunne gjøre dette som vi vide, at den Arbejdsløshed, der i det sidste Aar har hersket i vort Fag, ikke er gunstig for Foreningen.

Jeg skal nu vende mig til Hr. —n. Han ser Sagen nærmest fra Selskabelighedens Standpunkt og mener, at man bør søge at fremme denne. Nu er det jo saa, at af vore tre typografiske Foreninger — den fjerde skal jeg, da jeg betragter den som en Abnormitet, lade uomtalt — ligger den førstes Formaal fjernt fra al Selskabelighed, den anden er nærmest et Organ for Typografernes alvorlige Interesser og den tredje har *kun* Selskabeligheden til Formaal. Naar nu ikke alle Typografer, der sætte Pris paa Selskabelighed, ere Medlemmer af Sangforeningen, saa skal jeg gerne give Hr. —n. Ret i, at Grunden hertil maa søges i Vanskeligheden for Mange ved at udrede Kontingent til tre Foreninger. Men her hører rigtignok ogsaa vor Enighed op, idet Hr. —n. derefter henkaster nogle Bemærkninger om Sangforeningen, som ere aldeles grebne ud af Luften. Han ser sig nemlig i den Nødvendighed at maatte meddele, at Foreningens Sammenkomster, saa længe denne Forening har bestaaet (!) — hvor gammel er Hr. —n.? — have havt Ry for at vise Præg af „Stivstikkeri", samt for at være for dyre og stille for store Krav til Paaklædningen, til at de almindelig stillede Sættere, navnlig naar de ere gifte, kunne deltage i dem." Sangforeningen har, skønt den aldrig fornærmer nogen Moders Sjæl, af og til, baade mundtlig og skriftlig, været Genstand for adskillige Angreb, men aldrig — i hvert Fald ikke i den halve Snes Aar, jeg har været Medlem af den — for et saa grundkomisk og mod Virkeligheden stridende, som ovenstaaende. Lad os se lidt nærmere paa denne „grausame Salbe". Hvad nu først „Stivstikkeriet" angaar, saa er denne Beskyldning af det Slags, som man ikke paa Papiret kan modarbevise. Jeg kan derfor kun sige: Bedste Hr. —n. kom op i Sangforeningen, ganske inkognito, uden at vi ane, at vi have Deres kritiske Storhed imellem os, og jeg lover Dem for, De skal komme til at indrømme, at De aldrig er gaaet værre „i Tøiet", end da De anvendte det nævnte stygge Ord paa Sangforeningen. Dog, det er sandt, De er formodentlig en af de „almindelig stillede" Sættere, for hvem Sangforeningens Sammenkomster ere for dyre. Men hvad i Alverden er det da for en Mængde „Ualmindeligheder", der ere Medlemmer af denne Forening? Man gaar jo i Reglen ud fra, at de i pekuniær Henseende heldigst stillede blandt Typograferne er Bladsætterne; men af disse tæller Foreningen kun en halv Snes Medlemmer, hvoraf de Fleste ere gifte, hvad der jo maa lægge et Baand paa deres mulige Lyst til at extravagere; forresten bestaar Foreningen af lutter „almindelige" Sættere, som ganske sikkert indtil det Øjeblik, da de læste Deres Artikel, have svævet i den beklageligste Uvidenhed om, at de have tilladt sig Fornøjelser, som laa over deres Evner. Ja, saa have vi rigtignok nogle Principaler i Foreningen; men med Undtagelse af én, som i flere Aar har været og endnu er Foreningens Kasserer, har Foreningen aldrig den Fornøjelse at se dem i sin Midte; og skulde denne Ene engang — rigtignok imod Sædvane — begynde at „skeje ud" i den omhandlede Retning, saa skulle vi nok, navnlig

naar vi have Dem, Hr. —n., til Assistance, faa ham „ryddet af Vejen". — Hvad endelig de „store Krav til Paaklædning" angaar, saa har De ved denne Bemærkning naaet Toppunktet af Deres Vildfarelser. Der har aldrig, saavidt mig bekendt, hverken i Teori eller Praksis eksisteret noget Paaklædningsreglement for Sangforeningens Medlemmer udover det, der bruges af alle med os lige stillede, og De kan derfor trygt stole paa, at de af Dem omtalte „pæne Klæder" ere af samme Stof som „Kejserens nye".

Men alt dette — tilføjer De — er kun noget, „man siger", og De tror, at *meget* deraf, „ved nærmere Undersøgelse vil vise sig ubegrundet". Saameget desto værre for Dem, Hr. —n. Det er altid en mislig Ting at gøre sig til Kolportør for Bysladder — noget, der forresten plejer at være forbeholdt gamle Koner, ikke unge Mænd. Det forbavser mig forøvrigt, at De slet ikke ser Dem istand til at udtale nogen selvstændig Mening om disse Spørgsmaal, da de dog indrømmer, at De — om end „i meget ringe Grad" — har deltaget i Livet i Sangforeningen; thi dette er netop saaledes, at man kun behøver at deltage deri én Gang, for at komme paa det Rene med, hvorledes Forholdet er. Jeg kan i hvert Fald forsikkre Dem, at det Indtryk, jeg fik den første Gang, jeg var i Foreningen, har stadig bekræftet sig, hver Gang jeg senere er kommet der.

De har forresten bevist dem selv eller rettere Deres Forslag en Bjørnetjeneste, idet de er uforsigtig nok til at løbe med denne Limstang, samtidig med, at De opfordrer „Den typografiske Forenings" og Sangforeningens Bestyrelser til i Forening at arrangere selskabelige Sammenkomster. Hvor kan De nu tro, at nogen af „Den typografiske Forenings" „almindelig stillede Sættere" tør give sig i Lag med Sangforeningens Medlemmer, efter at De har løftet Sløret for de Orgier, denne Forening tillader sig? Jeg haaber derfor, at De er mig taknemlig, fordi jeg har søgt at bortrydde den Hindring, De selv har stillet op for Deres Forslags Realisation. *C. M.*

Forskelligt.

Fra Tyskland. „Correspondent" tilraader alle Medlemmer af Typograf-Forbundet at afholde sig fra al Foreningsvirksomhed ud over hvad der henhører til Understøttelses-, Bibliotheksvæsen etc., for ikke at give Avtoriteterne noget Paaskud til at skride ind. Samtidig meddeler Bladet, at en Ændring af Forbunds-Lovene er nær forestaaende. I Begyndelsen af forrige Maaned sendte man nemlig til Øvrigheden i Leipzig en Skrivelse, hvori gives Meddelelse om de Formaal, som Forbundet tilstræber, og hvori Avtoriteterne anmodes om at paavise de Punkter, der mulig kunde give Anledning til Indskriden, for at disse straks kunde blive ændrede.

— *Patenterede Kautschuk-Typer.* En Hr. Edv. Ritschel i Dresden-Neustadt skriver i et tysk Skrift „Neueste Erfindungen": Det nye i de af mig opfundne Typer bestaar deri, at der gennem Forbindelsen af Kautschuk med en Metalkegel bliver fremstillet en Type, hvilken ved Siden af den Fasthed og Nøjagtighed, der udmærker den sædvanlige Skrift, har den Egenskab, uden stærkt Tryk at kunne give Aftryk selv paa saadanne Flader, der ikke ere ganske glatte. Til Selvsammensætning af enkelte Satser, som Prislister, Regninger, Cirkulærer etc., til Trykning af Etiketter, til Numerering direkte paa Varer af Linned, Træ, Læder, Jern o. desl. egne de sig fortrinligt, ligesom ogsaa til Datum-Typer indsatte i Kautschuk-Stempler, da de altid give et tydeligt Aftryk. De tabe langt mindre ved Slid end andre Typer, men kunne ikke taale, at der anvendes olieagtigtige Stempelfarver, da disse angribe Kautschuken. De have allerede fundet Anvendelse paa Kontorer og hos Private.

Typografiske Kundgørelser.

En Typograf, der vil bo sammen med en Kollega, kan faa et møbleret Værelse med fuld Kost og Opvartning, straks eller til 1ste Januar i Nærheden af Amagertorv. Billet mrkt. J. G. 57 bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Lager af Bog- og Stentrykfarver

fra *Schramm & Hørner*, Offenback a. M.

Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.

Agentur for **Genzsch & Heyse, Hamborg,** i Brød- og Titelskrifter etc.

Agentur for **Ch. Bennet & Co., Genf,** i Plakatskrifter af Træ, Skriftkasser og øvrige Træartikler samt zinkografiske Plader.

Agentur for **J. M. Weiler** i **New-York** for Digeltryksmaskinen „**Liberty**", hvoraf der findes 7000 Stkr. i Virksomhed.

H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade Nr. 12.
København K.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 26. | København, den 21. December 1878. | 5. Aarg.

Som de fleste af Medlemmerne vist nok allerede véd, forlader vor hidtilværende Medbestyrer, Hr. *A. L. Mortensen*, København i disse Dage. Det er kun en simpel Pligt, vi opfylde, naar vi gennem vort Blad bringe ham en Tak for hans Virksomhed i Foreningen, en Tak for al den Tid han har ofret paa at rekonstruere den, efter det svære Nederlag, den for to Aar siden havde lidt. Vi behøve ikke at udvikle nærmere for Medlemmerne, hvilken Del, Hr. Mortensen har havt i, at det saa godt er lykkedes at bringe vor Forening paa Benene igen. Alle, der kender ham og hans Færd, véd, at han har stor Fortjeneste af, at Foreningen er gaaet frem. Vi kunne ikke paa nogen bedre Maade bringe ham vor Tak, end ved at udtale et hjærteligt Ønske om, at han maa have Held og Lykke med sig paa sin nye Livsbane, et Ønske, som vi ere overbeviste om, at Medlemmerne dele med os.

☞ Artikler, som ønskes optagne i Typograf-Tidende, bedes tilsendte Kasserer *Berg*, St. Regnegade 17. Til anonyme Skrivelser vil intet Hensyn blive taget.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er, som sædvanlig Lørdag, i **Hotel „Dannebrog", Vestergade 20, 2. Sal.**

Generalforsamling.

Lørdag den 4. Januar, Kl. $9^1/_2$ præcise, afholdes extraordinær Generalforsamling i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

Valg paa et Styrelsesmedlem i Stedet for Hr. *A. L. Mortensen.*

Paa given Anledning bringes det i Erindring, at de Medlemmer, som ønske Rejse-Understøttelse, naar de forlade Byen, maa bringe Bevis fra Inkassatoren paa det Trykkeri, hvor de sidst have arbejdet, for, at de have opfyldt deres Forpligtelser overfor Foreningen.

Typografernes Sangforening.

Talrigt Møde udbedes iaften, Fredag den 20de.

Bestyrelsen.

Ved Aarskiftet.

Snart synker Aaret 1878 ned i den samme bundløse Tidernes Grav, hvori saa utallige Sekler ere forsvundne; det er imidlertid uden Sorg vi se det drage bort, thi de Goder, som det har bragt, har for os Typografer kun været faa, men det er tillige uden synderligt Haab om noget bedre, at vi bringe det nye Aar vor Hilsen. Der er nu forløbet to Aar siden vi efter den mislykkede Strejke atter forsøgte at faa vore Venner og Arbejdsfæller til at slutte sig sammen om Foreningen, at genoplive det sunkne Mod og paa ny bringe den saa slemt medtagne Enighed paa Fode. Det var imidlertid et Arbejde, som vi forud maatte vide ikke vilde være let. Vi kunde indse, at der vilde gaa lang Tid, inden den Aand, som var til Stede før Strejken, atter vilde vende tilbage, men vi gik ud fra, at det først og fremmest maatte være Formaalet at opretholde vor Forening. Dette er ogsaa lykkedes os. „Den typografiske Forening" har nu atter opnaaet at faa et ret respektabelt Medlemsantal, den har atter opnaaet, at mange af vore Kolleger, maaske endogsaa Flertallet af de københavnske Typografer, med Tillid se hen til Foreningen. Den har ogsaa faaet sammensparet sig en ret betydelig Kapital, og alene dette er os en sikker Borgen for, at Foreningen *nu* vil holde sammen og ikke gaa i Stykker. — Dog kunne vi ikke være tilfredse med dette Resultat alene. Vi maa ogsaa fordre, at der fra Medlemmernes Side bliver vist Foreningen nogen mere aktiv Deltagelse, end det hidtil har været Tilfældet, at Medlemmerne ikke nøjes med at betale deres Kontingent, men personlig deltage i alt, hvad der vedrører vor Forening og dens Interesser. Vi ere ikke blinde for, at den Slaphed og Stilstand, der hersker i alle Forhold, ogsaa gør sin Indflydelse gældende paa Foreningslivet, men det bør ikke være i en saa stor Grad, som hidtil. Der findes altfor mange gode Kræfter imellem Typograferne og altfor megen Intelligens, som ikke bør ligge brak, men anvendes til det fælles Bedste. Typograferne kunne heller ikke selv være det bekendt. De tænke maaske ikke nøjere over Sagen, naar de færdes ved deres daglige Sysler, men lidt Eftertanke maa dog bringe dem til at indse, at vort Fags Arbejdere ikke bør være de første, der lægge Hænderne i Skødet, eller være blandt dem, der først opgive at handle, fordi de en Gang har havt Uheld med dem i en Kamp. Og dette ville vi særlig anmode vore ærede Medlemmer om at lægge dem paa Sinde. Vi agte ikke at rejse nogen Kamp

paa samme Maade som sidst, men vi ville have, at Arbejdsgiverne skulle vide, at der stadig eksisterer en fast Stok af gode og trofaste Kolleger, der ville værne om deres Interesser, helst i Overensstemmelse med deres Principaler; men for at denne Overensstemmelse kan komme i Stand, er det nødvendigt, at Arbejdsgiverne vide, at der endnu er Liv i Typograferne. Dette har det hidtil kunnet være vanskeligt nok at føre Bevis for. — Styrelsen tør vel ogsaa for sit Vedkommende gøre Fordring paa, at Medlemmerne støtte den lidt mere end hidtil. Der ligger noget vist egenkærligt i, at man vælger 3 af Medlemmerne, der paa en Maade blive stillede i Breschen. til at klare Sagen for alle, og saa forøvrigt ikke interesserer sig videre for, hvorledes disse handle med Foreningen og dens Anliggender. Man kunde næsten være tilbøjelig til at antage, at det var Hensigten at lade disse 3 være et Slags Offer, som i Nødstilfælde skulde lide for alle de andre, der ved deres Tilbageholdenhed havde givet et soleklart Bevis for, at de ikke nærede nogen som helst Tanke om at gøre hverken det ene eller det andet for at opnaa bedre Kaar, eller saa meget som gjorde Fordring paa at have en selvstændig Mening. Dette ville vi dog ikke tro; vi haabe tværtimod stadig, at det atter skal lykkes at puste Liv i Foreningen, naar der en Gang kommer lidt mere Liv i alt Forretningsvæsen, at det atter skal lykkes os at hverve de mange gode Kræfter, som nu holde sig tilbage, til at arbejde for Foreningens Fremgang, og med Haabet om at dette snart maa ske, at det maa falde i det nye Aars Lod at blive Vidne til en Forandring til det bedre for vor Forening, ville vi ønske Medlemmerne en glædelig Jul og et godt Nytaar.

Arbejdskontraktsbøgerne.

Paa det til den 30te November indvarslede Møde, hvor Arbejderkommissionens Betænkning og navnlig dens Udkast til Arbejdskontraktsbøger skulde have været diskuteret, havde saa godt som ingen indfundet sig. Vi tillade os derfor at aftrykke det nævnte Udkast uden videre Kommentar (thi den er unødvendig), idet vi bede vore Arbejdsfæller nøje at gennemlæse det, for derefter næste Gang, naar denne Sag maaske atter bliver bragt paa Bane, at vise mere Deltagelse.

Udkast til Lov

om Indførelse af Arbejdskontraktsbøger samt om Kontraktsforholdet mellem Mestere og Svende og Fabrikanter og Fabrikarbejdere.

§ 1. Det skal for Fremtiden være Pligt for enhver Haandværksmester eller Fabrikant at føre en af Øvrigheden autoriseret Bog, hvori de Betingelser, der ere aftalte med de hos dem arbejdende Svende og andre Arbejdere eller Arbejdersker, i Henseende til Antagelses- eller Tiltrædelsestiden, Opsigelses- eller Fratrædelsestiden, Lønnen og dens Udbetaling samt andre mulige Bemærkninger skulle indføres i en særlig Rubrik for hver Arbejder, hvis Navn, Alder, Fødselssted og Bopæl sammesteds bliver at anføre. — Eorsømmelse med at føre denne Bog straffes med Bøder fra 2—100 Kroner. — Enhver saadan Bog skal være det Offenliges Kontrol undergiven og altid tilgængelig for dette; i Tilfælde af Uenighed eller Retstrætte er Arbejdsgiveren pligtig at fremlægge selve Bogen eller en bekræftet Gjenpart af det i den paagældende Arbejders Rubrik indførte.

§ 2. Ligeledes skal enhver, der vil ernære sig som Haandværkssvend eller Fabrikarbejder, være forsynet med en af Øvrigheden autoriseret Arbejdskontraktsbog, betegnet med den Paagjældendes Navn, Alder og Fødselssted, og indeholdende et trykt Uddrag af de vigtigste Lovbestemmelser om Arbejdernes retlige Forhold, i hvilken Bog vedkommende Haandværker eller Fabrikant skal være pligtig at indføre en nøjagtig Gjenpart af de i hans Bog for den paagældende Arbejders Vedkommende indførte Bestemmelser. Ved Arbejdsforholdets Ophør giver han endvidere Bogen en Paategning herom.

§ 3. For de Svendes Vedkommende, der aflægge offentlig Svendeprøve, bliver Kontraktsbog at udlevere samtidig med Svendebrevet, men ellers skal Enhver, der vil paatage sig Arbejde som Haandværkssvend eller Fabrikarbejder, selv forskaffe sig en saadan hos Øvrigheden, hvor den altid bør kunne erholdes. — Til fornøden Legitimation bør Vedkommende forevise sin Døbeattest. — Til Fremmede, der søge Erhverv her i Landet som Haandværkssvende eller Fabrikarbejdere, bliver Arbejdskontraktsbog at udlevere samtidig med Opholdsbog. — For Arbejdskontraktsbogen betales en Kjendelse af 20 Øre.

§ 4. Den Haandværkssvend eller Fabrikarbejder, som ikke er forsynet med Kontraktsbog, straffes med Bøder fra 2—20 Kroner. — Udrives Blade af Kontraktsbogen eller gøres forsætlig noget af samme ulæseligt, bør vedkommende bøde fra 10—20 Kroner eller straffes med simpelt Fængsel i indtil 8 Dage eller Fængsel paa Vand og Brød i indtil 3 Dage. — Hvo, som forfalsker en Kontraktsbog, straffes efter de i almindelig borgerlig Straffelov af 10de Febr. 1866 indeholdte Bestemmelser om Falsk. — Bortkommer Kontraktsbogen, bør Vedkommende uopholdelig forskaffe sig en ny og under den i 2det Stykke for Udrivning af Blade foreskrevne Straf for Øvrigheden angive det Arbejdssted, han sidst har fratraadt, hvorom da fornøden Indførsel sker i Bogen.

§ 5. Forsømmer en Haandværksmester eller Fabrikant at give den i § 2 foreskrevne Paategning i Kontraktsbogen om Boghaverens Tiltrædelse eller Fratrædelse, straffes han med Bøder fra 10—40 Kroner. — Lige Straf ifalder han, hvis han i Kontraktsbogen indfører noget Skudsmaal. — Saafremt Mesteren eller Fabrikanten ved Forholdets Ophør med Urette vægrer sig ved at udlevere Arbejderen Kontraktsbogen eller at give den Paategning om Fratrædelsen, straffes han med en Bøde fra 20—100 Kroner, hvorhos han kan tilpligtes at give Arbejderen Erstatning fdr det ham derved tilføjede Tab.

§ 6. Den Haandværksmester eller Fabrikant, som antager nogen Svend eller Fabrikarbejder i sin Virksomhed paa en Tid, da denne ham vitterligt ikke er lovlig skilt fra den, for hvem han hidtil har arbejdet, straffes med Bøder fra 20—200 Kroner. — Med lige Straf anses den Svend, som under saadanne Forhold paatager sig noget Arbejde. — Kjendskab hertil antages altid at være tilstede, hvor Arbejdsbogen indeholder Paategning om Antagelse paa et bestemt Sted, uden at det senere er afskrevet, at Virksomheden der er ophørt.

§ 7. Det skal fremdeles som hidtil staa Mestere og Svende af alle Haandværk saa og Fabrikanter og Fabrikejere frit for at indgaa saadanne Kontrakter med hinanden, som de selv bedst indbyrdes kunne blive enige om, saavel i Henseende til Opsigelsestiden og Lønnen, som iøvrigt.

§ 8. Saafremt ikke andet derom er vedtaget, er den mellem Mester og Svend og Fabrikant og Fabrikarbeider indgaaede Overenskomst om Udførelsen af et bestemt Arbejde (Akkord) bindende for begge Parter, indtil Arbejdet er fuldført. — Er Forholdet stiftet paa Tid uden nærmere Bestemmelse, er det fra begge Sider kun opløseligt med 8 Dages Varsel. — Opsigelse kan kun ske ved Paategning i Arbejdskontraktsbogen

§ 9. Den Mester, som i Utide afskediger en Svend uden gyldig Grund, skal betale ham fuldt Vederlag for den hele indgaaede Akkord eller for den Tid, der mangler i Kontraktstiden eller Opsigelsestiden, og desuden bøde fra 10—200 Kroner. — Den Svend, som i Utide forlader sit Arbejde, fortaber derved det Vederlag, han har tilgode for den forløbne Tid, samt skal betale Mesteren eller Fabrikanten halvt saa meget, som Vederlaget for den indgaaede Akkord eller for den for Forholdet gældende Opsigelsestid udgør, og desuden bøde fra 10—50 Kr.

§ 10. Hvor ikke andet er vedtaget mellem Parterne, skal den Svenden eller Fabrikarbejderen tilkommende Betaling stedse erlægges ugevis for den forløbne Uge, være sig med det fast bestemte Beløb pr. Dag eller med en efter den udførte Del af Akkordarbejdet forholdsvis bestemt Sum. Lønnen bliver at udbetale enten paa Arbejdsstedet eller i Arbejdsgiverens Kontor; under ingen Omstændigheder tør den udbetales i et Beværtningssted.

§ 11. De i denne Lovs §§ 6 og 9 foreskrevne Bøder tilfalde den paa det paagældende Sted bestaaende offentlig autoriserede Sygekasse for det vedkommende Haandværk; findes ingen saadan, tilfalde de ligesom de iøvrigt efter nærværende Lov idømte Bøder Kommunens Kasse.

§ 12. For det Tilfælde, at en Person, hvem en Bøde efter denne Lov er idømt, ikke fuldt betaler samme inden den foreskrevne Frist, træder i Stedet for Bøden en i Dommen fastsat Straf af simpelt Fængsel, der bliver at bestemme overensstemmende med de i Straffelovens § 30 foreskrevne Regler.

§ 13. Sager mellem Mestere og Svende og Fabrikanter og Fabrikarbejdere blive at behandle som hidtil.

Om Sætte- og Aflæggemaskiners praktiske Anvendelse.

I Løbet af de sidste tyve Aar er der utallige Gange, ofte kun med meget korte Mellemrum, fremkommet Meddelelser, som gik ud paa, at nu var der af den eller den Opfinder konstrueret en Sættemaskine, der paa den mest praktiske Maade af Verden løste sin Opgave, saa Sætterne gerne kunde „pakke sammen“, for hurtigst muligt at forsvinde. Ofte har der endogsaa paa de større Udstillinger været fremstillet saadanne Maskiner, der ved en overfladisk Beskuelse syntes at arbejde meget flinkt, men forunderlig nok have de dog aldrig formaaet at skaffe sig almindelig Indgang paa Trykkerierne; enkelte større Huse have vel anskaffet sig Sættemaskiner, men i Reglen kun for efter nogen Tids Forløb at lade dem vandre paa Loftet eller et lignende sikkert Sted. Ganske vist vide vi, at der endnu i Agence Havas' og Times' Sætterier benyttes nogle af Hatterleys Sættemaskiner, men der er aldrig fra disse Steder fremkommet nogen Underretning om, hvorvidt de egenlig betalte sig eller ikke. I det sidst ankomne Hefte af „The Printers Register“ findes imidlertid en Artikel under Overskrift „Kunne Sættemaskiner betale sig?“ hvori der gives en Beretning om Sættemaskinernes praktiske Anvendelse, som vi, da den har en saa stor almindelig Interesse, skulle gjengive i Uddrag.

For omtrent to Aar siden blev der til det engelske Dagblad „Southport Daily News“ Sætteri indkøbt 4 Sætte- og 7 Aflæggemaskiner, konstruerede af Mr. Hatterley, og disse Maskiner have indtil nu været i stadig Anvendelse. Da Trykkeriet ejes af et Selskab, er det blevet paalagt to af de Mænd, der arbejde ved Maskinerne, at affatte en nøiagtig Indberetning over deres gode og slette Egenskaber, og, dette maa udtrykkelig bemærkes, da disse Mænd ved Maskinerne have en større Indtægt, end den, de kunne have ved at sætte op af Kassen, er der ingen Grund til at antage, at de i deres Beretning have lagt an paa at nedsætte Maskinernes gode Egenskaber ud over det, som Sandheden fordrede. Om den Maade, hvorpaa de fra først af bleve tagne i Brug, hedder det:

Seks Sættere bleve opfordrede til at forsøge at arbejde med Maskinerne paa den Maade, at de skulde ofre en Time hver Dag udenfor den almindelige Arbeidsdag paa at lære Nøglebordet at kende samt at bevæge Nøglerne; Satsen, de fremstillede, blev betalt med almindelig Satspris, 9 pence pr. 1000 n, skønt det Antal Bogstaver, de satte pr. Time i de første fire Uger, næppe beløb sig til det, som de kunde have sat paa almindelig Maade. Der forløb dog ikke lang Tid, før det begyndte at gaa noget raskere for dem, og de arbejdede nu med Maskinerne i den ordinære Arbeidstid, men til samme Betaling. Efter atter 5 Ugers Forløb gik Arbeidet saa rask for dem, at de kunde gaa ind paa en Nedsættelse af en Tredjedel, altsaa til 6 pence pr. 1000; straks var denne Nedsættelse vel lovlig stor, men senere tjente de dog en god Løn, over 3 Lst. (72 Kr.) om Ugen. Denne Betaling fik de i 6 Maaneder, da de gik ind paa en ny Formindskelse af 1 pence pr. 1000, idet der dog blev dem lovet, at ingen yderligere Nedsættelse skulde finde Sted. I Begyndelsen kunde de næppe sætte 2000 n pr. Time; nu, da deres Færdighed er saa stor, som den vel overhovedet kan blive, levere de gennemsnitlig 3—4000 pr. Time. Dog bemærkes det, at de undertiden kunne sætte 5000 n i en enkelt Time, medens de til andre Tider, begrundet paa Luftens Indflydelse paa Maskinerne næppe sætte 2000.

De gaa nu over til at omtale Maskinernes Sammensætning, i hvilken Retning de ere enige om, at denne ikke er meget vidtløftig, men at der til den klæber sig mange Ufuldkommenheder, af hvilke flere ere anførte, saasom 1) at mange Bogstaver, navnlig de tynde samt Tegnene, blive brækkede itu eller beskadigede; 2) Forbindelsen imellem Nøglebordet og „Støderne“ led under Vejrligets Indflydelse, saa at Maskinens stadige Gang derved blev betydelig hæmmet; 3) Renderne, gennem hvilke Typerne falde, blive hurtigt slidte, ligesom der ofte finder Stansninger Sted, foranledigede ved, at Bogstaverne blive siddende fast i Renderne, og dette har mange Typers Beskadigelse til Følge — — — og saa fremdeles.

Til at bortfjærne Ulemperne havdes særskilte Maskiner, men disse viste sig aldeles ubrugelige og de ved Sættemaskinen sysselsatte Sættere maatte selv bringe Sagerne i Orden.

Men dette er dog ikke det værste; Hovedfejlen ved det Hele er, at Aflæggemaskinerne arbejde saa langsomt, at deres Anvendelse slet ikke kan betale sig, naar voksne arbeide med dem. Der kan nemlig kun lægges ca. 2,500 n af pr. Time. Man indøvede derfor først Drenge til at virke med dem, men disse fabrikerede en saadan Mængde „Tøi“, at de snart

bleve afløste af Piger. Med dem er det vel gaaet lidt bedre, men der maa dog stadig være en Sætter tilstede, som kan bortfjærne de ofte forefaldende Ulemper. En Mængde Typer blive stadig ødelagte, saa at det, der mulig vindes ved Sættemaskinerne, atter tabes ved Aflægningen. Der bliver betalt 5 pence pr. 1000 n for Sætningen og 1 pence pr. 1000 for Aflægningen, og naar hertil regnes alle de Udgifter, som foranlediges ved de Arbejdere, der føre Tilsyn med Maskinerne og som ikke kunne undværes, vil Udgiften stige til en betydelig Sum. Man har dog troet, at gennemsnitlig maatte 1000 n ved Maskinernes Hjælp kunne sættes og lægges af for ca. 7 pence (Sætterne faa 9), men heri er da slet ikke iberegnet det, som medgaar til Forrentning, Slitage, Ødelæggelse af Bogstaver o. s. v.

Arbejderne ved Maskinerne slutter deres Beretning med følgende Udtalelse:

„Naar Sættemaskinerne skulle yde deres Ejere nogen Fordel, maa Aflægningen nødvendigvis udføres ved Hjælp af irregulær Arbejdskraft (Drenge eller Piger); hvem der ikke vil indlade sig herpaa, vil høste Tab i Stedet for Fordel. Sætte- og Aflæggemaskinerne ville, dersom de kunne udvikles til større Fuldkommenhed, trænge igjennem trods al Modstand, men paa Opfindelsens nuværende Standpunkt ville de ikke kunne gøre Sætterne nogen Skade."

Man kan nu vente i næste Hefte af det nævnte Skrift at finde Udtalelser, om end ikke fra selve Trykkeriets Ledere, saa dog i al Fald fra Hr. Hatterley, Maskinens Opfinder, og vi skulle da meddele vore Læsere Hovedpunkterne i Diskussionen, der for os Sættere er af saa stor Interesse.

Forskelligt.

— *Det elektriske Lys* skal nu indføres som eneste Belysningsmiddel i et stort Trykkeri i Liverpool, og der er Tale om, at en lignende Foranstaltning vil blive truffen i alle Times Redaktions- og Arbejdslokaler. Ejerne af New York Times ville bruge elektrisk Lys til at oplyse deres Sættersal, da de have beregnet, at den maanedlige Udgift, som til Gas er ca. 1,800 Kroner, ikke vil blive mere end ca. 360 Kr. Dette staar dog i bestemt Modstrid med de Erfaringer, man i denne Retning har gjort andetsteds.

— *Et Blad, som betaler sig godt*, er ifølge „Journal für Buchdruckerkunst" det engelske „Graphic", thi dets sidste Aarsregnskab udviser et Netto-Udbytte af 100 pCt. Deraf bliver de 10 pCt. henlagte til Reservefonden, medens de 90 pCt. udbetaltes de lykkelige Aktionærer, hvis Tal kun beløb sig til 40. Bladets Anlægskapital udgjorde oprindelig 15,000 Lst., men forhøjedes senere til 20,000 Lst., hvilken Sum nu + 10 pCt. er bleven udbetalt Aktionærerne som et Aars Udbytte!

— *Fra Tyskland.* „Correspondent" tilraader alle Medlemmer af Typograf-Forbundet at afholde sig fra al Foreningsvirksomhed ud over hvad der henhører til Understøttelses-, Bibliotheksvæsen etc., for ikke at give Autoriteterne noget Paaskud til at skride ind. Samtidig meddeler Bladet, at en Ændring af Forbunds-Lovene er nær forestaaende. I Begyndelsen af forrige Maaned sendte man nemlig til Øvrigheden i Leipzig en Skrivelse, hvori gives Meddelelse om de Formaal, som Forbundet tilstræber, og hvori Autoriteterne anmodes om at paavise de Punkter, der mulig kunde give Anledning til Indskriden, for at disse straks kunde blive ændrede.

— I Vest-Amerikas offentlige Skoler benyttes nu helst Aviser i Stedet for Læsebøger.

Typografiske Kundgørelser.

En Typograf, der vil bo sammen med en Kollega, kan faa et møbleret Værelse med fuld Kost og Opvartning, straks eller til 1ste Januar i Nærheden af Amagertorv. Billet mrkt. J. G. 57 bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Lager af Bog- og Stentrykfarver

fra *Schramm & Hørner*, Offenback a. M.

Fransk Valsemasse, særdeles holdbar.

Agentur for **Genzsch & Heyse, Hamborg,** i Brød- og Titelskrifter etc.

Agentur for **Ch. Bennet & Co., Genf,** i Plakatskrifter af Træ, Skriftkasser og øvrige Træartikler samt zinkografiske Plader.

Agentur for **J. M. Weiler** i **New-York** for Digeltryksmaskinen **„Liberty"**, hvoraf der findes 7000 Stkr. i Virksomhed.

H. V. Christensen & Ko.,
Nybrogade Nr. 12.
København K.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.